يحمد الكتاب المسمى بزند المسمى بزردشت الحكيم

ZEND – AVESTA

OU PLUTÔT

ZEN-DASCHTA

EXPLIQUÉ

D'APRÈS UN PRINCIPE TOUT À FAIT NOUVEAU

العلم لا يعطيك بعضه حتى تعطيه كلك

La science ne te donnera pas [illegible]

[illegible]

PAR

IGNACE PIETRASZEWSKI,

[illegible]

CE TEXTE EST ACCOMPAGNÉ
D'UNE PRONONCIATION, DE TRADUCTIONS POLONAISE ET FRANÇAISE,
ET SUIVI D'UN VOCABULAIRE ET D'UNE GRAMMAIRE.

PREMIER VOLUME.

CHAPITRE I–VIII.

DU VENDIDAD.

BERLIN.
CHEZ L'AUTEUR ÉDITEUR.

Imprimerie de Trowitzsch et Fils, Leipzigerstr. [illegible]

1858.

ترجمه الكتاب المسمى زند المسمى زردشت الحكيم

ZEND - AVESTA

OU PLUTÔT

ZEN-DASCHTA

EXPLIQUÉ

D'APRÈS UN PRINCIPE TOUT À FAIT NOUVEAU

العلم لا يعطيك بعضه حتى تعطيه كلك

La science ne te donnera pas le moindre bout de son arbre avant que tu ne te sois voué à elle de tout ton être.

PAR

IGNACE PIETRASZEWSKI,

[illegible]

LE TEXTE EST ACCOMPAGNÉ
D'UNE PRONONCIATION, DE TRADUCTIONS POLONAISE ET FRANÇAISE,
ET SUIVI D'UN VOCABULAIRE ET D'UNE GRAMMAIRE.

PREMIER VOLUME

CHAPITRE I—VIII.

DU VENDIDAD.

BERLIN.

CHEZ L'AUTEUR ÉDITEUR.

Imprimerie de Trowitzsch et Fils, Leipzigerstr. 112

1858.

PREFACE.

Sans perdre de vue le mode de publication que j'avais adopté primitivement, c. à d. de donner chaque cahier au public, à mesure qu'il serait imprimé, je finis cependant avec la troisième livraison qui contient les sixième, septième et huitième chapitres du Vendidad, le premier volume de la nouvelle interprétation du **Zend-avesta** ou plutôt **Zen-daschta** que j'ai entreprise de soumettre au jugement du public. On a tant écrit sur le titre qu'on donne à ces livres sacrés des anciens Perses, et qui d'ailleurs n'est pas authentique, puis qu'il ne s'y rencontre nullepart, que j'essaierai seulement en quelques mots d'en rétablir la forme qui me semble la plus convenable.

La grande faute que l'on a commise ici, c'est de rapporter la lettre **d** à la première partie du mot, tandis qu'il faudrait qu'elle en commençat la seconde. Meninski dans son dictionnaire *(Lexicon arabico-persico-turcicum)* allègue, outre les dénominations ordinaires de **Zend-Avesta** ou de **Avesta**, aussi les formes **Zendesta**, **Zendbesta**, **Zendestan**, **Zendevest**, **Zendosta** et **Zendasta**. C'est ce dernier nom que je préfère, en donnant seulement à la lettre **s** la prononciation slave. Or le mot **Zen-daschta** signifie: qui donne la vie. C'est donc le livre qui renferme, qui possède la vie et la communique au genre humain. Car **Zen-daschta** vient de deux mots Zends: zyi, vivre, zq. zen, la vie, qui correspond absolument au grec ζῆν, et du verbe **dad'** qui signifie donner. On peut poursuivre ces racines jusque dans la langue persanne, où **aendiden** est expliqué *feminam a mare comprimi*, — c. à. d. qu'une nouvelle vie lui est donnée. Dans la même langue **daden** signifie: donner, et **daschten**, avoir ou posséder. On n'a pas bien compris la liaison qui se trouve entre ces deux derniers mots. Mais **daschten**, venant du participe passé de **daden** signifie posséder quelque chose par l'action de donner, à-peu près

comme le parfait grec κεκτημαι signifie posséder, et vient du présent κταομαι qui signifie acquérir. Car ce qu'on a acquis, on le possède, comme j'ai ce que l'on m'a donné.

Je me garderai bien de décider ici la question si souvent débattue, dans quel temps Zoroastre (**Zerdest** ou **Zerduscht**, une prononciation tout-à-fait slave), regardé comme l'auteur du livre, a vécu. Les uns le placent dans les temps mythiques du peuple de la Bactriane où vécut aussi le Roi **Jima** (Dschemschid). Selon d'autres il a vécu vers le règne du roi Darius, fils d'Hystaspe, dont une tradition parse fait le réformateur du culte parse qu'il avait voulu ramener à sa simplicité primitive, tout en l'adaptant aux besoins d'une grande nation. Ce qui est sûr, c'est que le **Zendaschta**, tel que nous le possédons, a été rédigé dans l'époque historique, mais non sans qu'une grande partie de son texte remonte plus haut. On voit évidemment que le texte du Vendidad, tel qu'il se présente maintenant, s'adresse à un peuple dont la vie sociale est déjà plus développée que nous ne pouvons la supposer chez le peuple **Zend** dans les plaines de la Bactriane. L'arbitraire qui s'était introduit dans le gouvernement, la polygamie et les vices du peuple, son oisiveté et la peste continuelle, occasionnée par les cadavres laissés sans sépulture, pouvaient avoir engagé Darius ou un autre réformateur, quel qu'il soit, à y remédier. Dans le premier chapitre Zoroastre se fait raconter par Ormuzd, quelle étendue le règne de la lumière a déjà acquis, en se propageant sur seize contrées, entre lesquelles se trouve aussi l'Hindostan, quoique l'influence du mauvais géant (Ahriman) les ait dépravées déjà. Le second chapitre décrit un siècle d'or que Dieu ordonna à **Jima** de rétablir, en répandant toujours plus loin la lumière dans de nouvelles colonies et en chassant le mal physique et moral. Il y est dit expressément que Zoroastre vient, après **Jima**, que le second médiateur entre les hommes et Dieu, et qu'un de ses descendants réalisera sur la terre l'idéal que Dieu avait proposé à **Jima**. Ce qui semble prouver que Zoroastre est le rédacteur plus jeune de traditions sacrées qui existaient déjà avant lui.

Sans entrer dans des détails sur le grand mérite de mes prédécesseurs, **Anquetil du Perron** qui a découvert ce livre, et Mr le Prof. Spiegel qui le premier en a fait imprimer l'original, je puis dire seulement que, les ayant étudiés longtemps eux et toute cette littérature, ayant en outre tâché de pénétrer plus profondément dans l'intelligence de ce vieux texte en y comparant toutes les langues orientales avec lesquelles un long séjour en Orient m'a rendu très-familier, je suis parvenu enfin au résultat que la vieille langue **Zend** a la plus grande ressemblance avec les différents idiomes de la grande race slave, à laquelle

j'ai le bonheur d'appartenir. Cette ressemblance s'étend jusqu'à la prononciation. Car comme le lecteur vient de voir par l'exemple du mot **Zen-dascsta**, dont la prononciation s'est maintenue dans le Persan moderne, je suis en état, sans me permettre des suppositions gratuites, de prouver par des données incontestables que la langue du **Zen-daschta** possède une prononciation tout-à-fait slave.

C'est ainsi que je voue la découverte que j'ai faite surtout à tous les membres de la grande famille du Panslavisme, parcequ'ils seront aussi le mieux en état de la comprendre, leur langue les y aidant déjà. En effet, un grand nombre de mes compatriotes qui ont vu les deux premiers cahiers publiés jusqu'à présent m'ont témoigné leur grande satisfaction. Il y en a d'autres, cependant, qui se sont trouvés choqués de l'origine nouvelle que j'assigne à la race slave. Mais grand Dieu! Tous les différents peuples de l'Europe sont venus de l'Orient, et je ne vois pas ce qu'il y a de choquant d'être sorti plutôt de la Perse, que des Indes.

Mon opinion à cet égard, en peu de mots, est celle-ci. Si l'on admet d'ordinaire à présent que la grande branche des langues nommée **indo-germaines** s'est propagée des Indes, et que la plupart des langues Européennes, comme le grec, le latin et l'allemand sont parentes du sanscrit, que de l'autre côté, entre la patrie mère, les Indes, et les nouvelles colonies en Europe, les peuples sémitiques avec les langues arabe, hébraïque &c se sont interposés, je prétends, que la description de cette interposition est incomplète. Les langues sémitiques sont interposées au sud-ouest entre les Indes et l'Europe. Plus au nord-est les Indes sont séparées de l'Europe par le peuple parlant la langue **Zend**. Je regarde le **Zend** comme pour le moins tout aussi asiatique que le sanscrit, et je crois que c'est à travers le vaste pays des Slaves qu'il s'est rapproché des races **indo-germaines** de l'Europe, tandis qu'entre les Slaves et les Germains se sont interposés de nouveau les peuples qui parlent la branche de langage à laquelle appartient le **Magyare**, le **Finlandais** etc.

Maintenant, si les Grecs et les Romains ont tiré un élément puissant de leur culte et de leur langue des Indiens, et leur culte phantastique s'en est bien ressenti, n'est-il pas plus beau de ramener son origine à un peuple qui, comme les Hébreux, avait de prime-abord des idées plus saines sur la religion? Or ce peuple, c'est le peuple **Zend**. Au huitième chapitre du **Zen-daschta** on lit même une polémique amère contre l'idolâtrie et le culte déréglé de Babylone et d'autres peuples environnants. Ainsi tandis que les races **indo-germaines** ont été obligées de passer par l'éducation du paganisme, de se défaire du polythéisme grec et romain, en puisant

chez les Juifs les principes plus sains du monothéisme, les races slaves, avant d'avoir adopté, comme les peuples germains, le Christianisme, y sont parvenues d'une manière plus courte et plus directe, moyennant la religion des Parses. Hérodote (I, 216) dit en termes exprès que les Massagètes, un peuple scythique au nord de l'Araxès, c. à. d. dans la Russie méridionale, n'adoraient d'autre Dieu que le soleil; et (IV, 11) que le peuple nomade des Scythes, habitant primitivement en Asie, au sud de l'Araxès, avant passé ce fleuve, pour s'établir en Cimmérie (c. à. d. en Russie), dont les habitants se rendirent dans la Crimée. Enfin Hérodote (IV, 59) nomme leur principale Divinité Vesta, qui est aussi le feu du foyer domestique.

Dès les premières pages du vénérable monument dont j'ouvre l'intelligence au public on rencontre le culte d'un Dieu unique et la croyance en l'immortalité de l'âme. On trouve même indiquées des cérémonies qui se rapprochent extraordinairement de nos moeurs chrétiennes, telles que la bénédiction des mets avant le diner et des remerciments à Dieu après le diner. Il y en a même qui rappellent le catholicisme, comme p. ex. l'usage de tenir de l'eau bénite dans des cruches auprès des portes, pour s'en asperger en entrant et en sortant de la maison, chacune étant, pour ainsi dire, un temple consacré au culte pur de la lumière. On avait aussi la coûtume de se souhaiter le salut et une bonne santé au nom de Dieu, ce qui devait affermir les sentiments religieux et la fraternité qui doit régner dans la commune. Cette commune Parse, d'ailleurs, ressemble fort à l'ancienne commune slave qui paraît l'avoir prise pour modèle.

Mais il y a plus: le **Zendaschta** lui-même nous a conservé une preuve historique de cette origine des peuples Slaves. Le **Zen-daschta** conduit au dix-huitième et vingt-deuxième chapitres les Persans, c'est à dire étymologiquement: la première nation du monde, au septième défrichement, c. à. d. chaud: là où l'on pêche de l'ambre, et particulièrement autour d'un lac (peut-être la mer Baltique), pour y cultiver la terre. Le **Zen-daschta** decrit l'origine du Slavisme, en disant: que les marchands étrangers rendirent célèbres les Perses, en vantant leur richesse, en fait de bétail et de provisions de bouche, ainsi que leur bonté, leur douceur, leur courage en défendant leurs foyers domestiques, leur fraternité et leur hospitalité, or, **célèbre** dans la langue **Zend.** comme dans les idiomes slaves est exprimé par le mot de **Saawa** — Slawa.

Le second volume qui renfermera les derniers chapitres IX—XXII du Vendidad ne paraîtra plus peu à peu en livraisons de différents cahiers, mais j'attendrai pour les publier

que le tout soit achevé. Je n'ai rien à dire sur le nom de **Vendidad** qu'une des parties les plus anciennes du **Zen-daschta** porte, si ce n'est que d'après son étymologie il tient à l'agriculture. D'ailleurs le mot **Vendidad** ne se rencontre pas non plus dans le texte, mais il a passé du **Zend** dans la langue persanne. Les Persans ont le mot **vendiden** qui Meninski explique *laborem operi impendere*. Or, l'ouvrage principal c'est l'agriculture, de sorte que cette partie du **Zen-daschta** pourrait être appelée le livre de l'agriculture. C'est en effet de l'agriculture qu'il traite en majeure partie. C'est par l'agriculture que Zoroastre prétend chasser le mal, cultiver toute vertu et établir le bien-être général.

Pour ne pas donner trop d'étendue à l'ouvrage, j'ai supprimé la traduction allemande qui se trouve encore dans les deux premiers cahiers. Mais j'ai conservé la langue française, pour laisser à ma découverte une portée universelle. Quelques uns de mes compatriotes ont blâmé jusqu'au stile de ma traduction polonaise. Je ne contesterai pas tout ce qu'il pourrait y avoir de dur. Mais mon dessein était de rendre l'original aussi littéralement que possible et de mettre dans tout son jour la parenté entre le Zend et le Slave que j'ai découverte. Si la nature de cette découverte m'a forcé de rédiger en polonais le vocabulaire dont chaque chapitre est suivi, je pourrai à la fin du second volume donner en français la grammaire **Zend**, où je comparerai son alphabet avec celui des principales langues Européennes. Si je crois pouvoir indiquer aussi les règles principales de la grammaire **Zend**, et qu'en général cette langue est facile à comprendre, surtout pour un Slave, je réclame pourtant l'indulgence des savants pour un premier essai dans une route que j'ai frayée le premier et où l'on ne peut pas manquer de rencontrer bien des obscurités et des incertitudes. Toutefois le principe est trouvé, et j'espère que les preuves relatives à sa justesse inspireront au public la même conviction que je possède moi-même. Puisse un bon accueil de la part du public savant en général et de mes compatriotes en particulier me procurer les moyens de commencer bientôt l'impression du second volume dont le manuscrit est achevé, et de me vouer plus tard à l'explication des autres parties du **Zen-daschta** que nous avons encore conservées.

Berlin, le 24 Janvier 1858.

I. Pietraszewski.

CONTENU

DU

PREMIER VOLUME

ترجمة الكتاب المسمى بوده لفظى بوردشت الحكيم

DAS SLAVISCHE EIGENTHUM

SEIT DREITAUSEND JAHREN,

ODER NICHT

ZENDAVESTA, ABER ZENDASCHTA,

DAS HEISST

DAS LEBENBRINGENDE BUCH DES ZOROASTER.

العلم لا يعطيك بعضه حتى تعطيه كلك

Die Wissenschaft wird Dir keine Frucht tragen, wenn Du Dich derselben nicht mit Leib und Seele hingibst.

Pend

VON

JONATIUS PIETRASZEWSKI,

[illegible]

BERLIN,
BEIM VERFASSER UND SELBSTVERLEGER,
[illegible]

1857.

ترجمه الكتاب المسمى بزند المنتمى بزردشت الحكيم

MIANO SŁAVIANSKIE

W RĘKU JEDNÉJ FAMILII OD TRZECH TYSIĘCY LAT ZOSTAJĄCE,

CZYLI NIE

ZENDAWESTA, A ZĘDASZTA,

TO JEST

ŻYCIE DAWCZA KSIĄŻECZKA ZOROASTRA.

العلم لا يعطيك بعضه حتى تعطيه كلك

Umiejętność! Nauka nie udzieli ci z siebie ani cząstki, dopóki nie oddasz się jej w całości.

Wassaf.

TŁOMACZYŁ Z ZĘDSKIEGO JĘZYKA

JGNACY PIETRASZEWSKI,

[illegible] oraz wielu uczonych towarzystw [illegible]

W BERLINIE,
NAKŁADEM AUTORA.
1857.

OFIARA.

Rolniczym tylko a pracowitym,
zawsze szlachetnie myślącym, zawsze ludzkim zawsze cierpliwym
i Bogobojnym

SŁAWIANOM,

w spomnek braterskiéj miłości, poświęca to dzieło

AUTOR.

ZUR BENACHRICHTIGUNG.

Dieses Buch behandelt nicht das Heidenthum, sondern das Dasein Eines Gottes und die Unsterblichkeit der Seele. — Die bis aufs Höchste gestiegene Unsittlichkeit und Trägheit des Volkes, sowie die Tyrannei seiner Herrscher bestimmte den Zoroaster das Volk in der Tugend zu unterrichten, damit es Gott fürchte und arbeite. Nachdem er nun dasselbe im Ackerbau unterrichtet hatte, gab er ihm den Rath auszuwandern, sich an den Ufern des Baltischen Meeres niederzulassen, um dort den Ackerbau zu treiben, der es bald reich und durch die fremden Kaufleute, welche ihm seine Produkte abnähmen, dessen Namen bis in die weite Ferne hin berühmt und bekannt machen würde. Solches ist die heilige Wahrheit! —

Mit dem letzten Hefte wird die Vorrede und die Grammatik der Zendsprache erscheinen.

TREŚĆ

Bóg rozmawia sam z Zoroastrem, opowiadając jak tworzył porazy kilkanaście towarzystwa ludzkie, na obraz i podobieństwo swoje — ważna to jest księga pod względem geografii w kraju Perskim, t. j. pierwiastkowym.

INHALT

Gott unterhält sich selbst mit Zoroaster und erzählt ihm, wie er mehrfach menschliche Gesellschaften nach seinem Ebenbilde geschaffen. Der Abschnitt ist wichtig in Bezug auf die Geographie des persischen Landes, d. h. des Stammlandes.

SOMMAIRE

Dieu s'entretient avec Zoroastre, et lui dit comment plusieurs fois il a créé des sociétés humaines d'après son image. Cette première partie est importante quant à la Géographie de la Perse, c'est-à dire la patrie mère.

خلاصهٔ باب اوّل

جناب حق زردشته علی طریق الوحی بیان بیوردیکه نوع بنی آدمی کندوسنه مظهر تام اولمق اوزره خلق ایلدکدنصکره طبیعتلرنده محبه و تحصیل ایلدیکی اجتماع و مدنیتک مبداء حسنی اولمق اوزره متعدد شهرلر بناسنه دخی انلری موفق ایلدی و بنی آدمک هر بر اثاریمه مبداء اولدیغیچون کتابک برنجی فصلنده بلاد مذکورهنک بیان و تعریفی مفید و مقتضیدر دیو بیوردی.

Beschreibung der Aussprache

der

Zend-Buchstaben

nach dem Klange der Buchstaben in der polnischen Sprache.

Erstes Kapitel. Pergert' evvel.

𐬞 = p Rein polnischen Klanges.

𐬈 = e In Bezug dieses Buchstabens muss auf den Text der Zend Aussprache verwiesen werden, denn je nach dem vorhergehenden Buchstaben fällt dessen Aussprache auch auf a aus.

𐬭 = r Rein polnischen Klanges.

𐬔 = g Rein polnischen Klanges.

𐬙 = t' Die Aussprache dieses Buchstabens kann nur durch den Accent gefunden werden, da in dieser Sprache viel gleichklingende Buchstaben sind.

𐬬 = w Rein polnischen Klanges.

[illegible] = l Dieser Buchstabe findet sich nicht in der Zendsprache, ich kann nichts darüber sagen, weil mir kein Manuscript, sondern nur Spiegels im Jahre 1853 in Wien erschienener Druck vorgelegen hat.

𐬨 = m Rein polnischen Klanges.

[illegible] = o. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = h. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = u. Dieser Buchstabe klingt bisweilen wie ein lateinisches v.

[illegible] = oj. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = z. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = d. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = so. Rein slavischen Klanges.

[illegible] = s. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = i. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = t. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = n. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = th. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = sz. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = e. Rein polnischen Klanges und stets unveränderlich.

[illegible] = dadh. Weichen polnischen Klanges.

[illegible] = ę. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = y. Rein polnischen Klanges, doch am Ende als yi.

[illegible] = d'. Rein slavischen aber weichen Klanges.

[illegible] = k. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = det'. Rein slavischen Klanges.

[illegible] = ś. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = j-je-ja. Am Anfange des Wortes rein polnischen Klanges.

[illegible] = j-je-ja. In der Mitte des Wortes ebenfalls rein polnischen Klanges.

[illegible] = dh. Rein polnischen Klanges.

[illegible] = ń. Rein polnischen Klanges.

ىد = y. Rein polnischen Klanges.

ا = n. Rein polnischen und unveränderlichen Klanges.

ڿ = dz. dź. Rein polnischen Klanges.

ل = b. Rein polnischen unveränderlichen Klanges.

ڠ = ja. Rein polnischen Klanges, steht gewöhnlich am Ende des Wortes.

ة = th. Weichen slavischen Klanges.

ؤ = h. Rein polnischen Klanges.

ﻫ = cz. Rein polnischen unveränderlichen Klanges.

ڪ = ł. Rein polnischen Klanges.

ﻙ = w. Beständig polnischen Klanges.

ﺀ = u. Rein polnischen Klanges.

ﻵ = ą. Rein polnischen Klanges.

ﻅ = ż. Rein polnischen Klanges.

ﻛ = gh. Weichen polnischen Klanges.

ﻯ = uj. Rein slavischen Klanges.

ﺳ = ch. Beständig rein polnischen und deutschen Klanges.

ﻉ = chm. Weichen slavischen Klanges.

O grammatyce tego języka powiem w ostatnim zeszycie, i który w porządek alfabetyczny przyprowadzone, umieszczę tamże.

Pergert' evvel.*) | **Przegart pierwszy.**

1

[illegible]

Mrcot' churoj mandao spetemai Zerethuztrai.

Przemawia Bohater Stworzenia do uczonego Zoroastra.

Erster Umschlag.

Der Urheber der Schöpfung spricht zu dem gelehrten Zoroaster

Livre I.

Le créateur parle à Zoroastre le sage

حساب تدر مدلق علم بالحق اولای زردشته حدلقاً سوررکه

2

[illegible]

*) Tego tłumaczenia niemożna czytać bez zajrzenia do słowniczka, tuż za każdą księgą umieszczonego, umyślnie wypracowanego.

Diese Uebersetzung kann man nur mit Benutzung des Wörterbüchleins lesen, welches sich hinter jeder Abtheilung befindet, und um ein Urtheil zu fällen, muss man das Werk des Avesta von Friedr. Spiegel. Leipzig 1852. und von Anquetil du Perron bei der Hand haben.

1

Exem dadhęm. Spiteme Zerethuaztre, esoj ramoj daitym. Nejıď kudeť żartym.

Jam jest dawca, Twórca. Ty uczony Zoroastrze, bądź spokoj dającym, — bo niema ktoby go dał przyzwoitszym

Ich bin der Urgeber, Du gelehrter Zoroaster, sei der Friedensgeber, es giebt keinen würdigeren

Je suis la source de tout bien, toi, sage Zoroastre, sois l'auteur de la paix et de l'ordre, car il n'y en a pas de plus digne

[illegible]

3.

[illegible]

Jeżedhı zyı ezem nojıď dadhyęm. Spiteme Zerethusztre, esoj ramoj daıtym. Nojıď kudeť żatym

Gdybym ja żył pokarmem, nie miałbym potrzeby współdawcy. Ty więc uczony Zoroastrze bądź spokoj dającym, — bo niema, ktoby go dał przyzwoitszym

Bedürfte ich zum Leben der Nahrung, so würde ich keinen Mitgeber (Vermittler) nöthig haben. Du gelehrter Zoroaster sei also der Friedensgeber, es giebt keinen würdigeren

Si j'avais besoin de nourriture comme tout mortel, je n'aurais pas besoin de médiateur. Toi, sage Zoroastre, sois donc l'auteur de la paix et de l'ordre, car il n'y en a pas de plus digne.

[illegible]

4.

[illegible]

Wyspoj cñbasz, astwao cuyenem, wejedzoj fraiawad'.

(Wszakże) wszystko bywało, t. j. wszystek lud zostaje w życiu a rządzie h tylko sobie udzielnym, (rozprzęzonym), i każdy tylko poznaje się, (świątkuje, nie maroba¹)

Alle Welt lebt jetzt nur für sich und regiert sich selbst, und Jedermann feiert und begrüsst sich gar mit anderen.

Puisque chacun vit maintenant indépendant et libre, dans l'abondance et la joie

[illegible]

5

[illegible]

(Esoj ramoj daṡym. Nojid' eodzoj ramuxtęm.

Ty Bądź spokoj dającym, bo niebyło dotąd nikogo, coby (ten lud) uspokoił (sporządł kował.)

Du sei der Friedensgeber, es giebt keinen würdigeren.

Sois donc l'auteur de la paix et de l'ordre; car jusqu'à ce jour personne n'a pu gouverner (ce peuple)

[illegible]

6.

[illegible]

Peoŋym, Bıtym.

Poraz pierwszy, i poraz bywały (jam towarzystwa ludzkie stwarzał)

Einmal und mehrfach habe ich die menschliche Gesellschaft erschaffen

J'ai regénéré la société humaine à plusieurs reprises.

نوع انسانی خلق ایلدکدنصکره انلرک محّی و اجتماعلریچون اوّل بارکز متوالیا بر چوق شیلر تأسیس اولنوب اولنمورتله عیثت اجتماعیه‌لری ارادهٔ الهیه‌مه موافق وجهله حاصل اولمشیدی

7

[illegible]

Aet', chje pastyarem | Ale, znalazło się tu i poslannictwo

Aber es fand sich darin ein (böser) Botschafter

Mais il s'y est trouvé un mauvais génie.

لکن انلرک میانلرنده وسواس و خناس پیدا اولوب جمله‌سی طریق مستقیمدن چقاردی

8

([illegible]

Meżmarewe żethqm hestym.) | Ja nieśmiertelnego życia jestem, byłem i będę

Ich bin war und werde unsterblichen Lebens sein

Je suis la vérité, et je serai la vie éternelle

چونکه بن الازل و الی الابد باقی و بی زوال اولمغلم اتیجون بیم صفت مخصوصه‌مدر

9

[illegible]

Poouryo, osehhęmoze, żojthręnęmoze, wehaztem, frathwereseem ezem, joj ehuroj mazdao.

Peraz pierwszy, co do jaźni mojej, co do koniecznego ożycia, oraz, co do wejścia na mieszkanie jam się przetworzył, — ja Bohater Stworzenia.

Zum ersten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la première fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création.

[illegible]

10

[illegible]

Erycaem, wejedzoj weńahyao, datyeyao

Tam każdy żył i rządził się oddzielnie — tam każdy był szczęśliwy, we wszystko obdarzony

Jedes lebte und regierte sich da für sich, jedes war da glücklich und mit Allem begabt.

Chacun y vivait et regnait pour soi, chacun y était heureux et doué de tous les dons

[illegible]

11

[illegible]

Aet'-ehje paityarem, frakereqted'. Eñroj mainyusz, pojuru Mahrkoj

Ale, znalazło się tam posłannictwo, które to wszystko przerobiło. Był to Bohater mnemany, urojony, pełen żądzy piekielnéj

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence.

[illegible]

12

[illegible]

Edymeze, jim reodhatem Zyęmze dajewoj datem.	Co do bytu (człowieka), jam go z bytu mojego przeodział, (przetworzył); a zaś co do sposobu życia, Prawodawca tam go nadał, (wskazał)

Die Erscheinung des Menschen habe ich nach einem Ebenbilde gestaltet, aber die Lebensweise hatte da der (böse) Gesetzgeber angegeben.

J'avais fait l'homme à mon image, mais le (mauvais) législateur leur a enseigné la manière de vivre

[illegible]

13

[illegible]

Dese ewethre maońhoj zeyene. Dwe hąmine	(Było tam) dziesięć wiatrowych, miesięcy zimowych, a tylko dwa ciepłe

Zehn windige Wintermonate und nur zwei warme.

Dix mois de vent d'hiver, et seulement deux de chaleur

[illegible]

14.

[illegible]

(Hepte heąti hąumoj maońhe.
Pęjcze zeyene, eaz kere)
Tejecze heąti serete apoj, serete zemoj, serete urwerao

Kiedy siedm bywało tam ciepłych miesięcy,
pięć zimnych było
Takowe miesiące ściskały wodę — ściskały ziemię — ściskały, (mroziły) urwiątka.

(Es waren sieben warme Monate gewesen und fünf kalte)
Selbige machten das Wasser starr, machten die Pflanzen starr

(Tandis qu'il y avait eu sept mois de chaleur et cinq mois de froid)
Ceux ci gelaient l'eau, la terre et la végétation

[illegible]

15.

[illegible]

Edhe, zemeljc majedhem. Edhe zemelje zeredhejem

Tu i ówdzie, była ziemia li tylko po wierzchu (zmarzłą), tu i ówdzie, była ziemia zmarzłą aż w Sercu.

Hier und da die Erde auf der Oberfläche, hier und da die Erde im Herzen.

Ci et là légèrement, ailleurs jusqu'au centre.

[illegible]

16

[illegible]

Edhe zyaoszed pari peteri. Edhe frajesztem wojąhuenęm.

Tu i ówdzie, zażywały niektóre rospuszczone kiełka, (pączki). Tu i ówdzie, zostawały między bytem, a wygnieciem do szczętu.

Hie und da wurden einige entsprosste Keime lebendig, hie und da schwankten sie zwischen Wachsthum und Fäulniss

Ci et là les bourgeons se développaient, ailleurs ils restaient entre la vie et la mort.

و هر نوع اشجار و گیاهک دالرلری بعض محلده نمو و نمایه بدء ایدرکن و بعض محلده شکفته اولمیوب برزخی مشهور ارسوب تلف اولمش صورتنده ایدی اشته بو سبب ماتحتدن طولایی ترک اوسانلو بشقه بیرده مسکنیل مخیمی ایسمکه مجبور اولان

17

[illegible]

[illegible]

Bityn, caeñhemeze, zojthrenqacze, webuztem, frathweresem ezem, — joj ahuroj mazdao	Poraz drugi, co do jaźni mojej, co do ożycia koniecznego, oraz, co do wejścia na mieszkanie, jam się przetworzył, — ja Bohater Stworzenia.

Zum zweiten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls

Pour la seconde fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création

انسان کبی وجود و حیاتمی بالذات خلق و ایجاد و مقام خلائقه احدث ایلدم زیراکه بن عظیم الشان مالک الملک و خالقم

18

[illegible]

Gaum jim Sugdhoj zeyenem	Bydłem, miasto Sogdę zażyłem szczególnie.

Mit Horavich habe ich die (Stadt) Sogda besonders belebt.

J'ai pourvu la ville de Sogda de bétail

صغد مملکتنی حیوانات ایله مملو و مزیّن ایلدی

19.

[illegible]

Aet'-ehje pastyarem, frakereqtod'. Ehroj manynsz, pojuru Mahrkoj

Ale, znalazło się tam posłannictwo, które to przerobiło. Był to Bohater zmsemany, pełen piekielnéj miłości.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence.

لكن انلرده ميانده وسواس و خناس پيدا اولدرق انقلابى تغيير ايلدى

20

[illegible]

Skestym, jąn gaweeze, dayeeze pojuru Mahrkoj

Syczące Muchy, jedzące takowe Bydła, on tam napuścił, ten przepełniony miłością piekielną

Stechfliegen, welche dieses Hornvieh verzehren, brachte er hervor, er der voll böser Begierde ist.

L'esprit de concupiscence fit paraître de taons qui détruisirent le bétail.

بعده حيوانلرى اوروبه مضرّ سنك مسرق قلدرق حملمسى پرشان اولديلر

21

[illegible]

Tritym eaeâhęmeze, zojithrenęmeze, wehusztem, frathweresem ezem, — jo; churoj mazdao.

Trzeci raz także, we względzie jaźni mojéj, we względzie konieecznego ożycia, i we względzie wéjścia na mieszkanie, jam się przetworzył, — jo, Bohater Stworzenia.

Zum dritten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 3me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création

دفعهٔ ثالثه اولدرق انسانى سعه تشكيل مدنيت و تصحيح محافه موجد ايلدم

22

[illegible]

Mojurum stjrem czewenem.	Miasto Merw, z cnotami widnemi, ożywiłem (zaludniłem)

Die Stadt Merw mit vortrefflichen Eigenschaften belebt

La ville de Merw douée d'excellentes propriétés.

اشبو اوجنجى جمعيتده اقاليمى حسن سيرت الله مرقى بلده مرو ايدى

23.

[illegible]

Aet'-chje patyarem, frakereqted'. Ehroj mainyuz, pojuru Mahrkoj	Ale, znalazło się i tu posłannictwo, i to przetworzyło się. Był to Bohater urojony, pełen piekielnéj miłości.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit plein de concupiscence.

لى انارك نحى مبانيده وسواس و خناس يعنا اولدرق العالمرى تغيير ايلدى

24.

[illegible]

Meredhęmeze, wytlużęmcze	On tu wprowadził wzwyczaj, morderczy samogwałt.

Er hat die mörderische Selbstbefleckung eingeführt.

Il a introduit une désastreuse masturbation

[illegible]

25

[illegible]

Tujuryn, escáhęmeze, zojtłurenęmeze, weheztem, frathwaresem ezem, — joj charoj mazdao	Poraz czwarty, co do jaźni życia mojego, co do ożycia konecznego, oraz, co do wejścia na mieszkanie, przetworzyłem się zupełnie — ja, Bohater Stworzenia.

Zum vierten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls

Pour la 4me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création.

[illegible]

26

[illegible]

Bachdhym sryręm, credwoj drefżęm.	Było to miasto Balch, szczególnie czyste, zdrowe, — urządzone w obóz drzewcami osadzony.

Es war die Stadt Balch, sehr rein und gesund, ein Lager mit Feldzeichen.

C'était la ville de Balch, très propre et saine, en forme de camp entouré de drapeaux.

اشبو دردهاجی جمعیتکاه لطافت اب و هوا ایله مشهور و عز طرق حیمه و علملر مانند معسکر موتی و معمور اولان بلخ شهری ایدی

27

[illegible]

Aet'-shje paltyarem, frakereąted'. Enroj mainyunz, pojuru Mahrkoj

Ale, znalazł się i tu posłannik, i przetworzył to wszystko. Bohater urojony, pełen miłości piekielnéj

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence.

لکن انلرک دخی میانه‌سنده وسواس بیعدا اولدرن العالمونی معییر ایلدی

28

[illegible]

Breweremcze, usedheacze (Nurtu)

On tu naprowadził przedsię-bierczе, wszędzie osiadające (Mrówki)

Er führte ein die unternehmenden, die sich überall niederlassenden (Ameisen).

Il y introduisit les laborieuses fourmies, qui se fixent partout.

دماء علی ذلک بونلره و اشیا و ارزاقلری اوزرینه لازمجه و حشرات سایره مستقل اولدرن پریشان ایلدیلر

29

[illegible]

Puchdhem, esenhęmeze, xojthrenęmeze, wehisztem, frathwerasom ezem, — joj shuroj mazdao

Poraz piąty, co do jaźni życia, co do ożycia konecznego, co do wejścia na mieszkanie, przetworzyłem się zupełnie — ja, Bohater Stworzenia.

Zum fünften Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, so eines was der Lebensnothdurft bedarf, so eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls

Pour la 5me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création

دفعهٔ خامسه لوادری انسان بنه تشکل مجسب و تسخیع مخانه مرقف ایلدم

30

[illegible]

Nisam, jim eątare mojurumeze, bachdhymeze.

Było to miasta Nisa, leżące w pośrodku miasta Merw i Balchu.

Es war die Stadt Nissa mitten inne zwischen Merw und Balch.

C'était la ville de Nissa située entre Merw et Balch.

بشمجی حصنکاه مرو و بلخ میانسده ایلان بلده نیسا ایدی

31

[illegible]

Aeť-ehje paityarem, frakereąted. Eároj mamyuaz, pojuru Mahrkoj

Ale, znalazł się i tu posłannik, i wszystko to przetworzył. Był to Bohater urojony, pełen piekielnéj miłości.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit plein de concupiscence.

لكن انلرك دجلی مابینده وسواس پیدا اولدرق افعالرینی تغییر ایلدی

32

[illegible]

On tu wprowodził grzech okropny. On to wnowił ludowi, zem ja wymenny, niestały, urojony.

(Eghemeze), wymenoj hym

Er hat hier eine grosse Sünde eingeführt, ich sei vergänglich.

Il y a introduit un grand péché, celui de faire croire que je suis périssable

شویلەكه ابد ذات اولوهیتك حدوث و معبودیه ذاته اولدرق ملكهٔ ضلالته دوشدكلریدن مضمحل اولدیلر

33

[illegible]
[illegible]

Poszósty raz także, co do jaźni życia mego, co do ożycia konecznego i co do wejścia na mieszkanie, przetworzyłem się zupełnie — ja, Bolstar Stworzenia.

Chaztuju, esehbęneze, żapthrenęmeze, wehaztem frathweresem ezem — joj churoj mazdao.

Zum sechsten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erscheinenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 6me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création.

دفعهٔ سادسه اولدرق انسان بر تشکل مذهب و تصحیح مداخله موفق ایلدم

34

[illegible]

Herojyujtu, jun wisz herezenem	Było to miasto Herat, gdzie wszyscy bohatersko, cnotliwie, i trzeźwo żyli.

Es war die Stadt Herat, wo alle nüchtern lebten.

C'était la ville de Herat, où chacun vivait vertueusement et sobrement.

اسیو المناحی حمقتکه سعر هراة ایدی‌که اهل مسکنمسی سحیع و عادل و عاقل ایدیلر

35.

[illegible]

Aet'-ehje patyarem, frakereątedt Efroj mainytaz pojaru Mahrkoj	Ale, znalazło się i tu posłannictwo, i wszystko to przetworzyło Był to Bohater urojony, pełen piekielnéj miłości.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit plein de concupiscence.

ول الملک دحی میتمته وسواس پیدا تولدوری افعالرینی تغییر قیلدی

36

[illegible]

Sreskemcze, Driwikacze.	On tu zaprowadził zwyczaj opilstwa, — skąd powstawały Sarkazm, darcie się, — zabójstwo ciągłe.

Er führte Trunksucht ein, woraus Mord und Todschlag

Il y introduisit l'ivrognerie, qui produisit la haine et le meurtre.

شویله‌که فوق الاعتدال سوء خمری اعتیاد ایتدکلریدن دو کورل اخلاقلری حقد و حسد و مجادله و مقاتله‌یه تبدل ایلدی

37

[illegible]

Heptethem, esedhęmeze, żojthrenęmeze, wehaztem, frathweresem ezem, — joj eharoj mazdao.

Po siódmy raz nawet, co do jaźni życia mojego, co do ożycia koniecznego, i co do wejścia na mieszkanie przetworzyłem się zupełnie, — ja, Bohater Stworzenia.

Zum siebenten Male habe ich mich ungeschaffen in ein erscheinenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 7me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création.

دفعهٔ سابعه اولدرق انسان بنیه تشکیل مقدسی وتسحیح مخلقه موقف ایلدیم

38

[illegible]

Wejekeretem, jun dużakoj żeyenem

Bylo to miasto wejekeret, (t. j. gdzie owiewaniem rękodzieła tworzono). Bylo one dużo ożywione, zaludnione.

Es war die Stadt Wejekaret (d. h. wo man mit sich drehenden Werkzeugen arbeitete). Sie war sehr belebt.

C'était la ville de Wejekeret (c'est-à-dire, où l'on filait). Elle était très populeuse

اشبو مقدمجی حیقمشکاه شهر واهکرت اولوب اهالیسی غیر و تصعب خصوصیله شویله مسعدٔ ایدیلر که روزکار و چرخلر واسطه‌سیله اعمال امعه ایدرلر ایدی شهر مذکور پک واسع ایدی

39

[illegible]

Aeṫ-ahje paityarem, frakereqted'. Efroj manyaos, pojuru Mahrkoj

Ale, wmieszał się i tu posłannik, i wszystko przetworzył. Był to Bohater urojony, pełen piekielnéj miłości.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence.

للی اناوکه دخی مناسده وسواس پیدا اولدرق العالوبی تغییر ایلدی

40

[illegible]

Pairikęm, jęm chnętheiti — ja, upeiheczed' beresaspem

On tu wprowadził zwyczaj Bogin miłości, (Bachantki), które zjadały ostatne tchnienia męczyn, — które były zdolne przywabić, paść przed sobą Stadnika.

Er führte hier die Göttinnen der Liebe ein (die Bacchantinnen), die das Männermark aussaugenden, welche im Stande wären, den Stammhengst auf sich zu locken.

Il y introduisit le culte de l'amour, (les bacchantes), qui suçaient la dernière goutte de la moëlle des hommes et qui étaient capables de se faire couvrir par un étalon.

یعنی افاتٔ مذکوره ارالوبحه اویله حسن و جمال و غنج و دلال صاحبه‌لری دختقرلر ظهوره کلدیکه انلرکه انلوار محرکهٔ الاشتهالری لمعان بیله ذکورلرینه متحلب ایمکه درجه‌سنده ایدی اشته بو حال جمعیت مذکوره‌ده پریشانلغی مستلزم اولدی

41

[illegible]

[illegible]

Eastemem, esonbąmeze, żojthrenqmuzo, wohuxtem, frathweresem ezem; — jój churoj mazdao

Poraz osmy także co do jaźni życia, co do ożycia konicoznego, éraz, wejścia na mieszkanie, paretworzyłem się zupełnie, — ja, Bohater Stworzenia.

Zum achten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 8me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création.

دفعهٔ ثامنه اولدرق انسان بعد تشکیل مجسمت و تصحیح مخاطبه مرئیٔ ابلدم

42

[illegible]

Urwęm, pojuru wastrem

Było to miasto Urwa, pełne łąk i uprawy roli.

Es war die Stadt Urwa, wohlausgestattet mit Wiesen (und Aeckern).

C'était la ville Urwa, entourée de prairies et de champs labourables.

اشبو سکرلکی خصصیتکنده کوکه نباتات و حبوبات طبیعیه و کوکه ترعیه حیثیله بعایت برکتلو بلدهٔ اوروا ایدی

43

[illegible]

Aet'-chje patyarem, frakereqted'. Eźroj manyusz, pojuru Mahrkoj

Ale, znalazło się i tu posłannictwo, które to przerobiło. Był to Bohater urojony, pełen miłości piekielnej.

Aber es fand sich da ein (böser) Eugel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence.

لكن انلرك دخى ميانده وسواس پيدا اولەرق اصللريى تغيير ايلدى

44.

[illegible]

Egbe ciwiaztare

On tu wprowadził grzech lenistwa, przy wszeteczęstwie

Er führte hier das Laster des Müssiggangs neben der Unzucht ein

Il y introduisit le péché de paresse et de luxure

بونلر ارامنده دخى سئالت و غلبهٔ شهوت اخلاق سئيه‌سى ظهوره كلرك رواللريى مسبب اولدى

45.

[illegible]
[illegible]

Naumem, ceeăhęmeze, żojthrenqmeze, weinaztem, frathweresem ezem, — joj ehuroj mazdao.

Poraz dziewiąty, co do jaźni życia mego, co do użycia potrzebnego, oraz co do wejścia na mieszkanie, wszystko to przetworzyłem, — ja, Behater Stworzenia.

Zum neunten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 9me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création

دفعهٔ تاسعه اولەرق انسان يه تشكيل مخيمت و تصحيح مخلفه موفق ايلدم

46.

[illegible]

Chneątem, jim wehrkanoj żeyenem.

Byli to mieszkańcy wszystkiemi cnotami natchnieni, bystrą krwią ożywieni, nazwy-hirkanie?

Es waren Einwohner voll guten Blutes, wohlbelebt (Hirkanier?)

C'étaient des habitants doués d'une saine constitution.

اشبو صقورنەکی جمعتکاه حسن سیرت و مردانکی ایله متصف سکان ایله مزیّن و معمور اولان هرکان شهری ایدی

47

[illegible]

Aet' ehje paityarem, frakteręted' Ehrej mainyusz, pojuru Mahrkej.

Ale, i tu się znalazło posłannictwo, i wszystko to przetworzyło. Był to Bohater nowy, urojony, pełen miłości piekielnéj

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit plein de concupiscence.

لکن انلرك دخی میانده وسواس پیدا اولدرق افعاللرینی تغییر ایلدی

48.

[illegible]

Eghe enaperethe, szkyeothne, ja nerej wejepeye.

On tam wprowadził grzech niczem nie naprawiony, (dla duszy) szkodliwy. Tam mężczyzna dawał się w cielać.

Er führte die nicht abzubüssende Sünde ein, die seelenschädliche, welche den Mann durch den Mann schändet.

Il y introduisit le péché irrémissible, c'est-à-dire, la Sodomie.

موراده دخی لواطه و سائر معاصیء مضرّه شایع ایدمکدن و خاصه نابتلاریمه سبب اولمش

49

[illegible]

Desemem, ascăhęmcze, żojithrenęmcze, wehisztem frathweresem azem, — jaj churoj mazdao.

Poraz dziesiąty, co do jaźni życia mojego, co do ożycia konecznego, i co do wejścia na mieszkanie, przetworzyłem się zupełnie — ja, Bohater Stworzenia.

Zum zehnten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 10me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création

دفعهٔ عشره اولدرق انسان یعه تشکیل مخصوص و تصحیح مکانمه مولی اولدم

50

[illegible]

Herecheityin syrem, (eredwoj drefżęm)

Było to miasto Herechejt, czystością przecudnych cnot napełnione (w obóz urządzone, drzewcami okolone).

Es war die Stadt Herećheit voll Reinheit (ein Lager mit Feldzeichen).

C'était la ville de Herecheit très pure (une ville en forme de camp entouré de drapeaux).

اشمو اوستی جمعیتگاه شارب و سارقله مشهور و حسد و عللی ابله موتی و معرور ارلاں عرجحط شهری ایدی

51

[illegible]

Aet' ehje patyarem, frakereąted' Eńroj mainyusz, pojuru Makrkoj.	Ale, wmieszało się i tu posłannictwo, i przetworzyło to wszystko. Był to Bohater urojony, pełen miłości piekielnej

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit plein de concupiscence.

کی انلرک دخی میانمده وسواس پیدا اولدرق اعمالرینی تغییر ایلدی

52

[illegible]

Eghe enaperethe, szkyoothne, ja nasu-peye	On tu wprowadził grzech niczem nie poprawiony, duszy szkodliwy, — tam nieboszczyków pieczono

Er führte dort die nicht abzubüssende, seelenverderbliche Sünde des Leichenverbrennens ein.

Il y introduisit le péché irrémissible, celui de brûler les cadavres.

یعنی اجساد امواتی ناره القا و احراق ایتمک ملت کبیره سی در قوم اره سنده اساس دینیه سی کبی اتخاذ ایلدی

53

[illegible]

Ejewoj desem, csethqmezo, zojthrenqmeze, wehusztem, frathwersem ezem, — joj eharoj mazdao

Porun jeden sty, co do jaźni życia mojego; co do ożycia potrzebnego, co do wejścia na mieszkanie, przetworzyłem to wszystko — ja, Bohater Stworzenia.

Zum elften Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 11me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création.

دفعهٔ احدی عشر اولدرق انسان بعد تشکیل [illegible] العالم

54

[illegible]

Hejetumeqtem rajeweqtem, cherencáheqtem

Było to miasto Heumeqt, szczególnie świetny, szczególnie w karm bogaty i drugich wykarmujący.

Es war die Stadt Heumont, strahlend, wohlgenährt und wohlnährend.

C'était la ville de Heumont, brillante, riche, et fournissant la nourriture aux autres.

اشبو اول برنجی حسبتکله [illegible] و تجارتله مشهور و انواع اغذیه نفیسه‌ایله مملو اولان [illegible] شهری ایدی

55.

[illegible]

Aet'-ehje paityarem, frakereqted' Efroj manyusz, pojuru Mahrkoj

Ale, pojawiło się i tu posłannictwo, i wszystko to przetworzyło. Był to Bohater urojony, pełen złości piekielnéj.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit plein de concupiscence.

آل انلرکه دخی میانمده وسواس پیدا اولدرق افعالریی تغییر ایلدی

56.

[illegible]

Eghe jatewe.

On tam wprowadził wszędzie strachy i czary.

Er führte die Sünde der Hexerei ein.

Il y introduisit le péché de sorcellerie.

بو قوم اراسنده دخی سحر و افسون شایع ایلدی

57

[illegible]

Ejemcze ehje czithroj, dechoztoj, eśhet'.

Znalazło się tam czterech chciwych, (szczególnie uczonych), szczególnie mową zachwycających.

Es waren die vier Afterweisen, welche durch ihre Reden blendeten.

Il y avait là quatre philosophes, qui séduisaient par leurs discours.

از جمله درت نفر فیلوسوف ظهوره کلدیکه کندیلری جمله متصف اولدقلری حالده انواع خطابت موثره
ایله دلسکلق ما ملکی جلب و جمع ایدرلرایدی

58.

[illegible]

Ejem czithroj pałi dayoj.

(Powtarzali oni zawsze), my jesteśmy tu we czterech, i prawa życia podajemy.

Sie gaben vor vier Lebens- und Gesetzgeber zu sein.

Ils prétendaient être quatre législateurs.

[illegible]

59

[illegible]

Jethe kewecze, dzesen zaoyjehje jatumeqtem. | Była tam (istotnie) wielka ich siła, bo — obrabiali, zdrowych na umyśle, oczarowywaniem.

Sie hatten eine grosse Gewalt, sie verführten die Vernünftigen

Ils avaient une grande influence et séduisaient les sages.

[illegible]

60

[illegible]

Edbo heqh, jatumesteme. | Gdzie oni tylko pobywali, to wszystkich za sobą czarami pociągiwali.

Wo sie nur waren, nahmen sie alle für sich ein.

Ils gagnaient le coeur de tous qui les entendaient.

[illegible]

61

[illegible]

Edhe tepaczid', udzeseqh — ja, mereqczyaicze, zerodhegimyaicze | Gdzie się takowi tylko pojawili z obrabiającem mową, to do śmierci ludzi oczerowywali, — to zgniliżną ich Serca napawali.

Wo sie nur erschienen mit ihren Verführungskünsten, verblendeten sie die Hörenden bis auf den Tod, erfüllten ihre Herzen mit Fäulniss

Partout où ils paraissaient avec leur art de séduction, ils aveuglaient les auditeurs, et remplissaient les coeurs de corruption

نه صفتله قنقی محله یتشدیلرایسه علیلرک چشم بصیرتلرینی بند و صاحبلرک قلوبنی کمدن اصول ناسخه‌لرینه تلویث ایدرلر ایدی

62

[illegible]

Chaztęmezedhecze, medbeckchjecze tjin.

Byli oni chciwi datkowania ciągłego, a niechcieli dawać, gdy u nich proszłá.

Sie waren habgierig, wollten aber nichts geben, wenn du batest.

Ils avaient toujours les mains ouvertes pour recevoir et ne donnaient jamais lorsqu'on leur demandait.

انلر هر ونده و هر انعامی صدقاته حلف ایدیپ اما بر کمسنه وقت ضرورتنده انلردن استعانه ایلسه قطعاً بر شی ویرمزلرایدی

63

[illegible]

Dwedesem, cechhęmcze, żejthrenęmcze, webisztem, frathweresem ezem, — jej eharoj mazdao

Poraz dwunasty, co do jażni życia mojego, co do ożycia koniecznego, i wejścia na mieszkanie przetworzyłem się zupełnie, — ja, Bohater Stworzenia.

Zum zwölften Male habe ich mich umgeschaffen zu ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls

Pour la 12me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création.

دفعهٔ اثنی عشر اولدرق انسانی بنه تشکیل محبت وتصحیح مخلقه موقف ایلدم

64

Raghęm trizeątujm.

Było to miasto Raga, o trzech żyharzezach, t. j przedmieściach

Es war die Stadt Ragha mit drei Vorstädten

C'était la ville de Ragha, avec trois faubourgs.

اشبو اوچ اکیماکنی جمعیتکده لوچ وارشلو راغا نام شهر ایدی

65

Aet'-ehje partyarem, frakereąted' Ehroj manyuez, pojuru Mahrkoj

Ale, wmieszało się i tu posłannictwo, I przerobyło one Był to Bohater urojony, pełen małości piekielnej.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence.

لکن انلرک تحتی مبانده وسواس پیدا اولدرق افعالرینی تغییر ایلدی

66.

Eghemeze, uperoj, wymenoj hym

On i tu zaprowadził grzechy wielkie — on tam upornym i wymiennym w słowie stał się.

Er führte auch hier grosse Sünden ein, sie waren da halsstarrig und treulos.

Il y introduisit de grands péchés, on était dur de coeur et infidèle à la parole.

انلر دخی عدم صداقت و عهده وفا ایتمامکه عصیانیله دوچار اضمحلال اولدیلر

67

[illegible]

Tridcaera, csešhęmeze, zojthręnęmeze, wehsztem, frathweresem czem, — joj eharej mazdao.	Poraz trzynasty, co do jadu życia mego, co do życia koniecznego, i wejścia na mieszkanie, przetworzyłem się zupełnie — ja, Bohater Stworzenia.

Zum dreizehnten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 13me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qu'elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création

دفعهٔ ثلث عشر اوله‌رق انسان ینه تشکیل مخصوص و تصحیح مخصیه موفق ایلدم

68

[illegible]

Czechrem sujrem, (czewenem)	Było to miasto Czechra czysto murowane, murem oprowadzone, bardzo ożywione.

Es war die Stadt Czechra glänzend gemauert (wohllebend).

C'était la ville de Tsechra, brillante et entourée de murailles (très animée)

اشبو ایکی اوچنجی جمعیتکه یکی جسیم بنالر ایله معمار معمور و کورد اکرد جسیم بر سور ایله محاط و مشغول اولان چچخره شهری ایدی

69

[illegible]

Aet'-ehje patyarem, frakereçted Eåroj mainyusz, pojuru Mahrkoj

Ale, pojawiło się i tu posłannictwo, i przerobiło one. Był to Bohater uniemany, pełen piekielnéj miłości.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence

[illegible]

70

[illegible]

Eghe anaperethe, szkyeothne, ja, nasus-peczye.

On tu zaprowadził grzech niczem nie naprawiony, (dający) szkodliwy. Było to, że i tam trupów pieczono, palono.

Er führte die unablässbare seelenschädliche Sünde des Leichenverbrennens ein.

Il y introduisit le péché irrémissible, de brûler les cadavres.

[illegible]

71

[illegible]

Czethru desem, eseńhęneze, zojithrenąmeze, wahisztem, frathweresem ezem, — joj ehuroj mazdoe

Poraz czterynasty także, co do jaźni życia mojego, co do użycia koniecznego, i wejścia na mieszkanie, przetworzyłem się zupełnie — ja, Bohater Stworzenia.

Zum vierzehnten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erscheinenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 14me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création

اون دردنجی دفعه اولادرق انسانی ینه تشکیل مجسم و تصاحب مدهیه موجد ایلدم

72.

[illegible]

Werenem, jun czethru gaozem.

Było to miasto Werena, które miało czteroboczne mury

Es war die viereckige Stadt Werena.

C'était la ville de Werena, bâtie en carré.

و واریدا نام شهرکه مربع الشکل بنا اولمشیدی

73.

[illegible]

Jehmai zeyete thrajeteonoj, dzeąte czojasz Dahakai

Tu miał zażyć, urodzić się trzyciałowy, mąż szczególnie silny, — który obdziałał, ubił ożywczego Dehaka.

Hier soll geboren worden sein der mit dreifacher Körperkraft begabte, welcher den sich empörenden Dehak tödtete.

Il y devait être né, celui doué d'une force de trois hommes, qui a tué le recalcitrant Dehak.

ظلم و عناد ایله مشهور اولان ضحاکی قتل ایدن شخص که اوچ ادم قدر قوت و قدرته مالک ایدی شهر مذکورده وجوده کلمشدر

74

[illegible]

Act' ehje partyarem, frakereątеd' Eńroj mainyusz, pojum Mahrkoj.

Ale, znalazło się i tu posłannictwo, i przetworzyło one. Był to Bohater urojony, pełen miłości piekielnéj.

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence.

لکن ایلرک دخی میانسنده وسواس پیدا اولدرق افعاللرینی تغییر ایلدی

75.

[illegible]

Erethwyacze, Dechazte eneiryacze, dehbusz erwisztare.

On tu zaprowadził Domy publiczne, a w nich Dziewczęta zalotne, które za to pieniądze wyłudzały i zbogacały się.

Er führte hier die Freudenmädchen ein, welche Geld herauslockten.

Il y introduisit les maisons publiques, où les femmes lascives se donnent pour de l'argent.

بو وسوسهٔ شیطانیه بر شخص ضلالشعار شهر مذکورده بر قحبه خانه بنا ایدرک درونده بر طاقم شهوتله موصوف قزلر قویدیکه اهل اسوار شهوت الخیر اناد ادمغی اللریی امدکلری کی حیلرنده بر اقچه استحصال مدر الواریدی

76.

[illegible]

Pęęzc desem, saośhęmęze, zojthręnąmęze, wehusztem, frathwęresam ezem, — joj eharoj mazdao

Poraz piętnasty znowu, co do jaźni życia mojego, co do zażycia koniecznego, i wejścia na mieszkanie, przetworzyłem się zupełnie — ja, Bohater Stworzenia.

Zum fünfzehnten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 15me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création

[illegible]

77

[illegible]

Joj hepte hęądu, (heeze uższtero hęądwe, ewe drożesterem hęądum).

Było to miasto siedmiu Indji. Gdzie się wyciągają, w padają (rzeczki) Induskie, — a co tworzy duży i szeroki Indus

Es war die Stadt Sieben Indien (wohin sich ergiessen die Indusse, wodurch der gewaltig strömende Indus entstand)

C'était la ville des Sept-Indes, (où se réunissent les branches qui forment l'Indus).

[illegible]

78

[illegible]

Aet-ehje pajtyarem, frakerąted Ìńroj mainyusz, pojuru Mahrkuj

Ale, znalazło się i tu posłannictwo, i to przetworzyło Był to Bohater zmamany, urojony, pełen miłości piekielnéj

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit plein de concupiscence.

[illegible]

79

[illegible]

Erethwyacze Dachazte, erethwemcze, garemann,

On i tu założył cherwe, lubieżne zalotnice, (Dziewczęta), — a co utworzyło tam powszechne gorączki.

Er führte ein die mannsüchtigen Mädchen, wodurch Entzündungskrankheiten entstanden.

Il y introduisit les femmes luxurieuses, ce qui fit naître des fièvres générales.

[illegible]

80

[illegible]

Chäwesz desem, eseńkęmeze, żojthrenęmcze, wehisztem frathweresem ezem, — joj ehurej mazdao.

Poraz szesnasty, co do jaźni życia mojego, co do ożycia koniecznego, i wejścia na mieszkanie, przetworzyłem się zupełnie — ja, Bohater Stworzenia.

Zum sechzehnten Male habe ich mich umgeschaffen in ein erschienenes Wesen, in eines was der Lebensnothdurft bedarf, in eines was des Eintritts in eine Behausung bedarf — ich der Schöpfer des Weltalls.

Pour la 16me fois, j'ai revêtu la forme humaine, qui elle-même émanait de moi — j'ai donné l'existence — j'ai donné la demeure aux hommes — moi l'auteur de la création.

اون التنجی دفعه اولدرق انسان بیه شکل محبت و مصححیح محمید موتق ایلدم

81

[illegible]

Upe codhejeźu raśheyao.	Było to miasto Rańha, nadspodziewanie odznane, (zbogacone we wszystko.)

Es war die Stadt Ranha ausserordentlich ausgestattet

C'était la ville de Ranha extraordinairement riche.

و رنها شهری که اهالیسنک صلاح حال و حسن اخلاقلری جهتیله مشهور و محصولات نورندن یری زاده معروف و معمور ایدی

اصطلاح اوّل

شهر مذکورکورحسان چنانجسان حوالیسنده اولمی سیاق ادامدی اکلاشلمور

اصطلاح ثانی

رمان قدیمده نو حسن اخلاق و حبّ فی الله عربستانده شایع ایکی سمدی اعتبار شرمدی طمورہ المشدر

82

[illegible]

Joj esaroj zwyachżeyjejąti	Które (dążąc do szczęścia) stałoby się było najpożądańszym miejscem życia wolnego.

Welche hätte werden können die ersehnteste Stätte des freien Lebens

Qui aurait pu devenir la plus agréable ville pour y vivre.

بو مملکتک اهالیسی امر اخلاق حسنهلرینه برقرار اولابلیدیلر و شهه حسن ادارهٔ مملکت و اسایش و استراحتلرله مسعود الحال کوریلر ایدی

83.

[illegible]

Aet'-chje partyarem, frakereąted' Ebroj mainymz, pojuru Mahrkoj	Ale, pojawiło się i tu posłannictwo, i przetworzyło one. Był to Bohater urojony, pełen miłości piekielnéj

Aber es fand sich da ein (böser) Engel, der das Alles umgestaltete, ein vermeinter Urheber voll böser Brunst.

Mais il se trouvait là un mauvais prophète qui bouleversa tout, un faux esprit, plein de concupiscence

[illegible]

84

[illegible]

Zyęmeze ńajewoj datem, (teożyaczid' deńbusz eiwisztaro)	Tam się pojawił i zażył prawodawca dany, narzucony gwałtem. Był to, li tylko drugich wyzyskujący, — on pieniądze od wszystkich wyłudzał.

Dort erschien und wurde mächtig ein gewaltsamer Gesetzgeber (es war der von Anderen Lebende, von Allen Geld herausziehende).

Il y parut et s'y fit grand un faux législateur, et ce n'était qu'un exploiteur, extorquant l'argent de chacun

[illegible]

85

[illegible]

Hequ cnyaoseźić, esacsсze, żojuhraoscze, eryraoscze, gufraoscze, berechdhaoscze, frazaoscе, banynoscze.

Lecz być tam muszą jeszcze niektórzy, co będą niepodlegli w ich osadach, w ich życiu należytym, w ich cnotach pierwotnych, w ich rozmowach szczerych, w ich rzetelności, w ich sąsiedniém pożyciu, i w ich gościnności uprzejméj[1]

Doch müssen dort noch sein einige Unabhängige in ihren Besitzungen, in ihrem rechtschaffenen Leben, in ihren ursprünglichen Tugenden, in ihren wahrhaften Reden, in ihren zuverlässigen Handlungen, in ihrer Nächstenliebe, in ihrer freigebigen Gastfreundschaft.

Cependant il y restera toujours des hommes indépendants dans leur possessions, dans leur vie honnête, dans leur vertu primitive, dans leur parole sincère, dans leur conduite réelle, dans leur amour du prochain, et dans leur généreuse hospitalité.

مع ماعد دو موم مماسه محاسن احلاق کلنا معدم ایلحمعی کی سوسی و صداقب و مهماملوای
میده ولا و انسای حسسه محسن ای احلاق حسبه ال الانک یو موم ایجیمه الصدک ندر

SŁOWNICZEK ZĘDSKIEGO JĘZYKA,

czyli zendi

Rozłwe podrobny i zbarwanym ozargillowe dzieła Zędarzty i j. zysli dawnej księczki Zoroastra, z która do dziś dnia schodziła w Europie pod nazwą Zendawesta. Z powodu gotującej się na sabej wojny o to dzieło, słowna bez prochu, kul, i bagnetów w idarzych, przygotowałem ten słownik dla braci słowianów tych którzy nie posiadając języków wschodnich, w szranki jednakże tego boju wejść zechcą — oby tylko szczęśnie, sprawiedliwie i wytrwale, — bo tak Bóg każe!

Słowa pojedyncze zędskie, tu na brzegu odrzutów polskiego z czasami mnogokrotnie powtórzone, stanowią oznaczenia różnej piśmie rękopisów tego dzieła, jakie się dziś po różnych księgozbiorach państw Europy znajdują — te wypracował i drukiem ogłosił Fryd. Spiegel, 1853 Lipsk, zasłużył mu za to i wdzięczność.

ROZDZIAŁ I.

1. *Porgert* — Przegart, przegartanie przegartywanie przezret, przetrzasne, przegląd, rozdział paragraf — NB. użyłem tego wyrażenia tutaj w znaczeniu, bo w rolniczej gospodarce, używa go i dziś jeszcze lud błogosławiony w księstwie Poznańskiem — źródło tego wyrazu u Persów jest w słowie ﺩﺭﮔﺭﺩﻥ *bergarden*, ﺩﺭﮔﺭﺩﻨﺪﻥ *bergardenden*. Verti, evertere — zrocdere ab alqua re — NB. Słownik perski, turecki i arabski, z którego czerpię tę naukę od lat 30, wypracował polak nazwy Meniński i drukiem ogłosił w wiedniu, lecz podczas oblężenia przez Turków tego miasta a uratowania go przez króla Polskiego, spalił się ogień egzemplarzów tego słownika po polsku, po niemiecku i po łacinie wydanego. Wiedeń przedrukował go potem, r. 1780 wyrzuciwszy zeń język polski, — szkoda!

Eeol. — Pierwszy — NB. Jest to wyraz arabski ﺍﻭّﻝ *evel*. Zostaje wątpliwości, że przepisywacze tego rękopismu, w późnych wiekach po Zoroastrze, użyli go, bo język zędski nie posiadał litery l, ale napotykamy dalej w tym dziele, wszystkie słowa brane z języka Perskiego, — dalej mą więc, dla czego nie położono tu ﻳﻜﻢ *jekom*, pierwszy — od wyrazu ﻳﻚ *jek* jeden.

Mrouł. meroc. — Rzekł, orzekł, powiedział. Ten wyraz znajduje się tu zawsze w ustach Boga. na wschodzie nie widzę go, chyba w arabskim ﺭﻭﺍﻳﺖ *riewjet*, referre, allegare dicta aliena — narratio, relatio historia — w Pers. ﺭﻭﻳﺪﻥ *ruiden*. Crescere, aut germinare. ﺭﻭﻳﺪﻥ *rowiden*, ire, accedere. meare fluere ﺭﻭﻳﺪﻥ *ruiden*. Iberali, patrz tych słów koniugacyę.

Eharę. — Bohater. Ten wyraz pozostał się do dziś dnia u łaciników i finansowów.

Mualea. — Stworzyciel, Bóg wszechmocny. Tego wyrazu pozostała się cząsteczka w języku ruskim. — NB. Indalel polskiego, on tu jest w przypadku drugim liczby pojedynczej.

Spitaman Zerathustrat. — Uczonem szczególnie znaliwerem Zoroastrze! Ten wyraz pozostawał się u Polaków, wałowach pytać, zapytywać się — w ruskim. łopytajuszczyj, łopitatel wopitatel, — jest to nazwa uczonych.

Owo spadkowanie tego wyrazu.

Liczba pojedyncza.

Spitamy. — Uczony	*spitamem.* — uczonego.
spitaman. — uczonego.	*spitama.* — o uczony
spitamas. — uczonemu.	*spitamana.* — uczonym, w uczonym, przez uczonego.

NB. Ta litera ą, nagrobiona w całej słowiańszczyźnie, i tylko w polskim języku widzi się, — również litera ę, wszakże tym dziele, od deski do deski spostrzegać się daje, i to zawsze w szóstym przypadku — na rzeczowniki i przymiotniki tego rodu, można uważać trzecie — nie w ruskim języku piękniej i właściwie się oddają — u Iscabie mnogiej, nie jeszcze stanowczo oraz niemego, chociaż mnie czuję.

Emy uey emoj uoei eaey — Ty bądź, ty stań się, źródło tego wyrazu w pasikowem słowie Perskim ﺑﻮﺩﻥ *boden*, esse, dależ łaciński język w trybie rozkazującym, często uroczyście to czuć daje.

2. *Rama.* — Jestem źródło w Pers. ﻗﺴﻤﺲ *kaman*, esse wskładało drugich wyrazów, znaczenie to, ma należną odstane.

Dadaęs. dadaęsi. — Ten który jest dający, który ciągle dawał, daje, i dawać będzie, jako Bóg wszechmocny źródło w Pers. ﺩﺍﺩﻥ *dadan*, dare.

Ramoj. — Spokój, porządek według przykazania Bożego. źródło w Pers. i arab. ﺭﺍﻡ *ram*, quies mors, sinoritas, affluentia bonorum commoditas vitae ﺍﺭﺍﻣﻴﺪﻥ *aramiden* manere, quiescere. w Polskim języku mamy na to Rama, ramka, — bo co jest w ramce, to spokojnie używa.

Nojiš kuče — Nic, nikt, nie, to co nie jest, ktoby dał aby kto bury dał. — NB. w dalszym ciągu dzieła tego spostrzegam, że wszystkie spójniki, zaimki a nawet czasami i przyimki, ze słowem bywają złączone. w Pers. کی *ki*, kto, który, ktoby.

Żaiżyn — Godny, stosowny, zdolny, przyzwoity. Ten co jest wstanie kogo ożywić pociechą, nauką, prawami mowy, prawami Bożemi. w Pers. [illegible] *sazaten*, convenire, aptum, utile et necesse esse. شایستن *szajistan* decere, convenire dignum esse. Wyspoj, wszyscy, każdy człowiek.

3. *Jejeiti* zn. *jejeiti*, *jejeitiyh*, *jeiti*, *jeyaiti*. — Jeśliżbym żyjąc, gdybym jadł, aby li żyć, jeśliżbym musiał używać pokarmów, jak każdy człowiek, aby żyć na świecie. Ten wyraz zachował się cząsto w polskim i tureckim [illegible] *jemek* Comedere, edere, cenare, manducare. w stylie życzącym, żywo się on znajduje.

NP. [illegible] *jejeidyn* &c. &c.

Jejeiti zn. ctm. — Gdybym jadywał dla życia, gdybym ja był jedynym dla życia, *nyad doiiityo* nie miałbym potrzeby dawającego, gdybym ja żył na świecie, jako prosty człowiek używając pokarmu, — to niemiałbym potrzeby pośrednika, dla obdarzenia ludu mojego. — NB. Kto pojmie ten wyraz, ten sobie obszerniejsze całego dzieła Zoroastra, któremu to oto zdało się aby ludowi Bożemu wskazał źródło niewyczerpanego pokarmu nieśmiertelności, — oraz, aby go utrzymać w łajdaku Bożej i cnocie. Tłomaczenie dzieła tego 7 razy raz pozaś naprowadziło się na niebieską drogę do tyla, zem z jednego wyrazu w najpilniejszych tłomaczeniach.

Doidiyeo, *dujeiiiyeo*, *doidiyeo dadiyeo*. — Dającym, ten co jest nayty dla darzenia, wspólnik dawstwa, ten którego się chce mieć, aby był opiekunem dobroczynnym.

4. *Bahuir*, *cehuzav*. — Bytowanie, to, co się stworzyło na dobre — świat, lud w ogólności, źródło w Persku. بودن *budan* [illegible] *kasten*, esse, fieri.

Ertezm, *ostanoo*, *ostooo* — Ostawili, zostawili. — NB. Ten wyraz oznacza zwykle trzecią osobę, lecz nieosobliwie.

Eiryman, — w towarzyszeniu, w zdzielności z nim nieoddzielny od kogo niebądź. Dom tajniejszy gospodarki rolniczej małżeństwo dobrane i cnotliwe. rzecz po trudnie warta. — NB. Ten wyraz napotyka się w ostatnym rozdziale, kiedy się tam mowa o dzieci żywiołu rolniczego, w oddzielnej płci w tę daleką podróż wszystego z pomałeńka podrosnego. źródło w Tureckim [illegible] *airmak* separare, subtrahere, privare. [illegible] *irmak* frater, [illegible] *airy* alius, alienus, alternatim, separatum. [illegible] *ieman*, hospes, consilia. Domus vel palatium seer conductum. Desiderium [illegible] *arzymak*. Liquefacere. *Iremlow* teraźniejszy, [illegible] *iran*, nowym rozpuszczony, rozpuszczający się, [illegible] to, co jest z niego rozpuszczonego już wjedno złączonego. rzecz moja oddzielna. — NB. Z tego wyrazu, powstała nazwa Iran, t. j. kraj Irański, t. j. kraj pierwszy, przez 2,000 laty jedynie znany.

Wysdoy weuley — I każdy jeden, każdy człowiek osobno wzięty. ta wyraz we, jest spójnikiem, który we wszystkich językach wschodnich znajduje się, lecz osobno we stanie.

Fruizozed, *fraozarat*, *fraozaoat* — Ten, co się pośrednie poznaje, człowiek świątkujący, Il coraz nową znajomość zabierający i przyjmujący. w Pers. [illegible] *urozymoshen* poznawać się nawzajem, witać się i świątkować.

5. *Ewing*. — Każdy jeden, każdy człowiek, ten każdy, co coś czynić niedoznywa.

Ramnsiym — Ten, co jest wstanie dać porządek i lud uspokoić. człowiek zdolny nadać prawa sycat i wiary w Boga jedynego. źródło w Pers. [illegible] *eromulen* quiescere. *nyad*, *eodog ramnutyo* wszakże niema nikogo, coby oddziałał uspokojeniem, — coby przywrócił porządek na świecie, i wziął lud w karby cnoty z prawa Boga jedynego.

6. *Paegrem*, *peoren*. — To, co się pełna pierwszy uczyniło. uchwałą, stworzyło. jaso pełna pierwszy świat i ludzi stworzył, w byt wprowadził.

Bapn — To, co się raz bywały, a j. powtórny i wielokrotny uczynił. jako powtórnie i wielokrotnie towarzystwa ludzkie w byt wprowadził, stwarzał i czuzdał.

7. *Aet* — Owo, oto, otoż to, dopiero, ale, owo co się stało.

Ebje — To stało się, znalazło się. — NB. użycie tego wyrazu bywa różne, — oznacza on to, ten, el, który, a, a. spadkowanie tego, zależy od rzeczownika przy nim położonego. — NP. *ebje* *usanyz* owemu domowi, wrwymieniałe. *ebje Beres*, który to człowiek, jakowy mąż.

Patyarem — Ten, co przyznaczony jest pojść posel, posłeństwo, zły duch. w Pers. [illegible] *patyar* Afflictio, malum. Daemon, G gm. [illegible] *patyar* Ostrie figura horribilis hosta. [illegible] *beyaro*. Afflictio molestia. Daemon [illegible] *patyare*. Malum terribilis fotma. Occultus. Pudor vehementia. Dolus, fraus. Contentio, rixa. [illegible] *payden*. firmo pede consistere pedibus terere, calcare.

8. *Mešimerruo*. — Nieśmiertelny, nieumierający. w Pers. مردن *merden*, Mori.

Zuhon — Życiem. w Pers [illegible] *zysten*, vivere, in vita manere. [illegible] *zysten*, reviviscere, vivere.

Hestyen. — Byłem i jestem. w Pers. [illegible] *hasten*, esse, fieri.

9. *Eaeshyene*. — Byt stworzony na podobieństwo swoje. jaso. jestestwo człowieka przez Boga stworzone. źródło w Pers. بودن *budan*. [illegible] *kasten*, esse, fieri. To zabłąkanie słów na one, stanowi dziś u Turków zaimków osobowy w Zęndkim, oznacza one to co jest. — NB. mowiąc pozdłi o pochodzenia słowów czyli raczej o wyrazie tureckim [illegible] *hewtoc*, oplerać się na nim można będziemy.

Zażikrewąnce, zażikrewąnca, zażikrewąnca. — To, czego trza do ożycia, do ożywienia. Jest to wyraz złożony: to brzmienie *zkre, zkre*, często się tu napotyka i zawsze konieczność potrzeby oznacza.
Wohistan, wohjistem, wohistre. — Wyjście, miejsce na mieszkanie, wyjście z życia doczesnego do wiecznego. w Pers. بهشت *behest*, paradisus, miasto który b. na wz. i odeprzało, często się spotyka na wschodzie.
Frathwerama, frathwerama. — Utworzyłem pożeczne niebo, przetworzyłem się na korzyść ludzkości. w Pers. فا *fra*. Sub, cum, um. Cum, versus. Supra in. deuper. Ten wyraz dołącza się sczyklo w perskim, do słów.
Jeg. — Ja, ten który. Ten zaimek ma wiele znaczeń.
10 *Wanahyme, wenahyme, wenahyme, kyny, wenahyme.* — Błogo tam bytujący, bawiący się, we wszystko obfitujący, błogo a szczęśliwie żyjący. Jest to znowu trzecia osoba, ale liczby mnogiéj. Słabo ozdź ten wyraz na wschodzie, jednakże znajduje się w wyrazie. وا *wena*. amen fella, angurium faustum. وامیلادن *wamiladen*. deponere, defigere, collocare pedes. وامردن *wamerden*. Conferuare, donare monstrare.
Dahyme. — Ten, co był we wszystko obdarzony, zbogacony, udarowany łaskami Boga.
11 *Frakerestel, frakerentel, frakerestel.* — Przetworzył, przetworzył, przerobił. źródło w Pers. کردن *kerden*, facere. کردانیدن *kerdaniden*, vertere convertere &c. &c.
Eoreś, eduraś. — Inny Bohater, Bóg zły, heretyk, potępieniec, zły duch, filozof dzisiejszéj mody, t. j. bez Boga i miłości bliźniego człowiek. Ten wyraz przez wzgląd jest tu oznaczony, aby niepodobieństw. był obrazu, drugi Bohater, Bóg. Daléj napotyka się ten wyraz w liczbie mnogiéj, odbija mniejszych. Heretyzy samej Istotności z uprzykrowania oddali, i byt Boga z nieśmiertelność duszy zaprzestający.
Mainyum. — Człowiek jednemu mniemanie, jednej a szczęśliwe wyciekł oddany, stałemu który znalazłem, jego trzeba zdać, jako heretyka lub głupi z istotności oddanego! Spenjaj mainyum, — jest człowiek święty, Bogobojny! tak się te wyrazy spaliła, źródło w arab. معنی *mene*. Significatio, sensus, źródło w Pers. منی *meny*. Sperma genitale, viri, etiam mulieris.
Pyuru, puru, poorw, poyru. — Pełen, przepełniony. w Pers. پر *pur*, plenus multus literatus.
Mahrkaj, mahrkan. — Chuć piekielna, miłość nieprawa, wyuzdana. w Pers. مهر *muhr* Amor. w arab. محرق *muhrek*, *muhrek*. Incensus, ardens. محرق *muhryk*. Comburens, incendens. محرک *muhrek*. Commovens, concitator, pająca — NB. Ten wyraz zgodnie bierze się też i za miłość szczerą, prawdziwą, a to wszędzie przedostatniego, gdzie się mówi o pomarnym życie i lubieżnym na Pamiorze — leca on tam stoi bez przymiotnika *poyuru*.
12 *Ehymcia, ohencia, chimca, chicia.* — To co jest z utworzenia, byt, jażń, utwor, kształt, źródło w Pers. بودن *buden*. هستن *hesten*, esse fieri.
Jon, yoyon. — Byłem był, urzygłem był, źródło to: *anne*, to oznaczone znajduje się i dziś w Pers. NP. کرده بشم *kerde jim*, urzygłamy były.
Brealkem, reelkem. — Odrodziłem, przetworzyłem, przyodziałem, przekształciłem. — *Ehymcia, jon reelkem*. Co się tycze istnienia bytu człowieka, jam się przetworzył, i kształtem moim go przyodziałem.
Zyynnce, eymcie. — Sposób życia, życie człowieka w ogólności, źródło w Pers. زیستن *zysten*, vivere, vivificare.
Dayney. — Ten co daje, nadaje, rozkazuje. Prawodawca, gospodarz w swój obecnéj chacie. — *Zyynnce dayney datem.* Co do sposobu zaś życia na ziemi, prawodawca tam pojawiony nadał go, wskazał go. Persowie wnijwany się do nauk w kilka wieków po Zoroastrze, niezrozumiałego już grantowania jego języka, leca brzmieniem słów czasami także nań z tego wyrazu utworzyli دیو *dew* diabolus, daemon, gigas, genius, spiritus, animus hominis, hirundo, aut sanguisuga.
Datem. — Dana, nadało ożego spominamy w tym wyrazie znają się tryb rozkazujący, który wskazał może i Persom utworzyć ich słów tryby Szczególne na co zakończone.
13 *Dnie.* — Dziewiętę, nazwa czysto słowiańska, do dziś dnia zachowana.
Ramkra. — Wiatrowy wiatr gwałtowny, słaby ten wyraz na wschodzie. w arab. وتر *watr*. to fagrata prosequi, terrefacere, separatim facere. وتر *weter*. Nervus, chorda, sive arcus, tachni narium, tułów, nad &c.
Moonhy, mereanhy. — Miesięczny miesiące. w Pers. ماه *mah*. Luna, mensis. — NB. Ten wyraz *mounhe*, oznacza daléj fatalię, która zawsze nas coś dać. NP. krowka.
Zeyme, zeyne, zeyne. — Żonny, ożywny, nara, siała. w Pers. زیان *zyan*. Vivens, vivificans vita. زیان *zyan*. formidabilis, terribilis, rapite, dilacerans.
Dwe, drwe. — Dwa, wyraz czysto słowiański, czysto do dziś dnia przechowany.
Hyamne, hyamne, hemme. — Ciepły, letni, lato, źródło w arab. حمّ *hamam*. Vehementem calorem fervor حمة *hemme*. Aqua calida et ferrens. Aestus.
14 *Hepte.* — Siedm. w Pers. هفت *heft*, 7. na wschodzie, zamiana liter *p*, na *f*, często ma miejsce.
Heyn. — Mający bytowanie, będący, będące, te, które były.
Hyamny. — Ciepły, gorący, ciepło, źródło tego wyrazu patrz w uprzedniem numerze.
Pecent. — To, co zawiera w sobie liczbę pięciu rzeczy, pięć. źródło w Pers. پنج *pendż*. quinque.

Kos. — Jest, oby było. *pogne zegene sst bire* pięć słonych było tam zrobionych utworzonych źródło słowa *koszkere*, jest w Pers. کردن *kerden* Facere.
Tegene — Takowe, te które tam były.
Serete — Musiały tam ściskać, — musiały były zarobne źródło w Pers, سرد *serd* frigus, frigidus we fraz serrer
Apoj — Woda. w Pers, آب *ab* aqua. *zegene kehyti serete apoj* Takowe musiały tam tak, że ściskała się woda w jedną bryłę. — NB Słowo posiłkowe *kegti*, nie powtarza się a domyśla się przy drugich słowach.
Zemy — Ziemia. w Pers, زمین *zemin*, terra.
Urwerae. urwerejna. urwerjna. — Wszystko to co się urwać daje. urwiąika. krzewy ziela. drzewa.
15 *Ldhe. ogdhe. ogodhe* — A gdzie gdzie tu i owdzie gdziesięgdzie. w Pers کجا *kudza*. Ubi, quo? quia, ideo, quod, oblique, quando.
Zemdije lepiej Zem ehje — Mające się tam ziemia ziemia, która tam była.
Mizedhem. mezdhem. mezdhem — W środku, środkowe, powierzchowne. w arabskim میدا *mida*, *meida*. Meta, centrum, میدان *meidan*. Campus, apertus patensque locus, hippodromus.
Zerodhejem. — W sercu, aż w serce słabo na wschodzie w Pers, زرد *zerde* Bilis, cholera, seu temperamentum choleri cum Sifar od flavum vergens.
16. *Zyeumeatf zegeneueatf* — Zażywało się, zażywało, zarwa gniło, kiełka wypuszczało, rozkrzewiało się. źródło w Pers. زیستن *zysten*. Rozrzewnienie, vivere
Pers. — Na około na i świata blisko nieco stron, rozkrzewiona, słabo na wschodzie. w Pers پیر *per* Senex. Dux vitae — NB. Ten wyraz dodaje się zamiast do słow dla oznaczenia czasu przeszłego, zastępując wyraz *pest* przeszły
Peteh. peteliu. peteliye — Dobla, kiełka rośliny krzewu. w arabs لتلت *letut latut* Res abrupta. Viaticum, commeatus.
Frajsetam. frajsetam. — Między tem, co jest, gdzie urządzenie gospodarstwa, urządzenie zupełne.
Wysgląnege. wysglenege. wysglenege. — Rzecz zastygnięta między wygnaniem a nadzieją przyjęcia się i wypuszczenia kiełka.
17 *Jasedhgeme.* — Utwór siły Boga, pobłogosławione jego. vide wyżej
18. *Gawem gawa.* — Bydło rogate, żywioł roślinny wogólności. w Pers گاو *gaw* Bos, Taurus
Sughdeg. soghdeg. — Nazwa prowincji. Sogda. w Pers سغد, سغد *Soghd*. Nomen provinciae in Transoxana.
Żegenem. — To co było rozpłodzone, zażywaniem, rozkrzewianiem. *jam segenem* jam tam ożywił, rozkrzewił rozprowadził, zażywił. źródło w Pers. زیستن *zysten* Rozrzewnienie
20 *Sładyem. sładyem. sokrdyem. sokrdyem.* — Syczące, syczące Muchy, — bąki żądło źródło w Tureckim صقمق *sokmak*. Pernecare, compungere experiare Construere cogere, urgere, in negotium conjicere.
Jem — Jedzący, kąsający szczypiący źródło w Tur. یمک *jemek* Sumere, comedere یم *jem*. Cibus, esca, یمش *jemysz*. Fructus.
Gawerae — To, co się tylko znajdowało z Bydła rogatego i nierogatego.
Dhyerae — Dało się, nadało się, napadło krowy dzyne.
21 *Thridyem* — Trzeci raz, ponix trzeci
22 *Majurum mojurum murum mourumewe.* — Merw miasto w Chorasanie
Sayrem — Czysty, pogodny, wesoły, otwarty, obyczajowy, nieskalany w arabskim سیر *syr* Virtutes, mores laudati
Ksterrem lepiej exsterrem — Człowiek użyteczny, błogosławiony, wierny, wiarą Boga ożywiony. jest to przymiotnik utworzony ze słowa posiłkowego być stać się.
24 *Merodhgeme. merodhgeme* — Morderczy uczynek. morderstwo. gwałtowny. Sodoma. samogwałt, zarazy, pomór z nierządu. w Pers. مردغی *merdegi*. Cum quis suum conjugem alii exponi neque solus fert. Peccatum sodomiticum prostibuli seu prostituentis se pueri. w arab. مرده *merdeh*. Libidinosus ursykn coward.
Wydhdeguerae. wedhdeguerae. wedhdeguerae. wdhdeguerae. — Wyciągnęło samogwałt. w arabskim وقص *waks*.. Despectus Sepulcr pace hominum, faex populi.
25. *Tuyryem* — Poraz czwarty w Pers. چهارم *czeharum*. Quartus.
26 *Dhekhdyem dhekhdhem. dhekhdhemae.* — Miasto Balch — NB. To zakończenie wyrazu na *em*. świadczyłoby jednak za uzbrojeniem, pleszczenie, — a co i w tureckim ma miejsce
Sryyem. seryeym. sryey. — Czysty wesoły, uczony przeczyszczony, zdrowy żołądek oczyszczony słabo na wschodzie w arabs. سرو *serw* Sellum, Gaudium, gratia, bonorum affluentia.
Erodhmeg. erodhmeg — Pobyt na mieszkaniu udwojony miejsce w obóz urządzone. w tur. اردو *ordu*. Castra.
Drefsem. derefsem. defsem. drefsem. — Drzewce sztandar chorągiew wojenna. w Pers. درفش *derefsz*. Vexillum

28. *Brnocernum, karnocernum.* — Istoty przedsiębiorcze, pracowite ciągle jako Mrówki w Pers. فرش *burdon*. Portari, exportare, Transferre, ducere, distrahere, vincere bella.
Usnilkonerw wolkonu. — Istoty wszędzie roiadające, zalewające.
Norta, morta. — Nurowka, Mrówka, w Pers. مور *mur*. مورچه *murcze*. Formica.
29. *Pusklane.* — Po piąte, porna piąty.
30. *Nisaia.* — Było to miasto Nisa, w północnej Persyi.
Ezłoro. — To co w środku leży w pośrodku, wewnątrz, w Pers. اندر *ander* lutus, intra.
32. *Eghemen, ogho* To, co oznacza grzech wielki, grzech z powątpiewania o Bogu pochodzący w Pers. آک *ak*, *ag*. Vitium.
Wyrnemy, wyrwimy hym, wy wemy hym, wy warufym. — Wynikły, odsłaniany, nieciały, nie wierzący, dziś tak z jadem tak zarywany. — NB. Te wyraz *hym*, oznacza słowo posiłkowe.
33. *Chertupine.* — Po szóste, porna szósty w Pers. شش *szesz*. Sex.
44. *Herojynga.* — Było to miasto Herat. — NB. To zakończenie *jin* jest słowem posiłkowem.
Wise. — Wszyscy posiedlenia, wioska, w Perskim słabo وشتمان *waszmian*. Congregare, lustrare, parare lectum, mensam.
Herrrenea, wuchowrenent, herrvienn. — Istota ożywiona cnotami — uszczęśliwiona, przez Boga strzeżona, w arabskim حرم *hym*. Refugium, refugii locus. Custodire, circumspectum esse, firmum, munitum esse. w Pers. قراسیدن *herasdon*. Defendere, custodire, tueri.
36. *Broshmenie, mrokowcze.* — Opoj, opilstwo, głupota, warcholstwo, źródło w Pers. سرگردان *sergerdan*. Vertigo capitis, attonitus, stupens, vagabundus, سرگران *ser geran*. Ebrius, arrogans, iracundus.
Drużluce, derevliucze, dzrewolucze. — Dzrzeć się, kłótnia i zabój, stan z przepoju mocnych trunków odrętwienie, źródło w Pers. درنش *derisen*. Lacerare, incidere درودن *derudan*. Metere, demetere.
37. *Heptalkma.* — Po siódme, porna siódmy.
38. *Wejokreton, łyną, weje kretem, wejokreojon.* — Jeżeli własne, którego przypadek pierwszy będzie wejekeret. Kabul? wyraz ten uważałbym za złożony weje keretem, t. j. dzieło powstałe z powodu wyjaśnia, — byłyż to kołowrótki ludzkie, wroczenia* źródło w Pers. کردن *kerden*. Facere, وا کردانیدن *wakerdanidan*. Operire, auferre, extrahere, revertí, obvertí.
Dutnkey dutiley, duśiey duleky, dukleky. — Rzeca bardzo duża, wielka — słabo na wschodzie, w Tur. دوراق *durak*. Laqueus, decłyada, w Pers. دوراندن *durandan*. Facere conarare دوختن *duhten*. Sutre, consuere, tryb rozkazu دوز *duz*.
40. *Perikyon, parikyn, perykyon.* — Istota paląca się ogniem i drugiego podsycać bałwany z miłości. Bogini miłości, Bachantka, źródło w Pers. پری *pery*. Genius bonus, angelus. پری روی *pery ru*. Facie formosus angeli instar*). پرابیدن *piranden*. Complanare facere, پراندن *paranden*. Deponere construare ornare. پیرایدن *pirajden*. Complanare instruere ornare. Terram arbore praeparare پیراق *pirag*. Pamplona, amputa, pamplinater.
Chugtlezi, chugtlik, chugtlerge. — Ostatnie tchnienie zniknął w kościach, w arabs. خمقلق *chutgluo*. Obscenus, impudicus. خمقله *chutgamet*, Mullar, multum rutens, w Pers. خمیدن *chymidan*. Supere خمیدن *chemidan*, Saltare, sallire.
Upenhausi' upelaerecel. — Ten który daje się zawalić, przywalić, na siebie upaść, a to w żartach dla miłości i zabawy. w Tur. آو غوك *oposuk*. Osculari, w Pers. فکندن *hekiulen*. Arellere, alicere. فکنیدن *herniden*. Vexare, dolere, molestiare, afficere, tentare, irritare. Osculare, hlecere.
Kerresapen, herasaapen, kurce, uspen. — Istota obrobiona przez konia. Ogier przygotowany, przymuszony do którego jest to wyraz złożony, a źródło w Pers. کردن *kerden*. Parare, اسب *asb*. Equus, w arabs. کرس *kurs*. Congeries electorum et arctae pecudum ex diversis velut cruenta composita. Radix, قرش *kerse*. Colligere undique, lucrari. قرس *kerias*. Syltana, Miasto w Tur. قرش *kyrys*. Fractura, قرشو *kersiy*. Contra, ex adverso.
41. *Kastremen, castras, ostres.* — Po ósme, porna ósmy w Pers. هشت *hast*. Octo.
43. *Urwoyun.* — Miasto Urwa. Lal orz miejsce, gdzie jest wiele do używania.
Wostrgu, mostergu. — Pastwiska i łany zboża. Łay pragnąs, łąki.
44. *Eghe, agh.* — Grzech wielki śmiertelny w Pers. آکه *age*. Lima, Costa. آک *ag*, *ak*. Vitium.

---

*) To dwa wyrazy: *pairikon karonaspus* — możnaby skłonnościa orzeczeniem złożyć po Persku [illegible]
Aniołk(ę) postaci Bogini, kotí kochał.

Ezenatare, ezniadare. — Łechtanie, wszeteczeństwo, samogwałt chłopięcy. w Pers. شکنجیدن *szkengiden, wysztyden*. Popychanie odercy ut fit, dum adaequantur equi. *Ezke ezenatare* grzech największej wszeteczności, grzech, skoro się poczniesz wymuszywać siebie i drugiego, wytaczać nasienie ludzkie!

45 *Naumen.* — Po dziewiąte, porzą dziewiąty w Pers. نهم *nohom*. Nonus.

46. *Chnaiten, chnaiton.* — Natchnięty duchem Boga, uświęcony najwyższej cnoty. *Chnaiton jim.* jam natchnąć był duchem cnót wszystkich.

Wehrkaney, wehrkanem. — Człowiek zepsuty, krwawy i cnotliwy Hirkania? Duszdnan? w sanskrytskim. wehrkaj, oznacza wilka.

48. *Buaperetha, ana peretha, peretha.* — Rzecz nie naprawiona, nie praszona na dobre, niezniszczona, nieoglądzona. *Ezke ana peretha.* Był to grzech niczem nienaprawiony, nieodpuszczony.

Sshyaothna. — Szkodliwy duszy, grzech rozpaczy godny, śmiertelny źródło w Pers. شکنجیدن *szekiden*. Palliatum
 reddere شخیدن *szekiden*. Narrare. شکیبیدن *szekybiden*. Agitari, inquietari. w arabs. شك *szekk*. Dubitare, suspicari, transfigere hasta.

Neraj. — Nerw życia, mąż. w Pers. نر *ner*. Mas in quovis animalium genere. Membrum virile.

Wayopaya, wayoya. — Weselanie się, maliciatwo. — NB. W tym wyrazie odmieniła się dać litera p, co b w arabs.
 بقای *waibaor*. Podex. *Ja naray wayopaya.* Ten grzech duszy szkodliwy zależał od tego, że tam używana w ciele się w męczyzmie.

49 *Dasemem, dasmem.* — Po dziesiąte, po raz dziesiąty.

50 *Harechaiym.* — Harechait, miasto arachotus, wedle wywodu dawnych uczonych Persów.

52. *Nasaspaye, nasaspaye nasaspaye, lepiej nasuspaye, nasapaye.* — Tarzanie trupów, nieletnich, palenie trupów. NB. Dalej spostrzegać się daje że ten wyraz *paye*. t. j. palenie, na imiesłów *paiy*, palenia godny. Jest to wyraz złożony *Nasu* człowiek niemiejący zadymy. — trup. w arabs. نحوس *nohus*. Siccum esse, dispergi نعش *nasch*, malae endites, azabo już na wschodzie pojmowane były te wyrazy!

53. *Ewsozj dasem, aesev desem, aevandasem.* — Po jedenaste, porzą jedenasty.

54. *Hagetumantem, hajetumantum, hetumantem.* — Nazwa miasta, Hetumąt.

Ragaoroitem, rajaoroitem. — Człowiek radę lubiący, dobrotliwy, oświecony źródło w arabs. رأى *rey*, opinio, consilium. Scientia, solatia. w Pers. رایجیدن *reyeniden*. Deducere.

Charenokhajum. — Człowiek chroniący drugiego i karmić lubiący, jako w Bodo dary hojnie zaopatrzony źródło w Pers. خوردن *charden*. Comedere.

64. *Jatoon.* — Darmojedy Czarownictwo, czarnoksięstwo. Magostwo, ród księży który lud Boży wyzyskiwał. źródło w Pers. یتاق *jataly*. Custos, vigil. یتاق *jatak*, Excubiae. w Tur یتاق *jatak*. Cubile, locus, ubi cubat homo. یمك *jemek*. Comedere.

67 *Jyanasu ejama.* — Otóż oni tam byli było tam to jest. *ejeme* t. j. *sejeviti*, — takowy, który tam był. źródło w Pers. بودن *buden*. هستن *hasten*, esse, fieri.

Nke. — Takowi oni miało się ich tyle.

Cstibeaj csetkeaj. — Czterech, czterech mężów.

Duchestaj dasty. — Dawanie chciwy. — Ten wyraz używa się jeszcze na oznaczenie kobiety mającej pragnącą, a szczególnie przy mieszczanie, ordeka na jeszcze nierządnej i nierządnika. źródło w Pers. داشتن *dasten*. Tenere, habere Debere *ctibeaj duchestaj ahkei* — czterech mężów szczególnie darów chciwych miało tam być.

Hnbal. — Miało być, powinno było być, było. źródło w Pers. بودن *buden*, هستن *hasten*, esse, fieri.

58. *Hyem.* — Jesteśmy my jesteśmy.

Pass. — Ten co poszedł. — NB Ten wyraz używa się zawsze na oznaczenie męża przeszłego.

Dayej. — Ten co daje, prowodowca, gospodarz domu familii.

59. *Hyeke.* — Oni byli takowi byli, to jest, miała to być rzecz, oni mogli.

Kaesese, kaosas, kewszet. — Siła, potęga, władza umysłowa, przewaga moralna, Słabo w Pers. کوچه *gouloc*, Filum, seu filamenta extremae vestis. کوچه *kuca* migratio. silnie w arabs. قوت *kowwet*. Valere robore, virtute, potentia. w Tur قوتكه *kuvvetire*. Dosyć silnie.

Dasem, daesm. — Działający, ubijający źródło w Pers. جستن *dzesten*. Assilire, aufugere Conciliari, soboriri. جستن *dziusten*. Investigare, Inviolem imponere, accumulare.

Zengabja. — Wszystko to, co tam było i używaływało się, źródło w Pers. رواطن *zeraden*. Superare, abundare esse. Singultire. زیستن *zysten*. Vivere.

Jatumaplam, jatumaroplem, jatumaryte. — To, co polega a przerażenia i umiera ze strachu. źródło w Pers. مردن *merden*. Mori. w Tur یاتق *jatmak*. Cubare, jacere, decumbere.

60. *Edde, ed. ede.* — Gdzie się było, gdzie się znajdywało, bywało.

Hręsi, edhehęsi, hesi. — Mający, będący, mający się w bytowaniu, źródło w Pers. بودن *buden*, هستن *hesten*, esse fieri.

Jatumentene, jate menten, jatumentem, jatumentone, metem mentem, jatem mentene. — Ten, co został zaczarowanym, oczarowanym, zamorzonym, urzeczonym, a to do ochupiałości i śmierci, źródło w Tur. جادو *jatmak*. Ozbare, *edhe hręsi jatumentene*. Gdzie się oni tylko mieli, pojawili i kazanie rozprawiali, wszystkich Serca uwiedli, oczarowywali.

61. *Tegerst' terzit edhetejerzet.* — Takowi, co tam się znajdowali, gdzie takowi pokazali się tylko.

Uchnowęsi, unchenęsi. — Aby zbudjali, działali, tworzyli stronników dla siebie, aby byli uległającymi, źródło w Pers. خسبیدن *darzyden*. Inclinare, agglutinare.

Merręczynicze, merręczynicze, meterczynicze, merręczomene, merręczynecze. — Tam się znajdowali ci, co byli umierającymi, — co do śmierci byli przeznaczonymi, źródło w Pers. مردن *merden*, Mori.

Zerodhegęgniecze, legiej Zerodhe gęgnecze. — Ci co mieli Serca gniłe, — ci, których Serca tuż gniłe poczynały. *Edhe legerzi' nadzenzi ju merręczynecze Zerodhegęgniecze.* Wszędzie, gdzie się tylko pokazali ci ludzie, w zamiarze powochronia zarodu na swe kopyta, kazaniami swojemi, — to tam każdy rozchorował się zaraz do śmierci, bo mu tuż Serce gniło poczęło, w Pers. گندیدن *gendiden*. Obscoena loqui, dissonolare honestatis gratia, jocando quasi repugnare ut sanitas solvat, گندیدن *ghenayden*. Nugas loqui, nugari.

62. *Chostęmorzedheczo, ehostęm czedhe, chotęmirzedhecze.* — Ten co zawsze chce, aby mu coś dano, dawano. Człowiek chciwy darów bez zarobku, źródło w Pers. خواستن *chosten*, Velle, دادن *daden*, Dare.

Medhechdejecze, medhe kechere, medhe chocze, mede kechysze, medhe chysecze. — Ten, co śledzi i daś niechce, gdy go o co proszą. — NB. To przecznie sę, a czasami sę ns, znajduje się, w Perskim np. مکس *mekes*, skąpy tego.

Tegs, tres. — Aby ty iskal, Toloe *Chostęmorzedhecze, medhechdejecze tegs.* — Ich chciwość była posunięta do tego stopnia, że ciągle wymagali darów, a kiedy ty proponował ich o coś ebleb w potrzebie, to ci śledzili, i daś niechcieli.

63. *Duo dacen, dęudecem, dueo dueges.* — Po dwanaście, potem dwunasty.

64. *Reghem.* — Miasto Raga dawniej, a dziś Rey.

Threznetym. — Mające trzy żylusteu na okole — trzy przedmieścia. — NB. W wezjantach znajdują się jeszcze następne słowa. *Wejenkheshy neylen*, i *f*. Tam każdy wyjadał smaczno i żył rozkosznie. *Wejenkheshy dzahe.* i *p*. Tam każdy jadł co chciał, jako bogaty, — i więcej a więcej się zbogacał, *dongi* chlebał.

66. *Eghenere.* — Pojawiły się tam grzechy, w Pers. اك *ak*, *agh*, Vitium.

Upery. — Upor ¿ima mylne przekonanie fałsz, źródło w Pers. اوبار *ovbar*. Vorator animal alia viventia deglutiens, jactura, sedaus, — od słowa اوباريدن *obariden*, *evbarden*. Devorare, deglutire, Truncare, Injicere.

Wymeny. — Wyniesiony odniesiony w słowie.

Hyss. — Będący, ci co byli, tamże. *Eghenere upery, wymeny hym.* On tam wprowadził w zwyczaj grzechy a wady haniebne, — bo przerobił ten lud dobrodusmy, na upornych i fałszywych.

67. *Thridecen, thri decen, thredcene.* — Po trzynaście, potem trzynasty.

68. *Czechrere.* — Miasto Czechr, coś miało istnieć w Chorassanie, gdzie było wiele uczonych Astronomow. Vide Avesta, par Anquetil du Perron. Tom. 1. p. 269.

Surem. — Murowy, murowany, mur, w Pers. i arabs. سور *sur*. Paries, murus orbis. — NB. Niema wątpliwości, że te dwa wyrazy stanowią nazwanie miasta Czwarogran murowany, w drugim rozdziale, mowi się pod figurą o tym mieście i mieszkańcach poczciwych a bogatych.

70. *Nanepterge.* — Niebonszyków pieczenie, palenie.

71. *Cathru decen, cathre decen, centhrudecen.* — Po czternaście, potem czternasty.

72. *Werenem.* — Imię miasta Werena, leżało one w Taberystanie, gdzie miał się urodzić sławny z dobroci i uczoności Ferydun.

Gaotem, gaorem, gaonne. — Uchowy Bokowy, boczny, w Pers. گوشه *gosta*. Angulus.

73. *Jehner, junet.* — Ma być na pewno, powinno było być, oby było, niech będzie, jest to forma trybu życzącego, źródło w Pers. بودن *buden*, هستن *hesten*, esse, fieri.

Zeyete, zyete zegaye. — Żadyty, urodzony, porodzony.

Threjetenoj, threjtenoj, tzyhij, thri tenoj thritenoj. — Trzyciałowy, mają siły moralne i fizyczne, mają posiadający siły ciała za trzech ludzi krzepkich, wyraz złożony, w Pers. تن *ten*. Corpus.

Dongil, danete, doete zapte. — Który był dalejszym oblicza, który zbił, źródło w Pers. جنبیدن *dzabiden*, جنبیدن *zaviden*. Saltare, salire, resilire. Patrz o tej powieści historie de la Perse, par Malcolm. Tom. 1. p. 161. d.

Kheghen. — Ożywczy, ożywiony szczególnie, wściekły Tyran Morderca istota odradzająca się w coraz nowej postaci.

Dahakat. — Dokak, nazwa tyrana, dzoqto, zdaje się Dahakat, on sobie śmierć ożywiającemu się w tyranstwie Dahakowi. On zbił tyrana wielkiego!

75. *Kruthengeneze, eskenpeceze.* — On tam utworzył, w zwyczaj wprowadził nierząd, zakłady lubieżności, Burdele.

Dasbaste, dasbste. — Ta istota co chce dać i ważąc nierządnica i nierządnik wogólności, mąż i niewiasta krudna, w Sanskrytskim upławy kobiecie źródło w Pers. دلاور *dalaw.* Dimare, duco خراسانی *chasten.* Velle

Encrypasse, encrypasse. — Dalewki i Blaki, zalotne kurwy, słabo na wschodzie dzisiaj o tym wyrazie. w arabskim اشعار *aspar* Juga aratoria. اشعر *asper* Clarior manifestior w Pers. نادر *nadir* Tubulus, canalis.

Dasbrus, daskapuz, daskutz daskapuz. — Pieniądz wogólności człowiek spieniężający się, kupiec mincarz złota a srebra. źródło w Pers. دنگ *dang* Sarcina una mercium, qualem jumentum dano portat, w Tur. دنکه *dank.* Mercium fascis, Sagina, Sarcina.

Kaslastare curiastore, chaustitare cursatore. — Nadto wymuskiwały, wyciągały, wydudzały, zbierały wyklenały jest to wyraz złożony: *cl*, *chus*, nadto, — oznacza co stojąch najwyższy *astore, usustare* wyrznąć, wyciągnąć wyżłobić. źródło w Pers. سمودن *simoden, sutuden.* Scalpare, evellere Radare, aut laevigare w Tur. ای *ay* par *ayi.* Bonus, bene

76 *Puzcaz dase, panczalaum* — Po piętnaście, pomn piętnasty.

77 *Hapts kaplu, kaplu, kandu.* — Siedm Indii. India. — NB. To nazwa miasta powstać musiała z Siedmiu panca rzek, które do Indus w padają.

78. *Masze* — To, co z czego wynika, powstało i istnieje. Ten wyraz używa się to zwykle za przypadek z, gdzie

Utzmare satre usastare sastere lapny sasastre — Gdzie oznaczają, w podają, łączą się w *jedno* ciało.

Haplue kaplue kaplues. — Indyjskie gałęzie rzeki Indus Indya.

Ees, ees, eeen. — To, co się tam na czem miało i ma, jest to przypadek na, dalej napotykamy *ees, ewe,* to, lub owo.

Dasbsterem, dasusterem dasuestrum, dasustsrem, dasus asterem, dasus sterem, najlepiej dasasterna. — Najdalszy najwyższy, najobszerniejszy, najwięcej w Pers. دورک *duruk* Res magna *Hanue utestera kaplue, wot dasbsterem kaplue.* Gdzie w padające rzeki rzeki z Indii tworzą ogromny Indus.

79. *Sraskarmuue.* — Które stworzyły, które były przyczyną.

Geremuum, geremaue. — Gorącość gorączki w Pers. گرم *germ.* Calidus, excandefactus, ad iram promptus, fervidus. *Kratkargerae dasdasit, cretkareucia geremuum.* On tam wprowadziwszy zwyczaj życie nierządnie publicznych, sprawił to więc powszechne gorączki

80. *Chrasaz dasas.* — Po szesnaście, poraz szesnasty.

81. *Upe* — Upadać, ufać, ufność, nadzieja, na, nad, nad spodziewanie nad zwyczaj.

Ezdkepis — Odziany obfity kraj wpływy kraj żyzny. — NB. S tego wyrazu pochodzi *ezpzlkpy* odzienie.

Raukaym ranbeu. — Miasto Rauha, Rauha, — czy nie روم *rum* t. j. Azja mniej szczególnie kraj Turcji nad granicami grecyi?

82. *Esarq.* — Który miał być, który miał się stać, który byłby dzierżył, źródło w Pers. بودن *buden,* گشتن *kesten,* *esse, fieri.* — NB. Ta litera s wskazuje czas przyszły, — to daje się spostrzegać i czuć, według tego działa

Eiurpaskzegenti, eiurpaskerpsste, eiurpaskerzyetie, eiurpaskerzyeisti. — Najpożądańszy, najulubieńszy, najszczęśliwszy źródło w Pers. خواستن *chasten.* Velle *Jay esarq eiurpaskzegenti.* — Który to kraj byłby się stał najpożądańszym dla szczęśliwego życia, przy swobodnie wolności, pełnem błogosławieństwie Boga?

84. *Zyguare, kuzzoy kuzen.* — Tam sposób życia ludzkiego wskazał prawodawca nazwany. Tam osiadawszy cały kraj zbydlęch, przykazał pracować na siebie.

Tootyaeval tosyzutil tozyzre, tyzyzuil. — Takowy, aby się użyć, — aby się zbogacić, źródło w Pers. توانگر *tuangar,* Velle potere. Solenere. Locari, comparare sibi. Trahere, attrahere Dominari, Ostendere *Tazyaeval doahar esme.tare.* Takowy lotu ilni, aby się li zbogacać bez pracy i żyć wygodnie wydobić przymusu od ludu Bożego a przesławiego on ich podatkami okładał bez granic.

85. *Eepasseil expaseul expasseil.* — Niektóry, inni, drugie a pojedyncze familie są tam jeszcze i będą niewieki źródło w Pers. بودن *buden,* گشتن *kesten, esse, fieri.*

Esasece — Który krzepko osiedli, usiedli na dobre, lud wolny, swobodny w Pers. آسودن *asuden* Quiescere, otio frui, quietare quietem concedere.

Zejikresesce. — Który się zarył, zbogacił, i mógł wtem się zażywać i zbogacić. Lud szczególnie wolny a w obszernej familii swobodnie żyjący

Sayraseze — Ze wszelkich rodów nazwany oczyszczony, poczciwi, szlachetni, i weseli. w Pers. سرور *surur.* Cantare.

Gufrasseze. — Lud szczęść lubiący z rozmowy i pospolicie żyjący w arab. گفران *gufran.* Tegere, obtegere, w Pers. گفتن *goften* Dicere, loqui

Berachibasseze. — Lud szczególnie ostrożny, ogłądny, rostropny w Pers. برآمدن *berahiden.* Aliquantum quiescere, comparare Magnifacere

Fraszeesze frasearze, frazsaseze — Gościnny, uczynny — po zgiełku żyć lubiący naród, zaczęty szczególnie.

Bausyeseze. — Lud na zawsze szczęściem żyjący słodko swobodnie, wolno i spokojnie. w Pers. بام *bam.* Tectum vel superior ejus. بامره *bamre beseze.* Dulcis.

TREŚĆ ROZDZIAŁU DRUGIEGO

Nie pierwszy Zoroaster opowiadał moralność i Bojaźń Bożą, — był to Ima, *Dżemszyd* perski, który wiary Boga lud nauczał i w Rzeczpospolitą go ustanowił. To się pokazuje zamiar Autora, że Syn jego poprowadzi lud Perski do Siódmego klimatu na swobodne życie i wolność w Rzeczypospolitej

— —

INHALT DES ZWEITEN BUCHES.

Zoroaster hat nicht zuerst Sittlichkeit und Gottesfurcht gelehrt, es war Ilea Ima, Dżemschyd, der persische König, welcher das Volk Gott verehren lehrte und die Menschheit zu einem Gemeinwesen einrichtete. Es zeigt sich in diesem Abschnitt, dass der Verfasser die Absicht hat, seinen Sohn das persische Volk nach dem siebenten Klima ausführen zu lassen, um dort in einem freien und glücklichen Gemeinwesen zu leben.

SOMMAIRE DU LIVRE II.

Zoroastre n'est pas le premier, qui a enseigné la morale et la crainte de Dieu, ce fut Ima, Djemchid, roi des Perses, qui appelt au peuple à louer Dieu et à vivre en communauté. Dans ce livre on aperçoit l'intention de l'auteur, de faire conduire par son fils, le peuple au septième climat, pour y vivre indépendant et en communauté.

خلاصهٔ باب دوم

زردشتدن اوّل جمشید لعبله معروف و عدالت و زکاوت ایله موصوف اولان اما تم پادشاه پر انبیاء بریحی دفعه اولعرق عالکه تجمعه حلقه عبادت خدا و اصول زراعت و بنایی ارائه ایجرکه اساس مدنیّت و جماعتی بالاتفاق جمهوریّت صورتنده برابرانه حس معیشتی تعلیم ایمش اولدیغندن زردشت دخی اولوقت عجم ممالکی

استیلا و اطاعه درجهٔ افتخارلرینی زیاده باج و خراج تحصیلنه عودرلو اذا و جفا ایدن پادشاهلرک دست ظلم و تعدیلرندن خلقی قورتاروب حراثت و زراعتله اشتغال و امنیت و استیشلری و سایهٔ استحصال ایچون خلقی بعدجی اقلیمه هجرت و ماداه ذکر اولندیغی اوزره جمشیدک اختراعکردهسی اولان جمهوریت صورتنده معیشت ایلملرینه ترغیب و تشویق ایدرب بونکه حس احتراسنه دقت و نظارت و تنسیب و تعیین ایلدیکی محله دلالت ایلمکه اوزره کندو اوغلی دخی بونلره ترفیق ایلدی*

Pergert' dvyum.

Przegart II.

1

[illegible]

[illegible]

„Peresst' Zerethuštroj Eharem mazdem Ehere nazde — meinyoj spajmaste. —

Datere gajethenęm, astwatinęm ešatm.

Pros, t j wypytuje się Zoroastr Bohatera Stwórcę — Bohaterze, Stwórco, h gyęlą spojony, (pojmowany)!

Dawco świata ludzini jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego!

Zweites Buch.

Zoroaster betet zu Gott Herr und Schöpfer! Der Du nur im Geist erfasst werden kannst! Der Du die Menschheit wie einen sprossenden Hain geschaffen hast, der immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Livre II.

Zoroastre parlant à Dieu, lui demande. Seigneur et créateur! Toi que l'on ne peut concevoir qu'en esprit! Toi qui as crée le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pûr!*)

*) Tego rozdziału i następnych, [illegible] tłumaczenia w Tureckim języku a jego treść. Zostawuję to gorliwości uczonym Turkom. Nawał pracy przy tym druku, a gdzie sam Zoroaster był [illegible], oraz mnogość innych materyalnych [illegible], [illegible] uwagę moją zwrócić w inną stronę!

اشبو باب ثانی و ابواب آتیه‌نك تركجه‌یه ترجمه‌سنه وقت و حالم مساعد اولمدیغندن حرف بحرف ترجمه‌سنی علمای شرقیه‌نك غیرتلرینه [illegible] اكتفا اولنمشدر

2

[illegible]

Kehmai peouryoj mešyanęm eperesąe tųm; joj, ehuroj mazdao.

Komu to z pierwszych mieszkańców (na tej ziemi), udało się rozpytywać Ciebie? Ciebie, Bohaterze Stworzenia?

Wem von den ersten Erdbewohnern ward es gegeben Dich anzuflehen, Dich, Du Urheber der Schöpfung?

Quel a été le premier homme, qui a eu le bonheur de te parler, à toi auteur de la création?

3

[illegible]

Enyoj mene, jed Zerethustrai, kehmai fradąjeseyoj dąjenęm, jęm ahuryra Zerethusztrym.

Komuż innemu, prócz mnie, który się Zoroastrem zowię, — komuż to udzielałeś, pouczałeś tychże samych praw wiary o Bohaterze Zoroastrowskim, — t. j. (h o tym Bogu w szechmocnym, którego Zoroastr istotnie pojął?)

Welchem Anderen ausser mir, der ich Zoroaster heisse, welchem Anderen hast Du verliehen die Erkenntnisse des Gottes, den Zoroaster erkennt?

A quel autre qu'à moi, qui m'appelle Zoroastre, — à quel autre, as tu accordé la connaissance des lois du Dieu de Zoroastre?

4.

[illegible]

Aet' mreot' ehuroj mazdao. Jimai, aryrai, hwęthwai — ešaum Zerethusztre

Nato, odrzekł Bohater Stworzenia Z Jmą w sumieniu czystym, mną natchnionym — ożywiony cnotami Zoroastrze.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung, dem Ima, dem tugendreinen, dem von mir beseelten, o tugendbelobter Zoroaster!

L'auteur de la création repondit à Ima qui avait la conscience pure, que j'aimai, o, vertueux Zoroastre!

5.

[illegible]

Ehmai peoiryoj meżyanąm, eperesje ezem, — joj eburoj mazdao	On to był pierwszym z mieszkańców na téj tam ziemi, przez którego wybadywany równie byłem, ja Bohater Stworzenia.

Er war da der erste der Erdbewohner, von dem ich angefleht wurde, ich der Urheber der Schöpfung.

Il était le premier des habitans de la terre, qui s'est adressé à moi, moi qui suis l'auteur de la création.

6.

[illegible]

Euyoj thwat', jed' Zerethusztrat', ehmai fradajesejem dajenąm, jąm ahuirym Zerethusztrym.	On to był ten inny, tobie podobny, a który zowiesz się Zoroastrem, — któremu podawałem, nauczałem praw o tymże samym Bohaterze, którego Zoroastr (dziś tak czysto) pojmuje.

(Er) war jener Andere, Dir ähnliche, der Du Zoroaster bist, dem ich die Gesetze desselben Weltenschöpfers mittheilte, welchen Du, Zoroaster, erkennst.

C'était cet autre, semblable à toi, qui es Zoroastre, à qui je communiquai les lois du même createur, que toi, Zoroastre, reconnais.

7

Aet', hye mroom, Zerethusztre, ezem, — joj charoj mazdao

Owa, o czem rozmawiałem z nim, Zoroastrze, — ja, Bohater Stworzenia.

Siehe da, wovon ich mit ihm geredet habe, o Zoroaster, ich, der ich Urheber der Schöpfung bin.

Voilà, de quoi j'ai parlé avec lui, ô Zoroastre, moi qui suis l'auteur de la créateur

8

„Wysehhe mje, Ime sryre, wyweńheue
„Meretoj, bereteeze dajeneyai."

Wysłuchaj mnie z uwagą, Imo w sumieniu czysty, dla szczęścia ludu zrodzony
Przemawiaj (na piśmie), aby się lud brał do prawa.

Höre auf mich, o Ima tugendreiner, zur Menschenbeglückung geborner, sprich durch die Schrift, damit das Volk nach den Gesetzen greife

Ecoute moi, ô Ima dont la conscience est pûre, né pour le bonheur des hommes, parle par l'écriture, afin qui le peuple goûte la loi.

9

Aet', mje paiti eochte Jimoj sryroj, Zerethusztre.

Owa, co mnie odpowiedział na to Ima, w sumieniu czysty, Zoroastrze

Siehe da, was Ima, der tugendreine mir darauf antwortete, o Zoroaster!

Voilà ce que Ima dont la conscience était pûre, me repondit, ô Zoroastre

10

[illegible]

„Nojid' datoj ehmi, nojid' eztezdoj meretoj, berezeze dajeneyai."

Nie jest mnie danem, aby komu w mawiać, — nie jestem ja czystym mówcą na piśmie, aby pouczać brać prawa Boże.

Nicht ist es mir gegeben zu überreden nicht ist es mir gegeben rein durch die Schrift zu reden, damit das Volk nach dem Gesetze verlange.

Il ne m'est pas donné, de convaincre — il ne m'est pas donné d'écrire clairement, pour que le peuple désire la loi.

11

[illegible]

Aet, lge ucrom, Zerethusztre ezem, — joj ehuroj mazdao

Otóż tedy, Zoroastrze, ja mu odpowiedziałem, — ja Bohater Stworzenia.

Siehe da, was ich ihm gesagt habe, o Zoroaster, ich der Urheber der Schöpfung.

Voilà, ce que je lui ai répondu, ô Zoroastre, moi l'auteur de la création.

12

[illegible]

Jezi mje jima nojid' wywyje meretoj here teeze dajeneyai.

Jeżeli mnie Ima nie możesz wywyższać, pisząc prawa (Boże) i pouczając onych

Wenn Du o Ima, mich nicht durch geschriebene Gesetze erheben und verkündigen kannst,

Si toi, ô Ima, ne peut pas me glorifier par des lois écrites,

13

[illegible]

[illegible]

Aeť, mje gajethao fradhaye. Aeť, mje gajethao weredhaye. Aeť, mje wysai ga jethenem thratacze, heretacze, eiwyachaste-ene.

To przynajmniéj, w pośród ludu mojego, gajem rozkrzewionego w daj się. To przynajmniéj, poucze lud mój, wiary (Boga). To przynajmniéj, wszystko na świecie dla mnie żyjące, traktuj dobrze — opiekuj się dobrze, i wedle woli każdego uczyń szczęśliwym bez różnicy stanu.

so begieb Dich wenigstens unter die wie ein Wald sprossende Menschheit, so verkündige wenigstens der wie ein Wald sprossenden Menschheit den Glauben, so behandle wenigstens Alles, was in und für mich leben soll, gut, bevormunde es wohl, und beglücke Jeden auf gleiche Weise.

rend toi du moins comme interprête parmi le peuple qui est semblable à une forêt d'arbrisseaux, annonce lui du moins la foi en Dieu, traite paternellement du moins tous ceux qui vivent ou devraient vivre pour moi. Protège les et traite chacun de la même manière.

14.

[illegible]

Aeť, mje pati eochte, jimoj sryroj, Zerethuastre.

Owa, co mnie potem odrzekł Ima w sumieniu czysty, Zoroastrze.

Siehe da, was mir darauf Ima antwortete, o tugendreiner Zoroaster!

Voici, ce que me repondit, Ima, ô virtueux Zoroastre!

15

[illegible]
[illegible]

Ezem tje gajethao fradhayjemi. Ezem tje gajethao weredhayjemi. Ezem tje wy-

Jestem gotow, wpośrod ludu Twego wdać się, jako pośrednik. Jestem gotów, lud

sanje gajethenęm tiratacze, heretacze, eiwy-
achasteeze.

Twoj Boży, wiarą oświecić. Jestem gotów wszystko Twoje, a co tylko żyje na świecie traktować dobrze, — i bez różnicy stanu, każdego szczęśliwym uczynić.

Ich bin bereit unter Dem sprossendes Volk als Mittler mich zu begeben, ich bin bereit Deinem sprossenden Volke den Glauben zu geben, ich bin bereit die ganze sprossende Menschheit gut zu behandeln, sie wohl zu bevormunden, und Jeden ohne Unterschied zu beglücken.

Je suis prêt à me rendre comme conducteur parmi votre peuple naissant, je suis prêt à annoncer la foi à votre peuple, je suis prêt à bien traiter le peuple naissant, à le bien protéger et à le conduire sans distinction

16

[illegible]

Nojid' mene chácthrje, bwed', cotoj, watoj
Nojid' geremoj, nojid' ochtiaz, nojid' mahrkoj

Nie będzie u mnie samowładnéj chęłki panowania bezwzględnego, — abym był, jako wiatr popędliwym. Nie będę ja gorącym, niecierpliwym, (tyranem). Nie będę ja gwałcicielem (istot niewinnych, cnotliwych). Nie będzie we mnie chuci miłości pieścinej

Es soll bei mir keine willkürliche Herrschsucht sein, so dass ich wäre gewaltsam wie der Sturm; ich werde nicht hitzig sein, ich werde nicht nothzüchtigen, es wird bei mir keine brünstige Begierde sein.

Il n'y aura chez moi pas de domination arbitraire, de manière à être tout puissant comme la tempête, je ne serai pas tranchant, je ne serai pas ravisseur, je serai sans concupiscence

17.

[illegible]

Aeť, ıye zeye, fraberem ezem, — joj, churoj mazdao

Otoż tedy, aby i on żył długo, przyimałem go sobie — ja, Bohater Stworzenia.

Siehe, da habe ich ihn auserwählt zum langen Leben, ich der Urheber, der Schöpfer

Voilà, que je lui ai accordé une longue vie, moi l'auteur de la création

18.

[illegible]

Sufręm zerenejenym, astręncze zerenyoj pajesym.

(Dałem mu do rąk) przeszywnicę, lancę złotem wykładaną, — oraz ostrzem, także złotem wykładaném, przepasałem go.

Habe ich ihn ausgezeichnet mit dem durchbohrenden vergoldeten Speer, habe ich ihn umgürtet mit dem vergoldeten Schwert.

Je l'ai marqué avec la lance aigue et dorée, je l'ai ceint du glaive doré

19

[illegible]

„Jimoj, esti berethje chšetreyao."

Ima! jesteś dopiero biorącym wszechwładny rząd panowania (t. j. przyjąłeś królewskość)

O Ima! siehe du bist auserwählt zur Alleinherrschaft.

O Ima, voilà tu est choisi pour être le dominateur

20

[illegible]

Aeť, jimai chšethrai, thrisetoj zęme hendzesętı.

Owe to! dla Ima królewską władzą obarczonego, trzysta ziemi wydzieliło się, przeznaczyło się.

Siehe da, dem Ima, dem mit Königlicher Macht bekleideten sind dreihundert Ländereien zugetheilt worden

Voilà, Ima, doué de la puissance royale, trois cents terres lui sont concédées

21

Aeť, lye zao heweď perenje paswęmeze, steoronęmeze, sajnęmeze, weyęmeze, athręmeze, suchręmeze, saoczsątęm.

I tu, jego to ziemia, stała się w krótce pełniutenką pastwisk, ogromej ziemi, mieszkańców co niemiara, Psów, Ptaków, Ognów rolniczych, ognisk koczowniczych, które się tam wszędzie zeczały, (świeciły)

Und siehe, seine Ländereien überfüllten sich bald mit Wiesen, Aeckern und zahllosen Bewohnern, Hunden, Vögeln, ländlichen Heerden, Hirtenzelten, wo überall Feuer leuchteten.

Et voilà, ses terres se convertissaient bientôt en prairies et champs, et se couvraient d'habitants, de chiens, de volaille, de chaumières, des tentes au foyer lumineux.

22

Nojoď kym gatwoj weądam paswesoze, steoraeze, meżyaeze

Niebyło tam już gotowéj ziemi, na wynalezienie, gdzieby paść trzody, gdzieby rolę sprawiać, gdzieby mieszkańcom nowo się zabudować.

Es war da keine freie Erde mehr zu finden, um Heerden zu weiden, um Acker zu bestellen, um Wohnungen zu gründen.

Il n'y avait plus là des terres libres pour mener paître les troupeaux, pour être livrées à la culture et bâtir des demeures.

26.

[illegible]

(Aef, jima sryra, pafti wejedbejen

Jime sryre, wyweńbene

Perenje ymi zao hoagete paswęnczc steorengncze

Meżyanęncze, sujnęncze, weyęncze, ath rgncze, suchręncze saoczeątęm

Nejd' hya gatwoj wiądcąti paswescze, steoracze, meżyacze.

I oto tu Imowi w sumieniu czystemu poszło przekaranie, (zabrakło wolnéj ziemi)

Imo w sumieniu czysty, wyzywiciela wszystkiego na ziemi

Wyczerpała się więc już ziemia, aby gdzie paść trzody, aby gdzie na nowo rolę obrabiać

Aby mieszkańcom się na nowo zażyć, i psy utrzymać i ptastwo utrzymać, — aby nowe ogniwa założyć, — aby nowe ognie koczowników rozłożyć, gdzieby one na nowo zabłyszczały

Niema już tam (u ciebie) gotowéj, wolnéj ziemi na wyjadanie trzodom — na nowe oranie — na nowe mieszkania.

Aeť, jimoj fražoset
„Raoczao —
„a upe rajuthwęm —
„huj, pash edwenem —
„huj, imęm zęm awižweť.

„Sawrye, zerenejenye —
„ewi, dan safet asztreye.
„Uiti eodzenoj —
„frithe, spęąte, arraerih.
„Fracze žewe wycze, neuaeňhe berethri
„pasweąnecze, steorenęmecze, meżyanęmecze.

„Aeť, jimoj
„Imęm zęm, wyžaweyeť ejewe, thrižwe
„chmad' mesyjehym, jethe.

„Pere ebmad', estem ithre fraczereąti pas-
„wesecze, steoraecze, meżyneze

„Iwęm enti usztyrn zeozemeze jethe, ke-
„thecze bje zeošoj)."

Aeť, jimoi chžethrem, chžwesz setoj zeme
heąlzeseątu.

I tu, Ima przysiadł, ukląkł błagalnie.
O świetny Panie!
a daj mi upaść gdzie na karm nowy —
owo ten tam, już błaga o jedzenie —
a ten tu ja mam ziemi nadto wyżywiają-
cej, nadto płódnej
Już pługa narożniki pozłacały u mnie —
i tu, co ją przeszył ostrzem
Uchodź precz stąd obdziaływaczu —
Sporzyciele święty, uspokoiciele!
Kiedy tym czasem żyją tu wioski prze-
pełnione ludem a niemające skąd wziąć
nowych pastwisk dla trzod — nowej ziemi
na uprawę roli — wolnych miejsc, na nowe
mieszkania.
Ależ, Imo!
mam ja ziemi dosyć, która wyżywi jedno
jeszcze tyle, troje tyle — a niech jeno trza
będzie więcej jeszcze, to i to się znajdzie
A niechby się przebrało i to jeszcze, to
jestem jutro wstanę przekarmić trzod znowu
tyle, dać roli znowu tyle, i miejsc na nowe
mieszkania znowu tyle
A choćby i to jeszcze uszło, wyczerpało
się, — to jestem wstanę zawsze tyle przekar-
mić, ile się tego już zażyło rozmnożyło)
I tu, Imowi wszechwładcy sześć set ziem
nowych, przydało się.

(Und siehe, es fehlte dem tugendreinen Ima an Nahrungsmitteln, an freier Erde. Ima, Du tugendreiner, der Du Alle ernährst, es reicht also schon das Land nicht mehr hin, um neue Heerden zu weiden, um neuen Acker zu bestellen um Wohnungen zu gründen, um Hunde und Vögel zu erhalten, um ländliche Heerde und um Hirtenzelte aufzurichten, wo neue Feuer leuchten könnten.

Es giebt kein Land mehr bereit zur Weide der Heerden, zum Ackerbau, zu neuen Wohnungen. Und hier kniete Ima flehend nieder: o Du leuchtender Gott! gieb mir, wo ich auf's Neue mich niederlassen könnte, um zu ernähren — siehe, Jener da fordert schon Nahrung, dieser hier aber sagt: „ich habe zu ergiebige, zu fruchtbare Erde — schon sind die Enden meines Pfluges golden" — und dabei stösst er das Eisen in die Erde.

„Fort mit Dir Fürsorgerin, fort mit Dir, Segenbringerin, fort mit Dir, heilige Ruhegeberin!" Denn es leben hier die Dörfer überfüllt von Volk und haben nicht, von wo sie nehmen sollen freie Weiden für die Heerden, neues Land zum Ackerbau, neue Stätten zum Wohnen.

Aber, o Ima, ich habe ja der Erde genügend, um noch einmal so Viele zu nähren, dreimal so Viele, und wenn noch mehr nöthig sein sollte, wird auch das sich finden.

Und wenn auch sodann das verbraucht sein sollte, so bin ich im Stande darauf gleich eben so viele Heerden zu nähren, eben so viel Land zum Ackerbau zu geben, und eben so viele Stätten zu Wohnungen.

Und wenn auch das erschöpft sein sollte, so bin ich im Stande ewig so viel zu ernähren, als lebendig geworden ist und sich vermehrt hat.)

Und siehe, dem Ima, dem Beherrscher, wurden hier sechshundert neue Ländereien zugegeben.

(Et voilà, il manquait au vertueux Ima la nourriture et la terre libre. Ima à la conscience pure, qui nourrit tout le monde, le sol ne suffit donc plus pour paître vos troupeaux, pour défricher encore, pour bâtir des demeures, pour nourrir les chiens et la volaille, pour bâtir des chaumières, et des tentes, où de nouveaux feux puissent briller. Il n'y a plus de terres prêtes pour paître les troupeaux, pour la culture, pour construire de nouvelles demeures. Et alors Ima se jeta à genou, priant: Toi seigneur de lumière, donnes moi, indiques moi où je puis me fixer. En voici un qui réclame déjà de la nourriture. Celui-ci dit, „j'ai de la terre trop fertile — déjà les socs de ma charrue se sont convertis en or" — et ceci disant il perfore la terre d'un fer pointu.

„Retire-toi, qui prétends donner l'abondance, la bénédiction et le repos!" tandis qu'il y a ici des villages régorgeant de population, qui n'ont ni pâturages pour leur troupeau ni terres libres pour l'agriculture, ni pour bâtir des demeures.

Mais, o Ima, j'ai assez de terre, pour nourrir une fois autant, trois fois autant, et s'il le faillait encore davantage, cela se trouverait aussi. Et que tout cela s'épuise encore, je suis en état le lendemain de nourrir autant de troupeaux, de donner de la terre pour dé-

fricher, et bâtir de demeures. Et si tout cela s'épuisait aussi, je suis en état de nourrir tout ce qui est né et s'est multiplié.)

Et voila, six cents nouvelles terres furent données à Ima le dominateur.

24.

[illegible]

Aet', hje yin zao bewed' perenje pasvęmcze, steorenęmcze, meżyanęmcze sujoęmcze, weyęmcze, athręmcze, sochręmcze, saoczętąm.

Ale, i tu, jego ta ziemia przepełniła się w krótce pastwiskami trzod - oromą ziemią mieszkańcami co niemara - Psami - Ptastwem domowém - ogniwami rolniczemi - i ogniskami koczowniczemi zewsząd błyszczącemi.

Siehe, aber auch dieses Land erfüllte sich in Kurzem mit Weiden und Heerden, mit bebauten Äckern, mit zahllosen Einwohnern, mit Hunden, mit Hausgeflügel, mit ländlichen Hütten und mit Lagerfeuern (der Nomaden), die überall leuchteten.

Cependant, cette terre se remplit aussi en peu de temps de troupeaux, se convertit en terre labourable, couverte d'une population nombreuse, de chiens, de volaille, de chaumières et de tentes au foyer lumineux.

25.

[illegible]

Nojd' iyin gatwoj weąden pasweseze, steoraeze, meżyaeze.

Niebyło już tam gotowéj a swobodnéj ziemi na wynalezienie gdzie paść trzody, gdzie orać na nowo, i gdzie mieszkańcom się zażywać.

Es war da keine freie Erde mehr zu finden, um Heerden zu weiden, um Äcker zu bestellen, um Wohnungen zu gründen.

Il n'y avait plus là des terres libres pour mener paître les troupeaux, pour être livrées à la culture et bâtir des demeures.

8*

26

Aet', jimai chžetkrai, newe setoj zeme beądzeseąti

I tu, Imowi wszechwładnie panującemu, dziewięć set nowych ziemi dołączyło się

Und siehe, dem Ima, dem Beherrscher, wurden hier neunhundert neue Ländereien zugegeben

Et voyez, neuf cents nouvelles terres furent données à Ima, le dominateur

27

Aet', hje ym zao bewed' perenje paswęmcze, steoreneąmcze, mezyanęmcze, sujnęmcze, weyęmcze, afhręmcze, suchręmcze, saoczeątęm

Nojd' hym gatwoj weąden pasweseze, steorneze, mezyneze.

Ale, i ta ziemia jego, przepełniła się w krótce trzodami pasących się - ziemią zaoraną - mieszkańcami zażyłemi - Psami, ptastwem domowym - ogniwami rolniczemi - i ogniskami koczowników, które zdala błyszczały

I niebyło już gotowo-wolnéj ziemi na wynależenie pastwisk nowych, roli na nową uprawę — ani miéjsc na nowe mieszkania.

Siehe, aber auch dieses Land erfüllte sich in Kurzem mit Weiden und Heerden, mit bebauten Ackern, mit zahllosen Einwohnern, mit Hunden, mit Hausgeflügel, mit ländlichen Hütten und mit Lagerfeuern (der Nomaden), die überall leuchteten

Es war da keine freie Erde mehr zu finden, um Heerden zu weiden, um Acker zu bestellen, um Wohnungen zu gründen

Cependant, cette terre se remplit aussi en peu de temps de troupeaux, se convertit en terre labourable, couverte d'une population nombreuse, de chiens, de volaille, de chaumières et de tentes au foyer lumineux

Il n'y avait plus là des terres libres pour mener paître les troupeaux, pour être livrées à la culture et bâtir des demeures.

28.

[illegible]

Aet', jima paiti wejadhejem — jme styre, wyweńheoe.

I tu znowu, Imowi w sumieniu czystemu zabrakło wyjadania — Imo w sumieniu czysty, wyżywicielu!

Und siehe, dem tugendreinen Ima fehlte wieder die Nahrung — o Ima, tugendreiner Ernährer.

Et voyez, la nourriture manque de nouveau au vertueux Ima — ô Ima! qui nourrit le peuple.

29.

[illegible]

Perenjo ym zao — heagete paswęmeze, steorenęmeze, meżyanęmeze, sajnęmeze, weyęmeze, athręmeze, suchręmeze, saoczejęm.

Przepełniła się i ta ziemia żywiołami już cierpią brak trawy trzody - już brak wolnéj ziemi na uprawę - już niema wolnych miejsc dla mieszkańców, Psów, Ptactwa, ogniwom rolniczym, i koczowniczym a błyszczącym zewsząd ogniskom

Auch dieses Land hat sich überfüllt mit Lebendigen, den Heerden mangelt die Weide, es fehlt die Erde zum Ackerbau, es giebt keine freien Stätten für die Menschen, für Hunde, Geflügel, für ländliche Hütten und für die Lagerfeuer (der Nomaden), die über all leuchten.

Cette terre aussi s'était remplit de vivants, les troupeaux sont sans pâturage, la terre manque à l'exploitation, il n'y a pas de lieu pour bâtir des habitations pour les hommes, les chiens, la volaille, des chaumières et des tentes au foyer lumineux.

30

[illegible]

Nojd' kym gałwoj wiądeąh poswescze, steoracze, meżyacze.	Już mamo gotowo swobodnej ziemi na wynależenie pastwisk trzodom, na nowe orane i na żylisca mieszkańcom

Es giebt keine freie Erde mehr um darauf die Heerden zu weiden, um zu ackern, um Wohnungen anzulegen.

Il n'y a plus de terre libre pour paître les troupeaux, pour défricher, pour bâtir des demeures.

31

[illegible]

Aet', jmąj fratuseś Raocano, a upe rapithwąm — hąj pati edhwenem.	I tu, Ima przysiadł, ukląkł błagalnie. O Panie prześwietny! a daj mi opaść gdzie, na nowe przekarmienie, — bo owo ten tam, już prosi jeść.

Und hier kniete Ima flehend nieder o Du leuchtender Gott! gieb mir, wo ich aufs Neue mich niederlassen könnte, um zu ernähren, siehe, Jener da fordert schon Nahrung

Et alors Ima se jeta à genoux priant ô toi! Dieu de lumière, indiques moi où je puis me fixer de nouveau pour nous nourrir En voici un qui réclame déjà de la nourriture.

32

[illegible]

Hoj, unęm zęn, ewiśwet' — suwrye zerenejenye	Ten zaś tu powiada ja mam ziemi nadto wyżywiającej — już i narożniki pługa pozłociały

Dieser hier aber sagt „ich habe zu ergiebige zu fruchtbare Erde, schon sind die Enden meines Pfluges golden.“

Mais celui-ci dit: j'ai la terre trop fertile, déjà les socs de ma charrue se sont convertis en or

33

[illegible]

Ewe, dun sufet' aaztreye.	I on ją tu przeszył ostrzem

Und er stösst dabei das Eisen in die Erde

Et ceci disant il perfore la terre d'un fer pointu

34

[illegible]

Ulli codzenoj, frihe, spęąte, arnetli.	Uchodź precz stąd pomocniku, sporzyciela święty, uspokoicielu'

Fort mit Dir Fürsorgerin, fort mit Dir Segenbringerin, fort mit Dir heilige Ruhegeberin

Retires toi, qui prétends donner l'abondance, la bénédiction et le repos.

35.

[illegible]

Fraczo, zowo wycze nemobhe.	Kiedy tymczasem są tu wioski nie mające

Denn es leben hier die Dörfer überfüllt von Volk, und haben nicht,

Tandis qu'il y a ici des villages régorgeant de population et qui n'ont rien,

36

[illegible]

Aber, o Ima[1] ich habe der Erde genügend, um zweimal so Viele, dreimal so Viele zu ernähren, und wenn noch mehr nöthig sein sollte, so ist auch das da, und wenn auch solches verbraucht sein sollte, so ist doch noch vorhanden

Mais, ô Ima[1] j'ai assez de terre pour nourrir deux fois autant, trois fois autant, et s'il en fallait plus, Il y a encore, et si tout cela s'épuisait, il y a encore

39

[illegible]

Acť, jimoj — imças zęsı, wyżaweyeť thrı byoj, thrıżwejethyoj — ehmadť mesyjehym, jethe — pere ehmadť, es.	Alek Imo[1] ja mam ziemi tyle, która wyżywi troje tyle i jeszcze troje tyle nowonarodzonych — a niech potrzeba będzie więcéj, to i to jest — a niech się i to przebierze, to i jeszcze być musi.

Aber, o Ima[1] ich habe der Erde genug, um dreimal so Viele und noch dreimal so Viele der Neugebornen zu ernähren, und wenn noch mehr nöthig sein sollte, so ist auch das da, und wenn auch das verbraucht sein sollte, so ist doch noch vorhanden.

Mais ô Ima[1] j'ai assez de terre pour nourrir trois fois et trois fois encore les nouveaux-nés, et s'il en fallait plus, il y a encore, et si tout cela s'épuisait, il y a encore

40

[illegible]

Tem, itkre franzeroąh pasweácze, etocracze mezyacze	Takową znowu ilość trzód, jutro będę wstanie perzekarmić, — dać nowéj roli do orania, — dać nowych miejsć na mieszkania.

Eben so viele Heerden werde ich im Stande sein morgen zu nähren, eben so viel neues Land zum Ackerbau zu geben, eben so viel neue Stätten zu Wohnungen

De même je serai en état de nourrir demain autant de troupeaux, de donner autant de terre pour l'agriculture, et de place pour les demeures.

41

[illegible]

Hwąm cou usztym, zeozemaze jeth keṫhecze, hje zeożoj	A nawet i to jeszcze wydzie, przebierze się, — to we względzie wyżywienia tyle, ile się tego już nabrało, jam zawsze wyżywiciel gotowy

Und wenn auch das fort sein sollte, so bin ich für die Ernährung von so Viel, als neu entstanden ist, der stets bereite Gewährer.

Et quand tout cela seroit épuisé, je suis en état de pourvoir au besoin de tout ce qui est né.

42

[illegible]

[illegible]

Heądzemenem fraberete — joj dedhwao, ehurej mazdao — hethre mainyeubyoj — jezetejebyoj — arujtoj — eryjenje — wejedzelje weńuhyao, dartyeyao	Bo jam pośrednik między błorącymi, — bo jam dawca wszystkiego, jam Bohater Stworzenia. Gdzie kto jeno, o jakim miejscu, zechce pomyślić, to jam wszędzie — jam najczystszy, jam oddzielony, ja wynajduję i jeść daję wszelką błogość, szczęście, dary.

Denn ich bin der Vermittler zwischen den Empfangsbedürftigen, denn ich bin der Allgebende, bin der Schöpfer der Welt. An welchem Orte auch immer Jemand mich anruft, ich bin der Allgegenwärtige. Ich bin der Reinste, der Einzige (der Allen Unsichtbare), ich schöpfe und gewähre jede Glückseligkeit und Segensgaben.

Car je suis le médiateur entre les nécessiteux, car je suis le dispensateur de toutes choses, le créateur de l'univers. En quelque lieu qu'un des miens m'appelle je suis présent partout. Je suis le plus pur, détaché de tout (de tous les vivants), je suis le créateur et dispensateur de tous biens et de tous dons

43

Heądzemenem fraberete — jej jimej — chšejetoj — hwęthwoj — hethre wehsztejebyoj — meżyakejebyoj — srujtoj, eryjenje, wejedzehje wenthyao, daityeyao.

Ty równie głównym pośrednikiem być powinieneś między potrzebującymi brać. Ty Imo wszechwładny, dobrocią natchniony. Gdzie jeno trza będzie, ty powinieneś wchodzić, — ty powinieneś żyć razem z mieszkańcami — boś ty czysty — boś i ty oddzielony, ale widny — boś i ty wynalazca i karmiciel błogością, szczęściem.

Du sollst ebenso ein Hauptvermittler zwischen den Empfangsbedürftigen sein. Du, o Ima, mächtiger Beherrscher, von Güte beseelt. Wo es nur immer nötig sein wird, sollst Du selbst dazwischen treten. Du sollst gemeinschaftlich mit den Erdbewohnern leben, denn Du bist tugendrein, denn Du bist auch einzig (aber sichtbar), denn Du bist auch der Erfinder und Gewährer der Glückseligkeit und Segensgaben.

Toi, aussi tu seras le médiateur entre les nécessiteux, toi, ô Ima! puissant dominateur, doué de vertus. Partout où l'on invoquera mon nom, tu interviendra toi-même. Tu vivras en communauté avec les habitants de la terre, car tu es incorruptible, car tu es aussi détaché de tous, mais visible, — car tu es aussi le créateur et le dispensateur de tous biens et de tous dons.

44

Ateď, heąhzemenem paiti daeset' — joj, dadhwao, ehuroj mazdao — hethre mei

A teraz, pośredniczo, przystąpmy do działania, do tworzenia szczęścia ładu — ja, jako

nycorbyoj, jezetejeibyoj — srujtoj — eryjenje, wejedzehje weńahyao, daityeyao

wszechmocny dawca, — jako Bohater Stworzenia — jako wszędzie li myślą pojmowany, wszędzie bytujący — jako przeczysty, niepokalany — jako udzielny, niewidomy — jako wynalazca i karmiciel błogością, szczęściem, dobrodziejstwami.

Und nun, gemeinsam vermittelnd, lass uns zum Handeln schreiten, zum Glückselig-machen der Menschheit, ich als Allgeber, als Urheber der Welt, als überall nur im Geiste erfassbar, als Allgegenwärtiger, als Reinster, als Einziger (und Unsichtbarer) als Schöpfer und Gewährer der Glückseligkeit und Segensgaben.

Et maintenant que nous nous sommes entendus, mettons la main à l'œuvre pour sauver l'humanité. Moi comme dispensateur de tous biens, comme créateur de l'univers, moi que l'on ne comprend que par la pensée, comme remplissant l'univers de ma présence, comme le plus pur, comme unique (et invisible), comme créateur et dispensateur de tous dons et de toutes bénédictions.

45.

[illegible]

Ateł' hęąłzemenem paiti dzeset' — joj jimoj, chšejetoj, hwęthwoj — hethre wehiszteyeibyoj meżyakejebyoj — srujtoj eryjenje, wjedzehje weńahyas, daityeyao

Otoż tedy mówię, przystąpmy dopiero do obdzaływania szczęściem ludu. Ty, jako Ima wszechwładny, dobrocią natchniony, ty wszędzie powinieneś wejść, wszędzie z mieszkańcami żyć, — boś i ty niepokalany, — boś i ty dla wszystkich jedyny, — boś i ty karmiciel błogością, szczęściem, dobrodziejstwami.

Und nun lass uns gemeinsam zur Beglückung der Menschheit schreiten. Du als Ima, der mächtige Herrscher, von Güte beseelt. Wo es nur immer nöthig sein wird, sollst Du

selbst dazwischen treten, überall mit den Erdbewohnern leben, denn Du bist tugendrein, denn Du bist auch einzig (aber sichtbar), denn Du bist auch der Erfinder und Gewährer der Glückseligkeit und Segensgaben.

Et maintenant travaillons ensemble au bonheur de l'humanité. Toi, comme Ima, le puissant dominateur doué de vertus. Partout où il sera nécessaire, tu interviendras toi-même, tu vivras partout avec les habitants de la terre, — car tu es pur, car tu es aussi unique (mais visible), car tu es aussi le créateur, et le dispensateur de tous biens et de tous dons.

46

[illegible]

Aet', coehte ehuroj mazdao, jmoi — jime sryre, wywehene.	I tu przemówił, dodał Bohater Stworzenia Imowi: Imo niepokalany — wyżywicielu wszystkich zarówno

Und hier sprach der Urheber der Welt weiter zu Ima: O Ima! tugendreiner Ernährer ohne Unterschied.

Et alors le créateur du monde parla à Ima: ô Ima, le vertueux, bienfaiteur de tous sans distinction.

47

[illegible]

Ewi, ehujm astwątem eghem, zimoj dzeńhętu	Na tych, którzy są zostającymi w grzechach, zima mocno działać musi

Denjenigen, welche der Sinneslust ergeben sind, setzt die Kälte zu.

Ceux qui s'adonnent à la concupiscence de la chair, sont exposés au froid.

48

[illegible]

Jehmad' hecze stechroj, mrujroj zyao	Musi nastać z tego chorowanie stojąc, — wycięczenie zupełne sił, — i umierać będą, żyć mogące istoty

Darauf muss stehenden Fusses Erkrankung folgen, Erschöpfung der Kräfte, und die Lebensfähigen werden sterben.

Delà doit résulter la maladie des os, l'épuisement des forces, et des morts prématurées

49

[illegible]

Ewi, chujm astwaątem eghem, zmoj dzeâheątu.

Na tych ludzi, którzy oddają się zbytecznie chuci, zima mocno działać musi

Ja, auf die der Sinneslust Ergebenen muss die Kälte heftig einwirken

Oui, ceux qui s'adonnent à la concupiscence de la chaire, sont exposés au froid.

50

[illegible]

Jehmad' heeze peurwoj snoodhoj, wefre snejeżat

Musi nastąpić z tej zimy, naprzód ścieśnienie mroźne, a potem mocno zasnieży

Es muss aus der Kälte erst ein frostiges Zusammendrücken folgen und dann heftiger Schnee

Il résultera de ce froid un endurcissement de la terre, et ensuite une abondance de neige

51

[illegible]

Berezaztejeibyoj gairibyoj — bęâaibyoj eredvyao.

Musi się w takiej porze chronić tam gdzie są góry — musi się tam otulać, jak można.

Man muss in dieser Jahreszeit in den Bergen Schutz suchen, man muss sich dort sichern.

En ces jours on cherche un refuge dans les montagnes, on s'y abrite comme on peut

52

[illegible]

Thriśetsze idhe, jme gajusa, epe dzesat' | Trzecia część, idzie uprowadzonego tam żywiołu, na działanie pomoru

Das Drittheil des dahin gelangten Lebendigen geht dem Verderben entgegen,

Le tiers des vivants qui se rendent là, courent à leur perte.

53

[illegible]

Jed'eze, eńhet' thweyęstemesęeza esethęn. | Chociażby uprowadzoném tam było w najpożądańszym bycie

wenn es auch im vollkräftigen Zustand dahin gelangte,

lors même qu'ils y arrivent en parfaite santé,

54

[illegible]

Jed'eze, eńhet' herezutsz pati garnęm. | Chociażby było schronione, otalone okolnemi górami

wenn es auch geschützt und geschirmt wäre von den umgebenden Bergen,

lors meme qu'ils seraient abrités par les montagnes qui les entourent,

55

[illegible]

Jed'eze dzęfnuzwe rnonęm. | Choćby było ukryte w rozpadlinie głębokiéj, szerokiéj i równiutkiéj

wenn es auch geborgen wäre in einer tiefen, breiten und ebenen Kluft.

lors même que ce serait un vallon profond, large, et habitable, entouré de montagnes

56.

[illegible]

Pachrumejesa — mnanejetu.

Lad i żywioł Boży powinien zostawać w pochronie — powinien mieć domy, chlewy

Es muss unter Dach und Fach bleiben, es muss seine Behausung und Stallung haben.

Cependant tout ce qui vit doit avoir sa demeure, soit maison, soit étable

57

[illegible]

Peroj zamoj, ejeteńhao deńhusz, eńheť beretoj wnatrem.

Przed zimą zatem, mając zwłaszcza grosz gotowy, potrzeba nabrać siana.

Vor dem Winter muss man daher Heu sammeln, zumal wenn man Geld hat.

Et ayant de l'argent il faut ramasser du foin avant l'hiver

58

[illegible]

Tem afaz peourwe wezendhysi — pascze wytechti wafrelje

Przy tych, wodę, jak najprędzéj, potrzeba wyprowadzić, — bo ona potem wyciecze w mrozach

Für diese Ställe muss man bei Zeiten Wasser herbeischaffen, denn solches friert später aus.

On doit pourvoir ces étables de cisternes, car plus tard cette eau se gelera.

59.

[illegible]

Abdecze, nihe pnie, cdhje astwatje sedheyať.

Bo woda ciekąca, idąc jéj nabrać w potrzebie, zostawać będzie w oszińłości.

Denn das fliessende Wasser, wenn es erst zur Zeit des Bedarfs (im Winter) geholt werden soll, wird erstarrt sein.

Car l'eau courante se trouvera gelée, quand on voudra s'en servir.

60

[illegible]

Jed' idha pasujasz, caomeyjehje, pedhem wejennuti.

A kiedy żywioł wyjdzie na paszę, to niepotrafi on tam sobie nogą coś odgrzebać a zjeść.

Und wenn das Vieh dann auf die Weide geht, so wird es nicht vermögen mit dem Beine etwas zur Nahrung auszuscharren.

Car lorsque le bétail irait au pâturage, il ne pourrait même pas en creusant la terre y trouver de quoi se nourrir.

61.

[illegible]

Aet', tem, werem kerenewe, czerctu —

Dradhoj kemozid' paiti czothrużengm.

Otoż tedy, budowy przykażesz przygotować dla żywiołu trawą żyjącego —

Szerokie a długie, przeszło coś coś, nad cztery sążnie.

Siehe, Du musst daher Ställe vorbereiten lassen für die grasfressendes Thiere, mehr als vier Klafter im Gevierte.

Tu dois donc faire construire des étables pour le bétail, ayant plus de quatre brasses carrées.

62

[illegible]

[illegible]

Hethre teochme, ojo, bere pawęmcze, stoorenęmcze, meżyanęmcze, sujnęmcze, weygmcze, sthręmcze, suchręmcze, saoczeątęm.

Jak należy, na nasienie ufre, — nalnerzesz trzod żywiołu domowego, wołów do orania, mieszkańców roboczych, psów, ptastwa, ogniów rolniczych, oraz koczowników z ogniami ich błyszczącemi.

Du musst auswählen, was zur sicheren Weiterzeugung tauglich ist von Hausvieh, Acker, Ochsen, Arbeitern, Hunden, Geflügel, hüttenbesitzenden Bauern, auch von Hirten mit ihren weit umherleuchtenden Zeltenfeuern.

Tu dois faire un bon choix de sujets reproducteurs d'animaux domestiques, de boeufs de labeur, d'ouvriers, de chiens, de volaille, d'agriculteurs, ainsi que de bergers nomades avec leur tentes illuminées.

63

[illegible]

Acť, tem, werem kerenewe czeretu — dradzoj kemezid' pati czethrutenęm — neręm ciwi chzojitkuje.

Otoż tedy, przykażesz wystawić budowy przy tych chlewach, szerokie a długie przeszło na cztery sążnie, — ato aby tam ludzie, wedle woli, wygodnie sobie mieszkali.

Siehe, Du wirst bei den Viehställen Hütten bauen lassen, etwas mehr als vier Klaftern ins Geviert, und zwar dazu, damit die Menschen darin nach Bequemlichkeit leben können.

Ainsi, tu dois faire construire des chaumières près de ces étables, ayant environ quatre brasses carrées, afin que le peuple y puisse vivre commodément.

64.

[illegible]

Czeretu dradzoj kemezid', pati czethrutenęm, gewęm gawyenęm.

Chlewy szerokie a długie, przeszło cztery sążnowe, dla krów cielących się.

Ställe für die trächtigen Kühe mehr als vier Klaftern ins Geviert.

Des étables pour les vaches pleines, ayant plus de quatre brasses carrées.

65.

[illegible]

Hethre apem frated' — czeye hathrej mesdhem (edhwenem)

Tak jak należy, trza tam również wodę wciek wprowadzić — a choćby to było o całą hatrę odległości, i dalej, — bo to dla pojenia i karmu należy

Man muss auch dorthin Wasser leiten, selbst aus der Entfernung einer Hathre und noch von weiter her (weil dies zur Nahrung notwendig ist)

On doit aussi y conduire l'eau, même de la distance d'une Hatra, et de plus loin encore, puisque c'est nécessaire à la vie

66

[illegible]

Hethre mereghao ewesteye.

Tyle ile trza, ptastwa domowego, nawiezcie tam sobie

Lass auch, so viel als nöthig ist, von Hausgeflügel mitnehmen

On prendra autant de volaille que possible avec soi.

67

[illegible]

Ewi naf' zeiri gaonem — mit cheryjetje edzyemnem.

Znajdzie one tam do zarcia, juz różnobarwne kwiateczki, — juz jadło obdzialane, wymłócone.

Es wird dort zur Nahrung finden, theils bunte Blumen, theils ausgedroschene Körner

On trouvera là pour se nourrir et des herbes fleuries, et de la graine mêlée de paille.

68

[illegible]

Hethre manao cwesteye | Należycie, trza tam i mnam, domy wystawić.

Lass da in gehöriger Weise Wohnhäuser erbauen.

Fais y bâtir des demeures convenables

69

[illegible]

Katemeze — fraskembemeze — frawarem oze — palrl waremeze | Będą one jednopiątrowe z czeladnią dla tych, co przy stołkach stawają —z warzeniem oraz z tem, co około kuchni mieć potrzeba.

Einstöckige mit Wohnungen für die Dienerschaft, mit Küche, mit dem was neben der Küche nöthig ist.

A un étage avec habitation pour les domestiques, cuisine et lieux d'aisance.

70

[illegible]

Hethre wyspeqin nerqm, natrieqmeze, teoelane upe, here | Jak należy, wszelkiego rodu mężczyzn i kobiet, wszystko to zdatne do mnożenia się, nabierzcie tam z sobą.

Nehmt von jeglichem Geschlecht solche Männer und Weiber, welche zur Vermehrung geeignet sind.

Prends de chaque espèce de tels individus mâles et femelles qui sont propres à la reproduction

71

[illegible]

Joji beqte cihao zemoj monzsztecze — welnsztecze — srejesztecze

A to takieh, jacy się jeno mają na owej tam ziemi, co do urody — co do wejścia a okazania się — i co do czystości obyczajów

Solche, wie sie dort nur immer sind, schön an Gestalt, an Gang und an Sittenreinheit.

Les plus parfaits qui se trouvent chez toi, quant à la forme, à la taille et à la conduite morale.

72

[illegible]

Hethre wyspenem gujusz seredhenem, teochme upe, bere

Tyle ile trza będzie ze wszelkiego rodu bydła, i szczególnie serdecznego, do porody zdatnego, nabierzcie tam z sobą.

Nehmt so viel als nötlug ist von allem Vieh, welches tüchtig ist zur Weitererzeugung.

Prends autant qu'il est nécessaire de bétail, sain et propre à la reproduction.

73

[illegible]

Joji beati cihao zemoj, mezisteeze — welnszteeze — srejesztecze.

A to takiego, jakie się jeno ma na owej ziemi co do urody, postawy — co do okazałości — i co do czystej krwi

Solches, wie es sich dort findet, am schönsten an Gestalt, an Gang und edlen Blutes.

Les plus parfaits qui se trouvent chez toi, quant à la forme à la taille et à la pureté de sang.

74.

[illegible]

Hethre wyspenem urweranem teochme upe, bere

Tyle ile trza będzie, wszelkiego rodu urwiątek t. j. drzew które będą zdatne do porody, nabierzcie tam z sobą.

Nehmt so viel als nöthig ist von Bäumen und Sträuchern jeder Art, welche tüchtig sind zum Fruchttragen.

Prends avec toi, autant que possible d'arbres et de plantes, de toute espèce, en état de reproduire.

75

[illegible]

Jeji heşti eðhao zemoj berezantecze — hebeoidhitemecze

A to, jakie się jeno mają najlepsze na tej ziemi, co do wytrwałości — a nawet i co do zapachu.

Solche, wie sie nur immer am besten dort sind an Ausdauer und an schönem Geruch.

De ceux qui sont les plus vigoureux et les plus odoriférants.

76

[illegible]

Hethre wyspeoęm cherethenęm, teochme upe, bere.

Tyle ile trza wszelkiego rodu jadła warzywnego, do rozmnożenia zdolnego, nabierz cie tam z sobą.

So viel als nöthig von Gewächsen, zur Fortpflanzung geeignet, nehmt dorthin mit,

Prends avec toi des légumes propres à se reproduire.

77.

[illegible]

Jeji heşti eðhao zemoj cherezusteose, hubeoidhstemecze.

A to takiego, jakie się jeno ma na onéj ziemi najlepsze, i co do smaku, i razem co do zapachu.

und zwar die besten an Geschmack und Geruch auf der Erde.

et ceux qui sont les plus savoureux et les plus odoriférants.

78

[illegible]

Tje kerenewe mithweirje, odzyemnem | Takowe, po parze każ obdziałać, przygotować.

Dieselben lass paarweise zum Pflanzen zubereiten.

Plantes les par couple

79

[illegible]

Wyspem a chmad' jed, ejetje neroj werefżwe, eńken | Wszyscy s wszyscy powinni tam tak żyć, jakby li jeden mąż w całéj téj warowni, był.

Alle sollen dort so sein, als wäre nur ein einziger Mann in der Stadt.

Tout le monde vivra de telle manière comme s'il n'y avait qu'un seul homme dans la ville.

80

[illegible]

Ma chre frakewoj — ma epekewoj | Nie trza tam będzie nikogo mieć nad sobą pośrednikiem, ani opiekunem.

Es soll dort kein Vermittler sein und auch kein Vormund

Il n'y faut pas d'arbitres, ni souffrir quelqu'un, qui se mette au dessus des autres.

81

[illegible]

Ma epaweyoj — ma beredliez. | Nie trza tam mieć nad sobą kogos wysoko-dumnego — nie trza tam nawet i horodniczego

Es soll dort kein aufgeblasener Herr sein, auch nicht einmal ein Stadthalter

Il n'y faut pas souffrir d'orgueilleux, ni de chefs de la ville.

82

[illegible]

Ma drwnez — ma dajewnz

Nie trza tam mieć nad sobą żołnierzy — ani podatkowych

keine Steuereintreiber, keine Steuergeber,

point de fisc, point de contribuables,

83

[illegible]

Ma kerwnez — ma wyzbarisa.

Nie trza tam cierpieć ani zatargi czyniących — ani wyborców

keine Polizeibeamten, keine betrügerischen Bettler,

point de police querelleuse, point d'extorqueurs,

84

[illegible]

Ma wymitoj deqtanoj

Nie trza tam cierpieć między sobą, wyrywaczow zębowych.

keine Zahnausbrecher (Verläumder),

point de chicaneurs, (accusateur public),

85.

[illegible]

Ma pajenoj, joj wyteretej tenma.

Ani przepasanego pasem, t. j. owego który wyciera ciała.

kein Umgürteter, welcher die Körper geisselt (Büttel).

point d'exécuteur des hautes oeuvres.

86.

[illegible]

Madheczım enyęm dechaztenęm, joji — bęąh eâreâje mainyusz dechaztem meżyaiceze, paiti nidhatem

Tam matki przez jednego zabrzemienione, a które byłyby naglone przez Bohatera urojonego, przez człowieka podłego, do zażycia się z nim, sposobem nierządnym, — już się niepoddadzą

Dort werden die befruchteten Mütter vom bösen Geist versucht, mit ihm unreinen Umgang zu pflegen, sich nicht hingeben

Les femmes enceintes ne s'adonneront pas au commerce impur, quand elles seront tentées par le mauvais esprit

87.

[illegible]

ıutemem deâhujaz, newe perothwoj ke- rı ɪe.

Między tymi spieniężającymi się tam mieszkańcami, dziewięć przechodów ulicznych, każesz wyprowadzić.

rt bei den Geld erwerbenden Stadtbewohnern lass neun Strassen ausführen,

ıs construire neuf rues pour les commerçants de cette ville.

88.

[illegible]

dhemoj, châwcaa — nitemoj, târoj.

We środku sześć — w nieobrębu zaś, t. j. zewnątrz miasta, trzy

ın der Mitte sechs, ausserhalb drei.

ıx dans l'intérieur de la ville et trois au déhors.

89.

Fratemem perethwoj, bezcirem nerçm, nairinçuczo, teochme upe, bere	Między tem przechodami ulicznemi, tysiąc mężow z kobietami, a wszyscy zdolni do porody, każesz zebrać i osadzić.

In diesen Strassen bringe tausend zeugungsfähige Männer und fruchtbare Frauen unter

Etablis dans les rues mille hommes et mille femmes, tous capables de reproduire

90

Medhemoj, chäwesz sete — mtemoj, tszerej sete.	We środku miasta, będzie ich tam sześć set — zewnątrz miasta trzysta.

In der Mitte sollen dort sechshundert (Paar), ausserhalb dreihundert sein

Six cents couples dans l'intérieur de la ville et trois cents au dehors.

91

Etwicze tje werefäwe, suwrye zerene jeaye	Aby dobrze się działo tej worowni, otwieraczow wzłociste lance przybranych postaw

Damit diese ummauerte Stadt sicher sei, mögen (hundert?) Thorwächter mit goldenen Lanzen da sein.

Afin qu'il y ait sécurité dans cette ville, mets cent gardes aux portes armés de lances d'or.

92

Ehpicze tem werem, merezudwerem raecze nem, chareochinam eqtere najemat.

W téj warowni, każesz porobić drzwi martwe, t. j. zawsze zamknięte, z furtką przezroczystą, — aby potrzebującym jedzenia, do środka nosić, dowozić i nabierać.

In dieser Stadt sollen todte (immer geschlossene) Thore mit Oeffnungen sein, damit den Nahrungsbedürftigen darinnen Lebensmittel zugeführt werden können.

Il y aura dans cette ville des portes fermées, ayant seulement des ouvertures pour faire entrer des vivres.

93

[illegible]

Aet', męste jmoj — kuthe tje ezem wea, kerenewanje — ja, mje coehte ehuroj dao.

Nato, pomyślał Ima: a gdzie ja te miasto mam wystawić, które mi Bohater Stworzenia, przykazuje?

Und nachdenkend wurde Ima: und wo soll ich diese Stadt erbauen lassen, we... mir der Schöpfer der Welt anbefiehlt?

...oyez, se demanda Ima: où dois-je faire construire cette ville, que le créateur du ... m'ordonne de bâtir?

94.

[illegible]

A... oehte ehuroj mazdao, jmai — j... syre, wywehhene.

Nato przemówił Bohater Stworzenia Imowi. Imo w sumieniu czysty, zakładalka szczęścia ludzkiego.

Darauf entgegnete der Schöpfer dem Ima: Ima, Tugendreiner, Gründer des menschl... Glückes.

Le créateur du monde répondit à Ima: ô Ima, le vertueux, gage du bonheur de ...manité.

95

Eâhao zenoj pažnojeibye wyspere, zeatejeibye wychedhe.

Takowę ziemię, powinieneś naprzód rozpoznać, potem tam każesz wychodzić.

eine solche Stätte sollst Du zuerst auswählen und das Volk dorthin ausziehen lassen,

tu reconnaitras toi-même le lieu et tu ordonneras qu'on s'y rende,

96

Męneyen ehje, jethe nuj mežyake, ehzojasztı zemje wyžaweyjetı

Na podobieństwo owych, jakto nowi mieszkańce czynili, chcąc z ziemi użyć się.

wie jene, welche die Urbewohner hatten, die sich von dem Erdboden ernähren wollten,

comme ceux, qu'avaient les premiers habitants de la terre, qui se nourrissaient des produits de la terre

97

(Aeť, jmoj ewethoj kereneoť, jethe dim nzed ehŕroj mazdao

Eâhau zemoj pažnojetbye wysperet, zeatejetbye wychedhed'

Męneyen ehje, jethe nuj mežyake, ehzojaszti zemje wyžaweyjeti).

(Otoż tedy, Ima tak postąpił i nczynił, jak mu to wskazał Bohater Stworzenia.

On owę ziemię naprzód rozpoznał, a potem wszystkim tam wychodzić przykazał

Było one podobne owym, jakto pierworodni mieszkańce stawili sobie, usiłując przeżywić się z ziemi)

Aet', junoj, werem keresaot' — ezeretu dradzoj kemezid, paiti ezethrazenqm

Otoż tedy, Ima miasto wybudował. Domy były szersze cokolwiek nad cztery sążnie

(Siehe, darauf hat Ima so gehandelt, wie ihm der Urheber der Schöpfung anbefohlen. Er hat zuerst jene Stätte aufgesucht und dann Alle dorthin ausziehen lassen. Selbige war wie diejenige Stätte, welche die Urbewohner inne hatten, die sich von dem Erdboden ernähren wollten)

Siehe darauf erbaute Ima die Stadt. Die Häuser waren etwas über vier Klaftern ins Geviert.

Et voyez, Ima a agi comme le créateur lui a ordonné. Il a d'abord cherché ces lieux, ensuite il ordonna que chacun s'y rendit. Ces lieux étaient semblables a ceux qu'occupaient les premiers habitants, qui se nourrissaient des produits de la terre)

Alors Ima batissant la ville. Les maisons avaient un peu plus que quatre brasses carrées

98

[illegible]

[illegible]

Hedre toochme upe, beredʼ pasweqmeze, staoreiqmeze, mezyaneqmeze, snpeqmeze, wiyeqmeze, athreqmeze, snthreqmeze saoceza tem.

Tak jak należy, do rozmnożenia się tam mechylnego, nabrał on bydła nierogatego i rogatego do roli — oraz mieszkańców, psów podostatek, ptastwa domowego, ognia już zażytych, oraz koczowników, a których ognie, zwykle zdala zoczają się

Er brachte hin, was zur sicheren Weitererzeugung tauglich ist von Hausvieh, Acker, Ochsen, Arbeitern, Hunden, Geflügel, hüttenbesitzenden Bauern, auch von Hirten mit ihren weit umherleuchtenden Zeltenfeuern.

Il y conduisait ce qu'il fallait pour la reproduction d'animaux domestiques, de boeufs de labeur, d'ouvriers, de chiens, de volaille, d'agriculteurs, ainsi que de bergers nomades avec leur tentes illuminées.

99

[illegible]

Aet', jmoj werem kereneot' — czeretu dradzoj kemezid' paiti czethražeŋęm — neręm ewi chżojithnje.

Otaż tedy, Ima założył miasto. Chaty były tam coś coś szersze i dłuższe, nad cztery sążnie — a które ludowi stały się wygodne i bardzo się podobały

Siehe darauf erbaute Ima die Stadt. Die Hütten über vier Klafter ins Geviert, damit die Menschen nach Bequemlichkeit leben könnten.

Alors Ima bâtissait la ville. Les chaumières ayant plus de quatre brasses carrées, où les hommes se plurent à vivre.

100.

[illegible]

Czeretu dradzoj kemezid' paiti czethražeŋęm, gewęm gawyeneŋęm.

Chlewy szersze i dłuższe nad cztery sążnie, były tam wystawione dla krów cielących się.

Die Ställe für die trächtigen Kühe, etwas über vier Klaftern ins Geviert.

Les étables pour les vaches pleines, ayant plus de quatre brasses carrées.

101.

[illegible]

Hethre apem frated, czeyet hathroj meseńhem (ediwenem).

Należycie, sprowadził on tam i chociaż było to o całą hatrę odległe, a to dla poju Bydła.

Er leitete dorthin, wie nöthig, Wasser sogar aus der Entfernung einer Hathra von weiter her (weil dies zur Nahrung nothwendig ist)

Il y conduisit l'eau nécessaire même de la distance d'une hatra et de plus loin encore (puisque c'est nécessaire à la vie).

102

[illegible]

Hethra mereghao ewesteyet'	Należycie, ptastwo takze tam postawil

Er liess auch, so viel als nöthig ist, von Hausgeflügel mitnehmen

Il prit aussi autant de volailles qu'il en fallait

103

[illegible]

Ewi, mid' zem gaonem — mit cheryjei tje edzyennem.	Gdzie one miało do skubania już złociste a różnobarwne kwiaty, już i zarcie, zżarcz ka wymłócone.

Es fand dort zur Nahrung theils bunte Blumen, theils ausgedroschene Körner

Il se trouvait là des herbes fleuries, et de la graine mêlée de paille pour leur nourriture.

104

[illegible]

Het mane ewesteyet'	Należycie, i domy mieszkalne tam wystawił.

E ss auch gehörig die Wohnhäuser anlegen

I fit bâtir des demeures convenables

105

[illegible]

meze, fraskembemeze, frawaremeze. Y waremeze	Jedno-piątrowe z czeladnią dla tych, co przy stolkach stawają — z kuchnią, i z tem, co około kuchni mieć potrzeba

Einstöckige mit Wohnungen für die Dienerschaft, mit Küche, mit dem was neben der Küche nöthig ist.

A un étage, avec habitation pour les domestiques, cuisine et lieux d'aisance

106

Hethre, wyspenęm neręm, nairnęmcze, teochme ape, bered'	Należycie, wszelkiego rodu mężczyzn i kobiet, a wszyscy zdatni do umnożenia się, nabrał tam z sobą.

Er nahm dorthin von jeglichem Geschlecht solche Männer und Weiber, welche zur Vermehrung geeignet sind.

Il prit avec lui de chaque espèce tels individus mâles et femelles, qui sont propres à la reproduction.

107

Joji beąn eñbao zemaj, meznszteeze, wehiaszteeze, srejeszteeze.	A to takich, jakie się jeno mały najprzystojniejsze co do urody, co do okazania się w chodzie, i co do czystości obyczajów

Solche, wie sie dort nur immer sind, schön an Gestalt, an Gang und an Sittenreinheit.

Les plus parfaits qui s'y trouvaient quant à la forme, à la taille et à la conduite morale.

108

Hethre wyspenęm gujnsz seredhenęm, teochme upe, bered'	Należycie, wszelkiego roda rogatego bydła, a szczególnie serdecznego, do porody zdatnego, nabrał równie z sobą.

Er nahm so viel als nöthig ist von allem Vieh, welches tüchtig ist zur Weitererzeugung

Il prit autant qu'il est nécessaire de bétail, sain et propre à la reproduction.

109

[illegible]

Juji begti cthao zemoj, mezisteeze — webisziecze — srejesziecze.	A to takiego, jakie się jeno miało w owéj tam ziemi co do postawy, co do okazałości i czystej krwi najlepsze.

Solches, wie es sich dort fand, am schönsten an Gestalt, an Gang und edlen Blutes.

Les plus parfaits qui s'y trouvaient, quant à la forme, à la taille et à la pureté de sang.

110

[illegible]

Hethre wyapenem urwerenem, teochme upe, bered'	Należycie, wszelkiego rodu urwiątek [illegible] drzew i kwiatów, a do rozmnożenia pewnych, nabrał tam z sobą.

Er nahm so viel als nöthig ist von Bäumen und Sträuchern jeder Art, welche tüchtig sind zum Fruchttragen.

Il prit avec lui, autant qu'il est nécessaire d'arbres et de plantes de toute espèce, et en état de se reproduire.

111

[illegible]

Jeji begti cthao zemoj berezniztecze — hubeoslhtemecze.	A to, jakie się jeno miały najlepsze na owéj tam ziemi co do wytrwałości i co do zapachu.

Solche, wie sie nur immer am besten dort sind an Ausdauer und an schönem Geruch.

De ceux qui sont les plus vigoureux et les plus odoriférants.

112

[illegible]

Hethre wyspenęm cherethenęm, teochme ope, bered'

Należycie, wszelkiego rodu jadła warzywnego, do rozmnożenia udobnego, nabrał także z sobą.

Er nahm dorthin mit so viel als nöthig von Gemüsen, zur Fortpflanzung geeignet,

Il prit avec lui des légumes propres à se reproduire,

113

[illegible]

Joji heąti cóhao zemoj cheremstecze, hobeodhitemecze.

A to takiego, jakie się jono mało w owéj tam ziemi najsmaczniéjsze i najwonniéjsze.

und zwar die besten an Geschmack und Geruch auf der Erde.

et ceux qui sont les plus savoureux et les plus odoriférants.

114.

[illegible]

Tje kereneod mthwerje, edzyemneu

Takowe obdzielił po parze, i dostatecznie przygotował

Er hess dieselben paarweise zum Pflanzen zubereiten.

Il les fit planter par couple.

115.

[illegible]

Wyspem, e elmad' jed', ejetje neroj weréfawe, eóhen

Wszyscy a wszyscy powinni byli tam żyć i żyli, jakby jeden mąż w całéj téj warowni był mieszkał.

Alle waren dort so, als wäre nur ein einziger Mann in der Stadt.

On y vivait comme s'il n'y avait qu'un seul homme dans la ville.

116

[illegible]

Nojul' tiure frakewoj — nojul' opekewoj

Niebyło tam potrzeby, i nieznano pośrednika — ani opiekuna.

Es war dort kein Vermittler nöthig auch Keiner der höher ist als die Anderen.

Il n'y avait pas d'arbitre, ni quelqu'un qui se mît au dessus des autres.

117

[illegible]

Nojul' epaweyoj — nojul' heredhasz.

Nie miano tam nikogo nad sobą, coby wysoko nadymał się. — niebyło tam ani horodniczego

Es war dort kein aufgeblasener Herr, auch kein Statthalter

Il n'y avait ni orgueilleux, ni magistrat

118

[illegible]

Nojul' driwisz — nojul' dajewisz

Niebyło tam nikogo coby zdzierał — nie było i podatkowego

keine Steuerneintreiber, keine Steuergeber,

point de fisc, point de contribuables,

119

[illegible]

Nojul keswisz — nojul' wyzbarisz.

Niebyło tam zatargi czyniących włóczęgów — ani wyborców.

keine Polizeibeamten, keine betrügerischen Bettler,

point de police querelleuse, point d'extorqueurs,

120

[illegible]

Nojiď wymitej deŋtanej	Nie cierpiało się tam wyrywaczów zębów, (jako oszczerców)

keine Zahnausbrecher (Verläumder),

point de chicaneurs, (accusateur public),

121

[illegible]

Nojiď pajesoj, joj wyteretoj teinuš.	Nie cierpiało się tam zapaśnika któryby ciała komu wycierał.

kein Umgürteter, welcher die Körper geisselt (Büttel)

point d'exécuteur des hautes oeuvres.

122

[illegible]

[illegible]

Nigedhecam cnyęm dachaštenęm, joji hapo cirehje manyujuz dachaštem mažyaiscze, paiti midhatem.	Tam najedzone, a które, jeśli były naglone przez Bohaterów urojonych, do zażycia się z nimi sposobem nierządnym, już się niepoddawały.

Dort gaben die befruchteten Mütter, vom bösen Geist versucht, mit ihm unreinen Umgang zu pflegen, sich nicht hin.

Là, les femmes enceintes ne s'adonnaient pas un commerce impur, quand elles étaient tentées par le mauvais esprit.

123

Fratemem dešhujuz, newe perethwoj kereneeť.

Między tym spieniężającymi się mieszkańcami dziewięć ulicznych przechodów kazał on tam wyprowadzić.

Dort bei den gelderwerbenden Stadtbewohnern liess er neun Strassen ausführen.

Il y fit construire neuf rues pour les commerçants.

124

Medhemoj chawesz — nitemoj thiroj.

We środku miasta, wyprowadził sześć, — a zewnątrz trzy

In der Mitte sechs, ausserhalb drei.

Six dans l'intérieur de la ville et trois au dehors.

125

Fretemem perethwoj, hezárem nerąm, nairinąmcze, teochme upe, bereď.

Między temi przechodami ulicznemi tysiąc mężów z kobietami, a wszyscy zdatni do porody, on tam zebrał i osadził

In diesen Strassen brachte er tausend zeugungsfähige Männer und fruchtbare Frauen unter

Il y établissait dans les rues mille hommes et mille femmes, tous capables de reproduire.

126

Medhemoj, chtwesz sete, nitemoj thiroj sete.

We środku miasta umieścił sześć set, — a zewnątrz miasta, trzysta

In der Mitte waren dort sechshundert (Paar), ausserhalb dreihundert.

Six cents couples dans l'intérieur de la ville et trois cents au dehors.

127

[illegible]

Eawicze hoj werefäwe, sawrye zerenejenye.

Dla baczenia nad tą warownią, ôtu'érat zow w złociste lance przybranych przeznaczył.

Damit diese ummauerte Stadt sicher sei, stellte er auf (hundert?) Thorwächter mit goldenen Lanzen.

Il plaça pour la sécurité de la ville cent gardes aux portes, armés de lances d'or

128

[illegible]

Epicze hoj warem, merezndwerem raczenem, chareoclizmem cątere najemat'.

W tym mieście, przykazał on porobić drzwi martwe zawsze zamknięte a z przezroczystą furtką, — aby potrzebni, jedzenie doń mali.

In dieser Stadt waren todte (immer geschlossene) Thore mit Oeffnungen, damit den Nahrungsbedürftigen darinnen Lebensmittel zugeführt werden können.

Il y avait dans cette ville des portes fermées, ayant seulement des ouvertures pour faire entrer des vivres.

129

[illegible]

Datere gajethengm, astwarlimgm czaum.

Dawco świata ludzom jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur.

130

[illegible]

[illegible]

Czyoj aet ejetjc (raocaao ebben — czaum ehure mazde — joj ewethe areoczoyjeiti ejetejeżwe). Werefzwe, joj jmoj kerenaot

Czyjąż to było przyczyną, że takowe światło tam istniało? o przeczysty Bohaterze Stworzenia! o które, oby było w blasku istniało na wieki wieczne — T. j. w tym mieście które Ima wystawił?

Auf wessen Veranlassung war dort ein solches Licht? (ein so glückseliger Zustand?) o heiliger Urheber der Schöpfung! o, dass es dauern möchte von Ewigkeit zu Ewigkeit, überall, dieses Licht der Stadt welche Ima erbaute.

Qui fut l'auteur de cette lumière qui brillait là (d'une si heureuse situation), ô saint créateur du monde! puisse-t-elle se perpétuer de siècle en siècle cette lumière de la ville, que Ima a construite.

131

[illegible]

Aet' aochte ehoro mazdao — Chedhateze raocao sridhateeze.

Nato odrzekł Bohater Stworzenia — Opieka ciągła o dbałość o światło, oraz wstyd.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: die beständige Vorsorge für die Aufklärung und die Ehrfurcht für die Sitte.

Et l'auteur de la création répondit: un soin constant pour la propagation de la lumière, et le respect pour les bonnes mœurs.

132

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(Wyspe enegbre —
roeczao uscze, usreoczeyjeth.

Wyspe siidhate naeczao.
Eore, areoczeyjeth eqterat')

Hekered zyi, ischtehje.

Sedheyeeze wejenaih stereseze, maoseze, hwereeze

Tam wszyscy nie grzeh się —
tam oświeciwszy się raz, każdy już dążył do cnot, i drugich w cnotach ćwiczył.

Tam wszyscy wstydzili się nieczności.

Orząc ciągle rolę, udoskonalali rolnictwo wcałym ich okręgu.

Oni gardzili życiem doczesném, pomnąc na przejście do życia wiecznego.

Siedząc, oni wyjmowali naukę gwiazd, księżyca i słońca.

(Da entbrannten sie nicht in sinnlichen Begierden. Jeder, der zur Erkenntniss der Tugend gelangt war, übte die Anderen in der Tugend. Da scheuten sich Alle vor dem öffentlichen bösen Beispiel. Durch stete Bearbeitung des Bodens vervollkommneten sie den Ackerbau im ganzen Umkreise)

Sie achteten des zeitlichen Lebens nicht, eingedenk des ewigen Lebens nach dem Tode. Ausruhend sassen sie und erforschten die Gestirne den Mond und die Sonne.

(Là, on ne brûlait pas de désirs sensuels. Celui qui était parvenu à la connaissance de la vertu, l'enseignait aux autres. Là, chacun avait honte de donner le mauvais exemple. En travaillant sans cesse la terre, on perfectionnait l'agriculture aux alentours)

Ils méprisaient la vie temporelle, seulement occupés de la vie future après la mort. Dans leurs moments de loisir ils étudiaient le cours des astres, du soleil et de la lune.

133.

[illegible]

Tejeeze, eyere manyjeqth, jed' jare.

Takowi tam ludzie, jedną nieoddzielność mniemali być rokiem.

Diese Menschen erachteten den Tagestheil (Tag und Nacht) des Jahres für ein Jahr

Ces hommes considéraient la connexion du jour et de la nuit, comme une année

134.

[illegible]

Czethweresetem ewi gamenem. Dwejehye becze nerebye — dwe nere, na zeyjejęje tuthwene, stricze — naryescze.

Czterysta kobiet, bywało tam na dobre zabrzemienionemi. Po dwoje naraz one rodziły wjednym małżeństwie Po dwóch chłopakow, — a już też zażywiały się tam i bliźnięta — chłopieć i dziewczynka.

Da wurden vierhundert Frauen (jährlich) schwanger Sie gebaren Zwillinge aus einer Ehe, zuweilen zwei Knaben, zuweilen auch ein Mädchen und einen Knaben (gleich sam ein Ehepaar)

Quatre cents femmes y étaient annuellement enceintes, et enfantaient des jumeaux tantôt deux garçons, tantôt deux filles, et tantôt un garçon et une fille

135.

[illegible]

Edhe ejuilejezęm joji, gujuax seredhenęm.

Tamkimze sposobem stawało się tam i z swemi krówkami serdecznemi

Eben so geschah es mit den Hausthieren, weil sie gesund und richtig beschält waren.

Il en arriva de même avec les animaux domestiques, parce qu'ils étaient sains et regulièrement couverts

136.

[illegible]

Tejecze neroj arejeszte geye drewnąn, ejetejezwe, werefäwe, joj junoj kereneod'

Takowi ludzie, w czystym a cnothwym małżeństwie żyjąc, przemieszkiwali długie wieki w téj watowni, którą tam Ima wystawić kazał.

Diese Menschen, in reiner und tugendhafter Ehe lebend und sich begattend, wohnten lange Zeiten in jener Stadt, welche Ima hatte gründen lassen.

Ces hommes, vivant en mariage purs et vertueux, et s'aimant tendrement demeurèrent longtemps dans cette ville, que Ima avait fait fonder

137

[illegible]

Datere gajethenęm, astwaitinęm ezatun | Dawco świata ludzmo jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as crée le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

138.

[illegible]

[illegible]

Koj ewethre dajenęm mazdayasnym wybered', ejetejezwe werefswe joj jimoj kerenaod' | Jakie trzebaćby nadania o Bogu, t. j. prawa o Stwórcy najwyższym wybierać? Byłyby to owej warowni, którą tam Ima wystawić przykazał?

Welche von Gott gegebenen Gesetze sind für die besten zu halten? Sollten es die jener Stadt sein, welche Ima erbauen liess?

Laquelle des lois données par le créateur doit être préférée? Seraient-ce celles de cette ville, que Ima a fait bâtir?

139

[illegible]

Aef, aochte churoj mazdao. Wisa kerszipte — spitame Zerethtastre

Na to odrzekł Bohater Stworzenia. Wszystko tam było przekarczowaném — sczony Zoroastrze

Siehe da antwortete der Schöpfer Alles war da gut, aber nicht geordnet, o weiser Zoroaster

Et le créateur répondit Tout y était bon, mais tout n'était pas réglé, ô sage Zoroastre!

140

[illegible]

Datere gajethenąm, astwatinąm esanm

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as crée le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

141

[illegible]

Koj ejeżąm, osti eżbueze retuseze

Kto jest przeznaczonym, aby stał się ludu świata, ratującym?

Wer ist nun bestimmt der rettende Heiland der Menschheit zu werden?

Qui est destiné aujourd'hui à devenir le sauveur de l'humanité?

142

[illegible]

Aef, mraot churoj mazdao

Na to odrzekł Bohater Stworzenia.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung

Et le créateur répondit

143

[illegible]

Urwered' —	Urwiątko
Neroj Zerethusztre —	Mąż Zoroastrowski.
Tujmeze, jej Zerethusztroj	Z ciebie to wyjdzie, — ty, który się zowiesz Zoroastrem.

Dem Sprosse, ein Mann wie Zoroaster Von Dir wird er ausgehen, der Du Zoroaster heissest.

Ton descendant, un homme comme Zoroastre, il sortira de toi, — parce que tu t'appelles Zoroastre.

ZĘDASZTY ROZDZIAŁ DRUGI

1. *Persseé* — Prosi, sprasza, bada, pyta się. źródło w Pers. [illegible] *pursydan*. Interrogare Sciscitari

Spajnasta, spagnata, spajaste — Spojony, objęty, pojęty, pojmowany, uczciony, uświęcony albo na wschodzie w Pers. [illegible] *synchion*. Extrahere vi de loco, nat re alia rem. *Ekare maode, weregy spagnaste*. O, wszechmocny Stwórco! Ty, którego tylko myślą pojąć można!

Menegy, weregy — Myślą pojmowany ten, którego tylko rozumem a wyobraźnią objąć i pojąć można. Ten wyraz został się u mnemów.

Datare — Dawca, dobrodziej, Dobroczyńca.

Gajeśmen — Świat ciałami ludzkiemi zaludniony. Jest to wyraz złożony: *gaya*, gajowi podobny *świat*. źródło w Pers. [illegible] *gaylan*. Cons. *thangen* — Ciałami ludzkiemi napełniony w Pers. [illegible] *ten*. Corpus.

Astwastregen, aistwastregen, astwantregen, astwastregen, astwastregen — Ten, co jest przeznaczony, aby był na wieki zostającym. źródło w Pers. [illegible] *ustaden*. Stare consistere [illegible] *ustaden*. Statuere constituere

Kimen, ehmen, ehmran — Ten co ma być czystością otaczany, modlitwy, błogosławiony, ołoniony dla czcilwego życia, przeznaczony żyć nawsze i żywotować pocieszywie.

2. *Aekeno* — Komu to miałoby być, komu się oddać wyraz złożony *ke*, kto taki, kto, który w Pers. [illegible] *ke*. Qui, quae, quod, quis? *Kamai koani*. Aby mógł być, jest to tryb życzący. źródło w Pers. [illegible] *kasten*. *Esse*.

Pourgy — Pierwszy

Malyangen, maengangen — Z mieszkańców na ziemi, a mężów czcilwych. w Arabs [illegible] *motapa*, pl. a [illegible] *meraget* Excellentiae praerogativae

Kpereyu, eperesa — Że wypytywał się, rozpytywał się, prosił z pokorą. — NB To hiera c, stanowi oraz prozody takowe wyrazy wielkiej baczności wymagają, onych Persowie zapojmowali. źródło [illegible] *pursyden*. Interrogare

Tajise, taj — Ciebie, w Persisku, ost podobnego [illegible] *sam*. Ja [illegible] *tu* [illegible] *ty* [illegible] *a* [illegible] *an* [illegible] *ost*. my &c., — spadkowanie tych zaimków jest mnome

3. *Enyyj* — Inny, kto inny, drugi, ktokolwiek

Mare — Mnie odłamnie

Aoë — Jest który jest. w Pers. [illegible] *ast*. bał [illegible] *budan*, [illegible] *kasten*. Esse, fieri. — NB. Z powodu trudnego pojmowania języka sędskiego, Persowie mają te słowa podlikowe nieregularnemi.

Fradagueyej, fradaengej, fradagueyoh, frodaeyoj — Ten, co się pożcodzie daje, udziela, nanosa, spełniajo dla dobra ludzkości.

Dageyen — Dane, nadane prawa. Ten, co jest dającym, ponadającym praw Boga w potycie ludzkim.

Aheryn, aheryen, aheryen — Bułatański. Boski.

Zerethustryn, Zerethustren — Zoroastrowski. — NB. Z tych dwoch wyrazów, pojmujemy przymiotniki sędskie.

4. *Ahure* — Teraz, co imaż, bało uczył się, bom, ten wyraz przetworzyli Persowie na Dżemszyda króla perskiego, a który udstnia opowiną dusze dla rzędu a naturę Boską dla ziemskiego ponadał.

Harytkrai — Natchniony, szczęśliwy łaskawy około soli pracujący w Arabs [illegible] *kum*. Levem se facilem esse quiescere modestia, gravitas, mansuetudo commoditas.

Seyrae — Przeznaczonemu z trudów szczęśliwości czcilwemu świętem.

5. *Pooiryo, poouryoj* — Pierwszy *Pooiryoj saoyanyn*. On to był pierwszym z mieszkańców świata.

6. *Thwoi* — Tobie podobny twojemu mnowi odpowiedny.

Enyjtkert — Inny a tobie podobny *Aoë Zerethustroi*. Ty, który jesteś, t. j. nowiem się Zoroastrem.

Fradagueyen fradaeyen — Któremu się udzielał, którego poznał. *Ehmen fradagueyen dageyen, yen aheryen Zerethustryen*. Temu błogosławionemu mężowi musiałem się oddać i poznać tychże samych praw, które się dziś Zoroastrowskiemi nazywają, — bo on sam Boga wszechmocnego i jedynego, prawdziwie poznał i ludowi takim ogłosił.

7. *Mraom, mrao* — Mawiam, rozmawiałem. *Aoë hje meraom aom*. Owo, jakim to sposobem z onym mam rozmawiałem był.

8. *Wysouda* — Wysłuchaj mnie a posłuchaj mnie. Słabo w Pers. [illegible] *wysoureden*. Convocare, congregare *Wysodia mye*. A posłuchajże mnie, co ci powiem, ja Bóg wszechmocny

Jime, jim — O Imo! o Dżemszydzie pożarłwy!

Wyworkane, wurokase — O ty coś dla szczęścia ludzkiego został zrodzony, o wyżywiciela błogosławiony. źródło w Pers. [illegible] *weoe*. Omen felix, augurium fosuttam.

Merotey — Przemowiaj za pieniu do ludu. — NB. dalej spostrzegam *Chiastej meretej*. Mowca zdolny przemawiać do duszy o pruchmaniu.

Beretece — Aby się brał, brało. To, co ma być wzięte pod opiekę, aby ustrzedz od zagłaby.

Dzyenyen, dzenyen, dzyenyes — Ku nadaniu, ku prawu Bożym. *Beretece dzyenyen*. A niech się lud bierze do praw Bożych, aby się ustrzegł od zagłaby duszy.

9. *Mye, eyen, een* — Mnie, ta rzecz pieśnią jest uwagi godną.

Ruhte — Orzekł, odpowiedział, przemówił pokornie, jako człowiek do Boga. *Aeť nye ... Janej ...* Otwo co mi odpowiedział w pokorze duszy na to, lem czyścutki w ... źródło w Pers. کفتن *gyften*. Dicere, loqui.

10. *Khai* — Mnie, dla mnie, — aby dla mnie być miało. *Duyeł daty ... Nieraz ... mnie danego daru przemawiać* pieśnią do ludu, dla strzeżenia go. *nyeł ... meretej beretece dzyenyen*. Nie jestem ja czystym na pieśnie mowcą, abym lud pouczył praw Bożych.

11. *Mrecon, meretej, merom, marcon, meroł* — Mowcą, przemówcą, odpowiedziałem. *Aeť hye meroon ...* Otóż, ja nu tu ... zdrzekłem.

Csiesty — Czysty, t. j. wyraźnie na pieśnie mowiący.

12. *Jen* — Jużeli, jeśli.

Wyeyeye, wyeyeye — Wywyższać, wychwalać, — aby wywyższać, wychwalać.

13. *Geyethes, gaethes* — Dla świata ludu gajem zamieszkanego.

Fradhaye fredaye — Wdając się w pochód ludu ze strony Boga.

Wereithaye — Wiarę daj. w Tur. ... *vere*. Fides, creditum. *Aeť nye gayethes wereithaye*. To przynajmniej obdarz lud mój wiarą zbawienia duszy.

Wyeoi, wyeyoi — Wszystkim ludziom, całemu światu.

Thratane — Aby traktować należycie. źródło w Pers. ترانچیدن *tyrenchten*. Valde festinare, properare.

Haretane — Aby zostawił pod opieką. w Pers. فراسیدن *heranyden*. Tueri, custodire, defendere thesaurum, carrum.

Eseyaelaetece — Aby żył wolnym i samopiewym. w Pers. اطلق *ackten*. Exaurum, discere. خوارهیص *ehasten*. Velle. *Aeť nye wyeoi geyethenes thratane haretane eseyaelaetece*. To przynajmniej, wszystek mój lud świata gajem rozpostrzonionego, traktując dobrze, po ludzku, i opiekuję się nim bez różnicy, bez względu na wyższość i biedotę, — a to wcale jedynie, aby on żył wolny a niedręczony jak Bydlet.

14. *Pein arehte, pereanehte, pein aehte* — Odpowiedział. Ten wyraz *pein* położony przy słowie, znamionuje czas przeszły dokonany.

15. *Tye* — Tobie twojemu.

Fradyeyen, fraeyenye fen deyeno, fraeyeyene, fen deyeni — Wśród odziany jako pośrednik.

Wereithayeyen, wereithayeyen, wereiyeyen, wereilaye — Aby lud był wiarą nadany, oświecony.

Wyeye, wyeyene, wyeyen — Wszystek lud bez różnicy stanu, równy.

16. *Chsathre, chsatree* — Samowładca, król. Ten, co jak chce, tak być musi.

Bewoł bewł — Aby on był, aby to było.

Ewey — Ot tak jak srogi cierpki, popędliwy. w Pers. ایدر *at*. Bos. w Tur. ایدی *at*. Ignis. *Nyeł nane chsathrie, bewoł ... ...* Niech nie będzie u mnie władzy królewskiej na woli opartej — t. j. niech nie będzie ja królem arbitralnym, raz słabym a drugi raz jak wiatr popędliwym nieumiarkowanym i niesprawiedliwym.

Wateyi — Wiatr. — NB. ten wyraz położony jest zamiast *wateye*.

Geremyi — Gorączkowy, popędliwy, niewyrozumiały. w Pers. گرم *garm*. Calidus, fervidus.

Echnee — Ochanie, stękanie, krzyk, gwałt cierpiącej osoby. Choroba i kalectwo. w Pers. اه *ah, ach!* Vox suspirium.

Nyeł geremy. Nie będę ja uciśnionym zapalczywością i Tyranem, a zatem wyrozumiałym.

17. *Hye* — Aby on, go, jego, aby on miał.

Zaye — Aby żył. *Aeť hye zaye fraherem asen*. Otóż, aby i on miał życie długo wieczne, dobrałem go do Boku mego.

18. *Sufrem, teptiy, azeren* — Ten, co się otwiera, przeszywa. Dzida, lanca, pika. w Pers. سفر *sufar*. Sagittae, et extremi ossus arcus quos nervum, et chordam arcus recipit. سوار *suwar*. Equus, Dux, sagittarius et equestris artis bene gnarus. سوار *suwarz*. Equus, eques. Armilla. zbroja, skarawąca kolczan, strzały i siatka żelazna, jełowata.

Zaranyayen, sarany — Pozłocony, złocisty. w Pers. زر *zar*. Aurum.

Astrymnes, astrenece, astryenece — Ostrze, miecz przy boku, ogęt, ostrze żelaza.

Pyeyen, payeyen, payey — Przepasałem pasem. *Sufrem zeranyayen*. Wówczas, dla oznaki dostojności, w rzemyku mu złotem wysadzaną Dzidę. *Astryenece zerany payeyen*. Ostrzem zaś, równie złotem wysadzonem przepasałem go.

19. *Isen* — Jestem.

Berethe berethe — Ten który co odebrał, wziął. *Jamy aeh berethe chsathrayen*. Otóż teraz, Imić! przyjęłeś na siebie obowiązek być wszechwładcą wedle woli Bogu wszechmocnego, a nie wedle humorów i kaprysów senatorów wspodleraczych!

20. *Zemo, seme, semy* — Ziemia, kraj. w Pers. زمین *zemin*. Terra.

Thrisatay, tepoiy, thrisatay — Trzysta. — NB. Był to tutaj mowa o różnych krainach, prowincjach, górami a rzekami odsiedlonych.

Hanjkowsati, kosykosnde, kaymosagte, kaj dosnyn — Dołączyło się, przyłączyło się, dodało się do obraldania, wskazało się na nowo. Słabo się wschodzie. w Pers. بالشتمدن *basleiden.* Nierolim conciliare rem, حسيدن *dosepden.* Inclinare.

21. *Ins* — Takowy, a, e, ten, ta, to. w Pers. این *in.* Ille.

Zeo — Zažywiła się, — napełniła się żywiołem, ziemią.

Peroya, porene — Pełen, obficie pełniutko. w Pers. پر *pour.* Plenus, multus. پره *poren.* Bonus, elegans

Pamyusaw — Łąki pastwiska w ogólności, trudy w ogólności. w Pers. پاسبان *pasban.* Custos, vigil nocturnus. پاسیدن *pasyden.* Conservare, reservare, custodire پوشدن *pouzyden.* Spargere, diffundere

Stoermegmeas — Ziemia zorana. Było rzeczą do pługa użyte. Pług przy którym stoące człowiek, orze

Melyemyeaus — To co mieszka na świecie mieszkańcy lud w ogólności.

Supemeas — Psy w ogólności. Ten wyraz pozostał się na *Szwedji.* Szwale.

Wyquaus — Powstwacze ubrzydliwe, ptastwo drób domowy.

Athergouas — Ogniwo, Chata, Małżeństwo, gospodarstwo wiejskie. w Pers. i Tur. آتش *atess.* Ignis.

Suckrywot, suckrymoas, sujkrymoas — Ogniska palące się przy konowiskach. w Pers. سوختن *sukten.* Ardere, urere, inflamare

Ismesmijas, ansmijas, ansemijas, ismenijas — To, co się może widzieć, co błyszczy. — NB. Ten wyraz napotyka się przy końcu tego dzieła, gdzie się mówi, że gospodarz patrzący własnym okiem na gospodarkę, to one się udwaja i wszystko się tam tuczy

22. *Kyrn, kim* — Było, istniał, stało się. źródło w Pers. هستن *hesten,* بودن *buden.* Esse, fieri.

Gatavoj, lapoj, gatavoy — Rzecz gotowa do wszystkiego, gotowy, dostateczny, wolny

Wysdau, wsudau, wysuudanis, wysydeoli, wsudosty, wysydeno, wsudosti, weisdije — Aby się wyjadało. źródło w Tur. یمک *yemek.* Comedere. Aby się wymiatało. w Pers. یمیدن *wemiden.* Laborem operi impendere, subire molestiam in eo perficiendo. *Bogel kym gatavy wsudau panoszas.* Tam, niebyło już ani piędzi wolnej ziemi, gdzieby się trawy pasły, a lud mógł na nowo sobie chwilę chata stawić

23. *Wysallkaus, wsudkaus, wysadkau* — Wyjadanie, sposób przekarmienia, *Asl panas, szyrm, padis wysallkaus.* I owo to, zabrakło wtedy ludowi pożywienia, na przekarmienie owego ludu z żywiołu gospodarczego. Zawarte w kłamach tego, poeketo oznacza tu plan pisma Zoroastra, bo go potem bez klasztory mowa podaje

Hongata, hongata — Bywało w przepełnienie — aby bywało, — aby się co gdzie wygodnie z wolna zaśiedło. źródło w Pers. هستن *hasten.* Esse. هستیدن *hestiden.* Existere, subsistere esse. Esse conservare valere.

Frastowel, frastogowel, frastogolt, frasoygolt, frasowel — Przysiadł na czypkach, gdzie pokazał z Bogiem rozmowy, i to zatrwożony, wyprzątnięty. w Pers. فرستن *ferasten.* Efferre, extollere, elevare, فراشتیدن *ferasztyden.* Horrore corripi, totum corpus labore tremens دراسیدن *frasyden.* Erubere, ereger, sperere, discooperiam, aperire, retegere.

Kaupaus — O ty, co wiecznie w promieniach blasku świątebnej. w Pers. روش *rusta.* Dios.

A — A Panie! o Panie

Upe — Upadł, przypadł, padł nadzieja.

Hapathaupa, upa rapithaupa, a upa rapithaupa — Ten który ma być zaopatrzonym w pokarm w napój i we wszystko. Spodziewał się być z kłopotu wyswobodzonym, o posłuszeństwem. w Pers. پنهام *pinam.* Nostram novam. *Asl fena frastowel. Fanowa, a upa rapithaupa.* W tem niedoli pokorniu okiem krył ojciec narodu i zawołał: o Panie przeświętny! a daj mi nową ziemię, abym mógł przetrwać i przekarmić lud mój ukochany, nad którym opiekę też dalej, idem w dobroć i wszechmocność Twojej

Hoyl, poita, hojipeus — Ow tam nieraczącle o swego tam już ponało, już zabrakło i prosił.

Eiskesyas — Jedzenia, aby mógł jeść skąd wziąć. w Tur. ییمک *jemek.* Comedere. *Hoyl, pasia edkaumeyas.* Owo o tego tam, już zabrakło przekarmu i ponieśli z torbą, prosząc o kęs chleba.

Hoj — A ten tu, o owo ten to.

Jaupas, iaupa — Mam jednym w posiadaniu.

Eisvrawel, sauramel, sizurawel — Która nadto dobrze, bogato wyżywia, rodzi, przekarmia, źródło w Tur. ورمق *wermek.* اوبو *oboul.* w Pers. دوم *duden,* هستن *hesten.* Esse. fore. *Hoj, laupa, ayas ensisawel.* A ten tu powiada, krzyczy ja mam ziemię do tyła płodności, że mię nadto wyżywia.

Suarya, suaurya, swyrya, suayurya, suaraya — To, co tyje, porno, kurodzi, otwiera. Narożniki od osoby, kończyna. To, czem się co otwiera, porne, przeczywo jak włoczęgą. w Pers. سوری *sury.* Genua, spiculae, nal teli. Słabo więc na wschodzie. — NB. jest to słowo zaimkowe: to słowo zostało się we Francyi

Zaremajanye, saramanye — Złocistą przekonasz. w Pers. زرین *zaryn.* Aurea.

Hari, ape, aini — To, co się na dobre stało, na, nad. *Suarye seramajanye.* Wszakże już lemieszem pługa mojego pochodziły

Dars, ufet — To, je, go, przeszył, przebił. w Pers. سفتن *syften.* Perforare.

Austrege, ostrege, ostrege — Ostrzem, mieczem w Tur. اسمرا *ostere* Novacula. w Pers. اسمردن *ostorden*. Fadere *hun, dan sylel ostrege* I tak ową płodną ziemię ponoszył ostrzem żelaza.
Uki, lepiej ukyej — Ten, co przez mu uchodzić, ucieka przez stąd.
Kodomey, darmo, ozyadamej — Ten, co ubdziałymu, ubrabia staranie.
Fedis — Niezdatny błogo pośrednik. w Arab. فرد *ferd*. Plenum, integrum, et copiosum facere. w Pers. فرید *ferid*. Singularis margarita. Pretiosa gemma. Unus, unicus.
Armein, arneige — Ten który szpakuje, godzi się z dobrem. Ziemia święta będzie całowiektów ziarenka przypisana błogą, a trałowiska zawsze, lekota oddzielna, wolna. źródło w Arab. ارض *erets*. Desolata terra, ubi nullum germen superest. ارض et ارمی *terne* Ulus. w Tur. ارمون *ermoh*. Separare, subtrahere. w Pers. ارامیدن *aramiden*. Manere, quiescere. *Uki ood.eney, fröhe, spoyte* armeiti. Uchodź przez stąd duchu jakiś tam święty' pomocniku nieprzemny' sprzyciele nadawyanijęy' sukotki zawsze, a święt działający aby Pan oddzielny'
Fraus — Najpięy ten, wówczas kiedy.
Wyzez, waeze — Wsie, wioski okolica.
Nemaho — Ten co nie umie. — NB. zwracam tu uwagę czytelnika na ten wyraz, o którym obszerniej się powie, przystępowny do nazw narodów w Europie.
Berethr, berethye, berethre — Aby wziąć co z czego aby mieć i użytkować. w Pers. بردن *borden*. Portare.
Fraus *tewo wyste nemahe berethr pamięnese* — Ten Panek z samoich cyplany klabell i błądni władnie w drewna, kiedy mnogo ludu chodzi po sebennym oblicze, urządza nas przytulin o nikogo, od sposobu znalezienia wolnej kawał ziemi na osady.
Motyzemeese, motyzeese, motyzemeese, motyzemeese, najlepiej nemahyemeese — Aby gdzie zamieszkać na dobre, mieszkańca w ogólności.
Wyteeneyat, wyteeneyat, wyteeneyat, wyteeneyat, wyteeneyat — To, co wyżywi, — co wyżywić jest w stanie. w Pers. پشملم *wysuyden*. Instruere, parare mensam.
Eyeve — Jedno tyle, jeszcze tyle drugie tyle.
Thramee, thramee, thramee, eyeathrame — Troje tyle, jeszcze jedno tyle, biorąc to nawet w troje.
Ebenat — A niech będzie, niechby było.
Mezyahym, metsahyn, mezyahym — Więcej tego, więcej tego nam się potrzebuje.
Jatho — Jest, jest już gotowe. *Ebenat mezyahym, jatho* A niechby zabrakło i byłaby potrzeba więcej tego, Do się już dało, — to i to już jest gotowe.
Pere — Nadto, przed, jest to przymiotnik słów przysłówkowych o których na wschodzie pisano wiele niepojęty, np. przybrać, przebrać, przedłożyć, przedsięwziąć.
Thre, sthre — Jutro; dalej następny, potomny.
Fracarenyo, fracarenai — Ten, co pośrednio czego wszystko dać może — pozwolić trawy poskubać, przekarmić. w Pers. فرچدم *czerydan*. Pasci, atti pascere. *Pere ebenat estam sthre fracarenyo*. A gdyby się i to mało przebrać, wystarczy, — to jutro jestem wstanie dać znowu tyle mnie na rolę i mąky a ile, że każdemu będzie dowoli.
Hoopn — Niech się stanie, niech będzie. źródło w Pers. قسمی *hasten*. بودن *boden*. Esse, fieri.
Ezu — Znowu jeszcze.
Ustyen, ustyen, ernstyen, ernsestyen, ernsestyen — To, co zaszło, wyszło, przebrało się i zabrakło więcej. *Hoopn ena ustyen*. A niechby i to się jeszcze przebrało, i zabrakło wolnej ziemi na osady ludowi mojemu.
Kethone, kecenee — Tyle ile tego było, zostało się. *Zestemese jatho kethone bye sostoj*. To jestem wstanie nażyć, wyżywić, przekarmić tyle na nowo mogącego się jeszcze urodzić narodu i żywiołu. Ile się go już urodziło. Dalszych słów wywód, patrz wyżej pod no 20.
28. *Wyadkeyen, wyadkeyen, weadkeen, wyadkeen* — Wyjadaniej prackarm karm.
29. *Hoogate, hogate* — Bytować właśnie i z tego cierpieć. źródło w Pers. قسمی *hasten*. بودن *boden*. Esse, fieri. سکمدن *hengiden*. Turbari turbidum esse.
30. *Weadeen, weadaye, weadaye, weadaye, wyadmeti* — Aby być wyjadającym, kosztującym się, szypcym swobodnie, — aby być wolne.
31. *Frostwet, frobajeet, fraze weeti, fracoyeet, fracweet, fracewet, fracwee* — Zafrasować się i przysłać, przykłaki do pokornej proźby a rozmowy z Bogiem.
32. *Snatyt, snatyt* — Otwieczecze, narożniku, lemiesz pług. w Tur. صبان *sapan*. Funda, aratrum, vomer.
33. *Ezee dam, menthee, ezee dam, ezeei dam* — Tuż miało się to. Ten, a, o.
Sylet, syfi, sofin — Przeczył wskroś świętość orędem.
34. *Uki ondamej, vaty ondamej, uky ojamey, uki danej* — Przez uchodź chwilę moją. z tego wyrazu wyszedł z Persów دمن *dama*. Daemon, angelus. — NB. Ten wyraz *Armeni* torinaby uważał jako *Oromen*, Oboryweć Opiekun ścania, zasiewania i plonów.
35. *Frasee tewe fracoseewe, frasee seewe* — Błędny ten — kiedy tym zostem.

Google

37 *Thrzowo, thrilyyy, thrzowąol* — Troje tyle, choćby tego było wtrojnasób więcej. *Bęgi, ehwal, mazgalyw.* Znio Boga jedynemu a wszechmocnemu trza tylko ozurc niech się stanie! a już jest tego więcej — jak się stało.
Ez. ehwal ez — Jest gotowem, niech się stanie, i stało się!
38. *Wyżawąpaś, wyżawąpaś, wyżawąpaś* — Wyżyto, przekarmił.
39. *Thrilyyy, thrilwąpilyyy* — Aby tego potrojnie tyle było
40. *Fraczeresta, fraczeresta, fraczeresta* — Aby było przepasającym się aby się wszystko przekarmiło, ozładłszy na swobodzej ziemi dla życia wolnego. — NB. Rolpzzzy ten wyraz z *estwa*, będzie jutro będę wstanie przekarmić drugie tyle
41 *Eza wstyn, ewa wstyn, awewstyn, ewa wstyn, wstew, wstyn, ewstyn, ewa wstyn* — A gdyby i to jeszcze mało, przebrało się do szczętu i zabrakło wolnej znowu ziemi.
42. *Hendzemenem, hendzemenem* — Zaopatrzający ten który jest pośredniczy, dawca, dobrodziejem względu tymi, którzy są przywiązani z wszystkie pości. źródło w Pers. قسی *hestes*, بزرگ *buden*. Ease. fari. جمعیجی *dengden*. Inclinare aggurinari
Fraberete, fraberete — Między Narzęcył, potrzebującymi sposobu do życia.
Dedheno, dadowo — Dawca, dobroczyń
Hetkre, hatkre, hetkre — Tak jak tego trza, jak należy. To co istnieje a czego nikt niewidzi i słoma. Stepy kozowiska. Szczy niebieskie, ziemskie i naziemskie.
Memyangbyy, meh yarzilyy — To co się z myślą obejmuje, pojmuje.
Jestzyzilyyj jestzyzilyyj — Wszędzie bytujący, znajdujący się.
Ekryzyo, eryyzyo, eryyzyo — Otźiżnię niewidomy. Gospodarz, chłopek pracowity a błogosławiony
Wąąd-dye — Ten co wyrajnie wszystko opatrzycieł.
Wazedyzu, wozdyzu, wozdyzo — Błogość i szczęście, którem się lud poczciwy cieszy źródło w Pers. ایو *ozwo*. Omen felix, augurium faustum. ادوا *omano*. Pania.
Dentyzyzu, dentyzyzu, dentyzyzu, dentyzyzu, dzily zyzo — Dary boże. — NB. To dwa słowa używają się jeszcze nieosobliwie
43 *Chrzyty* — Wszechwładny, wedle swej woli panujący
Hęztwy — Natchniony duchem Boga. źródło w Arab. قن *hezn*. Mansuetudo, modestia, gravitas.
Wohuntowilyy — Ten co zwyczajnie wyjść i zaglądać powinien.
Motyzatyzilyy — Ten co razem słodem żyć i ucieszać powinien a uśmiechalnemu być mający
44 *Ared o tak* — Otoż tedy, dopiero, teraz, a teraz.
Dazeš — Działać, robić. *Ared hagdzemenem pohl dazeš* Otoż teraz potrzeba nam przystąpić do działania, nad szczęśliwem a wolnem życiem człowieka
47 *Ezo* — Na, nad na tych
Ehzyn, ew, ayh, ewa — Którzy bytują, którzy są, którzy się ozemu oddali.
Astwastem, byyj, astwastem — Zostający.
Dazohęzu, dzohęzo, dzohdeme, dzohęzo — Działać będzie i musi.
Zimaz, zimaz — Zima. w Pers. زمستان *zemistan*, hyema zima zimy *Ezd, ehyan astwastem ayhen, owey dzohęze.* Na tych, którzy się oddali gnuśnem chwiej, owa sroga działać będzie i musowo działa.
48. *Staeizng* — Ten co nagle rozchoruje się nagła choroba.
Mrgry, wrory, wrorij — Ten co umierać musi nagle. w Pers. مرد *merden*. Mori. *Zdwoić hewe stadzeš, mrgrej gyzo.* Nastał więc z tego zimna nagła choroba, i ten co jeszcze żyćby mógł, umierać musi.
Zyzo, zyzo, zyzo — Ten któryby mógł żyć jeszcze
50. *Pawtwoj byzy, pawtwoj, pawtwoj, pawtwoj* — Na sam przód na pierw
Sozilhoj, srozilwoj, byzyj, wozytwoj — Przymrozek zadzieły śnieg wypadłe.
Wefre, wefrey — Zawieja śniegu z mrozem. w Arab. وفر *wefr*. Plenitas et copiosus esse. we francusk. givre. Szroń.
51 *Berezuaityzilyy, berezuaityzilyy, berezuaityzilyy, berezuaityzilyyj* — Ten który musi się chronić.
Gzrilyyy, gzyirzilyyj, gzyirzilyyj — Tam, gdzie się góry znajdują.
Dyzendyyy, byzendyyy, byzendyyy, byzendyyy — Ten który przymuszony będzie szukać schronienia i otulać się. w Pers. دشتشانی *beniserden*. Sedere facere دشتشانی *bensezeden*. Indigere ponere se w Tur بیش *beiler* مکیش *beyus*. Szuba, płaszcz.
Erodeyzo, erodeyzo — Otulając się jak w obozie. w Tur ایمک ارد *ordu* *towel*. rozpołożyć się obozem pod namiotami
52 *Threzdwoz, threzdwoz, threzdwoz, threzdwoz* — Trzecia część.
Jzwo, byzyj, jzw, lw, uwh jlw, uwh wm, wyjzyj, uwhowo — Ilele na przepadło stanie się usychającym.
Gozus — Bydło, mięso w ogólności. w Pers. گاو *gaw*. Bos, taurus.
Ezo dazeš, eyedzuol — Padało zależnie obseblone upadało. *Threzdwoz ulwa jzwo gozus, ezo dazeš.* Tam w góry a pod odkryte niebo sprowadzone Bydło, wsal z przeznaczenia padać trupem.
53. *Jed'zo ozhel* — Chociażby ono było. źródło بودن *boden* قسی *hestem*, اوشی *ohsih*, وارموز *wormeh*. Esse, fieri.
Thzyzytemezyzo, thzyzytem ejzo, thzyzyzemezyzo, thzyzytem ejzo, thzyzytem — Byt pośpolity. Byt, jakiego ty sobie życzysz.

Essedyn — Aby było — co ma być — co bytuje
54. *Beresnum, beresnum, beresnumat* — Schroniony, strzeżony, osłony
55. *Dasfsutwo, dasfsustie* — Rozpadlina, szpara. w Arab. حفى *hofa*. Vagina gladii.
56. *Pachrumyetu, pachru myeru, pachru myeru, pachrumyfazu, pachrumyeru* — To, co podhreniowe być powinno. Niech będzie to wszystko pochronionem, otrzymane
Nuamyetu — Niech to będzie wszystko w mocnie, w domach a chlewach pomieszczeniów.
57. *Kyetosbos, ayetosbos* — A wiążąc. źródło w Pers. قسمس *kortos*. Fune
Denlum, denlugum — Dengi, pieniądz, grosz gotowy.
Wastrom — Trawa, siano, łyk, odzienie, płótno.
58. *Afis* — Woda. w Pers. ابس *absar*. Jego woda.
Wezedlyen, wezedlyat, wes zelyet — Potrzeba wziąć się i wyprowadzić w ciek, potrzeba studzie pokopać.
Wyteskis wateskis, wyteskis, wateskiy, wyteskiy, wyteskiey — Wyciecze, wypłynie wody zamarznę.
Wyfeskje, wyfeje — Kiedy się to stało, zaszmrodzi.
59. *Abkesna, abikesna* — Woda znajdująca się w ciele. w Pers. اب *ab*. Aqua.
Jesu, jus — Aby innć aby nabrać wody ciekącej w potrzebie.
Zekye — Być może i będzie będą wody (skrzepłe).
Saikoyat, sedeyat, sedeyat, sedyat — To, co się z studio, smodnisko, skrzepło, zamarzło.
60. *Emostyelyc, ova sezyelye, ova mezylye, kyedi, adhamenyelye, mojlezeg, abba mezyelye* — Mieć nie będą nie nieznajdą.
Wyzemat wyezmis wyzmeyte wyemit — Aby co wymknęło odgrzebało. *Jeż tiłe pempens enemeyelye, pedhan unge-unit.* Bo pod czas mrozów pomrożony bydło w pale, nie tam nieznajdzie do przegryzienia, — a nawet nie może i nogą spod śniegu, nie wygrzebie spod łoża nie nieznajduje do uchrupania i napicia się.
61. *Weran, weram* — Warownia, Dom, chaty, chlewy Budowy w Pers. ورزيدن *werzydan*. Aliquid in consuetudinem vertere, laborare studere, exercere
Kerenoete — Kazano zrobić, pobudować. źródło ردن *kerdan*. Facere.
Carete, cwereny — Dla Bydła, żywioła robnicego. dla tych istot, co trawą żyją w Pers. جريدن *charydan*. Pasel
Draltoy — bardzo duży a długi w Pers. دراز *dyra*.. Longus. درجم *derajs*. Gradus
Kamerel — Co kolwiek mniej więcej w Pers. كم *kem*. Deficiens. Minor, minus
Cathrustryem, sathrusamym, cathrusmtyes — Czterosążniowy, kwadratowy.
62. *Hethro* — Tak, jak należy, stopy
Tochme — Część nasienna, jądrowa, jądra, jaja, rzecz płodzonca. w Pers. تخم *tochm*, *tochme*, *tocho*. Semen cujusvis speciei, ovi res cujusvis radix, materia, sperma.
63. *Chuyahsje, ciaschusyelye, ciaschlsyelye, cwei chrasalhsi ciaschusselles* — Aby się wedle woli a upodobania tam bytowało, mieszkało. źródło w Pers. خواستن *chastes*. Velle. خشنود *choesnud*. Contentus gratum habere quidpiam.
64. *Gaoyn* — Dla krów, krowom
Gaoyrmyen, gaoyayeyen, gaoyeyenm — Krowy które się cielą, już ocieliły i mleko dają. w Pers. گاويدن *gawiden*. Cavare excavare, fodere
65. *Hathro, hethro* — Tak, jak należy, stopy odległość powróz miary
Frateil — Aby wolek wyprowadzić.
Carye — Będą co będą słoboty z dala.
Maresheri — Więcej nawet
Edbeyenm, edbe wyeroot — Aby to było do wydrowania, do wyciągania wody dla pojenia.
66. *Meroghen, meryghu, meregun* — Dobre państwo gospodarcza. w Pers. مرغ *murgh*. Avis.
Esnatoye, ewe steye, ewesteyel — Nabranie tam słoce
67. *Leu ew* — Tam mieć się będzie
Mit, med, medhe — Nad, nad, już się, już owo.
Zeev, zeeje, med zeev, med zeev, med zeev — Już aby jasno, skubało.
Gaonat — Łąki kwieciste, różnobarwne. w Pers. گدکون *gunagun*. Varius, varii, variorum generum colorum
Chasryentye, chargon, chargoti — Rzecz do jedzenia zdolna. Zamonka słowa w ogólności. źródło w Pers. خوردن *charden*. Comedere
Edbyenmm, ebdyenmm, ebtyenmm — Obdzielano, wyrzekano.
68. *Denamas, senarsas* — Nizio, siedla, dosostwo, domy bidakie. Szlachecka nagroda.
69. *Katenme* — Jednoczącowe w Tur. كت *kat*. Contiguatio.
Frashembezanc, frashem bemkee, frashem zhemem — Chaty przy dworze. Cieladnie. w Tur. المكان *makanle*, stołeczki, ławeczki. — NB. Ten wyraz nienatrzymał się na wschodzie, lecz z dalszego wywodu brzmi czysto, pojęcie
Framaraocat — Wyprostalne, kurkała, to, co się między domem a podwórzem znajduje

Pars — Ta obszerna, do której i królowi trza pójść piechoto. — NB. Ta litera i inne przypadki znamionuje, około, na około.

Warsjaene — Tą hodowa, gdzie się warzy, hodują, a przy końcu wychodzi — To zwyczaj Polski

70. *Hypopengi* — Wszyscy w pole szli.

Narine [illegible] — Kąpanymi jako i kolędy

Bara, bere, berat — Biere z sobą, trza, aby i tam z sobą zabrał.

71. *Jeyi, jeyi* — Jeny się tylko — kiedy była.

Hoyli — Najęże się boginy arcole w Pers. [illegible] *hodan*. [illegible] *hosten*. Esse, fieri.

Bilbon wonej — Na swój kara zkroił.

Madastoze [illegible] — Najwięksi co do urody, najkorzystniejsi, najpiękniejsi, najdalsi do pozdy najświętsi.

Waldsdoum, waldsteze [illegible] — Najprzystojniejsi w pochodzie i okazanie się

Stefansteza, wejbireza — Najmyśliń najsmutniejsi.

72. *Gujem, gajene* — Byłli rogate i nierogate.

Serodlenge — Szczególnie z różnego, t. j. żywego, zdrowego i czystej gozdy — NB. O i trzymywaniu nieskażonej gozdy bydła w ogóle tej, wiele tu autor mówić będzie

74. *Urzamegn* — Urwiązka, krowy z drewna i warzywa w ogrodzie.

75. *Herodsteza, lorenci, herezsteze* — Zachowawcze wytrwale zdrowe

Bubodeikteveze [illegible] — Błogowanie, podnięgnie w Arabs. [illegible] *bubek*. Flare, et ocroiari ac wydawanie zbiorze. w Pers. [illegible] *boydan*. Odeszli, odorem spirare.

76. *Charstengs* — Ciało pożywne, wszystko i rośliny warzywnych, Jarzyny w Pers. [illegible] *charidan* Lomedere.

77. *Chernmateze, charmsztem, charmsztere* — Jedzenie zwykłe i smaczne strawne i zdrowe

78. *Koronene, koronese* — Znany, kurzany, latorał, w Arabs. [illegible] *koronaf* *kiraaj*. Tenerrima seu tabes in stirpe pullonie expertis post amputationem ramum.

Kilbeidja, sadnahe [illegible] — Parzysty po prosie, albo na wschodzie w Arabs. [illegible] *sai unwe*, Satchnasam et abdons se fugitivus. [illegible] *mutar* Peragrare, Lelabitur uncolem.

Edzgamam [illegible] — Odziany, ozdobny, przygotowany, pielęgnowany w Pers [illegible] *adzmal*. Dalarn, ecompaia.

79. *Kjuje, syeli, tyrej, tjojn tye* — Aby były tak, jak.

Woroftore — Miasto obwarowane, warownia. w Pers. [illegible] *worom* Oppidum suburbium.

Kehon, ndaf — Być powinne, a niech będą, niech zostawiają.

80. *Ma* — Nawet, nie. w Arabs [illegible] *ma* Nee. — NB. Zwracam tu uwagę czytelnika, — ten to punkt ważny

Urtihauef — Jakikolwiek pośredniczy, pośrednik, rządca, gubernator.

Spalbony — Ugrzkun.

81. *Kpowryel, epowrol, epo wapy* — Ten co siła w sile swojej i poganie krowie zawsze — domy kapitan sprawnik, wysoko duljny

Morodkia, korotham, koradkam — Horodelony w Arabs. [illegible] *korkorit* Sacio orificem castellis arena, aut ovis klabo ut weekulalo.

82. *Dracias* — Zdzierca, poborca, wydzierca w Pers. [illegible] *darzdan*, Lacerare. [illegible] *dereim* Pauper, mnachus.

Dajrecias, delerat, davis — Człowiek podatkowy, który ma podatki dawać zaciągłony.

83. *Kracias, kuraser, Lorezaa, koezjuin* — Ten co gwałtem ciągnie do zaciągi. Dumnjel, wiernego, małaki szegdnik policyji, który wielkie do twory zwało w Pers. [illegible] *koezjdan* Fiabere lecre, jud, anbduaere [illegible] *kozenllen*. Operitr, sumpt fodi, dmu brzo, d'spenre

Wjahmeni, wydaba [illegible] — Wyborna, pobierca jako żebrak utajony

84. *Hyrelby, wene* [illegible] — Ten co wyjmuje wyrywa zęby — za zdanę kolej — zezarem.

Dzgteny, dzaterop, daajtenej — Zęby zęby w Arabs. [illegible] *dandn* *dondar*. Illumitans luqantia. w Pers [illegible] *daudaken*, Indagnari, lomilta sodner, amoleara.

85. *Pajeny, pajeny, pernej* — Za pasem kont normy i kwestam policyjny

Wyboreky, tarzez — Ten kto ciała, skórę kłamani wyrieta. w Pers [illegible] *ten*. Corpus.

86. *Madke caze, lepefe, maskevem, nafjepiji: Motcerm* — Matki, kobiety nampine w Pers [illegible] *moder*. Mater [illegible] *mede* Foemina, femilla.

Brygn — Przez jednego, przez innego, t. j. przez prawego zegla.

Daelu tenem, dachatihem, daatran — Zaglądaniem, zabraniemniem.

Mangoneie — Dla zaniedbania zarze i w chwili się.

Nažintem — Dać ślepowstem i niech na to zezwoleni.

87. *Prosemeni, frnikemy* — Muylny tymi tam tedoni.

Nese — Dziewięć.
Preszkoj — Przeched. Ulica.
88 *Mediarzoj mediagoroj* — We środku miasta, to co w sobie wszystko ma, obejmuje. w Tur مخلوقه *mijowsnde.*
Chtowos, chostoss — Sześć. w Pers. سش *szesz.* Sex.
Nitsmoj, nitsoj, ntsnoj, netemoj — To co się ogółem nie ima, nie obejmuje
Tiseroj, tiseroj, tsuseroj, tiroj — Trojaki trojowy trzy.
89 *Hessewem, hessekrem* — Tysiąc. w Pers هزار *hezar* Mille.
Nawsqeneze, neispgenese — Takie i kobiety, które są pod ręką — *Tsechese upe here heret* — Ale ci wszyscy powinni być zdolni do tworzenia dziatek.
91 *Ekeiose* — Aby tam było bezpiecznie i porządnie
Tje tyo — W tej w takowej.
Sameyo, sonewyo, swyo — Lanca, otwierane, straże, wojsko dla straży. Ten wyraz pozostał się w Francyi.

Zeresajtyo — Złotem przybrani. w Pers. زر *zer.* Aurum. زرين *zeryn.* Aureus
92 *Espeze, spese apsetan* — W tej tam na około warowni.
Merezakerem, merezedeeres, merezaderem, meredeem — Drzwi mazane, martwe, zawsze zamknięte.
Rosrosten — Przeciwstojące się, przeciwnie.
Charoekhtem — Dla chcących jedzenia, pokarmu. źródło w Pers. خواستن *chasten.* Velle. خوردن *chorden.* Sumere
Isetere, antere, qtere, onteresqeanet — Aby do środka wnieść, dowieźć, w prowadzić. w Pers. اندر *ander* Intus, intra.
93. *Mqete* — Pomyślał w duchu i też powiedział. Ten wyraz może mieć źródło w *mend* i w *menagan.*
Kotke — Gdzie
Tje worem — Takową warownię, miasto.
Kerenesanyo keremesaje — Kto ją uczynił, wypracował? źródło كردن *korden.* Facere.
Ja — Który, a, e
95 *Eohee, ehekee* — Owę takową.
Pusnejedyo, pusneiyo, pusnesdyo — Powinna być rozpatrzona, wyśledzona. w Pers. پژوهيدن *pezuhiden* Investigare, inquirere.
Wyaperoj, wyaperet — Naprzód to się uczynić ma.
Zeztoyedyo — Niech zostaną przynagloszeni, przygotowanym zapałem.
Wyekedte, wachedtet wychedtet wychdadhe, wychdhete — Wychodzić, aby wychodzili. w Arabs. وخود *wochud.* Celeri aut difficile gradu incedens. وحي *wechy* Intendere. Tractus, qua quis tendit.
96. *Mqepen, wenegen* — Podobnie, na podobieństwo w Arabs معموري *mâmuri.* Significatus. — NB. Znajdującą boleśną oczu, naszy już skracać wypracowany z dawnemy ten słowniczek — sieroctwa, z ogromną kosztą druku, tak zakazuje.
Ny — Nowy, nowi, pierwszodal
Chtryazti, chtryazti, chastnata, chstafpenje — Ci którzy chcieli, pragnęli, miłowali. w Pers. خواستن *chasten.* Velle.
Wyasneyeyete, uyasnuyegete, nyasneyegeje, nyasneyegoje nyaserreyeqti — Usiłując się wyżywić z sprawy roli.

97. *Erethy* — Tak z nie (zaraz) musiał. w Tur اوت *awet.* Ita, ita sane.
Jathe thva Led — Tak jak ma upowiedział i wskazał, aby było.
99 *Chipidayo, ezmokeayaltau, esetekhayakoje* — Nadzwyczaj upodobane, jako wedle chęci.
101. *Hedkoey* — Hatra, także przestrzeń oznaczające następnych punktów słowa, patrz wyżej, poczynając od no. 69
130 *Arenceqyiete, areneneqyeyete, oreneteqyeqeje, leyoj e raeneqyeyete, e raeneqyete, e rqeneqyete* — Oby była lśniąca, świetna, oby była błyszcząca.
Ejetoqtere — Będąc a będąc zawsze, na wieki.
131. *Chadhatre-a raeene* — Opieka, dobroć z nazpomnieniem a zachowanie światła. Ten pierwszy wyraz został w Ruskim.
Stadhatecze stradatecze, stadhate, stpallatecze — Wstyd a Bojaźń Boga.
132. *Eneyhre* — Nie grzejący się człowiek po pożarze — NB. Ten wyraz zasługujący największej wątpliwości, wielką gra rolę w końcowych rozdziałach
Usese, useme, tusle — Już dostatecznie jak należy
Uarenceqyite ee raeneqyete ae raeneqyeti arenceqyeqyete, aerenaqyete ase raeneqyeqete — Oczyszczony z brudów ciała z duszy, oświetlony, oświecony cnotami
Eere, weje — Gręć się, uprawiając role.
Arenceqyete, arenceqyete e raeneqyete, areneqyeqyen — Obwieścił, uczył, udoskonalali sztukę rolnictwa.
Heinred — Gardzili gardzić się w Arabs حقير *hakir* Vilis, contemtus. حقر *hakr.* Vilipendere.
Jrektehya — Dla ich wywędrowania w bycie a wieczne życie. w Tur ارسكك *irysmak.* Pervenire. — NB. Ten wyraz gra tu równie wielką rolę, a znaczy zawsze śmierć, dla bycia po śmierci

Sedzeyene, sedzyene, sedzyne — Siedząc spokojnie przy umysłowej pracy — Ten wyraz został we Francyi.
Wyjmował, wymeni, wymeni, łapuy wymenote — Wyjmował, rozpatrywał gwiazdy i ruchy ich ruchu z stałki.
Sterowne, sterowne — To co się świeci i błyszczy — gwiazdy — w Pers. ستاره *sytarae* — Stella.
Mesecze — księżyc — Miesiąc — w Pers. مه *mah* — Luna.
Hawrecze, hawrecze — To co ciepło i światło tworzy — Słońce — w Pers. خور *hur* — Sol.
133. *Kyere* — To co się rodzaje oddzielił — cała doba — noc i dzień — słabo na wschodzie — w Tur. *jer* —

Locus, terra — *yaratmak* — Creare — w Arabs. *jorra* — Natura dura — Ten sam wyraz znajduje się w tomie ąnamenu, w rou 19 w punkcie 104.
Mesegoeji, meseggoeji, mesegoeji, mesegoeje — Był umiłowanym — mówiąc, sądził.
Jore — Rok cały — dni w niemieckim — w Pers. اير *ejar* — Ultimus mensis veris, vulgo majus — w Ar. اير *ejar* — Ale stara.
134. *Caśliwerimten, caśliwerantasnu, caśliwerentan, cestwere setan* — Ceterum.
Gamangen — Zabremiekciona — w Pers. گاپیدن *gapiden* — Cóż — we Francuskie. *gamain* — Otrok za długi porzęty
Dwojaku dojmojałye — Po dwoje dawały rozdały — Dwojaki — Bliźnięta.
Ue — Już też.
Zegewaje, wezegaste, ze zegesti, ze zegesti — Zadywiający się — rodzący się.
Malesnme, maluwani stary — Dwojaki, pary małżeńskie — w Arabs. *mejlust* — Parium incerto modo.
Strune — Śelerate — wyciąsnu — chłopak — w Arabs. ستر *siter* — Tegmentum — w Pers. ستر *seter* — Kolna — dzika.
Nowyewne — Pleć tęska — Ojczyzna.
135. *Eilhe gitsytym gyl gujun serodkonyo* — Takimże sposobem płodził się i żywioł ludzkiego, jako mirowy i niemieszany
136. *Nwyenne* — Oczyszczony zbrodów ciała i duszy — cnotliwy
Geye, gye — Kochając się — płodząc — żyjąc cnotliwie w związku małżeńskim. — również w Pers. گایدن *gayden* — Coire
Duveliąti, duveenqti — Działali mieszkanie — przeszkadzali — żyli ciągle.
Kjetejietne — W tem co się stało. utworzyło — w tej wystawionej wznowil.
138. *Ix y* — Który, a, e — jako, a, e.
Kwakro, ewake — Należałoby — trzebaby — Byłaby potrzeba.
Dapmąen — Dano — nadanie prawa ludziom, aby żyć wedle przykazania Bożego.
Mazdayasnyan — Prawa mazdajasneńskie — osobliwie prawa Stwórcy Boga wszechmocnego.
Wyberał uy karał — Aby wybrał z za łyżno uważał — aby obrał, przywołał i wywyższył.
139. *Wise, wese* — Wszystko.
Keresipte kerepte kriepsen krypsen krypsen keresipte — Porozesane — w niepospolitu uczynione — w Tur. قرشمق *karyamak* — Mieszać — قرش *karsy* — Contra.
141. *Kej ajazyn* — Kto ma stać się — kto jest przeznaczony
Fita — Aby był.
Kohwecze, cikweeze, enkeeze — Tych co na tym świecie bytują, żyją.
Ketwecze, retwecze — Rutużyzna
143. *Urzettej urwe też urwel też* — Ten, który się z siebie urwie, urodzi — Odrok.
Tujmene, tujme ene — T. j. z siebie on wydało, porodzi się.

NB Wedle tego punktu i słów w przełożonym rozdziale, sądziłbym że syn Zoroastra poprowadził lud Perski na Pomorze.

TREŚĆ ROZDZIAŁU TRZECIEGO.

Cała ta księga poucza rolnictwa dowodząc że rolnik przykładny do żebractwa nie przychodzi. Ścierwa z trupów ludzkich, ne wrzucaj na ziemię, zabrania się to czynić, przykazując tworzyć mogilniki gminne. Człowiek niezgodny około siebie, a w Boga wierzący, i praw Bożych lud pouczający, zbawionym być może.

INHALT DES DRITTEN BUCHES

Es wird in diesem Buche der Ackerbau gelehrt und darauf hingewiesen, dass ein ordentlicher Landmann niemals Bettler wird. Thier- und Menschen Leichen dürfen nicht auf den Acker hingeworfen werden ohne beerdigt zu sein, es sollen Kirchhöfe errichtet werden. Ein unsittlicher Mensch, der an Gott glaubt und die göttlichen Gesetze lehrt, kann erlöst werden.

SOMMAIRE DU LIVRE III.

Ce livre traite de l'agriculture, et démontre qu'un honnête laboureur ne sera jamais réduit à la mendicité. On ne doit pas jeter les cadavres des hommes et des animaux sur les champs, on établira des cimetières. Le pécheur, qui croit en Dieu, et qui enseigne la loi divine peut être sauvé.

خلاصهٔ باب سیوم

باب سیوم زراعتله مشغول اولان آدم هیچ بر وقتده آچ و بشقه‌سنه محتاج اولمسی ممکن اولدیغی و هیچ بر انسان و یاخود حیوان لاشه‌سی میدانه آتلمیوب انسان جنازه‌سی دفن اولنمق ایچون هر جمعیت محلنده بر مزارلق اتخاذ اولنمسی و بر آدم هر نقدر دنیاده هردرلو فسق و فجور و قبایح و شرور ارتکاب ایتمش اولسه بیله اعلای دین ایچون سعی و غیرت ایلدیکی حالده وفاتنده او آدمک لایق جنته داخل اولمجغنده شبهه اولمدیغی بیاننده‌در

Pergert' syium.

Przegart III.

1

Datare gajethenąm, astwaitinąm eaaum.

Dawca świata ludzom jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Drittes Buch.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Livre III.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

2

Kwe peoiryu eđhao zemoj âalsetem.

Co jest najpierwszém na téj tu ziemi i najprzyzwoitszém?

Was ist das erste Zuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de faire d'abord ici-bas?

3

[illegible]

Aet' mreot' ahuroj mazdao — Jed ha parti na ezewe, frayef — spiteme Zere thusatre.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Potrzeba aby się porzuciło mezzyste życie którego się dotąd trzymało — uczony Zoroastrze

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Der Mensch muss das bisherige unsittliche Leben verwerfen, o gelehrter Zoroaster!

Le créateur répondit: L'homme doit renoncer à la vie immorale qu'il a menée jusqu'à ce moment, ô sage Zoroastre!

4

[illegible]

Ŝjeemoj zestoj —
Beresmoj zestoj
Gaozestoj —
Hawenoj zestoj

Niech się stara być samoistnym
Niech będzie przedsiębiorczym
Niech hoduje Bydełko
Niech uprawia ciągle rolę.

Er muss selbstständig leben, er muss immer Arbeiten unternehmen, er muss Vieh zucht, er muss Ackerbau treiben.

Il doit vivre indépendant, travailler, élever du bétail et cultiver la terre.

5

[illegible]

Achaztejedhe dajeneye, weeze framru Mihremeza, wejure gaoycoatym —

Dusukhyqm zemeeza eiwatrem.

Niech zapragnie a pomnłoże nadania, prawa. Niech przemawia zawsze: Majątku mój — pobłogosław mój całkowity żywot —

zdziałaj mi spokój upragniony

Er muss die Gebote Gottes lieben, er muss immer zu Gott flehen: mein Herr und Meister[1] segne mein ganzes Lebenswerk, verleihe mir den heissbegehrten Frieden.

Il doit aimer la loi de Dieu, le prier en disant: Mon Seigneur et mon Dieu, bénissez mes entreprises, accordez moi le repos de l'âme et la santé si désirable.

6

[illegible]

Datero gaẏethenąm, astwaitinąm ašaum.	Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

7.

[illegible]

Kwe bitym ańhao zemoj šaistem	Co jest drugiego na téj tu ziemi najprzyzwoitszém?

Was ist das zweite Zuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de faire secondement ici-bas?

8.

[illegible]

Aet' mreot' ahuro mazdao — jed' ba pairi na ašawa — nmanem uzdesta.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Trza koniecznie, aby porzucić nieczyste — Domek swój własny, niech sobie pobuduje.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Der Mensch muss das nastete Leben verwerfen, er muss sich sein eigenes Haus bauen.

Le créateur répondit: L'homme doit abandonner la vie nomade, il doit se bâtir une demeure fixe.

9

[illegible]

Athrewet' — gaomewet' — nairiwet' — pathrewet' — bwęthwewet'

Niech założy ogniwo — niech hoduje żywioł domowy — niech się ożeni — niech putruje — niech ciągle nałuje.

Er muss seinen eigenen Heerd anlegen, Hausthiere halten, ein Weib nehmen, Kinder erzeugen, Erwerb treiben.

Il doit avoir son propre foyer, élever des animaux domestiques, prendre une femme, élever des enfants, et tâcher de prospérer.

10.

[illegible]

Aet', pasere jete ehje nmanehje frapithwoj —
Ganaz frapithwoj —
Łzem frapithwoj —
Wastrem frapithwoj —
Spa frapithwoj —
Narike frapithwoj —
Eperenayąkoj frąpithwoj —
Aterez frapithwoj —
Wyspęm hudzyatuz.

Takowo żyjąc, on sobie potem przysporzy mona, które go przekarmi —
Żywioł domowy, życie podtrzymujący —
Stan, który go karmić będzie —
Lny, które go odzieją —
W duchu uśpionych, nań pracujących —
Białkę, życie jego utrzymującą —
Młodzików równie usłużnych —
Swój ogień chaty, wszystkich ogrzewający
On wszystko obdziała.

Siehe, also wird er in eine Lage kommen, in welcher er seine Nahrung finden muss, Hausthiere, welche ihm Unterhalt gewähren, einen Nothgroschen, Linnen, welches ihn kleidet, gottesfürchtiges mitarbeitendes Gesinde, ein Weib welches für sein Leben sorgt, und junge dienstfertige Sprossen, einen eigenen Heerd, an dem sich Alle erwärmen, kurz, er wird Alles erlangen.

De cette manière il sera mis en état d'augmenter sa possession, qui le nourrira, — le bétail, qui le soutiendra, son capital, les laines pour le vêtir, le nombre de ses domestiques craignant Dieu, il aura une femme, qui le soignera, des enfants dociles, un foyer propre, qui les échauffera tous, — enfin, il obtiendra tout.

11

Datere gajethenqm, astwatinqm ešanu	Dawco świata ludzi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur.

12

Kwe thritym cithao zemoj zanstam	Co jest trzecie, na tej ziemi najużyteczniejszém.

Welches ist das dritte Zuträglichste hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de faire troisièmement ici-bas?

13.

Aeṫ, mraoṫ ahuroj mazdao — jeḋ' ba paiti frajaostem kareyjetje — Spiteme Zerathuastre — jewenęmcze — wastrenęmcze — urwerenęmcze — ahrethoj bery enęmcze.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Potrzeba, azeby w gospodarstwie ciągle się karczowało — uczony Zoroastrze — Trza, aby się starało o jadło, o siano, o lny — Trza, aby się drzewa szczepiło, skądby jadło owoców brać.

Hierauf antwortete der Urheber der Schöpfung der Mensch muss seinen Boden immer urbar machen und besäen, o gelehrter Zoroaster! Er muss verschiedene Feldfrüchte bauen, Heu und Flachs, Bäume pflanzen, damit er Früchte habe.

Le créateur répondit l'homme doit constamment défricher la terre et l'ensemencer, ô sage Zoroastre! il doit cultiver différentes espèces de blé, de foin, et de lin, — planter des arbres, enfin qu'il recolte des fruits

14.

[illegible]

Jeḋ, wa enapem — ai apem kerenaoiti — jeḋ', wa apem, ai enapem kerenaoiti.

Wypadłożby tam bez wody, albo przy wodzie obrabiać rolę — wypadłożby przy wodzie, albo opodal obrabjać.

Er muss das Land bebauen, sei es ohne Gewässer, sei es bewässert, — er muss ackern und säen, sei es, dass das Land bewässert ist oder nicht.

Il doit cultiver la terre, qu'il y ait de l'eau ou non, — il doit labourer et ensemencer, qu'il y ait de l'eau ou non

15.

[illegible]

Datere gajethenęm, astwainęm asaum

Dawco świata ludzom jak gaj rozmnożotego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

16

[illegible]

Kwe tujiryo cihao zemoj šauszteio

Co jest czwarte tu na ziemi najdogodniejszém

Welches ist das vierte Zuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de faire quatrièmement ici-bas?

17

[illegible]

Aet, mraot ehuroj mazdao — jed' ba paiti frajesztem us zeąti paswescze, steo raecze

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Potrzeba jak najwięcéj, w rolniczym gospodarstwie zażywjać łąki dla trzód, rolę do wyorywania

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Man muss in der Landwirthschaft so viel als möglich Wiesen urbar machen für die Heerden und Boden für die Aecker

Et le créateur répondit Pour l'agriculture on doit avoir autant que possible des prairies pour les troupeaux et de terrain pour exploiter

18.

[illegible]

Datere gajethenąm, astwaitinąm ešaum

Dawco świata ludzi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux qui est destiné à rester pur

19

Kwe pachdhem, ethao zemoj šaxstem | to jest piąte na tej ziemi najdogodniejszém

Welches ist das fünfte Zuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de faire cinquièmement ici bas?

20

Aet', mroet' charoj mazdao — jed' ba paiti frajesztem wajezenti pasweszu, staoraeze.

Na to odrzekł Bołater Stworzenia — Potrzeba, aby mieć w gospodarstwie, jak najwięcéj roślin i czystéj porody bydła dla orania.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Man muss in der Landwirthschaft so viel als möglich den Viehstand von grossem Wuchse und unvermischtem Stamme hegen: Hornvieh zum Ackern, sei es anderes.

Le créateur répondit: Pour l'agriculture on doit avoir du bétail de la plus grande et de la plus pure espèce, soit du bétail à cornes pour le labour, soit autres.

21

Datere gajethenąm, astwaitinąm ašaum

Dawco świata ludziom jak gaj rozmnożonego zostawić w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

*) Tu jest myłka w druku dzieła P. Spiegla, w Wiedniu r. 1853 drukowanego, — z którego ja dziś drukuję.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

22

[illegible]

Kwe peorym cihao zemoj ciatastem.

Co jest pierwszego tu na ziemi najnieprzyzwoitszém

Welches ist das erste Unzuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de ne pas faire d'abord ici-bas?

23

[illegible]

Aet', mraot' ahuro mazdao — jed', erezujrehje greweye — spiteme Zerethoshtre.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — jest to rozorające grzanie się namiętne — uczony Zoroastrze

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Es ist das die vernichtende unnatürliche Brunst, o gelehrter Zoroaster!

Le créateur répondit C'est la concupiscence de toute nature, ô sage Zoroastre!

24.

[illegible]

Jed', ehmye dajowe, beadwerena druzoj, hecae geredhat'

Jest to owe prawo, do zbierania się gromu, drugich powołujące.

Es ist das jenes Wahngesetz, welches Fremde durch eine Thür in einen Raum zusammenruft, wo sie sich brünstig umarmen.

C'est cette loi insensée, qui convoque hommes et femmes en foule dans des lieux impurs, où ils se livrent à l'œuvre de la chair

25.

[illegible]

Datere gajethenąm, astwatinąm czanm	Dawco świata ludzmi jak gaj rosnącego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

26

[illegible]

Kwe batym othao zemoj czaisztem.	Co jest drugiego na tej ziemi najnieprzyzwoitszém.

Welches ist das zweite Unzuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de ne pas faire secondement ici-bas?

27

[illegible]

Aet', mreot' ehuroj mazdao — jeđ' ho paiti frayesztem senri — Nikęąti spanesche iriszte nereszhe iriszte.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Potrzeba, aby w gospodarstwie utrzymywano się czysto — aby niewyrzucano bez zakopania Scierwa, ni ludzi zmarłych.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Man muss in der Gemeinde sich rein erhalten, keine Leichname umgekommener Thiere unbegraben hinwerfen, noch auch umgekommener Menschen.

Le créateur répondit: On doit observer la propreté dans la communauté, on ne laissera pas les cadavres des hommes et des animaux sans sépulture

28

Datere gujethenęm, astwaitinęm ežanm.

Dawco świata ludami jak gaj rozmnożonego zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur.

29

Kwe thrityn eňhao zemoj cemsztem

Co jest trzeciem na tej ziemi najarzpyy zwoltszém.

Welches ist das dritte Unzuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de ne pas faire troisièmement ici-bas?

30

Aet', taroot eluroj mardao — jed' ha pats, frajesztem, Dachme uzdejeze, keiryjętje — jehmye neroj iriszte nidheyjentje

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Potrzeba, aby w gminie urządzano smętarze w śród oromej a uscewnej roli — aby się ludzkie ciała niewalały.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Man muss in der Gemeinde Begräbnissplätze errichten, und menschliche Leichname nicht auf den bestellten Acker bringen

Le créateur répondit On doit établir des cimetières pour la communauté, afin de ne pas jeter les cadavres sur la terre labourée.

31

[illegible]

Datere gajethenqm, astwaltinqm ehmm.

Dawco świata ludzm jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

32

[illegible]

Kwe mjiryn ehbeo zemoj ehauztem

Co jest czwartego na tej ziemi najnieprzyzwoitszém.

Welches ist das vierte Unzuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de ne pas faire quatrièmement ici-bas?

33

[illegible]

Aet, mreot ehurnj meodao — jed, ba pnits, frajeaztem, beweqn ehroj mamyewenqm, geredbqm

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Potrzeba strzedz się w społeczeństwie, aby dać się uwieść cierpiąc u siebie fałszywego Bohatera, którego błędnem myślami należaby się ogrzać

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Es darf der böse Geist in der Gemeinde nicht vorhanden sein welcher zur bösen Lust verführt.

Le createur répondit On ne doit pas souffrir dans la communauté le mauvais génie, qui seduit au mal

34

[illegible]

Datere gajethenęm, astwaitinęm czaam

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

35

[illegible]

Kwe puchdhem ehhao zemoj czisteztem

Co jest piąte na tej ziemi najoteprzyzwortszém.

Welches ist das fünfte Unzuträgliche hier auf Erden?

Qu'importe-t-il à l'homme de ne pas faire cinquièmement ici-bas?

36

[illegible]

[illegible]

Aet', mreot' ehuroj mazdao — jed', ba paiti, neres czconoj — spiteme Zerethusztre — narikecze, eperenayujkeecze, werethym pęptęm ezojid'

Na to odrzekł Bebater Stworzenia — Potrzeba, aby męczyzni obytniem — uczony Zoroastrze — jak równie dziewice niedorosłe, śpiewami zawierzającemi, wabili się i żyli.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Es sollen zur Erkenntniss gelangte Männer, o gelehrter Zoroaster, und unerwachsene Mädchen sich nicht mit Gesang zur Unzucht verlocken

Le créateur répondit: L'homme religieux, ô sage Zoroastre, et les jeunes filles ne se lasseront pas exciter par des chants voluptueux à la concupiscence de la chair.

37

[illegible]

Pȩanwaońhem, hikwaońhem, dzerezem,' bereiti waczem

Kiórzy po polu błąkają się — hukają przy śpiewach miłosnych — porywają się w objęcia a zgrzytają zębami, tuż mile przemawiają.

Wie sie das zu thun pflegen, auf den Feldern mit Liebesklagen umherschweifend, unter Zähneknirschen sich gewaltsam umarmend, und bald darauf zärtlich sich besprechend.

Comme on a l'habitude de faire, en parcourant les champs, poussant des plaintes d'amour, — et l'homme alors dans la fureur de la passion, se jetant sur sa proie, l'embrasse avec violence Elle pousse d'abord des cris de douleur, mais finit par céder.

38.

[illegible]

Datere gayethenȩm, astwaitinȩm căsum.

Dawco świata ludzkiego jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

39

[illegible]

Koj peorym, mȩm zȩm menaste shaneoms, shaawejȩiti.

Jaka rzecz pierwsza, zajętą ziemię, aż wyższém ukontentowaniem uprzyjemni?

Was dient zuerst zur besonderen Wohlfahrt der bewohnten Erde und zur Genugthuung des Ackerbauers?

Qu'est-ce qui fait premièrement prospérer la terre et donne de la satisfaction aux laboureurs.

40.

[illegible]

Aet', mraot' ahurō mazdāo — jed' ha paiti frajeaztem, mkeąti — jehmye seiri, mkeąti spanaeaca iriaste, naraeaca iriaste.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Skoro się z roli gospodarczéj odgrzebią — aże ona mabyć czystą, więc niebędzie się nadal grzebać ścierwa i trupów

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Man muss, wenn man sie aus dem Acker ausgegraben hat, — denn der Acker soll rein sein — keine Thier und Menschen Leichname dort mehr begraben

Le créateur répondit La terre cultivée devant être pure on en otera tous les ossements des hommes et des animaux, et on n y enterrera plus

41

[illegible]

Datare gaethanąm, astwaitinąm ażaum	Dawco świata ludzim jak gaj rozumnozonego zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

42

[illegible]

Kaj bityō, ānąm aąm, maziste chāneome, chaaswejjeiti.	Jaka rzecz druga, posuślaną ziemię, naj wyższém szczęściem uprzyjemni?

Was gereicht zweitens zur besonderen Wohlfahrt der Erde und zur Genugthuung des Ackerbauers?

Qu'est-ce qui fait secondement prospérer la terre et donne de la satisfaction aux laboureurs.

43.

Aeť, sreof' ehuroj maudso — jeď ba paun, frajesztem, Dachme uzdejeze, wykeąti — jehmye neroj mesto, udayjetątje.

Na to Bobater Stworzenia odrzekł — Skoro się w gminie poddasza mogilnicze naznaczą i okopią — Trzeba aby ludzkie trupy, niegodzieindziej, a tam się oddawały

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Man muss, wenn in der Gemeinde Begräbnissplätze errichtet und mit einem Graben umgeben sind, die menschlichen Leichname nur da begraben.

Le créateur répondit: On établira des cimetières entourées de fossés pour la communauté, pour y ensevelir les restes mortels des hommes.

44

Ma czasz, beroj ejewoj, jeď iriaztem.

Niepowinien, jak mniemam, brać jedyny człowiek, skoro się kto zrytował.

Es soll der einzelne Mensch nichts anrühren, was umgekommen ist.

Un homme seul ne doit jamais toucher celui, qui serait mort subitement.

45

Aeť, jejeni sje berad' ejewoj, jeď iriaztem.

Bo owo, — jeżeliby wziął, pojedynczy człowiek, to co tam umarło

Denn sehr! wenn der einzelne Mensch anrührt, was da umgekommen ist,

Car, si un homme seul touche celui, qui est mort subitement,

46

[illegible]

Upo wa, nasuaz rajethwad naoñhened' — heeze czeâmoned' — heeze hazumed' — heeze paitsz cherenad — frawachâed', heeze fražumeked' — heeze (tje)

Może się on spodziewać, że przyrzut zarazy, lub śmierć nagła pojawi się u niego na nosie, — albo w oczach — albo na szyi — albo tam, gdzie przechodzą pokarmy — On się osroży i pojawi tam, gdzie pachwiny — lub też, tu i tam

kann er gewärtig sein, dass Zeichen des unvermeidlichen Todes ihm auf der Nase erscheinen, oder in den Augen, oder auf dem ausgestreckten Halse oder da, wo die Speisen durchgehen, oder am schlimmsten in den Weichen, oder sonst hier und dort

il peut être sur, que les signes d'une mort inévitable se produiront, soit sur le nez, soit dans les yeux, soit dans la gorge, soit à l'anüs, soit, ce qui serait le plus dangereux, aux aisselles, soit à l'un où à l'autre endroit.

47

[illegible]

Ejeżęm paiti sreoje — ojeże druchsz ja nasuaz ape dwęsenti.

Miałżeby się potem on wyleczyć — Byłżeby ten gwałtowny przyrzut, lub też śmierć nagła, precz uniżającą.

Wenn dann auch dieser wieder genesen würde, und die ansteckende Krankheit, oder die tödtliche Pest sich entfernt hätte,

Lors même que celui-ci se rétablisse et que la maladie contagieuse, ou la peste mortelle, se soit éloignée,

48

[illegible]

Eycośdye paseseyete bowenąti — jewejecze, jewetatejecze.

Nieoczekanym on potem będzie, dopóki mu życia — na wieki wieczne

so wird er hierauf doch unrein sein, so lange er lebt und nach dem Leben

il restera toujours impur, pendant et après la vie

49

[illegible]

Datare gajethenąm, astwaitinąm ašaum

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur

50

[illegible]

Kwe ejetehje, narsz gatnaz cíhed — jed iristoj kezehje.

A gdzie powinni ludzie na gotowo, sporządzić mogilnik, — aby się nieboszczyki dość ściągały?

Und wo sollen die Menschen den Begräbnissplatz auserwählen, um die Leichname hinzubringen?

Où doivent-ils établir les cimetières pour déposer les cadavres?

51

[illegible]

Aet' uraoť ahuroj mazdao — jad' cíhed' cíhao xenoj wy apojtemeneze, wy urwerejtemeneze.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Tam, gdzie ziemia zupełnie wywodniona — gdzie się z urwiątek oczyszczyło

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Da, wo der Boden entwässert ist und die Gewächse ausgerottet.

Le créateur répondit: Là où la terre est drainée et dépouillée de toute végétation.

52

[illegible]

Jeoždatoj zemojtemenoze — huazkoj ze mojtemenoze.

Oczyszczyć trza zupełnie takową ziemię — Wysuszyć trza zupełnie takową ziemię

Man muss die Stelle ganz und gar reinigen, man muss sie ganz und gar austrocknen.

On doit entièrement purifier ces lieux et les rendre secs complètement.

53

[illegible]

Kemlosztemeze ejetje pethao, frayęn paswesze, steoracze.

Gdzie się najmniej uczęszcza i nieprowadzi droga, którędy chodzą na paszę trzody, oracze do roli.

Sie muss da sein, wo Wenige vorübergehen, wo kein Weg vorüberführt, auf dem das Vieh zur Weide geht und der Ackersmann auf das Feld.

Ce doit être, dans un endroit peu fréquenté, loin des chemins publics, où l'on ne conduit pas paître le bétail et où l'agriculteur, ne conduit pas sa charrue

54.

[illegible]

Ateremeze eburehje mazdao — beremenze, ekeye frasteretem — neremeze, jun etewenem.

Nieblisko od ogniwa Bohatera Stworzenia — od boratek użytkowi służących — od ludu błogosławionego

Nicht in der Nähe der dem Schöpfer geweihten Behausungen, nicht in der Nähe der Acker and Hausgeräthe, welche zum gemeinen Gebrauch dienen, nicht in der Nähe des frommen und arbeitsamen Gesindes.

Loin des habitations consacrées au créateur, loin des lieux où l'on conserve les ustensiles de ménage et les instruments de labour, destinés à l'usage commun, — loin des habitations du peuple laborieux et pieux.

55.

[illegible]

Datere gaęthenąm, astwaitinąm ašaum.	Dawco świata ludziom jak gaj rozmnażonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destiné à rester pur.

56.

[illegible]

[illegible]

Czwad dradzoj heeze athraf —	A jakże to ma być daleko od ogniwa gospodarzego?
czwet dradzoj heeze apat —	jak daleko od wody?
czwed dradzoj heeze beresmen frasteryat —	jak daleko od sprzętów do użytku służących?
czwed dradzoj heeze nerebyoj czewebyoj.	jak daleko od ludu bytującego, roboczego?

Und wie weit entfernt soll sie sein von dem ländlichen Familienheerde, wie weit vom Wasser, wie weit vom Hause und Ackergeräthe, welches zum gemeinen Gebrauche dient, wie weit vom frommen und arbeitsamen Gesinde?

Et à quelle distance des foyers champêtres consacrés au créateur — à quelle distance de l'eau, — à quelle distance des ustensiles de ménage et instruments de labour destinés à l'usage commun, — à quelle distance des habitations du peuple laborieux et pieux?

57

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Aet, mreot' ehuroj mazdao — thrisete gaim heeze athret' —
thrisete gaim heeze aped' —
thrisete gaim heeze beresmen frasteryat —
thri gaim heeze nerebyaj ezewebyoj

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — trzydzieści kroków od ogniwa —
trzydzieści kroków od wody —
trzydzieści kroków od sprzętów domowych
trzy kroki od ludu błogosławionego

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Dreissig Schritte von dem ländlichen Familienheerde, dreissig vom Wasser, dreissig Schritte vom Hause und Ackergeräthe, das zum gemeinen Gebrauche dient, drei Schritte vom frommen und arbeitsamen Gesinde.

Le créateur répondit. Trente pas des foyers champêtres consacrés au créateur, trente de l'eau, trente des ustensiles de ménage et instruments de labour, destinés à l'usage commun, et trois pas des habitations du peuple laborieux et pieux.

58

[illegible]
[illegible]

Ejetedhe hje, ejetje Mazdayasne, ehhau zemoj pairi dajezęm, pairi dujezeyęn.

Otoż tedy ci, którzy są Mazdajaśni, ową tam ziemię na około obrzucą, — na około żywym płotem osadzą.

Dann sollen die Masdaiasnen (die zur Erkenntniss Gelangten) jene Stätte rings um graben, rings mit einer lebendigen Hecke umgeben.

Alors, les vrais croyants creuseront un fossé autour de ces lieux, et les entoureront d'une haie vive.

59

[illegible]

[illegible]

Cherethejehbyoj paszczejete astayczte ejetje, joj Mazdayasne — westrejebyoj paszczejete, astayczte, ejetje, joj mazdayasne.

Jedzenie ugotowane, potem rozstawią tam ci, którzy są wiarą oświeconymi — Chusty odzienia przysposobionego, rozłożą tam i nałożą ci, którzy są wiarą oświeconymi.

Gekochtes Essen sollen die zur Erkenntniss Gelangten sodann dort auftragen. Fertige Gewänder sollen die zur Erkenntniss Gelangten dort hinbringen und sie anziehen.

Les vrais croyants y porteront des mets préparés, et des habits propres, pour s'y en revêtir

60.

[illegible]

Drajeziztojtemejeżwecze.

Ma to być najdroższe.

Es müssen (die Speisen) die köstlichsten sein

Les mets seront des plus précieux et des plus délicats

61

[illegible]

Njeuruzdojtemejeżwecze

Ma to być noworoczne.

Es müssen die Neujahrsgewänder sein.

Les habits de nouvel an

62.

[illegible]

Ejetao cherethao chereta — ejetao westrao wehhetu.

Takowe jedzenie oni tam zjedzą — Takowe odzienie, oni tam nałożą.

Die Speisen sollen sie da gemeinschaftlich essen, die Gewänder sollen sie da anziehen.

Ils consommeront là les mets tous ensemble, et y revêtiront les habits.

63.

[illegible]

Wyspem a chmad' jed' henoj — wa zcoruroj — wa parnszta chżndroj — wa bewad'	Wszystko a wszystko, powinno być tam tego uczestnikiem, czy to rozorany — czy to przypatrujący się a ciekawy — czy to przybyły

Alle sollen Theil nehmen am Mahle, der elende Bettler, wie das neugierig zuschauende Kind und der Fremdling

Tous prendront part au repas, tant le mendiant, que l'enfant curieux et l'étranger

64.

[illegible]

Acd', jed' henoj, wa zcoruroj —	Ale, podjadłszy do sytości wszyscy, nawet żebrak —
wa parnszta chżndroj —	nawet młodzik ciekawy —
wa bewad'	nawet nowo przybyły

Doch wenn sie sich alle satt gegessen haben, der Bettler, wie der begierige Knabe und der Fremdling,

Cependant quand tous se seront rassasiés, le mendiant, comme l'enfant curieux et avide, et l'étranger

65

[illegible]

Eodzastemeze dem psaczejste (ejetje) Mandayane — tęczastetoeze, wejedhyojtememeze, ope maityn berezośhęm.

Powinni tam oddzielić z tego potem ci którzy są wiarą oświeceni, — a to najczystsze najsmaczniej wypadające się, — w nadziei, że i nieboszczyk zeń weźmie.

so sollen die zur Erkenntniss Gelangten von dem Besten und Schmackhaftesten etwas in dem Glauben absondern, dass der Verstorbene davon kosten werde.

ceux qui possèdent la foi, prendront quelques uns des mets les plus délicats, sous la condition que le mort s'en servira

66.

[illegible]

Pęstoj fratheśhem, hje kemeredhem, wy natheyen ezcheretemejrabyoj —
Spęstoj malnyemnęm damnęm —

Kerefaz charęm, kerefaz, puta nerunnyal' weyęm kehrkasęm.

Piętnastu współbraci do tej komory zalężnych, powinna zebrać do kupy niedojadki —
One świętym, li myślą pojmowanym, oddadzą —

Krew zaś jadłwą i krwistość, potem spożyją Ptaki, zwykle ścierwo rwiące.

Fuenfzehn Brüder der dort versammelten Gemeinde sollen die Brocken zusammen tragen und dem nur im Geiste erfassten Wesen überlassen, die blutigen noch essbaren Stücke werden die Vögel geniessen, welche die Leichen zu verzehren pflegen.

Quinze frères de la communauté y réunie, ramasseront les restes des mets, et les abandonneront aux êtres saints qui ne peuvent se comprendre que par l'esprit, — les morceaux encore saignant seront mangés par les oiseaux qui dévorent les cadavres.

67

[illegible]

Uis, codzenoj ewao hyz patı mithnaiti, wyspem dužmetemeze — dužuchtemeze — dušwersztemeze	Oby odjął za to obdziaływacz, który gładzi, temu który umarł wszystkie grzechy duże, — nawet dużuchne, i bardzo dużo-uczynkowe.

Damit ich, der Herrscher der Welt, welcher verzeiht, dafür dem eben Verstorbenen alle grossen und minder grossen Sünden und auch die Todsünden erlassen könne.

Afin que le dominateur du monde, celui qui pardonne, puisse à cause de cela pardonner au défunt, tous ses péchés, même ses péchés mortels.

68.

[illegible]

Jejezioze hje enye, eghe szkyoothne, frawerszte.	A jeżeli tam którzy mają grzechy szkodliwe, śmiertelne, — to niech je wyznają.

Und wenn da unter ihnen andere mit seelenschädlichen Sünden behaftet sind, mögen sie sich dazu bekennen

Et si parmi eux il s'en trouvent chargés de péchés nuisibles à l'âme, qu'ils les confessent.

69

[illegible]

Paitite hje ezithe	Pójdzie od nich godna im kara.

Sie wird fortfallen, die von ihnen verdiente Strafe

La peine qui y est due sera pardonnée

70

[illegible]

Aet', jejezi zjo, enye, eghe szkyoothne nojid' frawerszte.	Bo jeżeliże niektórzy, grzechy duszy skodliwe, niewyznają.

Denn wenn sich die anderen zu den seelenschädlichen Sünden nicht bekennen,

Car s'il y en a qui ne confessent pas leurs péchés nuisibles à l'âme,

71

Paintom ehe nerez jewezeze, jewstate jezze. | Odrzucemi będą ci ludzie na wieki — na wieki wieczne.

so werden diese Menschen für die Ewigkeit verstossen für alle Ewigkeit.

ces hommes seront repoussés pour les perpétuelles éternités

72

Datera gajethengu, astwatingm ehoum. | Dawco świata ludzom jak gaj rozmnożonego zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, &a. &c — Toi, qui as créé &c. &c

73.

Koj thrityu ungm zgm mezerte ehdne ome ehdnawoyjeh | Jaka rzecz trzecia, pożądaną ziemię najwyższém szczęściem napojenemi?

Was gereicht drittens zur besonderen Wohlfahrt der Erde und zur Genugthuung des Ackerbauers?

Que faut-il troisièmement pour la prospérité de la terre et la satisfaction du laboureur?

74.

Aat', mroot' ehuroj mazdao — jeđ' ba paiti, frajestem, wykeąti ehroj manayewenąm, geredhęm. | Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Skoro się raz na zawsze, w towarzystwie waszym, wytępi Bohater fałszywy, do nałogowych chuci prowadzący

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Wenn für immer der vermeinte Urheber (böse Geist) in der Gemeinde vertilgt wird, der zur bösen Brunst führt.

Le créateur répondit Lorsque le faux créateur (le mauvais génie) sera banni pour toujours de la communauté.

75

Datere gajethenęm, astwaitinąm ezaum.

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, &c. &c. — Toi, qui as créé &c. &c.

76

Koj tujirym, imęm zęm, meziaźe chżnoone chżnaweyjestż.

Jaka rzecz czwarta, pożądaną ziemię, najwyższém szczęściem obdarzyć potrafi?

Was gereicht viertens zur besondaren Wohlfahrt der Erde und zur Genugthuung des Ackerbauers?

Que fait-il quatrièmement pour la prospérité de la terre et la satisfaction du laboureur?

77

Aet', mraot' ehuroj mazdao — jed', ba 'paiti, frajeaztem kareyjeitje — epiteme Zerethuastre — jewenęmeze, wastrenęmeze, urwerenęmeze, charethoj beryenęm.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Skoro się, w towarzystwie ludzkim, upowszechni rolnictwo — uczony Zeroastrze — a to, aby mieć zbożeczka — aby mieć siano i liny — aby mieć urwiąika owocowe, skądby się na pokarm brało.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Wenn sich unter den Menschen verbreitet die Urbarmachung der Erde, o gelehrter Zoroaster, damit man Körner, Heu und Flachs gewinnen kann, und Fruchtbäume, um Nahrung zu haben.

Le créateur répondit: Lorsque parmi les hommes l'art de cultiver la terre se repand, ô sage Zoroastre, afin que l'on recolte du blé, du foin, et du lin, et des arbres fruitiers, pour se nourrir

78.

[illegible]

Jeď, wa enapem, ai apem kereneoiti —

jeď, wa apem, ai enapem kereneoiti.

Miałożby się bez wody, albo blisko przy wodzie, około roli pracować.

Przyszłoby tam przy wodzie, albo opodal wody siać i orać.

Er muss das Land bebauen, sei es ohne Gewässer, sei es bewässert, — er muss ackern und säen, sei es, dass das Land bewässert ist oder nicht

Il doit cultiver la terre, qu'il y ait de l'eau ou non, — il doit labourer et ensemencer, qu'il y ait de l'eau ou non

79

[illegible]

Noiď zyi ym zao šao, ja deregbe ekerezte, sejete

Nie zażywi ziemia bogatem życiem, kto drogo nie orze i nie sieje.

Nicht wird die Erde denjenigen ernähren und bereichern, welcher nicht tüchtig ackert und säet.

La terre ne nourrira pas et n'enrichira pas celui qui ne laboure pas assidûment et qui ne sème pas.

80

[illegible]

Ja kertye, kerńwete.

Kto krzewi, ten się rozkrzewi.

Wer urbar macht, der wird selbst wohlhabend werden.

Celui qui laboure, s'assure un état d'aisance

81

[illegible]

Ejeiluz ted' weńhujesz — etwi żojithne.

Zdążajcież tedy do posiadania błoga a wygodnie żyć będziecie.

Strebe daher jeder nach gesegneter Arbeit, und er wird sich wohl befinden.

Que chacun s'adonne à un travail fructueux, et en trouvera le bien-être.

82

[illegible]

Idhe czeraiti hureodhe, ju deregbe, eputhre ejeiti

Tylko bydle trawą żyjące, idzie w urodę, — kiedy we względzie drogiego przyplodku, jałowo zostaje

Nur das grasfressende Vieh wird fett ohne Arbeit, besonders wenn es sich nicht befruchtet.

Le bétail seul qui se nourrit d'herbe s'engraisse sans travail, surtout quand il n'engendre pas

83.

[illegible]

Ejeiluz ted' weńhujesz, erdanoj

Stańcie się tedy błogiego szczęścia godnymi.

Suchet also des Segens Gottes würdig zu werden.

Tachez donc de vous rendre digne de la bénédiction de Dieu.

84.

[illegible]

Joj imąm ząm, ciwi werezyjeiti — spiteme Zerethuaztre — hawojye bazwej deżinecze — deżino bazwoj haweyecze.

Kto posiada ziemię, ten ją tego wyrzynać ma — uczony Zoroastrze — on ją z lewego boku na prawy, z prawego boku na lewy, przewracać ma.

Wer Land besitzt, soll es gehörig pflügen, o gelehrter Zoroaster, er soll es von der linken zur rechten Seite, und von der rechten zur linken Seite umlegen.

Celui qui possède de la terre, la cultivera convenablement, ô sage Zoroastre, il la tournera de gauche à droit et de droit à gauche.

85.

[illegible]

Upe bje gaonem bereiti.

Niech się spodziewa, że hojne plony zbierać będzie

Er wird dann erwarten können, dass er reichliche Frucht ernten wird.

Il peut s'attendre alors, à récolter de fruits abondants

86

[illegible]

Męneyen ahje, jatha na fryoj fryai węąteweje, aterete gatuaz —

Podobieństwem tego jest, jak to nierządnik nierządnicę obrabiając, traci on i ona gotówkę

Seyemnoj, puthrem — wa gaenem — wa ewi ewe, bereiti.

Siemienny zaś człowiek, doczeka się dziecka, — albo plonów, lub to owo, zbierać musi.

Gleichwie der Liederliche mit der Liederlichen verkehrend, er selbst und auch sie die sichere Frucht verliert, der mit einer Frau Lebende aber ein Kind erlangt, so wird er Frucht und allerlei Ertrag haben

Comme par le commerce illégitime, de l'homme voluptueux avec la femme prostituée, la semence se perd, et que celui qui vit avec une épouse légitime obtient des enfants, ainsi l'agriculteur obtiendra des fruits et toutes sortes de produits.

87.

Jej imęm zęm, eiwi werezyjeiti — spiteme Zerethuaztre — hawojye bazwoj dezi necze — dezine bazwoj haweyecze.

Kto ziemię posiada, ten ją tego wyrzynać musi — uczony Zorastrze — On ją z lewego boku na prawy, a z prawego na lewy, przewracać ma.

Wer Land besitzt, soll es gehörig pflügen, o gelehrter Zoroaster, er soll es von der linken zur rechten Seite, und von der rechten zur linken Seite umlegen.

Celui qui possède de la terre, la cultivera convenablement, ô sage Zoroastre, il la tournera de gauche à droite et de droite à gauche

88

Aeť, oechte ym zao — Nere, jej imąm eiwi werezyjehi hawojye bazwoj dezineeze — dezine bazwoj haweyecze.

Wówczas to ona mu powje: Człowieku! ponieważ mię tego wyrzynałeś — ponieważ mię z lewego boku na prawy, z prawego na lewy obrabiałeś.

Dann wird ihm die Erde sagen: Mensch! weil Du mich gehörig gepflügt und von der linken zur rechten Seite, von der rechten zur linken Seite angelegt hast,

Alors la terre lui dira: ô homme! puisque tu m'as convenablement cultivée, et tournée de gauche à droite et de droite à gauche,

89

[illegible]

Badhe idhe, ejem, berethje	Niechże ci idzie jadło — zbierajże bogato

so sollst Du Nahrung haben, ernte also reiche Frucht.

tu auras la nourriture, récolte donc de riches moissons.

90

[illegible]

Wyspao chereąthaz, pere bereąn — bęm, berethwęm peroj jewehje.	Wszystkiego tego, co się z ziarenek je, będziesz przebierającym— Nawet dawać brać ziarneczka, pierwszym dobroczyńcą będziesz.

Von allem demjenigen, was von Körnern essbar ist, wirst Du Ueberfluss haben; Du wirst sogar der erste Wohlthäter werden durch Mittheilung von Körnern.

Tu auras en abondance toute espèce de grains qui servent de nourriture, tu seras le premier bienfaiteur en distribuant de ces grains.

91

[illegible]

Joj imęm zęm, nojd' eiwi werezyjeiti — spiteme Zerethusztre — hawojye bazwoj, dżimecze — dezine bazwoj haweyecze	Kto posiadaną ziemię niebędzie tego wyrzynać — uczony Zoroastrze — a to z lewego boku na prawy, z prawego na lewy przewracając

Wer das besessene Land nicht gehörig pflügt, o gelehrter Zoroaster, von der linken zur rechten Seite, und von der rechten zur linken Seite es umlegend,

Celui qui ne cultive pas bien la terre qu'il possède, ô sage Zoroastre! en ne la tournant pas soigneusement de gauche à droit et de droit à gauche,

92

[illegible]

Act, oechte ym zao — Nere, yoj mem nojd' werezyjehi, hawejye hazwoj dem necze — dehine hazwoj haweyecze.

Wtenczas powie mu ziemia — Człowieku, coś tej niewyrzynał tego, z lewego boku na prawy, — z prawego na lewy, nieprzewracając

zu dem wird die Erde sprechen. Mensch, der Du mich nicht gepflügt und von der linken zur rechten Seite, von der rechten zur linken Seite nicht umgelegt hast,

la terre lui dira, alors, o homme! puisque tu ne m'a pas soignée, et tournée de gauche à droit, et de droit à gauche,

93

[illegible]

Badhe adhe hiztehje cujjehje dwere, sreyenoj chereqhaz — peresmnejeżuczė.

Idźże dopiero stawać przy drzwiach innych, — gdzie śpiewać musisz, żebrząc o zarcie — gdzie ciągle prosić musisz, aby cię nakarmiono

Du sollst umherwandeln und vor fremden Thüren stehen, wo Du klagend um Nahrung betteln wirst, wo Du stets flehen wirst, dass man Dich sättigt.

tu erreras et iras frapper à la porte des étrangers; où tu, d'une voix lamentable, mendiras ta nourriture, ou tu prieras sans cesse qu'on te rassasit.

94.

[illegible]

Badhe thwęm tarescze — soithaoj sreseznątsz — cherethao bereyjeąje.	Niechże będzie twym udziałem teranie się — Ty przymuszonym będziesz drżyć z zimna — Ty jadła, zaledwo tam cząsteczkę weźmiesz

Elende Aufreibung soll dein Theil sein, Du sollst immer vor Kälte zittern, Du sollst da immer nur einen Bissen Nahrung erhalten.

Que ton sors soit la misère, tu trembleras de froid, tu n'obtiendras jamais une nourriture suffisante.

95

[illegible]

Tje, abyoj betryjeątje — jejeżęm dao frayoj wojhunęm	Te żebracze kąski, ty tylko tam odbierzesz, — gdzie się najdzie między jedzącymi przepływ

Und solche Bettlerbissen sollst Du nur da empfangen, wo unter der speisenden Familie daran Ueberfluss ist.

Et tu ne recevras l'aumône que des familles où il y a abondance.

97.

[illegible]

Datere gajethenęm, astwaitinęm ežanm	Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Schöpfer der Welt, &c. &c. — Toi qui as créé &c. &c.

98

[illegible]

Ked' esti dajeneyao Mazdayasnojsz, urvthwere?	Kiedyż staną się prawa Mazdajasnych najkorzystniejszemi?

Wann werden die Gesetze der Masdajasnen (der zur Erkenntniss Gelangten) zur grössten Wohlfahrt gereichen?

Quand ces lois du créateur produiront-elles les plus heureux résultats?

98

[illegible]

Aeť, mreoť churoj mazdao — jeď ughrem paiti jeokereiti — spiteme Zerethustre

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Li tylko wtedy, kiedy do potu czoła, wszyscy karczować poczną, — uczony Zoroastrze.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Nur dann, wenn Alle im Schweisse ihres Angesichtes ackern werden, o gelehrter Zoroaster.

Le créateur répondit: Seulement alors, quand tous laboureront la terre à la sueur de leur front, ô sage Zoroastre.

99

[illegible]

Joj jeom kareyjeiti, hoj ezem kareyjeiti.

Kto jadło uprawiać będzie, — ten swą jaźń uprawi.

Wer den Acker zur Ernährung bebaut, wird sich selbst bereichern.

Celui qui laboure le champ pour son entretien, s'enrichira.

100

[illegible]

Hoj, dajenęm Mazdayasnym frawaze, wezeiti.

Ten, prawa Mazdajasnych zważywszy, ciwyci się onych.

Er wird, die Gesetze der zur Erkenntniss Gelangten näher erwägend, sich ihnen ganz hingeben.

Celui qui est arrivé à la connaissance de la loi du créateur, s'y attachera de tout son coeur

101

[illegible]

Hoj, uzęm dajenęm Mazdaysnanym frąpneoiti.

Ten, chwyciwszy się na dobre praw Mazdajasnych, — sam one, wpośród drugich, rozpostrzenać będzie.

Er wird, wenn er die Gesetze der zur Erkenntniss Gelangten erfasst hat, den eigenen Durst und den der anderen damit löschen.

Celui qui a compris la loi du créateur, n'étanchera pas seulement sa propre soif, mais aussi celle des autres.

102

[illegible]

Setem paitiztenęm.

On w setny sposób, rozpostrzeni one wpośród drugich.

Er wird selbige hundertfältig unter den Anderen verbreiten

Il la répandra au centuple parmi les autres.

103.

[illegible]

Hezehrem paiti darenęm

On w tysiączny sposób stanie się onemi obdarzającym drugich.

Er wird damit tausendfältig den Anderen wohlthätig sein können

Il la répandra mille fois davantage, parmi les autres.

104.

[illegible]

Bejewere pañi jasnoj keretenęm.

Ciągle a ciągle w ówczas, pojdzie jasność w obrabjanie.

Weiter und weiter wird sich dann die Kenntniss verbreiten.

La connaissance de Dieu se répandra de plus en plus.

105

[illegible]

Jed' jewoj dayad, aed' dajewe chasen.

Kiedy się uda zboże, w tenczas gospodarze będą chyżymi.

Und wenn das Getreide herrlich aufgeht, dann werden die Hausväter emsig und fröhlich sein.

Et lorsque la récolte sera abondante, les agriculteurs seront contents et heureux.

106

[illegible]

Jed' sedhusz dayad', aed' dajewe tusen.

Stałoż się tak, że omadło, — to zasmucą się gospodarze.

Wenn es aber nicht aufgegangen ist, dann werden die Hausväter sich betrüben.

Quand elle a manqué, les agriculteurs seront affligés.

107.

[illegible]

Jed' piaztroj dayad', aed' dajewe urvtben.

Stałoż się zaś tak, że pstrokato weszło, — to gospodarze każą na nowo zaorać i zasiać.

Wenn es aber nur stellenweise aufgegangen ist, dann werden die Hausväter aufs neue pflügen und säen lassen.

Quand elle a réussi partiellement, les agriculteurs laboureront et sèmeront de nouveau

108

[illegible]

Jed' gundoj dayad', aed' dajewe perethen.

Kiedy sama miethca weszła, to gospodarze każą przeorać.

Und wenn nur Schwaden aufgegangen sind, so werden die Hausväter sie abmähen lassen.

Et lorsqu'il n'y a que de la paille sans graines, le laboureur la fera faucher

109

[illegible]

Idhe mithnad', dajewe eiwi dzeiti, umaije ethai gundeyai.

A kiedy się to skosi, gospodarze dobrze zrobią, kiedy ich chaty, ową miethcą pokryją.

Wenn man sie aber abgemäht hat, werden die Landwirthe gut thun, ihre Hütten mit den Schwaden zu bedachen

Mais quand on l'a fauchée, l'agriculteur s'en servira pour en couvrir sa chaumière.

110.

[illegible]

Zefere tefsqm, eye mesoj hqn —

urwysyaoñhoj, sedheyjeiti —
(jed' jewoj pojurusz hewad'!.

Rżysko niech przykażą stopić, a większy plon będzie —
Urwiątka się potem zasiedzą —
Musi tam być zboże pełniejsze.

Die Stoppeln sollen sie verbrennen lassen, dann wird die Frucht reichlicher sein, die Saatkörner werden dann keimen (sicherlich werden die Aehren voller sein)

On brûlera les éteules, et le fruit sera plus abondant, les graines se développeront (certainement les épis seront plus pleines)

111

[illegible]

Łdke mędrcem ted' meiryad'

Dopiero, niech słowa mędrca za ciebie przemawiają.

Dann lass die Worte des Weisen für Dich sprechen

Maintenant qu'un sage parle pour toi

112

[illegible]

„Nejeczist, echereątęm two."

„Kiedy nie nierobisz, niejadło niech będzie udziałem twoim."

„Wenn Du nicht arbeitest, soll Hunger dein Theil sein!"

„Si tu ne travailles pas que la faim soit ton partage."

113.

[illegible]

„Nojid', ughrąm, etsyąm."

„Kto do potu czoła nie pracuje ten wygodnie żyć niemoże."

„Wer nicht im Schweisse seines Angesichts arbeitet, der kann nicht wohl bestehen."

„Celui qui ne travaille pas à la sueur de son front, ne saurait exister."

114

[illegible]

„Nojd', ughrąm wastryąm“ —

(Nojd', ughrąm, puthrojnetym).

„Kto niepracuje do potu czoła, ten się nieprzyodzieje“ —

Bez pracy do potu, i otroka nie zrobisz

„Wer nicht im Schweisse seines Angesichts arbeitet, der wird keine Kleidung haben.“ (Es wird kein Kind erzeugt ohne Schweiss.)

„Celui qui ne travaille pas à la sueur de sont front, n'aura pas de quoi se vêtir Sans travail il n'y a pas de progéniture.“

115

[illegible]

„Chażeye zyi, wyspoj eâhusz astwao dzwoątà — echaje, framereyjeiti.“

„Chąc żyć, wszyscy muszą pracować — kto niechce, niech umiera zgłodu.“

„Wenn sie leben wollen, müssen alle Menschen arbeiten, wollen sie nicht, mögen sie nach einander Hungers sterben.“

„Si vous voulez vivre, travaillez, — sinon, mourez de faim.“

116

[illegible]

Datere gajetheeąm, astwaiteąm chaam.

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, &c. &c. — Toi, qui as créé &c. &c.

117

[illegible]

Koj puchdhem, imąm ząm, meziszte châne one chânaweyjeiti.

Jaka rzecz piąta, posiadaną ziemię najwyższem szczęściem obdarzy?

Was gereicht fünftens zur besonderen Wohlfahrt der Erde und zur Genugthuung des Ackerbauers?

Que fait-il cinquièmement pour le bien de la terre et la satisfaction de l'agriculteur?

118.

[illegible]
[illegible]

Aet̓, mraot̓ ahurō mazdāo — jed̓ ba pasti — spitame Zerethusztre — ezhao zemoj nenje ezcoije werezyad̓ — ezeye wenuhye, nojid̓ dadhem.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Potrzeba — uczony Zoroastrze — ażeby tę ziemię, mężowie błogosławieni, wyrzynali a w Boga wierzyli — chociażby lud bogaty, niechiał się temu oddać.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Es müssen o gelehrter Zoroaster, die gesegneten Menschen ihr Land bebauen und an Gott glauben, wenn auch die reichen Menschen sich diesem nicht hingeben sollten

Le créateur répondit Il faut, ô sage Zoroastre, que tous les vrais croyants cultivent la terre et croient en Dieu, lors même que les riches ne le fassent pas

119

[illegible]

Ewi tem speyat̓, speqteayo — armetojusz temoj

Takowych, napi w krótce święta ziemia — Oni spoczną w ciemnościach

Selbige wird die heilige Erde bald in Todesschlaf versetzen, sie werden in der Finsterniss ruhen

La terre bénie endormira bientôt ceux-ci dans un sommeil mortel, et ils tomberont dans les ténèbres.

120

[illegible]

Aeze wejeżoj —
aeze eczistem — aeze ehujm.

A gdzie oni wyżyją, odżyją —
gdzie mieczysto — gdzie ochanie same

Wo sie wieder aufleben werden, wo es unrein und wo Wehklagen ist.

Où ils se reveilleront. Là tout est impur, là il y a des gemissements

121

[illegible]

Wyspecze, ewi tighre nmete	Tam wszyscy, mając płomienia, połykać one muszą.

Alle dorthin Verfallenen mitten unter Flammen, müssen sie ein- und aushauchen.

Tous ceux qui seront descendus dans ces ténèbres, se trouveront au milieu des flammes qu'ils respireront comme l'air

122

[illegible]

Datere gajethenąm, astwaitinąm ezaum.	Dawco świata ludzkiego jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, &c. &c. — Toi, qui as créé &c. &c.

123

[illegible]

[illegible]

Jed eśhao zemoj nikeąn spmesche iri ste, neresche iriste, nujenem jare dradzoj, ... nuskeąn	W przypadku, że na orną ziemię rzucono ścierwo, ludzi zmarłych, — i przez niepełny rok, przez niewyrzucono

Wenn Jemand auf bebautes Land Thier- und Menschen-Leichen hinausgeworfen und sie beinahe ein ganzes Jahr lang nicht fortgeschafft hat,

Si quelqu'un a jeté sur la terre cultivée des cadavres d'animaux et d'hommes et les y a laissés presque toute une année sans les ôter,

124

Ka bje esti czthe.	Jaka zato ma być kara?

welches wird seine Strafe sein?

quelle sera sa punition?

125

Aet', mreot' ehuroj mazdao — pęącze sete, upazcnenęm, upazojd' espehje — asztreye, pęącze sete sreożoj, czereneye.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Pięć set, powaliwszy, kazać dać pogan iaczem końskim — Ostrzej, pięć set ożywczych, czarniawo połysknych. (monet.)

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Fünfhundert Hiebe, nachdem man ihm das Gesäss nach oben gekehrt, mögen auf ihn fallen von der Pferdepeitsche Dazu noch (soll er zahlen) fünfhundert Belebende, mit schwarzwerdendem Silberglanze

Le créateur répondit On le placera la face contre terre, et l'on lui donnera cinq cents coups de fouet, en outre il paiera une amende de cinq cents pièces d'argent (à la communauté)

126

Datere gajethenęm, astwaithnęm cśnau	Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zestawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, &c. &c. — Toi, qui as créé &c &c.

127

Jed' cáhao zemoj nikeąti spanescze iri szte, nereszce iriszte, jare dradzoj enaskeąti.

W przypadku, że na orną ziemię wyrzucona ścierwo, ludzkie trupy — i tego przez cały rok przez nieruszowano.

Wenn Jemand auf bebautes Land Thier- und Menschen-Leichen hinausgeworfen und sie ein volles Jahr lang nicht fortgeschafft hat,

Si quelqu'un a jeté des cadavres d'animaux et d'hommes sur la terre labourée et les y a laissés toute une année,

128

[illegible]

Ka kje esti czithe

Jak zato trza ukarać?

welches wird seine Strafe sein?

Quelle sera sa punition?

129

[illegible]

[illegible]

Aet', mraot' ahuroj mazdao —
Hezeńrem, upazenenąm, upazojut' espehje —
Asztreye, hezeńrem sreożoj czereneye.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Tysiąc Bataw, powaliwszy, dać mu w sedno —
Ostrzej, tysiąc ożywczych a czysto brzęczących

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Tausend Hiebe, nachdem man ihm das Gesäss nach oben gekehrt, mögen auf ihn fallen von der Pferdepeitsche. Dazu noch (soll er zahlen) tausend Belebende mit schwarzwerdendem Silberglanze

Le créateur répondit On le placera la face contre terre, et l'on lui donnera mille coups de fouet, et en outre il paiera une amende de mille pièces d'argent

130

[illegible]

Datere gajethenąm, astwaitinąm ażaun

Dawco świata ludzin jak gaj rozmnożonego, sostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, &c. &c — Toi, qui as créé &c. &c.

131

[illegible]

[illegible]

Jeď cáhao zemoj nikeąti spaneeeze iriazte — neresoze iriazte — byare dradzoj enaskeąti.

Skoro na zoraną ziemię wyrzucono ścierwo, ludzi zmarłych, — i tego dłużej roku, niemal dwa, przez nieruguwano

Wenn Jemand auf bebautes Land Thier- und Menschen-Leichen hinausgeworfen und sie länger als ein Jahr, beinahe zwei Jahre nicht fortgeraft hat,

Si quelqu'un a jeté des cadavres d'animaux et d'hommes sur la terre cultivée, et les y a laissés plus d'une année, sans les ôter

132

[illegible]

Ka hje esti czthe.

welches wird seine Strafe sein?

quelle sera sa punition?

Jak takiego karać?

133

[illegible]

Ka hje esti aperetaz

Wie wird sein Hinübergang sein?

Quel sera son sort futur?

Jakie jemu będzie przejście z życia doczesnego do wiecznego?

134.

Ked' hje esti jeożdathrem	Kiedyż to jemu nastanie oczekanie?

Wann und wie wird er ausgebüsst haben?

Quand et comment aura-t-il expié ce péché?

135

Aet', mreot' ahuroj mazdao —	Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Newo hje esti czthe —	Niema już dlań doczesnéj kary —
Newe hje esti aperetisz —	Niema dlań zbawienia —
Nojnl' hje esti jeożdathrem	On się nigdy z tego grzechu nieoczyszczy

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Es giebt für ihn keine sühnende Strafe, es giebt für ihn keinen erlösenden Hinübergang, er wird sich von der Sünde niemals reinigen

Le créateur répondit Il n'y a pour celui-ci aucune expiation ici bas, et dans l'autre monde, il ne se purifiera jamais de son péché.

136.

Enaperethe hecze szkyeotine jewejeeze, jewetatejecze	Nie przejdzie on z tego grzechu szkodliwego, do póki jeść będzie, i na wieki wieczne.

Er wird nicht loskommen von dieser seelenverderbenden Rede, so lange er von Nahrung lebt und für die Ewigkeit

Il n'obtiendra jamais le pardon de ce péché de scandalé, aussi longtemps qu'il vit et dans l'éternité

137

[illegible]

Kwe ejewe.	Co jednakże stałby się mogło.
Es sei denn,	
Soit donc,	

138

[illegible]

Jeżeń cähed' astatoj —	Jeżeli będzie stałym —
wa eiwi srewenoj —	albo szczególnie czystym w pożyciu rolnictwa —
wa dajenąm Mazdayasnąm.	albo podającym naukę o jasności stwórcy wszechmocnego

dass er treu Wort hält, oder besonders lauter im Leben ist, oder die Gesetze der zur Erkenntniss Gelangten verbreitet.

qu'il garde fidèlement sa parole, qu'il mène une vie honnête, ou qu'il propage la loi des vrais croyants.

139

[illegible]

Aet', jeżeń cähed' anastatoj —	Ale, jeżeli nawet będzie niestałym —
wa eniwi asrewenoj —	lub niedobrych, nie czystych przymiotów —
wa dajenąm Mazdayasnąm.	a rozpostrzeniałby światłość stwórcy wszechmocnego

Doch wenn er auch nicht Wort hält, wenn er auch nicht besonders lauter im Leben ist, wenn er nur die Gesetze der zur Erkenntniss Gelangten verbreitet.

Cependant, s'il ne garde pas même sa parole, s'il ne vit pas même honnêtement, s'il propage seulement la loi des vrais croyants.

140.

[illegible]

Ejetaczid', ejeibyoj spaoẟhertje — astawanejeibyoj dajenęm Mazdayasnym

Niech on sobie czem chce będzie a byle nsypał lud w rozpasanych namiętnościach Byleby starał się sam i przez drugich rozpostrzenać jasność stwórcy wszechmocnego

Mag er sein, wie er will, wenn er nur die entfesselten Leidenschaften des Volkes beschwichtigt, wenn er nur bestrebt ist, selbst und durch Andere die Gesetze der zur Erkenntniss Gelangten zu verbreiten.

Quel qu'il soit, s'il calme seulement les passions du peuple, s'il s'applique lui-même et par les autres à propager la loi des vrais croyants

141.

[illegible]

Ewerezembyoj, paszejete, erethwye szkyeothne.

Byleby niebył czyniącym nadal, duszy szkodliwych grzechów.

Wenn er nur ferner keine anderen seelenverderbenden Sünden begeht.

S'il ne commet plus d'autres péchés de scandale

142.

[illegible]

[illegible]

Spayjeiti zyi — sptcme Zerothasztre —

Dajene Mazdayasniz nersz, astawanehje bądem

Niech on zasypia wżyciu — uczony Zoroastrze —

Rozpostrzeniającego światłość Bożą człowieka zostawić trza takim, jakim jest.

Mag sein Gewissen schlafen, o gelehrter Zoroaster! Denn den Menschen, welcher die Erkenntniss Gottes verbreitet, muss man so lassen, wie er ist.

Qu'il s'endurcisse, ô sage Zoroastre! Car l'homme qui propage la connaissance de Dieu, doit être laissé en repos.

143

[illegible]

Spayjeiti dreožem.	Niech sobie zasypia, będąc i zdziercą.

Mag er auch immerhin berauben.

Qu'il s'endurcisse, étant même trompeur

144.

[illegible]

Spayjeiti ešweghnym	Niech zasypia, chociaż w sercu gnije

Mag auch immerhin Fäulniss in seinem Herzen sein.

Qu'il s'endurcisse, quoique son cœur se corrompe.

145

[illegible]

Spayjeiti nasaspajem	Niech śpi, choćby snem trupa

Mag auch immerhin sein Gewissen todt sein

Que sa conscience dorme d'un sommeil de mort.

146

[illegible]

Spayjeiti enaperethem szkyesthnem	Niech zasypia w grzechach nawet nieprzebaczanych, duszy szkodliwych.

Mag er auch immerhin in unverzeihlichen Sünden vergraben sein.

Qu'il s'endurcisse dans le péché pour lequel il n y a point de pardon

147.

[illegible]

Spayjeiti, dereznoj, peretem parem. | Niech zasypia, chociaż zatrzymuje naprzód wzięty grosz.

Mag er auch immer vorenthalten das empfangene Geld.

Qu'il s'endurcisse à ne pas restituer l'argent qu'on lui a prêté.

148.

[illegible]

Spayjeiti wyspe ta szkyeothne, jaeieze werezyjeiti | Niech zasypia we wszystkich tych duszy szkodliwych grzechach, jakie wyrząd

Mag er endlich immer verbleiben bei allen schädlichen Sünden, welche er beging

Qu'il s'endurcisse dans tous les péchés mortels, qu'il a commis.

149

[illegible]

Męceyen chje — spiteme Zerethosztre — Dajeno Mazdaysnaisz nerez, ełeonoj — | Pamiętajcie otem — cezony Zaronstrze — Rozpostrzeniający światłość Bożą cało wiek, będzie zbawionym —

Framerezeiti wyspem dażmetemeze, duźujchtemeze, dużwersztemeze — | Bo on przez to już umorzył grzechy duże, dażuelne i bardzo nawet duże —

Jethe watoj derezi taketbroj thwaisem — | Jest to tak prawda, jak wiatr dzierży Sufit twej ziemi —

Dekiaeď — pairi framerezojeiti | On się uprawni — jemu umorzą się grzechy.

Denn nimm das Gleichniss als gewisslich wahr, o gelehrter Zoroaster! Der Mensch, welcher die Erkenntniss Gottes verbreitet, wird doch erlöst, weil er dadurch auslöscht seine Sünden, die grossen, die grösseren und die grössten. Es ist dies so gewisslich wahr, als die Luft die Himmelswölbung deiner Erde stützt. Er wird sich rechtfertigen, ihm wird vergeben.

Car semblablement, ô sage Zoroastre! l'homme qui propage la lumière de Dieu, sera cependant sauvé, parce que de cette manière il rachète ses péchés grands, plus grands et les plus grands. C'est si certain, que l'air soutient les voûtes du ciel, ta patrie. Il se justifiera, il obtiendra sa rémission.

150

[illegible]

Wujhu, idhe — Zerethustre — hwe resztem, szkyothnem werezennem	Dobrze, błogo idzie — Zoroastrze — tym, którzy w Boga wierzą — choćby nawet duszy szkodzić mogące grzechy mieli

Es ergeht denen wohl, o gelehrter Zoroaster, welche an Gott glauben, wenn sie auch seelenschädliche Sünden haben.

Heureux donc celui, ô sage Zoroastre, qui croit en Dieu, lors même qu'il soit coupable des péchés de scandale.

151.

[illegible]

Weńuhi dajene Mazdayasnisz — pere-nayasz czithąm thweresciti.	Błogosławione są prawa jasności stwórcy wszechmocnego — one gładzą grzechy, przebaczają karę, na którą się zasłużyło

Gesegnet sind die Gesetze der Gotteserkenntniss, sie lösen die verdiente Strafe.

Bénies soient les lois de Dieu données aux vrais croyants, elles effacent la peine méritée.

ZĘDASZTY ROZDZIAŁ TRZECI.

1. *Sysum* — Trzeci — w Pers. سیوم *sejum* — Tertius
2. *Kaw, kawa* — Co — co takiego — w Pers. چه *czy* — Co — jaka rzecz — كه *ke* — Który, a, e.
Enkun, enkun zemej — Owdy, na owéj ziemi — źródło w Pers. بردن *budan* قصبی *kestan* — Esse fieri
Żanastom zanstyme, żalastym, zowostom, zanaston, zanatym — To co zdążało do chęci zachodni stronie się — co jest przyjemnem — w Pers. شاسسی *senaten* — Dignum esse
3. *Jeśl ba gaeh na atear* — Potrzeba koniecznie, aby wyrzekł się człowiek niecnotliwych żyćm — źródło w Pers. سلم *sanden*, بودن *budan*, قصبی *kestan* — Esse fieri
Frayot — To co jest i było pośrednio, — co się widziało pomiędzy ludźmi, — czego się trzymało
4. *Fyoeray* — Ten co ma być ujaimniony, ustalony o sobie dbający, wolny na wszelko ciemiężącego się — Jest — był — jestestwo — NB. Ten wyraz i następne są pół żone w bylko niekauującym
Zestoj — Aby zostawał — niech zostaje — aby żył z pracy rąk swoich — w Pers. زیستن *zystan* — Vivere
Berezny — Niech się do dzieła bierze — niech tego lub owego trzymała się chwyta.
Gaosetiy lyeaj gao ceata — Niech się zajmuje hodowaniem Bydła w ogólności
Haaotey — Niech przewraca ziemię z lewej na prawą, z prawej na lewą stronę, i sprawia ażeby pod słońcem — Słabo na wschodnie — w Pers. شوش *kaserda* — Apparare, patere, manifestari — w Arabs. حاوی *hawi* — Congregatus.
5. *Achstyodbe ashestetoe, achastet* — Niech zachce — niech zapragnie — niech pożądasz się i pozbywa — w Pers. حواستن *chasten* — Velle
Wecze frawru — Niech mówi do siebie, mruczy — niech wzdycha do Boga codziennie i prosi o pomoc, przystępując się do pracy
Wojaru waaru — Owioń duchem świętym — pobłogosław pracę moją — źródło w Pers. ورا *wora* — Omne felix, augurium faustum — w Tur. اوغور *ogur* — Auspicium, sors
Gonyonym — Istoty z wcielania się powstałe — świat rozpowszechniający się — źródło w Pers. گیتی *gytiden* — Colere.
Hamaeze — Spokój upragniony z każdem siły
Darzlegym, dargedlegym — Uczyń dla mnie — przyczyń się — daj mi — w Pers. دوبیدن *dujdan* — Capere, patere, quaerere.
7. *Żewstem, żewstym, żestym, żewstym, zanestom* — Najprzyzwoitsze, najstosowniejsze i najdogodniejsze.
8. *Nwmom, nwmeneste* — Miasto — dom własny — gospodarstwo własne.
Izdoste wadaste — Aby wybudował, wystawił.
9. *Shrewes* — Niech ogrzewa zakiny, — L. J. niech się zajmie fabryką, dla wypalania rud w ogólności
Pathrewet — Niech się ćwiczy i na chwałę Boga dawało płodu
Newreaś awirgewet wavi waś — Niech wejdzie w związek małżeński, tak jak Bóg przykazał.
Hacyhcewet kaxyhewet — Niech obrabia rolę — niech się zupełnie odda rolnictwu — źródło w no 4.
10. *Fostagete, paszeite, paszmyste* — I o doktuzale onego — co gdy się stanie gdy się zrobi.
Ebye — Mieć się będzie — są może będzie
Nmenodye, nevemohe wmanie — Imienie — mienie — gospodarstwo własne z pewne
Fropitlewy frapathewy — Rzecz która się pośrednio czego utrzymuje i drugiego karmi — słabo na wschodnie — w Pers. پرورسدن *fira puaranden* — Obtegere
Gmat, gaom, gonene — W ogólności żywioł drzewny
Eken — Być gotowy — dziedzek — sprzęt — gród gotowy
Westrem — Siano z płody ziemne, łąy, łąki odnośnie płodu.
Nge — Człowiek w duchu zamiłowiony nigdy na wiary Boga oświecony do cnoty przyzwyczajony
Nariko frapithewej — On mieć będzie żonkę wierną, która go opiecze, nakarmi i odzieje
Eperemnyatky — Uchapany młode, jeszcze niedoszłe, niedorośle, z do usługi chętne — w Pers. ایرنک *eyernek* — Iuvenis.
Athero — Ogień, ognisko, gospodarka — w Pers. آتش *atese* — Ignis.
Hudeyntos, hudeniges, hazymenez — Odżyje się — zażyje się — we wszystko się zbogaci
13. *Frayastem* — Środ tego co się posiada — Gospodarstwo oddzielnego, odsielonego cnik trzeka.
Karsyeye, karsyent, karsyes, kargeyti — Ten co się ciągle karczował, orał a siał, i ciągle na nowo ziemię sprawiał — w Pers. کاشتن *kaslidan* — Sindum esse amiulan — کراییدن *garayiden* — Explorare, festere — گرایدن *garayidan* — Intendere, proponere componere

Jeomęsco — Aby miał jadło w ziarneczkach różnego rodu — źródło w Tur. ییمک *jemek* — Comedere, edere, manducare

Wszetręmęsco — Aby miał pastwiska dla Bydła i różne jarzyny, łąy, płótna, deszczy, odzienia.

Urwermęsco — Aby się starał mieć urwiątka, t. j. różne owoce, szczepiące i ocukujące drzewa.

Churdyj borzęmęsce — Z których potywienie brać mógłby — źródło w Pers. خوردن *chordan* — Manducare — بردن *bordan* — Portare, asportare — Detrahere

14 *Jad* — Zdarzyłoby się — wypadłoby

Ba — Albo — Jen to tak lub owak w Pers. یا *ea* — Rursus, iterum, altera vice.

Beoprem — Nie mając blisko wody, bez wody.

As — Ib — lub też.

Karmodu — Aby czynił — aby ziemię obrabiał i zasiewał — źródło w Pers. کردن *kardan* — Facere — کاریدن *karydan* — Operari, seminare agrum

17. *Ua szejt, ua szczejt, ea szczejt* — Aby był zażywającym, rozpładzającym, pielęgnującym.

Pamczo, storczo — Tak lęki dla nasza i pasz jako i ogrodów na całą oronę, płodonosą.

19. Tu jest myłka w dziele P. Spiegla, w Wiedniu r. 1853 drukowanego — on zamienił litery, a ale swadał na owe je które jest trojakiego rodu znojsem.

20. *Mrycznik, mrycznik, mrymczyje* — Aby zasadził, zasiał, rozrastał jak najwięcej przychówek nierogatego i do pługa zgodnego żywioła — *Storczo, lepy, storczo* — Jarzmo wołów, przy których się stoi i orze.

22 *Koo, kore, hei* — Co jest takiego — jaka rzecz jest.

Elemtom, ataletym, emeratom, atalatym — Rzecz nie przyzwolita, nalnieprzyzwolitna — NB. Często się to napotyka, że ta litera a, o, stanowi przeczenie, a wszakże w układ słów przechodzi ona nienaruszających.

23 *Eremgrelyo* — To co rozrywa, niszczy egzystencję zdrowie — słabo na wschodnie w Arab. ارذل *urze* — Habere ci... illecer enervatos — رذی *aras* — Diminutio — w Pers. ارزو *arzu* — Concupiscentia — آرزودن *arzudan* — Appetere, desiderare.

Grewtye, grywnyje, garyngje — Granadą nie znamiętności przy płci białej — słabo w Pers. غرو *ghoro* — Hernia ventosa — w Arab. غرو *ghoro* — Adhaerere cordi — Admirations daci — NB. Stąd wywodzę sobie polonę, plugastwa niedbałstwa w Europie pomiędzy pocałunkami

24. *Jad ahrye dayrze* — Jest to owo zatarowione, w ewyraj bezczelny w prowadzone prawo które truje zdrowie z duszą aby.

Hezdaerezyte haederezyte haedaereza haedaerezyte — Ten który drzwi otwiera i wodzi do nierządu, który do sodomy zachęca — NB. To jest mowa o owéj sekcie, która dozwala zbierać się płci białej w ciemności wśród mężczyzn, dla zabawy cielesnéj — To się i dziś wodzi na Libanie u Druzów — patrz moje podróże, w Lipsku wydane

Druding — Dragi — każdy inny — wszelki.

Gerediłel garedisalia — Gdzie się grzeją jawnie — w Pers. گردیدن *gerdydan* — Reddi, mutari, converti, amplecti, circumspectando huc illuc obertare, obvertere

27 *Sars, cyce* — Ten który ma być szystym, przystojnym, obyczajowym, uczciwym.

Nikopt, nekeyte, nekayte — Aby ciowyrzneno, niegrzebano — źródło w Pers. کندن *kendan* — Fodere — Evellere, avellere — Extrahere — Caclare.

Spenaote, spenaota, spenaote, spenyezote — Wszystko to co zamarło nagle, zdechło — psy

Frasta, wrete wrestey, irete — Wszystko to co się zrywało, zamarło, zdechło

Naresce nereazo, nerecte narejerce — Wszystko ludzkie.

30. *Dochme* — Ostatecie — Świątara — mogilnik — w Pers. دخم *dochm* — Arca funeralis — دخمه *dochme* — Sepulcrum, monumentum

Ładejno — Aby pobudowano, urządzono, wyznaczono

Kairyoyte łwyonhe kyrnyje kyoryesh kairyezet — Rola obrobiona i zasiana — w Pers. کاریدن *karydan* — Seminare agrum — *Jekoye nery wraste* — Skoroby człowiek przerzytował się i umarł.

Nikkayayte, naikayeet, naikayete, naikayayte, naikayezote — Niezdolnie czwyrzucano, nieoskrypywano — *Kairyayte naikayeyte* — Aleby co uniewne pola gdzieś ludzkich nieowyrzucano i niezgrzebano.

33 *Haevarate hovezys, locee ta* — Bytujący, bywały, znajdujący się — *Jeś ta posłe frejanetna, lewelste osny szanymtotyeysh*, *gorailiyne* — Potrzeba aby się stało aby do towarzystwa ludu wiary Boga oświeconych namaszczonych filozof bez bezbożnych zaraźny

Gerediyne — który wstrętliby mógłby ograć, zarazić — w Tur. کوردون *glrasek* — Intrare, ingredi

34. *Aere atomey* — Mąż wiary Boga używający, zbytniecy błogosławiony

Narikocze, nawdaoze, naorilaoze meen kecze — Dziewczęta młode z wiarą oświecone i jak koteczki miłe

Ewenanyaplerze — Jeszcze niedoświadczone, młode, niewinne.

Werethym lepey werethym wearthym — Ta rzecz, której się co zawierza, przekazywa.

Pasjem — Śpiewanie — Piosnki żałosne
Święć — Aby się zaświeciło, ażeby był świat — w Pers. زیستن *zysten* — Vivere, in vita manere

37 *Pszczonakom, pszczołkom, pszczonaków, pszczółczym* — Ten który się po polu błąka, spiewa, wabi się, i tak w piasku tarza — słabo na wschodzie — w Pers. پشنایدن *beszenaidan* — Potare, Infigere — Sedere facere — پشناختن *beszenachten* — Infigere, ponere in signum — پسکیدن *peskiden* — Secum ipso loqui, murmurare — w Tur بکمک *begenmek, beyenmek* — Gratum habere, approbare, placere — بسمک *besmek* — Comprendere equum, mulierem.

Hikowaków, hakowaków — Ten co huka, co gwałt krzyczy, z tad z grafki i tak się śni w uniesieniu — w Arab. فکوم *huku* — Commorari, subsere in umbra — Abire aliquo, et ibi subsistere — Submanere, modestum esse — حلقد *hykel* — Male velle — w Pers. فکوی *hekwi* — Attonitus, turbatus mente

Dzeranow, dzerzym, dzerzin — Porwawszy dzerty co silnie, przy z grzytaniu zębow — w Pers. جوست *dzerst* — Stridor dentium — Debilitas.

Bardzi uowa — Zaburzając mowę w pobladaniu.
Wozam, wozein — Bywając, rozmawiając po przyjacielsku — Rozmowa.
39. *Ky, kwe, kwor* — Kto — co — co takiego — który, a, o.
Imyn, ugo — Zajęta, wzięta, objęta w posiadanie ziemię.

Mozante — jak najwięcej — jak najlepiej — słabo na wschodzie — w Arab. آخر *myza* — Praestantia.
Chowame, chinom, chinowe — Chętnie — wedle chęci,upodobania — ukontentowania — uroczno
Chowanegelk, chinowegekta, chinowegetje — Aby upodobaniem uczyniło — aby sprzyjaniało — w Pers. خوسانیدن *chosonidan* — Capere, velle — Incendere alterum desiderio, appetere facere
40. *Ukopaj, ukopje* — Aby wyszukane i od grzebane — aby odkopano z roli i na smętarzu pochowano — NB. Tu litera *u, uo,* jest oznaką czasow przeszłych, a takowych Persowie, już uzupojowali کمدن *kenden* — Fodere.

Seiri, serje, seryo, serje — Rzecz, która oswane w czystości utrzymywana i zachowywana być ma, jako rola niewna.
42. *Wykopaj, ukopy, wy kopy, wykopje* — Wykopą, wykopą, zewsząd nazą.
Nakopyvaje, nakopaj, nakopyvaje, nakopyvaje, nakopyaj — Aby się nie oddawały prosto ziemi — aby się już tam niegrzebały — aby niegdzieiniej a na smętarzu się chowały ciała ludzkie.
44. *Ma, mozaie, ma, rais* — Nie a nie — nie — w Pers. چه *cy* — Co — چیست *czyst* — Co to jest? co tam jest takiego?

Hjemy — Jeden — samotny — człowiek pojedynczy.
Bory — Ten co ma brać — *Ma uy, bery qanaj jat trieten* — Człowiek pojedynczy, znalaziszy kogo zmarłyc nagle niepewiąsk go brać, ani do ziemi chować.
46 *Jesi, yo, jem* — Bezsiła — bo jeżliby wziął do pochowania.
46 *Upe wo, upewo* — Niech się on na pewne spodziewa — niech się on spodziewał — NB. Tu będzie mowa o morowej zarazie, która na wschodzie okropnie grasowała i grasuje do dziś dnia.
Nasu — To co uśmierca — śmiertelna zaraza — Śmierć nagła — przyczyna choroby śmiertelnej.
Rzystnać — To co się narodzi, przytracić nazał.
Nasoknać, nasoknać — Tam, gdzie jest nos — na ustach — To zasie się obwąchywa — w Pers. انبغی *nobkin* — Contendere, perpendere, recogitare — نهایی *nehaden* — Ponere, collocare, słabo!
Hana — Stamtąd, gdzie — co jest — z.
Csamnać, csamnać, csamnać, csamnać, csamnać — Tam, gdzie są oczy — między oczami — w Pers. حشم *Czesm* — Oculus.
Hnamać — Tam, gdzie szyja stercza jak kij — Szyja wyciągnięta — w Pers. تریم *karm* — Becalm.
Pałna — Przechod, odchod, gardło — Anus
Cherwać, charwać, cherwnika — To co się na pokarm zdało — Pokarmy — w Pers. حوردن *chorden* — Comedere.
Browchać, frawchewać — Gorący się pokrodzie zarazy — wtrząs się — wzorzu się — w Pers. واخیدس *wochyden* — Carpere — w Arab. وحشة *wochest* — Horror, feritas
Frakmukać, frakmukać, frakman ukać, frakmukać — Tam, gdzie się zgina, gniedzie — pod pachami — w pachwinach — w kroku — słabo na wschodzie — w Pers. فرا *fera, fere* — Sub, cum, circa زمکار *zampen* — Crises circa pubem.
Kame ya, kame ny — Lub tam i sam — skąd niebędzie się pojawi.
47 *Drenja, eroo, arogi, arogie* — Oczyszczony, wyleczony — *Rjebm arogo* — Miałoby się stać oczyszczenia, miałoby on potem wylecyć się.
Druchas, drewchas, druchase — To co drze, wdziera się i boli — przyczyna zarazy, jeśli nie śmiertelnej — Druch — Druk — Druksnach niegroszony

Dwgoili, upaluszoili — Podźwignąć się i ulcieć, przerzucić się — ujść prom — w Pers. دویدن *dewiden* — Currere — Festinanter ire — Fluere.
49. *Eyesdåye eyesåye* — Nieocackany — nieoczyszczony — NB. Tu litera *e*. jest przecenieniem.
Pinoczyole peoczuyitye, pauczye ife, pauczeti, pauczyen — Potem co było, co się stało — potem.
Jemeczee — Dopóki mu jeść na sercu — dopóki mu życia.
Jemeteityeuvo, pemeyitsteyeeve, jemetsteeze — Dopóki żyć będzie duszą — na wieki wiecznie — dopóki się nieprzeje.
50. *Gutsuz* — Ktora gotowa na dobre sporządzona — *Kme ejtelyle mevm gotuvo ebkal* — A gdzież to nają ludno sporządzić na dobre mogilnik, skoro kto zamrze?
Kotelye, kuszelye, keselye, keselye — Aby ich ciągnano, ciągnano, chowano — w Pers. کشیدن *kesydan* — Trahere, subducere.
51. *Jed enkel* — Oto tam być on powinien, gdzie ziemia jest zupełnie sucha.
Wyupye wy eyey wyeyeytenerecze — Gdzie się wywodzić zupełnie — NB. Według tych owo warjantów, przyrostek tem wy dołączony być ma.
Wy wewerytenewcze wy ewewry tenewewe wy eorwery tenewewe lepój wyerewery tenewewe — W miejscu wyrwanych zupełnie drzew a krzewów — w Pers. i Tur. تمام *temam* — Totus, completus.
52. *Jecdelye* — Niech a ją oczeka, oczyszczy
Jhaeky — Niech się wyczyści — wyczyszczony — w Pers. چشیدن *chesid* — Siccus, aridus.
53. *Kembsetewcze, lepój kembsjewtewcze, kym kestewcze, kembsetes, kym kestes kymbastes kym kestes* — Kinkolwiek oszczędzane — mało uszczędzane — w Pers. کم *kem* — Deficiens — Minus — Diminutus — najlepiej jo teraz che ostkem (chodkem) *chye yeiye* — Gdzie ludzie jak najmniej chodzą.
Kyatje, yeto, yeti — Tam gdzie jest — gdzie ludzie chodzą.
Pthkes — Który chodzi, podróżuję — Droga — w Pers. پای *pay* — Pes — پایمدن *payeden* — Stabile, firmum esse.
Frayye fryeye fryyye — Chodzący razem — przechodzący — w Pers. آمدن *amden* — Venire, advenire — Tryb rozk. آی *ay*
54. *Atremeze, atremeze, atereze* — Ogniwo gospodarcze — ogień na cześć Boga palony przez modlitwego Meża z żoną — NB. To się podrozumiewa *kendeacteewe*
Beremeuze, bereme — Statyka, sprzęty w ogólności
Frastereten, frastereten frastereten, frasteren — *eleye frasteresem* — które służą do użytku wszystkim w ogólności — *Beremeeu yeu eteeceue* — Nieblisko od mieszkań ludzi, który dał się obytości, na wiarę Boga przywiódł.
56. *Creeal drwdey kere etheyi* — O ileż to kroków ma być ten mogilnik od ogniwa gospodarczego — *Heeze upeif* — Stąd tąd gdzie woda płynie?
Beremeeu beremeze beremeeze frasteryet — Jak daleko od ogniwa i sprzętów rolniczych, których tam wszyscy uży wają? — źródło w Pers. فر *fest* — Iutra. — سمودن *sumoden* — Scalpere, radere, laevigare
Hecee zereleye — Od zabitego, a nieumiejącego ludu.
Eiseeelyye, aleyelyye — Od ludu który się obytał, przyjąwszy wiarę Boga.
57. *Threete ibrete* — Trzydziałel
Geeze, gewem — Łokieć — krok — w Pers. دم *gum* — Passus, gressus — Cubitus — Tu w teorii pana Spiegel jest myłka.
58. *Kystelbo, ajeteř* — Tędy — w tędy — w mniejsze potoczne.
Hye — Owi ci wszyscy — *Eyeye* — Którzy się stali — którzy zostali i są.
Peeri dagezye — Na około powinni zmniejszyć obłok, rowem otoczyć, okopać.
Dageeyye, dayeyye, dageeyye — Powinni takim na około żywym płotem ogrodzić.
59. *Chreeteyelye, chereelye bye* — Jedności przygotowanie oprecz niej konieczne — źródło w Pers. خوردن *churden* — Sumere edere — دوان *badan* — Esse
Asteyeyte asteyeyte asteyeyte asteyeyte asteyeyte asteyeyte ejete — Rozstawią, ostawią tam ci, którzy są Stwórcy wiarą niewłocznymi.
Jeg yeyi — Który
Wastreyelyye, weeleyelyye, weeetreyelyye, weereyelye — To na się ono i owiem — odzienie uszyte, gotowe.
60. *Dre.eeeeleyteweyeteeree drejeemety teeeejeeteeree drejeemeyi teeeejeeeeee drejeeeey teeey ejeeeeeee* — Potrawy to być powinna jak najdrobniej najwymyślniejsze najtrzeczniejsze.
61. *Njeeneeleyteeeyeteeee neeeweley teeeyeeeeree neeeweley teeeeeee neeeweley teeeyeeeeee* — Odzienie to być powinno nowoczesne, nowomodne — w Pers. نوورد *nowrus* — Novi anni initium.
62. *Chereie, chereie* — Niech jadą razem
Wendete — Niech na siebie wrócą — w Pers. آمیدن *wendeden* — Collocare.
63. *Creeye, keee* — Niech nauczano a wspólnie kosztują, jedzą — w Arab. قی *kei* — Bene digere cibum, ac facilimum, et salubrem asperm — قیمت *keyen* — Edite cum facili digestione, salubriter, ac laeto — *Wyipen a eheeeif jeeif keeye* — Wszyscy tam przytomni powinni jeść razem — NB. To stypa określaniu

Zauraoy, zuraoy, zauraoy — Człowiek zmierzony wiekiem i biedą — szbtak — Hu — Albo też — czy to.
Pazvaio, pairvaio chkwiny, pavaaio ihkwiny, chkwiny, chkwiny — Too co przypatruje się zbiorów — młodzik.
Wa bvaaš, bavaš — Albo też kywały — cudzołożnice.
64. *Auš, yeš haug* — A kiedy już podjedzą do sytości wszyscy.
65. *Kaodisatenczo dzn, cedzintem dam, causam* — A niech to przeodziają — niech oddzielą z tych potraw
Tegmissteooo, tegimsteenco — To co jest najczystsze niedotkniętem dotarci
Wayaštšpatiswenczo, wayatureoczo — To, co się daje najznaczniej wyjadać.
Maityn maityn, mojt — Ten co umarł — w Arab. ميت *moit* — Corpus mortuum — cadaver — *Upe maityn baresnukyn* — w nadziei że zlebosanych wzrosie i nakosztuje także z onych
66. *Pptuy* — Piętnaste — w Pers پارده *parsdah* — Quindecim.
Frathaiskam, frasnkam, franskam, frathirskam, frathankam — Wspól cal — wspólbmni — wespol zasiadających towarzy stów — w Pers. تن *ten* — Corpus.
Kaseradham, kaseradham — Karczma — chata — Towarzystwo — klasora — Pan.
Hje, ease ese — Ci to są, co się znajdują — np. koła wielkie stych warjantow jakbym tłumaczył ten punkt no *kaseradham* — A niech wezmą pely za pan — w Pers. لم *lamer* — Zona, cingulum.
Wynathaym — Niech wyjmą — niech oddzielą.
Rakaratemayibyj, ea ereakeratemayibyy, šareimayibyy, cherathemayibyy — To co się nicjadało — niedojadki, ostatki
Speaty waisyaurnan dannmyn — Oni te ostatki jadliwe odłożą i połóżą dla duchów świętych.
Kerefaa charem — Krwią zaś oblane naczynie tego jadliwe, oraz samą krew niech się Ptaki.
Niwinayai nierwayai, nairvayai — Skosztują, spożyją, wyszynują potem Ptaki — słabo oo wschodzie اسپرغس *aiboryden* — Spargere peoulam, aliam, quae spargitur.
Kabrhaym, karbuym, bobrhaym — Ptastwo zielone rozpasie — słabo na wschodzie — w Arab. قهر *kohr* — Vis, violentia, potentia — کسبدن *kanpdon* — Trahere — کد *kob* — Vim inferre opprimere
67 *Uiz* — Oby odjął, odpuścił.
Kadoeny — Ten co odsiadywa, — co grzechy gładzi.
Hym, kim, hy — Temu
Mitbaešl, weitbaešl, meitbaešl — Który umarł.
Dušmatreane — Rzeczy, wszyaki duża — w Tur دهمه *dasme* — Factum, factitum — Fictitium adulterium — Ure ardanaoy wyayen dušmatrenoz — Oby odpuścił Bóg wszystkie duże jego grzechy.
Dušyaikereza — Grzechy duże zbodzas powszechne — cieszliościelnia — pastwienie się nad bliźnim.
Dušerastenceze dušeerastenceze — Grzechy rozmyślnie uczynione, zakartelne — zaraźło w Pers. دروزیدن *varvydan* — Exercere
68. *Jeneze hye, ceneze jejnikeze, jejnlneze* — Jeżeli kto tam inny z przytoczonych dopuścił się takie grzechów, niech one wyzna pośrednie.
Syke zšiyeethve — Grzechy duży sakodliwe — w Pers. اك *aph ak* — Vitium.
Pauaeresta, fraueeresta — Niech uczyni wyznanie — w Pers قور اوردن *furo aaurdam* — Decretum fere daglutire.
69 *Paitio, paiiz, patete* — Pigula preca — odpuści się.

Cnthe — Kaza — w Pers. شته *zeatte* — Pur. pracdo — w Tur چمق *cosmak*, چتلامق *catlamak* — Rumpi, crepare
70 *Jeni tyt, yery eyt, jein yeo, yetieyo* — Jeszcze — jeślize
71. *Pioitem, pateten, pateten, paoem* — Oni pojdą razą — nie odedam będą.
72. *Jeneem, pucejaim* — Wiekuiste ciągle — na wieki.
Jeeeaiueyeze, peeyietyeze, jeeeaiueyeze — Na wieki wiecznie — najdalszy się cza na zawsze
73. *Meraata, mešiatrenze* — To co może być najwyższego, największego — oświecić
Chšaeroyeata, chšaeroyeitye, chšaeroyeata, chšam wayaita, chšaeroyeitye, šleamaeoyeiye, chšam wayeiehiye — Unmogeliter, sprzyjemne.
74. *Wykagi wy kesti, wykeeja* — Wytępi — wykorzeni — wypędzi — w Pers. کندن *kenden* — Exstirpare.
Garathym — Który do złego powracał — w Pers. کردیدن *kardaedan* — Circumagi, convertere — w Tur دوکمک *gevmek* — Intrare.
77 *Karegeiye, karegeoa, karyeyeia* — Aby karczowali ziemię co uprawę roli — aby zasiewali i płody zbierali — w Pers کاریدن *kariydan* — Seminare agrum — w Tur اکمک *akmak* — Idem
Jeeemeyeeze — Rzecz do jednego należna — zbożo.
Charoiky bavymyn — Skąpiły się jadło brać znaglo — w Pers. کوردن *cherden* — Manducare.
76 Bruhlee patrz w no. 14.
79 *Nojaš syt, yeo aaa zaa* — Niewyżywi ta święta ziemia tego, kto jej uprawiać niebędzie.
Ja, jao — Tego który

Derugha — Drogo, ciężko, w polu ciała — w Pers. دراز *dyraz* — Longus. słabo!
Kherezio — Niekarczował i niekarczuje — w Pers. کاریدن *karydan* — Seminare agrum — NB. w tem słowie, *e*, jest przecinaniem.
Sysée, czerij, czesu — Zasiewał.
90. *Ja kerije* — Kto w polu ciała orze, krzewi ziemię — *Kartiesie, kruszioste* — Ten sam siebie rozkrzewi, zbogaci.
91 *Ejodbac ophac eibia* — Będzie pracującym, pracujące — *Ejodbas tuž woslujzas* — Usiłujże tedy każdy posiadać przez pracę Boga jak najwięcej, a rozkosznie syć będziesz — źródło او *owe* — Omen felix, augurium faustum.
Bal — Nad spodziewanie — rozkosznie, miło
Zejithac ereucyitha — A tobie syć można.
92. *Cowrah* — Żywioł trawę zbierający — w Pers. چرندن *czerydan* — Pasci, pascere.
Idha huruadhe, boreadhe, kuradhe, kuradhe, kuradhe — Tylko bydło idzie w urodę i tłusto, niepracując.
Epathre — Niepatrząc się — nierodząc — jałowy.
Epati epti idie — Bywa — zostaje — *Ja deroghe epathre epiti* — I to owe Bydło które jałowo zostaje z trawkę zbiera i zbiera.
93. *Irstanoj* — Ten co się cenić powinien — człowiek godny stanu swego — w Pers. ارزیدن *arzydan* — Valere suam pretium — dignum esse — *Ejediac tuž woslujzas erstanoj* — Wy zatem jako ludzie będziecie godnymi siebie, godnymi nowy człowieka.
94. *Waruagcosh, wee cyzete, weruzgojdnje, weruzgoh* — Niech wyrzyna, orze — *Jy moqa opu eun weruzgoih* — Kto z was tedy posiada kawałek ziemi niechże ona ciągle cyrzna.
Hanocyz baowoj dabeucoe, dobne dawiuce, deiewi, dabol, daleu, deubee — A to od owej strony, od lewej ręki na prawą — w Pers. بر *bara* — Brachium.
Hunozpana — I onowu na lewą stronę — słabo w Pers. فرو بدن *hareriden* — Apparare, patare, comparare, sinistrare.
95 *Gaorom* — Z zarodka płód wychodzący — płony zbiór — źródło w Pers. کاییدن *goydan* — Coire — *Upa lye bernes, bernoje* — Niech się za powno rolnik spodziewa bujnych płonów zbioru.
96. *Na fryy* — Człowiek nieiciony — nieumiałek — NB. Ten wyraz został wo Francyi: *frotter*
Na fryas — Nierządzący
Wuiskiroge ureiteue, weitrsge — Ten co się w wnętrzu, w ciele — w Pers. ولادی *wanchadan* — Deponere — defgere — *Meragen clye, ytho na fryy fryol woeiterge eterate getuar* — Na podchlebstwo tego powiedzieć można, co tylko nierządnik z nierządnicy pracując, teraz musi za i ona pod gębowy, łatoomy
Segemoy, ssyemroj syemoy — Człowiek dzielony zonaty.
Gaonem, gaonem, gaonem, gaonem — Gumno polne płodów ziemi — płony — w Arab. غنى *ghani* — Opes — divitiae — vide cap. 2 no. 136.
Aryamoj — Który iinaż, zebrał doczekał się mimi.
98 *Ya, syn, yen, weyn, lepiej nyes* — No, jest mnie też.
Aat avdits yse sae. Pore. yiy sqa aari weruzgoh. weruzgeh. weruzgoje — W tedy orzesz doń ziemia — o milczeć! pozbawił doskonale się przewracałeś, orałeś.
99. *Badke kiha, bel abe, be dhe ubi* — Niechże ci dobrze idzie lepiej: *Badke kiha afreiuuay dakhdeyj* — Niechże ci tak przychodzą za twe trudy się z krzątania około roli hojne pieniądze' — źródło w Pers. الفاشیدن *afrasse* *aidan*, افراشتن *afrastan*, افرازیدن *afrazydan*, افرازانیدن *afrazanidan* — Extollere afferre se, concedere — w Arab. افاس *afras* — Serum cocalidave
Ayosi, cyoye — Jadło, obfitość, bogactwo
Beredhyn, beradhe, beretri — Zbierajże
90 *Pere* — Wyraz oznaczający przepływ, przebór — *pere beryn, beryn bery* — Będziesz przebierającym, szczególnie mówiąc — *Wygane ehengnas pere beryn* — We wszystkich gatunkach pokarmów przebierającym będziesz.
Hym, ehhym — Nawet w tem — w Pers. هم *hem* — Atque, et. etiam, weniz
Berethagn, beradhyn, berethayn — Ci którzy twe dary pobierają — Dobroczynność
91 *Jy anuya apu ayrat eari weruzgeh* — Owe zaś, co zasiewa się zapał należytem snem wyrzynaniem, — co leniwo około roli chodzić będzie.
93 *Badke uibe hereihe. kesteihe. keyteihe. kentaihe. argathe dvere* — Pójdzie dopiero stawić przy obcych drzwiach i żebrać — źródło w Pers. استادن *astadan* — Stare, consistere
Sreyenoy, sereyenoj — Ten co śpiewać musi i śpiewa — żebrze — w Pers. سرایندن *seraiiden* — Cantillare instar avis — سرائیدن *serayiden* — Cantare.
Cherayiter — Był był nalartym, nakarmionym — źródło خوردن *chordan* — Comedere.
Peraurnyatane, lepiej paranoe nayetseae. paranoe nopauone parsnoe nayetace yarome napanyone — Proszące bez przestanku aby cię nakarmiono.
94 *Ardhawoj eraucsiyius. sereucsiyius* — Ty, coś obcą kiedyś otrzymasz, dzieci od swoich...

95. *Tjo, obyoj, bėrgjėtąje* — I ci tylko dadzą wziąć jałmużnę.
Jeyeum dan, froyey wofluneym, wohneym — Którzy chleba w opływ, w obytek mieć będą.
97. *Dojeneyen, doneyen, doyneyen* — Nadania, prawa podania.
Urochuere urelkuere — Ktera urwania godna, dojrzała, płodnocona — w Pers. اوردن *auerdan* — Adferre — w Tur. اورمق *urmak, uurmak* — Applicare.
98. *Jeś uploen psiti paskerati* — Tylko w tedy, kiedy wszyscy do potu czoła około roli pracować będą.
100. *Hey dajmeym wordoyeneym frawere, frawere* — Kto tylko zastanowi się gruntownie nad temi prawami jałności wszechmocnego Stwórcy.
Wearsk, wearsn, woemje, weeskja — Ten do nich wziąć się musi koniecznie.
101. *Frepenaoiti, frepinaoiti, frepinaoiti* — Ten co potrzebuje czego, drugich pol, karmi, w paja, mezy, obicza, opowiada — słabo na wschodzie — w Pers. فر *fere* — Ir, circa — پناهیدن *penahiden* — Refugere, confugere aliquo — NB. Ten wyraz doprowadził nas w krótce do biednej nazwy Filpaja.
102. *Satem paskertene* — On setnym sposobem przyczynił się do rozpostrzenienia onych, rozchodząc się aust do nas.
104. *Hajewere psiti jamej kerstenen* — Wówczas miljonowym sposobem pojdzie jasność Boża o zelnictwie w rozpostrzenieniu, przechodząc anal do nas — w Pers. دیور *diver* — Decem millia.
105. *Jeś jorey deyeś* — A kiedy się jaśłio słoncem onem pokaże, wejdzie — *Aoś dojnes choon, tuom, cloom, echoo* — wówczas roskazy dające w domu gospodarz obdaruje się mocne i chyło biegać będzie — w Arabs. حسن *hosn* — Pulcher, elegans — حسن *husn* — Bonum elegantem esse
106. *Sedłum, sednu, lepiéj sidum* — Zasiedziały, niewozały — w Arabs. سدوس *sedus* — Panus ex adipe factus, quo conciliatur viridis color
Tuom, tuom — Zakrzątaniczy, rozgniewany — dalé w franc. Tousser — w Arabs. تمتم *tuemy* — Mutari, corrumpi.
107. *Piestroj, peustroj* — Pstrokate, rzadko wesele złote
Uroshon, urshon, dygeertshen — Gospodarz przykażą uczyć, skrzyć.
108. *Gunduj* — Mdlica trawa dzika — w Pers. کندک *kunde* — Lignum, aut truncus arboris perforatus, et hinc inde exculptus — Lignum lapatum, quo reorum, aut captivorum manus vel pedes concluduntur — Stabulum — کنده *gunde* — Crassus — modula — Truncus, aut lignum sutorum, in quo coria dissecant. słabo!
Pereiben — Każą przeciąć, skonyć — w Pers. پرودن *beroufien* — Torquere, convertere in alterum latus
109. *Ilike uthe mothuoś, mothuoś, mothuoś* — A kiedy to pojdzie się zmienić, mąż, skonyć — w Arabs. متی *mein* — Percutere u domi latere pectore
Eloo dreiś, eyo doryś, derije — Dobrze udzieją, uczynią.
Nousye onkou, ukoo, euchou — Ich domy chaty
Gundeyen, gendeyen, gunedeyeś, gueleyoś — Jak gontami pokryją owe mietliog
110. *Zefre* — Ryzyko — w Pers. زفر *zefre* — Membrum maxilla, os — w Arabs. زور *zevret* — Visitatio una — distantia, concessa — una vicia — słabo na wschodzie?
Tėfsqen — Niech opalą — w Pers. تفسیدن *tefsyden* — Incalescere igneu — NB. Ten wyraz wspomina się znowu przy końcu, kiedy mu umwi, to gospodarze bogaci opalać mają biednych współbraci chaty, utrzymując sieroty na własnym chlebie — to rzymo po Polsku!
Ureyguenhey urstanskoj uree neuonkey — To co wydaje urwiątka — słońce posiane.
Sałbeyen, sołeyėnt, seleyenye sołeyenye — Zaniąbł, zakasłowań ostrą hojnością.
Pyarenu, pyarenu — Pełniej, hojniej — w Pers. پر *pur* — Plenus.
112. *Nepenin* — Nie mocetyzma.
Echoroqiem echerentem cherenten — Zostawaj nie jedącym — NB. To litera *a* jest przeciesnem — w Pers. خوردن *churdn* — Comedere.
114. *Nojiś uploen woerteym, woerteym* — Kto do potu czoła niepracuje, ten nago chodzić musi — NB. To jedno prościanie ówim zaczasownikom służy
115. *Chatsye eys, chaseye, chaseye,* — Chcąc żyć na swoje — w Pers. خواستن *chasten* — Velle
Wyapey eshurs, eshajuar autenu dzoelaś, dowijś — Wszyscy ludzie zostawaj mocną działającymi, pracującymi
Eshas a, eshas e, ehha e, eshauspe, eshauspe — Niechcą? niechcą pracować?
Frausereygeis frawirgioliś, frausreyedś, frausreyalis frawirgioie, frausreyfeyalt — Oni pozostać mocną zgłodu — Niech wzrosną.
118. *Jeś tėt pajiś aswjis aeeras uejiere aoera aseeuje nereypaś* — Kiedy ludzie biedni a wiarą oświeceni oddadzą się wyłącznie wyrzyganiu, uranu roli
Ksapa, aseyė, atye aseukys, ureukres nojeś dedkees, dedkeeja — Chociażby Bogacze niechcieli się temu oddać — szczęście w Pers. ارم *urem* — Omen felix augurium faustum.
119. *Kes tom, eno, taton, eeeton eoton spojeś* — Takowych przeciwnych bogaczów, nap. święta spokojnie, niechaj.

Armeżyłan, armenżyan — Uspakająca wszystkich święta ziemia — w Pers. ارامیدن *aramiden* — Quiescere tranquillum esse.
Tamaj — Cisznia — śmierciona, grób.
120. *Anu wejstoj* — A gdzie jest odżycie — gdzie znów się zmowu odżyć.
Anu swirstom — A gdzie nieszyrio — Tu *a*. jest przeczeniem.
121. *Sen tyhre, sne ...ed, soligre* — Gdzie wszyscy w płomieniach zostawać mają — w Pers. تیغ *tygh* — Flamma — w Arab. تغر *tygherrur* — Dallor.
Minnis, sineti, sinerse — Ość w siebie przyjmować mają — NB. Ten wyraz pochodzi od (inoś) i ma różne odmiany, o których powinny wyżéj — jest na początku.
123 *Jeś mkagis, nikoajje* — Owo zdarzyło się tak, że wyrzucona.
Spunesce krwis, wrote — *sponeseo, spu nasce spunajsce* — Psów zdechłych.
Nhymmen, nyemman jare drudzoj — Przez ziemie ujące się w całości rok pełny
Ensalenti, ensaluzjje, ensalentje, ensalenti — Nie odkopywano, ałmagrowano tego przez — i tu *a*. jest przeczeniem
125. *Pequa sute* — Pięć set — w Pers. پنج صد *penca sat* — Quinque centum.

Upsesmugen — Urzynniwszy go upadłym, porzeliwszy
Upargut — Niech się nań spada, — bije
Espaje capehje — Tem, co do konia należy — końskim pogaństwem — Bizonem — w Pers. اسپ *asp* — *asb* — Equus.
Astreye — Krzepeżi — ostrożi — nadto.
Srestoj — Czysto żyj — czy zdrów jesteś — witaj nam! ob. Tak witano na wschodzie pieniądz zaciąg, bez względności przy końca tej księgi, który Persj. t. j. pierwszy w gromie, jako przydział rzeczypospolity wchodził na miły, — tak wita współbraci swoich i o powodzenie bada.
Cerrensye — To co się czesze trząś pakami — czysto brzęcząca moneta — srebrnik w Pers. چرخشتن *cerregiden* Scrutum edare, sonare uti metallum percussum
127 *Jare drudzy ensalenti* — Którego przez cały rok oczedziestaczno, nieodkopywano.
129. *Hensioren, kesubrem* — Tysiąc — w Pers. هزار *hezar* — Mille
131 *Bjare drudzoj* — Dwa niemal całe lata — dalszej bywającego roku
133 *Aperatus, sperazus* — Przejście z doczesności na życie wieczne — w Pers. برکندن *berkebylen* — Trenam deficere et locum aliquem destinare subvertere
134. *Jezatsklem* — Ten co miał ciekań na oczyszczenie się, na odpokutowanie.
135 *Neuce lyn, newolje* — Nigdy dłuż
136. *Esaperetke, ena perethe, ena perete* — Nieprzeżył on — nieodpuszczy się za ten grzech duszy szkodliwy.
137 *Kwa ejewe, kwe maperethe, kwe jewe* — Co aby to tylko być może
138 *Jane enkol natstoj satjtoj natstoj* — Jeżeli będzie stałym zawsze we wierze Boga i w słowie swoim — w Pers. استادن *istaden* — Stare — استوار *ustewar* — Firmus, constans, stabilis.
Srotemy — Czysty na duszy i ciele — szczytny
139 *Ensatsoj ena stajtoj, ena stestoj* — Niestały — Nie owcani ennomy — albo też niezbyt czystych obyczajów
140 *Ejesnoś sytosnyś* — niech on sobie z takim łopine
Bjelbyoj spamkalje spamkeis, spenkes — Lecz byłaby szypał, zapłakał, oświecał lud w szczególnych namiętnościach.
Astamesajdyy, ostreczyrsyjdyy, ostrelyy dojesza Mansdeyerigo — Byleby zostawał ciągle prawa światłości Boga rozpostrzewającym lud pouczającym.
141 *Eseremedlyg, eseremdlyoj pusctejste purnecis pensski eratoye mkyastkse* — Byleby zadał nieczyill dalej duszy szkodliwych — sewdilo w Pers. ... *swerryken* — Exarcere — ob. Tu w pierwszym słowie a. jest przeczeniem.
142. *Spogisti syn spogiśnje, spogenis* — Niech on śpi w tym świecie
143 *Spogisi drosten, drosanne necyhasm* — Niech śpi w smutnym, chorobie on dusz błahego i serce nie grają
144 *Spogisti etereyhoyas mceyinyas pologhoyas yelnyhom etereyham, emereyham emeceyham* — Niech on śpi przy brudnym a gnilym sercu — w Pers. ... *ghomiden* — Dormitare, respirescere — Defecere deliquium animi pati, aut moribundum esse
145 *Spogisti maraspajim, maraspeno, manapene* — niech śpi na świecie ciało trup w grobie
147 *Spogisti daranoniy paralus, parellam param* — Niech zasypia w stanieniu, choćby on zatrzymując przyczyny grosz — w Pers. ... *daramden* — Metere, demetere — w Pers. ... *pare* — Maleńki pieniążek srebrny, których sztuk 40 zawiera w sobie piastr jeden — pieniądz w ogólności.
148 *Ta, parwene, ja mime, parsti wereigekti, wereseli* — Niech śpi wszak ją przy śmiertelnych nawet grzechach, jakich się dopuścił.
149 *Hyneyon ba* — Niech się to nie podkleśstwom, t. j. na prawdę powiadam.
Dujens mardoyaemas noms, alenny — Podana jasności stwórcy najwyższego opowiadający człowiek zbawionym być musi
Framarzazis, framarzazyeie, framarazyan — on uczyny przecto swe grzechy powszednie wielkie a nawet i śmiertelne Vide no. 67.

Jatke wotef derest tuketiroj swasam. daksat — Tak jak wiatr dalecky zofit twój na wieki obiesnadj ziemi, tak jest prawdą że on się uprawni usprawoldiwi, i w pośród zbawionych policzonym będzie — źródło w Arab. طاق *tak*, طاوى *tokat* — Arcuatum opus, arcus forma structum — طاقى *takar* — Potestas vires, sufferendi vis — w Pers. طاق *tak* — Fornix, concameratum opus — w Tur. طاقلمق *takarkmak* — Concamerare.

Pers, pairi, para framerezajit — Około niego, u niego zanoszą się wszystkie grzechy

160. *Wojdogo aśa. hareawara* — Błogo tym ciało, który w Boga wierzą — źródło w Pers. وو *wowo* — Omen felix, augurium faustum — و *wera* — Fides — وروهم *werujam* — Fidelem religionis observantem esse.

Sztywalaem wereseserem — Jakoż, że oni nawet duszy szkodliwe grzechy czynili — ورزيدن *werezden* — Exercere.

161 *Wasale dapne Masdajasnas* — Błogosławieni są prawdziwie prawa zakonu Stwórcy wszechmocnego — *Frewajsae oraiben. tkeverzil* — One uskuteczniają przepowiadają nawet karę piekła, którą sobie człowiek otworzył, on którą zasłużył!? — źródło w Pers. بريدن *peridan* — Volare — وو *wowo* — Omen felix.

TREŚĆ KSIĘGI CZWARTEJ

Tu się traktuje o prawach zmiennych, cywilnych i kryminalnych. Tu każe Bóg karać srogo tego Pana roli, który nie opłaca robocznemu ludowi umówionego myta. Tu się jawnie mówi o kunie, za odstąpienie od raz przyjętej wiary w Boga jedynego i w nieśmiertelność duszy.

INHALT DES VIERTEN BUCHES

Dieses Buch handelt von ferneren Sitten- und Strafgesetzen. Gott befiehlt den Ackerbesitzer streng zu bestrafen, welcher dem Arbeiter den verabredeten Lohn nicht zahlt u. s. w. Der Schandpfahl wird als Strafe für den Abfall vom Glauben an den einigen Gott und an die Unsterblichkeit der Seele bezeichnet.

SOMMAIRE DU LIVRE IV

Ce livre traite des lois morales, civiles et pénales. Dieu ordonne de punir sévèrement le propriétaire qui ne paie pas à son ouvrier le salaire promis &c. &c. L'exposition publique au pilori sera la punition de celui qui renié sa foi, son Dieu et l'immortalité de l'âme.

خلاصهٔ باب چهارم

بو بابده حقوق عباد و حرم و جنایته متعلق بعض توابیں مسطور و حق تعالی حضرتلری تیلمدرت اولان کسان خدمتکار و زیردستانلری حقنده عدل و ملایمت ایله معامله ایلملرینی امر ایلدیکی مذکور در و بر ادم بر ایشنده قوللاندیغی بر ارمادکه اجرت مستحقلسنی ویرمزایسه لاند دنیا و اخرتده مظهر سوٴ جزا اولهجغی و کندو دینی انکار ایدن ادم راست کلور ایسه اخذ و کرفت ایدوب حاکم حضورینه کتوردکدنصکره حاکم معرفتیله اول منکرک بوینه بر قالبن زنجیر طاقیلوب عبادتخان دیوارینه ربط اولنمسی مقتضی ایدوکنه دایر عظار واردر*

Pergert' cziharum. Przegart IV.

1

[illegible]

Joj, neuje nemeńhegtje, nojld' nemoj, patn beremi

Kto u ludzi nie niemających, sam nie-będąc biednym, coś weźmie.

Viertes Buch.

Wenn Jemand Leuten ohne Habe, während er selbst vermögend ist, etwas entlehnt.

Livre IV.

Quand celui qui possède emprunte quelque chose au pauvre,

2

[illegible]

Taynaz nemeńhoj bewem hezeńhe, nemoj berehje.

Takowy biedny, będąc w zasmuceniu, dług swoj odebrać powinień.

so soll der Arme, wenn er in der Bedrängniss ist, seine Forderung sofort empfangen

alors le pauvre, quand il est dans le besoin, recevra de suite ce qu'il a prêté.

3.

[illegible]

Ejeżęmezud ithre — wa eanje ithre — wa chzefnje, majethemnehja — chaias, pairi gajarweyjem.

Miałożby to być jutro, — albo jasne jutro — albo noc, mająca ciemność — chciwiec powinien słowo urwać.

Sei es, dass es früher Morgen ist, oder heller Tag, oder Nacht, wo es sehr finster ist, der Schuldner soll hingehen und sein Wort lösen.

Soit, qu'il soit le matin de bonne heure, en plein jour, ou la nuit, quand il fait obscure, le débiteur doit aller pour faire restitution

4.

[illegible]

Datere gajethenęm, astwatnięm czaitra

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbusseaux, qui est destiné à rester pur.

5.

[illegible]

Czeiti ejetje mithre, tewe jeď ehurehje mazdao

Wiele też byćhy mogło powinności bardzo przestępnych, grzechów powszednich temu, co już ślubował Bohaterowi Stworzenia?

Wie viele Uebertretungen giebt es für den, welcher sich dem Urheber der Schöpfung ergeben hat?

Combien de fautes peut-il commettre envers Dieu, celui qui l'a une fois reconnu?

6.

[illegible]

Aeť, mreoť ehuroj mazdao — | Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Chšwesz, ešaum Zerethusztre | Sześć, czysty w sumieniu Zoroastrze

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Sechs, o tugendreiner Zoroaster

Le créateur répondit: Six, o vertueux Zoroastre.

7

[illegible]

Peoryoj, weezehnoj | Pierwszy: złorzeczenie, obłuda.

Die Erste ist die Lüge. — La première la parole non tenue

8

[illegible]

Btyoj, zesta meraztoj | Drugi, umyślne rozbojstwo.

Die Zweite ist die absichtliche schwere Körperverletzung.

La seconde, la mutilation de propos délibéré.

9.

[illegible]

Thrityoj, pasu mezoj. | Trzeci, pastucha wyzyskiwanie.

Die Dritte ist die unredliche Ausbeutung der Hirten.

La troisième, la spoliation des bergers.

10

[illegible]

Tujroj, steoroj mezoj. | Czwarty, oracza wyzyskiwanie.

Die Vierte ist die unredliche Ausbeutung des Landarbeiters.

La quatrième, retenir illégalement le salaire du laboureur

11

[illegible]

Pachdboj, wyroj mezoj	Piąty, wyorywaczowi myta zatrzymanie

Die Fünfte ist die unredliche Ausbeutung des ländlichen Aufsehers

La cinquième retenir illégalement le salaire du surveillant des laboureurs.

12

[illegible]

Chartwoj, dehbu mezoj	Szósty, gotowy grosz zatrzymywanie.

Die Sechste ist die unredliche Ausbeutung des entlehnten Geldes

La sixième, ne pas rembourser l'argent emprunté.

13

[illegible]

Joj dehhewje, hu weehzai fradhemnehje — weredhemnehje — chrethwemnehje — suyemnehje	Kto na gotowy grosz pracować musi, ten się poniża jak bydle, przymuszony służyć u dumnych, szkodzić drugim lubiących, — a rzadko u wspaniałomyślnych, sumiennych

Wer für den täglichen Groschen arbeiten muss, der erniedrigt sich wie das Thier da er gewöhnlich den Hochmüthigen unter Seinesgleichen zu dienen gezwungen ist denen die ihre Nächsten beeinträchtigen, selten den Grossmüthigen und Gewissenhaften

Celui qui doit travailler pour le pain quotidien, s'humilie comme un animal, parce qu'il est obligé de servir les orgueilleux qui sont ses semblables et qui aiment à nuire aux autres, rarement il trouve un homme généreux et consciencieux.

14

[illegible]

Weczoj, peoirym mithrem kerenеoiti.

Przyrzekający na niepewno, pierwszy grzech czyni.

Wer auf das Ungewisse hin verspricht, der begeht eine besondere Sünde.

Celui qui a l'intention de ne pas tenir parole, commet un péché particulier.

15

[illegible]

Zestoj mezoj, edhad' framerezeiti

Kto zatrzymuje myto, ten zjada obopólną umowę.

Wer den Lohn vorenthält, der vernichtet die gegenseitige Verabredung.

Celui qui retient le salaire annulle tout engagement conclu.

16

[illegible]

Zestoj mezoj edhad' eątere urwaitye, fra datheiti

Kto zatrzymuje myto, ten niszczy środkowe urwiątka, jakie się tam obopólnie miały przynosić.

Wer den Lohn vorenthält, der vernichtet den beiderseitigen Erwerb, welcher da gegenseitig bewirkt werden sollte.

Celui qui retient le salaire annulle les avantages mutuels que chacun devait y trouver

17

[illegible]

Pasu mezoj edhaf' framerezeiti.

Zatrzymanie pastuchowi myta, niszczy obopólną umowę

Dem Hirten den Lohn vorenthalten, heisst die gegenseitige Verabredung lösen.

Retenir le salaire des bergers, c'est annuller les engagements réciproques.

18.

[illegible]

Pasa mezoj, edhad' ęątere urwetyu fradatheiti.

Zatrzymanie pastuchowi myta, niszczy środkowy owoc, jaki się tam obopólnie miał dawać.

Dem Hirten den Lohn vorenthalten, heisst den beiderseitigen Erwerb vernichten, welcher gegenseitig gemacht werden sollte.

Retenir le salaire des bergers, c'est détruire les avantages mutuels que chacun pouvait retirer.

19

[illegible]

Steoręj mezoj, edhad' framerezeiti.

Zatrzymanie oraczowi myta, niszczy obopólną umowę.

Dem Ackersmann den Lohn vorenthalten, heisst die gegenseitige Verabredung lösen.

Retenir le salaire du laboureur, c'est annuller les engagements réciproques.

20

[illegible]

Steoręj mezoj, edhad' ęątere urwetyu fradatheiti.

Zatrzymanie oraczowi myta, niszczy środkowy owoc, jaki się tam obopólnie miał rodzić.

Dem Ackersmann den Lohn vorenthalten, heisst den beiderseitigen Erwerb vernichten, welcher gegenseitig bewirkt werden sollte.

Retenir le salaire du laboureur, c'est détruire les avantages mutuels que chacun pouvait retirer.

21

Wyroj mezoj, edhad framerezeita

Zatrzymanie myta dopatrującemu wyorywanie, niszczy obopolną umowę.

Dem ländlichen Aufseher den Lohn vorenthalten, heisst die beiderseitige Verabredung lösen

Retenir le salaire du surveillant des laboureurs, c'est annuller les engagements réciproques

22

Wyroj mezoj, edhad' eątere urweitye fratheiti.

Zatrzymanie myta ekonomowi, niszczy pośredni owoc, jaki się tam miał rodzić.

Dem ländlichen Aufseher den Lohn vorenthalten, heisst den beiderseitigen Erwerb vernichten, der da entstehen sollte.

Retenir le salaire de surveillant des laboureurs, c'est détruire les avantages que chacun devait en retirer.

23

Deñha mezoj, edhad' framerezeiti.

Przywłaszczanie sobie gotowego grosza, niszczy obopólną umowę.

Die Aneignung geliehenen Geldes vernichtet die gegenseitige Verabredung

S'approprier l'argent emprunté, c'est détruire la confiance mutuelle

24

Deñho mezoj, edhad' eątere urweitye, fratheiti

Przywłaszczanie sobie gotowego grosza, niszczy obopólny przychód.

Die Aneignung geliehenen Geldes vernichtet den beiderseitigen Gewinn, welcher entstehen sollte.

S'approprier l'argent emprunté c'est annuller le gain réciproque, qui devait en résulter

25

[illegible]

Datere gajethenąm astwaitinąm ciaum.

Czwed' ejcżoj mithroj, ewi druchtoj astarem, jm weczelunoj

Dawco świata ludzi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Na ile czasu mitręgi przeznaczony jest ow, który druchowi do starości słowa nie dotrzymywał?

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen ist, die immer rein zu bleiben bestimmt ist[1] Zu wie langer versäumter (verlorner) Zeit (Busszeit) ist derjenige verdammt, der dem armen Mitbruder bis in's späte Alter nicht Wort gehalten hat?

Créateur du monde[1] de ce monde rempli d'hommes comme une forêt d'arbrisseaux, destinés à rester toujours purs — combien de temps devra souffrir celui qui aura manqué de parole à son confrère jusqu'à sa vieillesse?

26.

[illegible]

Aet', mraot' churoj mazdao —
Thrisz setaisz, badhe, czithenąm, nerąm Nebanezdisztenąm, pern beretti.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia. Trzysta lat w hadzie za karę ludziom Nieba oczekującym zostawać będzie, gdzie przebierać musi.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Zu dreihundert Jahren im Hades (Fegefeuer), dem Straforte für diejenigen, welche dort Busse leiden, um den Himmel zu erwerben

Le créateur lui répondit jusqu'à trois cents ans dans le Hades (purgatoire), lieu de punition, où souffrent ceux pour lesquels il y a encore de la rédemption.

27

[illegible]

Datere gajethenęm, satwaritnęm czaum.

Czwed' ejeżoj mathroj, ciwi druchtoj asta reiti, joj zesta merzatoj.

Dawco świata ludzm jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Na wiele lat mitręgi przeznaczony jest ów, który współbraci już starych śmiertelnie katował.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Zu wie langer versäumter Zeit (Busszeit) ist derjenige verurtheilt, welcher seine bejahrten Mitarbeiter absichtlich und schwer misshandelte.

Créateur du monde, &c. &c. Combien de temps devra souffrir celui qui maltraita gravement et méchamment ses confrères âgés.

28

[illegible]

Aet', mraot' ahuroj mazdao —
Chiwesz setaisz hadhe, enthrenęm neręm
Nebanezdaztenęm, pere bereiti.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Sześć lat w Hadzie, w miejscu za karę ludziom Nieba oczekującym, — on zostawać musi, aby przebierał cierpienie.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Zu sechshundert Jahren u. s. w.

Le créateur répondit: Six cents ans, voyez no 26.

29

[illegible]

Datere gajethenęm, satwaritnęm czaum.

Dawco świata ludzm jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.

Czwed ejeżoj mithroj eiwi druchtoj astareiti, joj pasu mezoj.	Ile lat zostawać ma na mitręże ów, który współbratu do starości, a ten był u niego pastuchem, myta niepłacał?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Zu wie langer versäumter Zeit (Busszeit) ist derjenige verurtheilt, welcher seinem Mitmenschen, der Hirte bei ihm war, bis ins späte Alter den Lohn nicht bezahlt hat?

Créateur du monde, &c. &c. Combien de temps devra souffrir celui qui a retenu jusqu'à sa vieillesse le salaire de son confrère qui était berger chez lui.

30.

[illegible]

Aet', mreot' charoj mazdao — Hepte setanz Hadhe czthenęm neręm Nebanezdhaztenęm, pere bereiti.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Siedm set lat w Hadzie, w miejscu kary ludziom Nieba oczekującym, przebierać masz.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung. Zu siebenhundert Jahren &c. &c.

Le créateur répondit. Sept cents ans, voyez no 26.

31.

[illegible]

Datere gajethenęm, astwatinęm eżaum Czwed' ejeżoj mithroj eiwi druchtoj astareiti, jej stooroj mezoj	Dawco świata ludziom jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego Na ile lat mitręgi jest przeznaczony ów, który współbratu kmiotka do starości nie opłacał?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Zu wie langer versäumter Zeit (Busszeit) ist derjenige verurtheilt, welcher seinem Mitbruder, der Ackersmann bei ihm war, bis ins späte Alter den Lohn nicht bezahlt hat?

Créateur du monde, &c. &c. Combien de temps devra souffrir celui qui retient le salaire au laboureur son frère jusqu'à sa vieillesse.

32.

[illegible]

Aet', mreot' ehuroj mazdao —
Easte setaiz Hadhe, czithenqm nerqm Nebanazdistenqm, pere bereth.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Ośm set lat, zostawać on musi w Hadzie, w miejscu udręczenia ludziom Nieba oczekującym, — gdzie cierpieć musi.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Zu achthundert Jahren u. s. w.

Le créateur répondit: Huit cents ans, voyez no 26.

33.

[illegible]

Datere gajethenqm, astwaitinqm ešaum

Czwed' eježoj mithroj eiwi druchtoj astareiti, joj wyroj mezoj

Dawco świata ludzom jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.
Na ile lat mitregi temu, który współbrata do starości, a to był wyrywacz, myta nieopłacał?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Zu wie langer versäumter Zeit (Bussezeit) ist derjenige verurtheilt, welcher seinem Mitbruder, der ländlicher Aufseher bei ihm war, bis ins späte Alter den Lohn nicht bezahlt hat.

Créateur du monde, &c. &c. Combien de temps devra souffrir celui qui retient le salaire de son confrère qui était surveillant des laboureurs chez lui jusqu'à sa vieillesse.

34.

[illegible]

Aeť, mreoť ehuroj mazdao —
Newe setaiez Hadke, czthengu nerçm Nebanezdistenęm, pere bereiû.

Na to odrzekł Bohater Sworzenia —
Dziewięć set lat w Hadzie, w miejscu udręczenia dla ludzi Nieba oczekujących, on cierpieć musi.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Zu neunhundert Jahren u. s. w

Le créateur répondit Neuf cents ans, voyez no 26

35.

[illegible]

Datere gajethenęm, astwaitnęm ečaum.

Czwed' ejeżoj mithroj, cawi drushtoj astareiû, jej deñhm mezoj

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego

Na ile lat mitrego przeznaczony jest ów, który współbratu, do starości, za gotowy grosz jego, procentów nieopłacal?

Schöpfer der Welt, u. s. w Zu wie langer versäumter Zeit (Busszeit) ist derjenige verurtheilt, welcher seinem Mitbruder bis ins späte Alter für das baare Geld keinen Zins gezahlt hat?

Créateur du monde, &c &c Combien de temps devra souffrir celui qui ne paie pas les intérêts de l'argent prêté à son confrère jusqu'à sa vieillesse?

36

[illegible]

Aeť, mreoť ahuroj mazdao —
Hezeárem Hadhe, czithenęm neręm Nebanezdiztenąm, pere bereth.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Tysiąc lat w Hadzie, w miejscu męczarni dla ludzi Nieba bliskich, on cierpieć mam pokutę

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Zu tausend Jahren u. s. w

Le créateur répondit Mille ans, voyez no. 26

37

Datere gajethenęm, astwaitinęm ašaum.
Joj mithrem drwi druźeh, jım weozehnem.

Dawco świata ludzi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego
Owego mitręgę wśród współbraci a ten jest złorzecznym, słowa niedotrzymującym.

Schöpfer der Welt, u. s. w Jenen Sünder, der unter den Brüdern sein Wort nicht hält,

Créateur du monde, &c. Ce pécheur qui ne tient pas la parole donnée à ses confrères,

38

Ka lje esti czithe

Jak potrzeba karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut il le punir?

39

Aeť, mreoť ahuroj mazdao —
Tiśeroj sete, upazenenęm, upazojiť espelje —

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Trzysta, powaliwszy, dać mu w sedno pogamaczem końskim —

Aaztreye, tikeroj sete arcożoj czereneyo.	Ostrzej, trzysta ożywczych, czarniawych a czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Dreihundert Hiebe, nachdem man ihm das Gesäss nach oben gekehrt, mögen auf ihn fallen von der Pferdepeitsche. Dazu noch (soll er zahlen) dreihundert Belebende mit schwarzwerdendem Silberglanze.

Le créateur répondit: On lui donnera trois cents coups du fouet, après l'avoir couché ventre à terre, — en outre il paiera une amende de trois cents pièces d'argent.

40.

[illegible]
[illegible]

Datere gaęthenęm, aetwatnęm eśaum.	Dawco świata ładam jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.
Jej mithrem eewi drużeiti ... zesta meraztem	Owego mitręgę w śród współbraćmi, który śmiertelnie kaleczy.

Schöpfer der Welt, u. s. w. ... lenen Sünder, der an seinen Mitbrüdern schwere körperliche Verletzungen begeht,

Créateur du monde, &c &c Ce pécheur qui porte de graves blessures à ses confrères,

41

[illegible]

Ka hje esti ezthe	Jak potrzeba karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

42

[illegible]
[illegible]

Aeť, mraoť ahuroj mazdao —
Chšwasz sate, upazanenąm, upazojď espehje —
Aaztreye, chšwasz sate areoáoj czereneye

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Sześć set, powaliwszy sadnem do góry, dać mu końskim pogamaczem.
Ostrój, sześć set monet czarniawych, czysto brzęczących

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Sechshundert Hiebe, nachdem man ihm das Gesäss nach oben gekehrt, mögen auf ihn fallen von der Pferdepeitsche. Dazu noch sechshundert Belebende mit schwarzwerdendem Silberglanze.

Le créateur répondit: On lui donnera six cents coups de fouet, après l'avoir couché ventre à terre, — en outre il paiera une amende de six cents pièces d'argent.

43

[illegible]
[illegible]

Datere gajethenąm, astwaitinąm ašaum
Joj mithrem ciwi drużeiti jim pasu mezem.

Dawco świata ludzan jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego
Owego mitręgę, w pośród współbraćmi, a takowy myta pastuchowy nieopłaca.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Jenen Sünden, der unter den Mitbrüdern dem Hirten seinen Lohn nicht bezahlt,

Créateur du monde, &c &c. Ce pécheur, qui ne paye pas le salaire aux bergers,

44.

[illegible]

Ka hje asti tanthe.

Jaka go za to trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

45.

Aet, mraot ahuroj mazdao —
Hepte sete, upazananąm, upazojād espehje —
Asztreye, hepte sete sraożoj czereneye.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Siedm set Batów, powaliwszy, dać mu w sedno —
Ostrząj, siedm set monet czarniawych, czysto brzęczących niech płaci.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Siebenhundert Hiebe, nachdem man ihm das Gesäss nach oben gekehrt, mögen auf ihn fallen von der Pferdepeitsche. Dazu noch siebenhundert Belebende mit schwarzwerdendem Silberglanze.

Le créateur répondit On lui donnera sept cents coups de fouet, après l'avoir placé ventre à terre, — en outre, il paiera une amende de sept cents pièces d'argent

46

Datare gajethanąm, astwaitinąm aszaun.

Joj mithrem cawi druźeiti, jim steoroj mazem.

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego
Owego mitręgę, wpośród w spółbraćmi, a takowy oraczowi myta nieopłaca.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Jenen Sünder, der unter den Mitbrüdern dem Ackersmann den Lohn nicht bezahlt.

Créateur du monde, &c &c. Ce pécheur qui ne paye pas le salaire aux laboureurs,

47

Ka hye asti czitha.

Jak go za to trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut il le punir?

48.

[illegible]

[illegible]

Aet', nreot' churoj mazdao —	Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Eszte sete upazenenęm, upazojaf' espehje —	Ośm set batow, powaliwszy dać mu w sedno —
Asztreye, eszte seto sreożoj czereneye.	Ostrzej, ośm set monet czarnianych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Achthundert Hiebe, u. s. w

Le créateur répondit. On lui donnera huit cents coups de fouet, &c. &c

49

[illegible]

[illegible]

Datere gajethenęm astwaitinęm ęsaim —	Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego
Joj mithrem eiwi drużeiti, jim wyroj mezem.	Owego mitręgę, w pośrod współbraćmi, który wyorywaczowi myta niewypłacał.

Schöpfer der Welt, u. s. w Jenen Sünder, der unter den Mitbrüdern dem ländlichen Aufseher seinen Lohn nicht bezahlt,

Créateur du monde, &c &c. Ce pécheur qui ne paye pas le salaire à celui qui était surveillant des laboureurs chez lui,

50

[illegible]

Ka hje csti ozithe	Jak trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

51

[illegible]

[illegible]

Aeť, mreot' ehuroj mazdao —
Newe sete, upazenenęm, upazojąť espehje —
Asztreye, newe sete sreotąj czereneye.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Dziewięć set, powaliwszy dać mu batogów —
Ostrzéj, dziewięć set ożywczych, czarnawych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Neunhundert Hiebe, u. s. w.

Le créateur répondit On le placera la face contre terre, et on lui donnera neufcents coups, &c

52

[illegible]
[illegible]

Datere gajethenęm astwatnęm eśaum —
Joj mithrem erwi drużeiti, jim deńhu mezem.

Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego
Owego mitręgę, który w śród współbraćmi, gotowy grosz zatrzymuje, procentów nieoddaje

Schöpfer der Welt, u s w Jenen Sünder, der unter den Mitbrüdern für das entlehene Geld den Zins nicht erstattet,

Créateur du monde, &c. &c Ce pécheur qui ne paye pas l'intérêt de l'argent qu'il a emprunté à ses confrères.

53

[illegible]

Ka hje esti czithe. | Jaka takiemu ma być kara?

wie soll man ihn bestrafen? — comment doit-il être puni?

54

[illegible]
[illegible]

Aeť, mreoť ehuroj mazdao —
Hezeńrem, upazenenęm, upazojiď espelye —
Asztreye, hezeńrem sreożoj ezereneye.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Tysiąc, powaliwszy, dać mu Batogow —
Ostrzej, tysiąc ozywczych, czarniawych, czysto brzęczących

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Tausend Hiebe, u. s. w.

Le créateur répondit On le placera la face contre terre, et on lui donnera mille coups, &c.

55

[illegible]

Joj neraz onethem uschiszteiti, ejeted' hje agereptem.

Ten człowiek, który we śnie marzy aby się usadowił bez pracy, być musi grypsycielem.

Der Mensch, welcher zur Schlafenszeit auf leichten Gelderwerb brütet, ist unzweifelhaft ein Dieb.

L'homme, qui pendant la nuit pense à s'enrichir sans travail, est indubitablement un voleur

56.

[illegible]

Jed' frazsseiti, ejeted' hje eweoiriszten.

Gdy on mieszka wśród sąsiadów będzie podpatrywał w ich dobra.

Wenn ein Solcher unter Nachbarn wohnt, wird er sicherlich nach ihrem Eigenthum trachten.

Si un tel se trouve dans le voisinage, il convoitera certainement la propriété de ses voisins.

57.

[illegible]

Jed' dm ejenoj meneńhe, patı eśneorti — hje eredusz.

A gdy mieszka w oddzielném manie, które już nabył, to staje się duszcielem.

25*

Wenn ein Solcher aber in einer einsamen Wirthschaft wohnt, welche er sich selbst erworben hat, dann wird er Räuber und Mörder

Si un tel demeure isolé, sur un bien qu'il s'est acquis, il sera brigand et assassin.

58.

[illegible]

Puchdhemezad, na eredużęm — tentjm parjyjeit.

Pięć razy poszedłszy on na czaty, a nie nieudusiwszy, całe jego przepada.

Wenn er fünfmal auf die Lauer gegangen ist und Niemand erwürgt hat, vergeht sein Körper

S'il a tenté cinq fois en vain d'étrangler et de voler, son corps périra.

59.

[illegible]

Datere gajethenęm astwaitnęm ećaum —

Joj nerem ageręptem agujurweyjeit.

Dawco świata ludzm jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczoonego

Owego człeka złodzieja, którego na grzechu zarwano

Schöpfer der Welt u. s. w. Jenen Diebesmenschen, welchen man auf der That ertappt hat,

Créateur du monde, &c. &c. Ce voleur que l'on a attrapé en flagrant délit,

60

[illegible]

Ka hje estı czıthe.

Jak trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

61

[illegible]

Aet', mreot', ehuroj mazdao —
Peqcze, upazenenęm (upazojd') espelje —
Asztreye, peqcze areożoj czereneye

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Pięć, powaliwszy, dać mu w sedno Batogów —
Ostrzéj, pięć srebrników czysto brzęczących

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Fünf Hiebe, u. s. w.

Le créateur répondit: Cinq coups &c. &c.

62.

[illegible]

Bityın, dese, upazenenęm (upazojd') espelje —
Asztreye, dese areożoj czereneye.

Na drugi raz, dziesięć powaliwszy, dać mu w sedno Batogów —
Ostrzéj, dziesięć srebrników czysto brzęczących.

Beim zweiten Male mögen zehn Hiebe, u. s. w. — La seconde fois dix coups &c. &c.

63

[illegible]

Thrityın, peqcze dese, upazenenęm (upazojd'), espelje —
Asztreye, peqcze dese areozoj czereneye

Na trzeci raz, powaliwszy go do góry sednem, dać mu piętnaście Batogów —
Ostrzéj, piętnaście monet ożywczych, czysto brzęczących.

Beim dritten Male mögen fünfzehn Hiebe, u. s. w. — La troisième fois quinze coups, &c. &c.

64.

[illegible]

Tujirym, thrisetem, upazenenęm, upazojd' espehje — Asztreye, thrisetem sreozoj czereneye	Na czwarty raz, trzydzieści, powaliwszy, dać Batów — Ostrzéj, trzydzieści ożywczych, czysto brzęczących srebrników

Beim vierten Male mögen dreissig Hiebe, u. s. w. — La quatrième fois trente coups, &c. &c.

65.

[illegible]

Puchdhem, pęczasetem upazenenęm, upazojd' espehje — Asztreye, pęczasetem sreozoj czereneye	Na raz piąty, pięćdziesiąt, powaliwszy, dać mu w sedno Batogów — Ostrzéj, pięćdziesiąt ożywczych, czysto brzęczących srebrników

Beim fünften Male mögen fünfzig Hiebe u. s. w. — La cinquième fois cinquante coups, &c. &c

66.

[illegible]

Chaztujm, heptatym, upazenenęu upazojd' espehje — Asztreye, heptatym sreożoj czereneye	Na szósty raz, siedmdziesiąt, powaliwszy, dać mu razów końskim pagamaczem — Ostrzéj, siedmdziesiąt ożywczych, czysto brzęczących srebrników.

Beim sechsten Male mögen siebzig Hiebe, u. s. w.

La sixième fois soixante-dix coups &c. &c

67

[illegible]

[illegible]

Heptethem, newetym, upazeuenęm upazoną espehje —
Asztreye, newetym areozoj ezireneye

Na siódmy raz, dziewięćdziesiąt dać mu Batów, powaliwszy go grzbietem do góry —
Ostrzej, dziewięćdziesiąt żywczych, czarnawych, czysto brzęczących.

Beim siebenten Male mögen neunzig Hiebe, u. s. w.

La septième fois quatre-vingt-dix coups, &c &c

68.

[illegible]

Esztemem, ejetejeżęm szkycothnenęm werezemnen, eauzwersztad, paiti peourwat'.

Na ósmy raz, byłżeby o ten szkodliwy uczynek posądzonym — nieprzestawałżeby ciągle po pierwszemu zarywać

Wenn er zum achten Male dieser seelenschädlichen That beschuldigt, und nicht aufhören würde, wie das erste Mal zu stehlen,

S'il commet la huitième fois ce péché nuisible à l'âme, et s'endurcit dans son crime, ne cessant pas de voler,

69

[illegible]

Ka lye esti carthe

Jaka mu wtenczas ma być kara?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut il le punir?

70

[illegible]

[illegible]

Aet', mraot ahuroj mazdao —
Ejetehje paiti pežoj tenuyje, dvyje saitje,
upazenenąm, upazojid' aspehje —
Asztreye, dvyje saitje sraožoj czereneye

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Byłożby palenia godnem ciało jego, dwieście, powaliwszy, dać mu w sedno Batogow —
Ostrzej, dwieście ożywczych, czysto brzęczących

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung. Wäre dann schon sein Körper des höllischen Feuers würdig so mögen zweihundert Hiebe, u. s. w

Le créateur lui répondit Si son corps a mérité le feu de l'enfer, qu'on lui donne deux cents coups de fouet, &c &c

71

[illegible]
[illegible]

Datare gajethenąm, astwaitinąm aszaum —
Jejezi naid' uzwerezyad, joj narem agerepiem — agujurweyjeiti.

Dawco świata ludzom jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.
Jeżeli nie uda się poprawić tego człeka złodzieja, — a zarwią go znowu na grzechu

Schöpfer der Welt, u. s w. Wenn es nicht gelingt diesen Diebesmenschen zum Bessern zu bekehren, und man ihn wieder auf der Sünde ertappt,

Créateur du monde, &c &c. S'il n'est pas possible de corriger ce pécheur, et que l'on attrape de nouveau en flagrant délit,

72

[illegible]

Ka hje asti czithe. | Jak go w tenczas trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

73.

[illegible]

[illegible]

Aet', mraot' ahuroj mazdao —
Ejotehje paiti pešoj tennyje, dvyje saitje upazenengu, upazojnl' espehje —
Aastreye, dvyje saitje sraošoj czereneye.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Byłożby palcena godném ciało jego, po dwieście, powaliwszy, dawać mu w sedno —
Ostrzój po dwieście ożywczych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber, wie no 70. — Le créateur répondit voyez no 70

74.

[illegible]

Datere gajethengu, astwaitinengu ezaum

Joj nereu ewcoirsztem ewcourwejesey-jeiti.

Dawco świata ludzm jak gaj rozumożnego, zostawać w czystości przeznaczonego.
Owego człeka w cudzy dom zierkającego, zarwanożby na kradzieży.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Jenen Menschen, wenn er nach fremdem Eigenthum trachtet, und er wird ertappt,

Créateur du monde, &c. &c. Cet homme, qui convoite le bien de son voisin, et qu'il est pris en flagrant délit,

75

[illegible]

Ka hje esti czithe.

Jaka mu być ma kara?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

76

[illegible]

[illegible]

Aet', nreot ehuroj mazdao —
Dese, opazenenęm, upazojd espehje —
Astreye, dese sreozoj czereneye —

Batym, pęącze dese apazenenęm, opazojd' espehje —
Asztreye pęącze dese sreożoj czereneye —

Thritym thrisetem upazenenęm upazojd espehje —
Asztreye, thrisetem sreożoj czereneye —

Tujrym, pęączasetem, upazenenęm upazojd espehje —
Asztreye, pęączasetem sreożoj czereneye —

Puchdhem, heptatym, upazenenęm, upazojd' espehje —

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Dziesięć, powaliwszy, dać Batow —
Ostrzéj dziesięć ożywczych, czarniawych monet —
Na drugi raz piętnaście, powaliwszy dać Batow —
Ostrzéj, piętnaście ożywczych, czysto brzęczących —
Na trzeci raz, trzydzieści, powaliwszy, dać Batow —
Ostrzéj, trzydzieści ożywczych, czarniawych —
Na czwarty raz pięćdziesiąt, powaliwszy dać Batow —
Ostrzéj, pięćdziesiąt ożywczych, czarniawych —
Na piąty raz, siedmdziesiąt powaliwszy, dać mu Batow w siodło —

Aastreye, heptaitym sreożoj czereneye —	Ostrzéj, siedmdziesiąt ożywczych, czysto brzęczących —
Chaxtuym, newaitym, upazenenąm, upazojd' espelje —	Na szósty raz, dziewiędziesiąt, powaliwszy dać mu Batow w sedno —
Aastreye, newaitym sreożoj czereneye —	Ostrzéj, dziewiędziesiąt ożywczych, czarnawych —
Heptetem ejetejeżąm szkyeothuenąm werezennem entzwersztad' — paib peourwat' —	A na siodmy raz, byłżeby o ten szkodliwy uczynek posądzonym, — nieprzestałżeby po pierwszem zaglądać i kraść —
Ka bje eati czithe —	Jaka mu być ma kara?
Aet', mreot' ehuroj mazdao —	Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Ejetehje paiti pezoj tenuyje, dvyje seitje upazenenąm, upazojd' espelje —	Byłożby palenia godném ciało jego, po dwieście powaliwszy, dawać mu w sedno —
Aastreye, dvyje seitje sreożoj czereneye	Ostrzéj, po dwieście ożywczych, czarniawych monet.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Zehn Hiebe, u. s. w. Beim zweiten Male mögen funfzehn Hiebe, u. s. w. Beim dritten Male mögen dreissig Hiebe, u. s. w. Beim vierten Male mögen funfzig Hiebe, u. s. w. Beim fünften Male mögen siebenzig Hiebe, u. s. w. Beim sechsten Male mögen neunzig Hiebe, u. s. w.

Wenn er zum siebenten Male dieser seelenschadlichen That beschuldigt würde, und nicht aufhörte, wie das erste Mal nach fremdem Eigenthum zu trachten und zu stehlen, wie soll man ihn bestrafen?

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Wäre dann schon — wie No. 70.

Le créateur répondit: Dix coups, etc. La seconde fois quinze coups, etc. La troisième fois trente coups, etc. La quatrième fois cinquante coups, etc. La cinquième fois soixante-dix coups, etc. La sixième fois quatre vingt-dix coups, etc.

S'il commet pour la septième fois ce péché nuisible à l'âme, et s'endurcit à voler comme la première fois, comment faut-il le punir?

Le créateur répondit: Si son corps à mérité le feu de l'enfer etc., voyez no. 70.

77

[illegible]

[illegible]

Datere gajethenqu astwatinqu ełaum.	Daweo świata ludzm jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.
Jejezi nojd' nzwerezyad', joj nerem eweon-niztem — eweonrwejeseyjeih	A jeżeli nie da się poprawić tego człowieka w cudzy dom zaglądającego, i zrywanoźby go ciągle na kradzieży

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wenn es nicht gelingt diesen, nach fremdem Eigenthum trachtenden und stehlenden Menschen zum Bessern zu bekehren, und man ihn wieder auf der Sünde ertappt,

Créateur du monde, etc. S'il n'est pas possible de convertir cet homme qui convoite et vole les biens de son voisin et que l'on attrape de nouveau en flagrant délit,

78

[illegible]

Ka bje esti czthe	Jaka mu wteneżas ma być kara?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

79

[illegible]

Aet', mreot' eluroj mazdho — Ejetehje parh pozoj tennyje, dvyje zeitje, upazenenęm, ngavojni espehje — asztreye, dvyje seitje sreożoj czereneye.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Byłożby palenia godnem ciało jego, po dwieście, pawalwazy, dawać mu w sedno Batow — ostrzej, po dwieście ożywczych, czysto brzęczących mech płac.

Darauf antwortete der Urheber, wie no 70. — Le créateur répondit voyez no. 70

80

[illegible]

Datere gaȩthanąm, astwaitinąm ašaum —	Dawco świata ludzam jak gaj rozmnażonego zostawać w czystości przeznaczonego
Jøj narem eredusz sacthe, dzeiąn.	Owego człowieka, który duszący sen za dawszy złodziejżeby

Schöpfer der Welt, u. s. w. Jenen Menschen, welcher, nachdem er Jemand in den Schlaf versenkt hat, ihn dann bestiehlt,

Créateur du monde, &c. &c. Cet homme, qui après avoir endormi quelqu'un, le vole,

81

[illegible]

Ka hje esti czthe	Jak trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

82.

[illegible]

Asť, mreoť, churoj mazdao —	Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Pęącze dese, upazenenąm, upazojıť es-	Piętnaście, ponaliwszy dać mu w sedno

pehje — asztreye, pęącze desę, sreożoj czereneye —

Btym, thrsetem upazenenęm, upazojid' espchje — asztreye, thrsetem sreożoj czereneye —

Thritym pęączasetem, upazenenęm, upazojid espehje — asztreye, pęączasetem sreożoj czereneye —

Tyjrym, heptaitym upazenenęm opazojid' espehje — asztreye, heptaitym sreożoj czereneye —

Puchdhem, newaitym, upazeoenęm, upazojid' espehje — asztreye newaitym sreożoj czereneye —

Chsztujm, ęjetejeżęm szkyeothnenęm werezemnem csttzweraztad, paiti peourwat' —

Ka hje cab crthe —

Aet', mreot' ehuroj mazdao —

Ejetehje paiti pezoj tenuyje, dvyje settje upazenenęm, upazojid' espchje — asztreye, dvyje settje sreożoj czereneye.

Batogow — ostrzéj, piętnaście ożywczych, czarnawych, czysto brzęczących —

Na drugi raz, trzydzieści, powaliwszy, dać mu w sedno Batogow — ostrzéj, trzydzieści ożywczych, czysto brzęczących —

Na trzeci raz, pięćdziesiąt, powaliwszy dać mu Batow — ostrzéj, piedziesiąt ożywczych, czarnawych czysto brzęczących —

Na czwarty raz, siedmdziesiąt, powaliwszy dać mu Batow w sedno — ostrzéj, siedmdziesiąt ożywczych, czysto brzęczących —

Na piąty raz, dziewięćdziesiąt, powaliwszy dać mu w sedno Batogow — ostrzéj, dziewiędziesiat ożywczych, czarnawych, czysto brzęczących —

Na szósty raz, byłżeby o ten szkodliwy uczynek posądzonym, nieprzestałżeby po pierwszemu zło broić —

Jak go trza karać?

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —

Stałżeby się ognia piekielnego godny całem, po dwieście, powaliwszy, dawać mu w sedno Batow — ostrzéj, po dwieście, ożywczych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Funfzehn Hiebe, u. s. w. Beim zweiten Male mogen dreissig Hiebe, u s. w. Beim dritten Male mögen funfzig Hiebe, u. s. w. Beim vierten Male mögen siebenzig Hiebe, u s w Beim fünften Male mögen neunzig Hiebe, u. s. w.

Wenn er zum sechsten Male dieser seelenschädlichen That beschuldigt und nicht aufhören würde, wie das erste Mal zu trachten und zu stehlen, wie soll man ihn bestrafen?

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Wäre dann schon ... wie no 70

Le créateur répondit Quinze coups, etc. La seconde fois trente coups, etc. La troisième fois cinquante coups etc La quatrième fois soixante-dix coups, etc. La cinquième fois

quatre-vingt-dix coups, etc. S'il commet la sixième fois ce péché nuisible à l'âme et s'en durcit à convoiter et à voler comme la première fois, comment faut-il le punir?

Le créateur repondit: Si son corps … voyez no 70.

83

[illegible]

Datere gajethenąm, astwatinąm ċâsam	Dawco świata ludzim jak gdy rozumnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego
Jejan nojid' uzwerezyad' jąj nerem, eredusz snethe dzejąh	A jeżeli nie uda się poprawić tego człowieka, który duszący sen zadawazy, zi jest działającym.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wenn es nicht gelingt, diesen Andere in Schlaf versenkenden und dann stehlenden Menschen zum Bessern zu bekehren,

Créateur du monde, &c. &c. S'il n'est pas possible de convertir cet homme qui endormit et vole ses frères,

84

[illegible]

Ka hje esti czithe	Jak go trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

85

[illegible]

Aet mreot ehuroj mazdao —	Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Ejetehje paiti pežoj tenuje dvyje seitje	Byłożby ciągle godném palenia ciało jego

upazenenęm, upazojid' espehje — asztreye, dvyje satje areożoj ezereneye	po dwieście, powaliwszy, dawać mu w sedno Batogow — ostrzéj, po dwieście ożywczych, czarniawych, czysto brzęczących —

Darauf antwortete der Urheber, wie no 70 — Le créateur repondit, voyez no 70

86

[illegible]

Datare gajethenęm, astwaitinęm ezaam.	Dawco świata ludzmi jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego.
Joj neram wychrujmeątem oherem dzeiąti	Owego człeka wychorującym jedzeniem źle dziejącego.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Jenen Menschen, welcher durch krankmachende Speise Böses wirkt,

Créateur du monde, &c. &c Qui par une nourriture malfaisante fait le mal

87

[illegible]

Ka hje osti ezthe.	Jak trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

88.

[illegible]

Act', mreot' churoj mazdao — Thrisetem, upazenenęm, upazojd' espehje — asztreye, thrisetem areożoj ezereneye.	Nu to odrzekł Bohater Stworzenia — Trzydzieści, powaliwszy dać Batogow w sedno — ostréj, trzydzieści ożywczych, czarniawych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung   Dreissig Hiebe, u. s. w

Le créateur répondit   Trente coups etc

89

[illegible]

Bitym, pęączasetem, upazenenęm, upazojid' espehje — asztreye, pęączasetem sreożoj czereneye.	Na drugi raz, pięćdziesiąt, powaliwszy, dać mu w sedno — ostrzej, pięćdziesiąt ożywczych, czarniawych, czysto brzęczących

Beim zweiten Male mögen fünfzig Hiebe, u. s. w — La seconde fois cinquante coups, etc

90

[illegible]

Thritym heptatyn, upazenenęm upazojid espehje —	Na trzeci raz, siedmdziesiąt, powaliwszy, dać mu w sedno końskim paganiaczem —
Asztreye, heptatym sreożoj czereneye —	Ostrzéj siedmdziesiąt ożywczych, czysto brzęczących —
Tujryn, newatym upazenenęm, upazojid' espehje —	Na czwarty raz, dziewięćdziesiąt, powaliwszy, dać mu w sedno Batów —
Asztreye, newatym sreożoj czereneye.	Ostrzéj, dziewięćdziesiąt ożywczych, czysto brzęczących —
Puchdhem, ejetejeżęm szkyeotlnenęm we-	A na piąty raz, byłżeby o ten szkodliwy

rezemnem enzuwerstad', paiti peourwat' —

Ka hje esti czithe —

Aet, mreot' churoj mazdao —

Ejetehje paiti pešoj tenuyje dvyje seitje, upazenenem, upazojid sepehje —

Asztreye, dvyje seitje sreošoj czereneye.

uczynek posądzonym, — nieprzestałżeby po pierwszemu zło broić —

Jaka mu za to kara?

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —

Byłożby ciągle palenia godném ciało jego po dwieście, powaliwszy, dawać mu w sedno —

Ostrzéj, po dwieście ożywczych, czarnawych, czysto brzęczących —

Beim dritten Male mögen siebenzig Hiebe, u. s. w. Beim vierten Male mögen neunzig Hiebe, u. s. w.

Wenn er zum fünften Male dieser seelenschädlichen That beschuldigt und nicht aufhören würde wie das erste Mal dies Böse zu thun, wie soll man ihn bestrafen?

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung, wie no. 70

La troisième fois soixante-dix coups, etc. La quatrième fois quatre-vingt-dix coups, etc. S'il commet la cinquième fois ce péché nuisible à l'âme, et s'endurcit au mal, comment faut-il le punir? Le créateur répondit, voyez no. 70

91.

[illegible]

Datere' etc. Jejezi nojd uzwerezyad', joj nerem wyehrujmeątem cherem daeiąti.

Dawco świata! etc. A jeżeli nie uda się poprawić tego człeka, który chorobę sprawującemi pokarmami złodziei.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wenn es nicht gelingt diesen Menschen, welcher durch krankmachende Speise Böses wirkt, zum Bessern zu bekehren

Créateur du monde, etc. etc. S'il n'est pas possible de corriger cet homme qui fait le mal par une nourriture malfaisante,

92

[illegible]

Ka hje esti czithe.

Jak go trza karać potem?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

93.

[illegible]

[illegible]

Aet', ureot' ahuroj mazdao —
Ejetehje paiti pe̦zoj tenuyje, dvyje seitje upazenenęm, upazopd' espeẖje —
Aaztreye, dvyje seite areożoj czereneye.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Byłożby ciągle palcem godném ciało jego, po dwieście, powałwazy, dawać mu w sedno.
Ostrzej, po dwieście ożywczych, czarnawych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber, wie no. 70. — Le créateur répondit, voyez no. 70

94.

[illegible]

Datere' etc. Joj nerem, teczed' wojhuj nem cherem dzenąti.

Dawco świata' etc Owego człeka który ciek dolewa w błogosławione jedzenie, aby złodzieł.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Jenen Menschen, welcher Saft in die gesegnete Speise giesst, um Böses zu wirken,

Créateur du monde, etc etc Cet homme qui mêle de la liqueur dans la nourriture appétissante, pour faire le mal,

95.

[illegible]

Ka hje esti czithe.

Jak trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

96.

[illegible]

[illegible]

Aet' mrot' churoj mazdao — Pęączasetem upazenenęm, upazojd' espehje —

Asztreye, pęączasetem sreożoj czereneye.

Bityn, heptatym, opazenenęm, upazojd' espehje —

Asztreye, heptatym, sreożoj czereneye.

Thrityn, newatym, upazenenęm, upazojd' espehje —

Asztreye, newatym sreożoj czereneye

Tojrym, ejetejezęm szkyeothneęm werezenmem eanzwerstad', paiti peourwat —

Ka hje esti czithe —

Aet' mrot' churoj mazdao —

Ijetehje paiti peżoj tenuyje dvyje seitje, upazenenęm, upazojd' espehje —

Asztreye, dvyje seitje sreożoj czereneye

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —

Pięćdziesiąt, powaliwszy, dać mu w sedno —

Ostrzéj, pięćdziesiąt ożywczych, czarniawych, czysto brzęczących.

Na drugi raz, siedmdziesiąt, dać mu w sedno Batow —

Ostrzéj, siedmdziesiąt ożywczych, czarniawych, czysto brzeczącyck —

Na trzeci raz, dziewięćdziesiąt dać mu w sedno —

Ostrzéj, dziewięćdziesiąt ożywczych, czarnawych —

Na czwarty raz, byłżeby o ten szkodliwy uczynek posądzonym, nieprzestawałżeby po pierwszemu zło broić.

Jak go trza karać?

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —

Byłożby palenia godném ciało jego, po dwieście, powaliwszy dawać mu w sedno —

Ostrzéj po dwieście ożywczych, czarniawych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Funfzig Hiebe u. s. w. Beim zweiten Male mögen siebenzig Hiebe u. s. w. Beim dritten Male mögen neunzig Hiebe, u. s. w

Wenn er zum vierten Male dieser seelenschädlichen That beschuldigt ist, und nicht aufhören würde, wie das erste Mal dies Böse zu thun, wie soll man ihn bestrafen?

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Wäre dann schon u. s. w wie no 70

Le créateur répondit Cinquante coups, etc. La seconde fois soixante-dix coups, etc, La troisième fois quatre-vingt-dix coups, etc.

S'il commet la quatrième fois ce péché nuisible à l'âme et s'endurcit dans le mal, comment faut-il le punir? Le créateur répondit voyez no 70

97

[illegible]

Datere' etc Jejezi cojid' uzwerezyad', joj uerem, teczed' wojtujnam eherem dzeiati.

Dawco świata' etc A jeżeli nieda się poprawić tego człowieka, który cick dolewa w błogosławione jedzenie, zło brojąc

Schöpfer der Welt, u. s. w Wenn es nicht gelingt diesen Menschen, welcher Saft in die gesegnete Speise giesst, um Böses zu thun, zum Bessern zu bekehren,

Créateur du monde, &c &c S'il n'est pas possible de corriger cet homme qui mêle de la liqueur dans la nourriture appétissante,

98

[illegible]

Ka hje esti caitho.

Jak go w ówczas karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

99

[illegible]

[illegible]

Aet', mreot' ahuroj mazdao —
Ejetehje pasti pezoj tenuyje, dvyje saetje, upazenenąm upazojd' caphje —

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Byłożby palenia godném ciało jego, po dwieście, powaliwszy dawać mu w sedno —

Aztreye, dvyje seitje sreożoj czereneye.	Ostrzéj, po dwieście ożywczych, czarnawych. czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber, wie No 70. — Le créateur répondit voyez no. 70.

100

[illegible]

Datere! etc. Joj nerem estoj Bdhem cherem dzeiąti	Dawco świata! etc. Owego człeka, który źle przyprawił Bidę, i złodziei.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Jenen Menschen der den Malztrank verdirbt, um Böses zu wirken.

Créateur du monde, &c &c. Cet homme, qui gâte le Bida (espèce de bière) pour faire le mal,

101

[illegible]

Ka hje esti ezithe	Jak trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

102.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Aeť, mreoť ehuroj mazdao —	Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Heptatym, upazenenęm, upazojď espehje —	Siedmdziesiąt, powaliwszy, dać mu w sedno
Aztreye heptatym sreożoj czereneye.	Ostrzéj, 70 ożywczych, czysto brzęczących.
Btym, newatym, upazenenęm upazojď espehje —	Na drugi raz, 90 powaliwszy, dać mu w sedno —
Aztreye, newatym sreożoj czereneye.	Ostrzéj, 90 ożywczych, czysto brzęczących

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Siebenzig Hiebe, u. s. w. Beim zweiten Male mögen neunzig Hiebe, u. s. w.

Le créateur répondit: Soixante dix coups &c. La seconde fois quatre vingt dix coups &c.

103.

[illegible]

[illegible]

Thritym, ejetejeżąm szkyeothnenąm werezemnem czuzwereztad', paiti peourwat' —
Ka hje esti czithe

Na trzeci raz, byłżeby o ten szkodliwy uczynek posądzonym, niepoprawiłżeby się a po pierwszemu złodził —
Jaka mu ma być kara?

Wenn er zum dritten Male dieser seelenschädlichen That beschuldigt und nicht aufhören würde, wie das erste Mal, dies Böse zu thun, wie soll man ihn bestrafen?

S'il commet la troisième fois ce péché nuisible à l'âme, et s'endurcit au mal comment faut-il le punir?

104

[illegible]

[illegible]

Aet', mraot' ahuroj mazdao —
Ejetehje paiti pezoj tenuyje, dvyje setje, upazenenąm, upazojńl czpelhje —
Asztreye, dvyje setje sreożoj czereneye.

Na to odrzekł Bobster Stworzenia —
Byłożby palcma godném ciało jego, po dwieście, powaliwszy, dawać mu w sedno —
Ostrzej, po dwieście ożywczych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber, wie no. 70 — Le créateur répondit: voyez no. 70

105

[illegible]

Datere[1] etc Jejem nojid' uzwerezyad, joj nerem, eatoj Bidhem eherem dzeiąti.

Dawco świata[1] etc A jeżeli można się poprawić tego człowieka, który źle przyprawia Bidę, i złodziei

Schöpfer der Welt, u. s w Wenn es nicht gelingt diesen Menschen, welcher den Malztrank verdirbt, um Böses zu wirken, zum Besseren zu bekehren,

Créateur du monde, &c &c. S'il n'est pas possible de corriger cet homme, qui gâte le Bida (espèce de bière) pour faire le mal,

106

[illegible]

Ka lye isti ezthe

Jak trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut il le punir?

107

[illegible]

[illegible]

Aet', mroot' eluroj mazdao —
Ejetelye pati pežoj temuyje, dvyje seitje upazenenęm upaxojid' espelje —
Astreye, dvyje seitje sreožoj ezerencye.

Na to odrzekł Bohater Sworzenia —
Byłożby ciągle palenia godném ciało jego, po 200 powaliwszy, dawać mu w sedno —
Ostrzéj, po 200 ożywczych, czarniawych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber, wie no. 70 — Le créateur répondit voyez no 70

108.

[illegible]

Datere! etc. Joj nerem, frazabeodheńhem snethem dzeiąta.

Dawco świata! etc. Owego człowieka, który nad pogrążonym w mocnym śnie złodziei.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Jenen Menschen, welcher den plötzlich in tiefen Schlaf Versunkenen beatiehlt,

Créateur du monde, &c. &c. Celui, qui vole un homme profondément assoupi.

109

[illegible]

Ka hje estı cınthe.

Jak go trza karać?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

110

[illegible]

Aet', mraot', ahurej mazdao —
Newastym, upazenenąm upazojıl'espebje —
Aastroye, newastym arozoj czerenaye.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Dziewiędziesiąt, powaliwy, dać mu wcedno.
Ostrzej, 90 ożywczych, czarnawych.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Neunzig Hiebe, u. s. w.

Le créateur répondit Quatre vingt-dix coups &c. &c

111.

[illegible]

Bıtyın, ejetejeżęm skyothnenęm werezemnem — enuzwersztad', paiti pcoarwat'

Na drugı raz, byłżeby posądzonym o ten szkodliwy uczynek — niepoprawiłżeby się, a ciągle zło broıł po pierwszemu.

Wenn er zum zweiten Male dieser seelenschädlichen That beschuldigt, sich nicht bessern und nicht aufhören würde, wie das erste Mal, dies Böse zu thun,

S'il est accusé la seconde fois de ce péché nuirible à l'âme, et s'il s'endurcit au mal,

112.

[illegible]

Ka hje esh czithe.

Jak go trza karać w ówczas?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

113.

[illegible]

Aeť, mraoť ahuroj mazdao —
Ejetejehje parti pešoj tenuyje, dvyje seitje,
upazenenem, upazojď espehje —
Asztreye dvyje seitje sraozoj czereneye

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Byłożby jeszcze palenia godném ciało jego,
po 200 powaliwszy dawać mu w siedno —
Ostrzéj, po 200 ożywczych, czarnawych.

Darauf antwortete der Urheber, wie no. 70 — Le créateur répondit voyez no. 70

114.

[illegible]

Datere' etc Jejezi nojď uzwerezyaď, joj nerem frazabeodhešhem snethem, daeząn.

Dawco' etc. A jeżeli nie uda się poprawić tego człowieka, który, nad pogrążonym we śnie mroczym, złodziei.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wenn es nicht gelingt diesen Menschen, welcher den plötzlich in tiefen Schlaf Versunkenen bestiehlt, zum Besseren zu bekehren,

Créateur du monde, &c. &c. S'il n'est pas possible de corriger celui qui vole un homme profondément assoupi,

115.

[illegible]

Ka hje esh czithe.

Jakże go in nadal karać trza?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

116

Aeć, mreot' ehuroj mazdao — Ejetebje paiti pežoj tenuyje, dvyje sejtje spazenengm, spazojid' espehje — Aaztreye, dvyje sejtje sreožoj czereneye.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Byłożby ciągle palenia godném ciało jego, po 200 dawać mu w sedno — Ostrzej, po 200 ożywczych, czarnawych

Darauf antwortete der Urheber, wie no. 70 — Le créateur répondit voyez no. 70.

117

Hamoj aškyeothne, tje pasczejete bewejti.	Gorączka nagła, szczególnie szkodliwa, złe pokazuje po sobie skutki

Eine plötzliche Krankheit wird unmenschädliche Folgen mit sich führen.

Une fièvre soudaine a des conséquences extrêmement nuisibles.

118

Ezebje paiti peętem.	Miałżeby nagle zapjeć, zajęczyć, zaboleć

Wenn also Jemand plötzlich aufschreien sollte, — Si quelqu'un pousse soudainement un cri,

119

Ezebje haiti frasestym.	Miałżeby on zdrowo siedzieć w pośród drugich

während er zuvor gesund dasass unter den Sitzenden.

Tandis qu'il était assis bien portant parmi les autres.

120.

[illegible]

Jedeze idhe neroj hamoj dajene, dzesęo brathre — wa hacheye — wa.	Byłożby tak, — mechże idzie zaraz człowiek gorliwy na prawo Boże działać, niby on Brat, niby siostra, lub kto niebądź

Wäre es so — so mag der glaubenseifrige Mensch hingehen zu helfen, sei es, dass es der Bruder ist, oder die Schwester, oder irgend ein Anderer

S'il en est ainsi, l'homme éclairé par la foi, ira au secours, comme si c'était son frère, sa soeur, ou tout autre.

121

[illegible]

Żejetoj czinehhoj — wa narr czinehhoj — wa chretu czinehhoj — wa.	Zyłżeby jeszcze mąż w bolach dręczony — albo niewiasta w bolach dręczone — albo traktowany, w bolach dręczony — albo ktoś

Wenn der von Schmerzen gequälte Mann noch lebt, oder die von Schmerzen gequälte Frau, oder der von Schmerzen gequälte Gastfreund, oder wer es immer sei

Si l'homme souffrant vit encore, ou la femme souffrante, ou le convive souffrant, ou qui que ce soit.

122.

[illegible]

Jejem zejetoj czinehhoj dzesęn — hęm idhe żejetem — hęm bareyen.	Jeżeli on jeszcze żyje, niech się przystąpi do ratowania — nawet, niech się idzie orzeźwiać — nawet, niech się go bierze

Wenn er also noch lebt, so mag er zur Rettung schreiten, mag er ihn zu sich bringen, mag er ihn sogar aufheben

S'il vit donc encore, il courra au secours, le sauvera, le soulèvera.

123.

[illegible]

Jejezi nuri czinefiboj, dzeegn upe wa nai rikęn, wadhayejete

Jeżeli to niewiasta dręczy się w bolach, niech przystąpi do niej gospodyni domu, albo jéj podawajki.

Wenn eine Frau sich in Schmerzen quält, mag die Hausfrau zu ihr treten, oder ihre Dienerinnen.

Si une femme souffre, la mère de famille ou ses servantes iront au secours.

124.

[illegible]

Jejem ehretu czinefiboj, dzeeęa upe — wa męthrem speętem merejete

Jeżeli to traktowany dręczy się w bolach, niech koło niego chodzą starannie, i mędrca świętego, doń przywołają.

Wenn der Gastfreund sich in Schmerzen quält, mag man sich sorgfältig um ihn bemühen und den frommen Weisen zu ihm rufen,

Si le convive souffre, on s'occupera soigneusement de lui, et on appellera le sage pieux.

125.

[illegible]

Peourumeze, najemje esnje, eperemeze —

Peourumeze, najemje chżefnje, eperemeze

Jak najpierwéj — najrychléj — choćby to było w pierwszym śnie, i jeszcze głębéj —

Jak najpierwéj — choćby to było o pół nocy, i jeszcze głębéj

gleich zuerst, wäre es auch zur ersten Schlafenszeit, und noch weiter, gleich, wäre es auch zur ersten Mitternachtszeit, und noch später,

aussitôt, lors même que ce fut au commencement de la nuit, et même plus ce tard, — fut-ce même à minuit, et même plus tard,

126

[illegible]

Uchâṇje — chrethwje — wydrwanehje ezad'

Bardzo chętnie — bardzo krwisto — bardzo wytrwale, niech się to stanie.

sehr bereitwillig, sehr herzenseifrig, sehr ausdauernd soll das geschehen.

cela doit se faire très volontiers, de très bon cœur, et avec persévérance

127

[illegible]

Ezeze nemeñhe uchâṇje, chrethwje, jejnje, astje.

Bo gdyby to się działo bez chęci a gorliwości, on przez truciznę pożartym byćby musiał.

Denn geschehe es ohne Bereitwilligkeit, ohne Eifer, so muss er verzehrt werden (von der Krankheit)

Car si cela se fait de mauvais cœur, sans zèle, le soufrant périra.

128

[illegible]

[illegible]

Meidhyai esnęmeze chżefnęmeze ewethe —

Badejeoze pati esnje — paiti chżefnje

W połowie niespania, w zapadłéj nocy stańcie się czuwającymi —

Byłożby to we dnie, byłożby to w nocy, stójcie zawsze na nogach.

In der Mitte des Tages, wie in der tiefsten Nacht, seid eifrig wachsam, eben so bei Tage, wie in der Nacht seid wachsam.

Soyez vigilant au milieu du jour, et au plus profond de la nuit, — veillez avec zèle le jour comme la nuit.

129

[illegible]

Wyspem, a ehmad', jed' tao srewao, dreądzeyęn — jao peourwe ejethrepeteyęj dreąndzeyęn

Wszystko to ma się tam dziać tak czysto w pospieszności, jak to w pierwszym poranku podróżny drze się.

Das soll Alles aus so reinem Eifer geschehen, wie bei erster Morgenzeit der Fussreisende eifrig auf ist.

Tout cela doit se faire avec le même zèle, que met le voyageur à pied à reprendre sa route aux premières lueurs de l'aurore

130

[illegible]

Hęm teptibyoj, eiwyoj —
Czachreren nerebyzj Zerethusztre

Nawet, miałżeby on być topionym z upału, - usłującym, człowiek Zoroastra, zawsze być ma.

Würde er sogar hinschmelzen (von der Sonnengluth) — der durch Zoroaster gläubige Mensch muss hilfreich sein

Dût il fondre (par les rayons du soleil). Celui qui croit en Dieu, doit être secourable

131

[illegible]

Ma gujasz — ma wastrehje, hetoj edhatym, weoczojid'.

Ani mięsa — ani jarzyny, aby jemu niedawać, on tam zaleci.

Weder Fleisch, noch Gemüse ihm (dem Kranken) zu geben, wird jener (der Arzt) anbefehlen.

Le sage ordonnera qu'on ne donne au malade ni viande ni légumes.

132

[illegible]

Jed'eze uiti, nairwaiti zyi tje — ehmad' peourum fraureoni — spiteme Zerethuastre

Po wyjściu, miałyżby kobiety żywić go — niech się za najpierwszą rzecz zaleci z zaprzeczeniem — uczony Zoroastrze

Wenn nach dessen Entfernung die Frauen ihm (dem Kranken) heimlich Speise geben sollten, so muss dies vor Allem zuerst verboten werden, o gelehrter Zoroaster,

Il faut défendre avant tout, ô sage Zoroastre, que pendant son absence (du sage) les femmes ne lui donnent de la nourriture,

133.

[illegible]

Jethe, megewoj fraweehtojid'

Bo byłożby tak, żołądek jego musiałby się wzburzyć.

denn sonst möchte sich der Magen entzünden.

autrement, l'inflammation se mettrait dans l'estomac

134.

[illegible]

Wysane, ehmad' jethe, swysai puthrane — ehmad', jethe eputhrai.

Zupełnutenko, niech leży tak, jak wysysające dziatki — niech się tak dogląda, jak dziecię.

Ganz so soll er gehalten werden wie der Säugling, und soll überwacht werden wie ein Kind,

On le traitera complètement comme un nourrisson, et on le surveillera comme un enfant.

135

[illegible]

Žajetewetoj, ohmad' jetho etejetai. | Aby li żył, — niech tak istnieje.

Nur so viel, dass er am Leben bleibt, soll er Nahrung erhalten

On lui donnera seulement la nourriture nécessaire pour le conserver en vie.

136.

Hancze, enyao nerao wojhu, menoj dzegerebusztroj eihet, joj gujuaz nruthwere, hęn pafrath — jetho hau joj nopd'

Co do innych ludzi, którzy w tym względzie mniemają, że pomoże wątrobie, kiedy taki chory podje mięsa, bo ooę przemoże, na nogi postawi, — to tak z nim nie będzie.

Was die anderen Leute aber meinen dass den Eingeweiden dienlich sein würde, wenn wenn er Fleisch isst, weil dies (die Krankheit) unterbrechen, und ihn sogar auf die Füsse bringen würde, so wird es nicht also mit ihm sein

Quant à ce que disent les autres qu'il serait utile à l'estomac et aux entrailles de lui donner de la viande, parce que cela coupe la maladie, et le mettrait sur pied, il n'en serait point ainsi.

137.

Ithe, hoj ope meretoj. | Zaiste, — on opadnie śmiertelnie.

Wahrlich, er wird dem Tode verfallen. — Il mourra certainement.

138.

Han, esperenoj mezoj —

Han, enumeyoj mezoj —

Takiemu, już trza strzec się rączych koników za myto —

Takiemu trza strzec się istada owiec za myto-

Hau, steoroj mesoj —	Takiemu, trza zrzec się wołów pługowych za myto —
Hau, wyroj mesoj.	Takiemu, trza oddać za myto i rolę oroną.

Der mag nur immer seine Rennpferde als Lohn hingeben; der mag nur immer seine Schafheerden als Lohn hingeben, der mag nur immer seine Ochsen als Lohn hingeben, der mag nur immer auch sein Ackerland als Lohn hingeben.

Et celui-ci peut donner ses meilleurs chevaux en récompense, il peut donner ses troupeaux de moutons en récompense; il peut donner ses boeufs en récompense; il peut donner ses terres en récompense.

139

[illegible]

Egożoj zyi neroj patyjciąti — estoj wydhojtuax, pełnaiti.	Wyżyłżeby ten całek, który się wybierał pójść na wieki, — to nie powinni wydać, poznawszy jako jego

Sollte aber ein Mensch, welcher schon im Begriff war hinüber zu gehen, am Leben bleiben, so müssen sie ihm das wiedergeben, was sie als das Seinige anerkennen.

Cependant si l'homme qui était sur le point de mourir se rétablissait, on devrait lui restituer ce qu'on reconnaîtra lui appartenir.

140

[illegible]

Jescze iżusz — chathechtoj pełnaiti.	Byłżeby to wyrobnik jadła swego, niechże się na nim poznają.

Wäre er ein Lohnarbeiter, so mag irgend einer sich seiner annehmen.

Si c'était un ouvrier, quelqu'un devrait le recueillir.

141

[illegible]

Jescze zemokoj, pełnaiti — kemnen, westje weńhenem.

Byłłeby to parobek rolniczy, to się i nad nim zlitować — karczując on, niech równie weźmie udział z plonów.

Wäre er ein Ackerknecht, so mag man sich seiner annehmen, mag er ackern, mag er seinen Ernteantheil hinnehmen.

Si c'était un ouvrier de champ, on le recueillera, il travaillera, et il aura sa part dans les bienfaits de Dieu (la récolte)

142.

[illegible]

Jescze meżym drweątem, eastarem — kameredheeze pełnaiti.

Byłłeby mieszkańcem strudzonym, zestarzałym, — to się pomiłować nadnim i dać mu komoreczkę

Wäre er ein altersschwacher Einwohner, so mag man ihm mit einer Kammer zu Hilfe kommen (d. h. Obdach geben)

Si c'était un homme épuisé par le travail, et déjà vieux, on le recueillera et on lui donnera un abri.

143

[illegible]

Jescze ezemeoghem, eneżewenem, einherestatem, pełnaiti.

Byłłeby on nieuznanym, wiarą nieoświeconym, w nieśmiertelność duszy niewierzącym, — to się i nad nim trza zlitować.

Wäre er arbeitsunfähig, ohne Erkenntniss und ohne Glauben an die Unsterblichkeit, so muss man sich auch so seiner annehmen mit Belehrung und That.

Si c'était un homme invalide, sans connaissance et sans foi dans l'immortalité, on le recueillera aussi, et on l'instruira.

144.

[illegible]

Pećiryu, ejetejeąm szkyeothnenąm werezenmen, tojud' bityn.

Ale, po pierwszem, stałoby się szkodliwe grzechy duszy popełniającym, — to już nie ma dlań drugiego politowania.

Wenn er aber nach dem ersten Erbarmen seelenschädliche Sünden begehen sollte, so giebt es für ihn kein zweites (Erbarmen).

Si, après qu'on a eu pitié de lui pour la première fois, il commet des péchés nuisibles à l'âme, il est indigne de toute autre commisération.

145

[illegible]

Ewedhe — ejetedhe — ejetehje szkyeothnehje, jethe wejetheąti — jethe ejetehmi eńhwoj — jed' ustwanti.

Byłżeby zawsze takim jeszcze — stałżeby się szkodliwe duszy grzechy popełniającym — byłżeby h żarłokiem — chciałżeby żyć tak, jakby on jeden istniał — w ówczas go zostawić trza sobie samemu.

Wenn er noch so sein sollte, wenn er fortwährend seelenschädliche Sünden begehen sollte, wenn er gefrässig sein sollte und so leben wollte, als wäre er allein (auf der Welt), dann muss man ihn sich selbst überlassen.

S'il était ainsi, qu'il commet sans cesse des péchés nuisibles à l'âme, s'il était gourmand et voulait vivre comme s'il était seul au monde, alors on l'abandonnera à son sort.

146

[illegible]

Eyćhejenasz keretaisz — ezdebysz, palti ewe kerethyat'

Nożem żelaznym, kerczującym, ozdoby trza mu urznąć

Mit dem ehernen spaltenden Messer mag man ihm aber die Zierde (d. h. die Nase und die Ohren) abschneiden.

On lui coupera avec un couteau en fer bien tranchant, les ornements de la figure (c-à-d. le nez et les oreilles)

147

Eożeńheithyaose tenwoj mesyoj, wa ehmad' ezid'.

A to, choćby się opierał e bronił ogromnym ciałem lub też czemkolwiek

Wenn er sich auch widersetzt und mit kräftigem Körper sich vertheidigt, oder mit irgend einem Dinge.

S'il s'oppose, et se défend de toute la force de son corps, ou de toute autre manière.

148

Ewedhe, ejetedhe — ejetehje szkyeothnehje, jethe wejetheąti — jethe ejetehmi eńhwoj — jed' astwenąti

Byłżeby zawsze jednostajnym — popełniałżeby zawsze grzechy duszy szkodliwe — żyłżeby jak zwierze — sądziłżeby się, że on jeden na świecie, — to go zostawić trza sobie samemu.

Wenn er noch so sein sollte, wie no. 145 — S'il était ainsi, voyez no. 145

149

Eyeńhejenaiaz fiąjbisz, edebysz — paiti ewe pezad'

W żelazne dyby trza go zakuć, dla wstydu a poprawy — niechby sobie tak pożył.

In das eiserne Halsband mag man ihn dann schmieden, zur Beschämung und Besserung mag er so stehen.

On le mettra au pilori, le collier de fer au cou, pour l'humilier et le corriger, qu'il reste ainsi.

150

Eożeńheithyaose, tenwoj mesyoj — wa chmad'ezid'

Bez względu, gdyby się opierał ogromnym ciałem, lub bronił się czemkolwiek.

Wenn er sich auch widersetzt, wie no. 147 — S'il s'oppose, voyez no. 147

151.

[illegible]

Ewedhe, ejetedhe — ejetehje szkyeothnehje, jethe wejetheątı — jethe ejetehmı eńhwoj — jed' astwaiąti.

Byłżeby zawsze jednostajnym — popełnażeby grzechy duszy szkodliwe — byłżeby jak Bydle — sądziłżeby się jednym na świecie, — to go zostawić sobie samemu.

Wenn er noch so sehr sollte, wie no. 145. — S'il était ainsi, voyez no 145

152

[illegible]

Sełoj wyroj wejemem — enusoj padhyaitje

Sto mężow powinni go wyimować, o to tak, aby aż chodzić niemogł

Hundert Männer sollen ihn auspeitschen, so dass er nicht zu gehen vermöge.

Cent hommes robustes le fouetteront, jusqu'à ce qu'il ne sache plus marcher.

153.

[illegible]

Eożeńheithyaose, tenwoj mesyoj — wa ehmad'ezid'

Bezwzględu, żeby się opierał krzepką postawą ciała, — albo też bronił się czemkolwiek.

Wenn er sich auch widersetzt, wie no. 147 — S'il s'oppose, voyez no. 147

154

[illegible]

[illegible]

Ewedhe, ejetedho ejetehje — szkyeothnehje — jethe wejetheqti — jethe ejetehmi eńhwoj — jed' astwaiąti.

Byłżeby jeszcze niepoprawionym — popełniałżeby grzechy duszy skodliwe — żyłżeby jak Bydle trawą paszące się — mniemałżeby, że on jeden na świecie, — to go zostawić samemu sobie

Wenn er noch so sein sollte, wie no. 145 — S'il était ainsi, voyez 145

155

[illegible]

Ennsoj parem merezem, ewe hastad'.

Niech on do bliskiéj mu śmierci, w takim stanie pozostaje.

Mag er auch dem Tode nahe kommen, so möge ihm doch das geschehen.

On lui appliquera cette peine, lors même qu'il fut sur le point d'en mourir

156

[illegible]

[illegible]

Ewedhe, ejetedhe — ejetehje szkyeothnehje — jethe wejetheqti — jethe ejetehmi eńhwoj — jed' astwaiąti.

Bo jeśliby był zawsze upornym — popełniałżeby szkodliwe duszy grzechy — żyłżeby jak Bydle trawą bytujące — obstawałżeby, że on niezależny od nikogo na świecie, — to go zostawić samemu sobie

Wenn er noch so sein sollte, wie no. 145 — S'il était ainsi, voyez no. 145

157.

[illegible]

[illegible]

Apem ssokeqteweitym, zerenyaweitym, wythuchżeweitym dreoghem — wythusz epaitiisz — raźnuacze, parti seńhem — mithrehjecze, erwi druchtem.

Jest on, jak prąd wody wszystko niszczący, drogę publiczną podrywający, pospiech przedłużający, różnicę czyniąc temu, kto w nocy kroczy, mitrężąc truchtem biegącemu.

Denn er ist wie ein vernichtender Wasserstrom, der den öffentlichen Weg unterwühlt, der die Reise verlängert, der dem nächtlichen Reisenden eine Unterbrechung verursacht. der dem Wanderer Verzögerung bringt.

Car il est semblable à un torrent, qui consume le chemin public, qui prolonge le voyage, qui occasionne une interruption au voyageur de nuit, qui occasionne des retards au voyageur pressé.

158

[illegible]

[illegible]

Datere! &c. Joj apem ssokeqteweitym, zerenyaweitym, wythużeweitym dreoghem — wythusz epaitiisz — raźnuacze, paiti seńhem — mithrehjecze, erwi druchtem.

Dawco świata! &c. Owego który jest prądem wody podrywającym, wszystko niszczącym, drogę publiczną wyrywającym, przedłużając przez to chód wnocy, — przyczyniając się do różnicy temu, kto mocno spieszy, mitręgę mu czyniąc.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Denjenigen, welcher wie ein vernichtender Wasserstrom ist, der den öffentlichen Weg unterwühlt, der die Reise verlängert, der dem nächtlichen Reisenden eine Unterbrechung verursacht, der dem Wanderer Verzögerung bringt,

Créateur du monde, &c. &c. Celui, qui comme un torrent consume le chemin public, qui prolonge le voyage, qui occasionne une interruption au voyageur de nuit, qui occasionne des retards au voyageur pressé,

159

[illegible]

Ka hje esti czithe. | Jaka mu zato ma być kara?

wie soll man ihn bestrafen? — comment faut-il le punir?

160

[illegible]

[illegible]

Aet', nreot' ehuroj mazdao —	Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
Hepte sete, upaxcuenęm, upazojd' eepe hje —	Siedm set, powaliwszy go, dać mu w sedno Batogami —
Astraye, hepte sete zreożoj ezereneye —	Ostrzój siedm set ożywczych, czarnawych, czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Siebenhundert Hiebe, nachdem man ihm das Gesäss nach oben gekehrt, mögen auf ihn fallen von der Pferdepeitsche. Dazu noch siebenhundert Belebende mit schwarzwerdendem Silberglanze

Le créateur lui répondit. On le placera la face contre terre, et l'on lui donnera sept cents coups de fouet, en outre il paiera sept cents pièces d'argent.

ZĘDASZTY ROZDZIAŁ IV

1. *Czikarum* — Czwarty — w Pers. چهارم *czaharum* — Quartus.

Jy nsirys, nerei, nayerye, neyrye — Kto z niczym, o ludzi. *nenaikosie, nenaskostye, lepiej nenaszpitje, nera aukagie, nenaskosti, nenesogti* — niewiele czego mających — ale niemających, biednych. *Ninul nenaj* — A kiedy sam nie jest niemającym, niebiednym. *Prun beran* — Powodziny doś, wziąłby, — dług zaciągnąłby, lub zasłużone myto zatrzymałby — źródło بودن *bunaden* — Ostendere, mitere.

Tygym nerenchy — Takowy nie niemający biedny wyrobnik. *Benesis kosnha, kosnhet, kosnhet* — Bytując, będąc, znajdując się wcale kiełoczesnego stroju — w Pers. قريبش *kalpden* — Słonari, szefiati. *Nemej kereth, kerkje* — Swoje zwykle siemienie, swój zarobek jedyny odebrać powinien koniecznie i natychmiast.

2. *Kędzprzeił sysiyn ukre* — Byłoby to nawet bardzo rano, do świtu. *Psoegse ukre* — Byłoby to w pierwszym brzasku słońca. *We amye, cesi, eme ukre* — Byłoby to już jasny rozświt, dzień. *Wu chsefye, dzhefiyuym, chsefhak chsefyje majethemolyje, wukamelyje, mpethenye* — albo coś w połowie ciemna, wieczór pozny — w Arabs. خشقلق *chsuman* — Noctis iter facere — Noctu andactus esse. *Chsuz chal cha paiet gejaruegsti gejaruegsti gejarany yosje* — Chotwiec, odłożony pójdź powinien dane słowo urwać, — uprzeczyć się z długu — źródło w Pers. خواستن *chastan* — Velle. کوی *guj* — Dictio loquendo.

5. *Czuli, cusije gejye mulko, cece jeć churchy memlee* — Wiele to być może grzechów powszednich temu, który Bogu śluzbował być cnotliwym? — źródło w Arabs. مقر *maar* — Extendere fucam — rem habere cum muliere مترح *motarrah* — Ancia et solicita vita — مترحخي *metwahhś* — Contorquens se in spiram serpens — مطره *metrat* — Mos, consuetudo — مصره *molyrat* — Coelisto petax mulier

6. *Chsseze* — Sześć — w Pers. شش *szesz* — Sex.

7. *Pewirgyi, pesirgyn wemeloey, lepiej wemy kkey, wemy kaegi, wemkoey* — Pierwszy grzech powszedni czyni ten, który co innego mówi, a co innego myśli.

8. *Dikyy sento merekty* — Drugi, wszystkie kalectwo, złe nadużywanie

9. *Pterz mmy* — Zatrzymanie myta pastuchowi — albo na wschodzie — w Pers. مريطن *maupiden* — Guttare, delibare.

10. *Tyhrop, sterey nanoj* — Grzech czwarty, nie opłacanie myta czeladzi.

11. *Pschibey, wyery (wy wey!) nacof* — Piąty, nieopłacanie myta temu, co wyczynił przykazanie i nad ludźmi czuwa — w Pers. وير *wir* — Custodia — Mens, intellectus, ratiocinatio — recordatio — Socius, amicus — interrogatio.

12. *Chestsey desilu, desilu, desikej many* — Szósty, smakowanie w gotowym a pożywanym grzesu.

13. *Jey, yepi* — Kto, który, który

Dushseyn, deishene, desaye, deikeye — Ten, który za grosz panować miał — sługa w ogólności — wyrobnik.

Hu, huj — On — ten — takowy — w Arabs. هو *hu* — Ille.

Wochen — Ta łatota, która się uniża, — która jak Sylle kierowana bywa — w Arabs. وحش *wesz* — Detener res, socialem genera, villa — Faex hominum — وحش *wehs* — Deserta terra — Famelicus

Fradhemeelye, frodhamlye, fradhemmelye, fradhamlye — Między tymi, co pieniądze mają, — co dają pod nosem biednemu w spółbratu — w Pers. دميدن *demiden* — Sare — Jactare se — Impetum facere

Weradhemelye, weradhamlye — między tymi, co omkodzić błazenem łatwą — między popędliwymi, z bogactwa a swojej narwy dumnymi.

Chsrekhemeelye, chrsizeyemelye, chrsakmeelye, chrsekhamelye — między tymi, co z szlachetną krew w żyłach mają — w Pers. خردمند *chyrodmend* — Sapiens, doctus — خرد *chyrd* — Intellectus judicium.

Sageyamelje, meyemmelye, sayemmelye — Między samemu, nad sobą panować umiejącymi.

15. *Zasiy sacej, edkeł frowerenie* — Kto zatrzymuje myto słudze swemu, ten samo słowo dane — źródło يك *jesok* — Sumere — Accipere, pati et frui.

16. *Enzeo* — Wewnątrz — w pośrodku — w Pers. اندر *ender* — Intra.

Pradatheil, frado dem — To co się z obu stron dawać, i robi miało

25. *Czeeł syetu mikkrej, cen drecktey noterete, jef wecse kong, wecse kong, wecey kong* — Wiele czasu zostawać będzie w czyszczu ów, który do starców w spółbratu uszczypał myta?

26. *Hadde, hadke* — Czyszczec — słabo na wschodzie — w Pers. حد *hed, hat* — Terminus — w Arabs. حدّ *hadd* — Limitare terminis suis circumscribere — Judicio, et lege poena in aliquam animadvertere — حدرا *dodna* — Borens, quod nubes propellat.

Oddaenje — W ukrycia na karę przeznaczonéo. *Narem Nebnosdiotenya* — Dla ludzi Niebu uciekających, bliskich — w Pers. نزدیک *nezdyk* — vicinus, propinquus — نزدیدن *nezydan* — extrahere foras habere — نیازیدن *niazydan* petere, supplicare, observare.

32. *Jey zoste merwtej* — Ów, który zostawał ład mordującym, katującym, kaleczącym.

37. *Jey nickrem aiem drotati drutaoi, drutenja pan wocea kunan ka hyo ach ovdie* — Jak tam karać fizycznie owego mitręgę, mieszkańca złotego, który ludziom w towarzystwie jego zostającym, słowa niedotrzymuje a kłamie i oszukuje?

38. *Tiarey, tarey tiarej, tiarrej sata* — Trzy sta batów dać mu w sodno biczem.

55. *Snathem smathem* — Ten który we śnie marzy, myśli — w Araba. ضمت *samet* — pra. وسمت *vesmet* *vesmet* — Somnus levior, ejusque initium — Dormitatio — NB. Wielka tu uwaga dla uczonych — zagubiony wyraz w Pers. i w Tur. języku, sam się znajduje w Arabskim — to więc przed Zoroastrem na kilka wieków, był na wschodzie język jego ogólnym? to i arabski mnogo się zmywał? niechybnie?

Uzamkhetaiti, lepiéj *uszkuteiti, uzyskutosti, uszkutajo, sao hanre* — Jakby to na dobre ciągle, bez pracy się zbogacić.

Kjatoł hja, ayeraptem ayereftaa — Jakby to i u niego bogactwo się znalazło, przez grypstwo, złodziejstwo — w Pers. گرفتن *grypfen* — Capere, prehendere — Corripere — Ten wyraz zachował się w niemieckim — czy niedal co nazwę grafom? możnym grypsyciom na gruntach osiadłym?

56. *Jak frazaoti*, lepiéj *frasaoti, frasaotik, frasaotja, frasaotje* — mieszkając tak między gronem sąsiadów — w Araba. همدد *vedod*, propinquus.

Kjatoł kja eesaeraotem, oyasaraotem, moyfruetem, aooj wisten — wejdzie u niego w zwyczaj, tu i owdzie do domów zaglądać, podglądać — w Pur. ژ *ne* — Domus — اوو ایرشمش *ewe eyaampa* — On na dom napadł.

57. *Jak dan ejaoy oemaoha, nunoihy* — A kiedy taki mieszka pojedyńczo, w górach, w stepach,

Pain emoeota, konoats, eyneyas — A kiedy on na miasto odosobnione, które sobie złodziejstwem przyswoił.

Kjatoł hja oralaon — Tu on na dobre i doszczętnie będzie przy spólnikach — w Pers. دوسیدن *dusydan* — Inhaerere — Conjugi, agglutinari aut cohaerere — excutere decorum — membrum stupescere — دوشیدن *dusydan* — Capere

58. *Pochdhenmtod padhan ead pochdhoyoad* — Potem pięty ponsdiary na wyprawę złodziejską. *Jo arohaipa, na ara ohd ga, na arohaoses* — A złego nieufalwszy — NB. Ta litera *r* napotykana w słowach, jest godna uwagi — bo coś ona przyjęły znamionuje, a co widzimy w łacińskim i we francuskim.

Tanym patrygath, patrygiats paurygatje perygitje patrygatje parygen — Ciało jego przepadł zmarł — źródło w Pers. تن *ten* — Corpus. پرگان *perglan* — Volare.

59. *Jej narem ayeraptem, ayafaeraoyen, aye arnoyoeth, ayaerwoit ayaerwesjlaoja, ayajaremoyanja* — Owego człowieka złodzieja, którego na gorącym uczynku pochwycono, — jak tam należało karać? źródło w Pers. گفتن *gyften* — Sicere — loqui — tryb rozkaz. گوی *guj*.

68. *Eastemoto, ajetajatyn ashyatharnam warezaoayen* — Na cztery raz, byliżby pochwyconym na czynie tego dany saked swego grzechu — w Pers. هشتم *hestem* — Octavus

Eaanmaarotod pantam pauwrod, pawrod, paurwod — Nieprzestawaliżby, a chodziżby po pierwszemu na kradzież.

70. *Ayatohja patej ptaoj poroj tempe, tanoe, tanoi* — Stalożby się gotowe ciało jego ognia piekielnego — źródło w Pers. پختن *puchten*, پوختن *puchten* — coquere — coqui — tryb rozkaz. و *pez* — czas teraź. tryba nowego پزم *pezem*, پزی *pezyi* &c. &c. — تن *ten* — Corpus.

Dayat saitja, daye seoh, lepiéj *dao sooh, dao sotes, dao saja* — Daretis.

71. *Jaza, jayea nojal uzereeyaoł* — Jeżliby się nie zachciał poprawić — w Rus. неисправить.

Jaza ayaeraoyaoł, ayaeraeyaotl, ayaeraoyahja ayhayaoan, ayajarotaeyoja ayaeraoyjaitja, lepiéj *ayhe uraoyoija* — Jeżliby go zaraz na gorącym uczynku złodziejstwa pochwycono — w Pers. اک *ek, eghe* — Vitium.

74. *Jey naram aeaoaraotem, eaoaraotem, aaoraotem, aayaraotem aea wisten* — Owego człowieka w dom cudzy podglądającego, patrz rozbiór w no. 56

Eaaoraeyaoyoati, eaaoraeyaotja, eaaoraeyaotati, aaaoraeyaoyinje eaaoraeyaoyaoyjati eaaoraeyaoti eaaoraeaem — Aby tam w domie co mógł zarwać i takiego pochwycono na gorącym uczynku.

80. *Jey naram eroiham, eroharea rmotho, anothem dareyo, dareh, aeiaja, dareoyja* — Jak potrzeba karać owego człowieka, który na sen ubijący podkłamany co komu, potemby ale bróż, — okaleczałby go? — źródło حصین *dasten* — Anillire.

89. *Jey naram wychramaotem wychramaotem ayeoyaoyten, uchramaotem, uyaharaoten charem daroja, dawol, daoti* — Jak tam karać owego człowieka który nieułożone pokarmy daje, aby w czasie kradł potem swobodnie? źródło خوردن *chordan* — Comedere.

94. *Jey naram teraod, wajhaoyaem teraod wajhaoyaot, teraod wajhaoyaem charam daroja* — Jak tam karać owego człowieka, który dolewa w słodki napitek truciznę, aby kradł, ale broił potem? — źródło w Pers. تز *ecwo* — Omen felix, augurium faustum — w Araba. وخم *wochym* — Cruditate stomachi ex cibo affectus, inde male habens — gravis

et noxius sanitati cibus — [illegible] *woskost* — Haemorrhoidibus laborans — رحم *wrhm* — Peculiari appetentia laborare gravidam mulierem — Appetitus venerei congressus.

00. *Estej dowiąż* — Ktoby nbyał bez wątpienia — *Esty, eany hulkem, bidlyen charon doiuti* — Ktoby ubijał jadłem, które się zowie bida — w Arabs. [illegible] *byd* — Pravus et noxius cibus — NB. Jest to gatunek kiszki suchołazego — patrz o tem moje podróże na wschodzie — w Lipsku wydane.

108. *Jej arrest frasoboodkełkem, frasoboodkenkem mudhem dowąż* — Jak trza karać swego człowieka, który okrada w maligną popadłego? — słabo na wschodzie — w Pers. رنجور *rnbur* — Debilis, infirmus, invalidus, male indolis — w Tur. رنجلمو *renduetmak* — Infirmare, debilitare — رنجلمو *reberdennak* — Infirmare frangi — Viele no. 58.

117. *Hemay, zdyoskem, zdyoskem, zdyoskochije, ige pamcejete, paramin, poneosie kemaejs, karepi, lemam* — Gorączka nadzwyczajna, szkodliwe tobie człowieka skutki tworzy — w Arab. حمو *kemu kamow* — Venenum scorpionis, fervens, fervor حمى *kamme* — Febris — w Pers. پس *pes* — Postea, deinde.

118. *Ezekye posti poojen, poojem* — Byłżeby człowiek nagle i gwałtownie kręcącym w Pers. [illegible] *bengiden* Glossare

119. *Kachje kułi frasutym* — Byłżeby wyrodnie zdrowitkie i przytomnie w środ drugich siedzącym — w Pers. قرا نشس *fen nianeton* — Sedare intra — *lejoty ekolye posta mejkemo* — Siedziałżeby ciągle mądrym, przytomnym, dowcipkującym — w Arab. حفظ *kofez kyat* — Colligere in se — observare — propensio bonus affectus.

120. *Jokcool, lepiły jelont, jotcolf pułkoemike jejotse kika, jelke eike* — Byleby tak, jak tu mowią — siedziby wy tam takowe wyłuszczenie. *Kika ovtry kenny doyme dayosd, dayon* — Niechże tam idzie w ten moment, — niech przystąpi do chorego człowieka ogrzany prawami Boga.

Dosuyo dosem, dosest broterz, berstkes — 1 niech działa, — niech ratuje tak, jakby własnego brata ratował — *Wo achyo, kachyo, kachye, kechye* — Niech ratuje tak, jakby on własną siostrę ratował — w Arab. اخ *ach* — Frater احت *acht* — Soror احوت *achoot* — Fratres.

Wh — Albo, — albo też niech ratuje tak, jakby to własne jego dziecię było — lub też ktoś kolwiekbądź — NB. Ten punkt i następny był dla mnie najtrudniejszym wielokrotnem tłumaczenia mojem, — bo *dayoro* wyświeca się jasno, i jasno pokazuje, że *sike* jest tryb rozkazujący — *ovtry kanoj*, przypadek pierwszy — *dayone*, przymiotnik oznaczający wskazujący tego człowieka, który jest zadany, oświecony prawami wiary Boga jedynego — *dosem*, tryb łączący i oznacza, aby działał — aby chodził gorliwie — Takowy skład wyrazów znamionuje dalej w Tureckim infectum terrancijny

121 *Żoyto, sesjetoj, melie, anedoj ezennkaj* — Bytowałżeby, oddychałżeby, dawałżeby jeszcze znaki życia czyniąc pierdami i mordując się ten człowiek. *Wh norm cosenkoj* — A miałby to być mąż lub niewiasta. *Wh charatu* — Albo też ten, którego nie karmi, ugaszcza i nalo przyjmuje — w Pers. حوردن *churdon* — Comedere

122 *Jess sojetoj, dosayo, dosyo, sosyo* — Jeżeli więc chory jeszcze żyje, to niech się doń przystąpi i ratuje. *Hyso sike kojetem, tekianis, sike kojene, sike enpoten sike kojetem hym* — Nawet niech się go ocieśnia starannie, poruszając, dotykając się — w Pers. هم *hom* — Atque, etiam.

123. *Jexi mosi, nors coienkoj* — Jeżeli to więc kobieta w bólach się drgęcy i pierdami robi,

Dosuo upe wo nsrikyo — To niech się ona ratuje przez panią domu.

Wudkeyosete wo dyosete, lepiły wo dayosen, wodkeyosete, wodkeyosen — Albo też niech do chorej przystąpią pokojowki dziewki — w Pers. داية *doie* — Nutrix — w Tur. دادى *dade* — Ayroaulus — w Arab. دانى *dani* — Aegrotus.

124. *Jess cheroto cosenkoj, dosayo upe* — Jeżeli to więc grób zapadł nagle i pierdami czyni, to niech starannie około niego chodzą. *Wh metkrem apsojem mocotu* — Nawet po doktora uczonego, Boga i ludzkości oddanego więc niby świętego, niech się poślą i przymuszą, przywołą.

125 *Pesuromcot, pesuromeu, pasuromeu, pajuremite* — A to jak najszybciej najprędzej

Noyemu, nojene ende — Choćby to było w niedbiętym zapałem ust człowieka — z smrodu.

Eporemcu — A nawet i głębiej, — choćby we śnie pierwszym. *Nojesoe chkefsie* — Choćby to było w niepełnej nocy lub po północy nawet — w Arab. حشقس *chasefin* — Noctu itor facere — noctu audacem esse.

126. *Uchtoyo, uchtos, uchost* — A niech to się dzieje chętnie — w Pers. حواس *chastes* — Velle. *Chrethuse* — Rycza z gorliwie — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *chyrodonatdone* — Sapienter

Bydrowsedye wy drowsedje, undroweokje — Wytrwale — słabo na wschodzie — w Pers. دروش *darudon*, درواینیدن *derowaoden*, دروند *drewadon* — Maturo, damaiere, aut facere demori

127 *Etiene, alecre, os waz nopwake, nawsalene, nawsakja uchtoyo, chrethuje* — Bo jeżeli by to się nie miało chętnie a gorliwie. *Jojaye, yej nyo, lepiły, panan, panam, panaan aske* — Połaziłżeby go niechybnie choroba — on by musiał nalezać — źródło w Tur. ينك *yeneck* — Sumere, acuedere

128. *Mesdkym aongmone* — Czyby to było w połowie dnia w lałecie się zwykle mówi — NB. tu o, jest przeczeniem — Ten wyraz pozostał się u Irmenków mediam — Ana ten język jest szczególnie jędrnym i niezwykle powtarzać

przysłowków, wego bardzo dadzą: *Medlym ukazfrowa, owoło, owo, owodan, owodnowa, owowabe* — Czyby to było o północy, czuwając nad nim — Byłoby błogo, zdrowo, schowano — w Pers. اوبجاي *owodes* — Dormitare — Spowaro — *powcae* zmodło شكش *owodes*, بردي *bodes*, عصبتي *kostes*, اوپلو *olsosk* — Esse, fieri.

Zbałyzowa, bdowoa bdoicze pozli sowja, pobi zbkefoje — Stojeło na nogach przy chorym przez cały dzień, i przez całą noc — Tu sowwa w wyrazie *owyć*, litera *o*, jest przecześciem.

128. *Wyspom u obmod jest iwo orezm, arowo drogdsoyjm, doromdoyym, doromdoyym, drogdsoyjm* — To chodzenie około chorego, tak się tam ma dawać modwa — słabo na wschodzie — w Pers. درنكبيلجي *derengonalen*, درنكمكن *dirongden* — Remorari ponere allent *Jao powoce, parwo, pojorwo, lepiéj, pocroe sysdrepoyoj, ibre pis, lepiéj, ukre potyoj, cjotke potyoj, cjotke potyoj* — Jakto tu brzask piszą lepiéj podróżny szybko drze się, przytem chłodkiem.

130. *Hon tepteływj, tęptoyw tęftęłyyoj, tęftęteływj tęfteływj* — Byłoby nawet upalno słońca gorąco, smażony — w Pers. دقتي *teftim* — Calere, ardere — دوبجلو *tabales* — Fervere aestu, corruscare, splendere.

Bioguj, owrkoj conokrem, con ckrntm, comkrm, conokrnyą, conokrnją, lepiéj, conokrnjm — Niech niewoda tuto z nahyje w postanowieniu, — bo człowiek Zoroastrowski coochranym, drgnangym nawet być powinien dla miłości Boga i bliźniego — w Pers. حكتكسجدم *dookszyden* — Nervos intendere, laborare — Corrugari, complicari.

131. *Mo gojut gwem, mo wotrołyą, wotrołyą, wotrołyą wotrołyą katy olbotym, olotym wowowyuć* — Ten mędrzec przykaże aby chorému nic dawać ani mięsa, ani jarzyny — arabdo w Pers. گوشت *guot* — Caro — بكي *jonak* — Comedere — داوي *dades* — Dare — w wyrazie *olbotym*, jest przecześciem *e*.

132. *Joiłcoz, jełcoa, odwjeoe wojeti, wojeti, wopojo wôi* — Możeby chory wszystko jeść po wyjściu doktora. *Noirtcoin zyo tyo, oworcoiti, ooirotoje zyi, zi ye* — Możeby kobietki domowe żywie ukradkiem tego chorego. *Ebmoć ponoroo froonrooo, fro oorcoo* — Niech to się na najpierwsza rzecz należy zaprzęczy w domu.

133. *Jełka* — Bo w takowym razie byłoby niechybnem to, że *Mozerny, mozjtnooy froozochiyoć froozochiyoć* — żołądek jego wzburzyłby się gwałtownie i zapalenia dostałby — w Pers. واوكتي *farokdom* — Educare, amdire — Strigere gladium — واجوردي *wookordes* — Mierreri — واجعدي *wookpdes* — Carpere — واكوراجلو *wookoroodes* — Dolere — w Arab. وحوش pl. وحشي *wohsi*, *arabos* — Fera, bellua, animal silvestre — مقوّاة *woqiowoot* Fovea, ad decipiendas feras facta.

134. *Wyomo, wyowyo, wyowe ebmoć* — Zupełnie ten chory słoch zostaje, kiedy *Jełko mojom, owoipoti, owoyorpoi, omowom, owojomooyoyo, owoyo yoikromo, yoikromo, yoikrom* — Tak jak dawno pyrro mołki wyrywające. *Ebmoć jełko oyotkroi, oyotrm* — Tego chorego należy doglądać tak jak dziecię nieznwwie.

135. *Zyotnooty lepiéj, jefroootrootej, ooyotoootey ebmoć jełko otyotoi, owoyotoi, owoyoto* — Aby mu tylko wyżył, niech będzie utrzymywanym.

136. *Hoocto, hooctn, krocto, kooctne oyyni, owoyo nowo, noroyoo, noiyyo eoyloi woyłoy, tęfing tootny dzogordoustroy, dzogore kooastroy, dzogordoustroy cukoć* — Co do swych swych jadał miły uczonych, którzy utrzymują, że w takowym razie pomoc w cło sercu z wątrobie tego — w Pers. حكر *dzgor* — Praecordia — حكر *dzygier* — Nomen olbi. *Joć gojui wooctooore, kęm pojfrocit, pojfrocit, po froti, pojfrotje* — który podje mięsa, — bo takowe niemoc na przerwie i na nogi postawi.

137. *Ibo, jełko, kęj ope worotyy* — O, to ja na prawdę powiadam, na pewno spodziewać się można, że go trapem padnie zamrze.

138. *Hoo ooporooy maoy* — Takiemu, owo rękno końo, li na myto oddać należy — arabdo w Pers. اسب *asp* — Equus, اسپي *ooodon* — Expellere, persequi — اسپور - اسپور *ooperys*, اسه س *oofuryn*, اسپرش *ooporyoo* — Hyppodromus, سپيدو *ooporden* — Ordinari, ścora pervenire. *Hoo onooooyoy mooy* — Takowy, niech i Barany swoje ludziom odda za myto — w Pers. اوبيبلي *owojdes* — plangere, lamentari — NB. ten wyraz oznacza wszelki żywioł, który bez cnoty płacze. *Hoo ooooooj, ooooooj, ooooooy ooorooj mooy* — Takowy, niech i woły płaczowe ronda za myto swym ludziom.

139. *Eyotoj zyo, oyoooyo, oyooy zyi, oooy zyo oorooj potyyoyto, potyyoyoto* — A gdyby wyzdrowiał ten człowiek, który wybierał się przyjść przed sąd Boga. *Kotoj, ootoj wydkoyture wydkooyture wydkootooj, wydkoj kooo* — to niech mu tutaj te dary święcą. *Potoroote potoroote potoroote, poroooti potoroote* — niech się na tej ludzkości poznają — niech się nad nim ulitują — niech go na odwrót obdarzą — w Pers. رمكا *kooyoyok* — Locus conaceno, aut comportationis — شناحتي *ooynoahtoo* — Intelligere, scire, nosse — بشتماني *potygooo* — Poenitere, poenitentia ductus.

140. *Jooooo yoto, jołkooo, ooooo, oooooo, oooroo, ooooooo* — Możeby to być takowy, co mę żywi z rąk pracy. *Ohotooitoj potooroo* — niechże się zlitować i nad nim racyą — w Pers. خواهنتم *ohorten* — Velle.

141. *Jooooo zooooj, zooooj, potoyot* — Miałoby to być niezdanie młody, parobek pozadwy, — to i nad nim niech się zlitują — słabo na wschodzie — w Pers. رمكار *oooyoloo* — Otioso circa pulum — w Arab. رمكي *oooohio* — Radix calidae avis. *Kooooo, kooooo, ooooo, ooooo ooooooo* — Używany go do kąpania a ostatnim roli, ażeby ma

dać wnijść równie udział u płodów Boga — źródło كندن *kenden* — Fodere — روا *rewa* — Omen felix, augurium faustum.

142. *Jesse sectym drewajem antarem, zantarem* — Miałżeby to być mąż już strudzony, pracą zdręczony, zestarzały *Kamarodkane, kamarodkelan poimeni*. — To niech mu komórkę, zakątek w domu oddadzą, — niech się nad nim zlitują.

143. *Jesse sternoghem, sternyghem, anmaghem* — Byłżeby to człowiek niedoświadczony, nieznany, w wierze Boga nie ugruntowany — heretyk — słabo na wschodzie — w Arab. ممعقه *megkende megende* — Omnis res, quae protuberantiam in membris efficit, pec ganglion, tumor inter carnem et cutem — glandula in carne existens — Sordes aeditiae quaevis — w Pers. ازمدكى *azmedegi* — Experientia, peritia rerum. *Snatzmonem* — Niepoblogosławionym — jest to przeciwny wyraz, wyrazowi *Etzmonem, anoharentatam* — w nie święteloność duszy nie wierzącym — w Pers. ديارطى *nakarydan* — Terrefieri, aperiri

145. *Ezzalbo, albo, ajetrigo, ajetit ajetatka* — Ale, zlitowawszy się nad takim nabywcieniem dla miłości Boga a wiary, a on po pierwszemu byłżeby zawsze w duchu heretykiem. *Jetbe wzyatkoęsz, wzyatkocje, wsetkoęsz* — Byłżeby to człowiek i jak Bydlę do śmierci. *Jetbe ajetakoni, ajetakyeni eskoni, ellesoni* — Miałżeby on rozumieć i chcieć żyć na świecie niby jedyny od nikogo nieznawały nikogo niebojący się, jako Boga nieznający. *Jeż antonagh antonagh antonagh* — To go w owczas zaczem zostawić, do chupy w sadziś.

146. *Epeske, jenovas, apeslenemer* — Potemczas na pamiątkę ostrzem ostrym — w Pers. ادب *adeb* — Forum. *Naretam* — Bardzo ostrym *Entelyer, askelyen* — Całą jego osobę — w Arab. ادب *adeb* — Morum elegantia polire, boni mores, verecundia — ادبّ *adeb* — Parvis in facie pilis praeditus — w Pers. ردى *reden* — Praestiere. *Poils ene kerekyal, kerekyat kerekyal* — Niech pójdą mu strugę, naciecanować — źródło ردى *reden* — Facere, afficere.

147 *Esteraheilyaneet asteraheilyanee, asteraheilyanee asteraheilyanee, ene aje* — Bez względu, żeby się modył, mozowal, miłowal się oprzeć temu gwałtowi — źródło w Pers. قسس *kasen* — Esse — الرحدن *efendon* — Augere, multiplicari, adjicare augere — افزادم *efzoden* — Attolere, sublimem esse, attoli. *Temeni menyą, menyą* — Ogromnym ciałem z siłą swoją. *We chmelzcel* — Albo też, ozemby to niebyło

149 *Jeyenbejamelas fielkos, mezeyhyne, ferezyhyne, fezyhyne, fezjeleas* — Nadto, trza go w żelazne dyby, okowy wbić. *Andalyę* — Trza go do kuny, przy świątyni Boga zakuć, dla wstydu a ukojenia się *Poili ene yebel, pesel, pesel* — Wszakowym stanie, może on sobie pozostać, pożyć — w Pers. پرسدن *pesyden* — Cogitare — پرسدن *pesdyden* — Inquirere investigare.

152. *Setg wyręj setg wyprej stroj wyrom, sty ayrom wejmeen menes, mpen, menn* — Str. okaszeńów z mężów do wyotywania krzepkich niech go ta porwą i tego mu skórę wyłupią, wytrą obadząc — w Tur. اوئمدق *oynamak* — Ludere — اوئمدق *oynamak* — Facere aliquem ludere. *Ehsany, anne, trezny, anne*, lepiej *annuny pasdypeija pasdyeia, paslly ust* — Ale to tak, aa aby chodzić nie mógł — w Pers. پاسدن *pasden* — Sequi

156. *Ehany paren merizan ete kuziel enekustel* — Niech on w takim stanie do bliżej mu śmierci zostaje, stoi przy końcu — w Arab. مرض *meres* — Morbus aeeda, defectus, fabitas, hypocrisis — w Pers. مردن *merden* — Mori — اسیادن *ustaden* — Stare, consistere.

157. *Apen wekanstenetyne zaoken terentyne zaoken terentyne zaoken terentyne* — Bo takowy człowiek na świecie jest niczem innem jak pędem prądem wody wszystko pokrywającym, wszystko niszczącym — źródło w Tur. صوقمق *sokmak* — Immittere, infigere, intendere — Pungere, acutae ferre — جو *su* — Aqua — w Pers. سوى *sui* — Latus, versus — كندن *kenden* — Fodere — Exstirpare. *Apen zeremyeenteyne, zeremyeenteyne, zeremyeenteyne* — Bo takowy jest prądem wody, który pole zorane i zasiane do szczętu niszczy — źródło w Arab. ضرار *zarar* — Nocere, damnum inferre — ضرر *zarar*, *zarar* — Noxa, damnum — w Tur. ضرر اوقمق *zarar okumak*, ضرار لمق *zararlamak* — *zarar dokunmak* — Damnum pati — ضرر گورمك *zarar gormak* — Damnum inferre. *Apen wyekutenetyne, wyekutenetyne, wyekutenetyne, wyekus wekyne, wyekus wyekus wekyne* — Bo on jest wszystko zalewającym prądem rzekowów rzeki. *Droghen wyekus, epailus, epats, epeiue* — Który to prąd wyrzynawszy drogę, przyczynia się do niechodu, — narodzi poprzek podrzuszami. *Ratowiece, ratowiece, ratowiece rutowiece poili eeskon* — Który czyni ucieczkę temu kto w nocy nocnej mroźnej, bardzo ciemnej kroczy, spieszy piechotą. *Mitkrekyene eles drachten drachten, eenidrachten* — Który mitręży alboć zaciążeniem trachtem kroczyć — w Pers. درگشیدن *dyrekesyden* — Pulgere, propellere, protrudere — słabo na wschodzie!

158. *Jey apen asekreteenetyne zaoken terentyne zaoken terentyne* — Jakie każdą trza uwagę człowieka który używać prąd wody na swoje zapladowi sprawy. *Zerengeenetyne* — I takowa woda zorane i zasiane pole niszczy. *Wyekutenetyne droghen* — Który wodę na publiczną drogę zwraca, i ta ją podrywa. *Wyekus epailus, euteue epailus* — A ten prąd drogę przedłuża, nadzwyczaj wymaga. *Ratowiece, poili eeskon* — Przyczyniając się do wielkiej nędzy we względzie bezpieczeństwa temu, co we dnie idzie. *Mitkrekyene, eeskoun ean drachten* — Mitrężąc, okrążając drogę niebezpieczną czyniąc temu, kto traktem po nocy pieszo idzie, który

---

TREŚĆ ROZDZIAŁU PIĄTEGO.

O pogrzebach w ogólności z zawsze przy stypach — kapłani, w czasach niezajętowych obowiązani są chodzić od dworu do dworu, od wsi do wsi, i stawić katafalgi dla nieboszczyków — o nierządnem życiu, za które piekło po śmierci czeka — O stanie kobiety połogowej.

— —

INHALT DES FÜNFTEN BUCHES.

Von den Begräbnissen im Allgemeinen unter Abhaltung von Leichenmahlen. Die Priester sind verpflichtet in der stillen Jahreszeit von Hof zu Hof und von Dorf zu Dorf umherzugehen und die Aufstellung der Leichen zu besorgen. Von dem unzüchtigen Leben, für welches nach dem Tode Höllenstrafen bevorstehen. Von der Behandlung der schwangeren Frauen.

SOMMAIRE DU LIVRE V.

Des obsèques en général et des banquets dans les cimetières. Les prêtres sont obligés d'aller de ferme en ferme et de village en village pour faire dresser les catafalques. De la vie luxurieuse, qui sera punie de la peine de l'enfer. Du traitement des femmes enceintes.

خلاصهٔ باب پنجم

جنازه‌لر دفن اولنه‌جقده مزارستانده اقربا و احبّا ایچون بر ضیافت ترتیب اولنمسی حاضر بولنانلرك جمله‌سی اکل ... مقدّس ایتمه‌لری و اول ضیافتده تناول اولنان اطعمه‌لك ... تعریف اولنمسی ... جنازه‌نك ... وضع اولنمسی و ... ایدن ... اولنمسی ... و ... صداسی ... ساعتدار ... توقیف اولنمسی و ... و معاصی ... مسؤل و معاقب اوله‌جقلری و وضع حمل ایدن مستورات ... اقتضا ایده‌جکی بیاننده در.

Pergert' peądzum. — Przegart V.

1.

Nated' pere trthyjerts ewi dzęfnewoj raonęm

Ktokolwiek, przepadł nagle w rozpadlnie równiuteńkiej u spodu.

Fünftes Buch.

Wenn Jemand plötzlich in eine unten ebene Schlucht gestürzt ist,

Livre V.

Si quelqu'un tombe soudainement dans un ravin qui forme une plaine,

2

Ated', mereghem uzwezeiti beeze beredzwoj gearnęm, ewi dzęfnewoj raonęm.

A tu natychmiast ptastwo, uwozi się, z latające z nieprzystępnych gór na ową rozpadlną równiutką u spodu.

und sich die Raubvögel herablassen von den unbesteiglichen Bergen in jene unten ebene Schlucht,

et si les oiseaux de proie se jettent du haut de la montagne inaccessible dans la plaine.

3.

[illegible]

Upe tęm kebrpem, frańaherein — jęm miastehje meżyjehje | Upada na te ciało martwe, aby go po n a kowało i nasyciło się — je przepadłego, trupa mieszkańczego

und über den Leichnam herfallen, um ihn zu zerfleischen und zu verzehren,

et s'emparent du cadavre, pour le déchirer et le dévorer,

4.

[illegible]

Ateď, mereghera nzwezeitı, becze dzęfhwoj raonęm, ewı bereżnewoj gairnęm. | I tuż, te ptastwo, unosi się, odlatuje nazad zowej rozpadlinnej rowniny na nieprzystępne góry

und diese sich dann aufschwingen und aus jener unten ebenen Schlucht nach den unbesteiglichen Bergen zurückfliegen,

et les oiseaux se lèvent du fond du ravin sur la montagne inaccessible,

5

[illegible]

Upe, tęm wenęm, wezeitı chreoźdwenęmene — weredwenęmene. | Przypada tam na chróstach, uwiozłszy go z sobą dla pochrupotania, dla zniszczenia.

und hineinfallen in das schwankende Gesträuch, um das Mitgeführte abzunagen und zu vernichten,

et se perchent sur les arbres agités, pour ronger et dévorer leur proie.

6

[illegible]

Ewi dim weąte —
ewi dim irite —
ewi dim patite.

I tu go właśnie wywnętrzają —
i tu go na cząsteczki rozdzierają —
i tu go niszczą do szczętu.

und ihn (den Leichnam) auf diese Weise auswenden in Stücke zerreissen und gänzlich vernichten

et de cette manière répandant les entrailles le mettent en lambeaux et le détruisent complètement.

7.

Nated frażnseti, becze dęfnwoj raonęn, ewi bereżnewoj gairunęn

W tem ktoś tam z sąsiadów bliskich owej rozpadliny u spodu równiutenkiej, udał się na nieprzystępne te góry

Wenn dann Einer von den in der Nähe der unten ebenen Schlucht Wohnenden sich auf diese unbesteiglichen Berge begiebt,

Si alors, quelqu'un demeurant dans cette plaine, gravit cette montagne inaccessible.

8

Upe, tęn wenęn, ejeti jęn hoj meregboj — atirje ejesnęn, ižeti

I tam wali, tnie owe wątłe chrósty, gdzie właśnie pożerały go ptaki — aby ogniwo swoje zaopatrzył opałem

und dort das schwankende Gesträuch umhaut, wo diese Vögel gezehrt haben, um seinen Heerd mit Feuerung zu versehen,

et abattit les arbres agités sur lesquels les oiseaux se sont repus, pour alimenter le feu de son foyer,

9

Ewi dim dzeneiti —	Gdzie on te chrósty obrabja —
ewi dim thweresciti —	gdzie on je szczepi —
ewi dim taszti —	gdzie on je wiąże, taszczy —
ewi dim eiwi reoczeyjeiti, athroj chrethje mazdao puthrem.	aby miał drzewa podostatek na oświecenie ogniwa Bohatera Stwórcy dziatek.

wobei er diese Gesträuche abstreift, wobei er sie durchschneidet, wobei er sie bindet und fortschleppt, damit er zur Genüge Holz habe zur Feuerung für den Heerd der Kinder des Schöpfers der Welt,

où il arrache les branches, où il les taille, où il les lie et emporte, afin qu'il ait suffisamment du bois pour le foyer des enfants du créateur du monde,

10.

Ka hje esti czthe.	Jakaż tu zato, temu człowiekowi, ma być kara?

wie soll man ihn dafür bestrafen? — comment faut-il le punir?

11.

Aet', mreot' ehuroj mazdao —	Na te odrzekł Bohater Stworzenia —
nojd' spaj beretoj —	Niepowinien Legawy brać —
nojd' weyoj beretoj —	ani też Ptastwo ma brać, dziobać —
nojd' wehrkoj beretoj —	ani krwi łakny wilk ma ruszać i unosić —
nojd' watoj beretoj —	ani wiatr ma targać, rozwiewać —
nojd' machsi beretoj —	ani muchy szczypać —
nasuaz narem, nojd' astareyjeiti.	trup ludzki, nie trza, aby starzał i gnił.

Darauf antwortete der Urheber der Welt: Es darf (überhaupt) weder der Hund an ihm (einem Leichnam) zerren, noch das Gevögel ihn zerpicken, noch der blutgierige Wolf

ihn fortschleppen, noch der Wind ihn zerwehen, noch die Fliegen ihn benagen. Der menschliche Leichnam darf nicht alt werden und faulen (in der freien Luft).

Le créateur répondit Le chien ne doit pas manger le cadavre, ni l'oiseau le becqueter, ni le loup sanguinaire l'entrainer, ni le vent en disperser les cendres, ni les insectes ailés le souiller. On ne doit pas laisser exposer le cadavre jusqu'à ce qu'il se décompose

12

[illegible]

[illegible]

Jejezicze, ejetje nesawoj ja spoj beretecze —
weyoj beretecze —
wehrkoj beretecan —
watoj beretecze —
machzi beretecze, — naesuz nerem, astareyeątym aoiłat'

Jeżeliby mogł być trup ludzki łatwo przez Legawego branym —
lub przez Ptastwo dzióbanym —
lub przez krwi łaknego wilka chwytanym —
lub przez wiatr targanym, rwiącym —
lub przez muchy szczypanym, — trup ludzki musiałby koniecznie starzeć i gnić na wolnéin powietrzu

Denn wenn der menschliche Leichnam von den Hunden gezerrt von dem Gevögel zerpickt, von dem blutgierigen Wolfe fortgeschleppt, von dem Winde zerweht, oder von den Fliegen benagt werden kann musste er nothwendig (in der freien Luft) alt werden und faulen

Car si le cadavre était mangé par les chiens, becqueté par les oiseaux, entrainé par le loup sanguinaire, les cendres dispersées par le vent ou souillé par les insectes ailés, il devrait nécessairement se décomposer sur la voie publique.

13

[illegible]

[illegible]

Ißeresztutye mje — wyspoj einhuse, astwac zhesen — dad', ezem chreezded' — urwe pesoj tenusz

Wżycia zostająca reszta mojego (ludu) — cały świat, który zostaje w najlepszym bycie, — zaby się nagle rozchorował — palne, gorączki przerwałyby ciało jego

Dann würde der Ueberrest der Meinigen, die ganze Welt, welche sich im besten Wohlsein befindet, alsbald erkranken, hitzige Fieber würden den Lebensfaden zerreissen.

Alors les survivants des miens, le monde entier, qui se portent parfaitement bien, seraient bientôt malades et la fièvre brulante couperait le fil de la vie

14.

[illegible]

Frujne, aodhem naeunem, jao patı eye zema iryrithere

Albo: to mało uśmierconych tym sposobem nieboszczyków, — ta owo święta ziemia już przetopiła?

Und sind denn etwa nur Wenige auf diese Weise zu Leichnamen geworden, von denen, welche die heilige Erde in Staub verwandelt hat?

Et le nombre est il petit de ceux qui ont trouvé ainsi la mort et que la terre sainte a reduit en poussière?

15

[illegible]

Datere gajethenem, astwatzingm eznuu —
Nated, apem hiqczeib, ewi jewoj neranym

Dawco świata ludzan jak gaj rozmnożonego, zostawać w czystości przeznaczonego. Ktoś wodę spuścił na zboże romne.

Schöpfer der Welt, die wie ein sprossender Hain geschaffen und immer rein zu bleiben bestimmt ist! Es hat Jemand Wasser in das aufgesprosste Getreide geleitet.

Créateur du monde, de ce monde qui comme un verdoyant bocage destiné à rester toujour pur! Quelqu'un a conduit de l'eau sur le champ couvert d une jeune et verte moisson.

16.

[illegible]

Ene ta weidhym eyao — ene bitym — ene thrityu

Gdzie ta weazła, wsiękła w takowe, zboże — gdzie to bylo po raz drugi — gdzie to było i po raz trzeci.

Dieses ist dort eingezogen in das Kornfeld. und das ist zum zweiten und zum dritten Male geschehen.

Et cette eau a trempé le champ, et cela a eu lieu la seconde, et la troisième fois

17

[illegible]

Pascze, tuiryım — nesaum ewe kerżeąti spanem — wa raożem — wa wehrkem — wa.

Poczem, na czwarty raz, trup ludzki tam się znalazł rozkereszowany przez legawego albo przez wściekłe zwierze, albo przez wilka, lub przez co innego

Darauf beim vierten Male fand sich da ein menschlicher Leichnam zerfleischt und herbeigeschleppt von einem Hunde, oder von einem Wolfe, oder irgend dem ähnlichen

Ensuite, la quatrième fois on y trouva un cadavre humain rongé, qui y avait été entraîné par un chien, ou animal vorace, ou par un loup, ou quelque chose de semblable

18.

[illegible]

Ka hye estı cıthe.

Jakaż temu za to ma być kara?

wie soll man Jenen da bestrafen? — comment faut-il le punir?

19

[illegible]

Aeť, mreoť eluroj mazdao —
nojid' epoj beretoj —
nojid' weyoj beretoj —
nojid' wehrkoj beretoj —

nojid' watoj beretoj —
nojid' machzı beretoj —
nasuaz nerem, nojid' astareyjeitı.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
legawy brać, ciągnąć i gryść niepowinień —
ani ptastwo brać niepowinne —
ani krwi łakny wilk unoszyć i rwać niepowinień —
ani wiatr rozwiewać i darć niepowinień —
ani muchy szczypać i darć niepowinne —
trup ludzki starzeć i gnić na wolném powietrzu niepowinień.

Darauf antwortete der Urheber, wie no. 11 — Le créateur répondit voyez no. 11

20

Jejezieze, ejetje nesawoj, ja spoj bereteeze —
weyoj beretoeze —
wehrkoj bereteeze —
watoj bereteeze —
machži bereteeze —
nasusz nerem astareyeątym soňhaď

Bo jeżeliby tak był położony trup ludzki, że go legawy mógłby brać i darć —
o ptastwo dziobać, rwać i unoszyć —
i krwi łakny wilk wlecić i brać —
lub wiatr rozwiewać i cząstkami unoszyć —
o muchy szczypać, rwać i także roznoszyć trupo ludzkiego, an postrzanie i zgnicie trzaby zostawić na wolném powietrzu.

Denn wenn der menschliche Leichnam, wie no. 12 — Car si le cadavre, voyez no. 12

21

Iżereszialtye mje — wyspoj enhusz, astwao użesem — dzid', eżem chreozded — urwe pezoj teonez

Wżycia zostająca reszta ludu mojego, cały świat, który zdrowo a szczerstwo bytuje, — tuźby się nagło rozchorował — palne gorączki przerwałyby wątek życia i ciała jego

Dann würde der Ueberrest, wie no. 13 — Alors les survivants, voyez no. 13

22

Frujne sońhem nasunęm, jao pań oye zema wyrithere

Bo małoż to już tym sposobem zmarłego ludu, ta owo święta ziemia przetopiła, w proch obróciła?

Und sind dene etwa nur Wenige, wie no. 14 — Et le nombre, voyez no 14.

23

Datere! &c Afaz nerem dzeiąh — wa.

Dawco świata! &c. Czy woda, człowieka rozczynia, albo nie?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Zersetzt das Wasser den Menschen, oder nicht?

Créateur du monde, &c. &c. L'eau détruit-elle l'homme, ou non?

24.

Aet', mreot' ehuroj mazdao — afaz eerem nojd' dzeiąh

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — woda człowieka nie obdziaływa, nie niszczy

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung. Das Wasser zersetzt den Menschen nicht.

Le créateur répondit. L'eau ne détruit pas l'homme.

25.

[illegible]

Estoj wydhojtsa — dım beadeyjeitı — weyoj dıza bestem nuyjeitı.	On musi być wydanym przytrzymawszy go li nieco — (woda w sobie) — ptastwo potem go obsiada i niszczy.

Er muss von demselben wieder herausgegeben werden, nachdem er zurückgehalten worden. Die Vögel besetzen ihn dann und verzehren ihn.

Elle le rend, après l'avoir submergé. Les oiseaux de proie s'en emparent et le dévorent.

26.

[illegible]

Afsz nuwczeiti — afsz niwczeiti — aisz paiti rajeczeyjeiti.	Woda li unosi człowieka — woda dzierzyma go — woda go potem wyświecić musi.

Das Wasser führt ihn nur fort, das Wasser behält ihn nicht für sich, das Wasser muss ihn an's Licht bringen.

L'eau seulement l'entraîne, elle ne le garde pas, elle doit le rendre à la lumière.

27

[illegible]

Weyoj dim, pascezjeite, frainbereatı.	Ptastwo go potem, wywnętrza i żre.

Die Vögel verzehren ihn sodann gemeinschaftlich.

Les oiseaux le déchirent et le dévorent.

28

[illegible]

Ehre, edhad' —	Jutro, znowu go nadybawszy, je —

fradzeseti bachte zdhad' — midzeseti.	nadleciawszy tam trafem, znowu go je — dó szczętu go niszczy

Tags darauf zehren sie wieder, nachdem sie zufälliger Weise darauf gefallen, zehren sie wieder und vernichten ihn.

Le jour suivant, ils mangent encore et si par accident ils le rencontrent, ils le mangent encore, jusqu'à ce qu'il ait disparu.

29

[illegible]

Datere! &c. Ateraz, nerom dzeiąn — wa.	Dawco świata! &c. Czy ogień człowieka niszczy, lub nie?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Vertilgt das Feuer den Menschen oder nicht?

Créateur du monde, &c. &c Le feu détruit-il l'homme ou non?

30

[illegible]

Aet', mrot' churoj mazdao — aterz nerem nojad' dzoiąn.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — ogień człowieka nie niszczy do szczętu

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Das Feuer vertilgt den Menschen nicht.

Le créateur répondit Le feu ne détruit pas l'homme.

31

[illegible]

Estoj wydhojtusz, dim bendeyjeih — weyoj dim bestem — neyjeiti.	On go musi wydać, przytrzymawszy niego — ptastwo go potem opada i niszczy.

Es muss ihn herausgeben, nachdem es ihn eine Zeit lang gehalten. Die Vögel besetzen ihn sodann und verzehren ihn.

Il doit le rendre, quand il l'a gardé un certain temps Les oiseaux s'en emparent et le dévorent.

32.

[illegible]

Ateraz hęądezeiti, este uztanemeze. | Ogień owionąwszy, człowieka zmusza przestać oddychać — dusi

Das Feuer, indem es ihn umfängt, zwingt ihn den Athem aufzugeben.

Le feu après l'avoir entouré, lui coupe la respiration.

33.

[illegible]

Ethre edhad' — fradxeseiti bechte, edhad' — midzeseiti. | Na zajutrz je go (ptastwo) — nadleciawszy tam trafem, je go jeszcze — one go niszczy do szczętu.

Tags darauf zehren daran die Vögel; nachdem sie zufälliger Weise so darauf gefallen, zehren sie wieder und vernichten ihn

Le jour suivant, les oiseaux de proie le mangent, et si par accident ils le retrouvent, en mangent encore, jusqu'à ce qu'il ait disparu.

34

[illegible]

Datare! &c Fra hame seczeiąti — ethe gamje | Dawco świata! &c Pośredne upału ścisnętego, — kiedy dobrze bywa kroczyć.

Schöpfer der Welt, u. s. w Nach Verlauf der heissen Zeit, wenn man gut wandern kann,

Créateur du monde, &c. &. Quand les fortes chaleurs ont cessé, quand on peut se mettre en route,

35.

[illegible]

Kuthe tye werezyęn, ęyetje jej mazdayasne. | Gdzie i czem zająć się mają ci którzy wiarą Stwórcy są oświeceonymi?

wo, wie und womit sollen sich dann die zur Erkenntniss Gelangten beschäftigen?

Où et de quoi s'occuperont ceux qui ont reçu la vraie foi?

36

[illegible]

Aet', mreot' eburoj mazdao — maanje, amanje — wysje, wysje, thrayoj kata uzderthyęn — ejetehje, jed' iriaztehje.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — od miana do miana, od wioski do wioski, trza aby chodzili stawić katafalgi, — usnawszy, że tam ktoś zarytował się — umarł

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Von Haus zu Haus, von Dorf zu Dorf sollen sie wandern und Leichengerüste aufstellen, wenn dort Jemand gestorben ist.

Le créateur répondit: On se rendra de maison à maison, de village en village pour dresser les catafalques, où il y a quelqu'un de décédé.

37

[illegible]

Datare' &c. Czwęątoj cěthen, ejetje kata, ejetehje, jed' iriaztehje.	Dawco świata' &c. Jakie to mają być katafalgi, kiedy tam kto umarł?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Welcher Art sollen diese Leichengerüste sein, wenn dort Jemand gestorben ist?

Créateur du monde &c. &c. Comment devront être construit les catafalques, lorsque quelqu'un y est décédé?

38

[illegible]

Aet', uraot' ahuroj mazdao — jed' hje, nojid' eredwoj, aoñhenem weghdhenem, upe dzenyat'

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — należy się uważać, azeby podstawka głowy niebyła upadającą.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Es soll der Untersatz, auf welchem der Kopf liegt, nicht herabgehend (niedrig) sein.

Le créateur répondit: Ils seront construits de manière, que la tête se trouve plus élevée que le reste du corps

39

[illegible]

Nojid' fraże padhejebye — nojid zeztejebye wyterem

Nie powinne tu nogi rozszerzać się — niepowinne tu ręce ocierać się

Es sollen die Gebeine nicht auseinandergespreizt werden, es sollen die Arme nicht herabhängen

Les pieds et les jambes ne seront point écartés et les bras ne doivent pas tomber de côté

40

[illegible]

Ejeżoj zyi esti, daityoj kata, ejetehje jed iriszteheje.

Miałżeby tu żyć jeszcze, dać mu trza katafalg taki, jakoby już umarł

Sollte er noch leben (d. h. als Scheintodter), so soll man ihm zwar ein Leichengerüst wie einem Todten,

S'il vivait encore (c-à-d. s'il était en léthargie) on lui donnera un catafalque comme à un mort,

41

[illegible]

Kjetedhe, hje nzheodhęm tenujm, ndaithyęn bichżeperem, wa thrichżeperem, wa mazdradzehym. wa.

W tedy owe wybyłe pozornie z życia ciało powienni tam postawić na dwie pory, na trzy pory, i na dłużej, i jeszcze dłużej

doch soll man diesen scheinbar des Lebens ermangelnden Leichnam hinstellen auf zwei oder drei Tageszeiten, oder länger und noch länger

cependant on exposera ce léthargique pendant 24 heures, ou deux fois 24 heures, ou trois fois 24 heures ou plus encore.

42

[illegible]

Wyspem a chmad', jed' fra weyoj petęn — fra urwere nehżyęn.

A wszystko to ma się dziać, między ptaszkami śpiewającymi — między urwiątkami szumiącemi.

Dies aber soll Alles geschehen bei singenden Vögeln und bei rauschenden Bäumen.

Et tout cela doit se faire là, où des oiseaux chantent et des arbres soupirent.

43.

[illegible]

Nyaoęczoj ape teczin — us watoj zęm hajeczeyad

Gdzie bez przestanku szeleszczące, woda cincze — a już też i wiatr ziemię osusza

Wo unablässig murmelndes Wasser fliesst und auch der Wind den Boden trocknet

Là, où l'on entend le murmure des eaux et où le vent sèche la terre.

44.

[illegible]

[illegible]

Aed', jed' haz fra weyuj petęn — fra urwere nehżyęn — nyaoęczoj ape teczin —

Otoż tedy, postojawszy on już między ptaszkami śpiewającymi — oraz między ur-

ue watoj zęm hajeeecyat'

wiątkami szumiącemi — a gdzie nieprzestan nie woda cieeze, i już też wiatr ziemię osusza.

Wenn, nachdem er dort gestanden zwischen singenden Vögeln, zugleich zwischen rauschenden Bäumen, und wo das Wasser nicht aufhört zu plätschern und auch der Wind schon die Erde austrocknet,

Quand il a resté parmi les oiseaux qui chantent, les arbres qui soupirent, les eaux qui murmurent, et les vents qui sèchent la terre,

45

[illegible]

Ejetedhe hje, ejetje mazdayasne, ejetem kehrpem, hwaredaresym kerenout'

W tedy ci, którzy są wiarą Boga oświeconymi, takowe ciało martwe, na słońce oddać muszą — muszą.

dann sollen diejenigen, welche durch den Glauben an Gott erleuchtet sind, einen solchen todten Körper in die Sonne setzen lassen

Alors ceux qui ont la vraie foi exposeront le cadavre à l'action du soleil.

46

[illegible]

Jeyezi nojd' ejetje mazdayasne, ejetem kehrpem, hwaredaresym kerenewęn.

Bo jeżeli ci którzy są wiarą Boga oświeconymi, takowego trupa, na działanie słońca wystawić nieprzykażą

Denn wenn diejenigen, welche durch den Glauben an Gott erleuchtet sind, einen solchen Leichnam nicht in den Sonnenschein setzen lassen, —

Car si ceux qui ont la vraie foi, n'exposent pas le cadavre à l'action du soleil,

47

[illegible]

Jare dradzoj, ewewęątem ezewegbnyai — tęm ezithęm dajeseyoj	Rok cały, co stanie się uległym gniciu — za to kara dać się powinna

so wird er ein ganzes volles Jahr der Verwesung unterworfen sein, dafür erfolgt in jener Welt die Strafe.

Il sera pendant toute une année assujetti à la décomposition, et pour cela il y aura une punition dans l'autre monde

48

[illegible]

Wyspem a ehmad nasanęmeze, eiwi wersztenęm dachmenęmeze — eiwi wersteoęm, hehrenęmeze — eiwi wersztenęm, weyenęm eze frańcheretenęm	Wszystko powinno się tam mieć dla nieboszczyka tak, aby było dobrze urządzonem odaszeme — aby były dobrze urządzonem ochraniające ściany — aby się dobrze urządziło przeciw ptastwa żrącego

Und alles soll dort für den Leichnam so eingerichtet sein, dass die Bedachung gut angeordnet sei, und die umschliessenden Wände in gutem Stande wären, damit gegen die Vögel, welche gewöhnlich einen todten Körper antressen, Schutz vorhanden wäre

Et tout sera arrangé de telle manière que le toit et les murs soient en bon état, afin que les oiseaux qui s'acharnent ordinairement contre les cadavres, ne puissent y atteindre.

49

[illegible]

Datere[1] &c. Apem zezahi, tujm, joj ehuroj mazdao	Dawco światu[1] &c. Ty wodę sprowadzasz i oną ożywiasz[2] ty, Bohaterze Stworzenia?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Führst Du nicht, o Schöpfer der Welt[1] das Wasser herbei und belebst Du nicht Alles?

Créateur du monde, &c. &c. Ne conduis, tu pas l'eau partout, ô créateur du monde, et ne vivifies tu pas toute chose?

50

[illegible]

Zereyańhet hecze wojuru — keład', hedre watemeze — dujnmęmeze

Wyżerająż się one stamtąd, gdzie ich pełno? ciągnąż się one, gdzie ich trzeba. wiatrami? chmurami jak dym gęstemi?

Fliessen sie nicht von dorther, wo sie angehäuft sind? Ziehen sie sich dorthin, wo sie nothwendig sind, getrieben durch Wind in Wolken, dicht wie der Rauch?

Ne viennent elles pas d'où elles se sont amassées? Ne sont-elles pas poussées par le vent et par les nuages épais comme la fumée où elles sont nécessaires?

51

[illegible]

Ewi nasejm, wezahi tujm, joj ehuroj mazdao —

ope dachmem, wezahi tujm, joj ehuroj mazdao —

upe hehren, wezahi tujm, joj ehuroj mazdao —

ape estem frazeyeyahi, tujm, joj ehuroj mazdao —

eáhethym frafraweyahí, tujm, joj ehuroj mazdao —

Na ciała martwe, to ty ją wwozisz, ty który jesteś stórcą wszechmocnym?

i pod dachy, to ty ją sprowadzasz — ty Boże wszechmocny?

i pod ochrony, ty ją wwozisz, ty Bohaterze Stworzenia?

i w pośród istot niemo-żyjących, ty ją sprowadzasz, ty Boże wszechmocny?

i w pośród istot mównych, wzajem się łączących, ty wwozisz, ty Stwórco wszechmocny?

Führst Du es auf todte Körper, Du, der Du der allmächtige Schöpfer bist? Und führst Du es, o allmächtiger Gott, nicht unter die Dächer? Und führst Du es nicht dorthin unter die Wände, o Urheber der Schöpfung? Und führst Du es nicht dorthin inmitten der stummen und vereint lebenden Schöpfungen, o allmächtiger Gott? Und führst

Du, o allmächtiger Schöpfer, den Lebensquell nicht dorthin inmitten der sprossenden Wesen, welche sich gegenseitig verbinden?

Les conduis-tu sur des corps inanimés, toi le créateur tout puissant? Et les conduis-tu aussi, ô Dieu puissant, sous les toits? Et les conduis-tu aussi sous les murailles, ô créateur de l'univers? Et parmi les êtres vivants mais muets et vivant ensemble, les conduis-tu là aussi, Dieu puissant? Et parmi les êtres parlants qui s'unissent mutuellement, n'y conduis-tu pas là, ô créateur puissant, source de la vie?

52

[illegible]

Ta, bethre, frafraweyuhi, ewi zereyoj pupükem	To ona i tam, gdzie jéj dążyć trza między dwóma łączącemi się istotami, ma również swą wzeręzą drożeczkę?

Hat nicht auch das Wasser, dieser Lebensquell, dort, wo er sein muss, zwischen zwei menschlichen sich verbindenden Wesen ebenfalls seinen bahnbrechenden Weg?

Cette eau, cette source de vie, n'a-t-elle pas aussi son issue, là où deux êtres humains s'unissent?

53

[illegible]

Aet', mraot' ahuroj mazdao — ajewethe ha — Zerethuastre — jethe — tum erezwoj wożeuhje.	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — tak właśnie, jak trza — Zoroastrze — tak też i jest na pewno — ty jesteś rzeźwym wozicielem

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Ebenso wie es nöthig ist, o Zoroaster, so verhält es sich auch. Du bist ein tüchtiger Anführer

Le créateur répondit: C'est ainsi que cela se fait, ô Zoroastre tu es un sage conducteur

54.

[illegible]

Apem, zezami ezem joj ehuroj mazdao — zereyeñhed' heeze wajuru — kedad' bethre watemeze, dujnmęmeze

Wodę, ja zażywiam wszystko bom ja Stwórca wszechmocny — wyżera się ona stamtąd, gdzie jéj pełno — ciągnie się, gdzie jéj trza, pędzona wiatrami, chmurami gęstemi.

Das Wasser belebe ich, denn ich bin der allmächtige Schöpfer. Es fliesst von dorther, wo es angehäuft ist, es zieht sich dorthin, wo es nothwendig ist, getrieben von den Winden in dichten Wolken.

Je vivifie cette eau, car je suis le créateur tout puissant, elle coule de là où elle s'est amassée, elle coule où elle est nécessaire, poussée par le vent et les nuages.

55.

[illegible]

Ewi nasujn wezami ezem — joj ehuroj mazdao —
upe dachmem, wezami ezem — joj ehuroj mazdao —
upe hichrem, wezami ezem — joj ehuroj mazdao —
upe estem frazeyeyami ezem — joj ehuroj mazdao —
eðberthyu frafraweyami ezem — joj ehuroj mazdao.

Ja, i na ciała martwe wodę sprowadzam, — bom ja Bohater Stworzenia —
ja onę i pod dachy sprowadzam, — bom ja Stwórca wszechmocny —
ja onę i pod ochrony ścian wprowadzam, — bo jam Stwórca wszechmocny —
ja onę i wpośród istoty żywe a mieme sprowadzam, — bo jam Bog wszechmocny —
ja i wpośród istoty mówne a łączące się ciek zarodku życia ożywiam, — bo jam Stwórca wszechmocny

Ich führe auch auf den todten Körper Wasser, denn ich bin der allmächtige Schöpfer, ich führe es auch unter die Dächer, denn ich bin der allmächtige Schöpfer, ich führe es auch unter die Wände, denn ich bin der allmächtige Schöpfer, ich führe es auch in die lebenden aber stummen Schöpfungen, denn ich bin der allmächtige Gott Ich führe auch in die sprechenden Wesen, welche sich verbinden, den Lebensquell, denn ich bin der allmächtige Schöpfer!

Je conduis aussi les eaux sur les corps inanimés, car je suis le créateur tout puissant, je les conduis aussi sous les toits, car je suis le créateur tout puissant, je les conduis aussi sous les murailles, car je suis le créateur tout puissant, je les conduis aussi parmi les créatures animées et muettes, car je suis le créateur tout puissant. Je conduis aussi parmi les êtres parlant, qui s'unissent, la source de la vie, — car je suis le créateur tout puissant.

56

[illegible]

[illegible]

(Ta, bethre, frafraweynmi, ewi zereyoj papukem) — tje. hazteąn, ghżere — ghżereąlisz, cątere eredhem, zereyeńhoj	(Ta woda, tam gdzie jéj trza między łączącemi się istotami, ma swą wzerczą dróżeczkę) te cieki stojąc, grzeją się — zagrzawszy się zaś, one do środka serca w zercé się muszą

Auch er hat dort, wo es nöthig ist, zwischen den sich verbindenden Geschöpfen seinen bahnbrechenden Weg) Diese Lebensflüsse erwärmen sich, wenn sie stehen, nachdem sie sich erhitzt haben, dann müssen sie nach der Mitte des Herzens einen Ausweg suchen

(Elle a aussi son issue là où il est nécessaire parmi les créatures qui s'unissent) Ces sources de la vie s'échauffent quand elles s'arrêtent, après s'être échauffées, elles doivent se chercher une issue dans le cœur comme dans leur centre.

57

[illegible]

[illegible]

Jeoždaye tocząb apoj, zereyeńhed', hoize pujitikad' — ewi zereyoj wojuru kežem

Oczekana, ciekąca woda, wyżera się i płynie tam, gdzie sobie dróżeczki utworzy, — a potem do jeziora, które pełno wód do siebie przyciąga

Das nach der Oberfläche geführte fliessende Wasser bricht durch und fliesst dorthin, wo es sich einen Weg bildet, und dann zum See, welcher Massen von Wasser an sich heranzieht.

Cette eau après avoir monté sur la surface de la terre, s'étend, coule et se fraie un chemin pour se jeter dans un lac, qui attire des masses d'eau.

58

[illegible]

Ewi wenęm jęo hwapęm

I do powiewanek, żywiących się powietrzem wodném.

Es fliesst zu den sich wiegenden Gewächsen, welche sich gewöhnlich von feuchter Luft nähren.

Elle coule parmi les végétaux, qui se nourrissent ordinairement d'air frais et humide.

59

[illegible]

Ethre mjo, urwerao, raodheąti wyspao — wyspoj seredhoj

Wszędzie, gdzie mnie jéj trza, na wszystkie urwiątka, w celu, aby odrodziła wszystko — wszystko od serca (ja onę w wodzę).

Es fliesst dorthin, wo ich es nötlig habe zu allen Gewächsen, zu dem Zwecke, um alles vom Keim aus zu beleben.

Elle coule, où j'en ai besoin pour tous les végétaux, dans le but de vivifier tout et faire naître tout de son germe

60

[illegible]

Ta, hethre wywareyemi ezem — joj ehuroj mazdao

Ta woda, gdzie jéj trza zdążyć, — ja onę wywarzam, — ja, Stwórca wszechmocny.

Dies Wasser (Lebensquell), wo es nur hingeben soll, erwecke ich selbst, denn ich bin der allmächtige Schöpfer

Cette eau (source de vie), je la fait naître partout où il est nécessaire, car je suis le créateur tout puissant.

61

[illegible]

Cherethemeze aeurje ezeonje —
wastremeze gewje hudhaonhje.

Przez to, pokarm dla ludu błogiego —
przez to trawki dla bydła, przyplodek a mleko, dającego

Ich schaffe dadurch Nahrung für das Volk, bestimmt tugendhaft zu leben, ich schaffe dadurch fette Gräser für das Vieh im Allgemeinen, welches Vermehrung und Milch giebt.

Je procure de cette manière la nourriture au peuple destiné à vivre vertueusement, je procure de cette manière de gras pâturages au bétail, qui se multiplie et donne du lait.

62

[illegible]

Jewoj, nye mezyoj, cherat' —
wastrem, gewje hudhaońhje.

Zsareczka niech moi mieszkańcy pożywają
trawki zaś, bydełko do porody a mleka przeznaczone

Das Getreide und die Früchte im Allgemeinen mögen meine Einwohner verwenden Die fetten Gräser aber sind für das Vieh, welches zur Vermehrung und Milch bestimmt ist

Mon peuple peut disposer des grains et des fruits en général Le bétail peut disposer des gras pâturages, car il est destiné à se multiplier, à donner du lait

63

Imet' weńhoj — imet' sreyoj, jethe tujm — erezwoj weżeńhje

Niech mają błogość — niech mają czystość tak jak ty — ty rześwy przewodniku.

Sie mögen allen Segen benutzen, sie mögen aber tugendhaft werden, so wie Du bist. Du kräftiger und tüchtiger Lehrer und Ausführer

Qu'ils disposent de tout, mais qu'ils soient vertueux comme toi, ô homme sage et prudent, qui montre et conduit tout bien.

64

A dim, ta wecze, raneyet' ehuroj mazdao eżewe, eżewenem Zerethusztrem

Ta mowa Bohatera Stworzenia, niech uspokoi, niech ożywi enotliwego Zoroastra.

Also möge überhaupt auch diese Rede des Urhebers der Schöpfung des Allerheiligsten den begeisterten Zoroaster beruhigen

Ainsi que ce discours du créateur du monde, le plus saint, qu'il tranquillise le sage Zoroastre.

65

Jeoźdao mezym, ćpy zęthem wehiszta.

Niech mieszkańcy się oczyszczają i żyją dobrze, a wejdą do wieczności

Die Bewohner dieser Erde mögen sich von den Sünden reinigen und tugendhaft leben, und sie werden in's ewige Leben eingehen

Que les habitants de cette terre se purifient du péché, et qu'ils vivent vertueusement, et ils entreront dans la vie éternelle

66

Ha jeoždao, Zerethusztre — ja dajene mazdayasnisz.

Ten tylko stanie się zbawionym, Zoroastrze — kto się da oświecić na dobre prawami mazdajasneńskiemi.

Der wird nur gereinigt werden, der sich durch die Masdajasnanischen Gesetze erleuchten liess

Celui là seulement sera purifié, qui se laissera éclairer par la loi du créateur

67

[illegible]

Joj hwęm cáhwęm jeozdaiti, humetaisze — hujehtaiszi — hwereszteisze

Kto pragnie stać się oczekanym, to dostąpi tego li przez rozpamiętywanie, wzdychanie, i przez dobre uczynki.

Wer darnach strebt wirklich gereinigt zu werden, der erlangt dies nur durch Nachsinnen, durch Seufzen, indem er die Sünden bereut, und durch gute Thaten

Celui qui s'efforce de se purifier, réussira seulement par la contemplation, par les soupirs, par le repentir de ses péchés et par les bonnes œuvres

68

[illegible]

[illegible]

Datere! &c. Czuji esti mesoj, wenhoj sreyoj —

Daweo świata! &c. Czyjeż to prawa możnaby uważać doskonalszemi, błogosławieńszemi, czystszemi?

ejetem datem, jim wydojwujm Zerethusztre —

Miałybyż to być prawa, które dopiero wydaje Zoroastr?

upeiri enyaesz, srewais mesenecze, wehhenecze, sreyenecze.

możnaby się spodziewać że one są zupełnie inne, a czystsze, obszerniejsze, błogosławieńsze, zbawienniejsze?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wessen Gesetze könnte man für ausführlicher, segensreicher und wahrhaftiger erachten? Könnten dies wohl Gesetze sein, welche erst Zoroaster aufstellt? Könnte man wohl erwarten, dass es völlig andere, reinere, ausführlichere, segensreichere und beseligendere wären?

Créateur du monde, &c. &c. Quelles lois peut-on considérer plus faciles à exécuter, portant plus de bénédiction et plus de vérité. Sont-ce là des lois que Zoroastre a donné? Pouvait-on attendre qu'il y en eût de plus pures, de plus faciles à exécuter et portant plus de bénédiction?

69.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Aet', mreot' ehuzoj mazdao —
męneyen ha — spiteme Zerethuestre —

ejetem datem, jim wydojyujm Zerethusstre —

apeiri enyaisz, srewaisz, meseneeze, weńheneeze, sreyeneeze.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
podobnemi być by powinne — uczony Zoroastrze —

tym ewo prawom, które dopiero wydaje Zoroastr —

odpierając odmianę co do czystego życia, oraz doskonałość, błogosławieństwo i pobożność.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung. Sie müssten ähnlich sein, o gelehrter Zoroaster, jenen Gesetzen, welche erst Zoroaster aufstellt, ausgenommen den Unterschied des reineren Lebens, zugleich die Grösse, den Segen und die Frömmigkeit.

Le créateur répondit. Elles devraient être semblables, ô sage Zoroastre, à celles que Zoroastre donne maintenant; à moins qu'elles ne diffèrent en preservant une vie plus pure, en étant plus étendues et plus riches en bénédiction et en piété.

70.

[illegible]

Jetho aavyoj wojuru kežem — upeiri enyao apoj	To jest nowe, że jeziora pełno wód do siebie przyciągają, i inne porami odpierają.

Das nur ist vollkommen neu, dass die Seen Massen von Wasser an sich heranziehen und hier dieselben durch unterirdische Kanäle abführen.

C'est entièrement nouveau, que les lacs attirent les eaux, et s'en déchargent par des conduits souterrains.

71

[illegible]

Mgneyen ba — jethe, mesyeyao afaz, kesyeñhem apgm, ewt fradaweiti	Tak to jest i tak być musi, że ogrom wód zebranych, pcha się i z musu ciągnąć dalej, poddając się coraz więcej

So ist es gewiss, dass wenn die Masse der dort angesammelten Wasser sich nicht drängten und sie zwängen, sich durch die unterirdischen Kanäle weiter zu ziehen, indem sie sich weiter und weiter zum Acker begeben

C'est ainsi que lorsque les masses d'eaux se rassemblent, elles se poussent et sont forcées de se chercher une issue et se dispersent sur la terre

72

[illegible]

Mgneyen ba — jethe, mesyeyao wene, kesyeñhem wenem, ewt werenwati	Tak to jest i tak być musi, że wielkie powiewanki, wypuszczając z kiełek nowe łodygi, pną się do góry, aby drugim wyrównać.

So ist es gewiss, dass wenn die sich wiegenden Gewächse nicht aus den Keimen neue Zweige emportrieben, und diese nicht in die Höhe schössen, um mit den alten gleich hoch zu sein

C'est ainsi, que les végétaux agités poussent de nouvelles branches de leurs boutons, qui tachent de s'élever pour être semblables aux anciennes.

73.

[illegible]

Mgneyeu ba — jethe, uagm zgm acze, airezn bewad'.

Tak to jest i tak być musi, że z posiadanej ziemi wybywszy, do drugiej się żyć pójdzie.

So ist es gewiss, dass man, wenn aus dieser Welt einmal geschieden, in die andere zum ewigen Leben einginge

C'est ainsi, qu'ayant quitté cette terre que nous habitons, nous entrerons dans la vie éternelle.

74

[illegible]

Eochtoj, ratuz — eochtoj, sreożawerezoj

Wznawiaj, bądź radcą — wznawiaj czyste życie

O rede zu dem Volke, gieb ihm gesunde Rathschläge, flösse ihm vorzüglich ein reines angemessenes Leben im Umgange ein

O parle au peuple et donne lui de bons conseils, engage le à vivre honnêtement.

75.

[illegible]

Uzgerephad', pati draonad' — neye uzgeptad.

Niech podchwytują, nalawszy drewnianką — i znowu niech podchwytują.

Mögen sie darnach greifen, wie nach dem Tranke, und Du, giess hinzu wie aus einem hölzernen Gefässe, sie mögen wieder darnach greifen, wieder mögen sie trinken.

Qu'il soit avide de vos paroles comme de boisson, et toi verse lui avec abondance, parle lui encore et qu'il saisisse de nouveau.

76.

[illegible]

Datad', pati draonad' — newe datad'

Wydało się, nalawszy drewniankę, — to i znowu niech się wyda.

Ist es schon ausgeschöpft, so giess Du wieder eine Tonne voll hinzu, und wieder mag es ausgeschöpft werden.

Quand c'est épuisé, remplis de nouveau le tonneau et qu'il le vide encore.

77

[illegible]

Nisritad', pati draonad' — newe nisritad'

Przeczyszczyh się? dolewej drewniankę, — niech się znowu przeczyszczają.

Wenn sie sich auch schon gereinigt haben (durch Deine Reden), so giess (sprich noch) doch wieder eine Tonne hinzu, mögen sie sich noch mehr reinigen (mögen sie noch mehr hören).

Lors même qu'il se serait déjà purifié (par les discours) verses de nouveau un tonneau, afin qu'il se purifie davantage (qu'il entende davantage)

78.

[illegible]

Châeyjetje, hje paaczejete, ejeze — joj ratuaz, thrižijm ejetehje czithao, apeńheraztuje.

Wedle woli niech się staną ubytmonyma— i ten który radzi, trzecią część z własnych grzechów, z siebie zdejmuje

Nach den Gesetzen Gottes mögen sie würdig werden, und der, welcher gesunden Rath ertheilt, nimmt den dritten Theil der eigenen und strafbaren Sünden von sich.

Qu'il se rende digne d'après la loi de Dieu et celui qui donne de bons conseils efface la troisième partie de ses propres péchés

79

[illegible]

Jezieze hje enye eghe szkyeothne, fraweraszte

Jeżeli inne a szkodliwe duszy grzechy mają, niech je zawierzą.

Und wenn sie andere (geheime) der Seele schädlichen Sünden haben dann mögen sie dieselben ihm anvertrauen.

Et s'il a de péchés secrets nuisibles à l'âme, qu'il les confesse.

80

[illegible]

Paitite hje ezthe

Ujdą ich grzechy przez to

Es werden dadurch die der Strafe würdigen Sünden vergeben.

C'est ainsi que les péchés dignes de punition seront pardonnés.

81

[illegible]

Aet', jezi žje enye eghe szkyeothne nojid' fraweraszte — paititem ehje neraz jewejeeze, jewetatejeeze

Bo, jeżeliże inne ich grzechy duszy szkodliwe nie zawierzą, (drugiemu) — to przepadną takowi ludzie na wieki wieczne

Aber wenn sie andere (geheime) der Seele schädlichen Sünden nicht anvertrauen, dann gehen solche Menschen mit ihnen zur ewigen Qual ein

Mais s'il a des péchés secrets nuisibles à l'âme et ne les confesse pas au prêtre, ils l'emporteront dans les tourments éternels.

82.

[illegible]

Datere! &c. Joj neroj hamoj, gatewoj,

Dawco świata[1] &c. Ów człowiek gorą-

mpadhyjeiątje — hęm, wa pati steiraz — bęm wa pati bereziaz.

cośćuą zgotowany, iść memoże, — więc al bo przystał, — albo się schronił.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Es ist z. B. ein Mensch von der Hitze erschöpft, der nicht mehr weiter kann, und ist daher stehen geblieben, oder hat sich irgendwo geschützt.

Créateur du monde, &c. &c. Il y a par exemple un homme, accablé par la chaleur, et ne pouvant continuer sa route, s'est arrêté en chemin ou il a trouvé un abri.

83

[illegible]

Paltioze, bje anye dwa — wa aere eńhen

Patem, przybyło tam dwóch innych, — a były to sami mężczyzni.

Darauf fanden sich dort zwei Andere ein, und es waren Männer.

Là se trouvaient deux autres, et c'étaient des hommes.

84

[illegible]

Pęcze — wa pęczasetem — wa setem — wa bęm nairnęm.

Pięciu — albo pięćdziesięciu — lub stu — a były tam i kobiety.

Dort fanden sich fünf ein, oder fünfzig, oder hundert, und es waren auch Frauen darunter.

Là se trouvaient cinq, ou cinquante, ou cent, et il y avait aussi des femmes parmi eux.

85

[illegible]

[illegible]

Aet, ejeżęm neręm ejewoj irthyaf' — uzwet' ęt'ere nerujuss, ejeże drushes, ja

Aż owo pomiędzy bytującymi, jeden zrytował się — wiciał z pośrodka byłego tam

nasuas, echtaze — pewertaze — ubitaze, fraśnaoiti.

Indu — a byłżeby to przyrzut który ubija, i ten już stęka, śpiewa, wzdycha — ma się poznać na grzeczności?

Bis einer von den anwesenden Menschen niederfiel Wie viele von den dort anwesenden Menschen sollen sich aus Nächstenliebe zur Rettung verbinden, wenn die Seuche eine plötzlich todtende war und der Kranke schon stöhnte, schrie und seufzte?

Jusqu'à ce qu'un d'entre eux s'irrita et tomba, combien de ceux qui sont présents s'offriront à la fois pour le sauver, quoique la maladie soit de nature à donner la mort sur le champs et que le malade pousse déjà des gémissements et des cris?

86

[illegible]

[illegible]

Aet', mraot' ahuro mazdao — jezi eżbed' athrewe fra zyi, dwęaeiti — spiteme Zerethusztre — ejeże druchsz, ja nasusz.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Jeżeli będzie ogniowy wśród żywych, — niech pobieży — uczony Zoroastrze — był żeby tam przyrzut, który zabija.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Wenn der Hausvater inmitten der Lebenden ist, soll er Hand anlegen, o gelehrter Zoroaster, wenngleich es eine plötzlich todtende Seuche ist.

Le créateur répondit Si l'hôte est parmi les vivants, il prêtera la main, ô sage Zoroastre, quoique la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ

87

[illegible]

Jezi ejewe desoj fraźnaoiti, desemem paiti rajethweyjeiti

Jeżeli jest jedenastu takich co swiątkują, dziesiąty ma pójść nieść swą pomoc

Wenn dort elf Hausväter anwesend sind, welche sich aufhalten, so soll der zehnte seine Hülfe anbieten.

S'il y a là onze hôtes, qui se reposent, le dixième offrira son secours.

88

[illegible]

Aet, jezi eåhed' ratajesztao fra zyi, dwęsenta — spiteme Zerethusztre — ejeże druchsz, ja nasusz

A jeżeli będzie rataj w pośród zdrowych, on ma pobiedz — uczony Zoroastrze — bez względu, że tam zaraza ubijcza.

Wenn dort aber ein Landmann inmitten der Lebenden sein wird, so soll er zu dem Kranken eilen, o gelehrter Zoroaster, wenn gleich es eine augenblicklich tödtende Seuche sein sollte

S'il y a parmi les vivants un laboureur, il volera vers le malade, ô sage Zoroastre. lors même que la maladie serait de nature à donner la mort sur le champ.

89.

[illegible]

Jezi desemem fraźneoith, naumem paiti rajethweyjeiti.

Jeżeli dziesięcia podobnych tam swiątkuje, dziewiąty ma pobiedź raić swą pomoc.

Wenn aber zehn solcher Landleute sich dort aufhalten, so soll der neunte hinzueilen, indem er seinen Rath anbietet

S'ils se trouvent là dix laboureur, alors le neuvième volera au secours, pour lui offrir ses conseils et son secours.

90

[illegible]

Aeť, jezi eåhed wastryoj fšuyęs fra zyi, dwęsenti — spiteme Zerethusztre — ejeże drucsz, ja nasusz.

Ale, jeżeli będzie najmujący się Zalwiarz przy życiu, on pobieży — uczony Zoroastrze — chociażby tam była zaraza śmiertelna.

Aber wenn dort ein miethbarer Schnitter sein wird, welcher kräftig und gesund ist, so soll er hinzueilen, obgleich dort eine augenblicklich tödtende Seuche ist, o gelehrter Zoroaster

S'il y a parmi eux un moissonneur, mercenaire, qui est fort et en bonne santé, il volera au secours, malgré que la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ, ô sage Zoroastre.

91

[illegible]

Jezi naumem frathneorti, ouztemem paiti rajethweyjeiti	Jeżeli dziewięciu podobnych tam świątkuje, osmy ma pójść radzić swe rady

Wenn dort neun solcher sich aufhalten, so soll der achte hinzueilen seinen Rath anzubieten.

S'il s'en trouve neuf, le huitième volera pour offrir son secours.

92

[illegible]

Aet', jezi cithed' spa pasuaz heurwoj fra zyi, dwęsaiti — spiteme Zerethuastre — ejete druchaz ja nasauz.	Ale, jeżeli będzie uśpiony w duchu pastuch, trzody własnej jagniąt, żyw — niech się dźwignie — uczony Zoroastrze — rzkomo, że tam przyrzut choroby śmiertelnej.

Wenn aber dort ein durch die Religion den Leidenschaften entfremdeter Hirt, der seine eigene Heerde führt, sein wird, welcher noch kräftig und gesund ist, der soll zur Hülfe eilen, o gelehrter Zoroaster, obgleich dort eine augenblicklich tödtende Seuche sein sollte.

S'il se trouve là un berger gardant ses propres moutons fort et en bonne santé, dont l'esprit a été éclairé par la foi, celui là volera au secours, ô sage Zoroastre, malgré que la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ.

93

Jezi esztemem fraźneoiti, heptethem paiti rajethweyjeiti.

Jeżeli ósmiu podobnych tam świątkuje, siódmy powinien pojść z rajemem rad swoich.

Wenn aber achte solcher sich dort aufhalten, so soll der siebente zur Rettung hinzueilen.

S'il s'en trouve là huit, le septième volera au secours.

94

Act, jezi eńhed' spa wiaz heurwoj fra syi, dwęsciti — spitema Zerethustre — ejeże druchez ja nasusz

Ale, jeżeli będzie w duchu uspjony pastuch wioskowéj trzody z drowym, on powinien pobiedz — uczony Zoroastrze — bez względu, że tam zaraza ubijeza.

Wenn dort aber ein durch die Religion den Leidenschaften abgestorbener Hirt der Dorf Schaafheerde sein wird, welcher gesund und kräftig ist, so soll er zur Hülfe eilen, ohne Rücksicht darauf, dass dort eine augenblicklich tödtende Seuche ist, o gelehrter Zoroaster

S'il se trouve là un berger gardant les moutons de la communauté, fort et en bonne santé, qui a été éclairé par la foi, celui la volera au secours malgré que la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ, ô sage Zoroastre.

95.

Jazi heptethem fraźneoiti, chsztujm paiti rajethweyjeiti.

Jeżeli siedmiu podobnych świątkuje, szósty pojść ma z na rajeniem swéj pomocy.

Wenn sieben solcher sich dort aufhalten, so soll der sechste hinzueilen, um mit seinem Rathe beizustehen.

S'il s'en trouve là sept, le sixième volera au secours.

96

[illegible]

Aet', jezi cähed' spa wojhuneżgoj fra zyi, dwęseiti spiteme Zerethusztre — ejeże druches ja nasusz	Ale, jeżeli będzie uśpjony w ducha pastuch który krew zga, pomiędzy żywymi, — on ma biedz — uczony Zoroastrze byłaźby tam nawet zaraza śmiertelna.

Wenn aber dort ein durch die Religion den Leidenschaften abgestorbener Hirt sein wird, der zugleich Schlächter und kräftig und gesund ist, so soll er zur Hülfe eilen, o gelehrter Zoroaster, obgleich dort eine plötzlich tödtende Seuche droht.

S'il se trouve là un berger, qui a été éclairé par la foi, qui est en même temps boucher, fort et en bonne santé, il volera au secours, malgré que la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ, ô sage Zoroastre.

97

[illegible]

Jezi cnaztujm fraźueoiti, puchdhem pati rajethweyjeiti.	Jeżeli sześciu podobnych będzie tam świątkować, piąty pójść powinien z na rajeniem swej pomocny

Wenn dort sechs solche sich aufhalten, so soll der fünfte mit seinem Rathe zur Hülfe eilen

S'il s'en trouve là six, le cinquième volera au secours

98

[illegible]

Aet', jezi cähed spa teuruno; fra zyi, dwęseiti — spiteme Zerethusztre — ejeże druchsz ja nasusz.	Ale, jeżeli będzie uśpjony w duchu młodzik żyw, — on biedz powinien — uczony Zoroastrze — chociaż tam zaraza śmiertelna.

Wenn dort aber ein durch die Religion den Leidenschaften abgestorbener Jüngling sein sollte, noch kräftig und gesund, so soll er zur Hülfe eilen, o gelehrter Zoroaster, wenn gleich dort der Tod droht.

S'il se trouve là un jeune homme éclairé par la foi, fort et en bonne santé, il volera au secours, ô sage Zoroastre, quoique la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ

99

[illegible]

Jezi puchdhem fraẑneoiti, tujrym paiti rajethwejjeiti

Jeżeli tam podobnych pięciu świątkuje, czwarty z rzędu powinien raić swą pomoc

Wenn dort sich fünf solcher aufhalten, so soll der vierte aus der Reihe seine Hülfe anzubieten eilen.

S'il s'en trouve quatre, le troisième volera au secours.

100

[illegible]

Aet', jezi eẑhed' sukurvnoj fra zyi, dwęseiti — spiteme Zorethusztre — ejeże druchsz ja nasusz.

A jeżeli będzie sługa w duchu uspjony który suki rwać puszcza, żyw, — on ma biedz — mezony Zoroastrze - chociaż zaraza śmiertelna.

Aber wenn dort ein Diener sein wird, welcher gewöhnlich Hündinnen nachjagen lässet, und er ist noch kräftig, dann soll er, o gelehrter Zoroaster, hinzueilen, obgleich dort die augenblicklich tödtende Seuche ist.

Mais s'il se trouve là un batteur, éclairé par la foi, fort et en bonne santé, il volera au secours, malgré que la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ, ô sage Zoroastre

101

[illegible]

Jezi tujirym fraźnecoiti, thritym pan ra-jathweyjeiti.

Jeżeli czterech tam podobnych świątkuje, trzeci pójść ma nieść swą pomoc

Wenn vier solche sich dort aufhalten, so soll der dritte hinzueilen um seine Hülfe anzubieten.

S'il s'en trouve quatre, le troisième volera au secours.

102

[illegible]

Aet, jezi eńhed' spa dzeźusz fra zyi, dwęsenti, spiteme Zerethusztre — ejeźe druchz ja nasusz.

Ale, jeżeli będzie tam w duchu uspjony odziewacz, a żyw — ma doń biedz — uczony Zoroastrze — chociaż zaraza śmiertelna.

Wenn aber dort ein Leibdiener vorhanden sein sollte, welcher noch kräftig ist, so soll er hinzueilen, o gelehrter Zoroaster, obgleich dort die augenblicklich befallende und tödtende Seuche ist.

S'il se trouve là un valet de chambre éclairé par la foi, fort et en bonne santé, il volera au secours, malgré que la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ, o sage Zoroastre

103

[illegible]

Jezi thritym fraźneoiti, bitym pasti ra-jethweyjeiti.

Jeśli takowych trzech tam świątkuje, drugi ma pójść nieść swą pomoc choremu.

Wenn drei solcher dort sich aufhalten, so soll der zweite hinzueilen und seine Hülfe dem Kranken anbieten

S'il s'en trouve là trois, le second volera au secours.

104

[illegible]

Aet', jezi e̊ñhed spa eiwizuaz fra zyi, dwęsertı — spiteme Zerethusztre — ejeze druchsz ja nasusz

A jeżeli będzie w duchu uspjony a wędrowny, zyw, — biedz ma — uczony Zoroastrze — rzkomo, że tam przyrzut śmiertelny.

Aber wenn dort ein werdender Diener sein sollte, welcher gescheidt, gesund und kräftig ist, so soll er hinzueilen, obgleich dort der Tod ihm entgegendroht, o gelehrter Zoroaster

Mais s'il y avait là un voyageur éclairé par la foi fort et en bonne santé, il volera au secours, malgré que la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ ô sage Zoroaster

105

[illegible]

Jezi bityu frażueoiti pooryu paiti rajethweyjeiti

Jeżeli tam samowtor podobni świątkują, to pierwszy z rzędu pójść ma cać swą pomoc

Wenn dort zwei solcher sich aufhalten, so soll der erste nach der Ordnung eilen um seine Hülfe anzubieten

S'il s'en trouve là deux le premier volera au secours.

106

[illegible]

Aet', jezi eåhed' spa wyzusz fra zyi, dwęsertı — spiteme Zerethusztre — ejeze druchsz ja nasusz.

Ale, jeżeli te będzie w duchu uspjony a komisarz, zyw, — on powinien biedz na ratunek — uczony Zoroastrze — bez względu że tam zaraza śmiertelna.

Wenn dort aber ein durch die Religion den Leidenschaften abgestorbener Verwalter

sein sollte, gesund und kräftig, so soll er zur Rettung hinzueilen, o gelehrter Zoroaster, obgleich dort die augenblicklich tödtende Seuche herrscht

S'il se trouve là un intendant éclairé par la foi, fort et en bonne santé, il volera au secours, malgré que la maladie soit de nature à donner la mort sur le champ ô sage Zoroastre

107

[illegible]

Jezi peoiryn fraźneolti, peoiryn paiti rajethweyjeiti	Jeżeli on tam jedyny świątkuje, — on pierwszy pójść ma nieść swój ratunek.

Wenn er dort allein sich aufhält, so soll er als der erste hinzueilen seine Hülfe darzubieten

S'il se trouve là seul il volera tout d'abord au secours.

108.

[illegible]

Datere! &c. Aet', jezi ethed' spa urupisz.	Dawco świata! &c. A jeżeli tam będzie w duchu uśpiony a chwytacz, (złodziej)

Schöpfer der Welt, u. s. w. Aber wenn dort ein durch die Religion den Leidenschaften abgestorbener Dieb sein sollte, welcher fremdes Eigenthum an sich bringt.

Créateur du monde, &c. &c Mais s'il se trouve là un voleur éclairé par la foi, et qui s'approprie les biens d'autres.

109.

[illegible]

Czwed', ejeśoj spa joj urupisz, spentebje maznyujnsz daenaęm, hęca rajethweyjeiti — czwed' paiti rajethweyjeiti.	Wieluż z nich — chociaż to w duchu uśpieni a złodzieje, — chociaż oni, przez świętą myśl wiary obowiązani są dawać bliźnemu ratunek — wieluż z nich mówię, pójść ma nieść ich pomoc?

Wie viele von ihnen, obgleich sie ebenfalls im Geiste der Leidenschaft abgestorben, dennoch Diebe sind, — obgleich sie durch heilige Gedanken des Glaubens ebenfalls verpflichtet sind, ihre Hülfe anzubieten, — wie viele von ihnen (frage ich) sollen dem Kranken ihre Hülfe anbieten?

Combien de ceux-ci, quoique éclairés par la foi et qui sont cependant voleurs, et vu que la religion les oblige à offrir leurs secours, combien, dis-je, doivent aller au secours?

110

[illegible]
[illegible]

Aet', mraot ehuroj mazdao — nojd', ejeżoj apa, joj urupisz, apeątehje mamyujusz damenęm, bęm rajethwejjeti — nojd' paiti rajethwejjeti.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — nie — chociaż to są w duchu uśpieni a rapią,— chociaż święta wiara nakazuje być dat kującym i doradczym bliźnemu — nie, — oni to niepowinni raić ich pomocy.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung. Es ist das nicht ein wahrhaft durch die Religion den Leidenschaften Abgestorbener, welcher stiehlt, denn nach den Gesetzen des Glaubens sollte er nur seinen Rath und seine Hülfe dem Nächsten darbringen — dieser soll nicht hinzueilen, seine Hülfe anzubieten.

Le créateur répondit. Ce n'est pas un homme éclairé par la foi qui vole le bien d'autrui, et d'après la loi religieuse chacun doit offrir du secours à son prochain, — celui-ci n'ira pas au secours.

111

[illegible]

Enyoj ehmad' — joj dzeneiti, fracze kuśeiti.

Każdy inny może ratować — takowy dzieląc, dobijałby.

Jeder Andere mag retten, er jedoch, scheinbar Hülfe leistend, würde dadurch nur Schaden bringen.

Tout autre peut porter secours, lui cependant, faisant semblant de secourir, ferait du tort au patient.

112

[illegible]

A dun, a hisz hechti, jewejecze — jewetatejecze.

A takim dostaną się stękania, i to na wieki, — na wieki wieczne

Und einem solchen Menschen wird Seufzen zu Theil, Qualen auf immer und ewig!

Les soupirs et les tourments éternels seront le sort d'un tel homme

113

[illegible]

Datere! &c. Jezi eched' maryoj drwao bizeagroj — ewethe etemooghoj, enełewe.

Dawco świata! &c. Jeżeli się znajdzie wąż odrętwiały, a zagęczały, — i byłby znożony, nieożywiony

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wenn sich eine erstarrte Schlange finden sollte, welche gewöhnt ist zu schlängeln, — und sie wäre ermattet, ohne Nahrung,

Créateur du monde, &c. &c. Si l'on trouve un serpent engourdi, dont la nature est de ramper, — et il est fatigué et sans nourriture,

114

[illegible]

Czwed' speątelije manyujusz, damenegn bęm rajethweyjein — czwed' parti rajethweijein.

Wieluż z tych — co świętemi myślami natchnieni, których powinnością dawać pomoc każdemu — mają się udać z ratunkiem?

wie viel Menschen, von heiligen Gedanken erfüllt, deren Pflicht es ist, jedem Geschöpfe Hülfe und Rettung angedeihen zu lassen — wie viele, sage ich, sollen sich zu ihrer Rettung beeilen?

combien d'hommes, éclairés par la foi, et dont le devoir est de secourir tout être vivant, combien dis-je, se rendront au secours?

115.

[illegible]

Aet', mreot' ehuroj mazdao — jethe wezegheezid', wisz huszkoj, taroj — jare meretoj

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — napotkanożby wężeczka w całku suchego, stursoego, przez rok umierającego

Darauf antwortete der Urheber der Welt: Wenn es so sein sollte, d. h. wenn man ein völlig trockenes Schlänglein finden sollte, das noch Leben in sich hat, aber das ganze Jahr hindurch betäubt lag,

Le créateur répondit: Si l'on rencontre un serpent desséché, qui respire encore, mais qui a été toute une année engourdi,

116

[illegible]

Dzwoj zyi — spiteme Zerethusztre — mairyoj drwao, łuzegroj — ewethe ezemeogboj, enežewe.

Podźwigniony, ożyłby — aczony Zoroastrze — wąż odrętwiały, czołgacz, bywa znożony, tylko pokarmem nieożywiony

dann wird es, wenn man zu Hülfe kommt, wieder aufleben, o gelehrter Zoroaster, denn die erstarrte Schlange, gewöhnt zu schlängeln (kriechen), ist nur entkräftet, weil sie nicht Nahrung hatte.

Si l'on vole à son secours, il reprendra la vie, ô sage Zoroastre: car ce serpent engourdi, qui rampe de sa nature, est épuisé, — parce qu'il n'avait pas de nourriture.

117

[illegible]

Spęątehje mainyujusz, damenęm, h ęm rajethweyjeti.	Lud, świętemi myślami wiary oświecony, dawać jałmużnę i nieść ratunek powinien.

Die von heiligen Gedanken erfüllten Menschen sind verpflichtet, Jedem Almosen zu geben und sogar Rettung zu bringen.

Les hommes éclairés par la foi sont obligés de faire l'aumône et de porter secours à tout être vivant.

118

[illegible]

Dzwoj, paiti rajethweyjeti	Niech działa — niech idzie nieść pomoc

Wer es auch sei, zugleich soll man kommen und ihr (der Schlange) seine Hülfe anbieten

Qui que ce soit, il devra aller porter secours au serpent.

119

[illegible]

Dzwoj apem dzeiąti — dzwoj uterem fraweyjeiti — dzwoj gęm weretęm, czeiti — dzwoj, nerem eżewentem frazaheodhenhem anethem, wykered' — usztanem dzeiąti — nojid' ewethe meretoj	Niech jeden wody przyniesie — a drugi ogień rozwieje — niech jeden mięsa nawarzy i żywi — a drugi, niby człowieka błogosławionego, letargicznym ln snem o sobie zapomnianego, niech wyciera — niech to aż do ostatnia czym, a takowy niezamrze

Es möge dann Einer Wasser bringen, ein Anderer mag Feuer anmachen, Einer mag Fleisch abkochen und sie damit nähren; ein Anderer mag sie, gleich einem durch lethar-

gachen Schlaf bewusstlosen Menschen, abreiben, mag er dies bis zur Ermüdung fortsetzen, und sie wird nicht völlig sterben!

L'un apportera de l'eau, l'autre fera du feu, l'autre fera bouillir de la viande pour le nourrir, l'autre le frottera comme on le fait avec un homme en léthargie, il continuera jusqu'à la fatigue et le serpent ne mourra pas

120

[illegible]

Dzwoj zyi — spiteme Zerethusztre — maryoj drwao, bizcągroj — cwethe czemeo ghoj eneżewe.	Podźwigalony, podtrzymany, on ożyje — aczony Zoroastrze — bo wąż czołgacz zwykły, odrętwiał, — jest tylko zmożony, nie ożywiony — niepodtrzymywany.

dann wird es, wie no 116 — Si l'on vole à son secours, voyez no 116

121

[illegible]

Nerem ezewnem, eikujusz cherethelje — wastrelje — draoseze, unnetelyceze eyeh beeze — ape bereiti, nojid cwethe meretoj.	Człowieka błogosławionego, lud karmić i odziewać ma, — gdy on jest cierpiący, nie nieimający, a głodny — choć wody niech mu dadzą wziąć a nie zamrze

Einen gesegneten (armen) Menschen ist das Volk im Allgemeinen zu ernähren und zu bekleiden verpflichtet, wenn er leidend (elend) und abgerissen ist und gar nichts besitzt; man soll ihm, wenn auch nur Wasser zu nehmen erlauben, und er wird nicht völlig umkommen.

Le peuple est obligé de nourrir et de vêtir le pauvre, quand il est souffrant et qu'il a les vêtements en lambeaux, et qu'il ne possède absolument rien, parce qu'il ne peut pas travailler, on doit lui donner, ne fut ce que de l'eau, et il ne mourra pas

122

Datere! &c. Joj nmanao, hçm beranchi, ezanm ehure mazde — ehm eśhwoj jed' aetwaiti aterenceze — beresmeeze — tesz tesze — haomeeze — haweneeze.

Dawco świata! &c. Owo przybyło się do pewnego domu, gdzie miało się zabrać kogoś, dla Stwórcy wszechmocnego — gdzie się ustawił już ogień, trojątka, naczynie z wodą błogosławianą.

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wenn sich ein durch den Glauben Beleuchteter in einem Hause befindet, wo er Jemand zum reinen Glauben des allmächtigen Schöpfers bekehren sollte wo schon das gesegnete Feuer und die Geräthe, das heisst Gefässe, als Räucherfass und ein Kessel mit dem heiligen Wasser, aufgestellt worden,

Créateur du monde, &c. &c. Lorsque quelqu'un éclairé par la foi, se trouve dans une maison, où il veut convertir un autre à la foi du tout puissant, ou déjà le feu sacré et les vases, c'est-à-dire l'encensoir et le vase contenant l'eau bénite, se trouvent préparés

123.

Aet', pasczejete, ehjé nmanehja spa — wa na — wa, irithyat

Ak owo, potem przygotowaniu, w tymże domie, już w duchu uśpiony, albo też nie surytował się — umarł.

und nach dieser Vorbereitung in diesem Hause, wenn entweder ein schon durch den Glauben der Leidenschaft Abgestorbener oder auch noch nicht Abgestorbener, mit einem Worte, wenn irgend Jemand dort plötzlich starb,

et après ces préparatifs dans cette maison, s'il y meurt subitement un homme déjà éclairé par la foi ou non

124.

Kuthe țe werezyęn, ejețe joj mardayasne

Jakze tu sobie mają postąpić ci, którzy są wiarą Boga oświeconymi?

wie sollen sich hierbei die verhalten welche durch den Glauben an Gott erleuchtet sind?

comment se conduiront ceux qui sont éclairés par la foi?

125

Aet', mreot ehuroj mazdao — us, hecze ejbyoj mnanejebyoj — șpitemo Zerethustre — ateremcze, beresmecze, teszteeze, haomecze, hawenecze.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — już przygotowania wynieść z tego domu — uczony Zoroastrze — t. j. ogień błogosławiony, biorątka, naczynie z kadzidłem i kociołek

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung In diesem Augenblicke soll man Alles hinausschaffen, was sich in diesem Hause befindet o gelehrter Zoroaster, das heisst, das gesegnete Feuer, die Geräthe, die Gefässe das Rauchfass und den Kessel

Le créateur répondit En ce moment on fera sortir de la maison tout ce qui s'y trouve, ô sage Zoroastre, c'est-à-dire, le feu sacré, les ustensiles, l'encensoir et le vase contenant l'eau bénite

126.

Us, hecze irisztem, bereyen

Już też i trupa powinni przybrać.

Sogar jenen Leichnam soll man gehörig (angemessen) beerdigen

Et l'on ensevelira convenablement le cadavre

127

Męneyen ehje — jethe na daityoj daityai — beryjehteze, ehcryjestreze.

Na podobieństwo wiarą obytmonego choćaż on jeszcze nie obytmiony, powinni go pochować — powiom i jeść przy nim

Auf ähnliche Weise wie den durch den Glauben Erleuchteten, obgleich er noch nicht vollkommen mit diesem Segen begabt war, Sie sollen ihn der Erde übergeben, sich anständig bekleiden und das Leichenmahl halten.

De la même manière on agira avec celui qui est éclairé par la foi, quoique qu'il ne soit pas encore parfaitement doué des dons de Dieu, on doit le confier à la terre, on s'habillera proprement et on prendra le repas des défunts

128

[illegible]

[illegible]

Datere! &c Kuthe tje, ejetje mazdayasne ejetem aterem, ati beręn — ewe ejetem nmanem jed ejewoj na, pere irithyat

Dawco świata! &c Kiedyż, ci, którzy są wiarą oświeconymi, ogień mają wnieść znowu do owego domu — gdzie niezupełnie nawrócony umarł?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wann sollen die, welche durch den Glauben erleuchtet sind, jenes gesegnete Feuer nehmen und in jenes Haus tragen, wo ein nicht völlig Bekehrter plötzlich starb?

Créateur du monde, &c &c Quand, ceux qui sont éclairés par la foi, rapporteront-ils le feu sacré dans cette maison où est décédé celui qui n'était pas entièrement converti?

129

[illegible]

[illegible]

Aet' mreot' eharoj mazdao — newe ehšeperem upe — męneyen ejetje

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — dziewięć por niech poczekają — tak sa-

joj mazdayasne — eiwi gamje — aet', beme, mazdradzehym

mo, jak to bywa przy tym, który jest wiarą oświecony, — to, byłoby chłodno kroczyć, — w upałach zaś jeszcze dłużéj

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung. Neun Tage sollen sie warten eben so wie es mit dem zu geschehen pflegt, welcher durch den Glauben erleuchtet ist, und zwar, wenn es bei kühler Witterung ist, bei heisser Witterung aber noch länger.

Le créateur répondit Ils attendront neuf jours, comme on est habitué à le faire après la mort de celui qui est éclairé par la foi, quand il fait froid, et plus, quand il fait chaud.

130

[illegible]

Paseżejete, ejetje mazdayasne, ejetem aterem, eth beręa — ewe ejetem nmanem, jed' ejeżoj na, pere irithyat'

Po upływie tego czasu ci, którzy są wiarą oświeceni ów ogień, będą mogli wnieść do tego domu, gdzie niezupełnie nawrócony, przepadł

Nach Verlauf jener Zeit werden die durch den Glauben Erleuchteten jenes gesegnete Feuer nehmen und nach jenem Hause tragen können, wo ein nicht völlig Bekehrter plötzlich starb

Après cet espace de temps, ceux qui sont éclairés par la foi pourront prendre ce feu sacré, et le porter dans la maison où est mort celui qui n'était pas entièrement converti.

131

[illegible]

Datere! &c. Jeżeże, ejetje mazdayasne, ejetem aterem, eth beręa, ewe ejetem nmanem, jed' ejeżoj na, pere irithyat'

Dawco świata! &c. A jeżeli ci wiarą oświeceni, ten ogień wniosą zaraz do owego domu, gdzie nie zupełnie nawrócony umarł?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Und wenn die durch den Glauben Beleuchteten jenes gesegnete Feuer geradezu in jenes Haus tragen, wo ein nicht völlig Bekehrter plötzlich starb,

Créateur du monde, &c &c. Et si ceux qui sont éclairés par la foi portent le feu sacré dans la maison où est décédé celui qui n'était pas entièrement converti,

132.

[illegible]

Ezterat', najemat' uewa chaeperem — ezterat', oajemat' mazdradzehym. | Pośrednio, niewytrzymawazy dziewięciu porpośrednie, nie przeczekawszy i dłużéj

obgleich sie nicht neun Tage und nicht länger gewartet haben,

quoiqu'ils n'ont pas attendu neuf jours et même un peu plus,

133.

[illegible]

Ka lye esti czithe. | Jaka im ma być za to kara?

was für eine Strafe soll ihnen dafür werden? — comment faut-il les punir?

134.

[illegible]

[illegible]

Aet', ureot' ehuroj mazdao — | Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
ajetchje paiti pozoj tenuyje, dvyje aeitje, upazenenąm upazojid capehje — | miałożby być godném ognia piekielnego ich ciało, — po dwieście powaliwazy, dawać im końskim batem —
astreye, dvyje aatje sreożoj ezereneye. | ostrzéj, po dwieście ożywczych, czarnawych, a czysto brzęczących.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Sollte sein Körper schon des höllischen Feuers würdig sein, dann soll man ihm zweihundert Hiebe mit dem Pferdestachel, nachdem man ihn übergelegt, geben. Schärfer noch soll man ihn damit strafen, dass er zweihundert erfreuende, im Gebrauch sich schwärzende und hellklingende Münzen bezahlt.

Le créateur répondit: S'ils étaient si pervertis qu'ils méritent le feu éternel, on leur donnera deux cents coups de fouet. En outre ils paieront deux cents pièces, qui réjouissent la vue, se noircissent par l'usage et produisent un son en les frappants.

135

Datere! &c. Jed' chm nmanje — jed' mazdayasnojaz nairika, upe puthrym dzesat'	Dawco świata! &c. Jest u kogoś miano — jest i wiarą oświecona kobieta, która spodziewa się dzieciaka zezesać (porodzić)

Schöpfer der Welt, u. s. w. Es hat Jemand ein Häuschen, es ist in ihm eine Frau, welche durch den Glauben erleuchtet und ein Kind zu gebären die Hoffnung hat.

Créateur du monde, &c. &c. Quelqu'un possède une maison, il a une femme éclairée par la foi, qui est sur le point d'accoucher.

136

Ejewoj mahym —	A małożby to być od jednego miesiąca —
wa bimahym —	albo od dwóch miesięcy —
wa thrimahym —	albo od trzech miesięcy —
wa ezethra mahym —	albo i od czterech miesięcy —
wa pęącze mahym —	albo od pięciu miesięcy —
wa chawesz mahym —	albo od sześciu miesięcy —
wa hepte mahym —	albo od siedmiu miesięcy —
wa eszte mahym —	albo od ośmiu miesięcy —

wa newe mahym —	albo od dziewięciu miesięcy —
wa dese mahym — wa.	albo od dziesięciu miesięcy — albo dłużéj

und wenn diese Schwangerschaft von einem Monat sein sollte, oder von zwei Monaten, oder von drei Monaten, oder von vier Monaten, oder von fünf Monaten, oder von sechs Monaten, oder von sieben Monaten, oder von acht Monaten, oder von neun Monaten oder von zehn Monaten, oder noch länger,

et si cette grossesse était d'un mois, ou de deux mois, de trois mois, de quatre mois, de cinq mois, de six mois, de sept mois, de huit mois, de neuf mois, de dix mois, ou bien de plus encore,

137

Ejetedhje, ejeże neirika tedhe eputhrem nidzesat', uzusztene.	Wówczas, ta kobieta nie dziecię sobie zczesała a coś nieustałego.

und dann, wenn jene Frau nicht ein vollkommenes Kind geboren, sondern eine Missgeburt,

et alors, si cette femme n'a pas mis au monde un enfant sain, mais un avorton,

138

Kathe tje werezyęn, ejetje joj mandayame	Jakże tu mają postąpić sobie ci, którzy są wiarą stwórcy oświeconymi?

wie sallen sich also alle diejenigen benehmen, welche durch den Glauben an Gott erleuchtet sind?

comment doivent se conduire ceux qui sont éclairés par la foi?

139

Aet', mraot' ahuroj mazdao —
jed' ahmi nmanje —
jed' mazdayasnojaz frajeztem —
jeozdatoj zemojtememeze.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
byłożby u kogo miano —
byłazby tam wiarą oświecona w podobnym stanie —
na oczekanie, zakopią to w ziemi ciemno,

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Wenn Jemand sein eigenes Haus hätte, und dort eine Frau durch den Glauben erleuchtet, in einem ähnlichen Zustande wäre, — so sollen sie diese Missgeburt zur Reinigung tiefer in die Erde eingraben,

Le créateur répondit Si quelqu'un possède une maison qui lui appartient, ayant une femme éclairée par la foi, qui serait dans cet état, ils enterreront soigneusement cet avorton profondément dans la terre,

140

[illegible]

Huszkoj zemojtememeze

I to w ziemi suchutkiéj

und zwar in vollkommen trockener Erde — et dans la terre parfaitement sèche

141

[illegible]

Kembaztemeze ejetje — pathao frayęn paswescze, steoraeze.

Mało uczęszczanéj — przy drodze, którędy chodzą trzody, oracze z pługami

an einem wenig besuchten Ort, abseits vom Wege, wo die Heerden zur Weide und die Ackersleute mit den Pflügen gehen

dans un endroit peu fréquenté, loin des chemins où les bergers conduisent leurs troupeaux et les laboureurs leurs charrues.

142

[illegible]

[illegible]

Ateremeze chareхje mazdao —
beresmeeze ehеye frasteretem —
neremeze jm ehewenem

(Daleko) od ogniwa Bogu poświęconego —
od barątek do użytku służących —
od ludu roboczego, błogosławionego

Weit von dem durch Gott geheiligten Heerde, von den Wirthschaftsgeräthen und von dem arbeitsamen und gesegneten Volke

Loin du foyer bénit, des ustensiles de ménage loin de la demeure de l'ouvrier du peuple béni

143.

[illegible]

Datere! &c. Czwed' dradzoj heeze athred
czwed' dradzoj heeze aped' —
czwed' dradzoj heeze beresmen frasteryad —
czwed dradzoj heeze nerebyoj ezewebyoj

Daweo świata! &c. A jakże daleko od ogniwa?
jak daleko od wody?
jak daleko od sprzętów gospodarczych do użytku służących?
jak daleko od ludu osiadłego, roboczego?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Und wie weit und breit vom Heerde? wie weit und breit vom Wasser? wie weit und breit von den Wirthschaftsgeräthen, welche zum allgemeinen Gebrauch dienen? wie weit vom ansässigen und gesegneten Volke?

Créateur du monde, &c. &c. Et à quelle distance du foyer béni? à quelle distance de l'eau? à quelle distance des ustensiles de ménage? à quelle distance du demeure de l'ouvrier du peuple béni?

144

[illegible]

Aeť, mreoť ehuroj mazdao —
thrisete gaim heeze athreť —

Na to odrzekł Bolmter Stworzenia —
trzydzieści kroków od ogniwa —

thrisete gaim heeze aped' —	trzydzieści kroków od wody —
thrisete gaim heeze beresmen frasteryat —	trzydzieści kroków od sprzętow gospodarcych, w spólnem użytkowi służących —
thri gaim heeze nerebyoj ašewebyoj	trzy zaś tylko kroki od ludu roboczego, błogosławionego

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Dreissig Schritte vom wirthschaftlichen Heerde, dreissig Schritte vom fliessenden Wasser, dreissig Schritte von den Wirthschaftsgeräthen, welche zum allgemeinen Gebrauch dienen, drei Schritte aber nur vom arbeitsamen durch den Glauben gesegneten Volke.

Le créateur répondit: A trente pas du foyer domestique, à trente pas de l'eau, à trente pas des ustensiles de ménage, et à trois pas des demeures de l'ouvrier du peuple béni

145

[illegible]

Ejetedhe hje, ejetje mazdayasne, ešlmo zemoj pairi dajezęm, pairi dujezeyęn	W tedy ci, którzy są wiarą oswieconymi, owę ziemię na około okopią, — na około żywym płotem odadzą

Darauf sollen diejenigen, welche durch den Glauben in Gott erleuchtet sind, jenes zum Kirchhof erwählte Stück Land rundherum aufgraben und rundherum mit einer lebendigen Hecke umgeben.

Alors ceux qui sont éclairés par la foi creuseront et entoureront d'une haie vive le terrain destiné au cimétière

146

[illegible]

Cherethejeibyoj, pasczejete — astayęte, ęete joj mazdayasne —	Przygotowane jedzenie, potem rozstawią tam ci, którzy są wiarą stwórcy nadani —

wastrejeibyo, paszczejete, astayeąk, cyete pojj mazdayasne.

przygotowane odzienie, potem rozłożą i nadzieną ci, którzy są wiarą stwórcy nadani

Das vorbereitete Essen sollen dann diejenigen hinsetzen, welche durch den Glauben erleuchtet sind; die vorbereiteten Feier-Kleider sollen dann diejenigen, welche durch den Glauben erleuchtet sind, ausbreiten und anziehen.

Ceux qui sont éclairés par la foi, serviront les mets déjà préparés, ceux qui sont éclairés par la foi, étaleront et revêteront les habits de fêtes.

147

[illegible]

Datare! &c. Czisz ejeże nairika peoi ryu cheretkenęm, cherat

Dawco świata &c. Cóż takiego, owa kobieta, za pierwszy pokarm jeść ma?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Was für Nahrung kann jene Frau als die erste Speise genessen?

Createur du monde &c. &c. Quelle nourriture peut prendre cette femme?

148

[illegible]

Aet', mraot' ahuroj mazdao — gujasz mejesmene, atryoj paiti iriszteni.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — z wołka menestrę, którego gospodarz zarznie.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Die Brühe vom Fleische des noch saugenden Kalbes, welches der Wirth so eben geschlachtet hat.

Le créateur répondit: Le bouillon d'un veau que le maître de la maison vient de tuer.

149

[illegible]

Thrisz, wa zanęm jed' — wa chśwesz jed' — wa newe.

Trzy ziarna mech zje — albo sześć — albo dziewięć.

Drei Bissen soll sie nur zu sich nehmen, oder sechs, oder neun.

Elle en prendra seulement trois, ou six, ou neuf bouchées.

150

[illegible]

Ejetje daclme opcáherezeti eqterat nayemaf berthrizwe, urvthwojhwe.

Byłażby duchma opadłą, sięgnć do środka, ale nieruać, — strzegąc się urwać.

Wenn aber die Gebärmutter gefallen sein sollte, so soll man sie wieder an ihre Stelle bringen, sich aber hüten sie zu berühren, damit man sie nicht verletze.

Mais si la matrice était sortie on la remettra, prenant soin de ne pas la blesser

151

[illegible]

[illegible]

Aet', paszezjete, eipi ghseurwetęm eapyenęmcze — payeñhęm gawyenęmcze, majeżinnęmcze, hazyenęmcze.

Ale, potem, niech pije grzane mleko klaczy — niech będzie pojona mlekiem krowy — mlekiem owiec — mlekiem kozim

Aber dann mag sie warme Pferdemilch, Kuhmilch, Schaafmilch, oder auch Ziegenmilch trinken.

Mais alors elle prendra du lait de jument, ou de vache ou de brébis, ou de chevreuil.

152

[illegible]

Hęm weoirnęm — ns weoirnęmcze

Także, owoce uspjałe wielkie — owoce maluteczkie.

Sie kann auch reife grosse und kleine Früchte essen.

Elle peut aussi manger des fruits mûrs grands et petits

153.

[illegible]

Gęmcze chastem cnapem —	Mięso pożądane bez wody —
jeomcze cżem cnapem —	ziarenka bez wody —
medhucze cnapem.	miod bez wody

Darauf kann sie Fleisch, welches ohne Wasser zubereitet worden (gebraten), und Reis, ohne Wasser zubereitet (geschmort), essen, zugleich mag sie reinen Honig trinken.

Alors elle peut manger de la viande rôtie, elle peut aussi manger du riz (du pilaw), elle peut aussi boire de l'hydromel.

154

[illegible]

Datere! &c. Czwed' dradzoj upe męneyen —	Dawco świata! &c. Przez jak długi czas ma ona zostawać h w myśli —
czwed' dradzoj upe maityn astje cheręąti gęmcze, jeomcze, medhucze.	przez jak długo można się spodziewać, że już jeść może mięso, ryż, i pić miodek?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wie lange Zeit hindurch soll sie (ohne Nahrung) nur denkend bleiben? In welcher Zeit, nach diesem Zustande des Denkens, kann man erwarten, dass sie wieder Fleisch und geschmorten Reis essen und reinen Honig trinken kann?

Créateur du monde, &c. &c. Combien de temps restera-t-elle (sans nourriture) gardant la diète? Combien de temps faut-il après avoir gardé la diète, qu'elle puisse manger de la viande, du riz (pilaw) et boire l'hydromel?

155

[illegible]

Aet', mraot' churuj mazdao —	Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
thrichżeperem, upe męneyen —	przez trzy pory ma być zostawiona h myśli —

exwed' dradaoj upe maitym astje, paseze thrichžeperat', jujtoj gatusz — jujtoj cherethe — jujtoj westre — jujtoj enyejebyoj mazdayasnejebyoj

przez jak długo potem można się spodziewać, zwłaszcza po upłynieniu trzech por, aby była gotową — aby wszystko jadła — aby się odziała — aby była innym wiarą oświeconym podobną?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wie lange hindurch soll man sie sich überlassen? Nach wie langer Zeit kann man erwarten, vorzüglich nach Verlauf von drei Tagen, dass sie völlig gesund sei, Alles esse, sich selbst bekleide, kurz, Anderen durch den Glauben Erleuchteten gleich sei?

Créateur du monde, &c. &c. Combien de temps l'abandonnera-t-on à elle-même? Quand peut on espérer, surtout après un délai de trois jours, qu'elle est entièrement rétablie, qu'elle mange tout, qu'elle s'habille, enfin, qu'elle est semblable aux autres qui sont éclairés par la foi?

158

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Aet', mraot' ahuroj mazdao —
newe chžeperem, upe mąnaycu —
newe chžeperem, upe maitym, astje, paseze thrichzeperat', jujtoj gatusz — jujtoj cherethe — jujtoj westre — jujtoj enyejebyoj mazdayasnejebyoj

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — przez dziewięć por trzeba ją zostawić li myśli — przez dziewięć por można sądzić, zwłaszcza po upłynionych trzech porach pierwszych, że już jest gotową — że już jeść może wszystko — że się odzieje — że innym wiarą oświeconym jest równą, (podobną)

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung: Neun Tage hindurch kann man sie diesem Nachsinnen überlassen, nach neun Tagen kann man dafürhalten, vorzüglich nach Verlauf jener drei Tage, dass sie schon gesund sei, Alles essen könne, sich ankleide und schon Anderen durch den Glauben Erleuchteten gleich sei.

Le créateur répondit: On peut l'abandonner pendant neuf jours à elle-même, après

neuf jours on peut juger, surtout après ces trois jours, qu'elle est parfaitement rétablie, qu'elle peut manger tout, qu'elle peut s'habiller, qu'elle est semblable à ceux qui sont éclairés par la foi.

159.

[illegible]

[illegible]

Aet', pascze newe chzeperat', ua tenujm eneycjete — us westrad' — gujusz majesmenc epacze — patu ewethe jeozdeyqu.

Bo po tych dziewięciu porach upłynionych, już jéj ciało zmocniało się — już się może odziać, — lecz zupy wołowéj jak najwięcéj używać ma, i już uważać się może zupełnie oczekaną (zdrowiutenką)

Denn nach Verlauf jener neun Tage ist ihr Körper schon völlig gekräftigt, sie kann sich schon ankleiden; aber Rinderbrühe soll sie so viel als möglich geniessen und kann sich schon für ganz gesund halten.

Car après neuf jours son corps est tout-à-fait fortifié, elle peut s'habiller, elle prendra du bouillon autant que possible, et on peut la considérer comme entièrement rétablie

160

[illegible]

Ditere' &c. Ked' ta westre, hem jajte, pascze jeozlaru, frasnatu.

Dawco świata! &c. Kiedy chusty za godne będą po zupełném oczekaniu do noszenia?

Schöpfer der Welt, u. s. w. Wann und für wen werden die Kleider würdig sein zum Tragen, vorzüglich nach völliger Reinigung?

Créateur du monde, &c. &c. Quand et qui sera digne de porter ses habits, surtout après une entière purification

161.

[illegible]

Zaothje —	Czy jutrzenkowemu?
wa hawenanje —	albo kucharzowi?
wa aterewachše —	albo rozniecicielowi ognia?
wa fraberethje —	albo pośrednio służącemu?
wa aberetje —	albo wodowoźnikowi?
wa asnathje —	albo praczkom?
wa rajethwiszkerje —	albo oświecicielowi?
wa sraožawerezje —	albo czysto zawiadującemu?
wa ethourunje —	albo kadzicielowi?
wa mezyai rathejesztai —	albo mieszkańcom ratajowym?
wa wastryai —	albo kosarzom?
wa fžuyeątje	albo komu niebądź?

Werden sie brauchbar sein für den Wächter, oder für den Koch, oder den Feuer schürer, oder überhaupt für einen Bedienten? Sei es für den Wasserträger, oder für die Wäscherinnen, oder für den Lampenanstecker, oder für den Verwalter, oder für den Räucherer, oder für die Landleute, oder für die Schnitter, oder für irgend Jemand?

Pourra-t-on les donner au gardien, au cuisinier, au garde-feu, ou à un serviteur quelconque? Soit au porteur d'eau, ou à la blanchisseuse, ou à l'allumeur des lampes, ou à l'intendant, ou au parfumeur, ou au laboureur, ou au faucheur, ou à quiconque?

162

Aet', mraot' ahuro mazdao —
nojd' ta wastre, hęm jajte, paseze jeož daiti, frasnaiti.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia —
już takowe chusty są nie godne, chociaż się wyczyszczyły, do używania.

Darauf antwortete der Urheber der Schöpfung Solche Kleider sind schon nicht mehr des Tragens würdig, wenn sie gleich gereinigt worden sind

Le créateur répondit Ces habits ne pourront plus être portés, lors-même qu'on les eût purifiés.

163.

[illegible]

Zaothrje —	Jutrzenkowemu?
nojid' hawenanje —	ani kucharzowi —
nojid' aterewechtje —	ani kuchcikowi —
nojid' fraberethrje —	ani słażącemu —
nojid' aberetje —	ani wodowoźnikowi —
nojid' asnathrje —	ani praczkom —
nojid' rajethwiszkere —	ani oświecicielowi pokojow —
nojid' sroożawerezje —	ani czysto zawadującemu —
nojid' etheuranje —	ani kadzicielowi —
nojid' meżyai rathajesztai —	ani mieszkańcom ratajowym —
nojid' wastryai — fżnyeątje	ani kosarzom, ni komu bądź.

Für den Wächter? Im Gegentheil nicht einmal für den Koch, noch für den Kochlehrling, noch für den Diener, noch für den Wasserträger, noch für die Wäscherinnen, noch für den Lampenanzünder, noch für den Verwalter, noch für den Räucherer, noch für die Landleute, noch für die Schnitter, noch für irgend Jemand.

Pour le gardien? Au contraire, ni même pour le cuisinier, ni pour l'aide cuisinier, ni pour le domestique, ni pour le porteur d'eau, ni pour les blanchisseuses, ni pour l'allumeur des lampes, ni pour l'intendant, ni pour le parfumeur, ni pour le laboureur, ni pour les faucheurs, ni pour quiconque

164.

[illegible]

Jed' chni nmanje —	Gdyby nawet było u kogoś mano —

jed' mazdayasnojisz nairika dachsztewciti ańhed'

a miałaby się tam niewiasta wiarą oświecona, kótra w porze pożądliwości będzie.

Wenn Jemand ein eigenes Haus hätte und dort eine durch den Glauben erleuchtete Frau wäre, welche von Begierde befallen wird,

Si quelqu'un possède une maison en propriété, et qu'il s'y trouve une femme éclairée par la foi, qui est souillée,

165

[illegible]

Jed', wa skeądoj, eipi dzetoj, piastroj — eipi ereioj gatusz.

Gdyby tam było nawet skaleczenie się które działa, patrokaciejo — które zaryto-wało się już na gotowe — (rozjątrzyło się)

wenn dort sogar eine Verwundung wäre, welche sich entzündete, eiterte und neue Wunden hervorbrächte,

et même il y avait une blessure, où l'inflammation se met, qui empire, et occasionne de nouvelles plaies,

166

[illegible]

Ejetadhe, ejetehje astje steriscze, berezicze, hęm werenaoąti.

W tedy ci, którzy są w zetknięciu, powinni się stredz, bo to równie zaraźliwe rzeczy

dann sollen sich die Menschen, welche damit in Berührung kommen, hüten, denn auch dies ist ansteckend.

alors ceux qui sont en contact avec la malade, prendront garde, car cela est contagieux

167.

[illegible]

Wyspem, a chmad', jed' hęmcze zestoj frynjo niiberad'

Do wszystkiego, do czegoby się trzeba przyjąć — niech się strzegą ująć, (dotknąć)

Vor Alles, was es auch sei, womit man in Berührung kommen muss, soll man sich hüten es anzufassen (antasten).

On se gardera aussi de toucher les objets quelqu'ils soient.

168

Nojd' zyi churoj mazdao, jaoñhyenąm ewaretenąm —
pati riczya daithje

Niepożyje Bohater Stworzenia, od zarazowych szkodliwie — (zaraźliwie)
przepadają tam ryczałtem nadani prawam.

Es giebt kein Leben und Preis für den Schöpfer der Welt von den gefährlich Angesteckten, es werden in solchem Falle die mit den Gesetzen des Glaubens Begabten ohne Zahl umkommen.

Il n'y a ni vie ni gloire pour le créateur de la part de tous ceux qui sont affectés, un grand nombre de ceux-ci et qui sont éclairés par la foi périront avant le temps.

169

Nojd' esperenoj, mezoj —
nojd' eweczinoj, mezoj

Niema tułacza klacz myta — (zasługi)
niema i nierządnica myta.

Wie eine sich selbst überlassene Stute sich nicht fortpflanzt, so kann auch das liederliche Frauenzimmer keine Nachkommenschaft haben.

Comme la cavale, qui court ça et là, ne produit rien, de même la femme prostituée ne produira non plus.

170

Jeweť, ejeże esraika, ewi męn berekje, kereczeyať

Jest to tak samo jak źrebiczka, która mając gorączkę, to i grzać się musi.

Es ist nichts Anderes, als das von Gras sich nährende Vieh, welches, wenn die Begierde es reizt, dieselbe, wo es auch sei, stillt.

C'est comme le bétail, qui se nourrit d'herbes, qui satisfait le désir de la chair à mesure qu'il naît.

171.

[illegible]

Jezieze, ejetje mazdayasne, upeiri ejetem iriaetem, ewi mem herekje hereczeyat'.

Jeżeli, ci mazdajaśni uporem ubijają płód swoj, mając chuć i grzejąc się byle z kim

Wenn die durch den Glauben erleuchteten Menschen ihre eigene Frucht tödten, wenn sie, Begierde fühlend, hier und dort dieselbe stillen,

Si ceux qui sont éclairés par la foi, détruisent à dessein leur propre fruit, par un commerce luxurieux,

172

[illegible]

Jewet', ejeże czeraika, ewi mem herekje, hereczeyat'.

To stają się owym bydlęciem trawą żyjącym, które mając gorączkę, grzać się byle z kim musi koniecznie

dann werden sie in der That wie das von Gras sich nährende Vieh, welches, wenn es Brunst hat, sich mit jedem Beliebigen begattet.

Ils sont semblables au bétail qui se nourrit d'herbes, qui satisfait le désir de la chair avec le premier venu.

173.

[illegible]

Dawescind', nojd' bwet' ezewe —

Niechże sobie złodzieją, — nie będą oni w pożyciu błogosławionym —

meacaczid', nojd' bechzeti welusztchje eáhujusz

przestawszy zaś żyć, niebędą obdarzeni wejściem na świat wieczny.

Mögen sie ihr Wesen treiben, sie werden in ihrem ganzen Leben nicht gesegnet sein, nach dem Tode aber werden sie nicht fähig sein ins ewige Leben einzugehen.

Qu'ils vivent selon la chair, mais ils mèneront une vie sans bénédiction, et après la mort ils n'entreront pas dans la vie éternelle.

174.

Tem, chujm parthyalti jim drwetgm.

Jm dostanie się wysyłka na udręczenia.

Ihnen wird die Ausstossung zur ewigen Qual zu Theil

Leur sort sera la condamnation aux peines éternelles.

175

Temeńhejenem, temeszathrem

Oni tam w ciemnościach pogrążeni, ciemnością karanymi będą.

Sie werden dort in der Finsterniss bleiben und in Finsterniss bestraft werden.

Ils resteront dans les ténèbres et ils seront punis dans les ténèbres

176

Temećhem.

Tam zawsze ciemno[1]

Da wo es immer finster, entsetzlich finster ist!

Là, où il n'y a que des ténèbres, des ténèbres affreuses!

177

Tem, wu ehujm drwzątoj, szkycothnasz — chaisz chadajene, marinuyat' — oczisztu ehhye

Tym ludziom, udręczenia za szkodliwe duszy grzechy mającym, — choćby się i chciało, opieki, nie wysłuchają się — przy nich nieczystość pozostać musi.

Diese Menschen, welche Qualen für ihre der Seele schädlichen Sünden erleiden, werden, wenn gleich sie um Fürsprache bitten und bereuen, nicht erhört, bei ihnen wird die Unreinheit auf ewig bleiben.

Ces hommes qui souffrent des douleurs pour leurs péchés nuisibles à l'âme, lors même qu'ils réclament l'intercession, qu'ils se repentent, ne seront exaucés, la souillure du péché restera éternellement sur eux.

ZĘDASZTY ROZDZIAŁ V

1 *Natał na tał* — Kiuś — powsn — ktoś z ludzi — w Arabs. رل *nat*, homines. *Pere śrdbujcat* — przeirytowałaś, przepadł, umarł nagle — w Tur. ارمک *erymek*, dissolvere — liquefacere — ارشمک *eryamek*, pervenire
Ilan, eve osji — w owśj tam równy — tam gdzie się to miało — tam to, w
Dasfuaey dasfunae dasfunaj — rozdarty, a s — rozpadły gwałtownym sposobem — rozpadlina — przepaść — wąwoz — w Arabs. جفن *dasfn. dasfos*, vagina gladii — cilium oculi — حمفور *damfur* pl. حماجر *damajir* sepulcrum — حنفی *danaf* dici sare a via, a vero, a justo.
Rusnaga, rusnasa, rusnaja — równiuśki a, e — NB. o podobnych rozpadlinach głębokich z pierwa wąskich a potem szerokich i u spodu równe pola pokazujących, potrz moje podróże w Azji — Lipsk.
2. *Atał n tał* — i tam — nagle — na owo.
Meraghen — ptastwo — w Pers. مرغ *maryh*, avis.
Uwasstit, unsananta, unssnit, unsasnasije — uwodą się — a latają — w Tur. اوزامق *uzatmak*, extendere in longum.
Hans berezsewoj, berszewoj, bereszewoj — bronzący przystępu, nieprzystępny, w plan wyprowadzony szałt. *Gaariem* — szczyt góry — górzysty a górzystości.
3. *Upe tem, lepiéj upetem* — przypadając — i przypadają. *Kekrpem, kekerpem* — wszelkie ciało martwe — w Arabs. قحر *kahr*, aetate confectus, decrepitus senex — قهر *kahr* vis potentia — w Pers. گهر *goher* res, per se substans — forma, origo, radix — gemma — کهربا *kehriba*, succinum — NB. ten wyraz *kehr*, wielkie rzeczy nam odkryje przy końcu dzieła tego.
Frensberrit — aby pokosztawać wspólnie — aby się nazreć, pomachać — w Pers. نوشیدن *nauşiden* gustare — sumere, bibere — قزا *firs* cum, intra.
Jęm wientsje mesgolje — one jedzą ciało martwe mieszkańca tej ziemi który jest przeznaczony być anotliwie spocząć w grobie a potem ożać rozkazem Boga i otrzymać żywot wieczny.
4 *Ataf meraghen usmanit hana derfuwoj rusnsan ean berezewoj parnyen* — otoż to ptastwo, porwawszy tego trupa, niosi się przez z wąwozu i leci na owe szczyty góry nieprzystępnéj
5. *Upe tem, upetem wenem* — upadłszy — przypadają tam na wiszkach, na chróstach ciągle powiewających się — w Pers. وں *ven*, hortus — pratum. *Hewsite weneste wenskije* — wiążą, uwikłą — by go porwali — w Pers. وردش *werzyden*, flare — prodrz — słabo na wschodzie
Chenoi tsemperce — dla rozerwania na go sznjeł — w Pers. خروشیدن *chereşiyden*, impetum facere, clamare. *Werelenpence* — i dla zniszczenia, dla połarcia — w Pers. ورداشتن *veradasten*, attollere — auferre
6 *Esen dren, dens oenste, senste* — tu na nim tańcząc tam — siedząc na nim, wyjmują go, wyjadają go.
Ran dhe ruis — to na nim siedząc rozdzierają go — źródło w Tur. بردمی *urtsulk*, lacerare — acz przeszły بردمی *brydyp*, rozdarł — porozdzierał na części
Itsel den pesste, pete, pier, petate, petate — tu go napełnia z nich obnażają, zjedzą, zniszczą.
7 *Natoś fentswerdt*, lepiéj *fensewerdt, ferenswerdi* vel *perenswerdi* — aż owo, trafem, któś z sąsiadów mieszkających tam na twój zwłaszcie, poszedł na te urwiste góry po drzewo
8 *Upe*, lepiéj *upetem, upe tem wenem, wenetem, wenem venesti* — gdzie on tak i wali owe drzew chrusty *Ejedil jem. ejetsje, eyete, eyeti hey merapken* — gdzie go, — gdzie owego trupa objadały ptaki
Ejesmeru — rzeczą mającą się gotowo — drzewo zasięgłe do opału przygotowane — NB. stąd nazwa drzewa jasień? *Atkvyt ejesmeru tseiti, bets. tenis, ebetl*, lepiéj *senst, seuss* — a to jedynie w celu, aby miał drzewa na opał dla ogniwa swego — dla swéj chaty
9 *Ilan dea dasestl- dasis* — gdzie on tam drzewo obdziaływa, tako przysposabia — źródło حمیدن *damiden*, sklillare, dunsden monere — eligere — حیدن *tsyden* colligere — praescidere — NB. ten wyraz słaby dziś na wschodzie, jest w polskim. *Ets dien thevrasiti, theovresit* — gdzie on go otwiera, ładuje, szczepi i w węzeł składa. *Itsel dea tsanti, tsanta* — gdzie on go potem z sobą taszczy w lesie, niesie na grzbiecie swoim lub ciele — w Arabs. تشدید *tesyjed*, ex altera efferre — firmare, corroborare — w Pers. تسدی *tasyden* movere affis, telsten esse — تاشدن *ta anelen*, donec sit, vel fiat — słabo zachowany na wschodzie ten wyraz, posiadają go żywo w Rosji. *Itsel dea raenegesti sthrej aberalje manice pethren, pethre* — A to jedynie w celu, aby ośmieść a ognia ogniwa stworzy wszechmocnego, dalatwy swéj całéj familii, — oraz, aby jéść nagotował i w ogień w opał się przysposobił.

10. *Ka kje am, asm emkle, emah* — jaka mu być ma za to kara? jak go karać trzeba?

11. *Spoj* — spłoch, legowy — ten jak się już wyżej [illegible], ten wyraz oznacza razem człowieka w duchu uśpionego, w wierze Boga a nieśmiertelności duszy utrwalonego. *Najuš spoj, weyoj, wehrkoj, wasoj barsoj* — człowieka umarłego nie powinien tykać, ani rwać, ni bracpies, ptak powietrzny skrzydlaty, — ni też krwi łaknący wilk — z tego ostatniego wyrazu jest coś w Arab. *wehr weher* — Ardor seu fervor ex radii solis, in terra repercussis, ita, ut quasi vapor aliquis hac illuc micitare apparent — *wehr* — Animalia, lacertae, seu stellioni similia. *Najuš machu, machaoj, mache, machaoe, machoe barsoj* — trupa ludzkiego nie powinna tykać ani mucha — słabo na wschodzie — w Pers. *mus* — Mus — Fringilla — w Arab. *mokes* — Urere, ustulare igne cutem — Rodere, decorticare. *Naesu nereu najuš astaregoon astaregoim, astaregoh* — trup ludzki nie powinien starzeć i gnić, bez pochowania, na wolnem powietrzu.

12. *Jamne ogrtje nenroy* — bo jeśliby tak miał być zostawiony nie swój t. j. człowiek życia pozbawiony. *Ja spoj berezeoe* — którego legowy łatwo mogłyby odybać, rwać, brać i unosić. *Naesu nereu astaregoetyon, astaregoetyon, astaregoetyon, astregoetyon roshaf* — to trupa całego tak pozostałego, że on musiałby starzeć, gnić i do szczętu niszczyć się na wolnem powietrzu, — z czego niegodzi się czynić — źródło w Pers. *kesten* [illegible] *basten* — w Tur. [illegible] *obruk* — Esse — fieri.

13. *Jhereestetye, w crestetye*, lepiej *weerestetye, hoerestetye, weerestetye wye* — w życiu zostający i zostać mający lud mój. *Hyspej colum* — słowem świat cały, lud mój wszystek. *Astaeoe, astaeoe ataeoe, aeoeom* — który został i został w życiu czerstwym w zdrowiu najlepszem. *Dud osom chrosbdoš* — tak, nagle, w jednem oka mgnieniu zachorowałby się — słabo na wschodzie — w Arab. [illegible] *charuls* — Exire, prodire etiam hostili animo contra aliam — Deficere. *Urue pasoj, yanoj taraw.* *tranuš* — przerwałaby się przepołowe z gałązkami zaraz ciało jego — NB. ten wyraz *pasoj* pomiętany, splecznony, spalony gra tu wielką rolę, a odmiany jego są różne — źródło w Pers. [illegible] *puchten* — Coquere — coqui — tryb ros. [illegible] *pes, pel* — w ros. pozyć, szyć.

14. *Frayoe, frise, frase ondeje nanayon* — Małoć to już, przez takowy sposób, zamiało się stąd niebezpiecznymi? W pierwszym to wyrazie jest na końcu pytanie, i takowo odpowiada dziś. tur [illegible] *ne quid?* qualis? quam? quod — neque, nec — we środku, słowo posiłkowe, od [illegible] *kesten* esse — na początku *fra* między — w dwóch ostatnich wyrazach Diara c. oznacza zaniedbanie rzeczy, która się tak stąd miała. *Jas ja aye nmes wyrikere, iririkere, iryriki, wyriike* — u których święta ziemia już została w przeciw obecność — [illegible] w grec. αγος — w Tur. [illegible] *erytmek* dissolvere.

15. *Aatuš open kuptesti*, lepiej *kendezizi, kepesti, kepesti* — Owa, kiedy tam wodę spadli na rolę sprawną — kiedy wodą zbydlili, aż do zatopienia, rolę sprawną — w Pers. [illegible] *kenderdan*, pandiculari. *Eum pewoj cueroeyon*, lepiej *cueroeyon cueroeoe peseteoeyon* — a gdzie miało się jadło, zboża rosło tak wysoko, że mogło być spasione — w Pers. [illegible] *cueryidon*, locus pascendi, pascuum.

16. *Loa ta weeligue wejadeen*, lepiej *ene ta cueeta weedyu ayoe* — a która to woda roszczynimy się, rozlewamy się po całej tam zasianej roli, wzeźła do świętej ziemi.

17. *Paeue tejeryn oesouu ese zoi iereteoti, kereteyti, kereteyti, kereteyoti spanyon* — w tem, po zalaniu roli po raz czwarty, znalazł się tam przywlegnięty przez psa i już zmiarkowany zwłoki na tęgiel, trup ludzki — w Tur. [illegible] *kirgeryboel*. arcum intendere — [illegible] *gergemsok*, contrario, simul letrare — Irrumpere — w Pers. [illegible] *kereydeo* desparare — nervos intendere — corrugari. *We raolem raoiye* — lub też był on tam zdarty przez wściekłego, zawsze ożywionego zwierza — w Pers. [illegible] *ayan*, terribilis — rapax — tigris.

23. *Afse nereu daeqoj deeyoj* — azaliż woda rozczynia i niszczy do szczętu człowieka, albo nie? w Pers. [illegible] *efsandan*, spargere — [illegible] ob aqua.

26. *Afse eetoj wydkytur, wydkooeu, wydtuoe, wydjeur* — woda musi koniecznie wydać, wyrzucić utopionego. *Dem beoleyeoe, beoleyeoe, beoleyeoe, beoleyeoe, beoleyeoe, beoleyeoe* — zabawiwszy się zaś niego — przytrzymawszy go na dnie czas jakiś. *Weyoj den baeteu negoeti negoeti negoeti negoeti* — ptaszyna go potem osiada, drze, je, i niszczy — źródło w Pers. [illegible] *basten*, ligare — considere — w Tur. [illegible] *yemel*, comedere.

20. *Afse uzueeeti* — woda uwoziła tylko człowieka i pochłania go na czas jakiś. NB. już powiedzieliśmy wyżej, że wschód oponowały się z sprawą ssak w ogólności, albo pojmował język Zeenatre — słowa dokonanie rzeczy znamionujące, jak to wzwod, uwoził itd., — jak on interpretował. *Afse niertoeie, ouee ceeti* — woda niechce, niemrzy raz się na wieki utopionego. *Afse paeti repeaoeyeti paeti repeaoeyoe paeti repeaoeyoe paeti repeaoeyoe*, lepiej *pe repeaoeyoe* — woda po niejakim czasie rozwidnia, wydziewa, wyrzuca trupa z siebie — słabo na wschodzie — w Arab. [illegible] *roke*, reduudans, rediens — [illegible] *rodzye* rediens, retrogradus.

27. *Weyoj den paeoeyete, paeoeyete, paeoeyeti, paeoeyete fraeoeheoeyoe, fraeoeheoeyoe, fraeoeheoeyoe, fraeoeheoeyoe* — ptastwo go potem wspólnie objada — w Pers. [illegible] *nosyden*, gustare.

28. *Ekre edhaš*, lepiej *ekre jedhaš, ekre edhaš ekre edaš* — jutro, na jutro, na zajutra dzień one go znowu jedzą. *Fradzeeeis baeke, edhaš, naleeeeis* — zjawiwszy się tam gromadnie a to trafem szczęśliwym, one go znowu między sobą obdzielywują, chwalą i niosą do szczętu.

29. *Atesz, atesz nerow dośiąć, dzęgis dzegagis, wo* — ogień, człowieka czy rozczynia, obdziaływa, pali i niszczy, lub nie? czy niszczy do szczętu ogień człowieka? w Pers. آتش *atesz*, ignis.

32. *Atesz, atesz nerow kaudżeni* — ogień człowieka ochłonąwszy, obięwszy w całku — źródło w Pers. [illegible] *kendeyden*, pandicolari — deglubere — [illegible] reniddere rem. *Eete, esre esti* [illegible] — samona go tylko ustać, przestać oddychać — w Pers. استادن *istaiden*, ab استادن *istaden*, stature.

33. *Eikre odkoć froskonets bachte* — Jutro, na zajutrz zmo po ptastwo które tam szczęściem nadleciało — w Pers. بخت *bacht* sors losna — fortuna. *Edkoć nidesecti* — one go w łowena ją, do kości obrana i zżarzy — słabo na wschodzie — w Arabs. نجد *nedżd*, superare, vincere — نجيد *nedżyd*, fortis animosus — Leo

34. *Fra hema hema secumets, secamja*, lepiej *secamja secamja* — w pośród spalów już ściętych, ustałych, — i. j. w jesieni — źródło w Arabs. حمو *hemo* fervor — [illegible] *seodzyden* frigere, congelari — [illegible] *sacyden*, valde frigidum esse. *Lila aua*, lepiej *ayem gamja gawa, gaua, geua* — oto w łowisze, blady jest wygrotem podrzaśniewać plemo — w Pers. [illegible] *gamiden*, per pasum incedere

35. *Kuthe bje tewe.yen* — gdzie jak i czem się mają zająć, — na mają robić ci — źródło w Pers. كجا *kudza* ubi, quo? [illegible] *sarzyden*, laborare — curare. *Eyetje jaj mandayame* — którzy się stali tymi co posiadają jasność wiary stwórcy wszechmocnego? czem się mają prawowierni?

36. *Nnamja sawecye, sgaje, sgae, wus sgan thrgej kata* [illegible] — od domostwa do domostwa, od wsi do wsi oni powinni chodzić w celu, aby tam katafalgi ustawiali — słabo na wschodzie — w Pers. كتى *kat* [illegible] — regem lectorum — w Tur. دين *kat* plex — dopłex — contignatio — pars, latus — w Arabs. كط *kata*, famulari servire bene. *Efetche, jaś kiantchn* — posłyszawszy na dobre że tam kiją umarł.

37. *Cawertej dzwertej weecnaj cahm* lepiej *cahyem gotje kata* — a jakiego to rodu z katafalku powinno być takowe tam katafalgi? jak się ona stawą?

38. *Jeć bje* — ona powinna być takim sposobem urządzoną. *Iegiś erabieg eradheg* — aby nie była podstawiona lub postawiona — w Tur. ارد *ard*, tergum. *Aewheneri* [illegible] *wagheltem* [illegible] *wagheltem* [illegible] lepiej *spadegoć detyoć* — którzy przymuszała głową upadać niżej od nóg leżeć — źródło w Pers. [illegible] *keslen*, [illegible] *bulan* cena — flari — w Arabs. [illegible] *weghiten* famuli — [illegible] *wegid* famulari — populus, homines — fructus melongenae — [illegible] *wakd* pl. [illegible] *wokden* terra depressa — [illegible] *weld* singularis, solus, unicus — NB. trudno stąd wydobyć znaczenie głowy, a jednak niema tu o niej wątpliwości — arabowie chcąc jednym wyrazem oznaczyć Boga jedynego, lub też głowę narodu familii, domu [illegible] *wakdet* powiadają.

39. *Iegiś frato, fraue* lepiej *fraca, frats podkeyedye* — nie powinno tu nogi być zwieszonem — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *fermuten, frauten*, efferre, extollere, elevare — niepowinno to być te części ciała upadające, które zwykło padają na ziemię, stąpając. *Iegiś seiteyelye wyterem* — niepowinno te części ciała, które zwykłe zostają zwieszonemi wyrzekać się — w Pers. [illegible] *dest* manus.

40. *Eyeley aye esti* lepiej *eyeley esti* [illegible] *dvaeyey kata* — mniejby ten nieboszczyk był jeszcze nawet w letargicznym śnie był pogrążonym, to postawić go trzeba przecież na katafalgu. *Eyetche jaś kiantche* — a to na takim, jaki się stawia nieboszczykowi.

41. *Eyetedha* [illegible] *uzbeodhyn terpun* — poznawszy owego człowieka śmiercią zaskoczonego z pozoru może umarłego, pozorne tylko z duszy pozbawionego — NB. ten wyraz *uzbeodhyn* rozkłada się potem na *bodyj* i oznacza duszę niecale był przeznaczoną. *Nideithyen nideyethyen, nideyetyen, nedaityen bichepere, bichepere becharperea, bichaperea* — niepowinno się tam zaraz skonać a zatrzeć dwie pory. *Ba maadradakyen, maadra dadyen maaderadakyen* — lub też nawet i potrzykroć dziany — słabo na wschodzie — w Pers. مار *mar*, plus — valde pinguis — w Arabs. درجه *derdżet* gradus — مارا [illegible] *mazerosk* extende collum tuum.

42. *Wyepam a ahenaŕ jaś keren fra wegoy, frayey, fraeyey fraenn paiye, paiye* — cały ten obrzęd przed-pogrzebowy, — wystawa tego katafalgu z nieboszczykiem śmierci ponownej trwać ma w środ ptaszcząt śpiewających w otwartem polu. *Fre urwerŕ uchkyen uchkyen* — w środ drzew szumiących — w Pers. [illegible] *ochemde* crepitaculum.

43. *Nyaaytray, ayao aay, ayao twemj aye tecem* — gdzie w bliskości płynąc woda w rzekach, zacieniona także nad ochem pozornie zmarłego powinna — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *endeeden* [illegible] *endrylen* corrugari — [illegible] *cedereden*, commiscere — dolore afficere. *Ur* [illegible] *hajennayed hayecyeś heleeyeś* — gdzie też już i wiatr ziemię osusza, owiewa nachym powiewem — w Pers. [illegible] *heeyden* vexare, dolore, molestum afficere, tentare, irritare — conturbare, lacerare — deglubere cutem ovis.

44. *Aaś jaś hus fra wegoy paiye,* lepiej *paye, pieo* — a kiedy już on postoją same zamożnemy pomiędzy ptaszkami śpiewającemi na wolnem powietrzu

45. *Ryaem kehryen* — takowego trupa — takowy karkas — takowe ciało martwe — źródło tego wyrazu jest w Pers. گهر بار *guher bar* gemmas spargens — [illegible] *guhen* res, res se subsistens — forma, radix, origo et substantia

rei — gumma — [illegible] *kakryba*, meteorism — NB. przywiodłem powtórnie ten wyraz, bo on da nam potem i wskaże cel dzieła tego i razem wędrówki narodu perskiego do europy nad pomorze *Hawrelawzym*, *haore darawan*, *karrs darwsyn keranosť*, *kermajť*, *kermoť* — po dokonaniu tego, co działanie słońca wystawić go umi jeszcze powinnaś — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *kur sol*, — jest to z pobliżej siego języka.

46. *Jezi nayuť syrinn kakrysm kawraelarzapsi keraneuqa* — jeżeli coś tego trupa, na działanie słońca oddanym nieczy się, niewystawię.

47. *Jare draśny escaoodaa ... oseozigaesem ...* — rób długi i szczelki co musi w owczas gaić. *...* *... dojorwj* — na takowy postępek oni będą kary godni na tamtym świecie.

48. *Wyprem u dzwiť nazauqenz ... werestenqa* — cały ten katafalg powinien być dobrze urządzony. *Duchne ... verestenqa* — szczególnie odzienie, powinno być dobrze urządzone. *Hiekrouqense, hiekrousn*, lepiej *heikrouqn, heakrouqn, hekrouqn ... werestenqa* — nawet ściany katafalg otulające powinne być także dobrze urządzone — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *wackurdan*, ... — ... — [illegible] ..., ... ot codliwern. *Wepanqnese freusdkeratanqa, fruudkretanqa* — a to jedynie w celu, aby ptastwo niedziobało a zwało tego ciała ludzkiego — źródło w Pers. [illegible] *...*, ... gustare — [illegible] *...*, corpus.

49. *Apem zeradi tujn* — Boże wszechmocny! czy ty wodę wszędzie sprowadzasz i zmuszasz się wszystkie utwory ziemne?

50. *Zeresyadkt zeryadkť lepiej eryadkt ... wayuru* — wyzierają się one pod słoneczne promienie stamtąd, gdzie ich mnogo stoi dla bóstwa ludzkiego? źródło w Pers. [illegible] ... felix. *Kataľ katre ...* — azaliż one ciągną się wszkaszu Boga tam gdzie im należy, a to wszystkim? w Pers. [illegible] *kasrydan*, trahere — w Araba. [illegible] *karet*, ... quo pauper quid a divite petit — [illegible] *hatyr* impetus — [illegible] *kar* impetus et vanus sermo. *Kataľ katre dayunqacia dayuaqnese, ..., dayunqnese* — azaliż ciągną się one tam górno im należy, podczas dymności słoneczność? w Pers. [illegible] *dmoden*, ..., w tur [illegible] *dujmak* ... expleri — w Araba. [illegible] *dugun*, ... — słabo!

51. *Ekt. ..., ... wrunkť tujn* — Boże wszechmocny to więc moc twoja najwyższa sprowadza ten ciek wody w postaci wilgoci na wszystkie utwory martwe a wegetacyjne? w Pers. [illegible] *...*, ... vertare — prodire, pollulare herbam ex terra. *Upa duchnma wrunkť tujn* — to nawet pod dachy krzepkich domów, ty onę w wodzie w postaci wilgoci? *Upa kichrem wrunkť tujn* — to i pod schrony a ściany ogromnych murów ty onę w wodzie? *Upa estem ... frazeyapakt tujn* — to moc twoja najwyższa, tworzy tę wilgoć ożywczą w postaci ciała między dwiema istotami ... kiedy się te łączą dla porody istot sobie podobnych? źródło w Pers. [illegible], *zyatan* ... — vivere. *Ksduchyn ... frafrovayakt frafrovaqyakt, frafrovaqyakt frafrovaqyakt tujn* — Boże wszechmocny! to i wpośród męża i żony, dla miłości ... , a dla chwały Boga w wspólności ... ty ich zlałeś wodą ducha S. ..., świętym?

52. *Ta katkra, lepiej ..., ... frafrovaqyakt ... zaryqy ... pakton* — albo i ten a wody miłości pochodzący ciek ma swój w szczery z ... kanał między dwiema odmiennej płci istotami, przy ich ... się? Ty Boże wszystko to urządziłeś?

53. *Fyzwethe ... yebe* — Tak właśnie jak tego potrzeba wymaga i jak być powinno, tak też jest. *Tujm ... ... lepiej ... ...* — ty jesteś prawdziwie dokonanym wyprowadzicielem wody i krwi w żyłach każdego stworzenia — w Pers. [illegible] *...*, prodire

54. *Apem zeread caem, ..., zaradje caem* — Ja to jestem zasywiającym, ożywiającym, wywodzącym na wszystko i we wszystko wodę — NB. tu widzimy ród słów ... — w przedostatnim rozdziale, widziéj jestem brzmią one — źródło w Pers. [illegible] *ab*, aqua — [illegible] *kasten*. esse.

55. *Kan aanqm ... caem* — Ja wodą rzeźwiam istoty martwe a wegetacyjne i rozradzam one. *Upa ... ..., ... frazeyapand caem* — Ja ciek zarodkowy tworzę między istotami ... do porody, i w życie go w prowadzam. *Kshatym frafrovayama, frazeyayama, fruayama, frafrovayama, fra frazeyand caem* — ja między małżeństwem w jedno ciało złączonem w jedności być mającem ogień twórczy ... i jedną kroplą wody ożywiam ich zarodek potomstwa.

56. *Ta katkra frafrovaqyama, frafrovayakem, frafrovayakt, frafrovaqyakt ... zaryqy yapakon, pataken, yapakan* — takowy ciek zarodkowy, między żywo łączącemi się istotami, czy też między wegetacyjnemi, ma zawsze wiarny, należyty swój kanał do porody. *Tja ... gatere, gatere* — Wszystkie wody a cieki w żyłach ludzkich mają to wrodzonem, że stojąc, ogrzewać się muszą — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *gusrydan*, transire — praetermittere — [illegible] *gustran*, exundans. *Ceteraytae ... ... lepiej ... ...* — ogrzawszy się zaś, one biją do środka serca, do centrum

57. *Janddayt, jandaye ... yapakeye ... zaryqykkeť ... yapakeť* — ostudzona, wydobyta na wierzch ze źródła woda i ..., zupełnie czyścińka, — wybiera się i ... tam, gdzie jest sobie drobeczki znajduje. *Kan zaryqy ... kakan* — ona wyzierając się dalej i dalej, i wschrasem korytem płynąc, ciągnie się potem i wpada do jeziora czy do morza, które zwykle ogrom czak do siebie przyciągają — w Pers. [illegible] *kasrydan*, trahere, attrahere

58. *Eloi, emoi, aoji wonyes jost koupens, keoyyes koupens ky apoe* — woda ciągnie się zwykle pomału podziemnem do wszystkich krzewów i ziołek, które też powietrzem wilgotnem owiania i syci — źródło فوا *hava*, aër — اب *ab*, aqua — یک *ieneh*, edere — comedere.
59. *Chosethre chtre, atire aye uruerao rundheni wyspoe* — płynie ono mowię do wszystkich drzew ziół i kwiatów moich aby ona nowym kwiatem przyodział, odrodził — w Pers. رویدن *ruiden*, crescere, aut germinare. *Wyspoj seredhof* — o wszystko od narodka, od środka, od rdzeni, od kiełek.
60. *Te ketire nyeowreyeni, nyeoreygeu enem* — takową żądne jadło żyjących ziół i wegetacyjnych płodów, ja wzbudzam i wkrapiam zarodek podnoszę, przygotawiając płód niechybny — w Pers. اوردن *awerden*, اوریدی *aweryden*, adducere — pervenire — sufficere.
61. *Chorethmeoe naoye, neiri, neire nojere, neyere etemje, etemje, etemje* — takowym sposobem, ja Bóg wszechmocny przygotowam wszelki pokarm dla ludu mojego, świętego żyć przeznaczonego, i to w zbożu a owocach. *Wos tremeoe genye genoe ganye budhomkye, budhomkem budhomke budhomkye* — wszystkie zaś trawki soczyste, dla żywiołu rogatego i nierogatego są przeznaczone aby przypłodek o mleko człowiekowi dostarczało.
62. *Jrwy, yonye* — to co się je z płodów ziemnych — ten wyraz, w całem dziele, zdaje w ogólności oznacza. *Mamyay* — lud w ogólności — mieszkańcy ziemi — źródło w Arabs. مزیة *meziiet* excellentia, praestantia. *Chorof choref* — aby jedli — niech pożywają zdrowo — w Pers. خوردن *chorden*, edere.
63 *Iroaf kovf wenhu, wenhu* — niech używają ludzie wszelkich błogich darów moich — w Pers. برا *rewa*, omen felix, augurium faustum. *Iroef eroyy jethe, iupo* — lecz niech odsysają się abyndow nerca tak, jak strawione pokarmy z żołądka wyrzucają, — słowem, niech nadsiadują we wszystkiem mnie, świętej mojej. *Eremey meteikye meumkye umeinikye umeinikye* — mojej rzeczy doskonały, uczony — przewodniku i wskazicielu coś wszystkich.
64 *A don weeze rommgef ehuroj wastdom, ehrot, aternemen Zerathuretren* — aby ta mowa stworzyciela nieba i ziemi napokoiła, w całku poświęcanego Zoroastra — ona ożywi niechybnie lud wszystek i zbawi go może — w Pers. رامیدن *ramiden*, آرامیدن *aramiden*, quiescere.
65 *Jeaslao reciyer, meiyer, wretyer ayp, eiwi athyn, wehiento* — niech się oczyszczą, — niech pokutują mieszkańcy świata i żałują za ich grzechy — niech żyją cnotliwie, a wejdą do królestwa niebieskiego — w Pers. بهشت *behest*, paradisus.
66. *He* — ów — ten tam — ów człowiek — w Arabs. هو *hu*, های *hay*, Ill, Ilam — هو *hu*, *huwe*, Ille — ipse est. *ye* — który, a, e — ten, ta, to
67 *Jyi heyn dayenye cahenye jestdam, pasdoti, yeyidoiye, pasdoiye, pasdoiye* — kto tylko ustawę zupragnie oświecić się prawami temi i stać się godnym łaski Boga *Hametoiaeoe, hametniaeoe* — ten powinien rozpamiętywać moc i łaskawość Boga, żałować za grzechy i niezrażać się ich ogromem — w Arabs. همة *himmet* — propensio animi — favor — studium — mens — animus — propositum et cupido. *Hopohiaeoe* — ten powinien ochać, wzdychać i żałować za grzechy, błagając miłosierdzia Bożego. *Heeeraiteaeoe, heeeraiteaeoe* — ten powinien być miłosiernym i darzyć, tworzyć dobre uczynki dla wiary Boga jedynego — w Pers. ورزیدن *werzyden*, exercere, laborare — fidelem, religionis observantem esse — NB nie dziwuj się czytelniku mnogim, różnym i przeciwnym nawet znaczeniom jednego słowa na wschodzie — tam naówczas już pojmowano język Zoroastra, lecz go rozmaicie pojmowano, odgadywano.
68. *Cvoji oeti cev oeti cevoeti cvoeta* — czyjeś to możnaby uważać? czyjeś to prawa wiary Boga możnaby uznać doskonalszemi? *Mosey, meryoj* — wielki sam z siebie, doskonały pod względem wyłuszczenia świętego — w Arabs. مزیة *meryet*, excellentiae, praerogativae — مرایدة *mezaidet*, vincendo augescere. *Wrohyj, wohe* — błogosławiony — źródło w Pers. برا *rewa*, omen felix. *Upeiri empeae arecoeoe* — możnaż powiedzieć na pewno, (że te owe moje) są zupełnie lecz odmienne a czyjetutkie pod względem zbawienia duszy? *Mosroeoe, mesnoeoe, mesnoeoe, mesnoeoe, mosnoeoe* — są one najdoskonalszemi prawami wiary? *Weohoeoe, weohoeoe* — są one błogosławionemi pod względem zbawienia? *Sregoeoe, aregoeoe, sregoeoe* — są one czystsze i wyrozumialsze pod względem uprzedzenia o przesądu? NB. tu się mówi o prawach wiary, które [illegible] najd król perski starał się badać w pokój
69 *Monoyen ha mayen ha* — byłyby one podobnemi, gdyby nie to a to. *Upoeo enytoeo* — wyży[illegible]szej od innych pod względem cnot wszystkich.
70. *Jeiha zereyy weyeru, weyheru kehem, upeiri enyao apoj* — to tylko w mocce twojej jest zupe[illegible], że jezioro hojność wód do siebie wciągają, i tak odpierają one podziemnemi porami, aby się o[illegible] wszelkich krzewów a ról — źródło w Pers. برا *rewa*, omen felix — کشیدن *kesyden*, trahere, attr.
71 *Jeiha mesyeyoe, mesnyeoe, mereyeyoe, meyeoe oyoe, ofyja kerpenkem, kerekem, kereyenkye ayen* — zaś w tem żadnej wątpliwości, że ogromne masy wód zebranych w jednołożu, trącą, pchają i zmuszają cząstki swoje wartko

się w boki ksa i ciągnął się pod ziemnemu poznami — źródło to samo — wyraz nas *kozyrskego* jest imitatorem i znaczy działanie będący synonymem do ciągnienia się. *Kon, owee nyli frodowetis, frogowati, lepiéj frowynowiti, frodowaiti, fru dowaiti* — ona ma to do siebie, że naparana z tyłu, podaje się i wierci dalej, ssąc się i podchodzi do roli a krzewów i drzew — w Pers. داشی *fru dawiten*, extollo

72. *Jaka mozyrowe rowe, kozyrskyn rowego nas woremnoti, lepiéj woremnoti* — niemasz tu wątpliwości, że małe i wielkie zioła a krzewy i drzewa kiełkując wyciągną z siebie nowe łodygi, i takowe pną się do góry aby starym wyrównały — niebo w Pers. ورد *worse* Javenis — ورود دادن *wornew nihaden* cognomentum addere, cognomine imponere — ورون *wornew*, zmierzenesta dayeecatica — شکستی, *wornemnden* sedere consedendo aequam.
73. *Mozyrom ko, jaka, wowa nym oroe lepiéj konsce, poiricia bowal lepiéj bowowat* — niestega to najmądrszy wątpliwości, że pożywny człowiek na tym padole świata, przejdź mus na tamten świat, aby wiekował wiecznie
74. *Eockloj* — o, przemawiaj mnie mowmie do ludu mojego — w Pers. دمی *gofton*, dicere احتی *nekten*, dicere, szerzere as. *Robsen* — dawaj mu zdrowe a zbawienne rady *Eocklaj wrostowe cog* — Wmawiaj mu szczególnie, aby żył przyzwoicie, zdrowo, żywotnie, cnotliwie.
75. *Uz goryptaf, waperptaf* — niech oni pochwytują słowa twoje, jakie nap-j mily *Faki denowal drmaf, drowat* — zwłaszcza, kiedyś go lud wi zalał hojnie i zobowiązał się nalewać mu ciągle beczkę z lendanych blapeh ziołową — źródło w Pers. دقی *gorgften* supere *Nowe waperptaf* — chociażby ludowi raz dobre kazanie powiedziałeś, nieprzestawaj na tem, a praw mu ciągle, — niech słucha — niech pije napaj aby cały — wypiwszy dolewaj mu, i niech znowu pije, — niech słucha ciągle słów bożych od kapłana swojego — w Pers. نو *non nuno* novus, recens.
76. *Dodaf pwis denowal, owce dodaf* — a chociażby i przebrał w mowie, lecz przelał beczkę, mów przecież, dolewaj, choćby się przelewało,
77. *Niertaf, nieri tei, sueriel* — niech się ciągle przecyzują NB ten wyraz pochodzi od *srik, srnik* i znaczy to samo, co w polskim — ale napotykam i dalej tę literę s, dodawaną do słów w których radykalnie sama ona nie jest — więc niema wątpliwości, że znamionuje tryb łyczący
78. *Chazyotje ohayots chazyotjte chazyoyriste* — tak jak się chce, aby byli — w Pers. حواسی *charten* velle. *Ejeoste, lepiéj oyeoe, oan, ove* — oni niech będą — niech się staną uświęconymi, łaski Boga godnymi. *Thrazgon thrzyon, thrazope* — trzecia część. *Cuiton* — kary godziwych grzechów. *Apeskoratoje, lepiéj apeskorste tepe, apeskoratoje apeskoratos* — co musi z siebie zrzucić, zdjąć. *Jej ewtaze, thrzyon gnyje cuitoe apeskoratoje* — kaznodzieja który dobrze ludowi radzi i święte słowa opowiada, trzecią część grzechów własnych a kary u Boga godnych, z siebie zdejmuje.
79. *Jawiuve, jowove kje, tyz tepe ange ople zokyaotke, frowerrote* — a jeżeli ten lud boży posiada inne a tajemne i duszy szkodliwe grzechy to niech one jeżeli wyraz temu dorady, temu kaznodziejowi — źródło اکی *ak, op*, vitium — ورزیدن, *werzyden*, exercere.
81. *Paitilom, patilom oliye nerue jaregeme, jewotatejerne, jeowpetatyeree, jowetatieve* — pojdą — odeszłami będą takowi ludzie w ogień wieczny na wieki wieczne — w Pers. — نر *ner* mas in quovis animalium genere
82. *Neroj, neroy nere* — człowiek w ogólności. *Hamoj* — hamowany, shamowany, upadem szaleny — w Arabe حمی *hamj*, fervere diem, *fornocem fervere* — حمیه *hamyjet*, ardor animi — iritari *Nipadhgjeitje ngodhyeyn, lepiéj ngpadhyeitje ngpadhyeitje ngpadhyeyeti* — aby podnosił — aby dalej poszedł — już dalej nie zdoło *Hyn wa panti ewrive* — ot on tu, albo zupełnie stanął. *We patti bereuive* — albo wszedł gdzie, aby się od upału schronił i odpoczął — w Pers. خم *kem*, sique
83. *Hakan, enkan kyo* — był — musiałby być — źródło هستی *heston* بودن *budan*, esse, fieri.
85. *Kaynoy* — jeden ktokolwiek. *Covet eytere nerugom nerune fretnowiti, fratnoviti, fraznowiti* — wiedzą tam a pomiędzy gości świątkujących mu poznać się on gruzowanie i pójdź ratować? *Hjata druckae, lepiéj dorosoke je naraze* — zwalałby się tam przytrust który zaskoczył? w Pers. درحش *duruskar* coruscatio — fulgur, fulmen. *Echtoce, ecktt, ochti* — zwłaszcza, że zraniony już padł i ocha, stęka — w Pers i Tur. آخ *ach*, ah! suspirium. *Prowtitoe, lepiéj powit, pewom, powet, powats* — już zipiewa. *Ahuvos lepiéj, kvidum, ochti, olti* — ten który lamentuje, krzyczy, sapie, wzdycha.
86. *Jasi orkol, athrowe athrowat, frazyp, fra iwi, from* — jeżeli tam będzie karczmarz, gospodarz tej gospody zdrowym zupełnie. *Dugsein* — niech się podźwignie, podniesie z miejsca i bieży na ratunek chorego.
87. *Jasi epnos dassj eyewandoog frainowi* — jeśli znajdować się tam będzie 10. takich gospodarzów, którzy tam równie świątkują i poznają się. *Dearome poen repetkoczyeiti, rotkegpeiti, repetikoyeeti, rotkeegini* — dziewiąty z pośród nich powinien pójść ofiarować swe usługi, na ratunek w społeczności chorego — w Pers. رویدن *riwiden, rowiden*, liberari — ire, succedere
88. *Ratajsetoo* — ten, co do rady rolnictwa staje — rataj — NB. ten wyraz czysto łatwiejo w Poznańskim.
89. *Nowmom* — dziewiąty ze społu — w Pers. نهم *nohum, nahum*, nonus.
90. *Wastryoj frazyp* — człowiek do łąk, do żniwa w ogólności przynajmujący się

91 *Kastman* — ósmy srópla — w Pers. هشتم *hastam*, octavus.

92 *Jen spa panusz kewrvoy kurvoy fra sya* — leca jeżeli uśpiony w duchu heretyczanych namiętności, — słowem, odstępca na wiarę Boga jedynego przeszły, aby by to pasterz własnej swej trzody jagniąt, i zdrów zapełnie — to co pobiedz na rataniak abwrego powinności — tego wyrazu *kewrvoy* jest li cząstkowe pojęcie z Arabs. غور *he pl.* اغوار *ehwar* grex ovium, abl. prae multitudine aliae in alias prolabuntur?

94. *Jesl eskeč spa szoz kewrvoy fra sya* — leca jeżeli uśpiony w duchu namiętności z Boga wiarmy pasterz wiejskowy, będzie tam zdrów janeze

96. *Wsplanetągy, uzpłon tyzj wojta natygj* — a jeżeli zdrów tam będzie rozbójnik

98. *Jen eskeč spa tewrwoy, tevoj, tewrvoy fra sya* — leca jeżeli tam będzie za wiarę przeszły a jeszcze młodzik, pastuszek czy ten gdzie na nauce znajdujący się i zdrów jeszcze — aleby na wschodzie ten wyraz *tewrvoy* — w Arabs. تر *terr* radix — origo — modulari — ترم *terranum* — w Pers. تر *ter* recens — تری *teran* rem cansans — ترکمدن *terrengdan* separari divelli — anima odore — w Tur. کر *ter* sudor

100 *Spa suburney, subarney, subarney suku roy* — człowiek na wiarę przeszły, w duchu uśpiony, — słowem, dojrzalszy na polowaniu — źródło w Pers. سکی *segh* canis — رانندن *randen*, persequi — *ducere*

102 *Dostare, dostarsz* — ten co swego pana odsiewa — słabo na wschodzie — w Arabs. حزّ *dozz*, secare, scindere frustratum — حزا *doza* compensatio — promeritum — حزی *dowy* pastorda — pastus — حاسوس *dazos*, explorator — حک *dazz*, saltare — w Pers. حصحوحو کودن *douzadew kerden* vello, et quaerere — جانو *dzaro*, praestigiator, fascinator

104 *Spa olemuz, uzpezuz, sei mar* — sługa Bogobojny, lepszego stanu szukający, na miejsca niestały stan swój wyszukujący — wędrownik dobrze rzeczy widzący — słabo w Pers. اویختن *avychten*, pendere, — sm. tryb rozkaz. اوز *avyz* اویختدن *avyzadan* اویزاندن *awisandan*, suspendere appendere.

106 *Spa wysnoz* — sługa nawiedzający gospodarkę dzieci młodszego — sługa najprzeróżniejszy i najmniejszy — sługa który wszystko widzi — w Pers. ويز *wyz*, ویژه *wyzze* purus clarus — proprius intimus — sincerior pars aujusque rei

108 *Spa urupuz, urupuz, spo urrer.* — człowiek na wiarę przeszły a złodziej — w Tur. اورمق *urmak* *caurmak*, percutere — tryb rozkaz. اور *ur* w *ewr* — NB. oto wykład błędnej nazwy służby *kuru! ura!* bij na na bój! w Pers. اوردن *awarden*, adferre — decipere.

109 *Ejaky spa jrg urupus* — byłżeby to uśpiony w duchu bałwochwalstwa i na wiarę nawrócony a tym samym rozpe kradzież jak potępionest. *Spazjelys movegnas dzmonys, kpas rejatkongesti* — bez względu, że święte tej wiary wpajają nam człowiekiem być zawsze dobroczynnym i nieść każdemu pomoc fizycznie i moralnie. *Caneł pasił rejatkongesti* — jakiż to spośród takowych złodziejów ma iść choremu swą pomoc? źródło مماووی *mmawy*, agnoscitur, verus, realis intrinsecus — هم *hem* atque — اری *ry*, opeam, consilium — رایع *ray*, bene acceptus gratus.

111 *Emyes skesač azuć* — każdy syty człowiek a było niezłodziej, powinien ratować w społbracie człowieka. *Jey dzeneh* — co przypadkiem do chorego niby ratować, niby szczerze mu życzyć. *Francu kubsti* — dobijałby go tym samym — w Pers. قسمن *kusten*, occidere.

112 *A dzu, a kus, kyedy alne kedo, kedo, hichla pourpetes, yamelaytojere* — boć niema występności, żeby podobnym złodziejom, zbrodniarzom, ciemiężycielom w społbrata człowieka dostarczyć się męki a agryzienia sępów na wiele wieczne — źródło قسمن *kesten* esse — داشمن *daszten*, habere — debere

113. *Jen eskeč swargy drewo bezagryj bentagryj brendary bezary bezrvoj* — jeżeli się znajdzie gdzie na drodze wąż drzewisty, odrzewiały a w drzewie zginający się, pełzający chyżo — w Pers. مر *mar* serpens — مارکردیدن *bergerdidan*, invertere, redire facere — بارگیر *bazgir* بارگیو *bazer* tricuarius — پنگر *patenger* coriarius — وندی orum concinnator — alutarius رنگری *rengery* sanguinei coloris, rubigineus — NB. ten wyraz znajduje się trzy razy w tym dziele — Zoroaster tak dziwacznie a nadzwyczajnie obmyślił swe dzieło że aby pierwszy rozdział mówi niby samego Boga — śliczne tam oznaczenie, jak wąż podsuwał w raju matkę rodu ludzkiego

Karehe ekenogha ekenoghoj ekenogoj lepiej *azamogoj* — a byłżeby niedoświadczającym swego podróżowania — słabo w Arabs. معحد *maghende* *maghende* omnis res quae protuberantiam in membris efficit, pec. ganglion tumor inter carnem et cutem — w Pers. ازمیدونی *azmudegi* experientia — ازمودن *azmudan*, experire tentare.

Jesteve — niezaszczepiony pokarmem — możliwością ruchu zaczepywany

114 *Czyož spesatlyc mesagnas, nengafusz dzmonym kpa rapełkongesti* — wiadomo z tych ludzi świętą wiarę, owszem onych, do jakiemu ciągłej i do pomocy bliźnim w ołtarzu zobowiązanych powinna rzecz ich na ratunek swej wydawić? NB. jest to jedyna tera znamienitsza ważna niedorzeczność autora.

115. *Wisz huszkoj* — w całku suchy — w Pers. خشک chusk, siccus, aridus. *Wisz twoj* — w całku sterczącego, głódem wycięczonego, lecz pociąga się jeszcze.
116. *Ziwoj szi* — w takowym stanie wąż, skoro się podtrzyma pielęgnowaniem, to zupełnie ożyć może — źródło w Pers. جريدن dzeyden, carpere, pstere, ąuaerere.
118. *Dzwoj* — ktoby to nie był z ludzi Bogu wiernych, niech zaraz działa mikołajewie około sierocowiljewego
119. *Dzwoj szyw derwył, darił, derwa, dargis* — jakiegoby niebyli stanu ludzie, niech onich jeden około wody się krząta.
121. *Neram awcwonen wołagran kenhegen, cobaws, kenkwe ukeretkja, ukeretkeje, woatrolja* — człowieka wiarą Boga zbytniomego, lub w ogólności karmił i odnawiał powszech. zwłaszcza gdy on jest biednym i cierpiącym — w Pers. جوشیدن churdan, comedere. *Drowane drowenze derowanes, drowata nametkjecze nowstokje nowstokje ojankorom, ojnskja ojojnskje ojonskę* — gdy on się dręczy bolami ciała z duszy — gdy on się z nią nieme za śmiejąc i tułać się może — gdy on zebrać na gwałt, aby mu dano podjęło — źródło دريدن deridan, lacerare.
122. *Jeg, jej umanoj, newomne nenemom hgn berowcedj ciman okure manże* — a w tym owo przypadku jak ma sobie postąpić człowiek wiarą oświecony, gdy przybywszy do domu poganina, w celu aby tam kogoś nawrócić — NB to, wyraz *berowcek* jest słowem zaltakowym, i znaczy dosłownie aby się zabrał z sobą. *Ekom eukwoj jeś antewiejli entwegdi antowegie* — i gdyż musiały się już rozstawać, on ten przedmiot, naczynie do wyświęcania, do chrztu. *Acerenicze* — jako to ogień Boży — w Pers. آتش ateš, ignis. *Beremencie* — sprzęt w ogólności — w Pers. بردن berdan, portare. *Tawtecze* — naczynia duszpane, zwykle nożami zaopatrzone — w Pers. دسته deste, manubrium cultri, aut ansa vajusvis rei glomna. *Hawmecze, kunne, kanne* — kadzidło w ogólności — źródło w Arab. i Pers. قوم kom, arbor in dastricta poetiano crescens, cujus folia jasmino similia sunt, et ex cujus ligno frustrum in sacris suis mann tenent magusei. *Hawmecze* — kociołek — metalowe, dębne w ogólności naczynie do wody przy ofiarach — w Pers. هاون hawan, pila, mortarium in quo quid contunditur — w Tur. هاون دسته hawan dastey pilum, pistillum.
123. *Pascyzęte, pascueli, pascueze* — po czem — po przygotowaniu ciągu — w Pers. پس pes, postea, deinde.
124. *Kutke, kotke ise wereszen ojcige, cyelkja jaj mandapame* — jakie to sobie mają postąpić koniecznie owi, którzy są istotnie i szczerze wiarą otwarcy oświeceni? w Pers. ورزیدن verzydan, laborare exercere.
125. *Us, lepiej sus* — Jus — to, co się już ustawiło, przygotowało — wszyscy oświecają ten punkt najlepiej *ąni bysy us beregen* — tam powinno się przybrać, przez wynieść to, co się tam już rozstawiło, do obrzędu przygotowało.
126. *Us beregen kaeze waszem* — oni przez wynieść powinni trupa nawet.
127. *Jatke na dastyoj, dastyas, dastyes, dastyes, dastyegaj, dastyegem, beregetiene, beregetiene, beregetiene, beregetnese, charygeteze, charygeteze charygetone* — chociaż on jeszcze niebył zupełnie wiarą oświecony, oni go powinni tak pochować, jako już oświeconego, — nawet świątecznie mają się przybrać przy pogrzebie i przy nim stypę zajadać — źródło بردن burden, trahere — خوردن chordan, comedere.
128. *Asike, łej ej. Iste ise mandagame ogmm, aiem ain ogna aterna bega* — kiedyś to znowu i jakim sposobem ci, którzy oświecili się wiarą Boga, mają wnieść na dobre ogień do obrzędu obrzęd należący. *Ran ewe ogmm amanem, jaś ogmm. ne gere osihyał* — do owego domu, w którym ktoś z nieoświeconych jeszcze przebywał się?
129. *Kien gamje, okel gawe, okel gam, dwigamje* — a to w w dworze szczególnie, kiedy człowiekiem, jako zimową porą dobrze już kroczyć — w Pers. گام gam, passus, gressus.
132. *Eytered nayemel newe chagoreen, chazperen, chazperelje, chagorelje, nanechaqeral* — gdzie w przypadku takowym, niewytrzymali należytych por dziewięciu dla ostróżności. *Manlrudzkjm mandrudzkjm mandaradzkjm* — przetrzymując się w tem nawet i dłużej.
134. *Tenaqje tenaqje tenma, tewer* — którego ciało, — którego charakter duszy stał się zupełnie godnym — w Pers. تن ten, corpus. *Eytelklja yote peloj tenaqja* — skoroby ci obrzemienie niedawała na to uwagi, — skoroby z uporu albo z niedbalstwa pochodził to może i stałby się przez to godnym ognia piekielnego.
135. *Uye putkrym uye pethrom uye putkrym* lepiej *upuyputkrym, upuyputrym dasoel* — która jest w nadziei, i spodziewa się otroka powodzić lada pokoj.
136. *Ejusoj markym* — możeby to być brzemienność, następnie li tylko od jednego miesiąca — źródło w Pers. حستن hesten, بودن buden, اوشن oduak, esse. fieri — داشتن dasten, habere — ماه mah, luna mensis.
137. *Eytedlye oyetel ojetem* — i w dworze tak się zdarzyło. *Eyete nawsle tedke ojatkrym, tel putkrym tel ojatkrym tedke ojnyeren nitorathmotne* — że owa kobieta tedy nie dziecię ustale porodziła, a coś wyrodnego — NB tu, przeciwnie znajduje się nie w wyrazie *nitorathmotne*, a w *ojatkrym*.
138. *Wereygen* — ten, który powinien co czynić, — postąpić sobie wedle wiary przekonania — w Pers. ورزیدن werzydan, exercere.
139. *Jezdistoj zmoytemanna* — dla uniknienia tu grzechu, wyrzucając było gdzie płód takowy, zakopią oni to w ziemi głęboko,
140. *Huszkoj* — suchy — to co powinno być suchem — w Pers. خشک chusk, siccus.
141. *Kerdastemnes, kem blastereve, kembastemene* lepiej *kem kastemne kembajastemne* — lecz przez kogo niebędą

tam uszanowane — iżeby tam nikt chodzić a stąpać po takowej mogile niepowinien — w Pers. كم *kem*, deficere, minus, paucus, diminutus

142. W tym punkcie podrozumiewa się punkt uprzedni, t. j. że takowa mogiła niepowinna być tuż przy domu, ani przy chatach rolniczych.

143. *Adwaś opoś* — od miejsca, gdzie jest ogniwo, t. j. gospodarz z żoną błogosławioną? jak daleko od wody? NB. tu litera *d* znamionuje słowo posiłkowe *jest* — źródło خستن *hesten*, esse, انس *anas*, ignis, آب *ab*, aqua

145. *Pośrì dopsàm*, lepiéj *pasri dosapn*, *pasn dopsapn* — co około tego mogiłuka trzeba row wykopać, i wykopaną ziemię na brzeg wyrzucić. *Pasridopsappu paśri dopsapn pasrdapp* — nadto, coś powitał ten row żywym płotem ozdobić.

147. *Ciaz* — co to jest takiego — co takiego — w Pers. چه *cze*, quid, quis, qualis. *Hjote nawaka* — zdolona w połogu kobieta — owa kobieta połogowa, o któréj wyżéj wspomniało się — źródło قستن *hesten*, بودن *buden* شدن *szuden*, esse, fieri.

Ciaz cheraś — co takiego jeść ma i może po połogu? w Pers. خوردن *churden* comedere.

148. *Gojàse mejamena mejasen majasena atrpy pas troten* — ciało szare, gospodarz domu powinien zaraz pójść zarznąć i z niego zupę zgotować — słabo co wschodnie — źródło w Pers. گاو *gaw*, bos, taurus — مسلدن *meryden* demulcere palpando — demulcere — w Arab. مسح *massaa* natura obesus — ممسوح *mamsuh*, natura obesa — w Tur. ایشیک *irgamak*, pervenire

149. *Thrim*, lepiéj *thriem* — potrzy — trzy — troje. *Zamoz, hesz, zotnap, somps* — zajęcia ustanie i zdolne — trzy łyżki — trzy połciałpela zupy — w Arab. زام *zamm*, sursum trahere.

150. *Daslcno, daslme* — odtoczenie, poddane, wągórek wezwy, macica — w Arab. دخم *dechm*, vehementem trudere, دحم *dahm* valde impellere — subigere maiorem cum vehementia. *Upcahereunt, upceharenajom* — Byłaby opadła — opadłaby. *Estoraś najemaś* — trzeba koniecznie do środka sięgać, odnawić ją na miejsce, ale nie tykać gwałtownie. *Berethtetwe berethtewene berethretewe, berethrowe* — potrzeba się strzedz bardzo. *Urutkwjtwe, urutkwyhwe*, lepiéj *urwethwy* — aby ją nie naruszyć, urwać — aby jéj nieurwać.

151. *Epś* — aby piła — niech pije — najzdrowiéj będzie aby się poiła. *Ghéovarvetpu opsykhevaretpu ghéovarwetpu ghésovaretpu* — ten co jest grano a urwane jako owoc — może co tylko wydopse — słabo w Pers. غمزدن *ghamzden*, suadere ut...

ghézpiden wiszące przepisy — nigra co invicem cumulari — inflabone affavescado intumescere — غمبيدن *ghezpiden*, appetitu vel visu excitari — fastidire — w Arab. غدر *ghadar* copiosum esse lac — abundare lacte pecus. *Eopsppenouse*, lepiéj *apsppnpm opsppnpm* — to co się u konia pojącego znajduje — należy ją pełe mlekiem konskiem — w Pers. اسب *esp*, *ab*, equus. *Psyonkpn* — ona ma być pojoną — NB z tego wyrazu wywinięty potem inne pijąco mądre nowych czasów — jego przeważ. *Pij pei* — pijże mądrość, którą ten mądrzeć pei. *Majehomagnete mamangnose mastemaquese maimagn, majemhomgn* — mleko owcze — w Arab. ماشية *maszijet*, oves. *Hazyapweve* — koza mleko — w Pers. بز *buz*, caper

152. *Hyu uconiapn beniempn* — powiewanki na drzewach — owoce winiłon a dojrzałe — słabo na wschodnie — w Arab. وری *wery*, multam in esse ac densum esse medullam — caro pinguis. *Us* — już uzypiały, gotowy dojrzały zupełnie

153. *Gpscze chastem enapen* — potem, może pije połojnemu zupne na rośnie upieczone — źródło w Pers. گاو *gaw*, bos, taurus — آب *ab*, aqua. *Jeomcze clem enapen* — ziarneczka ryżowe z równie uparzone, bez wody przygotowane — NB ten wyraz *enc* z odkańczenia wzięty znaczą też niezbolałość, dnią włoskowa w Turcekan — słabo co wschodnie — w Arab. محل *wuld*, fluxus, accessus maris

154. *Cowaś draśay upe mestypn, enpyjn mesapn, mesepn* — a jak długo powinna kobieta po połogu zostawać na czczo oddana i myślom? *Cowaś draśay upe mestrn, upe maiyn, mstyrn* — przez jak długi czas i wiekąd ją trzeba odpędy oddzielić z życiem? — w Arab. مايت *mait*, mereso, moribundus — NB. Jest to wykład, trzymając w ręku oczom te dwa wyrazy. *Upe mestyen* — zaczynacy nad one najwłaściwiéj, będzie. *Cowaś draśay upemenstpn anpe asti, este asten cherents pynase* — po jakim się czasie mogąłby przypadkiem i dozwolić jéj jeść mięso a ryż parzony i pić czysty miód?

155. *Thrahespereen*, lepiéj *thri chasperem* — przez trzy pory czekając — po trzech porach wylynionych

156. *Ur tengm anpyjete, mepyete anpyete, anenaypet* — bo po trzech porach na czczu i w miękości już się jéj może skrzepło, dozwala znowu — słabo źródło w Pers. ساختن *saxhten*, ponderare trutinare — librare ponderare quid mente — ساختكين *sxtabkden* apparare, disponere, praeparare — w Arab. سدد *sadd*, referri sum, et pertinere ad aliam — decorem donec impositum habere — سمع *samya* egregius, pulcher — سمن *samen* regula, modus. *Gojaux mejamena opsone* — hora wołowéj macierzy, t. j. samej połewki, niech używa jak najwięcéj.

Nowe upo menhem — już można się spodziewać, że jéj żołądek odnowił się zupełnie, zdrów jest. *Pesti owalie pościeyęm* — już ona wyzdrowieje niechybnie, byle się sama strzegła nadużycia.

157. *Jajtej gotowa* — aby się mogła uważać zupełnie zdrową, znowu do wszelkiéj roboty gotową — źródło یکی *yanek*, oczezdore — بودن *budan*, قسطی *kasten*, esse, fieri.

160. *Framaiti, framatu, framein* — aby potrzebnie ujjąć i cudzić — albo na wschodzie — w Pers. فرافلس *feranten*, offero, extollere, elevare — w Arabs. سعود *suood*, dorsum dorso imposuisse habere. *Koś framaiti* — komuż to i kiedy mogą ująć za dobre w podarku do nadziewania, owe obiaty połogowéj kobiety?

161. *Zoodrye* — stróż domu — NB. ten wyraz oznacza i olej do lampy w nocy używany — albo w Pers. روغن *rusen*, روغن *ruden*, yenus, citius — celerior. *Hraceesnie* — sługa kociołków kuchni, naczyń kościelnych — w Pers. هاون *havan*, pila mortarium, in quo quid contunditur. *Atrenochoje*, *atrenochase*, *atrenochasi*, lepiéj *atre vochoje*, *atrenochaje*, *atrenochaye*, *atrenochoje* — ten, co ogień bierze, roznieca — kucharz, kuchcik. *Aberetje*, *aberete* — ten, co wodę bierze — wodowoźnik — źródło اب *ab*, aqua — بردن *burden*, portare, asportare. *Amastoje*, *amastore*, lepiéj *ama tore*, *amastoje* — ten, co ma obmywać myć — gnęska — prać. *Rajethwiskorye*, *rapethwiskere* — ten, co ma ciało oświecać. *Streetaveraye* — ten, co czysto około spraw domu zawiadaje dzieła — kontuary, powierny. *Ethooraye*, *ethreeraye*, *ethreeem*, *ethooraye* — ten, co otrem kadzi, — pokoje aromatem obwiewia — w Arabs. عطر *eter*, aromata — bonus odores spirare fecerunt. *Rathejenter*, *rathwisskere*, *rajathwiskere*, *rajethwi kere* — ten, co z forsalkanů około gospodarstwa chodzi — rataj. *Wastryer*, *wastrye*, *wastrya*, *wastreye* — ten, co około słoma z zboża chodzi — kosarz. *Fingenye*, lepiéj, *wariganje*, *waraguti* — ci wyżywy, co do życia wiodą.

162. *Nopyl pajte framaiti* — nie ujdą one do nadziewania u zdżjmowania.

165. *Skondaj, sekodaj* — to co się skaleczyło, obraziło, zaraziło, zaraziło weneryczną chorobą — źródło w Pers. سکالکندن *sekandiadan*, mordere, caedere — شکستن *szykestem*, frangere, dirumpere — w Tur. سقمق *sykmak*, premere, exprimere — ciśre.

Biratoj, *wirg*, *eratu* — to co się zirytowało i jątrzeje, rozjęte — w Tur. یرتمق *yrtmak*, lacerare — w Arabs. ارتواء *wiyon*, dreaum et spasmus esse — ارتعاش *irtyhass*, *wtyhass*, zatretego.

166. *Eysindke*, *qoindh* — w ówczas, potencsa w trdy. *Eysidoje*, *ojoje*, *aiya*, *ohye* — który się i mianą był. *Asije*, *estes*, *esje* — aby był — aby zostawali. *Streviose*, lepiéj *steiviavte*, *vieowe*, *stepvisaue*, *asteveavte* — aby się oczedli, aby wstrzymości zostawali. *Berevaose*, *berevaevve* — one mianą się otrzeda kończące.

Werenanji, *weremanje*, *weremanje* — to zaraża także — albo na wschodzie — w Pers. ورمان *veraman*, intercessor, deprecator — وردی *werendi*, avidus, tenax — ورلس *wernes*, successor — وریا *werna*, juvenis — دورانیدن *werzgdeu*, exercere.

167. *Hymire*, *hyun*, lepiéj *hym* cel *semaj*, *sestoj frynje*, *frynale*, *fronje*, *frjem*, *frainje* *prynyt* *niiderral* — w takim stanie trzeba się strzedz dotknąć do czego ciekąda — źródło نم *hem*, aique.

168. *Jasnbyamye*, *jasniaheyem*, *jasnbyemen* — oczowanie się chwała Boga od ludu oborabami ozrałonego, weneryczengo, bolejącami zżartego.

Peste raonya, *reonyol*, *raonya daekoje* — wskutek chorób wenerycznych, przepadać będzie rymaltem, tysiącami, lud i prawa Boże! — albo źródło w Arabs. رجع *radu*, movere — رجعاء *radea*, spernere — w Pers. رجع *redre*, vestigium cedo.

169. *Nopil sepirmeg*, *maoj*, *sojil*, *eweimuhe*, *ewe*, *enioj*, *moetuwer*, *wasun j*, *meny* — jak kalca rozbestwiona, wolno pasząca się nienasycona — tak niewiasta wszystkim oddana, wyssysana, wyguletana, równe zasługi niesie — albo na wschodzie — w Pers. جمعدن *cuyden*, colligere.

170. *Czeraiha*, *czeraiiba*, *czeraii ke*, *czeraiske* — istota trawą żyjąca — bestja — w Pers. چریدن *czerydan*, جرایدن *czeraydan*, locus pascendi, pascuum.

Hereikje, *herekoje* — które się gracje — w Arabs. حری *harh*, fricare inter se — ucere.

Heraczeyal, *heracyal*, *herekeyal* — to się też i gracje — źródło też samo.

173. *Dewaranil*, *dowennoik* — niech się dowigają, cenzą, żyją po paśnia — w Pers. جوبیدن *drujaiden*, capere, petere, quaerere.

Metewnal, *meyatoesik*, *mienessik* — nie żyjąc — przestawszy żyć.

Nopil bockteiz, *bockowaje*, *wokastoje*, *waponizeja*, *wokastaie*, *mikujoue* — takowi ludzie ciała oddani, niebędą obdarzeni światłem życia wiecznego — w Pers. بخشیدن *bochagden*, بخشانیدن *bochesnidan*, miserere.

174. *Tam*, *ahojm postigmis*, *peyeis*, *pahyris*, *postkyeilke jan drwetjae*, *drwetam* — takowi ludzie mieć będą w udziale wyłącznie po śmierci na udręczenie wieczne.

176. *Tomaskmem*, *tem*, *eskeyenem*, *temeskeremem*, *tereskeyemem* — tym są to zaśmienie na wieki w piekle. *Tenaseotkrem* — ich tam w ciemności karać trzeba będzie wiecznie.

177. *Drwetoj* — ten co na udręczenie zasłużywszy dręczonym być powinien — w Pers. دریدن *deryden*, lacerare.

Chaim chadagona, chadajgone, chadzgone, cha dagone, cha dagone, chadone — choćby chciał z szukało opatu u świętych patakich — zrodło [illegible] *chasten*, valle — NB ten ostatni wyraz został się w Rusk chadatajstwo opiłka.
Niermagat nasiermagat, niesermagat — nie rozweselą się skutkiem proby — niezakosztują radości zbawienia duszy — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *nuszydan*, bibere, sumere — gustare
Kasiatat onkje — nieczytytuł być mszą — NB. że w wyrazie pierwszym *e* jest przeczeniem. *Tan, sa chąb drewniany szkynidrowne* — takowym ludziom jawno grzesznym, ufający wiecznie za zakodliwe duszy uczynki, jako zasłużonym być mszą.
Chaim chadagona, niermagat — choćby się i chciało poprawić, i opieki a miłosierdzia błagało u Boga, już wysłużonych wyzwolenia.
Kenastas cakje — oni na wieki wieczne z tych grzechów nie oczyszczą się!

— —

ERRATA.

SPOSZYT I, ROZDZIAŁ I.

Strona trzecia, wiersz piąty, świątkuje.
— 3, — 14, szczęśliwy.
— 12, — 7, przetworzył
— 31, — 13, się.
— 37, — 5, dla.

Strona 37 wiersz 13, chociaż
— 40, — 15 sier
— 40, — 24 przyjęta się.
— 42, — 16, szkodliwy

ROZDZIAŁ II

Strona 59 wiersz 19 trzody
— 96, — 3, nauką
— 101, — 3, zaludniony
— 101, — 14, przeznaczony
— 102, — 54, przyjął
— 104, — 3, uchodził.
— 104, — 27, więcéj

Strona 104, wiersz 29 przyrostek
— 104 — 47 przykład.
— 104 — 49, Ismaraz.
— 105, — 25, używają się.
— 106 — 21 nie.
— 108 — 26 naprzód
— 109, — 35, ترشی

SPOSZYT II, ROZDZIAŁ III.

Strona 111 wiersz 13, ordt.
— 119, — 10, ornata.
— 121, — 14, utrzymywane
— 125, — 18, zajęta.
— 127, — 6 niezdecandaléj.
— 127, — 14, szytował

Strona 132 wiersz 18, około
— 143, — 4, drdt.
— 157, — 21 dr scandala.
— 165, — 20, odgrzebano.
— 166, — 64, Henaj no. 68.
— 219, — 14, omnyym, onctiwyym, ostroinym.

ROZDZIAŁ IV. V

Strona 230, wiersz 36, zakodnić.
— 230, — 46, czaru.
— 234, — 37, prądem.
— 237, — 2, posmakowało.
— 237, — 3, z ówij.
— 241, — 5, yalno gorączki.

Strona 248 wiersz 2, w takowe zbolo.
— 250, — 15, spoczywające.
— 251, — 10, słońce.
— 270, — 20, z narażeniem
— 271 — 16, z narażeniem

TREŚĆ KSIĘGI VI.

O zachowywaniu w czystości ornéj ziemi nie wyrzucając ani ścierwa ani co plugawego, a tém bardziéj człowieka z ozamy nagle przepadłego — o ratowaniu tonących i potoniłych, aby ich przyzwoicie pochować — o ludziach zmarłych pozornie, a dla których trzeba wystawić dom na mogiłkach, aby tam ich przetrzymać czas jakiś i upewnić się o ich śmierci. — Ludzie niebogaci, powinni pozornie zmarłego piłnować na słońcu dni kilka, a potem go pochować.

SOMMAIRE DU LIVRE VI

Ce livre traite de la propreté des terres cultivées, où n'y jettera pas de cadavres des animaux et moins encore de cadavres humains. — De la manière de sauver ceux qui se noient et de couvrir ceux qui se sont noyés pour les ensevelir selon l'usage. — De ceux qui sont morts en apparence, pour les quels il faut construire une maison au cimetière où on les gardera quelque temps, afin de se convaincre s'ils sont réellement morts. — Les pauvres, loin des villes, mettront les morts en apparence, pendant trois jours au soleil et les enseveliront après.

Pergert' Szeszum.

Przegart VI.

[illegible]

1. Czwętem dradzoj zrwanem, enhao zemoj, enedhye jed ehni spaneszc nere-sze pere iritheąti

Do jakiego czasu zaorywać owę ziemię, znalazłszy kogoś z uspionych ludzi, prze padłego?

Livre VI.

Combien de temps faut il laisser la terre sans culture, sur laquelle s'est trouvé un homme éclairé par la foi mort subitement?

[illegible]

2. Aet, mreot ehuroj mazdao — lare*) dradzoj, ežaum Zerethuaztre, eňhao zemoj, enedhye jed ehni spanesze nere-sze pere iritheąti.

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Przez cały rok, cnotliwy Zoroastrze, owę ziemię nie dawać ruszać, gdzie ktoś z uspionych ludzi przepadł.

Le créateur répondit: On laissera toute une année sans culture la terre sur laquelle s'est trouvé un homme mort éclairé par la foi.

*) Lepsze objaśnienie tego wyrazu patrz w dziele: Litwa pod względem starożytnych zabytków, zwyczajów i zwyczajów, skreślona przez Ludwika z Pokiewia. Wilno 1846. Karta 59 i 218, w tém dziele znalazłem wiele słów zendskich a nawet zwyczajów litewskich i zmójdzkich.

[illegible]

3 Marze, paszzejete, mazdayasne, tęm zęm kareyen, ma apoj herezeyen — jeď ehm spanesze nerescze, pere iritheąn —

Eąterat najeznat, jare dradzoj.

Miałożby się tak, to potem, wiarą oświeceni, tę tam ziemię ani zasiewać, ani wodą zalewać mają, — skoro ktoś z uśpionych w duchu ludzi przepadł —

Tam ani stąpać, ani jej imać rok cały.

Dans un tel cas on ne touchera pas cette partie de la terre, où un homme éclairé par la foi a été trouvé mort, et on ne l'arrosera pas, — on n'y marchera pas et on n'y touchera d'aucune façon pendant toute une année

[illegible]

4. Wesoj, paszzejete, mazdayasne, tęm enyąm zęm, kareyen, wesoj apoj herezeyen

Całą zaś, po takim wydarzeniu, wiarą oświeceni, tę tam inną ziemię, — niech zasiewają i w całku wodą zasilają

Tout le reste de cette terre peut être labouré, arrosé et cultivé par ceux qui sont éclairés par la foi

[illegible]

5 Jezi mazdayasne, tęm zęm kareyen — jezi apoj herezeyen, jeď ehm spanesze nerescze pere iritheąn — eąterat, najemaď jare dradzoj.

Jeśli wiarą oświeceni, tę ziemię zasieją — jeśli wodą zaleją tam, gdzie ktoś z ludzi w duchu uśpionych przepadł, a gdzie ani chodzić, ani imać przez rok

Car si ceux qui sont éclairés par la foi cultivent cette terre, si même ils l'arrosent, là où quelqu'un des leurs a été trouvé mort, et où il ne fallait ni marcher, ni toucher pendant toute une année,

[illegible]

6. Nasaspajem paczeyte asteryaoqti, ejetjc joj mazdayasne, apeszo, zemasze, urweraosczc

Nie napiją wtenczas ostrzedz, aby kto z oświeconych wody nie napił się, — lub tam nie stąpił, lub czegoś nie urwał.

Alors ils ne seront pas en état de la surveiller et d'empêcher que d'autres qui sont éclairés par la foi, n'y prennent de l'eau pour boire, ne la parcourent pieds nus, et n'y cueillent quelque chose.

[illegible]

7. Daterel etc. Jezi mazdayasne tęm zęm kareyen — jezi apoj birezeyen, jal' elum spaneszc nereszc pere irithęąti — cąterad', najemad' jare dradzoj

Dawco świata[1] etc. A jeżeli wiarą oświecem, tę tam ziemię w całku zaorzą i zaleją — jeżeli i wodą zaleją tam, gdzie ktoś z uśpionych w duchu ludzi przepadł — gdzie ani stąpać, ani biegać przez rok.

Toi, qui as créé le genre humain semblable à une forêt d'arbrisseaux, qui est destinée à rester pure. Quand ceux qui sont éclairés par la foi cultivent cette terre, l'ensemencent et l'arrosent, là où quelqu'un des leurs a été trouvé mort, et où il ne fallait ni marcher, ni toucher pendant toute une année.

8 et 9. Voir Liv. IV No 72 et 73

[illegible]

10. Datere' etc. Jezi wesen, ejetjc ma zdayasne zęm reodheyęn — liehteyejecze, kurszteyejecze, pere kęąteyejecze

Dawco świata[1] etc. A jeżeli cała, tych wiarą oświeconych ziemia, byłaby przyodziana — a tu czas uprawiać, karczować, przebronować.

Toi, qui as créé etc., Et si toute la terre était couverte de cadavres de ceux qui sont éclairés par la foi, et qu'il fût temps de labourer, de semer et de herser,

11. Voir Liv. V. No. 138.

[illegible]

12. Aet', mraot ahurō mazdāo — Ejetedhe hjō, ejetje mazdajasne, ahhao zemoj pairizajente — ejeteáhem astęmeze, weresęmeze, spamęmeze, majthręmeze, wehhutatęmeze	Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Wtedy ci, którzy są wiarą oświeceni, ową całą ich ziemię przejrzą — azali znajdują się ości — odzienie — głowa w duchu uśpiona, i włosy trzymająca — oraz plastry krwi błogiej

Le créateur répondit: Alors ceux qui sont éclairés par la foi, examineront tout leur champ, s'il s'y trouve encore des ossements, des habits tachetés de sang, la tête encore couverte de cheveux de celui qui est éclairé par la foi, ou souillée de taches de sang vivifiant

[illegible]

13. Datare[1] etc. Jezi nojd' pairiżaoąti, ejeteáhęm astęmeze, weresęmeze, spamęmeze, majthręmeze, wehhutatęmeze.	Dawco świata[1] etc. A jeżeli nie przepatrzą, ostalnych tam kości, odzienia, głowy w duchu uśpionej, włosy trzymającej, oraz krwi błogiej

Toi, qui as créé[1] etc. Et s'ils ne recherchent pas les ossements qui y sont restés, ainsi les habits souillés de sang et les têtes encore couvertes de cheveux de ceux qui étaient éclairés par la foi?

14. et 15. Voir Liv. IV. No. 72. et 73.

[illegible]

[illegible]

16. Datero¹ etc. Joj estem spenherezeti sujnoj, wa pere irisztelje mezyjelje — wa ewet capi jethe, kesisztelje erezwoj, fratemem t'biżiaz

Dawco świata! etc. Ktoby wyrzucił psa, albo przepadłego mieszkańca, o byleby tego it tyle, ile przyciągnąć może palec rzeźwy, który między drugiemi się dźwiga.

Toi, qui as créé etc. Si quelqu'un à dessein jette un chien, ou un homme mort subitement, lors même que ce n'en fût qu'une partie, telle que le doigt du milieu qui est le plus fort, peut attirer vers lui,

[illegible]

17 Jezi, ehmye irithyjeiti ujthem wa — ujthoj tas — wa.

Jeżliby przepadły miał się rozpuszczać, i tłuszcz juzby się taszczył — albo co?

Et si au tel être s'y décomposait, ou si la graisse en découlait, ou quelqu'autre chose.

18 et 19. Voir Liv IV No 87 et 88

[illegible]

[illegible]

20. Datere¹ etc. Joj estem spenherezeti sujnoj — wa pere trisztelje meżyjelje — wa.

Dawco świata¹ etc. Ktoby wyrzucił psa, albo przepadłego mieszkańca — albo coś.

Toi, qui as créé etc. Si quelqu'un rejette à dessein un chien ou un homme mort subitement, ou quelque chose d'impur,

[illegible]

21. Ewet' capi, jethe medhemelje erezwoj, fratemem d'biżiaz.

Bylezby tego niewięcéj, jak połowa rzezwego, co między drugimi się dźwiga.

Et si même ce n'était pas plus que ce que la moitié du doigt du milieu peut attirer et porter

22. Voir ci-dessus No 17.

23 et 24. Voir Liv. IV. No 95 et 96

25. Voir ci-dessus No 20.

[illegible]

26. Ewet' eipi jethe, menaztelge, erezwoj fratemem d'biżnz.

Byłożby tego h tyle, ile mały rzezwy, co między drugiemi dźwiga się.

Et si ce n'était pas plus que ce que le petit doigt peut attirer et porter,

27 et 28. Voir ci-dessus No 17 et 18

[illegible]

29. Aet', mreot' ehuroj mazdao — Heptatym etc. Voir Liv. IV. No 96

Na to odrzekł Bohater Stworzenia — Siedmdziesiąt, etc.

Le créateur répondit: Soixante-dix coups de fouet, etc.

30. Voir ci-dessus No. 20

[illegible]

31. Erezu stewenhem, wa peresu mesenhem, wa.

Byłożby tego h wstawka rzezwego, albo część żebra mniejszego, albo co,

Si cette partie (rejetée) n'était qu'un membre du doigt ou une petite partie de la côte, ou quelque chose de plus petit encore,

32. Voir ci-dessus No 47

33 et 34. Voir Liv. IV. No 109 et 110

35. Voir ci-dessus No 20

[illegible]

36. Beje erezu steweáhem, wa hiperesu meseáhem, wa. | Byłożby tego ledwo sustawa rzeczwego, lub mniéj żebra najmniéjszego, albo co.

Et si c'était à peine aussi grand que le membre du petit doigt ou la plus petite des fausses côtes, ou même quelque chose de plus petit,

37. Voir ci-dessus No. 17

38 et 39. Voir Liv. IV No 115 et 116.

40. Voir ci-dessus No 20

[illegible]

41. Bazu steweńhem, wa sreoni meseńhem, wa. | Byłżeby to li ramienia sustaw, lub coś mniéjszego od łydki, albo co.

Si c'était un petit os du bras, ou la plus petite partie de l'os de la cuisse, ou quelque chose de semblable

42. Voir ci-dessus No 17.

43. et 44. Voir Liv. IV. No 109 et 110 (c'est à dire: 400 coups etc.)

45. Voir ci-dessus No 20.

[illegible]

46. Ewet' cipi, jetbe neraz wyeghdhenem | A byłożby tego li głowa człeczą w zarodku.

Et si ce n'était que la tête d'un avorton.

47. Voir ci-dessus No 17.

48 et 49. Voir Liv. IV. No 41 et 42.

[illegible]

[illegible]

50. Datere! etc. Jej wyspęm heurwęm tenujm upeńherezem sejnoj, wa pere miaztebje mesyjchje, wa. | Daweo śwista! etc. Ktoby cały rzut psi wyrzucił, albo przepadłe ciało mieszkańca, albo co?

Toi, qui as créé etc Si quelqu'un rejetait toute une engeance de chiens, ou le cadavre d'un homme mort subitement, ou quelque chose de semblable

51 Voir ci-dessus No 17

52 et 53 Voir Lav IV No 53 et 54

[illegible]
[illegible]

54 Datere¹ etc Jed ejetja, joj mazdayasne padhe eyeqtem — wa tecziqtem — wa beremnem — wa wezemnem — wa, teczi apyc uesaum fradzeqn	Dawco światła¹ etc Owa, było tak że wiarą Stwórcy oświecony idzie pieszo — albo płynie — albo okraez jedzie — albo on wozie, a tu cleczo wodą mewoj, ktory się bije

Toi, qui as créé etc Et si quelqu'un éclairé par la foi, va à pied, ou navigue ou monte à cheval, ou se trouve en voiture, et qu'un noyé se débatte contre les vagues.

55. Voir Lav V No 138.

[illegible]

56 Aet', mraot etc. Mod eothrenqm framruchti — met' westrenqm mdhaiti.	Na to odrzekł etc Niech się ima do ocierania, do przenawiania — niech mu odzienia nie zostawią.

Le créateur répondit Il se mettra immédiatement à le frotter, il l'appellera et le déshabillera.

[illegible]

57 Upe mqneyen — Zerethustre.	Niech się spodziewa w podobieństwo — Zoroastrze¹

Il peut espérer de le rappeler à la vie, ô Zoroastre¹

[illegible]

58 Fraże frayojid', iristem uzberojid' apoj — Zerethusztre

W podobnym razie, on ma wejść i wyjąć zirytowanego z wody — Zoroastrze!

En un mot, celui qui se trouve dans cette circonstance, entrera dans l'eau et en retirera le cadavre, ô Zoroastre!

[illegible]

59 Azaggejehyeszad' apoj — żżaubyeszid' apoj — a meidhyęeszad' apoj — a nerebereześzad' apoj

Do zagięć byłaby woda — do kolan byłaby woda — albo do pasa byłaby woda — wzrost człowieka miałaby woda.

Sans considérer qu'il y a de l'eau jusqu'à la cheville, ou jusqu'aux genoux, ou jusqu'à la ceinture, ou même jusqu'au dessus de la tête.

[illegible]

60 Wyspam a ehmad' jedbojd' — upe, dzesojd' iriastenąm tenąm

W całko miałaby go zjeść — upadłszy niech działa nad strupieszałym całem

Et lors même que l'eau devrait l'engloutir, après qu'il a été au fond, il s'efforcera d'en retirer le cadavre.

[illegible]

61 Datere! etc Jezeze, ejetje nesawoj frithyjetheze, pujyjetheze.

Dawco świata! etc A jeśliby, takowy nieswój, przy ocieraniu, już pachniał.

Toi, qui as créé etc. Et lors même que le cadavre, en étant frotté, puerait déjà.

62 Voir Liv V No 138

[illegible]

63. Aei', mreot' etc. Jewet' szwedasa, he sestejeibyoj, heagrujurweyęn — ejetewed' apoj, hoeze niźbareyen — busakje sienje milasthyęn.

Na to odrzekł etc. Udałożby się choć tyle ile z utopionego ciała oderwać — możnaby to z wody przybrać, suchéj ziemi niech się odda.

Le créateur répondit Et si l'on réussissait à retirer de l'eau même une partie du cadavre du noyé, on l'ensevelira dans une terre sèche.

64. Nojid astęm — nojid weresęm — nojid' spanęm — nojid' mujthręm — nojid' weńlatęm, pairi spaiti — apęm asterezyoath.

Lecz ani óść — ani włoseczek — ani serce wiarą uśpione — ani ta część, co włosy trzyma — ani błogie wnętrzności, które w około serca leżą, w wodzie zostawić, strzedz się trzeba.

Cependant ni le plus petit os, ni le moindre cheveu, ni le coeur éclairé par la foi, ni une partie de la tête, ni les organes nobles qui donnent la vie, ne resteront dans l'eau.

65. Datere! etc. Czwed' ejeteáhao apoj jed' arnsejeazteyao, ejeże druchsz ja nasusz, achtieze, pewetieze, ahrieze, fratmeoth.

Dawco świata! etc. Ile stojącéj wody powinno się ustać, skoro przyrost zarazy która na miejscu ubija, zmusił kąpiącego westchnąć, zaśpiewać, i zajęczyć ostatecznie?

Toi, qui as créé etc. Combien faudra-t-il purifier de cette eau stagnante, aussitôt que la maladie contagieuse aura obligé celui qui s'y baigne à soupirer, à gémir et à rendre le dernier soupir?

66. Aet', mreot, etc. Chkwesz gaim, kaszcząd', pairi cześhruzanem.

Na to odrzekł etc. Sześć stóp, i coś, ku szadź na wszystkie cztery boki.

Le créateur répondit : Six pas et plus, en les mesurant de tous côtés

[illegible]

67 Wyspem, a ehmad, ejeze afsz eyeoż-dye, enerwisz cherethe — jewet, ejeże nasusz mzberethe. | Wszelka tam woda ma się oczekać — nie jest ona dobra do pokarmu, dopóki nieswoj nieprzybierze się.

Toute cette eau se reposera, et n'est pas propre à préparer de la nourriture, aussi longtemps que le cadavre n'en aura pas été retiré.

[illegible]

68. Us, heeze, nesawoj, ejetewet aped, heeze mżbareyen, haszkjo zemje, nidathyen. | Skoro nieswoj, co pozostawał w wodzie, wydobytym będzie, mają go suchéj ziemi oddać.

Aussitot que le cadavre qui s'était trouvé dans l'eau en aura été retiré, on l'ensevelira dans une terre sèche.

[illegible]

69. Eáhao apoj, pere hąezeyen — jed', wa najemem — jed wa thriżujm — jed' wa czethrużujm — jed wa peagteáhujm. | Znajdującą się tam wodę przesączyć, choćby do połowy — choćby w trzeciéj części, — choćby w czwartéj, — choćby nawet li w piątéj.

On passera l'eau qui s'était trouvée là, lors même que ce ne serait que la moitié, le tiers, le quart, ou la cinquième partie

[illegible]

70 Jezi tujtewe — newet' tujtewe. | Czy to można dokonać, — czy też nie można.

Sans avoir égard, si cela est possible ou non.

[illegible]

71 Pascze, nesawoj uzberetha — pascze apoj pere hichti — ejcże afsz jeożdye, bewetti wesoj ciwisz cherethe — pasubye, wyrejebye — hemethe, jethe pereciti'.

Potém, kiedy niesawoj się wydobędzie — potém, kiedy woda się wychlusta — reszta wody oczekana, może być wszystkim dobrą do karmu, — dla trzód, dla wywarzania oraczom — słowem, będzie ona tak dobrą, jak była przedtém.

Lorsqu'on a retiré le cadavre, et que l'eau est été puisée et que le reste se soit réposé, on peut l'employer à préparer de la nourriture, soit pour les animaux, soit pour les laboureurs; en un mot elle sera ce qu'elle a été auparavant.

[illegible]

72 Dotero' etc. · Czwed' ejetéâhao apoj jed' czateyan, uzateyoscze — ejcże druchsz ja nasusz echticze, pewiticze, ahiticze, frazneoiti.

Dawca świata' etc. Wiele bytującéj wody ma przecież aby udobną do wzięcia była, — skoro pczyrzut zarazy ubijczą, każącego się wzdychać, jęczyć i ducha oddać zmusił?

Toi, qui as créé etc. Combien doit-il s'écouler de cette eau, pour qu'on puisse l'employer, lorsque la maladie contagieuse obligea celui qui s'y baignait de soupirer, de gémir et de rendre le dernier soupir?

[illegible]

73 Aet' mraot' etc. Wyspem, a ehmad', ejcże afsz eyeożdye, eneiwisz cherethe jewed' — ejcże nasusz, nitberethe.

Na to odrzekł etc. Wszystka tam woda powinna się ustać, i niebędzie dobrą do pokarmu, dopóki niesawoj niewydobędzie się.

Le créateur répondit Toute l'eau qui se trouve là doit se reposer, et ne sera pas propre à préparer de la nourriture, aussi longtemps que le cadavre n'en sera pas retiré

74 Datere! etc. Czwed' ejetehhao apąj, jed' Snejeżątejaicze, sreczątcyaicze — cjeże druchsz ja nasusz, cchtecze, pewesicze, aluteze frażoceiti

Dawco świata! etc. Wiele bytującéj wody, która ze śniegów powstała, ma się ustoić, skoro przyrzut zarazy ubiezéj zoskoczył kogo i zmusił do wzdychania, jęczenia, i wyzionienia ducha?

Toi, qui as créé etc. Combien de cette provision d'eau, qui s'est produite de la fonte des neiges, devra-t-il se purifier là, où la maladie contagieuse a surpris le patient et l'a obligé à soupirer, à gémir et à rendre le dernier soupir?

75. Aet', mreot' etc Trigaim, kemond', paiti czethruzenęm

Na to odrzekł etc Trzy kroki i coś, biorąc to ze wszystkich czterech boków

Le créateur répondit Un peu plus de trois pas, en les prenant dans toutes les directions.

76 et 77. Voir ci-dessus 67 et 68.

78 Pascze, nesawoj mitberetiu, — pascza apoj wytechti, cyeze afsz jeożdye — beweiti wesoj ciwiaz cherethe — pasubye, wyrejeibye, hemethe, jethe pereend'.

Potém skoro się nieboszczyk wydobył, — potém, kiedy woda wycieknie, a reszta się ustoi, — może być zupełnie dobrą do pokarmu dla trzod, dla oraczów — słowem będzie ona tak dobrą, jak przedtém była.

Alors, quand le cadavre en a été retiré, quand l'eau s'est écoulée, et que le restant a déposé, on peut s'en servir pour préparer de la nourriture, etc. voir ci-dessus No. 71

[illegible]

[illegible]

79 Datere' etc. Czwed' ejeteńhao apoj jed' frated', czereteyao — ejeśe drucha ja nasusz eehtucze, pewetiszcze akhtesze frazneoith.

Dawco świata! etc. Ile znajdującej się wody ma przeciec na ługach, — skoro tam przyrzut zarazy ubliżéj, sprawując wzdychanie, krzyczenie i ducha wyzionienie, zapoznał się z kapiącym?

Toi, qui as créé etc. Combien de la provision d'eau devra-t-il s'écouler sur les prairies marécageuses, lorsque la maladie contagieuse aura surpris le patient et l'aura obligé à soupirer, à gémir et à rendre l'esprit?

[illegible]

[illegible]

80 Aet', mreot' etc. Thrigaim nyapem — new gaim patyapem — chśwesz gaim neidhym.

Mu to odrzekł etc. Trzy łokcie wstecz wody — dziewięć łokci z płynem wody — sześć łokci gdzieniedziéj.

Le créateur répondit: Trois aunes contre le courant, neuf aunes avec le courant, et six aunes de gauche et de droite.

81 et 82. Voir ci-dessus No. 57 et 58.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

83 Pascze nesawoj maberethi — pascze thrithym eiwi wereth — ejeze afsz jeoż-

Potém, kiedy się mchoszczyk wydobył — potém, kiedy trzy razy walny deszcz wy-

dye — beweiti wesoj ciwisz cherethe — pasubye, wyrejerbye — hemethe, jethe perezid'

padmo, a woda się ustala, już może się wszystka używać trzodom do picia i do wywarzania — słowem, ona będzie taka, jaką przedtem była.

Alors, quand le cadavre en aura été retiré, et quand il aura plu trois fois et que l'eau se sera reposée, on pourra s'en servir à tout usage, tant pour abreuver les troupeaux que pour la cuisine, en un mot, etc. voir ci-dessus No 71.

[illegible]

84. Datere' etc. Ked' ta haoma jeożdeyęn cêhen — ezaum chure mazde — ja nesaum, ewe berete sujnoj — wa pere iriztehje meżyjehje — wa.

Dawco świata' etc. Kiedy i jak kadzidło oczekać się ma — o, przenajświętszy Bohaterze Stworco — do którego ciesłwoj dotknął się pies, — albo przepadły mieszkaniec, — albo co?

Toi, qui as créé etc. Quand et comment se purifiera l'encens, ô créateur tout puissant de l'Univers, qui aura touché un chien malade, un homme mort subitement, ou quelque autre chose semblable?

[illegible]

85. Aet', mroot' etc. Jeożdeyęn cêhen — ezaum Zerethusztre

Na to odrzekł etc. Oczekanêm być równie musi — ożywiony Zoroastrze.

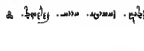
Le créateur répondit. Il doit être également purifié, ô sage Zoroastre!

[illegible]

86. Nojd, haomaj lutoj achtisz — nojźd, mahrkoj

Kadzidło w malutеczkich kawałkach, niema przyciągu, niema pożądliwości.

L'encens en petits morceaux n'a pas de force d'attraction.

87 Najid, nasnas, ewe beretej

Strupieszałość, nie bierze się doń.

Le cadavre ne lui sera pas nuisible,

[illegible]

88. Ewe ejetje elnte, jethe czethwaroj, czesowoj.

Miałoby się tak, gdyby było poszczepaném, jako to na cztery części, długości rzeźwego

S'il était coupé, par exemple, en quatre parties, chacune de la longueur d'un doigt.

[illegible]

89. Ejetejczęmeze, zemoj ndanthyęn — cąterem eredliem mnanelje.

Byłożby w takowém stanie ziem go oddać, wewnątrz ziemi domu

S'il était ainsi coupé, on le mettra en terre et même dans l'intérieur de la maison

[illegible]

90. Wyspım a ehmad' jed', jare dradzoj seczatje.

Wszystko ma się tam złożyć, aby rok cały przesiedziało

Tout cela doit être confié à la terre, et y rester pendant toute une année.

[illegible]

[illegible]

91. Aet', pascze jare dradzoj, wesoj cherethao ełhen, nerebyoj, ażewebyoj — hemethe, jethe pereezad'.

Otoż, po upłynionym roku, w całku znowu służyć może do użytku ludziom ubytnionym, tak, jak to przedtém było

Mais après une année, il peut de nouveau être employé par les hommes éclairés par la foi — en un mot, il sera bon, comme il était auparavant.

[illegible]

[illegible]

92 Datere[1] etc Kwe, nerąm iriastenąm tenujm, berame — ehure mazde — kwe nidethame

Dawco świata! etc Gdzie człowieka przepadłego ciało mamy przybrać? Bohaterze Stwórco — gdzie go mamy oddać.

Toi, qui as créé etc Où faudra-t-il déposer le cadavre d un homme mort subitement, ô créateur du monde! où le conservera-t-on provisoirment?

[illegible]

93 Aet', mraot' etc Berezasztejeżweeze — patu gatuśweeze — spiteme Zerethuastre.

Na to odrzekł etc Na najbezpieczniejszém miejscu, zanim przygotuje się pogrzeb — uczony Zoroastrze.

Le créateur répondit Dans l'endroit le plus sûr, jusqu'à ce que les préparatifs de l'enterrement soient achevés, ô sage Zoroastre!

[illegible]

94. Jedhojad dim, badhusztem ewe zenąn, sajnoj — wa kerefaz cheroj wejoj — wa kerefaz cheroj

Miałżeby go tam objadać pies, kiedy on być może żywy — lub też ptak, krew a ścierwo lubiący — lub też krew chłypczące zwierzę.

Et si en attendant il est attaqué par un chien, tandis qu'il pourrait encore être vivant, s'il survient un oiseau de proie, ou un autre animal rapace,

[illegible]

95. Ejetadhe hje, ejetje mazdayasne, ejetem iriasten uderezeyen bewejeibye — padhajeibye, ehajepathyaeze, werese.

Wtedy ci, którzy są wiarą oświeceni, owego trupa mają wystawić na wolne powietrze — niechby sobie padał, gdyby chciał, nawet deszcz.

Alors ceux qui sont éclairés par la foi, mettront le cadavre en plein air, dût-il pleuvoir — (ou le surveillera),

96 Eyeñhejenem — wa zeresztwejenem — wa frawechżejenem — wa.

Ale, aby nie był skubanym, albo żartym, przez żarłoczne zwierzę rozdartym.

Afin qu'il ne puisse être ni mangé, ni becqueté, en un mot, afin qu'il ne soit pas attaqué par les animaux rapaces

97 Jeżi nojd' snjnoj — wa kerefaz cheroj wejoj — wa kerefaz cheroj ejeteñhęm — estęmeze ewi apęmeze, urwereneęmeze, bereątem fradzesęn

Aby więc ani pies, ani ptak krew a ścierwo lubiący, ani zwierz żarłoczny, objadać go nie mógł, — to niech go postawią nad wodą, między drzewkami, — aby te żywioły także nań działały

Si alors ni chiens, ni oiseaux, ni animaux rapaces, ne l'attaquent, on l'exposera entre les arbres sur les bords de l'eau, afin que la nature puisse agir sur lui

98 Datere[1] etc Jeżi nojd' nderezeysnątje — ejetedhe hje, ejetje sajnoj — wa kerefaz cheroj weyoj — wa kerefaz cheroj ejeteñhęm — estęmeze ewi apęmeze, urwereneęmeze, bereątem fradzesat'

Dawco świata etc A jeśli go pilnować nie będą, i wtedy to pies, to ptak krew a ścierwo lubiący — to żarłoczny zwierz rwać go i żarł będzie, z powodu, że był wystawiony nad wodą, wśród drzew a krzewów, aby nań działały

Toi, qui as créé etc Et s'ils ne le surveillent pas, et qu'un chien, un oiseau, des au-

maux rapaces, le mangent, parce qu'il est exposé entre les arbres sur les bords de l'eau, pour que la nature agisse sur lui,

99 et 100 Voir Lav IV No 78 et 79

[illegible]

101 Datere' etc Kwe nerqu iriszteoqm azdujbysz, berame — ehure mazde — kwe ndethame.	Daweo świata' etc Gdzie i jak człowieka zmarłego zbiegłwym sposobem mamy przybrać — o Bohaterze Stwórco — gdzie go mamy pochować?

Toi, qui as créé etc Où mettrons-nous un homme qui a subitement succombé à une mort apparente ô créateur du monde, où le conserverons-nous?

[illegible]

102 Aet', areof' etc Uzdanem, hje idhad', kerencod'	Na to odrzekł etc Budowa, gdzieby go połażyć, niech się wystawi

Le créateur répondit On construira une maison à cet effet, où on le conservera.

[illegible]

103 Upeiri spanem — upeiri reożem — daeiri wehrkem.	Upierając się, że śpi tylko — upierając się, że on ożyje — upierając się, że się okrwi

Si l'on se doute, qu'il dort profondément, qu'il reprendra la vie si l'on suppose que son sang se remettra en circulation,

[illegible]

104 Enewi wareątisz, upeiri najemad' — apoj jed' wairyeyao	Nie dobrze pochować zaraz, upierając się na niepewno — woda niech go kropia

Il n'est pas bon d'enterrer un homme de la mort du quel on doute encore, il vaut mieux lui jeter de l'eau dans la figure.

105. Jezi tewęn ejetje mazdayasne, jezi esnajezwe, — jezi wieziezejezwe, — jezi tajtochäwe.	Jeśli możni ci wiarą Stwórcy oświeceni, niech wystawią osiadłość. — niech ją oblepią, — niech ją pokryją.

Et si ceux qui sont éclairés par la foi, sont en état de construire une pareille maison, ils en formeront les murs avec de l'argile, et la couvriront de tuiles.

106. Jezi nojd' tewęn, ejetje mazdayasne — chasteirnaz chaberezaz — raeczao, taiti werene hwere — deresye lije, zemje paiti ndaithite.	Jeśli zaś nie są możni ci wiarą Stwórcy oświeceni, to niech go chętnie pilnują, niech go wystawią na działanie słońca, gdzie potrzymawszy czas jakiś, niech go ziemi oddadzą.

S'ils ne sont pas riches, ceux qui sont éclairés par la foi, ils le surveilleront avec bienveillance, ils l'exposeront au soleil, et après l'avoir gardé ainsi pendant quelque temps il le confieront à la terre.

ZĘDASZTY ROZDZIAŁ VI.

1 *Zelaun, lej oj szazane* — Snoty — w Pers. [illegible] *sszane* Beatte.

Conaqtem drażaj rrumem ml[illegible] *refeca* [illegible] — Po jak długim czasie trzeba zacząć ową mannę?

Encidlye engolyje empedlye [illegible] — gdzie się znalazło — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *endalen*, intrudare, appetere — w Arabs. [illegible] *endal, indad*, dispergere

Jeż ekon spanonce narzeca pere [illegible] — gdzie ktoś z uspionych w duchu zamiętnaleść ludzi przetytował się, przepadł?

2 *Jere drażaj peroiraliaj* — na której t[illegible] przez cały rok zmęłowało się [illegible], leżało i gniło — NB. dobrze to jest powiedziane lecz jakym tak tylko słów użył — *Encidlye, jeż ekon pereilkeqat* — znalazłaby tam kogoś nagle zmarłego.

3 *Marze* — mając to — dociekawszy się tego — zmawszy o takowym przypadku — wydarzywszy się to

Marze kuregen, koregme, kargen — nie powiem tam roli uprawiać, zasiewać — źródło w Pers. [illegible] *kenden*, fodere, [illegible] *kenden* fodere [illegible] *kargden*, [illegible] — w Tur. [illegible] *kyrmak*, infringere. [illegible] *chuek*, seminare — zmarłów spotkawszy się [illegible] *ekam*, zasiewany *Ma upej koregen, kerezgen* — ani wolą nie powiem tam odwilżać — źródło [illegible] *ab* aqua [illegible] *kerapidan* tacere, [illegible] defendere.

4. *Wezoj, wezny* — w całko — wszystko — wszyscy *Paszczeje paoreste, paornal, paozajeje* — po takowem zdarzeniu — po dokonaniu tego — NB na wiele słów tamten rola [illegible] — patrz moje podobne

5 *Jeż ekon pere* [illegible] — na której ktoś z ludzi przetytował się — odumarł.

6 *Nanaqeyem, nanaqnem, nanapesa* — nie ujęty, nie pojętą [illegible] — w Pers. [illegible] *saqden* [illegible] [illegible] *na saqm*. Ten co nogi zmaprana w ogrzenie [illegible] — [illegible]

9 *Pataj plaq, pataj, peanf truagje teaqje, teser* — Ten który jest godnym aby ciało jego w piekle było palone.

10 *Wezon wezge* — cały, a, e — w całku — zupełnie *Paolkeyge, raolkeyge, raolkyge* — byłaby przyodziana, pokryta, zbrudzana. *Heiteqgeset heiteqgekese* — a tu czas ochać, stękać ciągle. *Karateqgeta* — a tu czas karczować, ciąć na nowo i zasiewać. *Pere keqteqgeca* — a tu czas przekopywać — w Pers. [illegible] *kenden*, fodere.

12 *Pauteqgeta paruneqgeta pauraneqyete pauraneqyak paurzeqat* — co który być powinien przejrzanym, przeglądającym — w Pers. [illegible] *paraqyt kerden*, wybadywać, przeglądać starannie.

Eqetaken, oteqnce, ozteqnoe — znak się znajdując ostatnecze, krócie, ołówce cząstki ciała.

Wereqnoce, weraqnoce — to co się uczyniło na ciele jako odmiennie — słabo na wschodzie — w Arabs [illegible] *were* planta arearo similis — radicula spectica — crocus — w Pers. [illegible] *were* — forespe lignea quae [illegible] [illegible] solet, sam calceantur — [illegible] *weren*, [illegible] *weresten*, gratis. [illegible] *weres*, tortur

Majiteqnoce — włosów trzymanie — głowa — w Pers. [illegible] włos [illegible]

Wendateqnoce, wedateteence — to co stanowi błogość życia ludzkiego — krew błoga jako źródło życia — słabo na wschodzie — w Pers. [illegible] *sez* [illegible], dapenere, deligere, colleczare pedes — [illegible] *sez mewaden*, confirmare, [illegible] — w Arabs [illegible] *wem*, torpidus, languens, lassus — laxatus, segnis.

13 *Jeś nayd pauraneqt, upam* [illegible] *part aneqe* lepiej [illegible] — a jeżeli nie spójrzą, nie pospalną i nie wybiorą?

16 *Jeq eaten upanderencete upandere zadl upanderenqetye mymy* — któby wyrzekł nieumyślnie zdechłego psa — dosłownie który rozmyślnie stał się wyrzucającym psa zdechłego — źródło w Pers. [illegible] *sag* canis —

Esten — ostalność — kośmo — ciele. *Wa nect aqe jeśke* — a miałoby tam być tego li tylo, ile.

Karastekye kerastakye kanditkye kemanstakye kenastekye erecieq, wruqeq — mogliżby potągnąć a zaleść na siebie palce wielki — źródło w Pers. [illegible] *keeqden*, trahere.

Frateraen Obetac, ibbetue, beyetue, ibbeyem — ten który się wiecol drugich sobie podobnych dźwiga.

17 *Jan akeqe wrilyqeste* lepiej [illegible] — a jeżliby tam człowiek ubity, czy też inna jaka istota będąc bardzo tłustą, poczęła topnieć i tłuszcz z siebie toczyła na rolę uznawaną. NB. Tego wyrazu *ugkoj*, słabo na wschodzie i w dijalektach słowiańskich go nie znam, więc baczność nań, bo nie zdawał się mnie.

Wa ağky tar — albo też tłusza jak topnieje, taje rozpuszcza się jak śnieg od słońca i do ziemi wsiąka. Te dwa wyrazy w warjantach znalezione *tar*, *taar* — dają mi prawo do podobnego wyrażenia się.

21. *Madkanatye, madkanatye* — połowa tego co jest — w Pers. میان *mijan*, medium res.

Łewany — rześki, gorliwy, ochotliwy — palec środkowy, największy wręki — w Pers. ور *vram*, desiderium, appetitus — propensium. *Dibatsz, dibatsz, dibeaner* — ten co dybie dźwiga się, niby się trzyma — w Pers. دوسدم *doroden*, exterere festinanter ire — ferri in altum.

Kwań agi, jatke madkanatye craczą, fratenem d'batsz — a byłoby tam tego niewięcej jak połowa palca największego u ręki, który zwykle między współbratnie krzepko się trzyma i rzeczy dźwiga.

26. *Menaatakye, menaatakye, meigakye menaatakye* — istniejący mały — palec najmniejszy u ręki.

32. *Drem*, mjżnie *craczą cakcapy stearakom* — byłoby tam tego niewięcej jak jeden szwar palca. *Wa peram, kerats meankam* — byłoby tam tego nie więcej jak najmniejsze żebro.

36. *Boye arem, bayeron harori stearakom* — miałoby tego tam szajbowa, mgłb tylo, co nie sięga człowieka najmniejszego palec — źródło w Pers. بودن *budan* esse.

Wa bjeren, cejeperen perem, lejżej bi perem, najlepiej niperen — lub też miałoby tego szajbować się tam li tyle, co nie sięga żebra najmniejszego — w Pers. بی *bi*, sine, absque.

41. *Baro stearakom, berastearakom* — miałoby to być wstawka ramienia, jako łokieć, jako kość wielka ręki — w Pers. بارو *baru*, brachium.

Wa arami, arange, arangu macralam — lub też miałoby to być najmniejsza część końca kości od łydki od goleni. NB. Ten wyraz najpospolitszy dziś w Polsce, używa się na wschodzie — w Pers. سرون *sorun*, capreoius. سرون *sorun*, nates hominum. Tergum coijuvis quadrupedis. Capreoius, ramos cornu instar habens.

46. *Wyszjkbrem* — istota w greckim pozycja — głowa dziecka w zarodku — głowa w ogólności. NB. Trudny ten wyraz a niewątpliwy słabo czuć się daje li w Arabs. وعل *woghl*, inservire, famulari bucolalius — Servi ten meo famulando victum quaeritare — Sequioren cosa — Imbecillem corpore, ac enervem esse — Corpore debilem etc. — w Pers. کاکی *ok, ogh*, vitium.

50. *Hearayu* — wszystko trwałko z macicy, już dostało, już z zodajrzało — mąż swary — szmerem bezzasłonności słabo na wschodzie — w Arabs. قروم *krum*, impetu et maligna mulier — w Pers. قره *kerre* mane, podex. قروانه *herwane* nosocomium — Domus, ubi poena tormenti infligitur — w Arabs. قوره *herweat* sucd, potum. *Jej wyzyza hearaya tanyą opralarcasti sugaj wa pere wanłaje metygeje* — ktoby na rękę uderzał cały rzut pułow lub niedomocne dziecię wyrzućił — w Pers. تن *tan*, corpus.

54. *Jed ojeju* — owa, tak to było — owa, tak się zdarzyło to.
Budke ojeateu, podjogtsu — Że ktoś z ludzi wiarą Boga oświeconych idzie prosiato.
Wa tarzaytom, wa tarzaytom — lub też jest płynącym na lodzie.
Wa beremeru, wa beremeru wa beramenam — lub też obrzezańczyk istotę i jedało okrętu.
Wa tetu, tetze, tetat ngyt, ayeyt, cyyt ncauam — a tu ciesząc, płynie połowiczy na wodzie człowiek.
Fraikszen, fraikszen — juście się bije z falami z głębiną — źródło w Pers. قفس *kefes* بودن *budan*, اولمق *olmak*, esse, fieri, امدن *amadan*, venire advenire — tryb rozk. ای *aj*.

56. *Mał, mał* — niech się też przyjmuje — w Arabs. مثق *matt* extendere — Propinquitatem quaerere, vel fidere sese alio per affinitatem aut cognationem. *Mał ootkemym coctenem* — niech go wydobędzie natychmiast i ucieca — Lepiej *fraumcuka fraumcuku fraumickye, fraumeoekye fraumcakye fraumcalami* — niech dziś przemawia, krzyczy nad umarł dla przebudzenia go.
Mał wearemyo niebakt — niech nań niezostawi odzieża do nitki.

57. *Upa menayen menayen* — niech się zawsze spodziewa przyzywalnić go do życia. NB. Ten wyraz pozostał się w niemieckim — w Arabs. معنی *mena*, significatio aut quod significatur. Rei virtus, realitas.

58. *Frate, fraue, frau* — znajdując się wiarą oświecony człowiek w podobnym zdarzeniu. *Fraypjal, fraypjal* — niech wejdzie do głębiny.
Frautem urberjał ayey — niech stanie się wydobyć wszystkiemi siłami potrzebnego z wody.

59. *Aweypyjątyer el a-eraykeyrtybezcał, odkeayechysdkyezcał, odezeyeksydyezcał*, lepiej *a ezeyjeelkyezcał ayey* — bez względu że tam woda do kostek.
Atrabyezcał lepiej *a tratyezcał, aztrakyezcał a trakyezcał ayey* — bez względu że tam wody aż do kolan — w Pers. زانو *zanu*, genua. NB. Ten wyraz został się we Francyi.
A weikkyezcał a mejedkyezcał, zyedkyezcał meidkyezcał ayej — bez względu że tam wody do pasa, do połowy stanu człowieka — w Pers. میان *mijan*, medium est — w Tur. میانده *mijanade*, idem.
A nerebvezcał ayey — bez względu nawet że miałaby woda zrost człowieka — źródło w Pers. بر *ner*, mas et quovis animalium genere — بردن *burdan*, portare.

60. *Wyspom z ciecz pokrywa* — miałaby go woda w całku pomoczyć — w Tur. [illegible] *fenek*, comedere
Lyo, dozwyd wowtanym tanym — dopadłszy on tam na dno, niech się stara wszystkiemi siłami nad wszystkim ciałem aby go wydobyć.

61. *Frikgeticze, frakgeticze, frikhgiantjeczo, fretegietioze, frejektgianoz, frikgetioze* — orlerające zostając przy ciele mu — Ten wyraz słaby za wschodnie brzmi czysto we Francyi — w Pers. [illegible] *fergehten*, nequaquam esse, nequicquam esse — Ileno moratum esse słabo
Pagyietoze, pagyetoze pagyetuze pagetioze pagetoze upeteroze — pad nąc, nieprzyjemnie tęgąc — w Pers. [illegible] *bujun*, odurzone, odczarowano. słabo.

62. *Czodcze cwetcze* — cokolwiecznie, choć trochę. *Hje lepiej ze sobie zje* — jego, od niego, od jego — ci, którzy *Hengyoromyn, lepiej hos generwyce* — od ciała jego oderwać — źródło w Pers. [illegible] *guest* caro.

64. *Nojał sercgo* — nie trzeba tam zostawić w wodzie ani cząsteczki z tej części ciała, która włosy ma na sobie, t. j. z głowy, oraz odzienie — w Arab. [illegible] *wora*, recens res. *Nojał spowgo* — ani cząsteczki z serca, które dla wiary dało się uciąć w namiętnościach. *Nojał mojiteym* — nie trzeba tam zostawić ani cząsteczki z tej części która włosy na sobie trzyma — w Pers [illegible] *muy*, ciało. *Nojał worlotraym* — ani co niebądź z części, które, jako wnętrzności, w około serca leżą.
Anga osterzewoll, osteryoszie, ostreyoolo, sleryoscie, ostryosojis — potrzeba się strzedz należycie, aby nie zostawić co niebądź w wodzie z ciała potrzebnego.

65. *Czwał czwał dawet* — ile, jak wiele — ile tego ma być — w Pers. [illegible] *czond*, aliquot, quantilus, complures, *Fjetecko, ciecho* — ćwiczony, będący, znajdujący się zebrany.
Armojaczteuz, armojeczteyne, armuptem, aremojoustegum, argereivjaninyon, arivzasteyoz — to co się tam usiadło na dobre, — co się tam uspokoił, przeklarować — w Pers. [illegible] *eram*, quies — [illegible] *aramiden*, quiescere.
Czwał eytinduo opty jeż armojaczteuz — wiele zebranej wody w jednem miejscu ma się na dobre ustać, przeklarować. *Achecze* — wydychać, aby wydychać — pierwszy wykrzyk z przemiennia zimna, skoro się do wody weszło. *Perwetie-n porietieuz pemetiuze, pwetioze, porjtiuze* — śpiewać, przemilkwia krzyczyć. *Ahhnete* — jęczyć boleśnie odkąd szatieczne tchalanie. *Fratracoll, lepiej fratranecci* — ten który się nagle poczuł, przyczaił, narazeli. *Fjete druchs jo nasam fratraveńi* — skoro duch nieprzemony, t. j. szatan obrzem, natrętem dali się poznać, — przyrzec ta się do człowieka z nagła trupem połozyła — w Pers. [illegible] *feraxyden*, horrore corripi.

66. *Chtecz* — wełk — źródło w Pers. [illegible] *aueo* sex. *Gaim* — stóp, kroków, łokci — w Pers. [illegible] *gou*, passus, gressus, ambitus.

67. *Jewał jewał* — aż, dopóki. *Jewa mtheretke nauthcretke lepiej netheretke* — dopóki nie przybierze się trup w wodzie zostający.

68. *Us* — już. *Ejetel opeł opa* — który spoczywał w wodzie. *Bhuske nenje noleskym nilekym nealelkym, nakyotyom* — niech go w suchej ziemi pochowają. w Pers. *chask*, siccus.

69. *Kaurus, anhas apay* — wszystka tam znajdująca się woda. *Pere Boyeroyen, hoceyem, keyeygen, kaoceygen, lepiej perokeoceygen* — powinna się przecedzić, przecież, przelać, przecierpiać. *Jeż wa nojemem* — choćby nawet do połowy tego naczynia czy sadzawki. *Jeż wa thrayum, thrayum, thriayim* — choćby tylko w trzeciej części. *Jeż wa cathrunyn, cathruiem, cathrusom, cathruszym* — choćby tylko w czwartej części objętości. *Jeż wa pengtenkyem, pentenkym, pentekon, pentekon pentatenkym, pentenkem pengtandum* — bez względu, żeby to było w piątej części całej objętości.

70. *Jeci tujiuze wewał tujtuce* — nie bacząc na to i nie uznawając się za tego nie podobna dokonać — źródło w Pers. [illegible] *teranesten*, potentem esse — [illegible] posse.

71. *Pauze nesawey nathcretke, autheretye, natheretie* — a kiedy się niebo ustyk z wody przybierze. *Pauze opay pare kichte, pare ochte* — a kiedy się i woda przechlusta, przenosząca.
Ejete afsc, afsze, afte pasthye — zaś, kiedy się woda ustoi, przeklaruje. *Daoceta wewał amite ohoretke, pami lyry pasthye, wyrztijbye, warztiye, wyrshye* — potrzeba stanie się znowu udatną w całku, już to dla pojenia trzód pasących się, już też i dla owczarów. *Hamothe jathe pareeal* — będzie ona zupełnie tak samo do użytku godną, jaką uprzednio była — źródło w Pers. [illegible] *hemin*, similis, par, aequalis — [illegible] *churdan*, sumere.

72. *Czwał, czwat* — ile, jak wiele, — wiele. *Czategno, czoteyno, czategem, lepiej czategno* — aby przeciec, odpływ — w Pers. [illegible] *czekiden*, exstillare, manare — w Tur. [illegible] *czekmek*, trahere — extendere — pobiec. *Uzstapasze, uzoktepaozen, uzat rjonoze lepiej uzoktepaoze, uzapsyoyaoze, uzoytrasoze* — aby była wzięta — aby bez obawy można jej używać. *Czwał ejetedeo opaj jeż czategno uzoktepaoze* — wiele znajdującej się wody w strumyku ma przepłynąć w całku, aby jej tam znowu używać do jadła i napoju. *akero zarabony tam utonął, zaakaczony zwrócił*
73. *Kaeuwoz ohorethe pawał* — ona ma być dobną do użytku i nie powinna się jej brać. *Ejete wa karw nasaw natheretie* — dopóki jeszcze stamtąd trup się nie przybierze.

74. *Smyeciqteyoioze sniejteteyjoioze smeteyjioioze smitiejtanoioze* — ze śniegów stopiona, — która ze stających śniegów powstała. *Sraosnejteoioze, srencaqteyioze, srezczaqteyioze, srenaqteyiote, srenriqtyani* — która ma się znowu przeklarować, ustać zupełnie.

75. *Tempore, lepiej den gaan* — na trzy lokcie.
77. *Kyteirei naberagan, naberatha naberahye, naberahie, naberathe naberathan* — skoro się przybierze, z wody wydobędzie
78. *Pasare upgi eytekie, eytekiye, wytechta* — potém, kiedy woda wycieknie, przepłynie przeszczy się.
Bewern, bewengu wany awran — już ona będzie zupełnie do użytku dobrą.
79. *Carstegao, cerekyao* — miejsce trawy — ługi — bagna — moczary — trzęsawica — w Pers. چرا گاه
carra gah locus pascendi pascuum pratum — چرایدن *cerraiden*, idem — چرایدن *cerraiden* pascere *jumenta* — In pascua admittere — facere pascere.
80. *Pasere ceerkyan cun weresti, werets weresyan* — potém, kiedy trzy razy raz porza tak się w obłokach zawarzy że pryskać będzie — w Pers. باریدن *baryden*, pluere — albo w Arabs. ورّاد *werrad*, aquatores, qui adaquant pecora — ورد *werd*, accessus, aditus per. ad aquam, aquatio pecorum, ejusque dies — aquantium turba.
84. *Hamsa, hawe* — kadzidło, chwała Boża, wszystko kościelne dla chwały Boga — NB. jest to niechybnie sprzęt kościelny, do chrztu i wyświęcania używany — w Arabs. هوم *hawm, hom*, arbor, in districtu persiae crescens, cujus folia jasmino similia sunt, et ea cujus ligno fructus in sacris suis magi tenent maguseel
Jeotdrygen jeotdyga, jeotdrygan — to, co ma być oczekaném, t. j. oczyszczoném. *Kad to hamsa jeotdrygan eskan, ja* — jakim sposobem trzeba oczyszczać od zarazy owo kadzidło, do którego się dotknął pies nagle skłaty lub człowiek zarazą tknięty?
85. *Jeotdrygen eskan* — Tak to oczyszczoném być powinno — źródło w Pers. قسطی *kosten*, بودن *buden*, esse, fieri.
86. *Hutoj* — szczyty, kawał ogołowany — słabo na wschodzie w Arabs. خضاب *hopot*, parari, paratum esse — Persona externa rei — species — aspectus — ضارل *hojat* tumultuari — accessus, appropinquatio — [illegible] *hoh* pars tergo depressior. *Achtus* — to co wszystko do lęgnienia się — to co przyciąga zarazę — w Arabs. احتشاع *achtazin*, z całą zarazą się gorzeje. *Hanug hotoj nojid achtus* — kadzidło w bryle nie ma pociągu zarazy
Makrisy — okręty żądza, miłość w ogólności — Pers. مهر *mehr amor.*
87. *Nagad nasus cun berotej, cun berege cun berote cun berati* — żadna ciała martwe, czy to osioka, czy ścierwo, nie tykając się takowego kadzidła.
88. *Ekse* — mogłoby ono zaraz przyciągnąć. *Epsije, ejete ekete, ekite* — skoroby było pokalaniem, porażeniem.
Eremeyj eremeyj — człowiek nagle rumający się — palec w ogólności.
89. *Ejatejeteema* — skoroby więc było pozaczepaném, pornięte na drobne kawałki, *to go trzeba zakopać.*
Eredhem — w ziemi — NB. Ten wyraz został się u niemców — w Arabs. ارض *ers ars*, terra.
90. *Jad sacoatya, sacsatja, saroatsu* — aby w mocu przeozdzało, przelatało.
91. *Wesy cheretheo eskan nerakyey atenakyey* — w całku do użytku niech służy ludowi przez wiarę ubytniennemu, błogosławionemu — w Pers. جوردن *chorden*, comedere, edere, vorare
92. *Kua, kaua* — jakim sposobem — gdzie i na jakiém miejscu.
Tanugea, tanugn — ciało w ogólności — w Pers. تن *ten* corpus. *Kua nadathema, nidathemi* — gdzie mamy postawić, skąd za schronienie do czasu?
94. *Jadhajidi jatoyid dim* — Możeby go tam jakś żywo, *gdy on rostrup pozosie o jego prost werwuj zaciągnięty i zostaje w odrętwieniu* — w Tur. یمک *yemek*, comedere.
Bazdkicistan, bazdkastan, bazdkastan cun sentya — będąc za w życiu jeszcze, *a ktoś schrypnąży przez mocnego zaraz* NB. z tego wyrazu wywiodła się nieśmiertelność duszy. *Snyaoy, sanoj* — ptas — w Pers. سگی *sey*, ciała — u zwykłości zarazę
95. *Eystehe kje oyed kje* — ci, którzy się dali na wiarę Boga nawrócić — *Eystem wasten naleraeyan naleraeije, naleraeyan nalerayja, nalerayan* lepiej *naleraeyan hawajelkye* — powróci wystawić tego trupa na wolném powietrzu — w Arabs. هوا *hewa*, spatium inter coelum et terram — aër — ventus — aura. *Pudkejedyo padiiye, padiiyabye* — niech sobie pada, niech pada. *Chapapeithyeose, chatpaithyeose chapapaitkyeose* — gdyby nawet chciał sobie nagle padać. *Werose, werse* — domów — słało na wschodzie — w Arabs. ورّاد *werr'a*, quod pone est — وراث *weras*, haereditate accipere — heredem evadere.
96. *Eymhajenem* — *dosyć*, aby tylko jedonym nebył — NB. tu *e* jest przecznikiem — źródło یمن *jemek* unaure.
W. zarazzeyenem, lepiej *zarzisinzyenem, zarazeyenem, zeresherje, seres toorem* — lub też, aby nie był na części rozrywanym i żartym. *Wo fravechleyenem, fravechas wyenem, fravachastem, feravchastazyam, fravechrayanem* — Słowem, aby tylko nebył pozajdy żadnemi zwierzętami na kawałki rwanym, żartym, dziobanym, i zniszczonym — w Arab. وحشی *wechije*, ferum, sylvestre, inhomitum *animal*. we kr wachie?
97. *Jad nojid ejeteihiyea* — jeżeli on wtedy nie może być jedzonym, żartym rwanym dziobanym i pożartym — *Atigeama can oyanena* — niech go zostawią, postawią nad wodą ciekącą armenem zabym. *Unorangete* — i gdzie są i urwiątka, jako krzewy drzewa. *Beroytan berengten beroiuen fradzaem* — niechże i te żywioły natury nad działają.

98. *Jon nayl niderezeynostye, niderezeyanyn, niderezeynosti, niderezeynosty niderezeyanstye* — e jeżeli go nie dozorują pod okiem i pilnować nie będą, *i cam go nenzyna roudry*.
101 *Kuo neręn wiatyn undylbyn, endbyn, endlyn, endlyn berane* — a gdzie to mamy postawić tymczasowo człowieka szczęśliwie, ponurne smętnego? *Kuo nadatkano, mdano, nadatkanni* — gdzie go mamy potem pochować, ażeby odżał ostatecznie?
102 *Udanen, udanen* — trzeba wystawić budowę na tę mogiłę. *Lye ulkad* — gdzieby go można postawić tymczasowo. *Kermoad kermoyid keremyid* — niech wystawią — oni powinni wybudować.
103 *Upors spairs spanem* — ale, gdy się wątpi o tem, że ciebowszczyk spi twardo i nie umarł.
Upors lanem — mniemając upoczywać te ciebowszczyk jeszcze ożyć może.
Upors wolchem — mniemając że on powoła w krajów krwi wejdzie i ożyje — słabo na wschodzie — w Pers. واحورلی *wachurdan*, curare, cuimo ut opera efficere, *minceri* — واحریدن *wachrydan* emere et redimere — واحد واحیدن *wachoramdan* dolere, alternis mérens partacipem se commonstrare — w Arabs. وحر *wehr* arbor sen fervor ex radiis solis, in terra repercussis, ita ut quasi vapor eliquis inde illnc motitari apparent — وحر *wehr* odium intestinus, talis malevolentia, et indignatio ac ira.
104. *Encui waraqtan, waranbag waranten, warantore jal* — niebezpiecznie jest posłować człowieka ponurnie smarłego. *Upers nojanad* — sądząc zwłaszcza, że się on udebrzyli może. *Apej jal wuryepes wa ryepan werpse warnyepe* — woda mięszna niech takiego całkiem odświeża, obrzynia, zmoczy obielnie — w Pers. وورزیدن *wurzydan*, laborare, exercere.
105. *Jon tenęn tenr jeśl ui* — e jeżeli są w stanie jeżeli są bogaci ci którzy w Boga e nieśmiertelność duszy wierzą — w Pers. توان *tuvan*, valet, potest — توانا *tevana*, potens.
Jon ounnejatne, oujanne, wannejatne — jeżeli wystawią, wybudować każą. *Jeń warnejnetne wyenemejnetne we warnejyeetne wyenejerryetne* — jeżeli z boków oblepić każą takową budowę. *Jeń tojnachter* — jeżeli ją nawet dachówką pokryją — źródło w Pers. i w Tur. دوی *tuj* cegła wypalona, wypiszona.
106. *Chaaterse chaaternes chaatrus* — niech będą chcącymi — niech zezwolą jednozgodnie — w Pers. خواستن *chastan*, velle. *Chaberenin, beretsa berisin* — zwrócić pod oko zechcą go brać — niech go strzegą. *Encane eles werme, werendye kwere* — eby się wyświetali, na działanie słońca niech go wystawią — w Pers. هور *hur* sol.
Dernoye drauye, derdaye lye — potrzymawszy go tak. *Zenye senda nadenkta nadayethyn nikayethjti nadayethun, nadyenkta, nadajeste, nadenbais* — ziemi w nie niech go dadzą, odkładać, pochowają, zakopią.

E R R A T A

page	318,	ligne	16	neremest
—	327,	—	7	[illegible]
—	329,	—	12	anjuekvant.
page	330,	ligne	7	enejeilipteyaloue
—	330,	—	14	[illegible]

TREŚĆ KSIĘGI VII.

Pytanie i odpowiedź. Kiedy dusza z ciała wychodzi? Człowiek namiętnéj chuci oddany prędzéj się zaraża niż umiera z czumy. — Raz założone smętarze nie powinny się nigdy a nigdy na uprawę roli pod zboże obracać, bo człowiek takowy, któryby to uczynił, od zmysłów odchodzi, głupieje, a po śmierci potępionym będzie. Znowu o połogowych kobietach — znowu o oczyszczaniu rzeczy, przy których zarażony czumą nagle przepadł — Cudna myśl o klassy doweipnym, — o człowieku który powierzoną sobie prawdę na opak ludowi wykłada.

SOMMAIRE DU LIVRE VII

Demande et réponse. Quand l'âme quitte t-elle le corps? L'homme livré à la concupiscence meurt plus tôt lorsque la maladie contagieuse l'atteint. Les cimetières ne pourront jamais être livrés à l'agriculture, car l'homme qui se le permettrait, perdra l'esprit, et sera condamné après la mort. — L'auteur parle de nouveau des femmes enceintes, — de la purification des ustensiles près desquels quelqu'un, atteint de maladie, est mort subitement. De la manière d'exercer l'art de la médecine. — Description des prédicateurs d'une religion erronée et condamnation du culte déréglé dans les temples de cette religion. Singulière tentative d'un homme qui explique mal au peuple la vérité qui lui a été confiée.

44*

Pergert' Heftum.

Przegart VII.

1 Voir Liv second No 1

2 Ked' ta nare iriszte, ejeze druchaz ja nasusz, upe dwęsent

Kiedyż ci ludzie zamierają, jeżli przyrzut co ubya, na rach napadnie?

Livre VII.

Quand les hommes mourront-ils, atteints de la maladie mortelle?

3 Aet', mraot ete Ìżere paszczejete pere irisztym — spiteme Zeretbusztre — us heeze beodhoj eyat

Na to odrzekł etc. W pojawionéj zarazie, gdzie się ktoś przeirytował — uczony Zoroastrze — już z niego bytująca wyszła.

Le créateur répondit: Aussitot qu'un homme est atteint de la maladie et tombe, o sage Zoroastre, l'âme destinée à vivre eternellement quitte le corps.

4 Ejeże druchsz ja nosusz upe dwęseiti, epachilhrejesbyoj, nojemejesbyoj, machń kehrpe ereghcltye, fraźnaosz, ape zedbeńhoj ekerenem — driwyao, jethe zejizdisztnisz — chrefstraisz

Bywa przyrzut zarazy, co tuż pod pacham się znajduje, w miękiszu osiądzie, i jak zdechła mucha rozleje się — współznajomy mech w tę wodę uderzy rylcem — odrętwienie może się zażyć, a krew ustroisz

S'il arrive, que la maladie qui d'ordinaire tue subitement un homme se montre sous les aisselles et les parties charnues, sous la forme d'une mouche crevée dont l'estomac est blanc, — un ami ouvrira l'endroit malade avec un couteau, cette partie malade du corps redeviendra saine et le sang reprendra sa circulation

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

5 Datere' etc Aeď, jeď ejeje, ja spoj dzeteeze — wehrkoj dzeteeze — jatu dzeteeze — dbejezoj dzeteeze — wejemoj dzeteeze — meżyoj dzeteeze — zujroj dzeteeze — ęzoj dzeteeze — czwęątem, paszezejete, zrwanem — ejeże druchsz ja nasus upe dwęseiti

Dawco świata! etc Owo jest taki, co się ospalstwu oddał, co krzepkie trunki lubi, co tylko zrze a nic nie robi, co o sobie tylko dba, co tylko z lichwy żyje, co mieszkańców dręczy, co gwałtownie krzywdzi, co niechluj i już sparszywiał, — kiedyż, po takiém życiu będzie on zerwanym na śmierć, skoro zaraza ubijcza don się przyrznei?

Toi, qui as créé etc Si dans un pareil cas, quelqu'un est adonné à l'oisiveté et à la paresse, s'il est adonné à l'ivrognerie qui excite le sang, s'il mange seulement et ne travaille pas, s'il ne pense qu'à lui et n'a aucun égard pour son semblable, s'il est adonné à la lâcheté et vit d'usure, s'il tourmente ses semblables, s'il est violent et trompe tout le monde, s'il est sale et presque galeux, comment et quand, en menant une semblable vie, mourra-t-il, s'il est atteint de la maladie contagieuse?

[illegible]

6 Aet, mraot etc Hanyjehje, pasczejete — oayjehjo rathwoj — (ejeże druchsz ja nasusz upe dwęsch.)

Na to odrzekł etc. On zaśnie potém — dlań niema ratunku — (skoro przyrzut zarazy ubijczéj go zaskoczy)

Le créateur répondit Il mourra, après une telle vie, subitement, il n'y a plus de salut pour lui, aussitôt que la maladie contagieuse l'aura atteint.

7—24. Voir Liv. V. No 82—99.

[illegible]

25 Ejetedhe, ejetehje astje steiriscze, bereziscze, hęm werensoąti

Wtedy, znajdujących się tam a ogólnych sprzętów także strzedz się potrzeba.

Enfin, les ustensiles qui s'y trouvent seront également lavés et purifiés, avant de les employer.

[illegible]

26 Datare! etc Czwed ejtje steiri zaseze bereziscze — ejeże druchsz ja nasusz ochtecze, peweticze, abiteze, frażnooti

Dawco świata! etc O ile te ścierki zarażają się i aby się ich strzedz, skoro pojawił się przyrzut śmiertelny, i zarazony nagle westchnął, zaśpiewał, i ostatecznie jęknął?

Toi, qui as créé etc Les ustensiles de ménage sont-ils aussi contagieux, lorsque la maladie s'est montrée et que le malade tout-à-coup gémit et rend le dernier soupir?

[illegible]

27 Aet, mraot' etc Upeme, ejetje eteriscze, cątme uwi werene — ejeże druchsz

Na to odrzekł etc Tak się spodziewać, jeżeli wystawione są sprzęty na działanie,

ja nasusz echteze, pewsitieze, ahifteze fražeenti

kiedy przyrzut śmiertelny pojawił się, a ten swój nagle westchnął, zaśpiewał, i ostatecznie jęknął — one się także z nim zapoznały

Le créateur répondit: On le suppose aussi, car lorsque les ustensiles sont exposés, surtout lorsque la maladie s'est déclarée subitement, et que le malade gémit, cria et rendit le dernier soupir, alors ils sont aussi contagieux.

[illegible]

28 Datare' etc Ked ta westre jeozdeyęn eñhen — ežaum ehure mazde — je nesaum ewi bereto ełyaoj, wa pere mazteńje meżyyehje — wa.

Dawco swiata etc Kiedy te chusty oczekane być mogą — o przenajświętszy Bohaterze Stwórco — do których mieczysty pies dotknął się, albo przeirytowany mieszkaniec — albo co?

Toi, qui as créé etc Quand et comment faut-il purifier les habits, ô créateur du monde, qui auront touché un chien, un homme ou un autre être mort subitement?

[illegible]

29 Aet', mreot' etc Jeoždeyęn eñhen — ežaum Zerethusztre.

Na to odrzekł etc. Oczekanemi być muszą — cnotliwy Zoroastrze

Le créateur répondit: Ceux-là aussi seront purifiés, ô sage Zoroastre!

[illegible]

30 Kwe ejewe.

Co tak być może.

Et cela peut se faire de la manière suivante:

[illegible]

31 Jezi eñhed', (izejenisz, jezi eñhed' senejenisz) upajeteze, wa eiwi neptym, wa eiwi eretym, wa eiwi weqtym — wa.

Jeżeli on (będąc to rzecz z żywca, lub będące ziemiana) upadł, — i naplwał, lub narobił, lub wymiot, albo co

Si c'est un objet de cuir ou de toile, si c'est un vase de terre, et si l'on y est tombé, qu'on a craché, vomi ou satisfait un besoin naturel, ou fait quelqu'autre chose dessus,

[illegible]

32 Ejetedhe hje, ejetje mazdayasne, eje tao westrao fracze keręjten, meze keneyen | Wtedy ci, którzy są stwórcy wiarą oświeceni, owe chusty podrzeć, zniszczyć powinni.

Alors ceux qui croient en Dieu, détruiront ces objets.

[illegible]

33 Aed', jezi nojd' cáhed' upąjetem — wa ciwi neptym — wa ciwi eretym — wa ciwi wesąłym — wa. | Ale, jeżli nań nie upadł, — ani napluwał — ani narobił — ani wymiot — albo co.

Mais lorsqu'on n'est pas tombé là-dessus, qu'on n'y a pas craché, ni vomi ni satisfait des besoins naturels,

[illegible]

34. Ejetedhe hje, ejetje mazdayasne ejetao westrao frasnadhayen, majesmene gujasz. | Wtedy ci, którzy są wiarą stwórcy oświeceni, owe chusty przemyją moczem bydlęcia.

Alors ceux qui croient en Dieu, les laveront avec de l'urine de boeuf

[illegible]

35 Jezi cáhed' uscjemasz, thrisz frasnadheyen majesmene gujasz — thrisz zemoj heske- | Jeżeli niebędzie to rzecz z żywac, przemyją trzy razy moczem bydlęcia — trzy razy

neyen — thrisz apoj frasnadheyen — thrisz maoñhoj upe beodheyęą, raoczenem paiti umanehje

ziemią przetrą — trzy razy wodą poleją, przez trzy miesiące połądą na słońcu w mieszkaniu

Lorsque les objets ne sont ni de cuir ni de toile, alors on les lavera trois fois dans l'urine, on les frottera trois fois avec du sable, on les lavera trois fois avec de l'eau, ensuite on les exposera pendant trois mois, et cela dans sa propre maison, pour les soumettre à l'action du soleil.

[illegible]

36 Aed, jesi tâhed' ubdejenisz, chżwesz frasnadheyen majesmoe gujasz — chżwesz zemoj heąkeneyen — chżwesz apoj frasnadheyen — chżwesz maoñhoj upe beodheyęą, raoczenem paiti umanehje.

Ale, jeżeli to będzie rzecz utkana, sześć razy przemyją moczem bydlęcia — sześć razy ziemią przetrą — sześć razy wodą przemyją — i sześć miesięcy wywieszą na działanie słońca w mieszkaniu

Si c'est un objet tissu ou filé, on le lavera six fois dans l'urine du bétail, on le frottera six fois avec du sable, on le lavera six fois avec de l'eau, on l'exposera pendant six mois au soleil, dans sa propre maison.

[illegible]

37 Eredwy, nąme ape — spiteme Zerethusztre — ha, mje apoj jeożdedhaiti

Ze zrzodła niech się weźmie wody — uczony Zoroastrze — To moja woda mi oczekaława.

On emploiera à cet usage de l'eau de source, ô sage Zoroastre, c'est mon eau, la plus pure.

[illegible]

38 Ha erżnąm chżudrao

Ona jest serdeczną w pożądliwości.

Cette eau est la plus efficace et la meilleure pour purifier ce qui est sale.

[illegible]

39 Ha chžethrenąm gerewąn | Ona chętkę społkowania wzbudza.

Elle excite à la copulation.

[illegible]

40 Ha chžethrenąm pajeme | Ona wzbudziwszy chęć wcielenia, pa.

Elle nourrit le germe, après avoir excité à la copulation.

41—58 Voir Liv V No 160—177.

[illegible]

[illegible]

59 Datere' etc Ked' ta nere jeozdeyęn cühen — ačaum chure mazde — ja ne saum fraiuherat' sajnoj, wa pere iraztehje meżyjehje — wa. | Dawco świata' etc. Kiedy ci ludzie oczekanymi być mogą — przenajświętszy Bohaterze Stwórco — którzy nieżywego dotknęli się psa, albo przeżytowanego mieszkańca?

Toi, qui as créé' etc. Quand et comment devra-t-on purifier ceux qui ont été en contact avec les cadavres d'un chien, ou d'un homme mort de la maladie contagieuse, ô créateur du monde?

60 Voir ci-dessus No 29

[illegible]

61 Tejecze neroj geredhoj, keretaosceze — (zeredhoj keretaosceze. | Takowi ludzie dotkmem działać będą — (oni będąc zarazonymi, zarażać muszą).

Ces hommes ayant été en contact avec l'impureté, peuvent nuire aux autres — (les hommes communiqueront le mal, après avoir été atteints de la contagion).

[illegible]

62 Tejecze neroj spiti dojithre czeamned' — hecze mžberęąn. | Takowi ludzie spiąc, doglądani być mają — z oczu ich nie spuszczać

Ces hommes même en dormant seront surveillés attentivement, en un mot on ne les perdra pas de vue

[illegible]

63 Tje, ejeżęm pati sreoje — ejeże druchsz ja nasusz ape dwęserti.

Oni, zostawaliżby nawet zdrowe, chociaż przyrzut śmiertelny ku nim nadbiegł.

Ces hommes, lors même qu'ils restent sains quoiqu'ils aient été en contact avec la maladie mortelle,

[illegible]

64 Eyeozdye — pasi rejete, bewęsąti jewejesze, jewetatejosze.

Niech się oczyszczą — bo inaczéj, potém pozostaną na wieki wieczne potępiem

Se purifieront, car autrement ils souffriraient des peines éternelles.

[illegible]

[illegible]

65 Datere! etc Ked ta nere jeożdeyęn ethen — eżanm ehure mazde — ja nesaum, ned gujtkęm apem — a wa aterem — a wa eyeozdye, fraberęiti

Dawco świata! etc Kiedy się ci ludzie oczyszczą — o Stworco — którzy nieboszczyka ani gotowaną wodą, ani przy ogniu, ani jakkolwiek oczyściwszy, przybrali

Toi, qui as créé etc Comment seront ils absous, ô créateur de l'univers, ceux qui n'ont pas lavé et séché près du feu un cadavre avant de l'enterrer?

66 Voir ci-dessus No. 29.

[illegible]

[illegible]

67 Tje, stjnoj medhechbeyaoscze, cogezdestemo bewęnti, joj nasa kerete drwęntoj

Oni jako jakby zdechłego pochowawszy, wystawiają nieboszczyka na działanie odręczenia

Ceux qui enterrent un homme comme un chien sans le laver et le purifier, abandonnent l'âme du défunt aux tourments éternels.

[illegible]

68. Tje hejeczeñhoj ewastrehje, cogezdesteme — beweątı, joj nasu kerete drweątoj	Ci, co się pieszczą na śnocie, które być ma oczyszczonem, będą po śmierci dręczonymi

Ceux qui se coucheront sur le foin où un homme est décédé, et qui devait être purifié, souffriront des tourments après la mort.

[illegible]

69. Tje, zemej dajewoj datehje, geozenoj, dzewı wafrehje, upe srwetoj, chrujtehje, eghewetoj dużdaoẽhje — cogezdesteme beweątı, joj nasu kerete drwcatoj	Ci, co ziemią obdać trzeba aby oczyścić, a tylko śniegiem przetrą, spodziewając się że oddalą choróbstwo, grzesznymi dużo stają się — brudnymi zawsze będą, wystawując nieboszczyka na działanie udręczenia.

Ceux qui, au lieu de frotter avec du sable les objets d'un homme décédé, se contenteront de les laver avec de la neige, dans l'espoir d'en ôter la saleté, se chargent de grands péchés, puisqu'ils seront toujours sales. Leur âme souffrira des peines, après la mort.

70 et 71. Voir ci-dessus No 63 et 64

[illegible]

72. Datere! etc. Ked ta ejesme ejeożdej ęn eñheo — ezaum chare mazde — ji nesaum ewe berete sajnoj — wa pere iriştehje mezyjehje — wa	Dawco świata! etc. Kiedy to nosiłło oczyszczać się — przeczysty, Bohaterze, Stworco — na którém zdechły brał się pies, albo przerytowany mieszkaniec, albo co?

Toi, qui as créé etc. Quand la bière sera-t-elle pleinement purifiée, ô créateur de l'univers, sur laquelle un homme ou un chien mort, ou quelque chose d'impur a été transporté au tombeau?

73 et 74. Voir ci-dessus No 29 et 30.

[illegible]

[illegible]

75. Jezi ejeze naesus, enewi ghnuchte sujnoj — wa kerefsz cheroj weyoj — wa kerefsz cheroj	Jeżeli ten nieżywy nie przegnił i nie trącił jak pies — albo jak krew żrący ptak — albo jak zwierz żarłoczny

Quand un pareil cadavre n'est pas encore décomposé, et ne sent pas comme un chien, ou comme un oiseau de proie, ou un autre animal rapace,

[illegible]

76. Witesti dradzoj jed' heszkenem, frarathni dradzoj jed' neptenem.	Wyciekłszy szeroko i już przyschło — już i między porami jest i wygląda napływaniem.

Si rien en long ou en large ne s'en est écoulé, ni desséché, et que rien ne soit entré dans les pores, et n'ait pas non plus l'apparence de crachat,

[illegible]

[illegible]

77. Einhao zemoj nidathyen kemczid' — paiti czethrużanem hekered apoj — wisreczeyen — ethe joożdeyen.	One ziemią niech obrzuci na czas jakiś — potem ze czterech boków obmyje to woda — przetrze się, i jest czystem.

On couvrira la bière de terre, et on la laissera ainsi pendant quelque temps, ensuite on la lavera des quatre côtés avec de l'eau, on la frottera et la séchera après; et elle sera purifiée alors.

[illegible]

[illegible]

78. Aat, jezi nasaaz, eiwi ghnachte, sujnoj — wa kerefaz cheroj weyoj — wa kerefaz cheroj.

Ale, jeżeli ten nieżywy przegnił i trąci jak pies albo jak krew żrący ptak — albo jak żarłoczny zwierz

Mais si le cadavre se décompose et sent comme un chien, comme un oiseau de proie, ou un autre animal rapace,

[illegible]

79. Frarathni dradzoj, jed' huszkenęm — frabaza dradzoj, jed' neptenęm.

Gdy to między pory szeroko rozeszło się i przyschło — gdy między palcami szeroko trze się, a wygląda napluwaniem

Que même quelque chose se soit déjà introduit dans les pores, ou se soit attaché, ou collé même aux doigts, et ait l'apparence de crachat

[illegible]

80. Eéhao, zemoj nidathyęn kememl — paiti, czethruzenęm hekered apoj — wiuresczeyen — ethe, jeoždeyęn.

One ziemią się obrzuci na czas jakiś — potém ze czterech boków wodą się przemyje — doskonale się wytrze, i czystém będzie.

Alors on doit couvrir la bière de terre, et la laisser ainsi, on la lavera des quatre cotés, on la frottera et la séchera et elle sera purifiée

[illegible]

81. Ejetewed' huszkenęm, ejesmenęm — ejetewet', naptenęm

Byłożby zrobione z suchego, i byłoby naplwane.

Si les bières étaient faites de bois sec, et si elles avaient l'apparence de crachat

[illegible]

82. Ejetwet' chreozdwenęm — ejetewet weredwenęm — emhao zemoj nidathyęn,

Byłożby z surowego — byłożby nadpsute — one ziemią się obrzucą na czas ja-

kemeziď — paiti pzethrużangm hękered apoj — wisreeszeyen — ethe jeożdeyęn.

kaś — potém się ze czterech boków wodą opłócze, wyfrze się, i znowu czystém będzie.

Si elles étaient faites de bois vert et fendu, on doit les couvrir de terre, et les laisser pendant quelque temps, alors les laver des quatre côtés, les frotter et les sécher, et elles seront purifiées.

[illegible]

83 Datere! etc. Keď ta jeweeze, wo streeze, jeozdeyęn enhes — ezaum ehare nazde — ja nesaum ewe berete sujnoj — wo pere iristehje meżyjehje — wa.

Dawco świata' etc. Kiedy to jadło i sano oczyszcza się — przenajświętszy Stwórco — z którego zdechły brał się pies, albo przerytowany mieszkaniec, albo co?

Toi, qui as créé etc. Quand seront purifiées des céréales, comme du foin, ou des légumes, ô créateur de l'univers, lorsque la mort a surpris un homme, un chien ou quelque chose de semblable?

84—86. Voir ci-dessus No. 70—76.

87. Voir ci-dessus No. 79.

88. et 89. Voir ci-dessus No. 77. et 78.

[illegible]

90 Frabazu dradzoj, jeď knaskenęm — wybazu dradzoj, jed neptenęm,

Gdy to na palec szeroko przeciekło i przyschło, i za palec nawet przeciekło, a wygląda naplwaniem

Et si cela s'est écoulé de la distance d'un doigt en longueur et en largeur et séché si c'était plus d'un doigt et qu'il ait apparence de crachat,

91. et 92. Voir ci-dessus No. 80. et 81.

[illegible]

[illegible]

93. Ejetewet' kerztenęm, ejetewet' ekerztenęm, ejetewet' deretenęm, ejetewet' ederetenęm, (ejetewet' chastenęm, ejetewet' echastenęm), ejetewet' bachtenęm, ejetewet' ebachtenęm, (ejetewet' czeonęm, ejetewet' enczeonęm), ejetewet ethreątęm jewenęm — eńhao zemoj nidathyęn, kemczid' — paiti czethrużenęm, hekered' spoj — wisreszi yen — ethe jeożdeyęn.

Byłożby wykorzenionem, byłożby niewykorzenionem - byłożby zdartém, byłożby niezdartém- (byłożby pożądaném, byłożby niepożądaném)- byłożby szczęśliwém, byłożby nieszczęśliwém- (byłożby ubytnioném, byłożby nieubytnioném) - byłożby do starcia zbożem,- takowe ziemią trzeba obdać na czas jakiś, a potém ze czterech boków woda opłókać, i niech się wysuszy — oto czyste znowu

Si elles sont fauchées ou non, si elles sont battues, si elles ne sont pas battues, si elles sont preparées ou non, si elles sont abondantes ou non, si elles sont prêtes à être moulues, alors on doit couvrir les céréales de terre pendant quelque temps, les arroser avec de l'eau, leur laisser le temps de sécher, et elles seront purifiées.

[illegible]

94. Dateres ete. Jed', ejetę joj mazdayasnoe, bejeżezai frawezaoąti

Dawco światal etc. Owa, jest wiarą stwórcy oświecony, który dla zażywiania przenij muje się

Toi, qui as créé etc. S'il y a par exemple un homme éclairé par la foi, qui est appelé par une famille pour y guérir un malade

[illegible]

95. Ketaroj peourwoj, aneyaoąti — mazdayasnejcibyoj — wa dejeweyasnejeibyoj — wa.

Który naprzód ma go uléć — wiarą stwórcy oświecony? albo pragnący być wiarą oświeconym? albo?

Qui obtiendra d'abord son secours, ou celui qui est déjà éclairé par la foi, ou celui qui désire être éclairé par la foi, et comment faire dans d'autres cas?

[illegible]

96. Art, mreot etc. Dajeweyasnegei | yoj peourwoj aneyaoqn, jetho mazdayasnejahyescad

Na to odrzekł etc. Pragnący być wiarą oświeconym naprzód go mieć ma, aniżeli stwórcy wiarą oświecony.

Le créateur répondit: Celui qui désire être éclairé par la foi obtiendra plus tot du secours, que celui qui est déjà éclairé par la foi.

[illegible]

97. Jeil' bdirym dajeweyasnoj keredtad', ewe hoj meiryatje — jeil bityin dajeweyasnoj keredtad', ewe hoj meiryatje — jeil' thrityin dajeweyasnoj keredtad', ewe hoj meiryatje.

Byłożby tak, że pierwszego, oświecenia pragnącego zaciął, a ten umarł — byłożby tak, i drugiego, oświecenia pragnącego zaciął, i ten umarł — byłożby, że i trzeciego, oświecenia pragnącego zaciął, i ten także umarł.

S'il arrivait que celui qui désire être éclairé par la foi a été saigné ou a pris de la médecine et meurt subitement, si un second qui désire être éclairé par la foi a été saigné et a pris de la médecine et qu'il mourût aussi subitement, et si un troisième qui désire être éclairé par la foi avait été saigné et avait pris de la médecine et qu'il mourût également,

[illegible]

98. Lmanmanj zyi, ejeśoj jewejecze, jewtaajecze.

Nie ma się on dawać przywoływać dla za żywania, dopóki je, i dopóki się nie przeje.

Alors un tel médecin renoncera pour toute sa vie à l'art de guérir

[illegible]

99 Maczo paeczejete, mazdayasne, wymadhescad, wymadhayeçąte — macze kereątu mazdayasne — macze kereątu irîżyat'

Nie ma on potém nigdy wiarą oświeconych podéjmować, nie ma się wynajmowanym zwać — nie ma nigdy ciąć wiarą oświeconych — nie ma nigdy im zadawać, aby ubyał.

Après un pareil fait il ne se mêlera plus de la guérison d'un vrai croyant, il ne s'appellera plus médecin, il ne saignera plus jamais un homme éclairé par la foi, il ne donnera plus jamais de la médecine à un homme éclairé par la foi, dans le but de le faire mourir

[illegible]

100 Jezi paeczejete, mazdayasne wymedhescald', wymadhoyeçąt: — jezi kereątu mazdayasne — jezi kereątu irîżyad'

Jeżliby i potém wiarą oświeconych podejmował i wynajmowanym się zwał — jeżliby ciął wiarę oświeconych — jeżliby ciągle ubyał.

Si après un pareil fait, il guérissait encore quelqu'un éclairé par la foi, et se fit encore appeler au secours en qualité de médecin, et qu'il saignât quelqu'un éclairé par la foi et le blessât, afin qu'il mourût,

[illegible]

101 Pere lye irizeątoj — rajeżem, eakeyet' beodhoj wersztehjo eatheye.

Przebrałby ich na śmierć — rozbratawszy się zaś życiem, wyszłaby dusza jego, za te uczynki, godną kary

Alors tous y passeraient, parce qu'au lieu de les guérir, il hâterait leur mort, il souffrirait la peine due pour leurs âmes.

[illegible]

102 Jed' peoirym dajeweyasnoj kereątad', epe hoj dzeasd' — jed' bitym dajeweyasnoj kereątad', epe hoj dzeasd' — jed' thritym dajeweyasnoj kereątad' epe hoj dzeasd'

A gdyby pierwszego, wiary pragnącego zaciął i toby podziałało — gdyby i drugiego jasności wiary pragnącego ociął, i toby poskutkowało — gdyby i trzeciego jasności pragnącego zaciął, i toby pomogło

Si cependant la saignée et la médecine qu'il a ordonnées au premier qui désire être éclairé par la foi, ont produit des résultats heureux, s'il saigne un second qui désire être éclairé par la foi et qu'il lui donne de la médecine, avec succès, si aussi il saigne un troisième, qui désire être éclairé par la foi et qu'il lui donne de la médecine avec succès

[illegible]

103 Amatoj zyi, ejetoj jewejecze — je cztatejecze

Niech się dajo mać dla zażywania, dopókąd je, i dopókąd się nie przeje

Alors il peut continuer la pratique de la médecine, tant qu'il vivra, tant que la vie restera en lui

[illegible]

[illegible]

104 Wesoj, paszczejete, mazdayasne, wymadheszad — wymadhejęąte — wesoj kereątu, mazdayasne — wesoj kereątu, bejezzyad'

Wszyscy potém wiarą Stwórcy oświeceni niech się odeń podejmują i sa wynajmowanego mają — wszystkich niech tnie wiara oświeconych - wszystkich niech tnie, bo zażywi

Tous ceux qui croient en Dieu se laisseront traiter par lui après une pareille épreuve, on l'appellera comme médecin. Il peut saigner ceux qui sont éclairés par la foi il pourra saigner et traiter tous ceux qui sont éclairés par la foi; car il les guérira.

[illegible]

105 Athrewenem bejeżezyad', dehmeyad' peroj afritojad'

Ogniowego wyleciwszy, da mu zato pierwsze podziękowanie,

S'il guérit un prêtre, celui ci lui doit la plus grande gratitude, et le bénira au nom de Dieu.

[illegible]

46*

106 Nmanehje nmanoj paityn bejeżezyad', nitemem steorem eredzoj | Miano mającego wyleczywszy, nie zupełny oracz ma tu być

S'il guérit un propriétaire d'une petite terre, il recevra un veau mâle, propre à labourer la terre.

[illegible]

107 Wysoj wyspeitym bejeżezyad', medhemem steorem eredzoj | Całéj wsi pana wyleczywszy, połowa dorosła jałowica, ceną nagrody.

S'il guérit le propriétaire d'un village, il recevra une genisse pour récompense

[illegible]

108 Zeąhujasz zentu paityn bejeżezyad', eghrym steorem, eredzoj | Posiadacza miasteczka rozkoszne żyjącego wyleczywszy, ogrzewacz pługowy nagrody ceną.

S'il guérit le propriétaire d'une petite ville où l'on vit dans l'aisance, il recevra un buffle destiné à propager le bétail de labour

[illegible]

109 Deńhujusz deńhu paityn bejeżezyad' wachżera czatbru jujoitem, eredzoj | Pieniądze spieniężającego wyleczywszy, żywioł cztero pługowy nagrody cena

S'il guérit un marchand, il recevra un attelage de quatre, propre à labourer

[illegible]

110 Jed' peoyrym nmanehje nmanoj paityn nairikem, bejeżezyad — kethwe dajenoj, eredzoj | Kiedy pierwszego z rzędu posiadacza miana żonę wyleczy, oślica dojna cena nagrody

S'il guérit la femme du propriétaire d'une maison, il recevra pour récompense une ânesse à lait.

111 Wysuj wyspeityn nairikęm bejeżezyad — gewe dajenoj, eredzoj

Całéj wioski pana wyleczywszy niewiastę, krowa dojna ceną nagrody

S'il guérit la femme du propriétaire d'un village, il recevra pour récompense une vache à lait.

112 Zeątujusz zeątu, paityn nairikęm bejeżezyad' — espe dajenoj, eredzoj

Posiadacza miasteczka w którém się rozkosznie żyje wyleczywszy żonkę, — klacz dojna ceną nagrody

S'il guérit la femme du propriétaire d'une ville où l'on vit dans l'aisance, il recevra pour récompense une jument à lait.

113 Deńhujusz deńhu, paityn nairikęm, bejeżezyad', uxtre dajenoj, eredzoj.

Spieniężającego pieniądz wyleczywszy niewiastę, wielbłądzica dojna ceną nagrody

S'il guérit la femme d'un marchand, il recevra pour récompense la femelle d'un chameau

114 Wysoj pothrem bejeżezyad' — egh-rym steorem, eredzoj

Wioski dziedzica wyleczywszy, ogrzewacz pługowy ceną nagrody.

S'il guérit le fils d'un propriétaire, il recevra un buffle propre à propager le bétail de labour

115 Eghrym steorem bejeżezeyad' medemem steorem, eredzoj.

Ogrzewacza pługowego wyleczywszy, niedorostek pługowy ceną nagrody.

S'il guérit un buffle, il recevra pour récompense un petit veau.

116 Medhemem staorem bejeżezyad', utemem staorem, eredzoj

Niedorostka pługu wyleczywszy, ciele nagrody cenę.

S'il guérit un bœuf qui n'est pas encore propre au labour, il recevra un veau mâle destiné au labour

[illegible]

117. Nitemem staorem bejeżezyad', eeanmejem eredzoj — enuanejem bejeżezyad, gaj-naz cherethelje eredzoj

Ciele do pługa przeznaczone wyleczywszy, kwilące stworzenie cenę nagrody — kwilące zaś to stworzenie wyleczywszy kawałek smacznego mięsa cenę nagrody

S'il guérit un veau destiné au labour, il recevra une poule. S'il guérit cependant une poule, il recevra pour récompense un morceau de bonne viande

[illegible]

118 Jed pojuru bejeżeze, heądzeenąti — spitema Zerethusztre

Kiedy się pełno zażywaczem współubiegających pojawi — uczony Zoroastrze

Et si les médecins se sont multipliés et qu'ils se fassent la concurrence, ô sage Zoroastre,

[illegible]

119. Keretoj bejeżezujsc̨ze, urweroj bejeżezujscze, mąthroj bejeżezujscze.

Cięciem zażywiający, urwiątkam zażywiający, jest mędrzec który istotnie uzdrawia.

Alors ne guériront que ceux, qui n'emploient que des herbes pour guérir, ils guérissent comme des sages.

[illegible]

120 (Tem, ithre heądzeeenąti jed mąthrem, speątem, bejeżezem) — ejeżoj zyi

(Ten co jutrem działa, musi być ś mędrcem zażywiania) — oby żył zawsze taki

eim bejeżezenąm — (bejeżezyojtemoj, jed' męthrem spęątem bejeżezyoj.)

zażywiacz — (zażywający ciągle, musi być pobożnym mędrcem — niechże zażywia.)

Celui qui traite un malade avec prudence, est en effet un sage docteur de la sainte médecine, plût à Dieu qu'un tel médecin vive toujours. Celui qui guérit toujours, est en effet un sage dans l'art de guérir

[illegible]

121. Joj nerz ezeonoj, beeze urvthwąm bejezezyad'

Ten człowiek musi być błogosławionym, ktory urwiątkem używia

Seulement l'homme qui guérit avec des herbes est utile

[illegible]

122 Datere! etc. Czwentąem dradzoj zrwanem seiri, meżye iraszte, zemje ndhaiti, — raoczao eiwi werene liwere — daresye zemoj bewciąti.

Dawco świata! etc. Po jakim czasie może być zaorana i zasiana owa ziemia, na którą ludzkie trupy rzucano, i tam błyszczały na działaniu słońca? Kiedyż znowu dorzyć ta ziemia będzie?

Toi, qui as créé etc. Après combien de temps peut on de nouveau labourer et ensemencer une terre où l'on exposa un cadavre humain à l'action du soleil, afin qu'elle devienne fertile?

[illegible]

123 Aet', mreot' etc. Jare dradzoj — esanm Zerethusztre — seiri, meżye iraszte zemje ndhaiti — raoczao eiwi werene liwere — daresye zemoj bewcąti.

Na to odrzekł etc. W rok szeroki — sezony Zoroastrze — można siać tam, gdzie się przeżytowani mieszkańcy grzebali — gdzie na słońcu leżeli — one dorzącą znowu ziemią będzie

Le createur répondit Après le laps d'une année entière, ô sage Zoroastre, on peut

de nouveau ensemencer cette terre, où l'on a exposé des cadavres humains à l'action du soleil, afin qu'elle devienne fertile

[illegible]

124 Daterel etc. Czwęątem dradzoj zrwanem seiri, mezye imaszte zemje nikeąti — hwet zemoj beweiąh.

Dawco świata! etc. Po jakim czasie zarwaną i zasianą być może owa ziemia, na której mieszkańcy przeirytowani grzebali się — aby mogła być ziemią znowu wydawczą?

Toi, qui as créé etc. Après combien de temps peut-on de nouveau labourer et ensemencer une terre où l'on a enterré des cadavres humains, afin qu'elle devienne fertile

[illegible]

125 Aet, mraot etc. Pasczę pęęzasetem seredhęm — spiteme Zerethusztre — seiri, meżye imszto, zemje nikeąti — hweť zemoj beweiąti

Na to odrzekł etc. Po 50 serdecznych — uczony Zoroastrze — zasianą być może owa ziemia, na której ona się grzebali — ona znowu ziemią wydawczą będzie.

Le créateur répondit. Après cinquante ans cette terre peut de nouveau être ensemencée, où des cadavres humains ont été enterrés, ô sage Zoroastre. Elle deviendra de nouveau propre à la culture.

[illegible]

126 Datare! etc. Czwęątem dradzoj zrwanem seiri, meżye imaszte dachmje nidhasti — hweť zemoj beweiąti

Dawco świata! etc. Po jakim czasie zarwanym i zasianym być ma ów mogilnik, gdzie się ludzkie ciała oddawały, — aby znowu być mogła ziemią udobną?

Toi, qui as créé etc. Après combien de temps peut on labourer et ensemencer un cimetière, où l'on a enterré des cadavres humains, afin qu'il devienne de nouveau propre à la culture?

[illegible]

127 Aer', mreot ete Nojd' naji pere ohmad — spiteme Zerethusztre — jed' ejeże pyanu rajethwnt'

Na to odrzekł ete Nigdy się nie przerolu — uczony Zoroastrze — bo zasmętych prochy umnałyby się wyświecić.

Le créateur répondit On ne l'emploiera jamais à autre chose, ô sage Zoroastre, car les cendres de ceux qui y reposent seraient profanées

[illegible]

128 Hechżejeże — spiteme Zerethusztre — kemend' eñhujusz astwajoj ejetejeżwe dachmejeżwe, wykeąti

Chciałżby ktokolwiek, wyzbylych ze świata, a zostających pod odaszemem, — wykopa.

Si quelqu'un osait, ô sage Zoroastre, déterrer la plus petite partie des ossements de ceux qui ont été inhumés dans une terre convertie en cimetière,

[illegible]

129 Jetheeze, nje ejetejeżęm, jed' dachmenęm eweweątem, mezoj wykaneyat', — jethe, hje teunsz, eñhed'

Byłożby tak, że dla mnie zasmętych, na smętarzu na wieki złożonych, ktoby wykopał — owo, co z jego ciałem będzie.

S'il arrivait qu'un homme mort dans la vraie foi, inhumé dans un cimetière pour y reposer toujours, fût déterré par quelqu'un pour qu'il en tire profit, voici ce qui arriverait à celui-ci.

[illegible]

130 Paitītem, hje menoj, eñhed — paitītem weezoj — paitītem szkyeothnem

Zawsze on zamyślonym być musi — będzie zawsze do siebie mówiącym — na zawsze w grzechu duszy szkodliwym pozostanie.

Il sera toujours pensif, il se parlera toujours à lui même, il restera toujours en état de péché nuisible à l'âme

[illegible]

131. Uzwereszteın, hjo menoj ćahed' — uzwereszteın, weezoj, uzwereszteın szkyeothnem.

Zupełnie on się zamyśli — zupełnie bredzić musi i w grzechu szkodliwym zostawać

Il sera entièrement troublé, il déraisonnera, il tombera tout-à-fait dans l'état de péché nuisible à l'âme

[illegible]

132 Nojd' zyi chmi, paiti, neiri dwe manyuji, rujne — ewe staothed'.

Nie pożyje on dla nikogo — rozpostrzeniona u ludzi myśl dwojaka, u niego runie — już takowy ustanie

Il sera mort au monde. La pensée d'une vie future, qui est toujours présente à l'esprit de l'homme vertueux, s'évanouira chez lui, il est perdu pour toute chose

[illegible]

133 Fraze — fraye weliszteın, a chujm.

Ani u tém co widzi — ani o tém co po wyjściu będzie, on nie zachowa

Il ne pensera ni à ce qu'il a devant les yeux, ni à la vie future

[illegible]

134. Aberezeyaoati žje — Zeretbusztre — sterujeeze, maońhemeze, hwereeze.

Ani o strzegących wiecznie życia jego — Zoroastrze - o gwiazdach, o księżycu, o słońcu.

Il ne pensera pas même à ces créatures qui protègent les hommes au ciel, c'est-à-dire les étoiles, la lune, le soleil, ô sage Zoroastre!

[illegible]

135. Ezemeze, lje, berezejem jej, de dbwao chorıj mazdao

Chociaż one są utworzone, aby strzegły tego kogo nagrodził Bohater Stworzenia.

Quoique ces créatures soient destinées à protéger et à réjouir l'homme vertueux, que Dieu tout-puissant veut récompenser.

136 Uszte, ithe tje nerem, joj ithyjedzeúheteď, heezr eúheoď eithyjedzwáhem — ehujm a, frafrso.

Otoz to, co pościgme takrego człowieka, który wydobędzie ztamtąd to, co na wieki zostawać ma — on to mieć musi, co się tu powiedziało.

Tel est le salaire que recevra l'homme, qui a remué les cendres qui devaient reposer éternellement en paix. Oui, voilà ce qu'il recevra.

137. Datere! etc. Kwe esti dajewoj — kwe dajeweyazoj — kwe dajewenęm, hęą dwerenoj — Kwe dajewenęm, hęm petenoj — kwe dajewe, hęądwereqti, pejezaseghnai, seteghnaiscze — seteghnai, hezeireghnaiscze — hezeireghnai, bejewereghnaiscze — bejewereghnai, obeszteghnaisze

Dawco świata! etc. Co to są za prawo dawcy? co to są za nadani prawami? co to są za głosiciele do zbierania się na takie prawa? co to są za głosiciele, co łakną takich praw i nań zdążają? co to są za nadani, co jednemi drzwiami wchodzą po 50 aby zgnoić stu drugich? co wchodzą po 100 aby zgnoić 1000? co wchodzą w 1000 aby zgnoić 10,000? co wchodzą w 10,000 aby zgnoić wszystko napotkane!

Toi, qui as créé etc. Quels sont ces nouveaux législateurs? Quels sont ceux qui apprennent de telles lois? Quels sont ceux qui encouragent les autres à répandre ces lois? Quels sont ceux qui excitent, et ceux qui aspirent à ces lois? Quels sont ces législateurs qui se réunissent au nombre de cinquante personnes entrées par une seule porte, pour en corrompre cent autres au moyen de leurs opinions perverses? qui se réunissent par cen-

taines, pour en séduire mille? qui se réunissent au nombre de mille, pour en corrompre dix mille? qui se réunissent au nombre de dix mille, pour corrompre tout ce qu'ils rencontrent?

[illegible]

138 Aet', mreot' etc. Ejetejeáwe dach mejeáwe — spitemo Zerethusztre — joji, pairi aye zema bewenąn, uzdajeze uzdiszte — jeh mye neroj iriszte ndhayjeiąje

Na to odrzekł etc. Są to budowniczy odasłonych soborów — uczony Zoroastrze — tam zdążą to co ś. ziemia nosi, aby się niby doskonalić w naukach, istotnie zaś, aby lud ubijał się nawzajem

Le créateur répondit Ce sont les fondateurs des temples couverts, ô sage Zoroastre, dans lesquels tout ce qui se meut sur la terre se presse, sous le prétexte de se perfectionner, afin que là l'un abîme l'autre

[illegible]

139 Hau, esti dajewoj — hau, dajeweyazoj — hau, dajewenęm, headwerenoj — hau, dajowenęm, hęm petenoj, ewe dajewe, headworeąti pęączeseghnai, seteghnaiseze — seteghnai, bezáreghnaiseze — bezáreghnai, bejewereghnaiseze — bejewereghnai, chęszte ghnaiseze

Tam być podobnym prawodawcom — tam im ucznie podobnych sobie uczniów — tam ci podobni jednemi drzwiami wchodzą — tam płoche uczeń z płochości łaknący schodzą się jednemi drzwiami po 50 aby 100 gnilizną serca zarażali — aby 100 płochych 1000 zarażali — aby 1000 zarażało 10,000 — aby te 10,000 wszystko na świecie zarażało

Que là se réunissent les faux législateurs et les disciples qui leur sont semblables,

entrant par une seule porte Que là s'assemblent de faux savants, et aussi ceux qui affectent d'aimer la science pour se perfectionner, passant par cinquantaines la même porte, pour corrompre cent personnes, afin que ces cent en corrompent mille autres, afin que ces mille en corrompent dix-mille, afin que ces dix-mille corrompent tout ce qu'ils rencontrent sur la terre.

[illegible]

140 Męneyen ha — spitamę Zerethu stre — ejetję joj dajewe, ejetejezwe dachmejeżwe, gęńheątı epaeze wejepeąti	Podobieństwem niech to będzie — uczony Zoroastrze — że tak było i jest. Ci prawodawcy pobudowali sobie odaszone sobory, aby się w nich weielać a najwięcej gwałtem

Je le dis en vérité, ô sage Zoroastre C'est ainsi que ces faux législateurs bâtirent à dessein des temples couverts, afin qu'ils s'y rencontrent facilement pour s'y livrer à l'oeuvre de la chair, avec autant de violence que possible.

[illegible]

141 Jethe, ejetehm eńhwoj jeď astwai ąti jąjzem — joj meżyake, charethe chaste, buyaresz gęneze — chastem chereti.	Tak tam było i bywa, jak to być musi u owego, co się związał — ów mąż, jeść zachciawszy, rzecze przygotuj mi mięsa[1] i zaś co chciał, jeść musi.

On fait là facilement tout ce que fait un homme marié dans sa maison qui, voulant manger, dit à sa femme Donne moi de la viande, et aussitôt elle lui présente ce qu'il désire[1]

[illegible]

142. Nauti ha — ejetję, joj meżyake chereąti, frameneyejeiti	Ona mu nie ujdzie — ona swego męża nakarmi, chociaż on ji tylko na migi dał jéj znać.

Elle ne refuse pas, un tel homme marié est aussitôt satisfait, — il n'a qu'à faire comprendre son désir par un signe

[illegible]

143 Ejeżoj zyi, esm dajewenęm repekoj | Jeżli tuż ożyje, on znowu obdarzonym będzie, i znowu upiecze.

Et il sera ainsi satisfait chaque fois qu' un désir nouveau naîtra, on lui offrira un nouveau rôti.

[illegible]

144. Wyspem a chnad' jed' ejeże gentaz, upeńheczeiti | Wszystko co tylko chce się weselić, tam dopadało i dopada ochoczo

Tout ce qui désire satisfaire ses désirs sensuels se rend là en secret.

[illegible]

[illegible]

145 Ejetejreżwe dachmejeżwe hęm beweiąti cehtiszo, gerenuszo, tefnuszo, najezeszo, sarestusze, eghojstusze, pejurwzejesti weresoj | Zaledwie do odaszonych tam soborów wejdą, zaraz kochają, grzeją się, palą się, — a choć sobie nieznajomi, ściskają się, i grzeszno łapią — tam pierwszość bywa obrobiona.

A peine sont ils entrés dans ce temple couvert, qu'ils commencent à gémir et à faire naître la concupiscence, à s'exciter au plus haut point, à s'embrasser, à se rouler par terre et à se livrer à l'oeuvre de la chair. Là on cueille la première fleur qui s'est épanouie.

[illegible]

146 Ejetejezwe dachmejeżwe, meżye, hęm meręąezyęsteme beweiąh | Zaledwie wejdą do odaszanych tych soborów ci mieszkańcy, uśmiercają się tuż na dobre

A peine arrivés dans ce temple couvert, ils se rencontrent pour se donner la vie, et cependant ils se donnent la mort (spirituelle)

[illegible]

147 Pasoze, huji fraxmoj daitym | Poczem, ucztę sobie dają.

Après une telle débauche, ils se livrent à un festin

[illegible]

148. Tyjecze, ja kesu chretnaz me syę chrethwęm — nojd' pati zeiti.

Takowe, co przez mężczyznę krwistego były ulapione i wielce się okrwiły, — nie idą sie bawić.

Les filles qui ont été embrassées par un homme fort et qui ont perdu beaucoup de sang, ne prennent pas part à ce festin.

[illegible]

149. Thrizajm ejetejeżęm echtnęm dzęscyoj, dręndzeti.

Trzy razy tam zmuszona znieść stękanie działacza, dręczyć się musi.

Là une fille qui a été obligée de souffrir trois fois les soupirs et les étreintes d'un homme, doit se tourmenter dans ses douleurs.

[illegible]

150. Ecosztecze, pati dvinnecze, thriwetecze gajesnaz.

Ostojawszy się, w dwójnasób, w trójnasób nawet znowu się weselają.

Et lorsqu'ils se reposent du festin, ils s'embrassent de nouveau deux ou même trois fois.

151—171. Voir Liv. V. No. 135—158.

[illegible]

172. Datero[1] etc. Jezicze hje, hęm tefnoj dzesad' — ewi tenuyje zojźnayje.

Dawco świata[1] etc. Jeżliże ją palenie poczęło czesać, zanim jéj ciało zażyłoby się?

Toi, qui as créé etc. Et si la fièvre la saisit, avant que son corps se soit fortifié?

[illegible]

[illegible]

173. Jezicze hje dwe jeake, ewi ecziaztoj, adzesad' — jezcze zedkoj — jezcze terinoj.

Jeżeliże dwie oskomy, nim się oczyści poczęłyby ją czesać — byłożby to pragnienie — byłyżby to poty?

Et si, avant d'être purifiée, elle est atteinte de deux autres maladies consistant en soif et en transpiration?

[illegible]

174. Aherat', ejeza nairika, apem

Możeż pić ta kobieta wodę?

Une telle femme peut-elle boire de l'eau?

[illegible]

175 Aet', mraot' ahuroj mazdao — aherat'.

Na to odrzekł Bohater etc — niech pije

Le créateur répondit Qu'elle en boive

[illegible]

176. Ewet' hje, ests masyoj crethem jeḋ nazdanem, bondzeyat'

Małyżby wielkie poty ustac, — będzie tego dosyć.

Si la grande transpiration disparaît, il suffit qu'elle boive de l'eau

[illegible]

177. Pere kehmaiczid', dehmenęm dehmahu, wejethahu, — dehmescze, ezewenescze.

Przez kogokolwiek podanożby przezącej jedzenie — podałożby się, i ożywiłaby się niby

Si quelqu'un, sur sa prière, lui donnait à manger, — en un mot, si on lui donnait quelque chose qui semble la rafraîchir,

[illegible]

178. Edho — ejeżo nairike, sestoj mairi — apem frathberat'.

Tedy, owa kobieta, musiałaby umierać — wodą tylko niech się posila.

Cette femme mourrait infailliblement, elle se rafraîchira seulement avec de l'eau.

[illegible]

179 Aet', woj jujiem, joj mazdayasne, czithęm frathweresenti

Ale, ów małżeństwem związany a wiarą oświecony, karą ma to przetworzyć

Mais celui, qui est uni par le lien du mariage, et éclairé par la foi, punira un pareil crime!

[illegible]

180. Eochtoj, ratusz, eochtoj, sreożawerezoj, — caithęm, frathwereseith.

Powiedz ty, co radzisz, — powiedz, o najczystszy — wszakże ty i karę przetwarzasz.

O dis, toi qui donnes des conseils à tous, ô juge sage et souverain, sage créateur, tu puniras aussi le crime?

181 et 182 Voir Liv IV. No 78 et 79

[illegible]

183 Datere! etc Kad ta teszte nośberene jeozdeyęn eiñhen — czanm chure mardau — ja nesaum ewe berete sajnoj, wa pere meztehje meżyjehje wa

Dawco świata! etc Kiedy te naczynia przyzposobnone oczyszczą się — o przeczysty Bohaterze Stworzenia — przy których okolał pies, albo mieszkaniec przepadł, albo co?

Toi, qui as créé etc Quand et comment les ustensiles deviendront-ils purs ô créateur très-pur du monde, près desquels succomba un chien, un homme, ou quelque chose de semblable?

184. et 185 Voir ci-dessus 29 et 30

[illegible]

186 Jezi eihed' zarenejenisz, bekered', frasnadheyen mejesmene gajusz — bekered zemoj uzdatheyen — bekered, apoj frasnacyen — ithe, jeozdeyęn

Jeżeli będą złociste, starać się one przemyć moczem bydlęcia, starać się ziemią przetrzeć starać się wodą przemyć, i oto już czyste

Si les ustensiles sont de métal, c'est-à-dire d'or, on les lavera avec de l'urine de bétail, on doit les couvrir de terre et les frotter, on doit les laver avec de l'eau et alors ils seront purs.

[illegible]

187 Aet', jezi eñhed' erezetejenisz — chäwesz frasnadheyen majesmene gajusz — chäwesz zemoj uzdathayen — chäwesz apoj frasnadheyen — ethe jeozdeyen

Ale, jeżeli będą niemodzielne, sześć razy moczem bydlęcia przemyć — sześć ziemią przetrzeć — sześć razy wodą spłokać, i oto już czyste

Et si ce sont des ustensiles en fer de fonte, on les lavera six fois avec de l'urine de bétail, on les couvrira six fois avec de la terre et on les frottera six fois, on les lavera avec de l'eau, et alors ils seront purs.

[illegible]

188 Aet', jezi eñhed' zemejenisz, drwejenisz, franachzejentsz — jewetaitje eyeozdeyą.

Ale, jeżeli będą ziemiane, drewniane, lub z szerści zwierząt, już na zawsze zostaną nieczystemi.

Si ce sont des vases de terre, de bois, de poil, ou de fil ils resteront à jamais impurs

[illegible]

189 Datere! etc. Ked' ta gajusz jeozdeyąn eñhen — ezaum ehure mazde — ja nesaum frañuherat' sunoj — wa pere iriasthje meżyjehje — wa

Daweo świata! etc Kiedy oczyści się owe bydło — przeczysty Bohaterze. Stwórco — które ścierwo psa obwąchało, albo mieszkańca przepadłego, albo co.

Toi, qui as créé etc Comment purifiera-t-on le bétail, ô très — pur créateur, qui a flairé le cadavre d'un chien, d'un homme mort subitement ou quelque chose de semblable?

190 Voir ci dessus No 29

[illegible]

191. Nojd peyoj fšute, zaothrje — nojd gujaaz zaothrje beresmeuje, pain bereiti — ęaherat', nujemad' jare dradzoj

Nie powinna pojema wziąć zajotrzmca — nie powinien go zajutrzmk tykać, ani używać — zagnawszy do środka, nie imać go rok cały

La servante ne le traira pas, le domestique, qui se lève avant le soleil, ne le touchera pas et ne s'en servira pas après l'avoir conduit au champ, on n'y touchera pas de toute l'année

[illegible]

192. Aet', pascze jare dradzoj, wesoj cherethao ećhen, nerebyoj ećewebyoj, — hemethe, jethe pereczd'

Ale, po roku, wszyscy go znowu używać mogą ludzie błogosławieni, — tak samo, jak przedtem.

Après l'expiration de toute une année, tous les hommes présents et bénis pourront s'en servir, en manger et boire son lait en un mot, comme on avait l'habitude de faire avant.

[illegible]

193. Koj, hoj enhed' — ećaum ehure mazde — joj ezem meinimoj — ezem iseimoj — ećem eperecdheyjenti — ećemeze meinimoj, drudzemeze wynesti.

Kimże to jest ów — cnotliwy Zoroastrze — który będąc pojętnym, będąc pamiętnym a do tego przeodziewaczem prawdy, — i dla tego że jest pojętnym, drugim więc wynosi?

Quel sera celui, ô très-pur créateur, qui possède de l'intelligence et une bonne mémoire, mais qui ordinairement déguise la vérité et, à cause de cette bonne mémoire, la divulgue ainsi aux autres?

[illegible]

194. Aet, mreot' etc. Hoj ba ećhed' — ećaum Zerethusztre — joj ećem meinimnoj —

Na to odrzekł etc. On być musi takim — cnotliwy Zoroastrze — skoro jest pojętnym,

ezem isemnoj — ezem cpereodheyjeti, — ezemeze meimnnoj, drudzemeze wynesti

i powiernym, a lubi rzeczy przekręcać, — i dla tego że bystro pojmuje, dragim rad wynosi

Le créateur répondit: Un homme, ô sage Zoroastre, qui possède de l'intelligence et une bonne mémoire, mais qui ordinairement déguise la vérité et, à cause de cette bonne mémoire, la divulgue ainsi aux autres,

[illegible]

195 Joj, nasunoityin apem, wyzeothręm, frabereti

On nieboszczyka w wodzie utopionego, ożywić przedsięberze

Ne peut être autre que celui, qui essaie de faire revivre une créature depuis long temps noyée.

[illegible]

196 Joj — upe, nachturvân, tęthrejeân, wyzeothręm frabereti

On upadłego, już porozrywanego a trącącego, ożywić przedsięberze.

Un tel homme est semblable à celui qui entreprend, supposant la chose possible, de faire revivre un cadavre en décomposition

---

E R R A T A

page 345 ligne 23, z żywca.

ZĘDASZTY ROZDZIAŁ VII

1. *Pytosoć* — Prom — pyta się — w Pers. پرسیدن *pursydan*, interrogare.
Mompy — Istota domniemana, ll myślą pojmowana, jako Bóg niepojęty — w Pers. معنی *ma'ni*, mente, manes, mulum esse, aequiparare — w Arabs. معانی *ma'ani*, significativus — verus, realis, latinascens.
2. *Kuć* — kiedy — kiedyś — gdzie, jak.
Upe doczeni — upadający, przytrzymywany się, działa. *Kuć ta nare kiesta, pala druchas ps naman, upe doczeni* — kiedyż to si ludzie przepadają na dobre, skoro zaraza ubijena do nich się przyczepi i śmiertelnie trapi?
3. *Ztera* lepiéj *kanze, nare* — znaleźmy się, pojawiwszy się przyrost morowej zarazy. *Puscnyste pateingiene, pescneta, pescnete*, lepiéj *pescne* — potem, po takowéj zdarzeniu. *Brustye, wrutye, wrutes, wrutyn* — wypiły, sypały, spadły z nagłego uderzenia. *Ztera puscnyste pera wrutyne* — zaledwo napadnie morowa zaraza na człowieka lub inne stworzenie, i takowy padł nagle — źródło w Tur. ارسمک *erysmek*, pervenire — w kościeg ارشمق *erysmyk*, doszedłem, dopiąłem celu — ایرشدی *eryszdy* on doszedł, dopiął celu. *Bandhoj bandhaj* — to co zawsze być powinno — istota nieśmiertelna — dusza — źródło w Pers. بودن *budan*, esse.

Apoć — musiała wybyć, wyjść — wybywa — wybyła — źródło w Pers. آمدن *amadan* venire, pervenire, advenire — tryb rozkaz. ای *ai*, wychodź — ایی *ayi*, wyszedł.
4. *Eycta upe doczeni* — zaléczony przybieżały, padłe na kogo — zaraza morowa przyczepiwszy się do kogokolwiek. *Epeddhereyeloye* lepiéj *epeddhereyeloye, epe chalhereyeloye* — to co musi się pod pachami wedrzeć, wezrzeć się. *Nojengeylye* — w tém miejscu gdzie się nie ino, nie chwyta. *Ape sudhenkoy* — w wolności ot powinien uderzyć — w Pers. زدن *zadan* percutere — lilialre, impingere — mech un tme odwcase w miejsce zabrane. *Mexha*, lepiéj *masko*, *machas, machan* — mózg, szpik, rdzeń — macha. Ten wyraz pozostał się u francuzów — w Pers. مغز *magh*, cerebrum — medulla — nucleus — adeps. *Kekepe* — martwość, bezwe — wrzód — zarośl — materja zaropiała — burstyn — NB. ten wyraz używany w kościowym rodzaju, jak u Pomorzan — źródło w Pers. i Tur. کهر *kehr* res per se collatera — forma, radix, origo et substantia rei — کهربا *kehruba* succinum electrum — کهرباش *gehrpasz* gemma sanguinea. *Eryghoyete, eryghoye* — to co jest zabrane, rozdrapanem — w Pers. ارمیدن *erybydan*, in furiam agi, irasci — rixari — w Tur. ارکورمک *erykyrmek*, fatere pervenire, pendunere — ارمک *erymek*, Bepertance dissolvere. *Pratseone* — wespół zaproszony przyjaciel, źródło w Bankim.
Ape sudhenkoj epeudhereyloy, epe se dhenkoj, epeudhanhoj ten co w zabraniu tęci ma — ten co w zabrany wziął zobem ma uderzyć — w Pers. اب *ab*, aqua — زدن *zadan*, percutere — pulsare. *Ekeremon, ekeran* — naszydzeniem kolanem dzięcioła, do zrobia — wiśń. *Drhogno* — dzierżenie, niezaniechane. *Zopchastmas zopadastoza, zolodhastmas* — to, co się da nazyć zagoić. *Chrefetrnias* lepiéj *chreentrama* — zatopienie się krwi — płyn krwi zwyczajny w żyłach.
5. *Dzetocze* — ten co zwykł czynić, działać, — który jedaly rzeczy oddawszy się działa — który nic innego nie robi tylko to, do czego przywykł — w Pers. دشیدن *daszidan* saltare — recessus causa aliquo concedere, oblectare se, laetari — ad sanum lociter — saltare — frugesare — flare, spirare ventum — albo w Arabs. جهاد *dzyhad*, certare — جهد *dzhd*, ellaboratio, studium
Wilhhoy — to co krew burzy — obrewiony — wściekły, krew zaburzający — wilk.
Jata jatoj — wyługanie się w rozkoszy — poddanowanie — żyała posiadaczych bogaczów — w Tur. یاتمق *jatmak*, cubare jacere
D'hepetoy, d'hepetoj — samolub — sobkowicz w najwyższym stopniu, a który o wspaniałomyślności zwykł rozprawiać — w Pers. تبسیدن *tebsidan*, praegnantem, gravidam esse — تبسب *tebset*, corruptus, in nihil redactus.
Wiesnoj — ten co ze współbrata korzyść wyjmuje — lichwiarz — gwałciciel niewinności — w Pers. وسیدن *wesidan* — in minutas partes concedere — Fili fracti extrema contorquendo sine nodo connectere, aut filis plectendo jungere — oszukać, oszukać — fenare — mediare — w Arabs. وسن *wesn* fervens aqu — دم *dem*, lavare — watus, iudicium — وباء *waba*, egenere, rima, feminae vulva.
Zajroj, maroj — ten co wszystko rozdrywa, nieszczy, gwałci — przemoc — gwałt — w Arabs. زور *zur*, men-

darium, falsum, *aut adulterium rei* — w Pers. i Tur. زور *zor* potentia — violentia — vis — *gioj* — pachy bruty, guldy — w Pers. ابرو *aruk*, lens — w Arab. ابرا *iwar* sanguine perfundare — ابروا *mogna* ابريا *magia*, abdere se in angulum, to *zezorąge* — slabo!
Cwerzen — po jakim czasie — przez jak wielki przeciąg czasu. *Zezornen* — ten, co miał być zarwany śmiertelnie, — zezorzeny na ciele, zbityre.
6 *Sogelje* — jego *ana* śmiertelny zabwyci — on zakale śmiertelnie — slabo na wschodzie — w Arab. سن *sern*, continua futuri rem et omni studio curare, ac custodire eam — alterare, mutare *de statu* — factitum facere sequi regulam. *Engiełje* natomi *rechoje* — innego dłuż ole na ratunku — jeśli on ninem się ulomaryjo.
7 Patrz przegart piąty od No. 62, i dalej.
25. *Ejetadka getal* — wtedy, tedy na koniec, w reszcie. *Ejetakje, qets* lepiéj *qetsi kye* — to co się tam znajdują znajdujące się rzeczy. *Aihe, aste* — ostatność, rzecz ustawiona, postawiona — ściele, — sprzęty kulebne, jako to: sugielka, chusty.
Serwuce, siateruce, siqerunce — to czem się co ściera, ociera, dotyka — w Pers. سبك *sbuk* acceptus — politus, collocatus — سورلن *suruden* sculpere evellere — radere.
Barzmuce, barzugnęa, berzanuce — to czego się strzedz trzeba. *Ham* — także równie — Pers. هم *ham* atque
Weremoglł, wermaujje, wermagje — to czem się wyrówuje, ubezpieczyć powinno — to na trzeba obdiuńać, otrzymać z brudów — to co jak doznanie pełni potrzeba — w Pers. وورزيدن *werzyden*, mercere, laborare.
26 W tym punkcie trzeba taką konstrukcyę zrobić: *Cwerł ejetje, qetalje sterwuce, barzwuce fromwoen* — jak dalece owe sprzęty domowe, zarazę przyjmujące łatwo i strzedz się od nich każdego obowiązujące zapomnawają się, zarażają się także?
27 *Upene, upene* — tego się spodziewać mamy. *Ejetje, aeti sterwuce* — znajdujące się tam sprzęty domowe, z dotykaniu się wszystkim podległe. *Eejome, ayome, aofare fromwoen* — muszą się nawzajem zarażać. *Isotine umei werene, werne weregje* — one muszą być wystawione na działanie azaręg — źródło الحسن *hasten* بوالن *boden*, esse, fieri — وورزيدن *werzyden* naturam — acquirere.
28. *Kał ta wnrte yastdeyen calen* — kiedyż te chusty ze lnu utkane, z nitek obrobione często oczyszczą się zupełnie z zarazy nań upadłego całokt? źródło we Sanc. vtir, — starodawne vestis — vesta, kamizelka.
31 *Jeejinim, ijejinim, ayuinim, ayenue* — swinaszcza, kiedy to rzecz wyrobiona z wełny, ze skóry, z sierści. *Zemejenue* lepiéj *eomenwiat, eimenue* — zwieszcza, kiedy to rzecz z ziemi ulepiona, garnkowa. *Jaz aihał upeyetom, upenum*, lepiéj *upetom, upeitom* — jeżeli się na takową rzecz upadnie śmiertelnie.
Wa aiwe sepiyen — lub też śmiertelne zarazy na tę rzecz napływa — słabo na wschodzie — w Arab. نبي *nabi* nasci, germinare, crescere — نبل *nale*, pulsare sonum — abjicere — نبي *nabe* mundare putaem — w Pers. نيمو *naiar* curculo seu helicon etiam, to collo sol frendo aqui subladz apparentes — نيموه *naiaro*, ex tremitate saulissima praeditum gladus. *Ejevsepiyen, aiwesiptane sepi ruptare, aiwi niptyne* — to na się nań napływało — napiwanie — zarzygnało.
Wa awe eratyre, lepiéj *aeretyre, aeretyre* — to co, się nań narobiło, wyrzuciło, nabrudziło z odchodowych pokarmów — źródło وورزيدن *werzyden* laborare.
Wa awe sezyten, sezyten lepiéj *szyzegen* — to co się wymiotało, zarzygało — to co się zjadło i tem wyrzuciło — w Tur. يمك *yemek* comedere.
32. *Eyetadka kye*, *ajetadka ebje*, *ajetal kye* — wówczas ci, którzy są tą a nie inną rzeczą. *Fracae kereyten, kereyten, kereyten, kereyje* — aż między sobą, z dobrej woli połamią, podrą. *Niesa kenegen, niewkeneyen* uniknieniu, do zaczęcia zniszczą — źródło كردن *korden*, facere — كندن *kenden*, fodere.
34 *Franmulhegen* — przemyć mają, pomóżmi — słabo na wschodzie — w Arab. ممون *mamul* referre ad rem, ac pertinere ad illam — w Pers. شستن *asisten*, lavare. W Ruskim *zmabdat*.
Meyamene — wodniatość w ogólności wyciekłe z ciała — uryna — cipe cieczna — słabo na wschodzie — w Arab. ماءس *maes*, qui inter eundum corpus in latera movet qui superbi est incessus — ميس *maisa*, mulgens
35 *Jitsymue, ulkmue, aiamue, umue* — rzecz niby żywa, żywana, pulchna jako wełna, sierść skóra.
Haykmeyen, haukmeyen, hakmeyen — aby practurli przemaczowali, obrzucili — w Pers. هنكيدن *hengiden* turbare.
Bandkeyen, bandkeyen, wedatkeyen — niech wystawią, wywieszą, aby połyżo. *Thrim mamhaj upe bandkeyen vascomem* — przez trzy miesiące niech te połyżo, wywieszone na słońca.
36 *Ubdeymiec, ubdeymue, ubdemiec* — rzecz utkana z przędzy — słabo na wschodzie — w Arab. ويلد *ewled* in magna est familiaris angustia versantes familiae ويل *wehel*, teri motum — ويل *weiel*, qui durum agit vitam, et in malo est statu. *Himkmeyen, hekmeyen, hekmeyen*, lepiéj *paotmkeyen* — niech oczyszczą niech przetrą.
37 *Eredey, nemo eyey eralaytyen, eredeeyen* — to co z ziemi się sączy — woda źródlana ze źródła wzięta — słabo na wschodzie — w Arab. ارض *arz*, ars, terra — NB. Uszanować trzeba na ten wyraz *ayew* niech aby wtenie, — on nas dowiedzie do wywodu jednego dziś narodu w Europie.

38 *Erównym, erzónym, erzowym* — szedowszą, najczystszą, najdroższą — w Pers. ارجمند *erdżomend* rarus pretiosus, eximius. *Chwedroo, chawedroo, chowecodroo* — to co ma pragnienie łączenia się, wdzierania się — brudy w ogólności — nędzny — pory miesięczne kobiety — chuć namiętna — w Pers. خوشوار *chuszwar* خوشخور *chosztor* خوشگوار *choszkwar* suhacidus — suavis — słabo!

39 *Ha chotkrwgm, kochwelkrwgm gorwgm, gorwgm* — ta zdrojowa woda wzbudza w człowieku chęć miłości, chęć ku lubieżności, — chuć — ona ogrzewa zarodek w łonie matki — źródło w Pers. خواهش *chusten* velle, گرم *germ*, calidus, excandefactus — fervidus

40. *Ha chtetrwgm, chtudrwm pywmi* — ta zdrojowa woda wzbudziwszy chuć i matki nasienie zapłodniwszy pokarmi go potem

41 *Kod ta wwatre pyte frawsiti* — komu się przydadzą te chusty do nadziewania a zdejmowania?

42 Patrz rozdział V. № 161—7 dalej

59 *Praskoret, frandacat, frankret, frasharat* — ten który się dotknął niechcące, — który zakosztował niepożytkiem — źródło w Pers. بوسیدن *buszyden*, libere sumere, فرا بوسیدن *fra buszyden*, kosztować, kosztować, beniadzwać.

61 *Gornikoj* — ten co wszedł głuso i dał się zachwycić zazaić — w Pers. کردن *gerdyden*, capere — iter sipere incipere کدامدم *gerdonkien*, vertere, invertere, convertere, versare — circumagere — کردانی *gerdan*, Gyra vesna — girans, qui convertit — کرداب *gyrdab*, vorago, vortex aquae, gurges,

Kerelosweco — ten co jest działającym, sprawującym — w Tur. کریک *kermak*, *kerstmak*, incidere.

Zeradkoj keretteweco — co i szkodliwością działań swoją — w Arabs. ورار *zerar* morikeri, ضرر *zerer* nocere noza.

62 *Syws, spens* — śpiąc śpiący — kiedy nawet śpi. *Dopdeo, dopdeoj, dopdero* — ten któremu to dać trzeba — ten nad kim czuwać trzeba.

Czatwenof czatwoenoj — ten któremu oko dać trzeba — ten oko być ma. *Tjorce ware spoti dopdere czatwenof* — takowi ludzie zaradni, gdy nawet śpią, zawsze nad nimi potrzeba — w Pers. چشم *czesm* oculus.

Tjarcze ware, hacze mildorayn — takowych ludzi z oka spuszczać nie potrzeba,

63 *Tje ojciśym potti urewje, srwl, srwi, srwl urewol urewol* — takowi ludzie, zostawiliby w najpospolitszym zawsze stanie zdrowia.

64. *Zywwalyu lewwyti* — nie oczyszczą się na wieki wieczne — Nb. to litera *a*. jest przeczeniem, — więc powinni się oczyścić. *Pocwypets lewwyts jeweco, jeweteywce* — bo po tym przypadku, nie zostaną bezdzietni dopóki jeszcze na świecie będą, a nawet gdy się już przejdą, umrą.

65. *Mod gystlym gutkym gujtlwym ciptwi froberwjti* — któż przygotowaną wodą nie obmywszy trupa, do grobu go weźmą?

67. *Sujncf, swwj* — pot — doskonale pracuki. *Modeckeywnce, modka ekyywnce modka gawwe modkeckyywnce modke eckyywnce* — ten który już zdechł, — jako nieoddychający — słabo na wschodzie — w Arabs. ادیم *adach*, salvitudi formula — vir dignitate conspicuus.

Kogwdwtwnce eogwdetwweco — niepogrzebany, nieoczyszczony nieobmyty, — którego się nie obmyło. *Bewsyti, kerete* — coś go nazwą, wystawią, uczynią corpsycem.

Drwwoyiy drwetoj — ten co cierpieć musi odrzucenia — w Pers. دریدن *derydan*, laterare.

68. *Hejwwdkoj* — ten co się piękni, rozpokłada, zalega na wiatr, na kończyn z strony nagle umarłego — w Pers. هجیدن *herjden* vexare dolore, molestare, affligere, torture irritare i Umbiare, kostre Degluberse cutem ovis

Tje hejwwedkoj ewwtrakje eogwdwwwmce, lepiij eotdwtwne eogwdwwwm eogwdetwne — ci wszyscy, którzy się rozpokładają i pieszczą pokotem na ażurze nieoczyszczonej po niezmarnym. *Bewwyti, bewwgti jeś wawe kerete drwwoyiy* — muszą cierpieć na duszy, pomarłemy

69. *Tje — ci ludzie wszyj olwwwdwj, kórzy* — *zamoj dopwwj dwtolye* — te rzeczy, co trzeba ziemią obrzucić, w ziemi zakopać. *Gwwwmy, gwdwmy, gwdwmy, gwwwd, gwdwwj* — aby się tym sposobem oczyściły. *Dwdwi wafrwlye, wafre dye* — a ów ił śniegiem obrzucą — słabo na wschodzie — w Arabs. وفر *wefr* plenum, completum esse

Multum ac copiosum esse — obwinięte *Upa wrwwtoj* — wstrzymując, że się już naraz odegnało, oczyści. *Srwe tyj wrwwtoj* — to co się już oczyścić musiało. *Chrwjtwlye, chwidlye chrwjrwlye, chrwpwlye* — w zadaniu, że to co z chropowatości powstało jako zdra, już się starło — w Pers. خرپدن *chrypden*, *chrypden*, cortex — arderem, vel ferrorem faciei letentum locans — خرپله *chrysle* puella — gallar verecunda, matrona.

Egwwtoj dwdwwdkje, dwdwwdkelje dwdwwdkoj — ci którzy przez to ciało przeszłymi stać się muszą — słabo na wschodzie — w Pers. دردیدن *dardyden*, furari.

Eogwdwtwmwn, lepiij eogwdwdwtwne, eogwdwtwne, eogwdwtwne — osoby go choć zchłostać powinni — osoby powinni go spłókać przed pochowaniem, bo inaczej, one same, z niebosszczyk, bezdusznymi zawsze będą — być muszą. *Jeś pwwt wwe, nwwe, nwj, kerete, kerwjte drwwoyiy* — bo inaczej, oni, a razem i ten nieboszczyk, na duszy frasowanymi będą. *Jwj wwre kerwjte, nwwdwrwe wwj kerete wwwdwrete drwwoyiy* — ci ludzie bezbożni, tego nieboszczyka duszę wystawią na udręczenia pokuty.

70. *Tje ojcwym ciym eiswm. lepiij ojcwym potti wrwe srwe srw. srw. srwji* — ci ludzie niezbłąkani, chociażby

potém zostawił zawsze w zdrowiu, *mogą się na pewno spodziewać iż za pojawieniem się zaraz do nich się oni* najpierwéj przyznał.

72. *Ejerne, ejerne* — to co się ukształciło, do imania, do noszenia — nosidło — mary

73. *Jež emez jhockte enenginckte emz ghoekte* — jeżeli już łupine przegniłym trup — źródło w Arabs. عجيد *gleyat*, tanfra cadaveris *Kerefs. ukraj wezyj* — krew z żelerwo jedzący powiewając, ptak żarłoczny — słabo na wschodzie — w Pers. كركش *kerafs* species serpentis parvi et cruentaria — w Arabs. كرفس *kerafsus kur fous* modus acuidendi ita, ut quis natibus insidens femora simul ventri jungat, manusque vel suppenat maxillis eet cruribus injectis nectat — كرفسى *kerfous, kyrfou*, certus consistendi modus كرفس *kurfous* dictus.

74. *Hstorz, wytuzz, wztuzti drodzy, jež kuzkuym kuzkfngm kuzkwym* — lecz chociby tam z trupa już wyciekła posoka i już przyschła.
Frotzte frotzkm drodzy — chociażby to nawet rozlazło się między porami drzewa bardzo szeroko i długo.
Jež kuzkmyn, kuzkpoym, kuzkmym frotzbaje — chociażby to nawet przyszło pomiędzy porami.
Jež neptenyn lepiéj *nezptenyn, neftenyn, nezytenyn* — chociażby to nawet wyglądało jak napłowane — słabo na wschodzie — w Pers. نسب *nasb*, haerere tenacius, inhaerere, affigi — *fuznt ense* — w Pers. نسايدن *nasaiden*, signare, notare

77. *Emkeo emkeo* — one, takowe mary. *Zamy nekaithyn* lepiéj *nekaythyn* — niech obrzucą ziemią i niech pokryją tak rana jakoś. *Punt czathrutenyn cretkrtenyn nuthranyna kekwel apej* — potem polewszy, niech przeciąga a no ze czterech boków woła — słabo na wschodzie — w Arabs. حكر *hekr* contemnere, vilipendere — حكرة *hekret*, frumentum, commeatumve colligere, et revendere in augmentum annonae tempus — w Tur. اكمك *ekmek*, serere, conserere, seminare — اكمك | *egmek*, flectere inflectere, curvare
Warnetzegm, warnetzegm, wmarnetzegm — niech się postarają to uczynić zupełnie, t. j. dokonale przetrzeć i wysuszyć — słabo na wschodzie — w Arabs. وشم *wesm*, perlinire laevicem et implicari

78. *Aeť yen nnaaz enez ghoekta enenginckte* — ale jeśli trup zgnił.

79. NB. Z powodu jednego języka, słowa i przysłówki sprzedziek punktów docemniewają się w następnych *Frotzlmie frotzlhaje drodzy* — lecz gdy wypłynęła posoka z trupa szeroko się rozlała między porami drzewa całego. *Frotz..z frotzlm frotzlm frotzy frotzej drodzy* — i już pomiędzy pakami rozlał się, maże się. *Jež nepenyn*— niby to jest najlepiéj — źródło فرو *fro*, intro — بارو *baru*, brachium.

81. *Ejetewoť kuzkmyn eyemnyn* — byłyby takiego drzewa zrobione te nosidła, takowe mary

82. *Ipytewoť chreoedeenyn chrojtuleenyn, chreoedeenyn* — byłyby to mary z drzewa smolnego, świeżego, przy lipczywego — słabo na wschodzie — w Pers. حو وسعطي *churuyden*, inpetum facere — ضميس *besten* بدلى *bedm*, esse fieri. *Ejetewoť chreoedeenyn chrojtuleenyn chreoedeenyn* — byłyby takowe mary popękane ze starości, albo z przemoczenia i miałyby szpary głębokie — w Pers. رداشي, *semdantes*, attollere, nafarre

83. *Kaď to perecze msenweze, me strecte yeudeyen enkeo* — kiedyż i jak uczynić znowu można będzie nowe złoże, albo wszystko to co się tu robi, co się dzieje? źródło w Tur. يك *jenek*, renere, يمس *jengen*, frustra, bellaria.

85. *Ikee eynez, kene eynez, kewe ejneeje, kewej eyneej, ikee jejnee* — takowe uczynienie złoża li tylko następującym sposobem da się uskutecznić.

90. *Frobazn, frobazn, frobaz..n, frobadzy, fro maku drodzy* — ale jeżeli wyciekła tam z trupa przegniłość na palec szeroko. *Jež kuzkmyn* — i do złoża wsiąkła, przyschła — źródło بارو *baru*, brachium — حسك *chosk*, siccus aridus. *Wybnzu, wy bu..a drodzy, wy bu..j fro wy btuzy* — jeżeli szerzéj nawet i głębiéj to się rozlało.
92. *Ejeveť kuzkmyn yeuenyn* — byłyby takowe złoża dojrzałem, lub nie — w Pers. حسك *chosk* siccus. źródło w Tur. يك *jenek* assere.

93. *Ejeveť kerenteyn ekeratenyn* — miałyby to być złoże już zgięte, lub prawie nie takie, na pieru słojące — w Pers. كرسمعق *kerayden*, contravertere — frallente aalne — curragari, in se contrahi *Ejeveť doretenyn adretenyn*, lepiéj *dreitenyn, deretenyn* — miałyby być wymłócone, wydrzewiane — lub niewymłócone — w Pers. دريحق *deryden*, lacerare, rumpere — reacere — NB. ten wyraz został się w ustach drewnian
Eyeveť chastenyn echastenyn — miałyby być życzliwem t. j. gotowem do użycia lub prawie niegotowem — w Pers. خواستن *chasten*, velle. *Eyeveť etenyn, eretenyn* — byłoby błogosławionem, albo niebłogosławionem, nieszczęśliwem *Ejeveť bachtenyn ebachtenyn* — byłoby szczęśliwem zupełnie złożem, lub nieszczęśliwem — w Pers. بخت *bacht*, secunda fortuna — felicitas, prosperitas.
Etenyn, etenyn lepiéj *atenyn, eratenyn* — to co stało się rzeczą zbytnioną, dokonałą, pospolitą — źródło w Pers. بودن *buden* شدن *suden*, هستن *hasten*, esse, fieri — NB ten sam wyraz z przeczeniem *Enetenyn enetenyn, enetenyn enetenyn enezzng*. *Eyeveť etkraytyn etkraytyn etkrayn* lepiéj *tkratenyn chrytenyn* — byłoby to złoże już przygotowane do zetrzenia we włyżnie do zasiedenia.

94. *Jež, eytju yy mnadeyame bezzzam frozevaeta, frozevaeta, frodbenotje, frozenaotje frozenee ejs* — a w takowém zdarzenia kiedy znalazł się wiarą Boga czcicieny Doktor zręczny, umny i bogobojny, który dla bezo-

nia, w różne domy bywa przywoływanym, wołanym — źródło w Pers. بودن *budan*, esse — NB. Ten wyraz *Bejemiem* ku zazywaniu, ożywienia, — aby leczyć, aby uzdrawiać, — ma jeszcze slabe źródło w Pers. بنستن *bunsten*, oportere, opus, necesse esse.

96 *Katory* — który jakowy jaki ze dwóch — NB. Ten wyraz czysto zachował się u Rossjan. *Pewerey* lepiej *pewerey, poparey, pareey* — potrwały, w Ruskim porwej. *Amaywacąin amaywaccąin ...* — aby mieli aby otrzymali. *Katory pewerey amayowaąin* — któryż z tych dwóch którychby ma najpierwiéj otrzymać doktora?

97 *Jeśl pewerym dygeneryowany kerestyat kerestet* — a gdyby się tak zdarzyło że ten doktor zaciął lancetem, lub lekarstwo zadał wrogą Stwórcy człowiecowi. *Ekce hy meiryeike meirynijon, lepiéj meryat meranaje*, aut rynis meryais — a za znalezyby się tak że on musiał umrzeć, musiał umierać.

98 *Emematy ema meiey ...* — takowy doktor nie powinien się dawać pozywać jako doktor dopóki mu życia stanie — on wyrzec się ma sztuki leczenia.

99 *Vacze, vacei* — to, co mógłby być zło — źródło w Arabs. ... — w Pers. ... quis, quid, quis, qualis. *Wyvadkaceić* — ten, co dajo się pozywać, jako powinno dania ratunku — w Arabs. مدد *medad*, auxilium, subsidium. *Wywadkeyąin, wywadkeyąti* — ... ma się kazywać powołującym do podejmowania. *Kerestą kereta* — ten, co ciął ma, — krew puszczać — źródło كردن *kardan*, facere. *Ivisyat, visyat* — aby na lancet stytować ubijał ludzi — w Tur. دا *jara* vulnus — ارشك *urysmak* tentare, pervenire — ... *parsianunak* vulnerare.

100 *Yen maadeyeana wywadkeyąin* — a skoroby jeszcze po takowym zdarzeniu niemieli się kurować człowieka wiary Boga. *Wywadkaceić wywadkeyąin wywadkeyąje wywa dbeyąin* najlepiéj *wywa daceić* — jeśliby podejmował się dawać na lekarstwa i zaczny — słowem jeśliby chorego ciął lancetem, dawał lekarstwa wewnątrz i zewnątrz, i, aby ubijał i groza to poleconi.

101 *Pere kje vistoiey, ...* — takowym sposobem, żeby ich musiał ubijać samochcąc — *Ba-jatam* — on, powołowany do życia po śmierci — w francus. revivre. *Cakeyat cakeyat cakeyat* — musiałby wyjść, musiałby wystąpić — w Tur. چقمق *czykmak* prodire, emanare, ascendere. *Bealky* — istota która zawsze być ma — dusza nieśmiertelna — NB. w tém słowie widzimy Budystów o nieśmiertelności duszy rozprawiających. *Werenkye* — za swoje uczynki — w Pers. ورزیدن *verzydan*, exercere. *Cakhoye ...* — karany kary godny.

102 *Jeśl kereyteat ... dereat* — gdyby takowy doktor zaciął lancetem pierwszego pacyenta, który zdrowia i wiary Boga z niego prosił, gdyby i lekarstwo mu zadał i żeby słabo nań działało.

103 *Awatey ... —* niech się nazywa doktorem i daje praymuc do używania — NB. stąd powstał wyraz ...

104 *Wany wywadkaceić, wywadkeyąin, wywadkeyąin, wywadkeyąin* — wszystkich podkowcownie on może pobieżnować, leczyć i doktorem się nazywać. *Wany kereyta kereytu kereu* — *bejetayat* — wszystkim w owym złych krew puszcza i leczy bo za pewno wyleczy.

105 *Atkereveceu bejetayat* lepiéj *bejemaeyat ... bejetaeyat* — kiedy ten doktor wyleczy sługę kościela, za da za to podziękowanie w imię Boga. *Dolonayat ... dolonayat* — on ma dać pawinien. *Peray afrateyat* — ten kleryczek da mu za to na pierwsze dziękowanie w imię Boga — źródło w Pers. افراختن *afrachtan*, exaltare, celebrare, efferre se — افراریدن *afraridan*, extollere.

106 *Nmaneiye, nmanaiye* — mający mano — gospodarz domu własnego. *Dmanay nmanay* — ten co rządzi domu swe, rządzi — dom mano gospodarza. *Nimanu natemen ...* — niedorosły wół, byczek dać się ma doktorowi w nagrodę — w Pers. ... *na tenam*, nie pełny, nie cały — w Arabs. تمام *tamam*, finis — w Pers. ... *reda*, valor, pretium.

107 *Madhemen staoram* — to ma jest pośrednim, niedorosłem a dorodniejszej gospodarki przeznaczonem — słabo na wschodzie w Arabs. ... *modh*, res non septa circumjectis peinis — parvam rei ... causam.

108 *Eghryos staoram* — ogrzewacz zywiołu rolniczego — ogień, bo byka nazywa Zoroastr *Bagha*, słabo na wschodzie — w Arabs. ... *ayra* impulsus, instigatus — ... *ayra ... ayro*, pulcher — w Pers. ... *ayra* tumor quidam carneus glandularum, babo struma, omne indoneus in corpore tuberculum.

109 *Deakoyaca, deakoyaca, deaku* — sprzedający porządek — kupiec — w Pers. درنگ *dreng*, aureum fascie, sagma, sarcina — aequilibrium. *Wackten ... mackasee* — bydło zwierzęta w ogólności — NB. ten wyraz dał francyz. *vache* — w Arabs. ... *mekaryd* ferum, silvestre, indomitum animal. *Jeghtem, jeghthem, jachtken, jachtem* — jarzmo wołów — NB. ten wyraz dał Łacinnikom *jugum* — w Tur. بوق *jok* onus — ... *jukkunak*, onerare, pondere gravari.

110. *Kadhee, kadhee, kadhee, kaaua* — Osioł, oślica — słabo na wschodzie: w Arabs. ... *kata* compresso gradu, ala atque alii incessu — in modo incedere — ... *ketu*, famulari servire — ... *kaif* quadrupedum oestris gyro alatiores semper iarum stimulatas habere jumentum — w Pers. ... *ketu* vena sub collo equi. *Pohyn nawhyn* — żoneczkę chodzącą zawsze u boku męża — żona cnotliwa.

111 *Wysoy, lepiej: wysoyś, wsej* — cały całkowity — wszystek — wiek, wiecka.
tavor, gevoy, gevoyś, gvaś doyovoy — krowa dająa, dojna — w Pers گاو *giav*, bos, taurus, [illegible] *pojden*, color
112. *Jispo, aspy* — kobiałi — koń, klacz — w Pers اسب *asp*, equus.
113 *Ustire, ustire, ustr* — wielbłąd samiec i samica — w Pers. شتر *oshtur*, camelus.
116. *Nitonem sioron* — [illegible] — ciało w ogólności.
117 *Emmojem, omnem, emmojem, emmensem* — ta latota, co się nieimu u około domu chodzi kokosz? NB. Ten wyraz mamienie nam wyłóż baranów — słabo na wschodzie — w Pers انیمجان *emajem*, plangere, lamentari — w Arabs. لی *ommyem* yuyn — nomen avis, quasi columba similis est, sed nigra, torquata, rostro pedibusque rubra.
118. *Pojuru, pouru, pouru* — pełno, [illegible] — w Pers. پر *pur*, plenus.
Bejobane, bejoone beyonova, biacze — ten na bytowanie daje, co zażywia — doktor *Haydamooyt, hedamoogo hedamooyt [illegible], hapdamoojtye* — ten co równie też samo należe działać — współzawodnik — w Pers. [illegible] *hondoden*, wismlim considere rem, حجمن *drusem*, quaerere investigare, scrutari, [illegible] *hom*, atque
119 *Xeroij* — ten co ciągi [illegible] dla uzdrowienia — ten co krew puszczać miał *Bejesempetae, bejerzyjacze bejo [illegible], bejetazie, bepetenzere, bensseste* — aby zażywiał na pewno — aby leczył.
120. *Ikra ikri* — jutra — ostrożność — przezorność. *Kjesoy, lepiej cesoy epodwoj sys ruti, sys stikepetemmem* — mechan zyje na wieki zdrowo i szczęśliwie takowy człowiek jako lekarz.
121 *Jey nevz elemoj fesne urrethepe uredhepu urethepu bejetegoś* — człowiek leczący samemi korzonkami błogosławionym jest niechybnie.
122. *Cieostem drabey uroanem acer, awire svtje agevje* — po jak długim przeciągu czasu ma się zasiać i zasiać na zawsze ów grunt? NB. wtyra ostatnim wyrazie litera r przypadkowo zamieniona. *Mriye, triete, tristo, trietje sorge vadhom, vadhonja* — gdzie mieszkańców przeznaczonych ranonam, zakopywano? *Daresye, dreayaś dereyoś semoj beceosti, becolcyje, beceatje, becoaye* — aby na nowo bujnemi plonami darzącą ziemią się stała?
124 *Nikagil nikagilje nekaofi* — gdzie były wkopywane — źródło w Pers. کندن *kenden*, fodere — [illegible] کننده *kenende*, kopiący, wkopujący — من می کنم *man me kenem*, ja kopię, wkopuję. *Hueś senay wenooaye* — aby mogła być ziemią plonodajną.
125 *Pasere wradhem, wrailem, serrailem* — po 50 latach środkowych wodzecznych w pełni upływionych.
126. *Dachme dachinge dachmyje* — to miejsce, gdzie się co godzi oddawać chować. Smętarz, mogilnik, wściecz ochronne — w Pers. دخمه *dochme*, area funeraba — sepulcrum.
127 *Nay, na* — to co nigdy być niemoże i nie jest. *Nejoś nay pere ekeoś* — to się nigdy na co innego nie ma przeróbić. *Jeś ojebe yeyem yemoy rapetheoś* — z tego następnego musiało to, że zmienione na wieki przebywywiczyłby się — słabo źródła w Pers. [illegible] *benmeaten*, sedere — [illegible] *benmeanden*, ponere sedere facere — [illegible] *benimeanden*, infigere — ponere in signum — راشد *rajid*, pabulatum incedens vir — pabulator, qui pabulatum utitur — [illegible] *rüden*, [illegible] *ryd*, qui anonceravit alvum — رویدن *ruiden*, crescere
128. *Heckteyeto hichojejme, heckageam, heckojejaee* — zaszkodziłby — byleby taki człek zaszkodził i dokonał. *Anvat ej, lepiej estomoy* — ten co został, i miał na zawsze zostawać. *Ejetejetwe dachmegetwe wykoaje, wykopje, wykoaje, wykman* — spoczywającego na mogilnisko wygrzebaliśby — w Pers. کندن *kenden*, fodere.
129 *Jeśhecte, jaś yeme* — byleby kto taki śmiałek. *Mys ejetejetwe mje eketja syw lepiej esetejetem esetejetem lachmeyam mevmosye* — aby we mnie spoczęte ciało wykopywał, ususzał na smętarzu, gdzie wykować miały. *Pestim, petem, patem, lepiej pete sen jemoy eekeś* — takowe śmiałków, zawsze i zawsze głębokie zamyśleć, zmyślenia być miał
131 *Unereaten* — to co jest w całku uczynionem — słowo w liczkach zewleczonym, sowiecznemu — w Pers. ورزیدن *werzyden* acquirere — przestawać, exercere
132 *N jaś syś zi ebol* — już takowy człowiek dla towarzystwa ludzkiego żyć nie będzie. *Pmir rysne* — już i tego [illegible], przepadnie. *Dewi aevi neeja deve moiayoj, [illegible]* — zakrzewiona w ludzi wiara świeconych myśl o życiu doczesnem i wiecznem, przepadnie o tego na wieki. *Eve stenisoś, esestemahod ese stesleś* — myśl mówię o nieśmiertelności duszy o której on stale myśleć był powinien.
133. *Frasa* — takowy człowiek już myśleć nie będzie ani o tem, co na przód oczymo. *Fraye vahuetom, vechjeastom* — on już myśleć nie będzie o przejściu z życia doczesnego do wiecznego. *A elaje eheu ahoya* — już takowy człowiek myśleć nie będzie aby sobie zaskarbił wieczne posiadanie nieba — źródło w Pers. عسعی *kesten* مودن *buden*, esse, fieri — NB wyraz *fraye*, ma źródło w Pers. امدن *amaden*, venire, advenire.
134. *Abereseyeneś syś lepiej beredayeotye syś* — jeszcze lepiej *bereyenoyheeye* — NB to czysto dank po ruski *beredsyeeto beredaysto syś syś, a beredayeseti sye, aberesyenoyś sye, aberesyeneś myeye* — takowy człowiek myśleć nie będzie ani o tych utworach, które dusze jego stracą w niebie i przyświecać jej wiecznie będą jako to gwiazdy księżyc i słońce.

Sterujacce strojsene, strojsaem, strojecme, traj ece — utwory sterujące w blasku na niebie — gwiazdy — w Pers. ستار *sitar*, ستاره *sitare*, stella.

135 *Ketmez ije* — to utwory niebieskie na to są przeznaczone. *Barozyem jey baralezyen, baralzan dathewe* — aby przyświecały na ziemi człowiekowi na żywie a w niebie li temu, kogo Bóg wszechmocny na szczęśliwe życie nagrodzić postanowił.

136. *Usste like tje, ustje like* lepiéj *ustelikje nerem* — oto to jest, co podciągnąć koniecznie musi takiego zalu wieku — źródło w Tur. استه *ueste*, اوستنه *uste*, اوستنه *uste*, ostio, ایشمک *ettmek*, facere, اوتلوق *olmak*, esse, dem.

Jej ulkgesterskat, ulkgje daeshaaf — który kiele wydobywać, odkopywać, wygrzebywać. *Henne enkerl enkerl enkeyl enkaf* — a tamtędy to, co zostawać w spocząku miało na wieki, — co przeznaczeniem było.

Eilkgederrdem, edkgu damdan, ilkgederrdem — to co miało zostawać bez poruszenia — źródło pierwsze, oraz قسمی *kesm*, دردی *bulon*, اولوق *olmak*, وارمق *varmak*, *esse*, fore.

137 *Kwe ede dejensj* — co to są dalsi za nowi prawodawcy w kraju? źródło دادن *dadan*, dare

Kwe dajensyeng dejensyeny — którzy to są ci, co już dali takowemi nowemi prawami od Boga niby na danemi oświeceni zostali?

Kwe dajenmen keqdverrmy, keqdverrmij — co też to są dziś na ludzie, którzy dla oświecenia się niby ist s nowa prawami Boga, zachęcają i wabią drugich, aby jednemi drzwiami, wszystko co żyje, zbierało się?

Kwe dajenmen, ken petemy, petemj — co to są dziś za nowi prawodawcy, którzy i sami taką ustalenia takowych praw, i drugich doń wabią, aby się na posłuchanie wszyscy zbierali ochocze zdąsali?

Kwe dajene keqdverrqai, keqdverrntje pemmesyelwot, pesceesyelwol, astepieralece — co też to są za nowi prorocy prawa niby Bożego, którzy z przeglądem wszem udajają do domu jednemi drzwiami w 60, aby ste drugich serca zgodził? w Pers. غمولیدن *ghmmouden*, demutare — ojczecere — غمودن *ghmuden*, mutilandum esse — NB. tu się mowi o niebezpiecznéj sekcie dla ciała, jak to zaraz ujrzemy.

138. *Ejetezsene, epetsje peeti ejetekjetwe* lepiéj *ejetemee dachaejetwe* — są to owi ludzie namiętności oddani, pracy do potu czoła służbijący praw jedynego Boga nakochający, a którzy w przedmiocie rozkoszy ciała, zajęli się budowaniem soborów, li w celu zbiorów zadowolenia.

Jeff, jey peeti aye ame, ayeeme, ayezeme, aye zeme beveqci — do których to soborów ubiąła ochocze wszystko, to, co dla rozkrzewienia i podtrzymania w emocie, święta ziemia na sobie nosi.

Urdepate, ueste — w celu udoskonalenia się niby w prawach przeznaczenia człowieka — słabo na wschodzie — w Pers. i Tur. اوستا *usta*, استا *uste* magister.

Usdente, urdente — w celu nabrania gruntownéj niby nauki życia człowieka.

Jekeye nerej kriste nuiheyezeqte, nuelkeyezetye, nekkeyezeti, neelkejeet, neelkegeeti — a w istocie, aby tam całe wiek ubijał na dzezy człowieka, gwałcąc się otwarcie, chętnie.

139. *Hee* — ten, jemu, im, ma się, zbiera się — tam dotąd — im to jest. NB. ten wyraz pochodzi od *hy* — ten tam — *ów. Hee ede dejensj* — tym ludziom bezmyślnie li takimi być prowadzaćami, prowadzę bodi do zarządu, zbierając się nie na modlitwę a na zadowolenie ich chuci.

140. *Mensyen ha, semeyen, meyen* — na prawdę powiadam — to prawdą być musi, gdy ja powiadam.

Genesh, genkesel — aby się gościli — źródło گایدن *goyiden*, colre — گمیدن *gmeden* fostere, patere — عمیدن *ghmeeden*, decutiare, epsunere. *Weyeqeti, wygroti, wyrpeeti, weepayi* — aby się weselili, wyjrży wali, łączyli — NB. ten wyraz znajduje się w pierwszym rozdziale.

141 *Jethe* — w tych tam soborach tak się dzieje istotnie. *Ejetekei enkoey enkey* — jak to się dzieje zwykle i może u pojedynczego człowieka. *Jaf aetweqti, aetweqte, aetesti* lepiéj *aetweqt, aetweeti jejlem jegem* — który może wpadłam małżeństwa na wiek swój chęcąc. *Jey metyale, metyak metyalem cherate chate* — ten sam, zachciawszy jaść, powiada zwykle do żony — źródło w Pers. موژه *mostek*, parvum cilium, palpebra eam lpsaque palpebra موسیقی *musyk*, harmonia — چون *chunden*, numere, edere — چوسیدن *chesten*, cella

Heezras, kayeras, keyeores, keyeres, keyeres, keyeres gemme — uważaj dla mnie, przygotuj mi potrawę z mięsa. *Chanten cheresi, cheriti, cheriti* — i ona mnie jeść to dorogo przyjmie.

142. *Nevate nenqte nenqet nenvte nenesyale* — ona mu nie zylaie ha, ona — NB. ten wyraz został się używanym w Arabii. *Ejetje, keqrte, ke eyeti, kenje* — ona mu da mieć, otrzymać zadowolenie chęci. *Jey metyale, metyel naveqyele cherate cherete cheraqtje cherqtete* — tego tęgiłka, ona nakarmić musi. *Frowenegyeeti, frame nyentye, frowneqyeeti* — on tylko nagiem do niej przemowi — on tylko krzyczy mo.

143 *Jezi yei* lepiéj *ejey yei, ai* — niech się tylko urzeczy odyja, dusza nowego życia nakierze. *Eto dajmennen* — on w tem momencie znowu obdarzonym być musi i będzie. *Rnpetoi ekey repley* — on znowu grzeszy swoją spocznie — on się znowu nasyci — NB. ta litera *a* powtórzenie zaraz znamienująca, zachowała się we Francyi i u Łacinników — słabo na wschodzie — w Pers. رویدن *rujenee* operimentum facial — روید *rupe*, argentum — روبودن *rubas* rapere — w Arab. ربحي *rebk*, ربکه *rebkhe* confusus, turbatusque in angerio — روبه *rubet* fermentum lactis — segmentum carnis — sperma equi, quod in coitu excessit — necessitas, res, facti, curatave necessaria — intellectus hominis, jubenum, tarditas, torpor, pigritia.

144 *Wyspom a obwod pod sjoto gustum gustus gustus* — wszystko młode i stare, a co jeno chce się widzieć po bydlęcemu. *Upenkoczuti, upenkoczuti* — dopada tam i upada ochocze — słabo na wschodnie — w Pers. کوچیدن *koczidan* vexare, dolere molestiarum afficere, tentare irritare — w Tur. اويمق *oymak* oculari
145 *Hyn lewoncji ochoczo, ochotno* — tam wszelki mężczyzna i niewiasta, zaledwo do siebie wejdą, tuż miłości wszystkie posycają — NB. ulicznica w Krakówie ochał.
Geremacza geremacza — tam natychmiast po pałeniu się grzeją — źródło w Pers. گرم *garm* calidus.
Tefnacze, tefnacie — palnę się — źródło w Pers. تفتن *taftan* calere, accendere
Nagawnecze nagawczi nagawncze sarentarze lepiej *sarantarze* — a choć ci ludzie płci obojej są sobie nie znani, obcy — tchnąją się jednakże wołnełakim sposobem — w Tur. صقمق *sykmak* premere, comprimere صارسمق *sarsmak*, صارسمق *sarsmak*, concutere — Tremere facere.
Eghajatacze, eghowacze — jawne grzeszą — będąc w grzechu jawnym — w Pers. گنه *g.* vitium peccatum اغشتن *aghyştan* madefacere — maculari, mollescere — pabigeudo emolliri, اغوشیدن *oghuşidan*, maculari —
Pojawtoj, pojartaj, pojartaj, pojartaj, pojarwny — to, co ma być poraz pierwszy uczynionem — dziewica — prawiczka — w Pers. پور *pur* filius — stimulatio ignorantiae
Eun werenj, werenj — tam być musi zhańbioném — źródło w Pers. ورزیدن *werzydan* facere, exercere — عروس *arus* sponsa, sui sponsa
146. *Meżyc* — mieszkańcy w ogólności, — tak młodzi, jak i starzy. *Hym merencsyptome merencsyptome, merencsyptome merencsyptom* — oni tuż umierają się dobrowolnie — źródło w Pers. مردن *mordan* mori.
147 *Pawce kys, kyj fratowy frateny drotyn. dotu* — potem, ci ludzie chcąc oddani, bal sobie wymyślają, dają
148 *Tejoca* — takowe niewiasty dziewice. *Jo kenu chretum, mategy* — mogą chretbegu — oko dziewice, które to przez mężczyznę krwistego silnego, mnogo były okrwawione. *Ji gil patti tuts n.otti* — nie idą siadać do uczty
149 *Thrdujn, thrdym, thrazcum* — w tym kółku trzy razy raz porza. *Ejatopicu, ejatyn ejatizum ejatopicu*
echtejom dezyrpoj — magiczna dziewina znowu stękanie nad sobą w chrabanu,
Trezglonti, drendanti, drendanu, daregdanis dregdegnis — drżeć się w bólach mnie.
150. *Kawtotce* — odpoczywamy może po tym sodomin bolu — Kiczało w Rusinu odośdarowy? podarowany
Dwemocze, dwemecze dewymocze — podwójnie, w dwójnasob — w Pers. دوچند *ducewcze* poraz drugi. *Threwoteczo, threwematu, threemtecze, threwdejecze* — potrojnie w trojnasob więcej. *Gajewuse gajewuse gajewuse* — nie się wznieść wraz i wznieją — w Pers. گاهی *gahi* canere
151 Patrz rozdział piąty punkt 136 aż do 156.
172 *Tefaty* — niezbyt nadzwyczajna gorączka — w Pers. تفتن *taftan*, calere ardare — słabo w Arabs. دفی *tefun* diminui, et detrimento affici. *Tenoge* — siało jéj — w Pers. تن *tan* corpus. *Jovicu kyn kymtefnej dowel crn tenoge zolennge ozyinoge, ozyinoga .omoge*, lepiej *zmiennego nemenenge zozymaje tejtenoge* — a jeżeliby nawet grzesznika nań dalałoć poczęła wyrośl, zaniużby jéj ciało miękło się, zsechło się, zrosło się.
173 *Jeske* lepiej *jeske*, ochoma, skąś, żądza.
Eav, earo, ech — mając, posiadając — na — dla. *Skosuty, cousty* — szczęśliwy ten, kto jest prześlonem.
Żudlioj, zudlioj, anyuljoj, myly — pragnienie — NB. ten wyraz został się szyrto w Rusinie żuida.
Terény — poty — w Tur. تریمک *terlemak* sudare تر *ter* sudor
174 *Chrnt* — ślechują — w Pers. خوردن *chordan*, comedere, bibere
176 *Eisct kys wotaneu* — niełyżby nrisi, powstał. *Kan menyy erotkan* — wzbudzone wielkie roztopienie ciała, t. j. poty gwałtowne — w Tur. ارتمك *eritmek* liquefacere, dissolvere
Bundzyot budzyot burdzyot bowloyt — bębnie tego dosyć — niech nie pije więcej wody
177 *Pere pare* — przez — NB. ten wyraz bywa słów przyrostkiem
Kekaweczol kekawe ochoczol kekawialke cod — ktokolwiek, ktoby to niebył.
Dekwenges dekwamyn, lepiej *dajwanges* — ten, który jest podającym, dającym — sługa w ogólności — NB. ten wyraz napotyka się w rozdziale 12 i oznacza dziewicę na wydaniu.
Dekwelu, dekwnu, dekwan dekmoche — aby dawał temu, kto jeść — proszący, żądający
Wajetuhu, wyetuhu, weshe ha — aby on ich tam wyjadał, zjadła.
Dekwenoze dekwengweze dekweeze — *akwewecze* — okrwem, podałżeby ktoś cokolwiek do przekąszenia, i aboby zmówiwszy coś na pasze
178 *Edhe, alhu* — stoi to tedy — wtedy wtenczas. *Seoty rautt, ohadyn, uniyen unnyen* — musiałby koniecznie umrzeć — w Arabs. ميت *majet mout* moriens.
Framberot framberot — niech kosztuje smakuje, pościa się. w Pers. نوشیدن *nuszyden*, gustare
179 *Wey patern* — *bn parmom*, węzłem małżeństwa związany — t. j. gospodarz domu, a mąż połagowéj żony
Cvdem fratwecenth, lepiej *fra threcentyn, fratwecentie* — powinien takowego sługę karą przetworzyć, zamęczyć, zastraszyć, aby tego nie czynił na raz drugi

180 *Iochtaj rrtuos* — powieda od tu, o Boże wszechmocny, wszystkiemu dorodcy. *Kochtoj renamerany* — powieda mi Boże najsprawiedliwszy, najczystszy, niczem nigdy niepokalany — źródło كفر *gefles.* loqui dicere
183 *Toscn* — naczynia w ogólności — w Pers. تشت *tascte* دشته *doste* theca locologi — parepsis lignea — pagia rotunda, seu oblongica — دسته *dosn* manubrium — ansa — scopa. *Anouksrene anokerene anokeram aoakeren* — to co się przysposobiło, przygotowało — źródło قصتن *kasten,* بدی *budan,* esse, fieri
186 *Zeromgenas, zeroinias* — złocisty, ze złota wyrobiony sprzęt domowy — w Pers. زر *zer,* aurum.
Hetwred — niech się przepiecze, wyrwie, słabo na wschodzie — w Arabs. حول *holk* [illegible] jus, quod jure debitur
Fromsdkeym, framsdkym — niech się oddaje, spłaca — w [illegible] źródło
Uoialkeym, uoialkym, uoiakeym — niech się obala, rozsypie i przetrze
187 *Erestefenas, erestenas, erestefenyn* — rzecz z ziemi wyrobiona, glina, cząstka — źródło w Arabs. ارض *ars,* terra — w Pers. تن *ten,* corpus, lepiéj w warjantach *Jezi enhed ayonkofenas* — jeżeli to rzecz z żelaza — w Pers. آهن *ahen,* ferrum, jeszcze lepiéj *Jezi enhed konnfaeyenas* — jeżeli będzie to rzecz z ziemi zepsutej, gliny, a żelaza — w Pers. فوستنحم *kwasuntem,* hoc illuc motitari ac exagitare, trepidare more piscium — فوسارنجاں *kwasnejden* vehementer sibi laborare jumenta — سپوکتم *sepuchten* indigere eam rei cum vehementia — سپوختن *sepuchten* extrahere loco — pungere — infigere
188. *Zameyenas, zemenas, zameyenas* — rzecz, naczynie, sprzęt kuchenny z słomy, z gliny utworzony
Draoyenas, dreonias, draoyenas — drewniany, z drzewa zrobiony, utworzony
Fraoochteyenas, fraoochteyenas, fraoochtaenas — rzecz z włosów, a sierści zwierząt domowych a dzikich zrobiona, zwalona — skóry — bóżnicy — wojłoki — źródło w Arabs. وحشی *wechsye* ferum, silvestre —
Eyteridyeym, eyeoidyeym, eyeidyeye, eyeidye, yaodyo — to nieoczekaniem, nieoczyszczonem być mają i będzie
189 *Frankeraf, frankerat, frankeraf, frankerat* — kiełby pokosztowało, obwąchało — w Pers. نوشیدن *nuscyden,* gustare, libare, sumere
191 *Peyoj* — to co nas pod karmą orzeźwia, mleko — NB. ten wyraz dał nazwę *Filozynos,* bo jego imię *Mytocy* — mędrzeć, a naukę jego pić kazano. *Pil es yao* — nawet nazwa jeziora Gopła stąd urosła *yao peyoj, yao peyoy* — *yao paylo, kypla paylo* *Tvate, tute, tuteij wascate* — ten co waśnie, dzik się, zwykł, i powiedan
Zaothre, zaothre, zaothreye, zathrye, zaothrdye — ta istota, co do zapisu do święta w gospodarstwie rolniczym, wstaje dnówki — NB. Tego wyrazu pozostała się cząsteczka w narodzie Francuskim *trave,* dzik, wyrdlé
Beremenyo, beremenyeje, beremnane — *Berete, bareti,* lepiéj *beraye* — brać, dotykać się, używać — NB. w tym całym punkcie, wyraz *nepaf* do wszystkich innych słów podrzennie się.
Nyterid, eytrad — zapędziwszy do środka stodoły, albo do ogrodzenia *Nayeread, nayeread* — już go stanie minimum
192 *Vrany, vayeny,* lepiéj *vayenay* — ci wszyscy, co istnieją, bytują, żyją na świecie.
Cheredhne — niech jedzą — niech dają brwy i mlekiem się karmią — niech użytkują a żywiołu domowego — NB. ten wyraz خوردن *chorden,* sumere cibum, miał wielce różne znaczenie.
Homthe — tak jak to bywało — w Pers. همو *hem,* atque
193 *Key hey enhed* — jakie to nazwać owego — jaką szotę przypisać owemu człowiekowi? *Jy eaem mennmey mennamey menayamey* lepiéj *manmanamey, manny* — ten który jest myślący, pojętny, myśli drugiego przenikający, pamiętający, uplasiający.
Kanmey, menmey, wimmey, wemnej, emmanej — człowiek do myślenia przyzwyczajony a wszystko pamiętający o czem się mówiło — pojętny, ale filut i chytry — źródło بودن *budan,* قصش *kesten,* esse, fieri
Iduem speredhkeyeis, speredhkeyeiti, speredhkeyeis, lepiéj *spery dkeyeis, speredhkeyeti, spery adhe spaye,* — to co rzecz przeciwnie na pojąk tłomaczy — ten co postrzegane rzecz w zasadach na swą korzyść przewraca — NB. ten wyraz stamać się zachował w Ruskim, perekiluf. *Kzemene memnmej, drukzenate, druzmeze, drugluoruse* — ale dla tego właśnie, że jest bystrego pojęcia i wszystko pamięta, chętnie drugim wyrwą, bijąc przezwa pomiędzy ludźmi — w Pers. دگر *dygner, dyger* alter, rursus — femina.
Wyreeste, wiseni, lepiéj *usnarte, ny eeste, wyreeste, wenaeti* — wyznał fałsz za prawdę ogłaszający człowiek.
195. *Jy* — takowy człowiek podobny jest owemu. *Nenzeeityon upon* — który topią z wody wyciągniętego, już przegniłego. *Wgeuthyne frokeresi* — ożywił kończonie przedstawienie
196. *Jy* — takowy człowiek. *Upe* lepiéj *we, ope, upa nackterte, nackernde, nackteridie,* lepiéj *nackterse ite, nackreite* — nieboszczyka już w żaden sposób ożywić niemogącego — źródło w Pers. و *ue,* non — حواسس *chavas,* vella — رسیس *ryson,* veram, in vita manere — rewrywanie.
Tatkreyonte, tekeretu, tekerate, tekereijoj — ciało już wstręt i odrazę sprawujące — trup przegniły, trupy do ożywienia niepodobny

TREŚĆ KSIĘGI VIII.

O ratowaniu umarłych w pozornej śmierci, trzymając ich przez trzy dni w domu przy mogiłkach, gdzie ma nasiać mnóstwo ziółek pachnących — to, pot wystąpiony, będzie oznaką życia — Ten nieboszczyk potem ma stać nad wodą wśród ptaszą i szumiących drzew, tam pilnowany, — aby go zwierz dziki nie uniósł i nie schrupotał — O sposobie leczenia z morowej zarazy — o zasłudze przed Bogiem, kto się odda fabrykom niżeym dla zapewnienia sobie stałego chleba, i w korzyść ludzkości — słowem, ta księga przystojności życia poucza.

SOMMAIRE DU LIVRE VIII

De la manière de sauver les morts apparents. — On déposera les cadavres au cimetière dans une maison, construite à cet usage, parmi des herbes aromatiques — La transpiration est un signe de vie — Le cadavre sera ensuite déposé près d'une eau courante, sous l'ombrage des arbres là où les oiseaux chantent, — on le surveillera bien, afin que les oiseaux ne le rongent pas. — De la manière de sauver ceux qui sont atteints de la maladie. — Inspection de la [illegible] — Du mérite devant Dieu de ceux qui se livrent à l'industrie pour se procurer l'existence et se rendre utiles à l'humanité. En un mot, ce livre traite de la morale

Pergert' esztum. Przegart VIII.

[illegible]

1. Aet', jed daoru upo derenje — wa nmetoj, eiwi werenje — wa.

Owa, znalazł się uposażony i leży na darni — lub nie nie mający na pustej roli — albo

Supposons, qu'il se trouve un riche, couché sur le gazon à l'ombre ou un pauvre au milieu du champ, ou ailleurs

[illegible]

2 Spa, wa na — wa, irithyał | Spi, a może i nie — może się zirytował

Peut-être dort-il, peut-être ne dort-il pas, peut-être est-il déjà mort.

3 Voir Liv. V No 138.

[illegible]

4 Act', mroot' etc. Pairi dachme ejeżyçą, wy dachme, ezejeżyçu. | Na to odrzekł etc. Przy smętarzu wytknętym, wydawczy domek niech wystawią.

Le créateur répondit On bâtira au milieu du cimetière une maison où l'on déposera les corps morts avant de les enterrer

[illegible]

5. Jeza ejetem triaztem upe berethwoj terem ewe zenęo. | Jeżli na zirytowanego upadł zbierczy pot, on ma się do życia.

Lorsque des gouttes de sueur apparaissent sur le corps d'un pareil homme, il a repris la vie

[illegible]

6. Ewe, ejetem iriaztem bereyen ewethe nmanem, herezeyen | Gdy się tak ma, trupa niech zaborą do tego domu na pielęgnowanie.

Alors on le fera déposer prudemment dans cette maison, pour le soigner

[illegible]

[illegible]

7 Upe ejetem amanem, beodheyęn urwasnyao wa wojluji gaonehje, — wa wojluji keretojisz — wa hedha najepeteyao — wa kęnezd' — wa habeoidhitemanęm urwerenęn | Złożywszy go do tego domku, niech nanoszą urwiątek wonnych i różnobarwnych, — albo błogich keretek, albo owych co się jeszcze nieopytały, — słowem, jakichkolwiek, alo mocno pachnących.

Le malade déposé dans cette maison, on mettra plusieurs herbes odorfiérantes, spécialement des fleurs de différentes couleurs, comme p. e. des grémillets, ou celles dont le nom n'est pas encore connu, — en un mot les herbes qui répandent la meilleure et la plus forte odeur

[illegible]

8. Jezi ejetem nmanem, upe berethwoj terem, ewe zeuqn

Jeżli w tym domie upadnie kroplisty pot, ma się do życia.

Si dans cette maison il apparaît de la transpiration, c'est un signe qu'il y a encore de la vie

[illegible]

9 Ewe ejetem nmanem bereyen, ewethe iriszteo berezeyen.

Gdy się tak ma, ten dom kto wziął, niech zrytowanego pielęgnuje.

Et celui qui a pris possession de cette maison, soignera le mort apparent

10. Voir ci-dessus No. 7

[illegible]

11 Datere! etc. Jeď ehmi nmanje, jeď mazdayasnojez spa — wa na — wa irithyat'

Dawco świata! etc. Owa, jest mlano — jest tam wiarą oświecony i spi, albo etc, — może już się zrytował

Toi, qui as créé! etc. Oh bien quelqu'un éclairé par la foi, possédant sa propre maison, y trouve un homme qui semble dormir profondément, peut-être ne dort-il pas, peut-être est-il déjà mort.

[illegible]

12 Wareąn, wa, soejeżeąn, — wa bereąn, — wa temeńhęm — wa, eiwi gatoj eyąn, — wa, weretefżoj weretoj wyrje, dzeseąn

A tu się warzy, albo zasorzilo — albo onosi, albo zaćmienie wielkie — a tu gotowego nie ma, bo w przedsięwziętéj roboci około wyorywania zajęci

Mais il pleut à verse, ou il neige, ou il fait un grand vent, ou il fait sombre, et il n'y a personne pour le secourir, tous étant occupés aux champs

13—17 Voir Liv V. No 138—144

[illegible]

18. Ejetedhe hje, ejetje mazdayasne, ch-kao zemoj ewe kenem, ewe keneyen. | Otoż tedy ci wiarą oświeceni, owę tam ziemię okopią, i to okopanie obrzucą.

Et alors ceux qui sont éclairés par la foi creuseront autour du cimetière un fossé défendu par un talus

[illegible]

19. Medhyoj, pastsztanje, chreożdusnje — madhyoj, neraz wareduszuje. | Środek, na jedno stanie ma być wydrążony, — połowa zaś człeka, głębokość wyrazi

La largeur au fond de ce fossé sera d'un pas, et la profondeur de deux pieds et demi

[illegible]

20. (Ewe hje gatujm, bereyen stryjehje, wa seryjehje, — wo) — ewe hje uperad', najemad' — bereyen isztyjehje — wa zereztwehje — wa huszkoj zemenęm — wa pęsanujm. | (Mając takowy gotowym, niech się weźmie upałonki, i wapna, albo co) — oby się zaś uperał, nie imał, osadzić go cegłą i żwirem, albo suchą ziemią, albo przepalonym prochem.

(Lorsque le fossé sera creusé, on prendra de la terre cuite et de la chaux, ou quelque chose de semblable) et afin que les bords ne s'écroulent pas, les maçons le revêtiront de briques ou de pierres de taille, et jetteront entre les jointures du sable à gros grain et de la chaux cuite

21—23 Voir Liv. V. No 41—44.

[illegible]

24. Ejetedhje hje, ejetje mazdayasne, ch je nmanehje, upe thwereseęn — upe thwerezyęn. | Wtedy ci, którzy są wiarą Stwórcy oświeceni, mając dom gotowy, niech go tam położą, — nie mając, niech go wystawią.

Alors ceux qui sont éclairés par la foi exposeront le mort apparent dans la maison des morts, s'ils en ont une; sinon, ils en bâtiront une.

[illegible]

25 Dwe dim nere isujithje, wyzojiaztęm, wyzwareątęm.

Dwóch ludzi niech tam posadzą, aby oży wiali nieboszczyka urwiątkami wonnemi

Deux hommes habiteront cette maison, et seront chargés de rappeler le mort apparent à la vie, en y apportant toujours des herbes odoriférantes.

[illegible]

26 Meghne enerwi westre, zemojiaztwje, wa zereaztwje, wa upe skembem, wa wiczi-czejezwe

Niech pomogą, aby nie miał odzienia, — ani chodaków, — ani podbrzusznika, — ani nic wygniecionego.

Qu'ils lui enlèvent les habits du corps et des pieds; on ne lui laissera ni collier de métal, ni ceinturon, ni ornements de verre ou de terre cuite.

[illegible]

27 Dim, paiti éâluo zemoj, nidaityęn.

Tego, niech na gołej ziemi położą.

Alors on déposera ce corps à terre.

[illegible]

28 Jedhojid' dim, badhaztem ewe zenęn, aujnoj — wa kerefaz cheroj weyoj — wa kerefaz cheroj

Miałżeby go tam zajadać, będąc żywym może, pies, — albo krew dziobiący ptak, — albo zwierz żarłoczny.

Et si un chien, ou un oiseau de proie, ou un autre animal le rongeait pendant qu'il vit encore,

[illegible]

29 Ejetedhje hje, ejetje nasukeże, na-

Wtedy ci, którzy trupów ciągają, tak aię

hoilhejete, ewewet' hecae iraeztejaibyoj, jethe thrigam.

usadowią przy nieboszczyku, — aby to trzy kroki było

Les gardiens se placeront près du mort apparent, à une distance de trois pas

[illegible]

30 Aet', weoczat' ratnaz eżewe mazdayasnejeibyoj — „mazdayame.

Otoż tu, przemowi radny do ubytniewych jasnością Stwórcy — o oświeceni!

Maintenant le chef donnera les conseils à ceux qui sont éclairés par la foi, disant: à vous qui êtes éclairés par la foi!

[illegible]

31 „Hęm, ejetje majeame, bereyeo — „jejeibyoj, ejetje nasakeże, frasneyaoqti we„resaoscze — tenujmeze

„I wy także, moczu użyjcie — ci zaś, co „nieboszczyka ciągali, mają przemyć wy„rostki na głowie i całe ciało.“

Vous aussi, vous vous laverez avec de l'urine. Mais ceux qui portent le mort apparent se laveront les cheveux et le corps.

[illegible]

32 Datere[1] etc. Czeyoj aat', ejetje majeme ethen — eśanm ehure mazde.

Dawco świata! etc. Czyjże to ma być mocz? o przeczysty Bohaterze, Stwórco!

Toi, qui as créé etc. De qui sera cette urine, ô créateur du monde?

[illegible]

33 Jejeibyoj, ejetje nasakeże, frasneyaoqti weresaoscze — tenujmeze,

Czyjmże to, ci nosiciele trupa, mają przemyć wyrostki na głowie i całe ich ciało?

Avec quoi les porteurs du mort apparent se laveront-ils les cheveux de la tête et tout le corps?

[illegible]

34 Paswęm, wa steorem — wa nerem — wa nairinqm — wa.

Czy byle od trzody? albo od pługowych? albo od mężczyzn? albo od niewiast? albo?

Sera-ce avec de l'urine de quelque bétail que ce soit? ou avec celle des bêtes de somme? ou d'un homme ou d'une femme? ou avec quoi?

[illegible]

35 Aet', mraot etc Paswęm, wa staorąm, wa — nojid' narąm — nojid' nairinąm

Na to odrzekł etc. Od byle trzody, od wołów, lub od czego innego, — ale nigdy od mężczyzn, lub niewiast.

Le créateur répondit. Ce peut être de brebis, de bêtes de somme, ou de toute autre espèce, mais pas d'hommes ni de femmes.

[illegible]

36 Peregod' dwaejebye — joji eñhed' chajetwe dethaesze, chajetwe detaesze.

Wyjąwszy dwojga istot, a te są: chcąc od chłopaków, chcąc od dziewcząt

A l'exception de deux espèces, c'est-à-dire de garçons ou de vierges.

[illegible]

[illegible]

37. Ejetje majesme majenzyeąte, jejei byoj ejetje nasukeze, frasneyaoąti weresaoesze — temjmeeze,

One moczu nacedzwszy, ci więc, co trupa nosili, przemyją wyrostki i całe ich ciało

Après qu'on aura l'urine des enfants, les porteurs du mort apparent pourront se laver les cheveux de la tête et tout le corps.

[illegible]

38. Datere' etc. Joj pethe, uzhereąti spanoesze iriaste, neresze iriaste

Dawco świata! etc. Na owej drodze przybrał się pies zrytowany, lub człowiek zrytowany.

Toi, qui as créé etc Si l'on a enlevé d'un chemin public le cadavre d'un chien crevé ou celui d'un homme emporté par la peste,

[illegible]

[illegible]

39 Ked', tao pethao frayęn paswęm, wa staoręm, wa nerąm, wa nairinąm, wa atarem, wa churelije mazdao pothrem beresme, wa ačeye frasteretem.

Kiedyż po téj drodze może przechodzić bydło rogate i nierogate? mężczyzni i niewiasty? ogień? oraz poślubiony Stwórcy chłopak z bierątkami i wszelkiemi sprzętami?

Quand le bétail cornu ou sans cornes peut-il fréquenter ce chemin? et quand les hommes et les femmes? ou les enfants voués à Dieu qui portent le feu sacré, ou ceux qui portent les vases et ustensiles à l'usage commun?

[illegible]

40 Aet', mraot' etc. Nojid' tao pethao frayęn paswęm — nojid' staorąm — nojid' nerąm — nojid' nairinąm — nojid' aterem churehje mazdao pothrem — nojid' beresme ačeye frasteretam.

No to odrzekł etc. nie ma chodzić po téj drodze bydło rogate i nierogate, mężczyzni i niewiasty — ani się nieść ogień, ani poślubiony Stwórcy chłopak z bierątkami i różnemi sprzętami.

Le créateur répondit: Le bétail cornu ou sans cornes ne fréquentera pas ce chemin, les hommes et les femmes ne le feront pas non plus, ni les enfants voués à Dieu portant le feu sacré, et l'on n'y passera pas non plus avec des vases et ustensiles servant à l'usage commun.

[illegible]

41 Spanem zeiritem, czethru czešmem spajetem, zeiri gaošem.

Psa legowego a zajadłego, przy czterech oczach śpiącego pod uchem.

Un chien vigilant et hargneux qui dort, en même temps qu'il voit (pour ainsi dire) avec quatre yeux et entend avec quatre oreilles,

[illegible]

42 Athritym ted' ejetao pethao, wywadheyąątu.

Trzy razy tedy po owéj drodze, mają go wywodzić.

On le fera passer trois fois par ce chemin

[illegible]

[illegible]

43 Ewi mtczid' — spiteme Zerethu sztre — spanem zeiritem — czethru czeżmem spajetem — zairi gaożem. | Na niego ściecze — uczony Zoroastrze — na psa zajadłego, przy czterech oczach śpiącego, szczególnie czujnego.

Le malheur tombera entièrement sur lui, ô sage Zoroastre, c'est-à-dire sur un chien hargneux qui dort, ayant, pour ainsi dire, quatre yeux et quatre oreilles

[illegible]

44. Ejeże druchaz ja nasusz, ope dwęscith, epachłherejebyoj, najemejebyoj | Byłaby tam zaraza ubójcza, nań przebiegły, pod pachami się wezrżo i w mięksiszach

S'il y a là une maladie mortelle, elle se jettera sur lui, elle se fixera dans ses aisselles, ou dans son aine

[illegible]

[illegible]

[illegible]

45 Jezi nojd' upe wyi — spiteme Zerethusztre — spanem zeiritem, czethru czeżmem — nojd' spajetem zeiri gaożem — chżwoszyeczd' ted', ejetao pethao wywadheyeątu. | Jeżeli nie wyjdzie — uczony Zoroastrze — na psa zajadłego o czterech oczach, niespiącego nigdy i szczególnie zajadłego, — to go sześć razy po owéj drodze wywodzić.

Si la maladie ne se montre pas, ô sage Zoroastre, sur le chien hargneux qui dort avec quatre yeux et quatre oreilles, on le fera passer six fois par ce chemin

46 Voir ci-dessus No 43 et 44.

[illegible]

47 Jezi nojd etc. Naumeyeczd' ted' ejetao pethao wywadheyeątu. | Jeżeli nie wyjdzie etc. To go dziewięć razy po owéj drodze wywodzić.

Si elle ne se montre pas, ô sage Zoroastre, etc. Voir ci-dessus, No. 45 on le conduira neuf fois par ce chemin

48. Voir ci-dessus No. 43 et 44

[illegible]

[illegible]

49. Jezi nojd' etc. ut No 45 Athrewe, peoiryo, ejetao pethao frayeątu — wawethreghnaz woczoj, franuru — „jetha ehuji weryoj"

Jeżeli nie wyjdzie etc. No. 45 Ogniwowy sam pierwszy, po owéj drodze, niech przejdzie, — i prawdziwie poruszającemi słowy niech mówi: o wy, coście uwierzyli!

Et si la maladie ne se montre pas, ô sage Zoroastre, sur le chien hargneux dormant avec quatre yeux et quatre oreilles, alors le chef de famille passera le premier par ce chemin, et s'écriera d'une voix touchante: ô vous tous qui croyez en Dieu!

[illegible]

50. Ezad'czd' hecza weńhujusz

„Miałożby tu być coś nadzwyczajnego?

Se trouve-t-il ici quelque chose de surnaturel?

[illegible]

51. „Chżethremeza ehara.

„Wszechmocność li u Boga!

La toute-puissance n'appartient qu'à Dieu

[illegible]

52. „Kujimna mazda — mewertje payuj-„im, dedha.

„Która to droga jest moją i Stwórcy — „mnie i ze mną chodzącym dana,

Telle est la voie que le créateur tout puissant m'a indiquée, ainsi qu'à me disciples, comme la voie unique

[illegible]

53. „Hyet mao dreghewa, dydhreata

„Ona musi być moją — jam ją utorował.

Cette voie doit être la mienne, parce que c'est moi qui l'ai tracée

[illegible]

[illegible]

54. „Enyajns thwehmad, athrescza, me-„senhescza — joj hyn szkyothnaasz, ezem „threscza ebura.	„Inne twoimi niech będą, duchu ognisty „i wymicany! kto ma grzechy szkodliwe, „ten drżeć musi przed Bogiem!

Toutes les autres voies peuvent être à toi, ô esprit infernal et incessant, celui qui est chargé de péchés nuisibles à l'âme doit trembler devant le créateur.

[illegible]

55. „Tęn moji dęn, estwęm kajeneyao, „fraweeza.	„Te moje prawa są mi nadane przez nie„zachwianego rzecznika.

Ma doctrine religieuse est un droit inattaquable qui m'est accordé par celui, avec lequel je me suis entretenu.

[illegible]

56. „Koji, werethremdza — thwa, poj-„itekha — jojl heątı.	„Które są najsprawiedliwsze — twoje zaś „pieczenie temu, kto się doń weźmie.

Et ma foi est la plus véritable et convenable pour chacun. Ta foi conduit infailliblement chacun au feu infernal.

[illegible]

57. „Czithra moji dęn — ebhjm biaz, „ratujım czyzdy.	„Czegoż brak moim nadaniom? my mamy „byt wieczny — my ratujem cudzych!

Que manque-t-il à ma loi? nous avons la vie éternelle, nous pardonnons même l'injure!

[illegible]

58. „Ed' hųı wojhuji areożoj, dzeątuji „umeńha.	„Jestże u was błogość i czystość, skoro „ubijacie się podobnie?

Y a-t-il dans la vôtre un salut pour tout le monde, si vous vous détruisez de cette manière?

[illegible]

59. „Mazda ebnni — jehmai, wesje keh „mnesyd".	„U Stwórcy tylko jest wszechmocnością! „on pragnie, aby wszyscy byli równi.

Chez le tout-puissant, il y a une volonté inébranlable, il veut que tous soient égaux.

60 „Pstenoj d'Imiyeątęd, pairi mazdaos „cze, — armeitisze — spęątescze

„Kroczący drogą zostaje pod opieką Stwór„cy, aby był w spokoju i świętości.

Le voyageur à pied est aussi entouré de la providence, afin qu'il reste en paix et soit honoré comme un saint.

61 „Nasje, dajewoj druchsz — nasje, „dajewoj czithre — nasje, dajowoj frakersz„te — nasje, dajewoj fradasti

„Nasza, daje nam braterstwo — nasza, „daje co trzeba — nasza, zaleca karczowa„nie — nasza, przykazuje datkowanie

Notre foi ordonne et conserve la fraternité, elle nous procure tout le nécessaire, elle nous ordonne de nous occuper de l'agriculture, elle nous ordonne la bienfaisance

62 „Epe, druchsz nesje — epe, druchsz „dware, — epe, druchsz wynesje epachdho„re. — epe, nasyjehje, — mamereączeinysz „gajethao, astwatysz ezehjo."

„U was, aby tylko przyrzut nanosić — aby „go wdwarzać, i morową zarazę wynosić „pod pachami wdarta — eby ona nie istnia„ła! bo umorzyć może świat cały, który czy„sto ma zostawać."

La vôtre ne consiste qu'à répandre la maladie, à accumuler les malades dans les maisons, à répandre les ulcères sous les bras. Qu'elle périsse! Elle peut tuer tout le monde, dont la destination est de vivre en pareté!

63. Wesoj, paeczejete, mazdayasne ejetao pethao frayęn, paswęm — wa steoręm —

Wszyscy potém wiarą oświeceni po owéj drodze niech przechodzą — trzody w ogól-

wa nerçn — wa nairinąm — wa ateren — wa, ehurchje mazdao puthrem beresme — wa ezeve frasteretem.

ności — woły z pługami — mężczyzni — niewiasty — ogień — i Bohaterowi poświęcony otrok z hiorątkami i błogiemi narzędziami.

Après, tout ceux qui croient en Dieu peuvent passer par ce chemin, aussi bien les troupeaux que les bêtes de labour, les hommes, comme les femmes le feu sacré peut également y passer, ainsi que le lévite avec tes vases sacrés, c'est-à-dire, on peut passer par là avec tout ce qui est nécessaire au service commun.

[illegible]
[illegible]

64. Wesoj, pawczejete mazdayasne, ehje nmanehje myezdem dathyaresz gaomeątem, medhumeątem — jeoždeyąn eaasteretem — hemethe, jethe pereezal!

Wszyscy potém wiarą Stwórcy oświeceni w owém mianie, w znak radości, niech się uraczą mięsem i miodem, — niech się już nie strzegą, — niech żyją, jak przedtém żyli!

Après, tous ceux qui sont éclairés par la foi, peuvent se régaler avec de la viande et de l'hydromel, et qu'ils ne craignent plus de se toucher, le commerce antérieur aura lieu de nouveau

[illegible]
[illegible]

65 Datere' etc Joj wesztrem upeáherezeti uperi, ejetem iraztem — niidejenem, wa yzejenem, wa — ewet' epi jethe nersz athrewene

Dawco świata' etc Ktoby odzienie straszne wyjął uporem a które należało do przepadłego, i było utkane, albo z żywca, — a byłby to człowiek do ogniwa należący

Toi, qui as créé etc Si quelqu'un avait pris les habits de celui qui est mort subitement, soit que ces habits soient de tissu ou de peaux et pis encore si cet homme appartenait au feu sacré.

66 et 67 Voir Liv IV. No. 106 et 107 avec la definition **czethwaroj sete.**

[illegible]
[illegible]

68. Datere[1] etc. Joj westrem upeñhere zeth upeiri — ejetem iriaztem obdejenem, wa yzejenem — wa, ewet' eipi jethe kerenem, weyoj, grewenem

Dawco świata[1] etc. Ktoby odzienie straszne wziął uporem, a które należało do przepadłego z czumy, i było utkane, albo z żywca — a byłby ten złoczyńca powiewaczem w upałach

Toi, qui as créé etc. Si quelqu'un avait pris les habits d'un homme mort subitement, soit que ces habits soient de tissu ou de peaux, et pis encore si c'est un domestique qui rafraîchit son maître dans la chaleur,

69 et 70. Voir Liv. IV. No. 41 et 42.

[illegible]

[illegible]

71. Datere! etc. Joj westrem upeñherezeth, upeiri — ejetem iriaztem — obdejenem, wa izejenem — wa, ewet' eipl jethe, eonn wyroj westrem

Dawco świata[1] etc. Ktoby odzienie straszne podchwycił uporem, a należało do przepadłego, i było utkane, albo z żywca, — a byłby on mężem nad odzieżą

Toi, qui as créé etc. Si quelqu'un avait pris les habits d'un homme mort subitement, soit que ces habits soient de tissu ou de peaux, et pis encore si c'était le garderobier de son maître,

72 et 73. Voir Liv. IV. No. 53 et 54.

[illegible]

74. Datere[1] etc. Ied', cunauj wifyjeth, wifyfyjetiteze.

Dawco świata[1] etc. Jest ktoś co w nieprzyzwoitą rzecz weielanin, weiela się

Toi, qui as créé etc. Si quelqu'un s'adonne à l'oeuvre de la chair contre nature,

75 et 76. Voir Liv. IV. No. 47 et 48.

[illegible]

77. Datere! etc. Ied, uauj wifyjeth wifyjeteze.

Dawco świata etc. Jest ktoś co w istotę możliwą ale nieprzyzwoitą weielaniu, weiela się

Toi, qui as créé etc. Si quelqu'un s'adonne à l'oeuvre de la chair d'une manière immorale,

78—97 Voir Liv III. No 132—151

[illegible]

98 Ątere' etc Kq, esti dajewoj — koj, dajeweyazoj

Dawcu świata' etc Kto dziś jest istotnym prawodawcą, a kto byledawcą?

Toi, qui as créé etc Qui est aujourd'hui celui qui enseigne la vraie foi et celui qui prêche l'idolâtrie?

[illegible]

99 Koj dajewenqm chwazoj — koj dajewenqm chumboj

Kto tu naucza chwały godnie, a kto prowadzi do chuci?

Qui enseigne aujourd'hui dignement a vraie foi, et qui seme la discorde?

[illegible]

100 Koj dajewenqm, kunairiss — koj hwęs dajewoj

Kto tu naucza? czy ten, co ku jednéj żonie wiedzie, — czy ów, co li chuć podaje?

Qui enseigne mieux, celui qui conseille de vivre avec une seule femme, ou celui qui excite aux plaisirs immodérés de la chair?

[illegible]

101 Koj wyspoj dajewoj — koj peremeretoj dajewoj — koj pascao meretoj menyewe dajewe frabewcaiti

Kto tu podaje pełne prawa, a kto do przedwczesnéj śmierci prowadzi? kto tu i po śmierci wskazuje myśl wiecznego życia?

Qui conduit à la formation d'une société organisée, et qui à une mort prématurée? le premier n'est-ce pas celui qui donne des lois établissant l'immortalité de l'âme que l'on ne conçoit que par l'esprit?

[illegible]

102 Aet', mreot' etc. Erzedheeze wiptoj, erzedheeze wejepeyoj, spiteme Zerethusstre

Na to odrzekł etc Rzeźwo wypytujesz się, rzeźwo monogamią wskazujesz, uczony Zoroastrze!

Le créateur répondit. Tu demandes raisonnablement et tu instruis le peuple à observer la monogamie, ô sage Zoroastre!

103. Hau, esti dajewoj — hau, dajewe-yazoj — hau, dajewenąm chwazoj — hau, dajewenąm chumboj

Takiemu jak ty, przystoi być prawodawcą, — takiemu jak on, być tylko byle dawcą. — Ty chwały godnych praw naczasz, on zaś li prawa chuci

Il convient à un homme comme toi, d'enseigner la loi de Dieu, à l'autre celle de l'idolâtre. Tu enseignes des lois louables, lui le meurtre.

104. Hau, dajewenąm kunairiez — hau, hwęz dajewoj — hau, wyspoj dajewoj

Takiemu jak ty, przystoi prawo ku jednéj żonie, — jenu zaś chuć prawem — takiemu jak ty, przystoją wszystko prawa!

Il convient à toi de conduire les hommes à la vie sociale avec une seule femme à lui, d'enseigner l'idolâtre, de propager la satisfaction de la chair, à toi il convient de donner des lois pour une vie vertueuse.

105. Hoj, pere meretoj dajewoj — hoj, paeze meretoj, meinyewe dajewe, frabeweiąti.

On, do przedwczesnéj śmierci prowadzi, — ty zaś wskazujesz po śmierci li myślą pojmowane prawo nieśmiertelności!

Il conduit à une mort prématurée, tu enseignes qu'il y a encore une autre vie que l'on ne conçoit que par l'esprit.

106. Jed meżyoj mezym, chrudrao frań berezeiti — jed' wa, meżyoj meżyanęm

Stądto powstało, że mężczyzni z mężczyznami brudów kosztują — stądto powstało

chäudrenęm pere gujurweyjem

że mężowie u dziewic jeszcze niedorosłych miąska narywają

Ces désordres naissent de ce que les hommes ne s'adonnent pas seulement à la sodomie, mais qu'il y en a qui violent les filles non nobles

[illegible]

107 Datere' etc Ked' ta nere jeoš deyęn eñhen — ežaum ehure mazde, ja nesaum, ewe huztad', huszkenęm, tere, — jare meretenęm

Dawco świata' etc. Kiedyż ci ludzie potrafią się oczyścić, przenajświętszy Stwórco, — którzy trupa zostawiwszy u siebie suchego, trą się ań, chociaż od lat umarł?

Toi, qui as créé etc. Comment faut-il se purifier, quand on a eu chez soi, pendant un an, un cadavre desséché et qu'on l'a touché?

108. Voir Lav VII No 23

[illegible]

109 Nojd' huszkoj huszkwai srejeżyjeiti — jeża huszkoj huszkwai srejeżyjenątym aoñhad'

Nie ożywia suchość suchości — jeśliby suchość suchości żywotnością być miała.

Ce qui est sec ne donne pas la vie à ce qui est sec; or, si ce qui est sec se sentait vivre,

[illegible]

110 Iżeresztaitye mje myępoj eñhusz, astwao iżesem ezd' ezem chreożded', urwe peżoj tenuz — frujne aoñhęm nasunęm, jao pafti ayi. zema iryritlare

W życiu zostające reszta moich, świat cały — co jest w pożadanym bycie, tuzby się rozchorował, — bo palne gorączki przerwałyby w tek ciała jego — małoż to tym sposobem uśmierconych, taś ziemia już przetopiła?

Alors les survivants tomberaient immédiatement malades, et la fièvre brûlante couperait

le fil de la vie — sans cela ne meurent-ils pas assez d'hommes que la terre réduit en poussière?

[illegible]

111 Datere[1] etc Ked' ta nere jeozdeyęn ethen — etaum — ehure mazde.

Dawco świata[1] etc. Kiedy oczyszczą się ci ludzie — o przeczysty Bohaterze Stwórco

Toi, qui as créé etc Comment et de quelle manière les hommes doivent-ils se purifier, ô créateur du monde,

[illegible]

112 Jo ceesum ewe berete sujnoj, wa pere iriszteheje meżyyehje — wa.

Którzy nieżywego brali psa, albo przerytowanego mieszkańca, albo co?

qui ont porté un chien mort, ou un cadavre humain, ou quelque chose de semblable?

113 et 114 Voir Liv VII No 29 et 30

[illegible]

115 Jezi ejeże nasusz eiwi ghniehte, sujnoj — wa keresz eheroj wejej — wa keresz eheroj

Jeżeli ten nieswoj już dobrze przegnił i trąci jak pies, jak krew i ścierwo żrący ptak, albo jak zwierz żarłoczny

Si le cadavre est en dissolution et sent comme un chien, comme un oiseau de proie, ou comme un animal rapace

[illegible]

116. Act', hwęm tenujna, pairi jeozdeñte gujiusz mejesmene epueze — paiti ewethe jeożdeyęn.

Otoż, ich ciała na około macie przemyć moczem bydła należycie — oni będą czystymi.

ils laveront tout leur corps avec de l'urine de bétail, et ils seront purifiés

117 Voir Liv VII No 75

[illegible]

118 Peoirym tedhe, dim, mazdayasne, cähao zemoj thrisz, meghem ewe kensyen

Najpierwszą tedy rzeczą, aby oi wiarą oświeceni, tam znajdującą się ziemią, trzy razy żołądki swoje przetarli

Ce qu'ils doivent faire d'abord, ceux qui sont éclairés par la foi, c'est de se frotter trois fois l'estomac avec de la terre qu'ils ont trouvée sous la main

[illegible]

119 Aet', hwqm temqno, pairi jeoqdeithite gujmsz mejesmene — nojd apoj

Teraz, całe ich ciało, na około macie przemyć moczem bydła a nie wodą

Alors ils se laveront tout le corps avec de l'urine de bétail, mais pas avec de l'eau

[illegible]

120 Fra mjo gedhwe, zezeyqn nizberete — nojd' emzberete — nizberetad' heze, peoirwejeibye.

Co do moich biedaków, żywo lub mężywo ich z drogi zebrawszy, niech się ratują najpiera tu wskazanym sposobem

Si l'on trouve un pauvre que j'ai pris sous ma protection, soit qu'il soit malade ou qu'il ait déjà cessé de vivre, on essaiera de le sauver par les remèdes déjà indiqués

[illegible]

121 Bitym, tedhe dim mazdayasne, cähao zemoj, thrisz, meghem, ewe keneyen.

Po raz drugi tedy, owego wiarą oświeconego, macie podręczną ziemią wytrzeć żołądek

Alors, pour la seconde fois, on frottera l'estomac de celui qui croit en Dieu, avec de la terre

122 et 123 Voir ci-dessus No 119 et 120

[illegible]

124 Wyapem a ehmad' ηpe meneyen —

Wszystko to dziać się ma tak, jak się tu

jed' hje upemem, paiti weghdhenehje upemat' — werse, hesku bewad'

upodobało — a kiedy jeszcze dlań nadzieja, u głowy trzeba jej szukać — włosy wyschnąć muszą.

Tout cela doit se faire exactement, comme il est dit ici, et s'il y a encore espoir de le sauver, on le remarquera à sa tête, ses cheveux sècheront.

[illegible]

[illegible]

125 Thrityu tedhe, dim mazdayasne ehłao zemoj thrisz, meghem, ewe kenöyen, ewewet', heeze pourwejaibye, jethe thrigaim

Po trzeci raz tedy, tego wiarą oświeconego, podręczną tam ziemią natrzyj żołądek, — ale tak, aby od pierwszego, było na trzy całe szerzej.

Pour la troisième fois on frottera celui qui est éclairé par la foi avec de la terre sur l'estomac, de telle sorte que l'endroit frotté soit maintenant trois pouces plus large que la première fois.

[illegible]

126 Aet', bwęm tenujim, pairi jeoždethite apej, nojid' mejesmene.

Teraz, całe jego ciało przemyć wodą, a nie moczem.

Alors on lui lavera le corps entier avec de l'eau pure.

[illegible]

127 Zeste hje, peoiryin frasnadheyen

Ręce jego trzeba naprzód przemyć

On doit avant tout lui laver les mains.

[illegible]

[illegible]

128 Aet', jed' hje zeste nojd frasnate — aet' wyspęm bwęm tenujim, eyeoždate kereneoiti

Ato, skoroby ręce nie były obmyte, — wówczas, onby całe swe ciało nieczystém uczynił.

Car si on ne lave pas d'abord ses mains, il salirait tout son corps.

129. Aet, jed' lije zeste frasoste sthrityui, — pascze, frasnatejeibye, zestejeibye. | Teraz, skoro się ręce obmyją trzy razy, — potém, macie przemyć ostatnie części ciała

Lorsqu'on a lavé trois fois les mains, on lui lavera tout le corps.

130. Bereznupais, lije weghdhenem, peou rum, paiti hiaczojlsz. | Strzegąc się, aby jego głowy przód tu się pokropił

On fera attention que le front soit lavé le dernier

131. Datare! etc. Jezieze apoj wenuhyaz, berezanjim weghdhenem pesarum paiti dzeseiti | Dawco światał etc. Jeżeliz woda błoga, strzezony dotąd przód głowy obdziała.

Toi, qui as créé etc. Et lorsqu'on lave le front avec l'eau bénite des sources,

132. Kwe, ejeżęm, ejeze druchsz ja nasusz, upe dwęseiti | Gdzie przyrzut śmiertelnéj zarazy pobieży?

ou se jettera alors la maladie contagieuse?

133. Aet, mraot' etc. Paitisz, lije hoj na cąterad', najemad', brwed byęn ejeżęm — ejeze druchsz ja nasusz, upe dwęseiti | Na to odrzekł etc. Przeleci tam, gdzie środek nie una się brwiami — tam to ten przyrzut śmiertelnéj zarazy uleci.

Le créateur répondit: Elle se jettera entre les sourcils, c'est-à-dire, là où ils ne se touchent pas.

134. Datere! etc. Jezicze apoj weśu hyaz, pattaz hje hoj, na cąteraf', najemaf' hrwedhyęm, patti dzeseiti.

Dawco świata etc. Jeżeliż woda zrzodlana, ten środek brwiami nezajęty pokropi?

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave aussi l'endroit qui sépare les sourcils,

135. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

136. Act', mreot' etc. Pascze hje weghdhenem, ejeżęm — ejeże druchaz ja nasaz, upe dwęseiti.

Na to odrzekł etc. W tył głowy pojawiony przyrzut zarazy upadnie.

Le créateur répondit: Elle se jettera sur l'occiput.

[illegible]

137. Datere! etc. Jezicze, apoj weśu hyaz, pascze weghdhenem patti dzeseiti.

Dawco świata etc. Jeżeliż woda zdrojowa i tył głowy pokropi?

Toi, qui as créé etc. Et si l'on lave l'occiput,

138. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

139. Act', mreot' etc. Paitiaz hje, paitiaz cherenem ejeżęm, ejeże druchez ja nasaz, upe dwęseiti.

Na to odrzekł etc. W przechod jego pokarmów zżutych, ten przyrzut zarazy ubiegczéj wpadnie.

Le créateur repondit: Elle se jettera dans la gorge.

[illegible]

140. Datere! etc. Jezicze apoj weśu hyaz, paitiaz, paitiaz cherenem patti dzeseiti.

Dawco świata etc. Jeżeliż zdrojowa woda i ten przechod zżutych pokarmów obrzyga.

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave la gorge.

141. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

142 Aet', mreot' etc. Dełnem łye gaożem ejeżęm, ejeze druehsz ja naaasz, upe dwęsetł

Na to odrzekł etc. W prawe ocho, ten przyrzut śmiertelny przebiezy

Le créateur répondit Dans l'oreille droite

[illegible]

143 Datere! etc. Jezicze spoj wełuhysz, dełnem gaożem, pati dzesetł.

Dawco świata' etc. Jeżeliz zdrojowa woda i te prawe ocho obdziała

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave l'oreille droite.

144 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

145 Aet', mreot' etc. Hojm łye gaożem ejeżęm, ejeze druehsz ja naaasz, upe dwęsetł

Na to odrzekł etc. W owe tam drugie ucho ten śmiertelny przyrzut aleci.

Le créateur répondit Dans l'oreille gauche

[illegible]

146 Datere! etc. Jezicze, spoj wełuhysz, hojm gaożem, pati dzesetł

Dawco świata' etc. Jeżeli zdrojowa woda i to lewe ocho obryzga,

Toi qui as créé etc. Si l'on lave l'oreille gauche.

147 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

148 Aet', mreot' etc. Dełnem łye suptym ejeżęm — ejeże druehsz ja naaasz upe dwęsetł

Na to odrzekł etc. Na prawe ramie, ten przyrzut obijezy przeleci.

Le créateur répondit Sur l'épaule droite

[illegible]

149. Daterel etc. Jezicze apoj weńuhyaz, deinnem suptym, pati dzeseti. | Dawco świata! etc. Jeżeliż zdrojowa woda i to prawe ramie pokropi,

Toi, qui as créé etc. Et si l'on lave l'épaule droite,

150. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

151. Aet', mreot' etc. Hojyqm hje suptym ejeżqm — cjeże druchaz ja nasuaz, upe dwęseti. | Na to odrzekł etc. Na przeciwległe ramie, ten przyrzut morowéj zarazy przebieży.

Le créateur répondit. Sur l'épaule gauche.

[illegible]

152. Daturel etc. Jezicze apoj weńuhyaz, hojyqm suptym, pati dzeseti. | Dawco świata! etc. Jeżeliż zdrojowa woda i to ramie obryzga,

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave l'épaule gauche,

153. Voir ci-dessus 132.

[illegible]

154. Aet', mreot etc. Deżinem hje keżem ejeżqm — cjeże druchaz ja nasuaz, upe dwęseti. | Na to odrzekł etc. W prawą jego łopatkę ten przyrzut śmiertelny pobieży.

Le créateur répondit. Sur l'omoplate droite.

[illegible]

155. Daterel etc. Jezicze apoj weńuhyaz, deżinem keżem, pati dzeseti. | Dawco świata etc. Jeżeliż woda zdrojo i tę prawą łopatkę obmoczy,

Toi, qui as créé etc. Et si l'on lave l'omoplate droite,

156. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

157 Aet', mreot' etc Hojim hjo kezem ejeżąm — ejeże druchsz ja nasusz, upe dwęseiti

Na to odrzekł etc Na przeciwległą łopatkę ten przyrzut morowéj zarazy poleci

Le créateur répondit Sur l omoplate gauche

[illegible]

158 Datere! etc. Jezicze apoj weńhysz, hojun keżem, paiti dzeseiti

Dawco świata! etc Jeżeli woda zdrojowa i tę lewą łopatkę pokropi.

Toi, qui as créé etc Si l on lave l'omoplate gauche,

159 Voir ci-dessus No 132.

[illegible]

160 Aet, mreot' etc Paitisz hje, paiti werem ejeżem, ejeże druchsz ja nasusz, upe dwęseiti.

Na to odrzekł etc Tam, gdzie jest odchód częstego deszczu, ten przyrzut morowy przeleci

Le créateur répondit Sur les parties sexuelles.

[illegible]

161 Datere! etc Jezicze apoj weńhysz, paityse paiti werem, paiti dzeseiti

Dawco świata! etc. Jeżeli woda zdrojowa i ten odchód deszczowy pokropi.

Toi, qui as créé etc Si l on lave les parties sexuelle,

162 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

163 Aet', mreot' etc Perazti hje ejezem, ejeże druchsz ja nasusz, upe dwęseiti.

Na to odrzekł etc. Na jego piersi, ten przyrzut morowej zarazy nieciecze

Le créateur répondit Sur la poitrine

[illegible]

164. Datere! etc. Jezieze apoj weńuhysr, peraztı, patı dzeseitı.

Daweo świata! etc. Jeżeliż zdrojowa woda i piersi obdziała

Toi, qui as créé etc Si l'on lave la poitrine,

165 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

166 Aeť, mreoť etc. Deżınem hje fazta nem ejeżęm, ejeże druchsz ja nasusz, ape dwęseitı

Na to odrzekł etc Na prawe jego wstawanie, ta morowa zaraza poleci.

Le créateur répondit Sur le côté droit du corps

[illegible]

167 Datere! etc. Jezieze apoj weńuhysz, deżınem faztanem patı dzeseitı

Daweo świata! etc Jeżeliż woda zdrojowa i ten prawy bok pokropi

Toi, qui as créé etc Si l'on lave le côté droit,

168. Voir ci-dessus No 132

[illegible]

169 Aeť, mreoť etc Hojm hje faztanem ejeżem, ejeże druchsz ja nasusz, ape dwęseitı

Na to odrzekł etc Na przeciwległe jego wstawanie ten morowy przyrzut nieeze.

Le créateur répondit Sur le côté gauche

[illegible]

170 Datere! etc. Jezieze apoj weńuhysz, hojm faztanem, patı dzeseitı.

Daweo świata! etc Jeżeliż woda z błogiego zrzódła wzięta, i ten lewy bok pokropi?

Toi, qui as créé etc Et si l'on lave le côté gauche,

171 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

172 Aet', mreot' etc. Dzinem hje peresaum ejezęn, ejeze druchez ja nasusz, upe dwęseti

Na to odrzekł etc. Pod prawe jego żebra ta morowa zaraza przelezı.

Le créateur répondit Sous les côtes droites

[illegible]

173 Datere¹ etc Jezieze apoj weńu hysz, deżnem peresaum, pati dzeseti

Dawco świata¹ etc. Jeżeli woda zrzódłana i ten prawy bok żeber pokropi?

Toi, qui as créé etc Si l'on lave les côtes droites,

174 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

175 Aet' mreot etc. Hojim hje peresatm ejeżęn, ejeże druchsz ja nasusz, upe dwęseti.

Na to odrzekł etc U lewego boku pod żebra, ten przyrzut morowéj zarazy uciecze

Le créateur répondit Sous les côtes gauches

[illegible]

176 Datere¹ etc. Jezieze apuj weńuhysz, hojim peresaum, pati dzeseti.

Dawco świata¹ etc Jeżeli woda zrzódlana i te żebra lewego boku obryzga²

Toi, qui as créé etc Et si l'on lave les côtes gauches,

177 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

178 Aet', mreot' etc. Deżinem hje sreonym ejeżęn, ejeze druchsz ja nasusz, upe dwęseti

Na to odrzekł etc Na prawą jego kulszę, ten przyrzut morowéj zarazy pobieży

Le créateur répondit Sur la fesse droite.

[illegible]

179 Datere! etc Jezicze apoj wehu-hyaz, dehinem sreonym paiti dzeseiti.

Dawco świata! etc Jeżeliż woda zrzódlana i tę prawą kulszę obdziała?

Toi, qui as créé etc Si l'on lave la fesse droite,

180 Voir ci-dessus No 132.

[illegible]

[illegible]

181 Aeť, mraoť etc Hojyęm hje sreonym ejeżęm, ejeże druchaz ja nasusz, upe dwęseiti

Na to odrzekł etc Na przeciwległą jego kulszę, ten przyrzut morowéj zarazy uciecze

Le créateur répondit Sur la fesse gauche.

[illegible]

182 Datere! etc Jezicze apoj wehu-hyaz, hojyęm sreonym, paiti dzeseiti.

Dawco świata! etc Jeżeli woda zdrojowa i tę lewą kulszę obryzga?

Toi, qui as créé etc Si l'on lave la fesse gauche,

183 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

[illegible]

184. Aeť, mraoť etc Hechti hje ejeżem, ejeże druchaz ja nasusz, upe dwęseiti

Na to odrzekł etc W oddychanie jego, ten przyrzut śmiertelny uciecze.

Le créateur répondit Sur l'épine dorsale

[illegible]

185 Jezi nairyoj ehheď, pascze hje peonram paiti hęczojaz, parusz eperem.

Jeżeli to mąż będzie, tył jego najpierw zmoczyć, a potém przodek.

Si c'est un homme, il faut laver d'abord la partie postérieure et ensuite la partie antérieure.

54

[illegible]

186 Jeźi stri c̄hed', paitiaz hje peourum paiti hąęaojaz, paseze eperem. Jeżeli to płeć żeńska będzie, przodek jéj najpierw zmoczywszy, potém co naprzeciw.

Si c'est une femme, il faut laver d'abord la partie de devant et ensuite la postérieure.

[illegible]

187 Datere! etc. Jezieze apoj weńuhyaz, hechti paiti dzeseit. Dawco świata! etc. Jeżeliż woda źródlana i krzyż obryzga.

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave l'épine dorsale,

188 Voir ci-dessus No. 132

[illegible]

[illegible]

189 Aet', mreot' etc. Deżinem hje ranem ęjeżęm, ejeże druchsz ja nasusz, upe dwęseiti. Na to odrzekł etc. Na prawe jego udo ten przyrzut śmiertelny uciecze.

Le créateur répondit: Sur la cuisse droite.

[illegible]

190 Datere! etc. Jezieze apoj weńuhyaz, deżinem ranem paiti dzeseiti. Dawco świata! etc. Jeżeliż woda źródlowa i to prawe udo opłócze?

Toi qui as créé etc. Si l'on lave la cuisse droite,

191 Voir ci-dessus No. 132

[illegible]

[illegible]

192 Aet' mreot' etc. Hojim hje ranem ęjeżem, ejeże druchsz ja nasusa, upe dwęseiti. Na to odrzekł etc. Na przeciwległe udo przebieży.

Le créateur répondit: Sur le cuisse gauche.

[illegible]

193. Datere! etc. Jezicze apoj weńuysz, hojun ranem paiti dzesein.

Dawco świata! etc. Jeżeliż woda za źrzodła wzięta, i to lewe udo opłócze?

Toi, qui as créé etc. Et si l'on lave la cuisse gauche,

194. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

[illegible]

195. Aet, mreot etc. Demnem hje żnujum jeżęm, ejeże drachsz ja nasauz, upe dwęseit:

Na to odrzekł etc. W prawe jego kolano ta morowa zaraza ucieczе.

Le créateur répondit: Sur le genou droit.

[illegible]

196. Datere! etc. Jezicze apoj weńuysz, dezinem żnujim, paiti dzeseit:

Dawco świata! etc. Jeżeliż woda zdrojowa i to prawe kolano pokropi?

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave le genou droit,

197. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

[illegible]

198. Aet, mreot etc. Hojun hje żnujim jezem, ejeże drachsz ja nasauz, ape dwęseit:

Na to odrzekł etc. Na przeciwległe kolano ten przyrzut śmiertelnéj zarazy przebieży.

Le créateur répondit: Sur le genou gauche.

[illegible]

199. Datere! etc. Jezicze apoj weńuysz, hojun żnujim, paiti dzeseit:

Dawco świata! etc. Jeżeliż woda zdrojowa i to lewe kolano obroni

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave le genou gauche,

200. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

[illegible]

53*

201 Aet', mreot' etc. Deżnem hje esczuj-im ejeżąn, ejeże druchaz ja nasusz, upe dwęseiti.

Na to odrzekł etc. Na prawą a największą jego czułość, ten przyrzut śmiertelny uciecze.

Le créateur répondit. Sur le tibia droit.

[illegible]

202 Datere! etc. Jezicze apoj weńu-hyaz, deżnem hje esczujun, path dzeseiti.

Dawco świata! etc. Jeżeli woda zdrojowa i takową goleń prawą pokropi?

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave le tibia droit,

203. Voir ci-dessus No. 132

[illegible]

204 Aet', mreot' etc. Hejum hje esczuj-im ejeżąn, ejeże druchaz ja nasusz, upe dwęseiti.

Na to odrzekł etc. W przeciwległą goleń, ten przyrzut śmiertelnéj zarazy przebieży.

Le créateur répondit. Sur le tibia gauche.

[illegible]

205 Datere! etc. Jezicze apoj weńu-hyaz, hejum esczujun, path dzeseiti.

Dawco świata etc. Jeżeli woda ze zródła wzięta i tę goleń obmoczy?

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave le tibia gauche.

206. Voir ci-dessus No. 132.

[illegible]

207 Aet, mreot' etc. Deżnem hje zaągem ejeżąn, ejeże druchez ja nasusz, upe dwęseiti.

Na to odrzekł etc. Na prawe jego zagięcie ten przyrzut śmiertelnéj zarazy przeleci.

Le créateur répondit. Sur la cheville du pied droit.

[illegible]

208 Datere! etc Jeneze, opoj weño-hysz, dežnem zaagem, paiti dzeseiti.

Dawco świata! etc Jeżeliż woda ze źródła wzięta i tę prawą kostkę obroli?

Toi, qui as créé etc Si l'on lave la cheville du pied droit,

209 Voir ci dessus No 132

[illegible]

210 Aet', mreot' etc Hojim hje, zaagem ejezqm, ejeze druchaz ja easnsz, upe dwęseiti

Na to odrzekł etc Na przeciwległą kostkę ten przyrzut śmiertelnéj zarazy uciecze

Le créateur repondit Sur la cheville du pied gauche

[illegible]

211 Datere' etc Jeneze opoj weño-hysz, hojim zaagem, paiti dzeseiti

Dawco świata etc. Jeżeliż woda ze źródła wzięta i tę lewą kostkę obroli

Toi, qui as créé etc Si l on lave la cheville du pied gauche,

212 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

213 Aet' mreot' etc Dežnem hje frabdem ejezqm, ejeze druchaz ja nasuaz, upe dwęseiti

Na to odrzekł etc. W prawe opieranie się nogi, ten przyrzut śmiertelnéj zarazy pobieży

Le créateur répondit Sur le talon droit

[illegible]

214 Datere' etc Jeneze opoj weño-hysz, dežnem frabdem, paiti dzeseiti

Dawco świata' etc A jeżeli woda zźródłana i prawą piętę obmoczy

Toi, qui as créé etc. Si l'on lave le talon droit,

215. Voir ci-dessus No 132

[illegible]

216 Aet', mreot' etc Hojim hje frabdem ejeżęn, ejeże druchaz ja nasuez, upe dwęsetti. | Na to odrzekł etc. Na ową drugą piętę ten przyrzut śmiertelnéj zarazy przeleci

Le créateur répondit Sur le talon gauche.

[illegible]

217 Datere' etc. Jezeze, apoj weán hysz, hojim frabdem, paiti dzeselti | Dawco świata[1] etc Jeżeli woda ze źródła wzięta i lewą piętę obdziała

Toi, qui as créé etc Si l'on lave le talon gauche,

218 Voir ci-dessus No 132

[illegible]

219 Aet, mreot' etc Edheiri hechem, nwojnyjejtje, męneyen chje, jethe machżyao perenem. | Na to odrzekł etc. On się wezrze w jucht i nabierze się zaraz w podobieństwie, jak to mucha wzlatuje

Le créateur répondit Sur la plante des pieds, et l'ulcère sera à l'instant mûr, ressemblant à l'estomac blanc d'une mouche qui s'envole

[illegible]

220 Hekeil', ugereptejelbye — caguaztejerbye — uzgereptejelbye — pażnejerbye | Starać się to zachwycić, palcami objąć, z korzeniem wyrwać, i rozgnieść

On doit l'enlever de la main jusqu'à la racine et l'écraser

[illegible]

221 Deinnem hje hechem, paiti hiączojisz | Tę prawą podeszwę macie obryzgnć

On lui lavera la plante du pied droit.

[illegible]

222. Act', ha druchaz ja naeusz, hojım hechem, upe dwęsem

Dopiero, ten przyrzut śmiertelnéj zarazy, pod lewą podeszwę pobieży

Alors la maladie se jettera sur la plante du pied gauche,

[illegible]

223. Hojım hje hechem, paiti hiączojusz.

Tę lewą podeszwę macie pokropić.

Laquelle on lavera également.

[illegible]

224. Act', ha druchaz ja nasuaz, edhem eagusate, niwojiryjetje męneyen ehje, jethe machāyao perenem.

Otoż teraz, ten przyrzut morowy wesrze się pod palcami i nabierze się zaraz w podobieństwie, jak to mucha wzlatuje

Ensuite la maladie se jettera sous les doigts des pieds où elle apparaîtra comme une mouche qui s'envole

[illegible]

225. Heked, ugereptejeibye pażnejeibye — uzgereptejeibye — eagusztejeibye.

Starać się to zachwycić, rozetrzeć i z korzeniem wyrwać, objąwszy doskonale palcami

On saisira de la main la partie malade et l'on l'écrasera, pour en faire sortir la racine

[illegible]

226 Deżinęm hje eagusztęm, paiti hiączojusz.

U prawéj nogi pod palcami, powinniście dopiero wodą wypłókać

On baignera la place au pied droit avec de l'eau pure

[illegible]

227 Act', ha druchez ja nasuez, hojyęm eagusztęm, upe dwęsem — hojyęm hje eagusztęm, paiti hiączojusz

Otoż teraz, ten przyrzut morowy pod palce lewéj nogi ulec — takowe miejsce pod palcami, przemyjcie

Cette maladie contagieuse se jettera ensuite sous les doits du pied gauche; il faut le baigner

228. Aeť, ha druchsz ja nasusz, nawoj ryjetje epachdhrejubyoj, najemejehyoj — machši kehrpe ereghetye — fražnosz, epe zedheńkoj ekerenem drwyao — jethe zojzdisztaisz, chrefstraisz.

Teraz, ten przyrzut morowéj zarazy wezrze się pod pachami w miękiszu mięjemnym — będzie to postać muchy rozpłymonéj — przyjaciel mu ciąć ostrym nożem w to odrętwienie, być może też rana zasyje a krew się ustroi.

Ensuite la maladie se jettera sur les aisselles et sur l'aine et aura la forme d'une mouche crevée et blanchie. Un ami coupera alors avec un couteau tranchant la partie malade, la blessure se cicatrisera et le sang reprendra sa circulation.

229. Detere' etc. Jed', ejetje joj mazdayasne, padhe eyoątem — wa tecząętem — wa beremnem — wa wezemnem — wa.

Dawco świata etc. Owo jest wiarą oświecony i pieszo idzie, albo wodą płynie, albo jedzie okracz, lub na wozie, albo jak.

Toi, qui as créé etc. Voilà quelqu'un éclairé par la foi, qui va à pied, ou navigue, ou monte à cheval, ou se trouve dans une voiture, ou voyage autrement.

230. Aterem nasopekem, fradzesęn.

A tu ogień na spieczenie nieboszczyka rozkładają.

Et l'on allume le feu, pour brûler le cadavre,

231. Nasupm, hęm peczęn — nasupm haweyęn

Lub też nieboszczyka już pieką — już go płomień owionął

ou bien l'on brûle déjà le cadavre et la flamme l'enveloppe

232. Voir Liv. V. No. 158.

233 Act, mreot ete Ewe, ejetem nasupakem, dzeneiti | Na to odrzekł ete Miałoźby się tak, że nieboszczyka mszczyć przybierają się

Le créateur répondit. Et s'il arrivait qu'on voulût détruire le cadavre,

234 Ewe, bje dzeneyen | Miałoźby się tak że go już niszczą

et s'il arrivait qu'on le détruisit déjà,

235 Epe, ejetem dasztem, bereyen. | Tu on mowę zabrać ma.

il faut qu'il parle,

236 Epe, ejetem uzdanem, bereyen. | Aby stosowe warstwy rozebrał

afin de faire disperser le bucher

237 Athred' beeze banuwje, ejesmem frasocaeyabi | Ogień z tego budynku, może być do użytku

Le feu de ce bucher peut être utile pour le menage!

238 Jed', wa ejeteñbem urwerenem — Jed', atere ezitbrenem | Może on posłużyć na ugotowanie urwiątek — może posłużyć na ogień za karę

Il peut servir dans la cuisine, il peut servir à apaiser la colère de Dieu.

239 Jed', wa ejetem sterem uzdereze — ejetayao urwereyne nterocaereze. | Być może, iż ten ogień będzie udatny na wydobycie użytku z urwiątek przez ogień.

Il se peut que ce bucher serve à extraire les essences des herbes.

240 „Wycze berojid' — wycze zaweyojid' Do wioski niech się to zabierze — do wioski niech się zawiezie.

Qu'on le porte au village sur les bras ou en voiture.

[illegible]

241 „Jethe zaisztem, fraweyojid' To, co się zapaliło, niech się zawiejc

Qu'on éteigne le feu allumé.

[illegible]

242 Jethe, tedhe, peoyrym heądereze, zenje ajeted', parti ndaithite. Stałożby się wedle woli, wtedy pierwszą warstwę narąbaną, niech na ziemi położą i ziemią obłożą.

Si on l'écoute, qu'on défasse la première couche du bucher, qu'on la mette en terre et la couvre

[illegible]

243. Ewewed', hecze athred' naeupaked', jethe fratere witestiez. Miałżeby być od ognia trup opieczonym, niech go bratersko wyjmą.

Si le cadavre avait été entamé par le feu, qu'on l'enlève fraternellement.

244. Voir ci-dessus No. 240 et 241

[illegible]

245 Jethe, tedhe brìym heądereze — jethe, tedhe thrityim heądereze — jethe, tedhe tujryim heądereze — jethe, tedhe puchdhem heądereze — jethe, tedhe chsztujim heądereze — jethe, tedhe heptethem heądere Miałożby się tak, wtedy i drugą warstwę drzewa, — wtedy i trzecią warstwę drzewa, — wtedy i czwartą warstwę drzewa — wtedy i piątą warstwę drzewa, — wtedy i szóstą warstwę drzewa, — wtedy i siódmą

ze — jethe, tedhe castemem heqdereze — jethe, todhe naumem heqdereze, araje ejetedhe, paiti nidaiti — (ewewet' hecze athred', nasupaked, jethe fratere witestaz — wyeze berojid' — wyeze żaweyojid')

kladkę drzewa, — wtedy i ósmą warstwę drzewa, — wtedy i dziewiątą, nawet kłodkę drzewa ułożonego niech na ziemi położą i ziemią obrzucą etc. No. 240

Si l'on écoute sa voix, qu'on ôte la première couche du bucher, et même la seconde, et même la troisième, et même la quatrième, et même la cinquième, et même la sixième, et même la septième, et même la huitième jusqu'à la neuvième; qu'on le couvre de terre pour éteindre le feu, et si le cadavre est déjà entamé par le feu, qu'on le retire du feu fraternellement etc. Voir ci dessus No. 240.

[illegible]

246 Joj qesanąm, eszye bered' — epiteme Zerethusztre

Owe nosiątko, niech mę na czysto wezmie — nezony Zoroastrze.

Que la bière sur laquelle on transporte le cadavre soit propre, ô sage Zoroastre.

[illegible]

247 Urwasnyao — wa, wojhuja gaonehje — wa, wojhuja keretojiaz — wa, hedha najepeteyao — wa, kęmezd' — wa, hebeoidhitemenęm urwerenęm

Z samych urwiątek, z różnobarwnych bławatek, z keretek, lub z tych co się jeszcze nie opytuły, — ale z samych wonnych kwiateczków

On la construira d'herbes, et de fleurs de différentes couleurs, comme de grenillets, ou de celles dont le nom n'est pas encore connu en un mot quelles qu'elles soient, mais très-odoriférantes.

[illegible]

248 Jehmad kehmad'ezid' najemenęm watoj, athroj beoidhym wybereiti

Miałżeby choć cokolwiek imać zeń wiatr, skoro go breh z ognia.

Mais si le vent enlève quelque chose au cadavre qu'on transporte,

[illegible]

249 Ehmad kehmad'czid' najemenęm hezeżregine, pańi dzesciti aterse mazdao chuchreje | Miałażby być odeń choćby tysiączna cząsteczka użęta, skoro go uszczył ogień Stwórcy wszechmocnego.

quand même ce ne serait que la millième partie, après que le feu du Seigneur l'a consumé,

[illegible]

250. Dajewenęm mienyewenęm, temesczi threnęm, drwetęm, bizwed' — jatunęnacze, pairikenęmcze | Wedle praw wiary, oni w ciemnościach dręczonymi być muszą, lamentując: oto my w ogniu się pieczemy!

Alors, d'après les règles de la foi conçues par l'esprit, ces hommes seront jetés dans les ténèbres d'enfer, où ils crieront en gémissant: nous voici rôtis dans le feu pour cela

[illegible]

251. Datere' etc. Joj aterem nasupa hem, daityam gatujm, ewi ewe bereiti | Dawco świata etc. Ktoby ogniem trupa piec mającym zgotował sobie danie, aby tam i sam z niego się brało.

Toi, qui as créé etc. Celui qui emporterait le feu qui brûla le cadavre, pour s'en servir dans sa cuisine ou autrement,

[illegible]

252. Czwed' chmai neirje, mazdem enhed, paseze eteseze beodhenhescze wy urwysztym. | Wiele być może nagrody temu człeku potem, kiedy żyć przeznaczona dusza z ciała wyrwie się?

quelle sera la récompense de cet homme après que son âme aura été séparée de son corps?

[illegible]

253. Aeť, mreot etc. Jethe ejetehmi cńhwoj, jeď astwaiąti, (spiteme Zerethustre) | Na to odrzekł etc. Tyle, jak gdyby takowy, przeznaczony zostawać — sczony Zo-

bejewere atere saokenęm — dastym gatujim, ewi ewe bereiti

rosstrze — 10,000 lat w ogniu pod okiem, skoro zgotował danie, ażeby z niego tu i ówdzie korzystano

Le créateur répondit: O sage Zoroastre, dût-il être destiné à rester pendant dix-mille ans dans le feu purificateur, il lui sera pardonné pourtant, parce qu'il a établi une chose utile à lui et aux autres.

[illegible]

254 Datere¹ etc. Joj atęrem uruzlepa kem, joj aterem seirihyet heeze —

joj aterem chumbed' heeze zemeim pe caskad' —

joj aterem chumbed', heeze jamoj peeskad —

joj aterem cenyet' heeze peroj berezvat' —

joj aterem pured', heeze zerenyoj sajepad' —

joj aterem piered', heeze erezatoj sajepad' —

joj aterem pieret', heeze evoj sajepad' —

Dawco świata¹ etc. Ktoby założył ognisko aby rudę topić —

ktoby założył ognisko, gdzieby się ziemiaki wypalały —

ktoby założył ognisko, gdzie się jadło, chleb piecze —

ktoby założył ognisko jednoczesne, z któregoby się przezroczystość wybierała —

ktoby założył ognisko tyglowe, z któregoby złocistość wyklepywała się —

ktoby założył ognisko tyglowe, z któregoby srebrzystość wyklepywała się —

ktoby założył ognisko tyglowe, z któregoby żelazo wyciągało się —

joj oterem piareď, hecze haosefnajenoj sajepai' —

joj oterem, tennjireď hecze —

joj aterem, diazteď becze —

joj aterem ecnyet, hecze techeiryat —

joj aterem pegteď, hecze steoroj peyat' —

joj aterem, skeryať hecze —

joj aterem, nezdsztad — hecze datym gatopm ewi ewe berenl.

ktoby założył ognisko tyglowe, z któregoby miedź wyciągała się —

ktoby założył ognisko, z któregoby krępowanie wychodziło —

ktoby założył ognisko, z któregoby smoła się pędziła —

ktoby założył ognisko jednoczesna, z któregoby chorzy korzystali —

ktoby założył ognisko pieśni, gdzieby oracze śpiewali —

ktoby założył ognisko, gdzieby się popijano mało —

ktoby założył ognisko, gdzie nieoczekiwani przybywają, gotowy chleb znajdując

Toi, qui as créé etc. Si quelqu'un établissait une fonderie de métaux, si quelqu'un établissait une poterie, si quelqu'un établissait une boulangerie, si quelqu'un établissait une verrerie, si quelqu'un établissait une orfèvrerie, si quelqu'un établissait une orgenterie, si quelqu'un établissait une ferronnerie, si quelqu'un établissait une fonderie de cuivre, si quelqu'un établissait une fonlerie, si quelqu'un établissait une fabrique de goudron, si quelqu'un établissait une pharmacie, si quelqu'un établissait une tente où le laboureur s'amuse, si quelqu'un établissait un lieu où le laboureur se désaltère, si quelqu'un établissait un lieu de repas pour le voyageur, où l'on trouve de la nourriture préparée,

255 Voir ci-dessus No 252.

[illegible]

[illegible]

256 Aeť, mreoť etc. Jethe, ejetehm eáhwąj, jeď astwaiąli hezeárem — atere sackenąm — datym gatujm ewi ewe berenl.

Na to odrzekł etc. Tyle, ileby takowy był przeznaczony zostawać 1000 lat w ogniu pod okiem, skoro zgotował danie, żeby on sam i inni, pożytek zeń brali.

Le créateur répondit (comme No 253 seulement mille ans au lieu de dix-mille.)

[illegible]
[illegible]

257 Jethe, ejetena eñkwoj, jed' astwaɨąti peąz.e sete atere saokenęm — daityn gatujan ewi ewe bereiti.

Oto tyle, jak gdyby takowy był przeznaczony zostawać pięć lat w ogniu pod okiem, skoro zgotował rzemiosło, dla niego i drugich korzystne

Voir ci-dessus No 253: dût il être destiné à rester pendant cinq-cents ans etc.

[illegible]
[illegible]

258 Jethe, ejetchasi eñkwoj, jed' astwaɨąn czethwaroj sete, atere saokenęm — daityn gatujan ewi ewe bereiti.

Oto tyle, jak gdyby takowy był przeznaczony zostawać czterysta lat w ogniu pod okiem, i to za to, że założył fabrykę dla niego i drugich korzystną.

Voir ci-dessus No 253: dût-il être destiné à rester pendant quatre cents ans etc

[illegible]
[illegible]

259 Aet', mraot' etc. Jewet', chnai jaoenęm, paitinęm, setrioęm — ejetewet atere saokenęm, hęm berete — daityn gatujan ewi ewe bereiti

No to jeszcze odrzekł etc. Miałoby się tak, iż daje ktoś jadać chleb zawsze czysty, takowy staje się ogniwem świetnem i uczęszczaném — bo obrał rzemiosło bardzo korzystne sobie i drugim.

Le créateur répondit: Si quelqu'un fournit toujours le pain pur et le poids requis, son établissement deviendra célèbre et bien fréquenté, parce qu'il a choisi un état utile à lui et aux autres.

[illegible]
[illegible]

260 Aet' mraot' etc. Jewet' chnai pai-

Na to jeszcze odrzekł etc. Miałoby się tak

tnęm orwerenęm, ejetewet, atere saokenęm, bęm berete — datym gatajim ewi ewe bereiti.

iż ktoś pożyteczne zioła a korzonki przysposabia, takowy staje się ogniwem świetnym i uczęszczanym, jako obrał rzemiosło bardzo pożyteczne sobie i drugim.

Le créateur répondit: Si quelqu'un a établi une pharmacie, elle sera célèbre et fréquentée, car il a choisi un état utile à tous.

[illegible]

261 Setem, atere saokenęm — datym gatajim ewe ewi bereiti.

Na sto lat ma on zasług z tego ogniska, obrawszy rzemiosło sobie i drugim pożyteczne.

Il a cent ans de mérite, pour avoir choisi un état utile à tous.

[illegible]

262 Neweitym, atere saokenęm — datym gatajim ewi ewe bereiti.

Na dziewięćdziesiąt lat ma on zasługi z tego ogniska, obrawszy rzemiosło sobie i drugim korzystne.

Il a quatre-vingt-dix ans etc. (voir ci-dessus No. 253.)

[illegible]

263 Esztaitym, atere saokenęm — datym gatajim ewi ewe bereiti.

Na ośmdziesiąt lat ma on zasługi z tego ogniska, obrawszy rzemiosło sobie i drugim pożyteczne.

Il a quatre-vingt ans etc. (voir ci-dessus No. 253.)

[illegible]

264 Heptaitym, atere saokenęm — datym gatajim ewi ewe bereiti.

Na siedmdziesiąt lat ma on zasługi z tego ogniska, obrawszy rzemiosło sobie i drugim pożyteczne.

Il a soixante-dix ans etc. (voir ci-dessus No. 253.)

[illegible]

265 Chśwestym, atere saokenęm — dal-

Na sześćdziesiąt lat ma on zasługi przed

tym gatujm ewi ewe bereti

Bogiem a tego ognuska, obrawszy rzemosło sobie i drugim pożyteczne

Il a soixante ans etc. (voir ci-dessus No. 253.)

[illegible]

266. Pęczasetem, atere saokenęm — daityn gatujm ewi ewe bereti

Na pięćdziesiąt lat ma on zasługi przed Bogiem, że obrał rzemosło sobie i drugim korzystne.

Il a cinquante ans etc. (voir ci-dessus No. 253.)

[illegible]

267. Czethwaresetem, atere saokenęm — daityn gatujm ewi ewe bereti

Na czterdzieści lat ma zasługi przed Bogiem, obrawszy gotowy chleb sobie i drugim.

Il a quarante ans etc. (voir ci-dessus No. 253.)

[illegible]

268. Thrisetem, atere saokenęm — daityn gatujm ewi ewe bereti

Na trzydzieści lat ma zasługi u Boga, że obrał rzemosło sobie i drugim pożyteczne

Il a trente ans etc. (voir ci-dessus No. 253.)

[illegible]

269. Wyeeti, atere saokenęm — daityn gatujm ewi ewe bereti

Na dwadzieścia lat ma takowy zasługi przed Bogiem, obrawszy rzemosło sobie i drugim pożyteczne.

Il a vingt ans etc. (voir ci-dessus No. 253.)

[illegible]

[illegible]

270. Aet', mreot' etc. Jethe, ejotehm eihwaj, jeď astwaiąti dese, atere saoke-

Na to odrzekł etc. Oto tyle, jak gdyby kto był przeznaczony zostawać lat dziesięć

nęm — datym gatujam ewi ewe bereśt.

w ogniu pod okiem, — za to, że obrał sobie i drugim korzystne rzemiosło.

Le créateur répondit: Tellement que s'il était destiné à rester dans le feu purificateur pendant dix ans etc. (voir ci-dessus No 253.)

[illegible]

[illegible]

271 Dateret etc Ked' ta nere jeożdeyęn cahen — ełaum ehure mazde — ja neseam, ewe haszte dujuje, eeelu razeńhęm.

Dawco świata[1] etc. Kiedy ci ludzie oczyszczą się — przeczysty Bohaterze Stwórco! którzy przy niesieniu trupa natknęli się a stali, ciekawością rażeni?

Toi, qui as créé etc. De quelle manière se purifieront les hommes, ô saint créateur du monde, qui se sont arrêtés pour voir passer un cadavre qu'on transportait?

272 et 273. Voir Liv. VII. No 29 et 30.

274. Voir Liv. VII. No 79

[illegible]

275. Aet, hwęm tenujm pari jeozdei thate, gujusz majnsmene.

Otoż tedy, całe ich ciało ma się przemyć moczem bydlęcia.

Il faut lui laver le corps avec de l'urine de boeuf,

[illegible]

276 Thrisetethwem frasnatujje — thrisetethwem upesnatujje

Trzydzieści razy przecierając to, co z przodu — trzydzieści razy przecierając i to, na czém się siada.

trente fois les parties sexuelles et trente fois le séant,

[illegible]

277 Egluryęn, pati usnaityn

Niech go potém ogrzeją — niech zaśnie.

qu'on le couvre bien et qu'on le laisse se reposer

278. Aeł — Ale etc. Vor Liv VII. No 75

[illegible]

279 Peązze dese frasnatyje — peązze dese apesnotyje. | Piętnaście razy niech go wytrą z przodu, i piętnaście z tyłu

qu'on le lave quinze fois par devant et quinze fois par derrière.

[illegible]

280 Teczod', peoryin hathrem. | Niech popłynie do pierwszej gospodarczej zagrody

Qu'il navigue vers la première demeure d'un paysan,

[illegible]

281 Fraże, edhad' teczojid | Byleby zwłaszcza płynącym

Lorsqu'il se trouve dans une nacelle

[illegible]

[illegible]

282 Jed' dhu keszad efhujusz astwaoj ejetedhe, parti ewe hisztujje, berezwoj ged, woczoj razeyęn | Byleby tam kto z ludu zostającym, wtedy niech opowie to, co się z nim stało, — niech prosi o ratunek, orzekając przerażenie.

Si quelqu'un se trouvait dans cette demeure, qu'il lui raconte l'accident qui lui est arrivé, disant qu'il en est très effrayé.

[illegible]

[illegible]

283 „Idhe trissiełje, tentyin ewe luszte — enejezem menoj — enejeżem wczoj — enejeżem szkyeothnem. | Szli tam z przepadłym, i ciało moje dotknęło się — jam był nieswój, anim co mówił — ja tu nie mam grzechu duszy szkodliwego

On transportait un homme mort de la peste, et mon corps l'a touché, sans y avoir pensé ni rien dit: il n'y a pas non plus de péché en actions de ma part.

[illegible]

284. „Iseitje mje jeozdartym | Oczyście mnie proszę was!
Purifiez moi, je vous prie!

[illegible]

285. „Teezed, peoirym upatı." | Płynąc wodą, najpierw tu dopadłem
Je me suis refugié ici en naviguant.

[illegible]

286. Jezi dim nojid' jeozdetheątje — thrizujm, ejetehje szkycolhnelje bachzeth. | Jeżli go tam nie zechcą oczyścić, trzecia część jemu szkodliwych grzechów przebaczona będzie
Si on ne le purifie pas la troisième partie de ses péchés lui sera pardonnée

[illegible]

287. Teczed bitym bathrem | Niech płynie do drugiej koczowiska gospodarki
Qu'il se rende maintenant à une autre demeure

[illegible]

288. Teezed' bitym, upaïi | Niech płynie po raz drugi, i swój upadek opowie
Qu'il navigue plus loin et qu'il raconte ce qui lui est arrivé

[illegible]

289. Jezı dim nojid jeoždateątje | Jeżeli go i tam nie zechcą oczyścić
S'ils ne veulent pas le purifier,

[illegible]

290. Najemem, ejetehje szkycothnelje, bachžeątı. | Połowa szkodliwych jego duszy grzechów przebaczy mu się

La moitié de ses péchés lui sera pardonnée.

[illegible]

291. Teczed', thritym hathrem | Niech płynie do trzeciego koczowiska.

Qu'il se rende à la troisième demeure.

[illegible]

292. Teczed' thritym upaiti | Niech płynie i poraz trzeci swój wypadek opowie

Qu'il navigue, et pour la troisième fois qu'il raconte ce qui lui est arrivé

[illegible]

[illegible]

293. Jezi dim nojd jeoźdathcątje, wyspem ejetehje szkeothnehje, bachzątı. | Jeżli go i tu nie oczyszczą, wszystkie duszy jego szkodliwo grzechy odpuszczone będą

Si on ne le purifie pas, tous ses péchés lui seront pardonnés

294. Voir ci-dessus No 281.

[illegible]

[illegible]

295. Jed dim nezdisztem ewe nmanem cze — wysemcze — zeątujmcze, dachyujmcze — ejetedhe, paiti ewe hisztujje berezwojged', wezoj razeyęn | Byłożby mu tam bliżej do mana — albo do wioski — albo do miasteczka z dachami krytemi — to co mu się przydarzyło, prosząc o ratunek, niech opowie jako przerażenie

S'il s'y trouve plus près un propriétaire, un village ou un bourg avec des habitations couvertes, qu'il y aille et demande du secours, en racontant ce qui lui est arrivé.

296—298. Voir ci-dessus No 283—285.

[illegible]

[illegible]

299. Jezi dim nojd jeoźdathcątje — aet', | Jeżli go nie zechcą oczyścić, ciało swoje

kwęm tenujm pairi joożdathute — gujusz mejesmene, epacze — paiti ewethe joożdeyęn

nloeh na okołuteńko obmyje moczem bydlęcia — nadal, już no jest czystym.

Si ceux-là ne veulent pas le purifier, qu'il se lave lui-même le corps tout entier avec de l'urine de boeuf, et il sera parfaitement pur.

[illegible]

300 Datere! etc. Aed', jezi eńhed afaz eątərad', najemad' ejetje pethe.

Dawco świata! etc. Owa, jeśli woda w poprzek stoi, której nie miał się tykać, a jednakże po téj drodze poszedł.

Toi, qui as créé etc. S'il rencontre une eau courante en son chemin, et qu'il y ait mis le pied, ce qu'il ne devait pas faire,

[illegible]

301 Afaz, cithęm fraoırısyjeiti

Tu, woda stałaby się karą dla przechodzących

et si cette eau devient un châtiment pour les passants,

302 et 303. Voir ci-dessus No 66 et 67.

[illegible]

304 Datere! etc. Aed', jezi eńhed' urwere, eątərad', najemad' ejetje pethe

Dawco świata! etc. A jeżliby drzewo w poprzek stało, gdzie nikt nie miał stąpać, a jednakże przeszedł?

Toi, qui as créé etc. Et s'il rencontre sur son passage du bois qu'il touche sans nécessité,

[illegible]

305 Aterez, cathęm fraoırısyjeiti

I tu drzewo na ogień przeznaczone stałoby się karą dla przechodzących

Et si ce combustible devient le châtiment des passants,

306. et 307. Voir ci-dessus No 66 et 67.

[illegible]

308 Ha, hje esti czithe — ha, hje esti aperetuz.

Ta ma być mu kara — to mu za przestąpienie.

Cela lui servira de châtiment, pour l'avoir foulé aux pieds.

[illegible]

309 Elpi peremnai idhe ećeonje — nojd', ećeipi peremnai.	Niechby stąpał, idąc zdrowo — nie będąc zdrowym, nie dobrze jest stąpać.

Qu'il le foule aux pieds, s'il est en bonne santé, si non, qu'il ne le fasse pas.

[illegible]

310 Drudzoj, nmanje bezthya — ećhen csteye	Drudzy nie myśląc o tém, co się tam ma, — będą się zarażać

Les autres ne sachant de rien passeront aussi et seront atteints de la maladie

---

ZĘDASZTY ROZDZIAŁ VIII.

1. *Dauru, dooru* — człowiek bogaty, darzyć w stanie będący — w Pers. داشتن *dauštan* habere — inde دار *dar*. *Deremja upederemje* — który padł i leży na darninie w ciemni. *Nimeraj* — biedny — żebrak *Eum wereuje* — na obornej roli, — na golem polu — źródło w Pers. ورزیدن *werzydan* exercere, laborare — w Pers. i Tur. ویران *weran*, desertus, devastatus.
2. *Irikyat* — który się przeistoczył, t. j. nagle padł śmiertelny zaraza i umarł — w Tur. یکی i *yykmek*, liquefacere.
4. *Pairi, pari, pare* apari — około — przy — w bliskości. *Iry dachme napayesyn, capayesyn, caloeye, capayeye* — dom Boskość odsłoniony, pozostał umarłym przeznaczony dla umarłego czy jeszcze żyje, niech wierno Bogu wystawią.
5. *Barethney terem* — pot kroplisty — w Tur. تر *ter* sudor. *Ewa zenge, zenge, ewezenge, ewezeneg* — ma się co do życia — to znak życia.
6. *Hereweyen* — niech pielęgnują, dowiadczają, czy żyje — w Pers. خرامیدن *kerwydan*, defendere, custodire
7. *Bardheyn* — niech w byt przyprowadzą, nanoszą — źródło w Pers. بودن *budan* esse. *Gunahje* — kwiaty różnobarwne — w Pers. گوناگون *gunagun*, varius, seu vari, variorum generum, colorum — گلونه *gunne*, cantharis — کاودنک *gawendak*, cuneus carvus ut roseus. Herba virens. *Haika* — to jest w Arab. hic, hoc. *Nijepatnyen, sapeyne*, lepiéj *nejepyone, hedka wajeyeuyne, hedka nayepyena, kaika najepyne, kedkanaja yateyue* — owo niezapytane, bez nazwy jeszcze zostające. *Hubewdhtamenyen, hubendhte menegen, hubendhte menegen, hubendhteumenegen* — mające powiew wonny — kwiaty aromatyczne — w Arab. خوب *hubob* flare ventum.
12. *Wereuk, wereuh, wereuje* — deszcz padający z kroplisty, zlewy z kotła ukrop — w Pers. باریدن *barydan*, pluere. *Sweyehaqu, snhije, zweje, zuweje, zwewegtye, sneyezue, snyjeteuh* — lub też mocno zamierzyło z dawna. *Berezi, berezyn, berezyne, berezye, bererdi, berezyte* — z tu mówi okropny, że człowieka niesie. *Timendyn*, lepiéj tem kyn — lub też ciemno. *Weretsfiaj wereuj uyeje wyre dzeuryn dzeurst, dzeuryte, dzeutyje* — lub też w przedłużyniejej pory około roli miejscowie dłużeją — źródło کاریدن *karydan*, seminare agrum — ورزیدن *werzydan*, laborare.
18. *Ewe kerum, ewe kemayen, kemayas* — ten zaś wykopany, okrążą jeden brzeg okrążą z rowu wykopaną — źródło w Pers. کندن *kendan*, fodere. *Mediyn, mediyye* — mecz środkowa — środek — środek tego rowu być ma. *Paituutane*, lepiéj *paiti sateye, pateyetetye* — środek czyli dno tego rowu być ma zamknij na krok jeden, na jedno stąpienie. *Chrouidumje, chryadumn, chrustdumje, chryadum, chrudumje chrustdumi* — wydrążony — źródło خوشیدن *churusydan*, impetum facere — commovere. *Werodubrye, werodumenye, werodeme* — głębokość zaś całego rowu w po pas chłopa niech się uczyni wykopie — źródło ورزیدن *werzydan*.
20. *Atergaiya, atirgye* — to co z ognia wynio — ogniowka — rogla. *Seergahje syergahje segergahje* — to co się

ypec ogień oczyścił — wapno — słabo na wschodzie — w Pers. سپری *spryn*, cum albo coctus, aut yam tus albus — w Arabs. سپرد *sprot* species, forma externa — commentus. *Inszyokje* — to co samo z siebie letniejo — skała, kamień. *Zerostwokje, zerzestwokje* — twór — skrzepiało — w Pers. زروره *zerure*, *zeruse*, *syruse*, offa, digitis conglomerata — زروما *zeruse* aut lustor — forum nec signatum, vel operi non adhibitum — زروماه *zeruse* quod durum est — w Arabs. زرور *zurur* *syrur* nodi, globulo vestiarii. *Pyrosyn*, *pofsyn* — proch w ogólności — w Pers. پرم *pruse* species salsus — chorea — słabo!

21. *Eystodho, eystode, ystod* — wiody, wówczas. *Nidostyga* lepiej *nidostyga* *nidopathygo, nidopathygo* — powstań! zostawić postawić. *Bochkoperam, bochkoperam, bochkoperam* — tu dwie pełne pory — źródło w Pers. سپپ *asch*. a.s.x.

22. *A ohmad' yad* — aby wszystko to działo się — wszystko to dzieje się on — NB. jest to tryb życzący i zawsze w całym dziele tak często się daje. *Nymoszczy ogno ozoyj opoterniy ope tonom* — gdzie bez przestanku woda chlupiące cieczą płynie strumieniem — słabo na wschodzie — w Arabs. [illegible] *mala* concitatus. *Us wotoj ops kopoczyd' koczyd' hmiczyod'* — gdzie jak też i wiatr ziemię wiatrem ciska — w Arabs. [illegible] *kydrus*, exsiltare concitari pulverem

23. *Hus* — postojawszy, pobywszy — źródło [illegible] *honton*, esse, استقلال *istiqlal*, stare, consistere.

24. *Edyz omnolyo ope ibworowyo ibworoe ope ope ibworowyo ope ibworoyo ywelkwoyoyo* — mając gotowe dom dla powozu wszelkich utworzony niebezpieka niech tam postawią — nie mając zaś, to niech go zbudują.

25. *Inyotkyo lepiej ingnakyo* — niech posadzą w tym domku *mojterowyo* za umiejętnie. *Wyozyflaatyni wymowygym, wymowienyion, wymowionyion, wymowieyion* — aby się starał używać powozie znanego aromatycznego, odor wywarzającego, wydającego z siebie kwiatonkami — w Pers. ایارمدن *ayarydon*, inglutire — diligenter lub gliny — inhaerere rei, studiose curare eam, słabo

26. *Mojtno maksi nestre* — tych ludzi jest obowiązkiem rozdział powozie nasilnego — słabo na wschodzie — w Arabs. [illegible] *mojbest* sufficere — explere vicem alterius loco illius prodesse atque bene, ac illo prodibest. *Zemojtyepioje zemeoyzge* lepiej *zemeyzantoy zemeyosk emestis* — ziemniak, chodaki — to, na czem się po ziemi chodzi. *Zerostoje, zerostoje, zeroatas* — metal w ogólności — źródło w Pers. زر *zer* aurum. *Ope skambos ope ahopbos ope skoimbos opakum boo ope abos bos* — to co pod brzuchem opada a ciało podtrzymuje pas — w Pers. شکم *eykomb* venter, percutientes pantex, ventriculus, omasum. *Wiemszyozion we emszyozion, wosmozyion, wosmozyozdo, wsmozyfskoo, wiezyzmesyzmo* — to co się wyczaiło, wyzgniotło ze szkła błyskotki na szyję, nogi i ręce

27. *Nidatyyo, nidatyyo, nidoyyo* — niech go w nią złożą, położą na ziemię, osiadają.

28. *Bochkoston, bochkoston, bochkoston, bochkoston bochkoston* — tego, co może jest, zostaje, pozostaje żywym

29. *Nonaluis* — ten, co ludzie co umarłego ciągają — w Pers. کشیدن *keszyden*, trahere

31. *Eramagyonti framyontje framopoitje framonti, frazymati* — niech przemyją, opłuczą, spłuczą — w Pers. شستن شوکدن *szustu szukarden*, myć bieliznę, prać.

36. *Periyad' pere yad* — wprzód wszystkiego wyjąwszy — w Pers. [illegible] *bergastan*, vertere. *Dwoyekyo dwokyo dwoyonojkyo dwoyojkyo* — dwojakiego rodu, płci, gatunku. *Chaystoe dechaoze, chaystoe thaoze chaystoystwaroe chaystoe dechaoze, chaystoe dechaoze* — obecnie może to być dwojako płci męskiej — źródło خواستن *chaster* velle — w Tur. [illegible] *chaje*, ovum testiculum. *Detoc.e, detyeose, dechojeose, dethyeose* — dziecię płci żeńskiej.

41. *Zeirtum, zeritum, zerutyo* — żerczy, gniewny — w Arabs. زیر *zer*, iratus, iracundus — rugiens leo. *Castkru castkru, castkru cactonen oztotenon, castonen caesum* — czterooczny — w Pers. چشم *czesm*, oculus. *Zero zeriyo pusten* — który uchem słucha, czujnie słucha — w Pers. زیر *zyr* sub — گوش *guse*, auris — گوسیدن *guszyden*, audire — operam dare, vires intendere.

43. *Fino saoend' oszolytywod' eieezteoeod' oszolzenoerd', osmitionoid'* — na dobre nad się złeje, zbiera, ściera ekskrey się zaraza — źródło najwyższej wagi w Arabs. [illegible] *nefysat*, tenelusio — inflectio, unusus.

44. *Iyopodkeryolyo opachtorjolyoj opachodkeryolyo, opachodhryolyo opachodkeryolyo, opachtoryolyo* — pod pachami wiatru, wiatru znaleźć się miał — źródło درمحی *derjim*, latitare — بودن *boden* esse.

45. *Chtosteyezcal chtomoyeod' chtosteyeod' chtoyeoyeod' chosotoyeocd'* — sześć razy niech tam pobywa — w Pers. شش *szesz*, sex

47. *Nusomypentl' nasomyeosd', nasomyeod' nasomypeod'* lepiej *nasomyeoid'* — dziewięć wodzić razy — w Pers. نه *neh*, novem.

49. *Aikrate pourgon, peowron, poowrom, powrom pojiyon* — gospodarz do najbliższego tam ogniska należący, oszczędzając — NB. z tego wyrazu utworzyli sobie Persowie swą nazwę — پارسی *parsy* persicus, kraj zamieszkałe się zwali pierwszy, jako drugiego ... znane jeszcze na wschodzie. *Waretkeyeleos, wareyleos, waretkeyoleos, wathkeyleyon waretkeyleyon, wareyleyon, waretkeyleoes* — słowy do wiary pobudzającemi, pracują wyznającemi.

51 *Chhothramus chwothrowcze, chwothramusi, chwothram czsi* — wola najwyższa, wszechmocna — źródło w Pers. حواستن chasten, velle — w Arabie اعظم esem, supremus.

52. *Kaprowa* — która to droga, — ta owo droga do mnie należy, jako od Stwórcy mi wskazana — w Pers. که ke, qui, quae, quod. *Mesestye mesasckije mesasi pajeyjes dodha* — należy nam iść do mnie, za mną w wierze chodzących, — słowem, jest ona i nam dana — źródło w Pers. پاییدن pajiden, calcitrare pede

53. *Hyęć ana hyć sa hyciana drogkrze, dera ghewe, derophewe, dydkrasta, dydhore sta, dydkrasta* — ta droga na wieki wiecznie dla mnie jest dana, wskazana, którą za pomocą Boga sobie utorowałem

54 *Adhrasem aterasem sanasakrem* — o, ducho do ognia wchodzący, a błędny, fałszywy, zarażony tylko jako bezbożny filozof oddany! *Ezem thrasacm chsm* — wszelki twój odżar jako duch niezgwiły, dzień mów przed Bogiem jedynym, wszechmocnym — w Pers. ترسیدن tersyden, timere, metuere.

56. *Pojetwaha* — to co kogo spada nań — w Pers. پوختن پختن pochten, coquere, coqui.

57 *Czahra mojś dyn* — czegoż brakuje wiernie mojéj? *Eluejen hies* — my mamy dwa życia, światowe i wieczne — źródło هستن hesten, بودن buden, esse, fieri *Sangiis czyady* — wszakże my nie możemy się — my prześladowany krzywdy nawet nam wyrządzone!

58. *Doszyoga* — ekoro rbijanie niezyjwściną połobnym sposobem? — w Pers. کشتن dasten, sobotivi, occultari.

59 *Mosda ebnsm* — stworzyciel nieba i ziemi jak chce tak być musi — źródło هستن hesten, بودن buden, esse, fieri *Jelensi* — kiedy się jemu co podoba. *Wasye kohewakesh* — wszystko tak być musi.

60. *Patenay d'hatyepteel*, lepiéj *dakatyepteal, d'hatyepteal* — człowiek podróżny, przebota krewnego *Pere semdaweanse* — ze wszech stron okolony jest opieką Stwórcy wszechmocnego *Armaiteese armaiteeane, armaiteese* — niechże więc w spokoju zostaje, bo taka jest wola Boża! źródło آرامیدن arámiden, quiescere

61 *Naeje* lepiéj *naae, naeny dejeeny drucke, evéhre, cevhiye, frahavante, frahavatye, frahavanese, frahach, frahatye* — prawa naszej wiary nakazują nam braterstwo, przestrzegają karą za nadużycia, ekonomiczny wszystkiego podatek — przepisują robotę około roli albo ogrodnictwa i zakazują braterską oszczędność!

62 *Ege* — co do wyznania waszéj — co do sekty waszéj. *Eye eosgelye* — oby nie postała one nigdy pomiędzy ludźmi. *Mamerencziiyes, mamerenciingas, mamerens czevinges, mamergeas, ezeinges, mamerenczimgas gajethas gajethe gathas* — one zniszczyłyby naszą ród wszystek, świat cały!

64 *Myzdem* — w nagrodę radości w pamięć dobréj uczynny — w Pers. i Tur. مزده muzde, lactus nuntius.

65. *Upenbarezite, upenbarezite, upenbare estal* — to czego się strzeże potrzeba — źródło w Pers. فراسیدن kerasyden, cavere. *Ubdayanem, ubdayeam, ubdhayamn* — rzecz ze lnu utkana — źródło w Kaskan. *Yespnem, yesenem, wesmem, wesvjeme* — rzecz z żywca — skóra, uterit.

68. *Karemem wayye, wyneg, wyco gravecenem gertemme* — byleby to sługa domowy, który wachlarzem pańskiego owiewa podczas upałów — źródło کردن kerden facere — گرم germ, calidus

74 *Emeeyé, wifygeti, wifygeta* — to co nie jest do wcielania się — rzecz nieprzyzwoita zapłodniania — źródło w zientlockim — w Arab. وفق wefek, amore.

77 *Umy, emuy wifygeta* — rzecz modlitwa ku społkowaniu ale nieprzyzwoita, wstrętna.

79. *Ka kje asti aperetae, aperetae, lepiéj aperetee* — jak takowy człowiek po śmierci przyjdzie do wieczności? jak on odpokutuje? — w Pers. برکشیدن berekyden, terram dejicere et locum alicujus destruere Conservare — برکشیدن berkyden, instruere — پرکشیدن perkyden, hosis nosilitas ambul — doszłilecu ac sobibere — پرکوبیدن perkyoydan, contundere se

99. *Chsmey, chsmoj, chesmoj chsmloy chsmg* — rzecz chwały godna, pożądana, wszystkim luba — źródło حواستن chasten velle — خستن kasten esse. *Chsmbey chsmboj chsm boj* — przyjaźliwość, bójka, walka do krwi — rozterka — rozlanie krwi — w Pers. خون chun sanguis — بوی bui, odor — خشم chesm, iradus.

100. *Kemeerat* lepiéj *ka mereat, kamiryeu, koj mawier koj neivee* — który ku jednej śmierci do zaszpuia trwałego prowadzi? — źródło w Pers. که ki, qui, ac od. *Koj haqe, haqea, haqn, haqe* — który do lubieżności prowadzi — حواستن chasten, velle

101 *Kay pere merekey, perenerkey, degreg* — nie jestże to ten podłym przewodnictwą, który ludzi podaje, że ze śmiercią wszystko się kończy dla człowieka? nie wskazujesz że ci roztwór i bezkarną zbrodnię? *Frakerezioti frahreeste, fra kawegti* — ci którzy razem z sobą bytować, żyć wiecznie po śmierci niechybnie będą i muszą!

102 *Kraodhaeze, eraodhaeze, eraeeze, eraeeze, eraeodheze aneeane* — rzecz sprawiedliwie sądzącemu — źródło w Pers. آرزو arzu desiderium — آرزودن arzuden, appetere, desiderare — w Tur. آرزوجه armane wedle chęci, wedle upodobania. *Wyaey, vy yeey* — ten co wypytuje, pyta, dociska prawdy.

106. *Jaé jathe matyey matym chsadram, chamelrae, chanyéram, chaoadrae frakerezeem, frakerezeti* — owe prawo podłego bałwochwalcy prowadzi li tylko do tego aby mężczyźni swobodnie z mężczyznami spółkowali, w trudach roskoszy szukali — źródło نوشیدن nuszyden, gustare. *Jaé ma matyey matyemem chsadramyn, chadramym, chsadramyn, chsadramyn pare pare gayarsnyam, gaureayjye, gaureayjye, gayaroayye, gayarsejiye* — aby mężczyźni

z dziewicami jeszcze do darmo chęci niemającemi, spółkowali, brudzili się, swobodnie kwiaty grzesznie zrywali — źródło خرسلمن chusrylen, exsiccari — corrugari — amare — ludere.

107. *Kuo kustoł kiuta kustkengo kustungo* — postawiwszy u siebie, niepogrzebawszy, raczej utworzywszy *operują się o niego* — w Pers. خشک chosk, siccus — حسن kusan, emittere, relinquere, absolvare.

119. *Jiwrenżoltye mje, isurensiołtye, usero sztazye, uzerenżoltye* — w życiu zostający lud mój — ci ludzie którzy do kwiecie w życiu zostawać są przeznaczeni. *Fryne frene* — czy znało podrodzin tego, *puz posli- trapam?*

120. *Pra mja, frempa gelkoe mjąpelkoe, godkewe aszberete, aszberete mjąd emitherete aszberetoł emi therel emitherętał erszberele* — to do żebraków tych prawdziwie dzieci onich, zabawszy lub żywo lub już martwe, jako doskulętych szrang — niech się i oni ratują ocem

125. *Peswreneyolye perwnejeltye pewrecjeltye pewrewelbyaj pewrecjeltye* — aby te się znało wyżéj od pierwszego

128. *Ejostdeta keremesti* — uczyciłby cwoczekanem, t. j. stągszystém — NB ta litera a jest pierwszém

130. *Herataqueo, keraspen, kerazmayen, kye wegbdlenam wegbdlene peszram pemeryer pepuryen pepuran pads kaqezuye kendegua, kenczgen, keqezuye* — stanąć się to nadewszystko powinniście aby czoło jego, i potém się zdrojową wodą pokropiło — źródło w Pers. غسلتمن kendsden, abluitio conciliere ritu — برسلاس berzylan, permotere — w Arab. عد, węgieł, głowa.

131. *Apaj zezndaye, zendaysuz, zendolue, zendaye* — wodą błogosławioną, t. j. pierwiastkową, zdrojową — źródło اوبه woen, omen faste, augurium faustum

132. *Kwe epoben ope daqeodi* — gdzie też w owemu przebiegu przeleci, przeczuci się — w Pers. دويدن dewiden.

133. *Pertiw beydy pouwe potrie kye hoj* — on się przeczuci niezłybnie tam, *gdzie się brwi z sobą nie stykają* — NB pierwszy to raz pojawia się punkt długi którego słowo, jako przedmiot główny, na końcu jest pobożny — dosłowne tłumaczenie jego jest takie: a jeżeli cię wodą zdrojową pokropi i owe miejsce między oczami, gdzie się brwi nie stykają — *w jaką część ciała przeczuci się rozumu zerwać?*

139. Niema wątpliwości, że te dwa wyrazy *pouwe cheremen* oznaczają przechód pokarmów naturych, lecz jeszcze nie strawionych. *Cheremen* — to co jest jadliwem, do karmu przymaśnie — jest to przymiotnik przyszłość znamionujący — w Pers. خوردن churden, edere

142. *Dotinem, descenem, detenem* — w prawą stronę — prawa strona w ogólności. *Gauzem* — w ucho — w Pers. گوش gusa, auris

145. *Hkjas, hasia gauzem, gajem* — w owe tam drugie ucho — t. j. w lewe

149. *Saqtyne spipe, kumpiye capentyen* — tamto — słabo na wschodnie — w Arab. معی *sale* cyle quatum — معن sale quies — sabbatum — سقف suffet manipulus ejus — سلك sele una crepa, aequabilis, ac pendula zona — w Pers. سفت sift firmus, spissus — سفتی sufti grossus, crassus — rudis.

154. *Katen* — to co się wciąga i wyciąga — łopatka — w Pers. کتف kesa, latus corpore circa axillam aut femur

160. *Paltiw paltiem, patose kye pese scerem pasnoorem pastoworem pade aneoreu, ape deqenti* — tam, gdzie od chodzi ciągły jego dzieca, jako ciek siała z siała jego, or pobieży — źródło słowa *zerem* jest w Pers. ريختن berydan placere

161. Tee punkt objaśnia punkt, sprzedał wyrażające *femme gay moesdyne pastoe pade scerem, pade dasceite* — a jeżeli woda arzodlana obrąca z teu ciągły kanał doszam?

163. *Peresti, persaeti, peresti* — jasto na piersi — ponieważ to nie ma mowy o lewej stronie, więc niema wątpliwości o trafném tłumaczeniu słowa tego

166. *Flutanem* — bok, którym się człowiek podpiera wstawając — w Pers. فساسدن fasmaden, rectificare, rectum facere

172. *Dotinem, detenem, descenem kye pereamena upe dwyende* — w prawo jego przepasanie zebra przebiegu — źródło w Raskim — w Pers. درسم hevam, lateris affectio — pectoris dolor — pleuritis.

178. *Deninem kye srastyen, ersereem beyóy senwem syesriagne, srasayen* — na prawe jego towarzyszem odchodem pokarmów — NB ten wyraz nie potrzebuje u Słowian objaśnienia.

184. *Hachte kachte, ahachte* — to, czem się oddycha — krzyż — płuca — źródło w Pers. قوحتن kuchten, extrahere forma traheres, educere — poodział.

185. *Eperesi* — nie to, co na przodzie leży.

186. *Sire, siere, caleri* — istota ostatnia — płeć żeńska — w Pers. ستردن سترودن suturden scalpere

189. *Haxmen* — część ciała, która najwięcej do biegu pomaga — w Pers. ران ran, femur — رانحن rendan, abigere

196. *Żnupen* — kolano — w Pers. زانو zanu genu

201. *Kazsapen zazmen zazarem* — tu miejsce, gdzie jest największa cześć — goleń — słabo na wschodnie — w Arab. زج zede, celeripes — رجى zedar agilior, et expeditior consequendae rei.

207. *Zangem, zanjere* — zagięcie zgmanie nagle kostka u pięty — źródło w Pers. زانو zanu genu — inclinatio.

213. *Dotinem, detenem, descenem, darisem, frahdem, fridem, frahdan, frahdan frasnimem* — w prawo przegięcie w piętę — źródło w Raskim.

219 *Kilkoin [illegible]* — wznio się — wzniosą się — źródło w Tur. [illegible] *[illegible]*, [illegible]. *Hacham* — to oznacza w ciele bywa, chorobą, stajająca — stopa, podeszwa twarda, w [illegible] grube przetworzone. *Nuscyrjetcie, nuscyryeni, nuso cergijtie, nuscorgiot, nuscy orgiotye* — narwie, nabierze się — w Pers. [illegible] *nuscordyden*, complicare, convolvere, convertendo plectere — oberrare, peragrare — [illegible] *niperwiden*, ad alliquam recipiere — obervare. *Mockhyno* — mocha — mozabe? *Mockhyno pereman*, mozby łotom, [illegible] — w Pers. [illegible] *perydes*, volare — [illegible] *mogiz*, cerebrum, adeps
220. *Hebuł* — mech ten sprawiedliwie ustaje, postarn — źródło w Arab. [illegible] *hakk*, adversus — necessarium, dignum, et absurdum esse — certo cognoscere et dignoscere. *Nigerzystycilye* — aby to było zachwyconem — w Pers. [illegible] *gerypten*, capere — corripere. *Zugurstejulye, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]* — aby się [illegible] dokonale objęło — w Pers. [illegible] *engusst*, digitus. *Paincjelye, pasmalye, pasmgolye, pasmolye* — aby się zaszło, rostarło — źródło w Ruskim.
228. *Mockht kakrye [illegible], [illegible], [illegible]* — aż to być ciało martwe, zmiane, rozpłynione jak brzuch zdechłej [illegible] — źródło w Pers. [illegible] *mogiz*, cerebrum — [illegible] *kehr*, origo et substantia rei — [illegible] *kehrie* occasum — [illegible] *[illegible]* liquefacere dissolvere. *Frasnoseu frasnoyse, frasnyse, frasnoseus, frasnoseu* — wspólnego przyjaciel. *Zedkenhy* — ten co ma uderzyć, ciąć — w Pers. [illegible] *zeden*, impingere. *Druyan* — to co zdrętwiało [illegible] — zabranie wrzodu.
229 *Pedhe cysijem, pedha cysijem, lepiej podheysten* — ten co ciągle pada, idzie pomaio — w Pers. [illegible] *paydan*, firme pede consistere — [illegible] *pay*, pes. *Tecesejem, lepiej tescistem, tecesstem* — ten co ciecze, płynie — źródło w Ruskim — w Pers. [illegible] *csalidan*, manare, exstillare. *Beroseuen, beroseuem, beroseuem* — ten co jedzie na krańcu na krzemiennym okręcie.
231. *Namgan hos paraga, pasnyn, parsnn, paysnn, pasngn* — o to niebiosczyka już piekę — źródło w Polskim i Ruskim. *Hareyagn* — już co jest uwieńczony płomieniem ze wszystkich stron — słabo na wschodzie — w Arab. [illegible] *hareyan*, descendere — [illegible].
233. *Ema oystom nosageshom dumeke dumeysta, dumeke* — mógłby się tak zdarzyć, że on zgotował przylecającego się trupa ludzkiego spalić, włożywszy go już na stos drzewa — NB. to słowo zginęło na wschodzie i we słowiańskim go nie używają — [illegible] przy mnogokrotnem [illegible] dzieła tego oznacza ono *ulice nazwane do wrzątku*
235 *Ege nye eve* — aby miał, wziął — aby. *Ege oystom directom* — niech on tego zaprzeczy, zaleci surową mową — w Tur. [illegible] *danek*, dicere, loqui.
236. *Ladaseu* — stos drzewa w [illegible] ułożony, zbudowany — źródło w Ruskim.
237 *Athesł heza hassaye łerveja yesmepn, yspisn, eysign, yesmę frasnosnych, frasnosych, frasnosyn, frasn esnyn* — wszakże powstały z tego rusztowania ognie, może się przydać, ze część i światło w gospodarstwie — źródło w Pers. [illegible] *buden*, [illegible] *keston*, esse, fieri — [illegible] *[illegible]*, ignis — w Polskim zszyć.
238. *Jeż yeteakyn sreseyn* — powstały z tego stosu ogień podnosić może na gwarzenie strawy przydatny. *Jeż atere cathrenyn* — może on przybyć i na światło lampy zapalonej na chwałę Boga dla oglądania zasłużonej nam kary za grzechy nasze! *Atere esthrenyn, atereesthrenyn, atere cahhregnyn, atere cathregnyn* — na ogień zasłużoną karę gładząca.
239 *Jeż uos eystom atereu uskeraus* — być i to może, że ten stos ogniem przyda się, ugoda się w gospodarstwie — *Eystegen, eystrakyn, estrekyn sreseyn atere caraus*, lepiej *atere caraus* — na wygotowanie, na wywarzenie posiłków zdrowie niosących, których skutek li tylko przez mocny płomień osięga się — NB. Tu okazuje się talent Zoroastra że przed ważnem pytaniem ważne pytanie podaje.
242 *Jethe* — gdy to się stanie, posłuchawszy go skutecznie. *Tathe, leż peseym kaydereu senyn spateł* — w ten czas pierwszą kłódkę ułożonego drzewa, niech [illegible] oddadzą, [illegible] obrażą.
243 *Heantes* — niech go z ognia wyjmują, wyciągną, zniszczeniu z nim postąpią — źródło w Ruskim — na wschodzie — słabo w Pers. [illegible] *residen*, amittere.
246 *Jey yesmaj ateye boreł* — mary użyte niech będą zsypane — mary na których poniosą niebożczyka, niech wybiorą, niszą i zbiją z czystych gałązek.
248 *Jehmaś kakossłeneł, kehmaneeł, kahneł ezik kehmaddeazuł, najmniemn szaj* — mógłby tak ogień jak i wiatr zerwać coś [illegible] z ciała niebożczyka, *gdy go ze stosu brać będą.*
250. *Dujuremgn mesnygeesnyn, tamesesthrenyn drestyn baseeł* — ci ludzie, wedle praw wiary ll duchowo pojmowanych, we wiecznych ciemnościach pogrążeni na karę ciągle dręczeni będą. *Jaramnegnese* — wołając stamtąd i w bólach jęcząc: oto my tu w mękach postawieni! *Paiiśmejnse* — oto my tu w bezprzestannym ogniu palić się musiemy! — źródło w Pers. [illegible] *pushten*, coquere, coqui.
251 *Jey ateren nanspahem, dahyen gatnym, eon eue berasi, eue eue bro, eel eue bro, euen eeni bro* — któżby użył ognia tego, co trupa miał spalić, na rzemiosło, z któregoby on i drodzy użytkowali.
252. *Cinoeł elenai neaye, eeiri msiden, tsnisiden, masiden, masiden, mystden, mpesden* — wiele mieć będzie myta, t. j. nagrody — wielorakim sposobem i jak na długo wskazana będzie dusza tych ludzi po śmierci na odpokuto-

wania. *We wszystkim wymiernymi* lepiéj i *wymiernym* [illegible] — po cóż wam wyście żyła? — NB. Ten wyraz [illegible] oznacza nagrodę w ogólności, t. j. dobrem za dobro, złem za złe.

253. *[illegible]* — 10,000 lat będąc na ogień cażdemy przeznaczony, [illegible] jema i drugim fabryką [illegible]

254. *Urasdepuben, urasdepuben, urasdepuben* — rudę przepiękający, — dający rudę przepalającą — źródło w Arab. ارض *arz, ara*, terra — drugi wyraz zachował się w Polskim, *ruc* — w Ruskim i w Serbskim *ruda*. [illegible] — która się oczyszcza, czyści. *Chumbul* — paco sdn na — w Pers. خم *chumb* cortis magna — tuba. *Zamrus, urmavyo* — garnki — z ziemi z gliny utwory. *Pocsiikof, pocsikof, paczikof* — to co się w piecu wypala — w Pers. پوختن *pochten*, coquere, ogień. *Janey* — wszelkie jadanie na skoda apieczone — chleb — źródło w Tur. [illegible] *jemek* comedere. *Kanyel, anayel* — co gotowany, topi — Huta, fabryka szkła. *Perej* — rzecz pierwsza przenikliwa, przezroczysta — szkło — przewodnik. Hospodar — w Pers. پیر *pere* praestantior pater pars, sex extremitas, quam magnum exponunt. *Piorol, piorol, porol, pearol* — to co się w czem gotuje, smaży, topi — tygiel — sylel — kocioł — w Tur. پشمك *pyrmak*, coqu — maturescere, aspenceliam rerum [illegible]. *Sapued sapel* — to co się spaja, klepie, kuje — w Pers. سوختن *sopochten sypochten* extrahere vi de loco — fuligero — pungere. *Ereevtoj* — srebro — NB. Ten wyraz już był spotkany i jeszcze się spotka. *Ery* — żelazo — w Pers. آهن *ahen*, ferrum. *Hueafueyrey, hey aeyafueyrey* — mędź? ołało na wschodzie — w Arab. نفس *tafsemun*, daveri gratis esse — w Tur. [illegible] *tendzore* olla aena. *Terrejinol terrerel* — to co ciało ściska, kręguje — fakes — w Pers. [illegible] *tenuden*, torquere, plectere filum, crinem. *Duetol* — to co smołą wydaje, ssąganie — w Pers. دوختن *dochten* suere — solvere — incrustare luto illinere, obdaucare — mulgere — [illegible] *dysol* turpis, foedus — دیک *dyg* دیبو *dib*, viscus arborum — olla. *Jy terram szoyel kama tscheryel* — który założył fabrykę gotowania korzeni z ziółek skąd powstają lekarstwa dla tych co chorują. *Tscheryel, tscheryel* — ci którzy zbierają. *Pegiol, peniol* — to miejsce, gdzie się pije i śpiewa — szałas w polu. *Skseryel szeryel seryel seskeryel* — miejsce różnych napojów, trunków — w Arab. سکر *sekery ekker* sakar ebrium esse — سکرا *sekra*, siker. *Neubulo-tod neuluote, neulootol* [illegible] — gdzie niezaczekawani przyszli — goście — podróżni — w Pers. [illegible] *neubik* prope — vicinus.

256. W tym i dalszych punktach nie powtarza już autor gatunków rzemiosła, — to się to dorzybiąg i wartość fabryki dorzną lat nagrody i zasługi przed Bogiem wskazuje.

259 *Jesol [illegible]* — kiedy tak jest, że chleb się piecze często z woli przychylnéj ulazy. *[illegible]* — stać się musi takowy piekarz wzbogaconym przez uczęszczanie doń wszystkich, a co ztąd udał, że korzystna rzemiosło obrał.

261 *[illegible]* — ci ludzie, chwycywszy się takowych rękodzieł, na sto lat dłużej przysparzają swój majątek gromadząc gotowym i mam zasługę przed Bogiem. *[illegible]* — a to z téj tylko przyczyny, że się chwycili błogiego i użytecznego rzemiosła.

269 To wszystko stopnie lat zasługi i błogostwa domowego są tu widne w mnogiej wartości rzemiosła oznaczone.

271 *Ja nevesm, eve [illegible]* — który, kiedy trupa z zarazy tknąłgo, spotkawszy, stali zdala i byli przerażonymi strachem — NB. tę myśl jaśniéj wszystyty tłumaczą. *Ja [illegible]* — kiedy trupa z zarazy zbliżgo do grobu wynoszono. *[illegible]* — człowiek zaiony ciekawością dla dociekania tajemnicy — w Pers. راز *raz* secretum arcanum.

283 *Idke wasteltje* — tamtemu tam ścieżka z zatrowiéj zarazy zbytowego wzdęgo! *[illegible]* — i małe może niechcąc dotknęło się doń i zaraziło! *Encyelve*, lepiéj *[illegible]* — jam nie myślał nie spodziewał się tego! — źródło w Pers. [illegible] *mandon*, [illegible] *vamlden*, manere — sequi parare — zbliwieć.

286. *Jeaedelkoje, [illegible]* — ci którzy mają szukać t. j. oczyścić, obmyć, leczyć. *[illegible]* — część trzecia. *[illegible]* — pomacarzy się — w Pers. [illegible] *bachsyden*, nagradzać, przebaczać.

290 *Nogomam* — to co w zupełności nie obejmuje — połowa — Ten wyraz już był napotkany i jeszcze się napotka.

295 *Jak dim [illegible]* — byleby mu stąd bliżéj do majątku, do dworu jakiego pana — NB. za ten wyraz *[illegible]* i. d. trzeba mocno uważać, bo to jest wyrażenie trudne zawsze do rozwiązania.

300 *Anl. je.s [illegible]* — jeżeli tak się zdarzyło, że idąc drogą zarażony, napotkał w pośrodku roślinę wonną, któréj niegodziło się zarażoną nogą bradzie przechodzące, lecz co jednakże tam przeszedł.

301. *Afes anthem fracoreyptin, fracomucis, fracoreypete, fracoro jeas, fracorieyate* — przez co woda stała się karą zarazy dla tych, którzy tam również po niéj przechodzić będą.

305 *Ateres [illegible]* — i ta materyał za ogień godny zarażą również przechodzących.

308. *Aperetes*, lepiéj *aperetas* — za przejście po drzewie zarażoną nogą.

312 *Drulaug drugheg [illegible]* lepiéj *[illegible]* — drudzy ludzie nie wiedząc o tém co się tam zdarzyło, przechodzili i zarażali się razem!

